TUE 194

0
34

LIBRARY

OF

TUFTS COLLEGE.

The Gift of

Mrs. Sarah Campbell, of Cambridge.

April 24, 1855.

From the Library of the

Late Rev. JOHN S. POPKIN, D.D.,

Professor of Greek in Harvard University.

(1032.)

NE

TUE 197

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΛΟΓΟΙ ΕΚΛΕΚΤΟΙ.

DEMOSTHENIS

SELECTÆ ORATIONES.

Ad Codices MSS. recenſuit,

Textum, Scholiasten, & Versionem plurimis in locis caſtigavit,

Notis inſuper illuſtravit

RICARDUS MOUNTENEY,

Coll. *Regal.* apud Cantabrigienses haud ita pridem Socius.

PRÆFIGUNTUR

Obſervationes in *Commentarios* vulgò *Ulpianeos*,

ET

Tabula *Antiquæ Græciæ* Demoſtheni accommodata.

Editio Quarta, emendatior.

LONDINI,
Apud J. Rivington, L. Hawes, H. Clarke, & R. Collins;

ETONÆ,
Apud Jos. Pote. MDCCLXIV.

1764

John S. Popkin

PA 3949.A4 1764

AJW-7731

Prænobili & Honoratiſſimo VIRO

ROBERTO WALPOLE

PERISCELIDIS EQUITI,

SCACCARII CANCELLARIO,

ÆRARII

CUM VIRIS SELECTIORIBUS PRÆFECTO,

REGI AB INTIMIS CONSILIIS, *&c.*

CUM Athenis in more eſſet, ut qui illuc Inquilini commigrarent, Patronum ſibi ex Civibus adſciſcerent; Illud erat Demoſtheni ante omnia expetendum, ut ipſe jam Μέτοικος in Principis alicujus Viri fidem atque clientelam, qui ſibi, in Peregrinâ, & Ornamento eſſet & Præſidio, ſe addiceret.

Quem autem impenſiùs cuperet Patronum ſummus Græciæ Orator, quàm ſummum Britannici Senatûs Oratorem? Quem Hiſce Orationibus, pro Patriâ, pro Libertate habitis, tam facilè arriſurum ſperaret, quàm Illum Virum, qui indefeſsâ dudum Vigilantiâ, ac Fortitudine, ſanctiſſima Liberi Populi Jura & tutatus eſt, & tutatur?

Ad Te igitur, Vir Illustrissime, continuò advolat, neque Tibi à teneris ignotus Hoſpes, nec Tui fando Nominis ignarus; Favorem ſibi tuum ac benevolentiam pollicitus, non modò ex ſingulari iſtâ Humanitate, quâ Te facilem ultrò præbes Univerſis, & quaſi invitas adeuntes; ſed ex mirâ etiam inter Vos, tum Ingenii, tum Morum Studiorumque, Similitudine.

Quis enim non videt, in omnibus, quæ vel ad perfectum Oratorem requiruntur, vel Reipublicæ Adminiſtratorem Civibus ſuis carum reddunt, tam eſſe Utroſque cognatione quâdam conjunctos; quàm in aliis, quæ criminari quis forſan poſſit, alienos prorſus eſſe ac diſſimiles? Ita tamen, ut ſi comparatio inſtituatur, multa ſint Alteri propria, quæ in Altero fruſtrà quæras; uberiorque Nobis de Noſtro, quàm de Suo Athenienſibus, gloriandi materia miniſtretur.

Si enim vel Eloquentiæ ſpectetur laus: Quis noſtro, vel Naturæ dotibus, vel Doctrinæ adjumentis inſtructior ad dicendum? Quis tot Solus ac Tanta, in omni Rerum Politicarum genere, ſuſtinuit Negotia? Cui unquam tam felix Sententiarum ac Verborum Copia & Delectus? Cujus Oratio, vel ad Perſuadendum aptior, vel ad Affectus commovendos efficacior, ſi quando, in Cauſis gravioribus, & majoris momenti, præſtituto ad deliberandum die, *perfectum quid Ingenio, elaboratum Induſtriâ*, afferri oporteat? Sit iſta ſanè communis illi cum Attico Oratore, atque æqualis gloria: vel etiam, ſi placet, modò non longo intervallo, proxima ſit, ac ſecunda. Quod ſi ex improviſo, pro re natâ, Oratione opus ſit, quid tali in tempore Demoſthenes? Ut id quod res eſt fateamur, obmuteſcit. Utpote cui, neſcio an verè, ab æmulis olim Rhetoribus ſit objectum, prolata ab Illo omnia Oleum & Lampada redoluiſſe; ab arte potiùs ac meditatione, quàm à naturâ atque ingenio profecta. Verum enimvero Noſter, Hìc Regnat: quantumque alios aliàs, tantum, in hoc genere dicendi, ſeipſum excellere videtur; omnemque omnium, quanta quanta fuerit, expectationem ſuperare. Quoties accepimus, Inimicos Ejus Paratos Meditatoſque, quæ eſt Conditio laceſſendi ultrò atque Inſectandi, ab Imparatiſſimo ſtatim ita

 exceptos,

exceptos, ut palàm conſtet, in certamine etſi iniquiſſimè comparato, *nec Diis nec Viribus æquis* congreſſos; & vanam ſibi ac ſuis victoriam pollicitos, præmaturos ante pugnam Triumphos adornâſſe? Quod Acumen, Dii boni! Quæ Celeritas Reſpondendi! Quæ Dexteritas in Petitionibus declinandis! in Criminibus diluendis! Quæ Vis in Spiculis Retorquendis cum Venuſtate quâdam peculiari, atque Urbanitate conjuncta!

Jam verò, ſi Utroſque Rempublicam capeſſentes contemplemur: Quod Athenienſi Voluiſſe glorioſum eſt, Hic Perfecit. Hic Libertatem Patriæ, quam Ille moriens amiſſam conclamavit, conſiliis ſuis ac laboribus ſuo etiam aliquando cum periculo, plus ſemel conſervatam, poſteris incolumem traditurus eſt: Libertatis ita cuſtos, ut fidiſſimus idem ſit & Regi Subditus; diſſociabiles quas credideris res, (quæ tamen amiciſſimè conſpirant) Prærogativam Principis Populique Jura & Privilegia, tam felicitèr adtemperans, ut uno eodemque tempore & Civibus in deliciis ſit, nec ultimum intereà favoris locum, apud Principem, non Rerum modò ſed & Hominum Judicem, ſi quis alius, ſubtiliſſimum, promereatur. Difficilis ſanè Provincia! quamque, vix alius reperiatur, obire qui poſſit; nedum Demoſthenes potuiſſet, in Populari Statu eductus,

eduĉtus, Regioque etiam Nomini inſenſiſſimus.

Quid? quod Athenienſis, Χρήματα, quæ dixerunt, Στρατιωτικὰ, à majoribus defendendæ Patriæ deſtinata, ut ne aliò diverterentur, in His ſubinde Orationibus contendit? Rectè quidem ac ſapienter: verùm cum nimiâ fortaſſe cautione & Timiditate: à quibus Noſter tam longe abhorret, quàm à rebus omnibus, propter quas neceſſe ſit timere. Cui non tantùm *Sapere*, ſed *Fari* etiam *quæ ſentiat*, ingenitum eſt: neque Suæ ullo tempore Salutis rationem habere, quoties Ipſius & Rex & Reſpublica Vocem atque Sententiam efflagitant. Qui in Pecuniariis Rationibus ad uſus Reipublicæ excogitandis omnium Hominum verſatiſſimus, ſummâ fide & Induſtriâ, id curat unice, ut Singulæ quæque Redituum Publicorum Deſcriptiones, eæque variæ ac multiplices, ſanctiſſime obſerventur; & Proventus Omnium integri ad uſus tantùm Publicos erogentur. Præclara certe hæc: Quanto autem id præclarius, ſingulari demum Providentiâ effeciſſe, ut nemo ſit adeò Rei Arithmeticæ imperitus quin videat, atque, etiamſi nolit, agnoſcat, Britanniam, à multis retrò annis propter Cauſas honeſtiſſimas obæratam, tandem aliquando, poſt præfinitum temporis ſpatium, decreſcente indies Ære alieno, à gravi admodum Uſurâ & Creditori-

bus relevari poſſe, ſuique & Æris & Juris evaſuram? Ita ut non ſolùm præſenti Seculo ſuccurratur, ſed ad ſeram uſque Poſteritatem curarum Ipſius ac conſiliorum fructus pertineant. Hâc laude Noſter ſolidâ fruitur & intactâ; neque in tantæ ſocietatem gloriæ aut Demoſthenes, aut alius quiſquam, æmulum ſe offert aut participem.

Denique ut Comparationis inſtitutæ finis ſit: Cives ſuos *ad arma ceſſantes ad arma* concitâſſe, Græciamque univerſam Mari Terrâque contra Macedona exacuiſſe, ſit forſan in Græco laudabile. At mehercule, non paulo glorioſius eſt in Noſtro, Procellam Patriæ imminentem diſpuliſſe, Bellumque continuò exarſurum reſtinxiſſe, quàm Illi, indefeſſis laboribus, inflammâſſe; Pacemque Patriæ ac Europæ deſideratiſſimam, Fabiana Cunctatione, reſtituiſſe; idque, quod vel maximum eſt, nullo Civium Sanguine, imò Sumptibus etiam Nullis ſi ad bellicas unius tantum anni, ne dicam plurium, expenſas conferantur, id demùm inſtar juſtiſſimi eſt Triumphi.

Hæ Tuæ, Vir Præstantissime, tot tantæque Virtutes Demoſtheni haud mediocrem Dominis Tui ac Patronicii cupiditatem injecere. Editorem quod attinet, verbo dicere ſi liceat, privatæ inſuper rationes me

impu-

impulêre, ut ad Te potiſſimùm deferretur hoc qualecunque devinctiſſimæ Obſervantiæ Teſtimonium. Tu etenim celeberrima Henrici Noſtri Domicilia, Etonæ inquam & Cantabrigiæ, non ornas modò, ſed & tueris. Te, cum Fratre Tuo Excellentissimo, totâque ferè poſt Te Walpoliorum Gente, ſub fauſtis iſtis Penetralibus nutritum fuiſſe, adeò nullo unquam tempore pœnituit, ut illorum & Commodis promovendis, & Exiſtimationi ſuſtinendæ augendæque, lubentiſſimè Te admiſceas. Quâ Nos Lætitiâ, quâ & Superbiâ, Nomen Tuum, non modo inter Benefactorum, ſed & inter Alumnorum nomina, recenſemus! Qua Exultatione, Ingentis illius Famæ, quæ Tibi ex Meritis redundat, Partem aliquam ad Nos etiam pertinere gloriamur! Quotuſquiſque enim noſtrûm eſt, qui non, Tuæ erga Nos Noſtraque Benevolentiæ tam claris ſignificationibus confiſus, Te ſibi, quaſi jure quodam ſuo, Vindicet, *Votis* certè *Ominibuſque & Precibus* percupiat Patronum; cum videat non paucos Noſtri olim Gregis, ex Otio atque Umbra, in Celebritatem Hominum, Publicæque vitæ munia, Tua maximè Commendatione ac Favore, evocatos? Id quod pleniùs & meliùs intellexiſti, ex Χαριστηρίῳ Tibi dudum, cum unanimi omnium conſenſu, à Nobis oblato. Mihi certe *Hoc erat in Votis*, ut privatis omnium

mea

mea Vox Publice accedat: qua Ego præcipue cauſa adductus, occaſionem nec invitus arripui, declarandi me cum ſumma Obſervantia, & devotiſſimo animi Affectu,

VIR PRÆNOBILIS,

Dignitatis Tuæ

Cultorem Obſequentiſſimum

Humillimumque

RICARDUM MOUNTENEY.

LECTORI
S.

ΔEINOTHTA *illam celebrem Demoſthenis cum omnes tam veteres quam recentiores uno ore deprædicarent, dolendum mihi ſæpe ſæpiùs videbatur, quod Adoleſcentes, qui in amorem certè hominis atque admirationem non rapi & accendi non potuerint, ſubſidiis tamen plurimis, quibus ad verborum, ſententiarum, Luminum oratoriorum ſenſus aſſequendos opus omnes haberent, tenuiter admodum, ne dicam infeliciter, inſtructi eſſent. Egregiam quidem in emendando, ediſſerendo, illuſtrando Demoſthene multis abhinc annis operam navârat* HIENONYMUS WOLFIUS. *Quotuſquiſque verò juvenum literatorum his diebus rarum adeò volumen Wolfianum vel in Bibliopolarum forulis expoſitum offenderet, vel ingens adeò*

perlegere inventum ſuſtineret? Huc accedat, quòd neque ipſa Editio Wolſiana omnibus numeris abſoluta ſit, neque ſuis etiam careat nævis multis atque magnis. Aliquod ſanè huic ut malo remedium adhiberetur, alias alii Demoſthenis Editiones exornârunt, breves herclè ſatis & ſuccinctas, munditiis ſimplicibus, mole non formidandâ. At iſtæ profectò ad voluntates Tyronum magis quàm ad uſus videntur compoſitæ, quippe quæ brevitate iſtâ ſuâ placerent magis quàm prodeſſent, dum interpretationum commentariorumque lucem omnem refugerent, quammaximè licet neceſſariam. Hæc cum ita ſe haberent, equidem aliam mihi in edendo Demoſthene inſiſtendam eſſe viam judicavi, quâ nimirum id efficerem rudioribus, ut dulci utile quoque felicius admiſceretur. Eum itaque in finem, paucas tantùm orationes ex pluribus juventuti eruditæ ſiſto, eâ præſtantiâ, eâ mole, ut & vi ſuâ delectationem ardoremque ſummum lectoribus commovere poſſint, neque ullum intereà prolixitate laborem aut nauſeam. Curavi inſuper, uti Textus ipſe unà cum antiquo Scholiaſte prodiret editis longè, uti ſpero, emendatior; monito interim ſemper lectore, ubicunque a Morellianâ Editione, quam præcipuè expreſſi, vel leviſſimè diſceſſum eſt. MStis uſus ſum,

 uno

uno olim Clariſſimi Illius ISAACI VOSSII, *nunc Leydenſi, ſignato* VOSS. *& duobus Bibliothecæ Bodleianæ, uno* GULIELMI LAUDI, *altero* BARROCCIANO: *adjectis etiam aliquot lectionibus, ex iis quas tum codici ſuo Pithœus, tum editionis ſuæ margini ex novem MStis a Morellio collatis not. α. β. γ. &c. Benenatus adſcripſerat. Verſionem ſecutus ſum ferè Wolfianam, eo nomine cæteris jure præferendam, quòd, cum certè magis fida eſſet, licet minus elegans, imperitiorum uſibus commodiſſimè omnium inſerviret. Poſtremo adhibui hinc inde eruditiſſimas* TOURRELLI *Annotationes, ex Gallicis Latinas; alias etiam ex Wolfio deſumptas, additas inſuper quæ utriſque addenda cenſui. Præeunte eodem Tourrello, vulgarem orationem ordinem accuratius ad rationes Chronologicas immutavi, rebus ipſis atque argumentis victus quàm evidentiſſimis. Hæc ſunt fermè, de quibus à me in hâc editione noſtrâ præſtitis monendum te eſſe duxi.*

PRÆTER *illa verò acceſſit ei Incrementum haud exiguum,* Obſervationes *Criticæ in Commentarios vulgò* ULPIANEOS, *quas mecum communicavit eruditus admodùm Vir, mihique*

que amiciſſimus, JOHANNES CHAPMAN, *noſtri Collegii Socius. Cujus humanitati atque diligentiæ alia etiam non pauca lubentiſſimè accepta referri velim.*

NIHIL *jam reſtat niſi ut eam ex te benevolentiam mihi exorem, quâ bonis, ſi quæ ſunt, amicè faveas, errata benignus condones.* Vale.

Anno MDCCXXXI.

OBSER-

OBSERVATIONES IN COMMENTARIOS

Vulgò *ULPIANEOS*.

ANNI jam elapſi ſunt ducenti circitèr & triginta, ex quo primùm in lucem prodiêre ſub Aldi curis & auſpiciis Commentarii in Demoſthenis orationes octodecim Ulpiani nomen præferentes. Ex eo, alios atque alios Editores ac Patronos ſubinde nacti magnam ſibi ad hodiernum uſque diem apud Eruditos Famam & Auctoritatem obtinuerunt. Intereà tamen, quamvis Ulpiano eorum pleraque tribuerunt, nonnulla interpolatoris manum referentia facile animadverterunt Critici; id utique ex voculis, Ἀλλως, ἐπὶ τὸ αὐτὸ, & ſimilibus luce clarius conſtabat. His verò exulantibus, cætera pro genuino Rhetoris fœtu amplectebantur; aut ſi quædam quaſi minùs pulchra reſpuerent, vix ullo tamen hoc aut ne vix quidem argumento fulti. Ita igitur Res erat, atque etiamnum eſt. Aliqua hinc inde per Enarratorem noſtrum reprehendunt Caſaubonus, Valeſius, alii, obiter & deſultorie; ad plenum verò & accuratius examen nemo hactenus eum, quod ſciam, ne Clariſſimus quidem Fabricius revocavit. Liceat itaque mihi paucula quædam, quæ Commentariis hiſce paulò diligentiùs excuſſis obſervaveram, erudito Lectori expendenda ſubjicere.

§ I. Primo igitur diſquirendum eſt, Enarrator iſte Quis fuerit, Quæ illi Patria, Quod ſtudium,

dium, Quibus indiciis externiſque quæ vocantur Teſtimoniis Ulpiani Rhetoris nomen & Perſonam induit? Præfationis ipſius titulus ita concipitur apud Hieronymum Wolfium ex Codicibus MSS. Οὐλπιανᾶ Ῥήτορος προλεγόμενα εἰς τὲς Δημοσθένες Ολυνθιακὲς καὶ Φιλιππικὲς λόγες. Antiochenum illum veterem, ut opinor, deſignat; illum ſcilicet haberi ſe voluit; celebrem enim quendam & ſatis notum illud Ῥήτορος innuit, quod Ulpiano nulli magìs quam Antiocheno convenit. Atqui nondum liquet vel hunc vel alium quemvis Ulpianum commentarios unquam in Demoſthenem ſcripſiſſe. Quatuor Ulpianos memorat Suidas. Ex his duorum opera recenſet. De commentariis ne hilum quidem. En ejus verba. Οὐλπιανὸς, Εμεσηνὸς, Σοφιςής. Περὶ πατρίδος Εμέσης, Ἡλιεπόλεως, Βοσποριανῶν (vel Βοσπορίτων ut legendum maluit *Kuſterus*) καὶ ἄλλων πλείςων. Προγυμνάσματα. τέχνην Ῥητορικήν. Deinde de noſtro. Οὐλπιανὸς, Ἀντιοχεὺς τῆς Συρίας, Σοφιςὴς, παιδεύσας πρότερον εἰς Εμεσαν, ἐν τοῖς κατὰ τὸν Βασιλέα Κωνςαντῖνον χρόνοις. Λόγες διαφόρες. Μελέτας. Διαλέξεις καὶ ἄλλα τινά. Alios duos quidem nominat, ſcripta eorum nulla tradidit. Unde ſuſpicari ſaltem licet, Suidam nullus iſtiuſmodi ἐξηγήσεις aut vidiſſe aut inaudiviſſe, alioqui certè vix opus tam inſigne præteriturum. Kuſterus quidem ad hunc Suidæ locum hæc habet; *Hic etiam fuerit* Ulpianus, *cujus hodie adhuc in quaſdam Orationes Demoſthenis extant Commentarii*, de Antiocheno loquens. Ex conjecturâ verò magìs quam rei cognitione Virum Eruditiſſimum iſta dixiſſe crediderim. Wolfius contrà ſe planè quis fuerit hic Ulpianus ignorare profitetur, cum apud veteres tum Suidam tum alios altum ſit de Commentariis Ulpianeis ſilentium. Quare cum teſtes ſatis idoneos Enarrator

iſte

iſte pro ſe nullos proferat; ipſum jam introſpiciamus, ſicubi ad finem uſque, Qualis ab incepto proceſſerit, ſibi conſtiterit, Sophiſtæque veteris partes caute callidéque peregerit.

§ 2. Cæterum, cum hìc ſumus, aliqua priùs, ipſius methodi ratione ità quodammodo poſtulante, de Ulpiano Rhetore Antiocheno, præfationis vice, ſunt præmittenda. Is patriâ fuit Antiochenus, profeſſione ſophiſta, Scholam Rhetoricam habuit primùm Emeſæ, poſtea Antiochiæ, ἐν τοῖς μετὰ τὸν Βασιλέα Κωνσταντῖνον χρόνοις, inquit Suidas, ambiguo ſane ſenſu, cum dictu difficile ſit utrum hæc ad παιδεύσας referantur, an ad tempora quibus inclaruit: verum ut ut hæc ſint, haud ſatis accurate Suidas hæc deſcripſit. Videor enim mihi ex Eunapio Sardiano collegiſſe, eum ante Conſtantini tempora etiam Antiochiæ publice Rhetoricam docuiſſe, multò magis Emeſæ. Is in Vitâ Proæreſii Sophiſtæ hæc habet. Νέον δὲ αὐτὸν ἐξ Ἀρμενίας ἀναστήσαντος δαίμονος, καὶ πρὸς τὴν Ἀντιόχειαν διαβάλλοντος, οὐ γὰρ ἐπεθύμησεν εὐθὺς τῶν Ἀθηνῶν, ἥ τε ἔνδεια παρελύπει τῶν χρημάτων (γεγονὼς γὰρ ἄνωθεν καλῶς, τούτου ἠτύχει·) καὶ πρὸς τὸν Οὐλπιανὸν κρατοῦντα τῆς Ἀντιοχείας ἐπὶ λόγοις ὠθεῖ; &c. Ita ſecundum Interpretem: *Fors Fortuna compulit illum in juvenili ætate Armeniâ excedere, atque Antiochiam tranſtulit, nam Athenas rectà non appetiit quòd rei pecuniariæ inopiâ* [potiùs, *copiâ*] *deſtitutus fuerit (eâ in re infelix, honeſto alioqui loco natus:) Ubi ad Ulpianum rhetoricæ artis profeſſione nobilem divertens*, &c. Iterum ſub Vitæ ejuſdem initium: Διέβαλε μὲν γὰρ ὁ ταῦτα συντιθεὶς ἐξ Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ Ἀθήνας τελῶν εἰς ἕκτον καὶ δέκατον ἔτος·—— ὁ δὲ Προαιρέσιος προηληλύθει μὲν ἐπὶ τὸ ἕβδομον ἐπὶ τοῖς ὀγδοήκοντα ἔτεσιν, ὡς αὐτὸς ἔλεγεν. Interpres: *Is ſcriptor* [potius, *Qui hæc ſcribit*] *ex Aſiâ in Europam transjecerat, &*

circa decimum ſextum ætatis annum Athenas appulerat ——*Tum verò Proæreſius ad ſeptimum ſupra octogeſimum annum acceſſerat, ut ipſe prædicabat.* Et ſub fin. ὁ δὲ συγγραφεὺς κατὰ τουτονὶ τὸν χρόνον εἰς ἕκτον που καὶ δέκατον ἔτος τελῶν παρῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τοῖς ὁμιληταῖς ἐγκατεμίγη. Interp. *Eâ tempeſtate ſcriptor* [potiùs *hujus operis ſcriptor*] *decimum ſextum circitèr annum ingreſſus Athenas pervenit ac diſcipulorum numero aſcriptus* [*fuit.*] Loquitur hìc de temporibus Juliani imperatoris. Ex his locis inter ſeſe collatis ita argumentandum eſſe duxi. Conſtat Eunapium noſtrum (ut cuivis ipſum inſpicienti patebit) ex his ipſius verbis ad Proæreſium ſe contuliſſe, imperante Juliano. Hoc vero contigit ſecundum Hieronymum in Chronico circa an. Chr. CCCLXIII. Eodem tempore Proæreſius, ut idem ſcribit, ad octogeſimum ſeptimum ætatis annum pervenerat. Proæreſius igitur ad Ulpianum devenerat ſeptuaginta circiter ante annos juvenis admodùm, annum agens puta decimum ſeptimum (raró enim, aut nunquam, ſeriùs ad Rhetorices Magiſtros deferebantur diſcipuli) i. e. circa ann. Dom. CCXCIII. Ergo jam diu ante Conſtantini tempora Antiochiæ floruit Ulpianus, quum ille Imperium auſpicatus ſit anno tandem CCCVI.

§ 3. Unum adhuc reſtat diſcutiendum, quod primâ fronte calculos noſtros perturbare videtur & labefactare; id ſc. quod ſcribit Eunapius noſter in Excerptis Græcis περὶ Πρεσβέων. Μετὰ τὴν Ἰουλιανοῦ τῆς βασιλείας ἀναγόρευσιν πρεσβεῖαι πανταχόθεν συνέβαινον. — Λυδοὶ δὲ καὶ εὐχῆς κρεῖττον ἔπραττον Εὐναπίου μὲν τοῦ Ῥήτορος ὑπὲρ αὐτῶν πρεσβεύοντος, Εὐημερήσαντος δὲ οὕτω κατὰ τὴν πρεσβείαν, &c. Quæ ſic reddo: *Juliano Imperatore declarato, Legationes undique confluxerunt.*—— *Lydi vero majora*

jora etiam, quam optarent, impetraverunt, Eunapio Rhetore pro ipſis Legationem obeunte; qui tam felicitèr etiam in legatione ſucceſſerat, &c. At ſi, dixerit aliquis, imperante Juliano Eunapius Rhetor legationem obiit, quomodo annum agere decimum ſextum his temporibus dicitur, eo munere ætatem certè provectiorem poſtulante? Aliquam hìc ſubeſſe difficultatem neutiquam diffitendum eſt. Facilè tamen omnis ſolvitur, præeunte Fabricio Lib. v. Bibliothec. Græc. Cap. 5. Ubi diſſerit in hanc ſententiam. *Editio Commeliniana* (Eunapii ſc.) *recuſa eſt Coloniæ Allobrogum ſive Genevæ* MDCXVI. *Atque Excerpta de Legationibus ex Hiſtoriâ Eunapianâ Græcè ſubjuncta habet ex eodem Schotti Codice. Ex his conſtat Eunapium Rhetorem a Lydis miſſum eſſe legatum ad Julianum Imperatorem pag.* 17. *ſeqq. Edit. Par. Et quum legatione cum magno ſucceſſu functus eſſet, juſſum à Juliano cauſam agere adverſus potentem adverſarium, idque feciſſe cum laude, & judicibus perſuaſiſſe. Diverſus hic videtur à noſtro & ætate prior, idemque forte cum Eunapio* τῷ ἐκ Φρυγίας *Rhetore, cujus meminit Suidas in* Μουσώνιος. Hæc Fabricius Vir doctiſſimus. Cujus conjecturam non modò vehementer probo, verum etiam certiſſimam & veriſſimam eſſe demonſtraturum prope me confido. Audiamus modò Eunapium in Vitâ Proæreſii ſub fin. Ἰουλιανοῦ δὲ βασιλεύοντος τόπων τοῦ παιδεύειν ἐξειργόμενος, ἐδόκει γὰρ εἶναι Χριστιανὸς, σκοπῶν τὸν ἱεροφάντην ὥσπερ Δελφικόν τινα τρίποδα πρὸς τὴν τοῦ μέλλοντος πρόνοιαν πᾶσι τοῖς δεομένοις ἀνακείμενον, σοφίᾳ τινὶ περιῆλθε ξένῃ τὴν πρόγνωσιν· ἐμέτρει μὲν γὰρ ὁ Βασιλεὺς τὴν γῆν τοῖς Ἕλλησιν εἰς τὸν φόρον, ὅπως μὴ βαρύνοιντο. Ὁ δὲ Προαιρέσιος ἠξίωσεν αὐτὸν ἐκμαθεῖν περὶ [lege, παρὰ] τῶν θεῶν, εἰ βέβαια μένει τὰ τῆς φιλανθρωπίας· ὡς δὲ ἀπέφησεν, ὁ μὲν ἔγνω τὸ πραχθησόμενον,

ζόμϑυον, καὶ ἦν εὐθυμότερος. Ὁ δὲ ζωγραφοῦς κτ̃ τελονὶ τ̃ χρόνον εἰς ἕκτον πȣ καὶ δέκατον ἔτος τελῶν, παρῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τοῖς ὁμιληταῖς ἐγκαλεμίγη. Καὶ ἀγαπηθεὶς ὑπ' αὐτȣ καθάπερ παῖς γνήσιος· [Punctum in Edit. ad γνήσιος poſitum eſt omninò tollendum] Ἠπείγετο μὲν μετὰ πέμπτον ἔτος εἰς τὴν Αἴγυπτον. Οἱ δὲ πατέρες καλȣ̃ντες ἐπὶ Λυδίας ἐξεβιάσατο. [Leg. ἐξεβιάσαντο.] Interpres: *Idem Juliano imperante excluſus a docendi munere quod Chriſtianus haberetur, cernens* [potiùs *cum cerneret*] *Hierophantem tanquam Delphicum Tripodem omnibus futura præſcire optantibus eſſe* [abundat *eſſe*] *expoſitum, mirâ quâdam & novâ arte cognitionem ejuſce rei fraudulenter intercepit. Imperator namque doctis hominibus agros tributarios & vectigales admetiebatur, ut immunes onerum eſſent. Proæreſius autem obſecravit, uti de* [potiùs *à*] *Diis diſceret, manſurane eſſet conſtans ea liberalitas; illo inficiante, hic quid eventurum eſſet ſpeculatus, animum induit tranquilliorem.* Eâ tempeſtate ſcriptor [potiùs *hujus Operis Scriptor*] *decimum ſextum circiter annum ingreſſus Athenas pervenit, ac diſcipulorum numero adſcriptus & vice filii adamatus fuit: Qui exacto demum quinto poſt anno Ægyptum verſus properabat, ſed a Parentibus ipſum in Lydiam revocantibus redire compulſus eſt.* Quomodo igitur cum Athenis eſſet, bonis literis operam navans, Juvenis adhuc & Tyrunculus, pro Lydis ad Julianum eodem tempore legationem obierit? Videamus jam quæ de Eunapio Suidas habet in Muſonio. Μȣσώνιος. Ἐπὶ Ἰοβιανȣ̃ ἦν βασιλέως· πάντα ὅσα ἦν ἄριστα &c. Deinde ſub fin. ἐπεκάλει δὲ ȣ̓δεὶς ἄδικον ȣ̓δὲν τοῖς γινομένοις. Ἀλλὰ παιδία τις ἦν ἅπασι τοῖς καταβάλλȣσι τὰ εἰσφερόμϑυα. Εὐνάπιος γὰρ ὁ ἐκ Φρυγίας Ῥήτωρ ἐπεστάτει τοῖς πραττομένοις. Portus: *Muſonius. Hic ſub Imperatore Joviano vixit. Quæcunque verò optima erant,* &c.—*Nullus verò*

verò de rebus illis quæ fiebant, ut injuſtis quærebatur; ſed illa quæ tributorum cauſa conferebantur, omnibus qui ea pendebant ludus quidam erat. Eunapius enim Phrygius Orator negotio illi præerat. Atqui Jovianus imperavit poſt Julianum octo tantum menſes. Quomodo igitur Eunapius noſter qui ab Imperio Juliani (quod ipſum fuit unius tantum anni) per annos quinque continuos Athenis commoratus eſt libris & ſtudiis incumbens, intra annos duos ab eodem Imperio Rationalis officium quoddam in Aſiâ geſſerit? Hæc ſunt quæ me, ut Clariſſimi Fabricii ſententiæ lubens accederem, impulerunt. Et miror ſane neque Philippum Labbæum in præclarâ ſuâ Scriptorum Byzantinorum Editione, ubi hæc ipſa excerpta de Legationibus Eunapiana recudit ac recenſuit, neque Carolum Cantoclarum, neque Henricum Valeſium, qui Annotationes ad excerpta ſcripſerunt, iſtiuſmodi quicquam adnotâſſe, ullam moviſſe vel habuiſſe quæſtionem ſuſpicionemve. Atqui his de Ulpiano illo præmiſſis, quæ in cæteris perſequendis uſui forte veniant, tranſeamus ad reliqua.

§ 4. Enarrator noſter in Prolegomenis ſuis perſtringit Zenonem quendam his verbis: οὐ γὰρ ὑπολαμβάνειν ἀντίθεσιν δεῖ τὴν ἔννοιαν ἀπὸ γνώμης τοῦ Φιλίππου, ὥσπερ ὁ Ζήνων εὐήθως ὑπείληφεν, &c. Eundem etiam laudat in Philippic. quartam ſub init. καὶ Ζήνων ὁ πολυθρύλλητος, &c. Ad locum priorem hæc adnotat Wolfius: *Zenonem* neſcio quem, *(non utique illum ſectæ Stoicæ Principem) ſtultitiæ arguit Ulpianus*, &c. At Suidas eum meliùs certe noverat: Ζήνων. Κιτιεύς. Εἰ δὲ ῥήτωρ τις ἦν ἢ φιλόσοφος, ἄδηλον. Εγραψε περὶ Στάσεων. περὶ Σχημάτων. Ὑπόμνημα εἰς Ξενοφῶντα. εἰς Λυσίαν. εἰς Δημοσθένην. περὶ Ἐπιχειρημάτων. Hic ipſe eſt, ni fallor, quem innuit Ulpianus. De

hoc Zenone loquitur, ut opinor, Eunapius in Vitis Sophiſtarum: Ἰατροὶ δὲ κατὰ τούτους ἤκμαζον τοὺς χρόνους Ζήνων τε ὁ Κύπριος, διδασκαλίαν τε πολυύμνητον συστησάμενος· ἀλλ' ἐπέβαλε τοῖς χρόνοις Ἰουλιανῷ τῷ σοφιστῇ καὶ μετ' ἐκεῖνον κατὰ τοὺς Προαιρεσίου χρόνους οἱ διάδοχοι Ζήνωνος, ἄμφω δὲ ὁ Ζήνων ἐξήσκητο ΛΕΓΕΙΝ ΤΕ καὶ ποιεῖν ἰατρικήν. Interpres: *Eo temporum tractu complures floruerunt Medici, inter quos Zenon Cyprius doctrinâ celebri clarus, attigit* [potius, *incidit in*] *tempora Juliani Sophiſtæ & poſt illum Proæreſii qui Zenoni ſucceſſerunt. Hic utrumque profitebatur & factitabat medicinam* [melius fortaſſe, *Hic in utroque ſe exercuit, & dicendo & faciendâ medicinâ*, i. e. *tam* Rhetorices *quam Medicinæ ſcientiâ*] Neque mirum hoc, ſi a Suidâ dicatur Κιτιεὺς, ab Eunapio Κύπριος· nam Citium urbs eſt Cypri. Plinius, Lib. v. cap. 35. inter oppida Cypri numerat etiam Citium. Hieronymus, vir longè doctiſſimus, in Eſaiam, lib. v. cap. 23. *Uſque hodiè eſt apud eos* (Cyprios) *Urbs Citium, de qua et Zeno Stoicæ ſectæ hereſiarches fuit.* Ipſe Suidas alibi: Κιτιεύς. ἀπὸ τόπου. Κίτιον γὰρ πόλις Κύπρου. ἔνθεν καὶ Ζήνων ὁ Κιτιεύς. Hunc Eunapius refert ad Juliani tempora; præceſſerat enim Vita Nymphidiani, quem ab Epiſtolis fuiſſe Juliano dixerat, cui ſubjungit Zenonem, eumque κατὰ τούτους τοὺς χρόνους floruiſſe ſcribit. Huic etiam Zenoni, ut videtur, inſcripſit Epiſtolam Julianus imperator numero 45; eidem Libanius Sophiſta in verſione Zambicarii 3. 18. notante Fabricio, mihi enim hunc Librum videre non contigit. His accedat inſigne teſtimonium Sulpitii Victoris in Oratoriis Inſtitutionibus ad Silonem generum his verbis in Præfat. *Contuli in ordinem ea quæ ferè de oratoria arte traduntur ſecundum inſtitutum* Magiſtrorum meorum, Zenonis *præcepta maximè perſecutus.* Iterum:

rum: *Hic erat ordo reverà, ut de ſtatibus protinùs traderemus, ſi non eſſet à* Zenonis *veſtigiis recedendum.* Alibi pag. 262. *Hoc, ſi apud* Zenonem *depoſitum eſt, mihi tamen thema hujus controverſiæ non placet.* Ibid. *Nam hanc* Zeno *tranſlationem facit, nonnulli præſcriptionem.* Et, paucis interjectis: Zeno *præſcriptivas ait Cauſas ſcripti et voluntatis eſſe: metalepſin autem tranſlationem facit.* In primo loco manifeſte Zenonem inter Magiſtros ſuos numerat. Hic eſt autem ille Victor, cujus meminit Rufinus de Compoſitione & Metris Orat. *Ut Cicero dicit, iſti ſcripſerunt apud Græcos, Thraſymachus, Naucrates, Gorgias, Ephorus, Iſocrates, Theodectes, Ariſtoteles, Theodorus Byzantius, Theophraſtus, Hieronymus. Latinè de numeris hi, Cicero, Victorinus, Euſebius, Terentianus, Varro, Probus, Chariſius, Diomedes, Quinctilianus, Donatus, Victor, Servius,* vel *Servius, Victor,* ſicut edidit Putſchius. Victor, ut videtur, ſub finem ſeculi quarti vel ineunte quinto, Victorino & Servio fortaſſe ſuppar, floruit *. Claruerit igitur Zeno

* De Sulpitio Victore, quando res & tempus ita ferunt, non poſſum non monere paucis Lectorem, eum inter Rhetores antiquos ex Pithœi Bibliotheca collectos minus recte poſt Curium Fortunatianum tanquam eo recentiorem collocari. Crediderunt quidem Viri docti Curium Fortunatianum Rhetorem, cujus extant hodie de Rhetorica Libri tres, fuiſſe etiam Hiſtoricum, illum ipſum cujus meminit Julius Capitolinus in *Maximo & Balbino.* Ita Gerardus Johannes Voſſius de Hiſtor. Lat. Lib. ii. Cap. 3. Et nuper ex eo Præſtantiſſimus Fabricius in Bibliotheca ſua Latina, Lib. iv. Cap. 8. Sect. 4. Verum falluntur certe, uti conſtat ex Aurelii Caſſiodori Libro de Rhetorica. Ille poſtquam de Cicerone, Quinctiliano, Mario etiam Victorino, verba feciſſet, hæc ſubjungit: *Fortunatianum vero Doctorem* Novellum, *qui tribus Voluminibus de hac re ſubtiliter minuteque tractavit, in pugillari Codice apte forſitan congruenterque redigimus; ut & faſtidium Lectori tollat, et quæ ſunt neceſſaria, competenter inſinuet; hunc legat, quiſquis brevitatis Amator eſt.* Hinc colligere vix dubitem

circa ann. cccl. imo cccxl. Hoc, ut maturiſſimè innotuerit. Quod ſi ita ſit, vix ſanè videtur veriſimile, eum laudari potuiſſe ab Ulpiano Antiocheno, qui Antiochiæ docuit quadraginta ſeptem ante annos, ſcilicet A. D. ccxciii. Certè πολυθρύλλητον dicere non potuit, cum ea vox antiquiorem & pervulgati Nominis Virum denotaret.

§ 5. Idem in Commentariis ad hæc verba in Orat. contra Timocratem, ὥστε ἔμοιγε δοκεῖ (καὶ γὰρ, εἰ φορτικώτερον εἶναι τὸ ῥηθησόμενον δόξει, λέξω καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι κατὰ τοῦτό γ᾽ αὐτὸ ἄξιον αὐτὸν εἶναι θανάτῳ ζημιῶσαι, ἵνα ἐν ᾅδου τοῖς ἀσεβέσι θῇ τοῦτον τὸν νόμον, &c. iſta ſubjicit. Οἷον τοῖς περὶ τὸν Τάνταλον καὶ τὸν Τιτυὸν, καὶ τὸν Ἰξίονα. Ἐπειδὴ οὖν ᾔσθετο ὡς ὅτι τὰ τοιαῦτα τολμηρὰ ποιητικῆς μᾶλλόν ἐστιν, ἀλλ᾽ οὐ ῥητορικῆς, ὥσπερ συγγνώμην ᾔτησεν εἰπὼν, καὶ γὰρ εἰ φορτικώτερόν ἐστιν, ἀνεκτόν, ὥς φησιν Ἀθανάσιος. Ex

Fortunatianum Rhetorem, Hiſtorico altero multo fuiſſe recentiorem & a Caſſiodori temporibus haud longe remotum. Neutiquam enim Caſſiodorus Hiſtoricum, qui ante Conſtantini M. ætatem ſua ſcriptis mandabat, i. e. annos ante ſe (qui ineunte ſæculo ſexto vixit) ad minimum ducentos, *Doctorem Novellum* appellaſſet; præſertim cum Mario Victorino iſtiuſmodi nomen non tribueret, qui poſt ipſum Fortunatianum Hiſtoricum floruit. Hinc porro ſuſpicari licet, Libros Fortunatiani de Rhetoricâ quos nunc habemus, non extare hodieque quales ipſe eos edidit Fortunatianus, verum quales ex Epitome ſuâ dedit Caſſiodorus. Neque ſane mirandum adeo eſt, Viros tantos tam inſigniter errare potuiſſe. Lapſi ſunt enim ſimiliter interdum Viri etiam Maximi. Exemplo ſint Iſaacus ille Caſaubonus, & Salmaſius illuſtriſſimus. Hic in Prolegomenis ad Solinum, Priſcianum Grammaticum ſub Juliano Imperatore floruiſſe dicit; cum tamen certo ſit certius eum ſub Juſtiniano vixiſſe; anachroniſmo annorum clx. Alter ille, in Notis ad Athenæum Lib. i. Cap. 5. Rufinum Aquileienſem Epiſcopum vocat, cum tamen eum Epiſcopalem Inſulam nunquam attigiſſe pateat ex Gennadio Maſſilienſi.

verſione

verſione Wolfii: *Veluti Tantalo, Tityo, Ixioni. Quia verò ſentit talia commenta poeticæ audaciæ eſſe magis quam Rhetoricæ artis, quaſi veniam petit his verbis: Etſi oneroſius eſt,* [*ſit*] *hoc eſt, ſtolidum, ut inquit* Athanaſius. Hic locus genuinus eſt, ſi quis alius; nullæ Lectionum varietates, nullum ἄλλως ἐπὶ τὸ αὐτὸ, & cætera id genus; nulla manûs interpolatricis vola vel veſtigium, omnia plana, aperta, ſincera. Atque id quidem confitente Wolfio; nullam enim hìc, ut alibi ſæpe ſæpius, virgulam cenſoriam admovet. Atqui hæc non modò non ab Ulpiano Antiocheno, verum ne ab eorum quopiam qui a Suidâ laudantur proficiſci potuerint, quum illi omnes ſophiſtæ ſint Ethnici, hìc verò Ethnicæ Fabulæ ipſis Epiſcopi Chriſtiani verbis explodantur. Reſpexit enim proculdubio Enarrator ad Athanaſii vel orationem pulcherrimam contra Gentes, vel ad alteram de Verbi Incarnatione λογικωτάτην ſimul & nitidiſſimam.

§ 6. Neque locus hic eſt unicus, qui Chriſtianum ſapit. Ecce alium in Comm. ad Olynthiacam ſecundam, ſub exordium ipſum. Ἐπὶ πολλῶν μὲν ἄν τις ἰδεῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι] Δεύτερος τόπος τῶν ἐξ ὑποδιαιρέσεως προοιμίων· ἐξ ἀορίστου δὲ προλήψεως τὸ σχῆμα τοῦ λόγου· εἰρηκὼς γὰρ τὸ, ἐπὶ πολλῶν, ἀόριστον, ἐπήγαγεν ὡρισμένον τὸ περὶ τῶν Ὀλυνθίων· ὅμοιον τούτῳ τὸ εἰς τὸν ἅγιον Βασίλειον τοῦ Θεολόγου προοίμιον. Wolfius: *Cum multis in rebus Athenienſes, perſpici mihi poſſe videtur*] *Secundus locus exordiorum quæ ex ſubdiviſione ducuntur. Orationis autem figura ſumpta eſt ex indefinitæ rei adjunctione,* [legit προσλήψεως, Enarratoris mentem haud ſatis, ut opinor, aſſecutus:] *Cum enim dixerit, In multis, quod indefinitum eſt, ſubjunxit definitum illud de Olynthiis. Simile huic eſt* Theologi *Principium in laudatione* Divi Baſilii. Idem hìc quoque conſenſus tum in Manuſcriptis tum

tum Editis. Laudatur verò diſertè Gregorii Nazianzeni (is enim eſt Theologus, ut ſatis notum eſt) Oratio funebris in Baſilium. Cujus etiam Procœmium eſt, ut legenti patet, veriſſimè τῶν ἐξ ὑποδιαιρέσεως. Hìc autem tum Tempora tum Studia & Mores ab Ulpiano ſophiſtâ immane quantum diſcrepant. Baſilius poſtquam Eccleſiæ Cæſarienſi Cappadociæ octo annos præſederat, moritur tandem imperante Gratiano, teſte Hieronymo in Catalogo, Suidâ in voc. Βασίλειος, & Caveo noſtro in Hiſtoriâ Literariâ, i. e. circa annum CCCLXXVIII. vel CCCLXXIX. Ejus vero Amicus conjunctiſſimus Gregorius Nazianzenus funebrem in ipſum Orationem habuit non niſi longum poſt tempus, adeò ut moræ veniam in Orationis exordio petat his verbis: Εἰ δὲ τοσοῦτον ἀπλώτημα τοῦ καιροῦ δεύτερος καὶ μετὰ τοσούτους ἐπαινέτας, ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ τὰ ἐκείνου σεμνυνάντας, μηδεὶς θαυμαζέτω. Ἀλλὰ συγγινωσκέτω μὲν ἡ θεία ψυχὴ, καὶ πάντ' ἐμοὶ σεβασμία καὶ νῦν καὶ πρότερον [fortè προσώτερον.] Billius: *Quod ſi multò ſerius quam tempus poſtulabat ac poſt tot alios, qui res illius privatim publicéque laudibus ornarunt, ad hoc munus acceſſi, nemini mirum videatur. Verum ignoſcat mihi, velim, divina anima mihique & nunc & anteà* [fortè *& in futurum*] *veneranda.* Quomodo igitur Ulpianus qui hanc Orationem tot annis præceſſerit, ipſam citaverit? Deinde quis unquam Sophiſta Gentilis Nazianzenum Θεόλογον vel Baſilium ἅγιον appellaverit? Adeò profectò conclamata res videtur, ut Henricus Valeſius in Harpocrationem hæc ſcribere non dubitaret. Pag. 44. Ἀντίθεσις] *Aliter antitheſin ſumit Ulpianus ubique ut legenti patebit: Qui etiam ætate poſterior fuit Harpocratione & Chriſtianus: Nam in Secund. Olynth. laudat Theologi procemium in Baſilium.* Hactenus rectè. Quæ ſequuntur,

quuntur, pace Viri Maximi dixerim, judicium Valeſii deſiderant. *Sed in Ulpiani Scholiis multa a recentioribus ſunt temerè aſſuta, quale et hoc eſſe exiſtimo. Ulpiani Rhetoris meminit Eunapius et Sozomenus, aut ſi quis alius, in Hiſtoria Eccleſiaſtica.* Pro Sozomeno Evagrium, credo, dicere voluit; is enim Ulpiani Antiocheni mentionem facit Hiſt. Eccleſ. Lib. i. Cap. 20. Hunc igitur Ulpianum Valeſius etiam cum Kuſtero Doctiſſino Commentarios hoſce ſcripſiſſe arbitrabatur. Ad hanc autem Valeſii τῆς ἀπορίας ſolutionem quod attinet, longe longeque abeſt ab arte Criticâ. Nihil enim eſt niſi manifeſta Principii petitio. Siquidem pro conceſſo ſumit, 1mo, Ulpianum in Demoſthenem commentarios ſcripſiſſe, quod nondum conſtat. 2do, Hos commentarios non eſſe ψευδεπιγράφους, verum genuinos, licet interpolatos. Enimverò aſſuta eſſe iis, quæ vocantur ἐξηγήσεις Ulpianeæ, à recentioribus aliquammulta nullus negaverim. Eaque adeò certis quibuſdam notis atque indiciis diſtinguuntur, ut inter omnes convenit. Quædam tamen inter hæc Enarrationes Continuæ & ſeriatìm diſpoſitæ principem quendam locum obtinent, & jure quodam peculiari Ulpiani manum ſibi vendicant. Hìc libenter Criticos rogarem, Bentleium puta hoc nomine jure ſuo celeberrimum, num Codicum MSStorumque titulis atque ἐπιγραφαῖς pronam uſquequaque implicitamque quæ vocantur fidem faciles accommodent, an de Epigraphis ipſis ex iis quæ intùs in Scripto continentur, judicent? Primum illud, probe ſcio, pernegaverit Acutiſſimus & Doctiſſimus ille Bentleius: Aliter ſemetipſum conficeret, & ſua Phalaridis Epiſtolis adhuc ſtaret auctoritas. Ad Valeſium jam redeamus. Tu, Valeſi, dixerit aliquis, hunc locum tanquam à recentioribus aſſutum rejicis. At quo auctore, quibus

bus indiciis? Eâ ſolùm de Causâ, inquit ille, quoniam Ulpianus Rhetor, cætera qui ſcripſit, iſta ſcribere non potuit. Bella ſanè Reſponſio! Nimirum hoc dictum ſi valet, actum eſt de arte Criticâ in libris dijudicandis & diſcriminandis.

§ 7. Ad alia jam deveniamus. In Comm. ad Orat. cont. Midiam habentur hæc. Χλανίδας δὲ καὶ κυμβία καὶ κάδες] Χλανίδας μὲν τὰς Μιλησίας· κυμβία δὲ εἶδος ἐκπωμάτων· Κάδοι δὲ, γυναικεῖον ἀγγεῖον, ᾧ χρῶνται πρὸς τὰς ἀρύσεις τῶν ὑδάτων, ἢ τὰς νῦν ζίτλας. Wolfius: *Multitia et cymbia et cados*] *Per* χλανίδας *veſtes intelligit Mileſias*; κυμβία *ſunt genus poculorum*; κάδοι *vaſa muliebria, quibus utuntur ad excipiendam aquam, quas* [quæ] ſitulas nunc *vocamus.* Noſtri igitur ætate bene notum fuit hoc ζίτλας vocabulum, vaſculumque ipſum communis ferè uſûs & in ore omnibus. At veteribus Lexicographis, quantum ſciam, prorſus fuit incognitum, Polluci, Harpocrationi, Heſychio, Etymologico Magno, Suidæ, Gloſſis Philoxeni Cyrilli & aliorum, veteri Onomaſtico apud Vulcanium, Phavorino demum, qui ex veteribus ſua omnia totidem verbis compilavit, locupletiſſimo. In primis quidem Julii Pollucis Editionibus legebatur ζίτλας Lib. v. ſegm. 97. Περὶ δὲ τοῖς ὠσὶν, ἕρματα, διόπας, ἐλλόβια, ἐνώτια, ἕλικας, ἑλικτῆρας, σίτλας κατὰ τοὺς Αἰολέας, κατὰ δὲ τοὺς Δωριέας ὀρτίαλα. At Viri Doctiſſimi Henricum Stephanum ſecuti jampridem legendum ibi monuerunt, pro ζίτλας, ζίγλας. Atque id jure merito. Nam præterquam quod alienum prorſus locum occupat, ſi vaſculum alicujus generis ſignificaret (quid enim auribus cum poculis?) conſtat ἐνώτια quædam dicta fuiſſe ζίγλας. Heſychius, Σίγλαι, ἐνώτια. Σίγλον, νόμισμα Περσικὸν δυνάμενον ὀκτὼ ὀβολοὺς Ἀττικοὺς, καὶ εἶδος ἐνωτίων. Claviculas etiam inaurium ſignificabant. Idem: Τὰς κατακλεῖδας τῶν ἐνωτίων, ζίγλας φασίν. Οἱ

δὲ

δὲ αὐτὰ ἐνώτια. Huc accedit, quod MSS. Codices plurimi hanc lectionem exhibent teſtibus Kühnio & Jungermanno. Hinc ſatis apparet Enarratorem noſtrum veteribus Lexicographis fuiſſe recentiorem: neutiquam enim, ſi usûs & ſermonis quotidiani ætate ſuâ vox illa fuerat, omiſiſſent tot Onomaſtici. Præterea recenſetur à Joanne Meurſio in Gloſſario ſuo Græco-Barbaro inter voces Græco-Barbaras, & à Latino verbo *Situla* maniſeſtiſſimè diffiсta eſt. Alexander Trallianus primus vel inter primos videtur eſſe, qui hoc vocabulum uſurpârit, ſicut obſervatum dedit poſt Conſtantinum & Meurſium Cangius etiam Eruditiſſimus. Hic autem profeſſione Medicus vixit temporibus Juſtiniani, i. e. circa A. C. DXXX. Diu poſt Ulpianum Rhetorem. Denique apud Eccleſiaſticos mediæ atque infimæ Græcitatis præcipuè in uſu fuit. Sic Gloſſæ Biblicæ MSS. apud Cangium. Κρατῆρες, αἱ ζίτλαι, αἱ ζκύφαι. Rurſum Σκύφη, ζίτλον. Aliæ habent ζκύφον. Vita S. Theodori Syceotæ MS. ibid. Καὶ ἐρωτήσας ἐν Κωνσταντινουπόλει ὅτι ἀπὸ ζίτλας ἦν τινος ἑταίριδος, &c. Zacharias Papa in verſione ſuâ Græcâ Dialogorum Gregorianorum Lib. i. cap. I. ibid. Καὶ μετὰ ζίτλας ξυλίνης καθὼς αὐτόθι ἔθος ἐστὶν, τὸ ἀνδράποδον εἰς τὴν πηγὴν εἰσῆλθε. Ubi Gregorius Magnus habet *Situlam ligneam*. Sic etiam Euchology. Goari in Officio Dedicat. Templi, p. 833. Χύτραν, θερμηρὸν ἀγγεῖον, καὶ ζίτλαν ἢ ἐπιχύτην. Rurſus pag. 844. Καὶ φέρεται σίτλα τοῦ ἁγίου βαπτίσματος πεπληρωμένη ὕδατος χλιαροῦ.

§ 8. IDEM Auctor ad Olynthiacam Secundam hæc adnotat. Ἀγνωμόνως ἔχετε] Ἀγνώμονας λέγει τοὺς ἀνοήτους, κατὰ στέρησιν τῆς γνώμης· οὐκ ὥσπερ νῦν Ἀγνώμονας καλοῦμεν τοὺς μὴ ἀποδίδοντας τὰ χρέα, ἤγουν τὰς ἀμοιβάς. Wolfius: *Incogitantes eſtis*] Ἀγνώμονας *dicit*

inco-

incogitantes, quaſi privatos cogitatione. Non ut nunc ἀγνώμονας *vocamus eos, qui debita, id eſt vicem, non reddunt; hoc eſt, ingratos.* Ex his Scholiaſtæ Verbis duo præcipuè ſunt obſervanda. Primo, Vocem Ἀγνώμων Enarratoris temporibus diverſum prorsùs habuiſſe ſenſum ab illo quem olim tenuit. Secundò, Unam tantummodò ſignificationem poſſediſſe, ſc. ὁ μὴ ἀποδιδοὺς τὰ χρέα. Videamus igitur quid antiquitùs ſignificabat ἀγνώμων. Significabat apud veteres quidem *Iniquus, Improbus, Malus, Infidus, Inficiator*; hinc ἀγνωμονεῖν *improbè, mala fide agere,* ἀπομνυῶαι & ἀποστερεῖν, *depoſitum non reddere,* &c. Videndus eſt Budæus, qui hæc omnia, ut ſolet, fusè & accuratè perſequitur. Nihil horum itaque voluit Enarrator, quum nihil eſſet novi, nihil intereſſet inter ſua & Demoſthenis tempora. Quid igitur? Longè aliud profectò, rarum admodùm & peculiare, nec niſi ſæculis poſterioribus notum; nempe Verbum Juris ſtrictiori ſenſu definitum, quo qui ſe dignum reddidiſſet, ad Judices rapiebatur, crimini pœnæque obnoxius. Id nos unice docent Gloſſæ Nomicæ *Caroli Labbæi.* Ubi hæc ſunt in V. Ἀγωγή· Ἀγωγὴ λέγεται ἡ κίνησις τῆς ὑποθέσεως, ἀπὸ τοῦ ἄγειν τοὺς Ἀγνώμονας εἰς τὸ δικαστήριον. Iterum. Ἀγωγή ἐστι δίκαιον τοῦ ἀπαιτεῖν ἐν δικαστηρίῳ τὸ ὅθεν δήποτε χρεωστούμενον· Εἴρηται δὲ Ἀγωγὴ παρὰ τοῦ ἄγειν τοὺς ἀγνώμονας εἰς τὸ δικαστήριον *. Hìc diligentiſſime notandum venit, reſpondere τὸ χρεωστούμενον in Gloſſis Nomicis τῷ τὰ χρέα apud noſtrum, & vocari eos τοὺς ἀγνώμονας qui

* Ex his Labbæi Gloſſis emendandum eſt egregie Nobiliſſimi Cangii *Gloſſarium mediæ & infimæ Græcitatis v.* Ἀγωγη· ubi hæc leguntur in Editis. Ἀγωγὴ, *Actio,* ἡ κίνησις τῆς ὑποθέσεως παρὰ τὸ [pot. τοῦ] ἄγειν τοὺς ἀγομένους εἰς τὸ δικαστήριον. *Gloſſ. Baſil.* Utcunque ea vel intellexit vel deſcripſit Cangius, legendum eſt omnino τοὺς ἀγνώμονας.

illud

illud *χρεωστούμενον* non reddiderunt, i. e. *τοὺς μὴ ἀποδίδοντας*, ut dicit noſter. Fruſtrà itaque eſt Wolfius qui ſubjungit *hoc eſt ingratos*, nam *ingratus* antiquitùs etiam *τὸ ἀγνώμων* ſignificabat, neque contra *ingratos* Actio unquam juris competebat; quanquam in eo ſanè excuſandus eſt Error, quoniam Labbæi Gloſſas nondum viderat. Gloſſæ autem hæ Nomicæ ad Libros Βασιλικῶν ſpectant, id utique agentes, ut Juris Græco-Romani Vocabula difficiliora & obſcuriora dilucidè interpretarentur. Ita ſcribit ipſe Labbæus in Epiſtola ad Auguſtum Thuanum. *Veteres Juriſconſulti Græci tot Gloſſas ſive* Ῥωμαϊκῶν Λέξεων Συναγωγὰς *ad Imperatoriarum Conſtitutionum iis refertarum interpretationem & Legum Romanarum intelligentiam ſibi paraverunt, quæ quidèm huc uſque maximo ſtudioſorum damno in Bibliothecarum pulvere ſepultæ jacuerunt; ſepultæ, inquam, integræ fuerunt, particulas enim aliquas eruerunt ampliſſimi Doctiſſimique Viri,* Alciatus, Cujacius, Briſſonius, Pithœi, Fornerius: *nunc vero omnis quas nanciſci potui, a me collectæ & in unum Corpus redactæ ac emaculatæ prodeunt in lucem, Auguſtiſſimi Nominis tui ſplendorem mutuantes.* De iiſdem nuper Fabricius Biblioth. Græc. Lib. iv. Cap. 36. Sect. 2. *Vocabula forenſia Juris Attici Veteris petere licet ex Harpocratione & Virorum Doctorum in illum Commentariis — tum ex Gulielmi Budæi Commentariis Linguæ Græcæ. At in Conſtitutiones Imperatorum, quæ* Baſilicorum *Libris continentur & in alia Monumenta Juris Græco-Romani,* gloſſaria *varia ex Codicibus MSS. Regis Galliæ deſcripſit & ad calcem obſervationum atque Emendationum in Synopſin Baſilicon edidit* Carolus Labbæus, *Pariſ.* MDCVI. *Eadem ſubjecta deinde etiam ſunt Gloſſariis Latino-Græcis & Græco-Latinis* Cyrilli, Philoxeni, & aliorum, *quæ poſt Henricum*

cum Stephanum longe auctiora magiſque digeſta & emendata ex Labbæi *ejuſdem recenſione habemus excuſa Pariſiis* MDCLXXIX. *fol.* Huc uſque Fabricius Vir Ornatiſſimus. Sciendum porrò eſt Libros Βασιλικῶν a Baſilio Macedone inchoatos, à Leone tandem Sapiente ejus Filio abſolutos fuiſſe circa A. C. DCCCLXXXVI. Ita teſtatur poſt antiquos & recentiores plurimos Joſephus Maria Suareſius in accuratiſſimâ ſuâ Baſilicorum Notitiâ ad Urbanum VIII. Pontif. Max. *Libri* Βασιλικῶν in ſex τεύχη *ſeu Volumina diſtincti ſunt, indeque dicti* ἑξάβιβλος, *& in Libros ſexaginta ſubdiviſi, indeque* ἑξηκοντάβιβλος *nuncupati. Imperator* Baſilius Macedo primus *illis manum admovit, ut Cedrenus aſſerit; ideóque Leo Sophus eidem Baſilio Patri ſuo Libros hoſce tribuit, Novellâ* LXXXI. *teſte Cujacio cap.* 31. *Lib.* xvii. *Obſervat. Juris. Et plerique Baſilium* βασιλικῶν *Auctorem eſſe crediderunt, in quibus fuit & Franciſcus Balduinus.* Et paulò infrà: Leo Philoſophus *Baſilio Patri ſuccedens inchoatum ab eodem Baſilio* Διατάξεων Βασιλικῶν *Volumen perfecit, uti Cedrenus aſſerit, Operâque Sabbatii Protoſpatharii (uti Matthæus Blaſtares tradit, ex eoque Antonius Auguſtinus in Bibliothecâ libro de propr. Nomin.* π'. *& in* προλεγομένοις *ad Novellas) promulgavit.*—— *Anno à Virginis partu circitèr* DCCCLXXXVI. *à Leone concinnatos fuiſſe Baſilicorum Libros* Michael Pſellus, Michael Attaliota, Harmenopulus, Balſamon, Blaſtares, & Cujacius *ſummo conſenſu teſtantur.* Hæc Suareſius. Sedenim quiſquis vocabula Nomica ex his libris Βασιλικῶν deſumpſerit, eaque propriè & communitèr uſitata apud ſuos fuiſſe dixerit (quod ante tempora Βασιλικῶν dici non potuit) Sæculum decimum ægrè admodùm ſuperaverit.

§ 9. His

§ 9. His accedat unum vel alterum Romanum potiùs quàm Græcum referens. In Commentariis ad orationem contra Timocratem hæc habet. Εἰ δέ τις ἀγορανόμος] Ἔστι δ' ἀγορανόμος, ὁ ἐπόπτης τῶν ὠνίων τῆς ἀγορᾶς· Ἀστυνόμος δὲ ὁ ἐπὶ τοῦ εἶναι καθαρὰν τὴν πόλιν ἀσχολούμενος, ὁ παρ' HMIN Πατήρ. Wolfius: *Si quis Ædilis] Eſt autem* ἀγορανόμος *inſpector rerum venalium in foro.* Ἀστυνόμος, *qui in eo occupatur ut Urbs munda ſit, qui* apud nos Πατὴρ *appellatur.* Hìc Enarrator planè & apertè nos docet τὸν Græcorum ἀστυνόμον in ſuorum civium linguâ vel dialecto propriè vocari Πατέρα. Nam phraſis iſta παρ' ἡμῖν propriam alicujus Regionis Dialectum domi natam, non aliunde invectam, ſignificat. Sic Harpocration: Ἀνακαλυπτήρια, δῶρα διδόμενα ταῖς νύμφαις &c. ταῦτα δ' εἰσὶ παρ' HMIN θεώρετρα. ſc. in Dialecto Alexandrinâ. Iterum: Ἰπνὸς, Λυκοῦργος ἐν τῷ κατὰ Λυκόφρονος πρώτῳ. μέρος τί [rectius τὶ] τῆς οἰκίας οὕτω καλεῖται, τὸ λεγόμενον παρ' HMIN μαγειρεῖον. Heſychius: Θελδακίναι, εἶδος μάζης παρὰ Ἀττικοῖς. Καὶ αἱ παρ' HMIN θέλδακες, ἤτοι μαΐλια. Eodem ſenſu. Innuit præterea noſter apud ſuos vocem ἀστυνόμον vel non agnoſci vel certe exoleviſſe. Primò verò in confeſſo eſt apud omnes, vocem πατὴρ pro Curatore Civitatis acceptam, puram putam eſſe Romanam. *Athenienſium* Ἀστυνόμοι, *Thebanorum Telearchæ, Romanorum* Patres civitatum, *aut Curatores Reipublicæ non valdè differunt inter ſe, ſicut nec Athenienſium* Ἀγορανόμοι, *& Ædiles Romanorum.* —*Multis in locis Juris* [ſc. Romani] Ἀστυνόμοι [ſc. Græcorum] Patres *ſimpliciter vel* Patres Civitatum *vocantur.*—*Curator Reipublicæ* Pater civitatis *eſt vel* Ἀστυνόμος.—*Aſtynomi igitur* — *aliquando Curatores Reipublicæ, aliquando* Patres Civitatum *dicebantur.* Pauca hæc delibavimus ex Philippi Mauſſaaci Notis Doctiſſimis in Harpocrationem p. 80. Qui plura voluerit, ipſum conſulat Auctoreſque

 benè

benè multos quæ laudantur ibid. Cæterùm ex illis quæ protulimus conſtat vocem ϖατὴρ non aliunde veniſſe in Græcam Linguam & locum ἀςυνόμȣ quàm ex legibus Romanis. 2do, Poſt Ulpiani Antiocheni tempora diu perduràſſe Vocis ἀςυνόμος uſum apud Græcos, hinc liquet. Heſychius, Harpocration, Suidas, Etymologicum Magnum eam quam olim habuit ſignificationem ipſi tribuunt, nullâ τȣ̃ Πατρὸς explicatione additâ. Deinde Philoxeni Gloſſæ ſatis demonſtrant tam ἀγορανόμον quam ἀςυνόμον locum adhuc ſuum tenuiſſe. Gloſſæ Lat. Græc. *Ædilatus*, ἀςυνομία. *Ædiles*, ἀγορανόμοι. *Ædilis*, ἀγορανόμος, ἀγορονόμος. [Ubi fortè pro ἀγορονόμος legendum eſt ἀςυνόμος.] Gloſſ. Græc. Lat. Ἀςυνομία, *Ædilatus*. Ἀςυνόμος, *Jecorus*; quod quid velit, ſanè neſcio. Si divinari liceat, *Viocurus* legerem. Erat enim apud Romanos Viarum curator, cujus officio reſpondebat aliquatenus ἡ ἀςυνομία Attica, dictus etiam *Viocurus*. Varro de Ling. Lat. Lib. iv. *Quis enim non videt, unde ærifodinæ & viocurrus?* Ita quidem in Editt. Verum Dionyſius Gothofredus rectè monuit legendum eſſe *Viocurus*. Et Joſephus Scaliger quamvis ad locum illum Varronis nihil adnotet, poſteà tamen in Conjectaneis ſuis p. 64. Viocuros per Ædiles interpretatur. Alia quædam de illis tradit Iſaacus Caſaubonus in Notis ad Ælium Spartianum p. 110. nomen verò retinuit. Adeoque neque violenta neque vero abſimilis fuerit emendatio iſta noſtra, pro *Jecoro* Viocurus. 3tio, Perſuaſum propè me habeo verbum Πατὴρ uſque ad Juſtinianum, multo magis Conſtantini Magni temporibus, hoſpes in Græciâ fuiſſe & vix fando auditum. Id ſuadet Papiniani J. C. celeberrimi liber Ἀςυνομικὸς dictus. Ibi munera & partes Ἀςυνόμȣ fusè accuratéque deſcripſit atque expoſuit.

Mani-

Manibus Græcorum Juriſconſultorum unicus aſſiduè terebatur. Ex eo curas & negotia τοῦ Ἀστυνόμου αὐθεντικῶς ediſcebant. Illi denique ſupra alios omnes maximus & Doctrinæ ac Auctoritatis cumulus acceſſerat. Quamobrem dum quotidiè libellum hunc Papinianeum tanto ſtudio & honore Græci verſarentur, vix, ut opinor, τὸν ἀστυνόμον, unde Liber ipſe nomen ſuum duxerat, in deſuetudinem abiiſſe ſiviſſent. Poſteà verò cum Juſtiniani ævo & juſſu Liber hic unà cum aliis plurimis in Digeſta mutilus transferreretur, percrebreſcens paulatim τοῦ Πατρὸς Vocabulum illud alterum τοῦ Ἀστυνόμου antiquâſſe crediderim. Noſtras porro conjecturas mirè confirmat illuſtriſſimus Cangius in Gloſſario ſupra memorato, ubi nobiſcum ipſe τὸ Πατὴρ pro Patre Civitatis acceptum numerat inter voces *mediæ & infimæ Græcitatis*, neque ullum ſcriptorem Juſtiniano antiquiorem, apud quem extaret, indicavit.

§ 10. SIMILIA ſunt illa ejuſdem ad Orationem de *falsâ Legatione*. Ἰστέον δὲ ὅτι ἀριθμοῦσιν οἱ Ἀθηναῖοι ἕως τῶν δώδεκα ὡς Ἡμεῖς, ὡς ἔχομεν τὴν χρῆσιν ἐν τῷ κατὰ Τιμοκράτους, ἐν οἷς λέγῃ, ἑνδέκατον, δωδέκατον τὸν νόμον εἰσήνεγκε τῶν χρονίων. Εἶτα λοιπὸν οὐκ ἔτι ὁμοίως Ἡμῖν, ἀλλὰ κατὰ ΠΡΟΣΘΗΚΗΝ ἀριθμοῦσιν. Wolfius: *Sciendum autem eſt numerare Athenienſes uſque ad duodecim* Ut nos, *cujus rei uſum habemus in Oratione Timocrateâ, cum ait, Undecimo, duodecimo legem tulit Saturnaliorum. Deinceps non jam* ut nos, ſed cum additione *numerant*. In his ultimis eò dicit a ſuis diſcrepare Athenienſes in numerorum ordinalium ſupputatione à duodecim uſque ad viginti, quòd illi κατὰ προσθήκην numerarent, ſui non item. Hæc ſanè à nemine niſi Romano vel Romano-Græco proficiſci unquam potuerunt. Nam Græci omnes in numeris ordinalibus à duodecim ad viginti κατὰ προσθήκην ſive cum adje-

adjectione copulativæ καὶ numerabant. Exempla paſſim & ubique ſunt obvia, ſufficiant verò impræſentiarum illa quæ ſequuntur. Henricus Stephanus ad calcem Theſauri ſui Græci poſtquam notas numerorum Græcas veteres ex Herodiano produxerat, ex profeſſo deinde agit ipſe de Nominibus Ordinalibus, eaque ita recenſet poſt δωδέκατον, Τρισκαιδέκατος, Τεσσαρεσκαιδέκατος, Πεντεκαιδέκατος, Ἑκκαιδέκατος, & ſimiliter uſque ad viginti. Priſcianus in libro de Ponderibus: *Ex his* [ſc. numeris cardinalibus] *naſcuntur ordinalia nomina hæc, inæqualiter quidem quantum ad vocem* primus & ſecundus: *æqualiter verò*, tertius, & quartus &c. undecimus, duodecimus, *ab* undecim & duodecim. *nam reliqua — declinantur* contra conſuetudinem Græcorum, *uſque ad* nonum decimum: [ſc. incluſivè] *ut* tertiuſdecimus, quartuſdecimus, quintuſdecimus &c. *Sic omnes ſequentes, velut in primitivis ad imitationem* Græcorum *a viceſimo & ſuprà majori minorem addunt numero plerumque:* ante decem verò minorem *ponunt*, *quando* compoſita *accipiuntur*, & *ſub uno accentu proferuntur. Nam licet*, diſſolutâ compoſitione, *diverſis accentibus ea proferentes*, *mutare ordinem*, quomodo & apud Græcos, & *dicere* decimus & ſeptimus *pro* ſeptimuſdecimus &c. Hìc itaque, ut opinor, manifeſta eſt αὐτοφωρία: ſuam ſatis apertè gentem, patriam, & originem enarrator noſter indigitavit; certo enim certius eſt, Ulpianum illum veterem, Rhetorem Antiochenum, nihil iſtiuſmodi unquam aut extuliſſe aut efferre potuiſſe.

§ 11. Idem ad Orationem contra Timocratem. προσαγωγεῖ] Ἀντὶ τοῦ δηλάτωρει. In Romanis vocibus probè profecto noſter eſt exercitatus, & Latinas formulas longè melius quàm Rhetor Ulpianus calluit. Δηλάτωρ, ut primo intuitu patet,

Romanæ eſt tota originis, Romanæ ſignificationis, usûs etiam omnimodo Romani. Hinc Suidas: *Δηλάτωρ, ὁ κατήγορος· Δηλατωρίαι· παρὰ Ρωμαίοις αἱ εἰσαγγελίαι.* Cedrenus in Julio: *Δηλάτορας τοὺς διαβόλους καὶ ſυκοφάντας καλοῦσι Ρωμαῖοι.* Præterea quis unquam veterum Græcorum Antiochenus ad Græcos etiam ſcribens Vocabulum Græcum per Romanum interpretaretur? Hoc quidem aliud quid eſſet quàm (quod abſurdiſſimum certè foret) notum per ignotum exponere? Ulpianus proculdubio, ſi quidpiam adnotâſſet, dixiſſet vel *κατηγόρῳ* vel *εἰσαγγελεῖ*, hæc enim verba tum temporis longè notiora Græcis erant ſcriptoribus quàm *Δηλάτωρ*. Ejuſdem prorſus generis & pretii ſunt illa ad Orat. de Coronâ. *Ἑπτακόσια ſτάδια*] *Μίλια* ΜΗ. Hæc quidem in Aldinâ, Hervagianâ, & Wolfii editione primâ deſiderantur. Mutilo nimirum codice Aldus, Hervagius, & Wolfius uſi ſunt. Nam commentarii, ſicut ab his prodeunt Ulpianei, vix ad dimidiam partem Orationis de Coronâ pertingunt. Neque ſane credibile cuivis fuerit Enarratorem dimidium totum tam præclaræ orationis intactum reliquiſſe. At ſupplentur una cum aliis plurimis ex codice Lutetiano & ex eo deſcripta comparent in editione Benenati per Morellum, & in Wolfii ſecunda inter Acceſſiones. Hìc autem noſter ſimilem calami ſui lapſum patitur improviſus. Annon enim aliquid miri videretur, Rhetorem Græcum ad Græcos ſcribentem *μέτρον ὁδοῦ* Græcum per Romanum expoſuiſſe? Hæc, ſi quæ aliàs, indicia ſunt *νοθείας* & fraudis maximè genuina.

§ 12. Alia ſunt quæ Græcum Rhetorem antiquum & Orientis incolam minimè ſapiunt. Ad eandem Orat. de Corona: *Ἑκατομβαιῶνος*] *Μαρτίου.*—*Μαιμακτηριῶνος δεκάτῃ φθίνοντος*] *Αὐγούστῳ τῇ* ΚΑ.

 Ελαφη-

— Ἐλαφηβολίωνος] Νοεμβρίου.— Βοηδρομίωνος] Ιουνίου. — Θαργηλίωνος] Ἀπριλλίου.—Μηνὸς Μουνυχίωνος ἕνη καὶ νέα] Ιανουαρίου Τριακοστῇ.—Σκιῤῥοφορίωνος] Μαΐου. Nihil neceſſe eſt ut in hoc loco de menſibus Atticis longam criticamque inſtituamus diſputationem, cum Romanis eos ut conferamus, Scaligerique Petaviique cæterorumque chronologorum ratiocinia ſententiaſque eventilemus; ſatis ſit impræſentiarum illud Enarratori noſtro veteri neque temerè neque injuriâ vitio vertere, quòd ubicunque per omnes ſuos Commentarios menſium Atticorum mentionem facit, generaliter & abſolutè (ſicut hìc quoque factum videmus) Romanis eos nominibus deſignet. At hoc etiam contra Græcorum veterum, certè Aſiaticorum conſuetudinem. Epiſtola eccleſiæ Smyrnenſis antiquiſſima de Martyrio beati Polycarpi: Μαρτυρεῖ δὲ ὁ μακάριος Πολύκαρπος Μηνὸς Ξανθικοῦ δευτέρᾳ ἱσταμένου, πρὸ ἑπτὰ καλανδῶν Μαΐων. [Legendum eſt cum Siculorum faſtorum autore Ἀπριλλίων, uti jampridem monuit Uſſerius Armachanus]. Hic, ut videtis (nam Halloixius, qui hæc verba in dubium vocavit non eſt audiendus, uti oſtendit Uſſerius idem κριτικώτατος) Calendæ Romanæ non ſolæ & ſimplices nominantur, ſed præfixo ab uno eodemque ſcriptore Macedonum menſe Xanthico. Galenus apud Theodorum Gazæum de Menſibus cap. 5. Ἔστι μὲν ὡραιότατον τῆς ἐλάτης τὸ σπέρμα περὶ τὴν ἐπιτολὴν τοῦ ἀρκτούρου, ὅστις καιρὸς ἐν Ῥώμῃ ὁ καλούμενος μὲν [legere non dubitem μὴν, *menſis*] Σεπτέμβριός ἐστι. Perrelius: *Eſt maturimum* [rectiùs *maturiſſimum*] *tempeſtiviſſimumque abietis ſemen circiter Arcturi ortum, quod* tempus Romæ *Septembrem vocant*. Ita Cynulcus apud Athenæum, lib. iii. Ὁ δ' αὐτὸς οὗτος σοφιστὴς Φεβρουαρίῳ μηνὶ, ὡς Ῥωμαῖοι λέγουσι &c. Interpres: *Hic ipſe ſophiſta*

ſophiſta menſe Februario, ut Romani *loquuntur.* Ita Eunapius: Ἡ τρίτη δὲ ἦν ἡμέρα τῶν Καλανδῶν, ἃς ἔτως Ἰανκαρίας ἡμέρας Ῥωμαῖοι προσονομάζεσι. Interpres: *Tertius illuxerat dies à calendis Januariis, quas ita* Romani *nuncupant.* Euſeb. Hiſt. Eccl. lib. viii. in Appendice: Ἔτος τῦτο ἦν ἐννεακαιδέκατον τῆς Διοκλητιανῦ Βασιλείας, Ξανθικὸς μὴν, ὃς λέγοιτ' ἂν Ἀπρίλλιος κατὰ Ῥωμαίες &c. Valeſio interprete: *Anno imperii Diocletiani nono ac decimo, menſe Xanthico, quem* Romani *Aprilem vocant* &c. Idem Cap. 1. ibid. Δεσίε μηνὸς ὀγδόη, [five ἑβδόμη ut vult Valeſius] πρὸ ἑπτὰ εἰδῶν Ἰενίων λέγοιτ' ἂν παρὰ Ῥωμαίοις. *Die octavo menſis Deſii, hoc eſt,* ut Romani dicunt, *ante diem ſeptimum idus Junias.* Cap. eod. ſub. fin. Δίε μηνὸς ἑπτακαιδεκάτη· αὕτη παρὰ Ῥωμαίοις ἡ πρὸ δεκαπέντε καλανδῶν Δεκεμβρίων. *Die ſeptimo decimo menſis Dii, quod eſt* apud Romanos *ante diem decimum quintum cal. Decembres.* Cap. 7. Δίε μηνὸς πέμπτη, κατὰ δὲ Ῥωμαίες Νώνναις Νοεμβρίαις. Cap. 11. Τῇ δ' ἑξῆς Περιτίε μηνὸς ἡμέρα ἑκκαιδεκάτη, Μαρτίε κατὰ Ῥωμαίες ἡ πρὸ δεκατεσσάρων Καλανδῶν. *Poſtridie verò qui dies erat decimus ſextus menſis Peritii,* hoc eſt, juxta Romanos, *ante diem decimum quartum calendas Martias.* Evagrius Hiſt. Eccl. lib. iv. cap. 9. Τῦτῳ τῷ Ἰεςίνῳ ὄγδοον ἔτος τῆς βασιλείας ἄγοντι ἐννέα τε μῆνας πρὸς τρισὶν ἡμέραις, Ἰεςινιανὸς ἀδελφιδῦς αὐτῦ ζυμβασιλεύει, ἀναῤῥηθεὶς τῇ πρώτῃ τῦ Ξανθικῦ ἤγεν Ἀπριλλίε μηνὸς, &c. *Porro cum Juſtinianus annum imperii octavum tranſegiſſet, ac præterea menſes novem & dies tres, Juſtinianus ſororis ejus filius unà cum illo imperavit, Auguſtus nuncupatus die primo menſis Xanthici,* id eſt, Calendis Aprilis, &c. Ibid. Καὶ τέτων ὧδε προελθόντων, Ἰεςίνος μεθίςαται τῆς ἐντεῦθεν Βασιλείας, ἀπελθὼν τὴν τέλειον ἡμέραν ἀνὰ τὴν πρώτην ἡμέραν νῦ Λώε τῦ καὶ Αὐγέςε μηνὸς, &c. *Quibus ita peractis Juſtinus*

ex hoc Regno ad cæleſte Imperium migravit, fatali morte defunctus primo die menſis Loi, id eſt, Calendis Augusti. Ibid. Cap. 4. Φεύγει δ' οὖν [ſc. Σεύηρος] τὸν οἰκεῖον θρόνον ἀνὰ τὸν Γορπιαῖον μῆνα, ὃν Σεπτέμβριον ἡ Ῥωμαίων λέγει φωνή, &c. *Porro ex Antiochenâ ſede fugit Severus, Menſe Gorpiæo, quem* Romani *Septembrem vocant*, &c. Et Cap. 5. Ἀνὰ τὸν Ἀρτεμίσιον μῆνα ἤτοι Μάϊον — βρασμὸς καὶ σεισμὸς ἐπελθόντες τῇ πόλει μικροῦ πᾶσαν ἀνατρέψαντες κατήγαγον. *Menſis Artemiſii, quem Maium* Romani *vocant — ſuccuſſio & terræ motus Urbi ſupervenientes, pæne univerſam proſtraverunt.* Ita etiam Chronicon Caſaubon ap. Scalig. ſeu Antiochenum ſeu Conſtantinopolitanum. Ἔτους ΙΘ Διοκλητιανοῦ βασιλείας — Δύστρῳ ΚΓ, λέγοιτο δ' ἂν Μάρτιος κατὰ Ῥωμαίους. Iterum ſub Conſulibus Οὐεννικίου καὶ Λογγίνου. Ἐν τῷ παρόντι ΕΦΛΗ ἔτει γενέσεως κόσμου ἀρχὴν εἰληφότι ἀπὸ ΚΑ τοῦ κατὰ Ῥωμαίους Μαρτίου μηνός. Objici fortaſſe ex adverſo poſſit clauſula illa S. Ignatii Epiſcopi Antiochiæ antiquiſſimi in Epiſtolâ ad Romanos. Ἔγραψα δὲ ὑμῖν ταῦτα, τῇ πρὸ ἐννέα Καλανδῶν Σεπτεμβρίου. Ita leguntur hæc verba tum in genuinis tum in interpolatis Ignatii Epiſtolis, & apud Simeonem Metaphraſtem veteremque interpretem Uſſerianum. Sed reſpondeo cum Uſſerio maximi apud eruditos omnes nominis Viro, *ad Romanos ſcribentem Romanis conſueta temporum notatione uti, quis rationi conſentaneum eſſe non exiſtimaverit?* Peculiaris nimirum hujuſce formulæ apud hanc Ignatii Epiſtolam ratio eſt habenda, neque ullo modo omnibus Scriptoribus Aſiaticis omni tempore adjudicanda. Ex his igitur atque aliis plurimis, quæ proferri poſſint, liquet Scriptores Græcos Orientales rarò admodum Romana menſibus nomina indidiſſe, ſed plerumque vel ſuis Menſium nominibus Romana ſubjeciſſe, vel Romanis

Romanis nominibus præfixiſſe voculas ἤτοι, ἤγουν, κατὰ Ῥωμαίους, ὅστις ἂν εἴη & alias id genus plures. Exempla poſterioris generis aliqua jam dedimus. Prioris quamplurima ſunt videnda in ſingulis ferè paginis apud Chronicon Caſaubon. Ita pag. 291. Ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων Σεισμὸς ἐγένετο μέγας, ἑσπέρας, ἡμέρα πρώτῃ Μηνὶ Ξανθικῷ πρὸ ΙΒ Καλανδῶν Μαΐων. Iterum: Ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων γέγονεν ἔκλειψις ἡλίου, μηνὶ Πανέμῳ, πρὸ ΙΔ Καλανδῶν Αὐγούστων. Iterum: Τῷ αὐτῷ ἔτει ἐδηλώθη νίκη κατὰ Περσῶν, Μηνὶ Γορπιέῳ, πρὸ Η Ἰδῶν Σεπτεμβρίων. Neque hoc mirum, namque menſes Macedonici apud Aſiaticos propè omnes in uſu erant, Antiochenos nempe, Pergamenos, Tyrios, Cæſarienſes, &c. Interea verò neutiquam inficias iverim orientales ipſos aliquando menſes per Romana ſimpliciter nomina extuliſſe. Hoc quidem non eſt negandum. Sic enim Epiphanius de Ponderibus & Menſuris Cap. 20. Ἐφ' ὧν ἐτελεύτησεν ὁ Οὐαλεντινιανὸς ὁ νεώτερος, υἱὸς Οὐαλεντινιανοῦ τοῦ μεγάλου, εὑρεθεὶς ἄφνω ἐν τῷ Παλατίῳ πεπνιγμένος ὡς λόγος, ἐν ΕΙΔΟΙΣ Μαΐαις. Petavio interprete: *Quibus coſſ.* [ſc. Arcadio II. & Rufino] *mortuus eſt Valentinianus junior Valentiniani Magni filius: qui ſubinde, uti ferunt, præfocatus in palatio repertus eſt*, idibus *Maii.* At paulo poſtea ſe corrigit præſul eruditiſſimus, his verbis: Ἦν δὲ κατ' Αἰγυπτίους τότε μηνὸς Παχὼν μία καὶ εἰκὰς, κατὰ δὲ Ἕλληνας Ἀρτεμισίου τρίτη καὶ εἰκὰς, κατὰ ΡΩΜΑΙΟΥΣ δὲ πρὸ δεκαεπτὰ Καλανδῶν Ἰουνίων. Petavius: *Erat tum apud Ægyptios menſis Pachon dies viceſima prima; juxta Græcos* Artemiſii *menſis tertia & viceſima; ſecundum* Romanos *decimo ſeptimo Kalend. Junias.* Neque ſane id in Enarratore reprehenderim quòd aliquando, ſed quòd ſemper eos ità extulit. Atque hoc quidem in

in Ulpianum Antiochenum cadere potuiſſe vix unquam crediderim.

§ 13. Neque aptius ævum Ulpianeum ſonat illud ad Orat. *de falsâ Legatione:* Ἐν δὲ τοῖς ἀρχαιοτέροις ΒΙΒΛΙΟΙΣ εὑρίσκεται τὸ πρόσωπον. *In codicibus autem antiquioribus invenitur* πρόσωπον. Per βιβλίοις voluit ἀντιγράφοις, *exemplaribus*. Ita enim apud veteres exemplaria reddi ſolebant. Demoſth. Orat. contra Leptin. τῆς στήλης τὰ ΑΝΤΙΓΡΑΦΑ. Auctor antiquiſſimus de LXX interp. ad Timocratem. δηλώσομεν δέ σοι περὶ τῆς κατασκευῆς, ὡς ἂν τὰ τῶν ἐπιστολῶν ΑΝΤΙΓΡΑΦΑ διέλθωμεν. Philemon Criticus vetuſtiſſimus mendas appellabat, inquit Caſaubonus Præf. in Athen. Τὰς ἐν τοῖς ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΙΣ ἐμμεμενηκυίας ἡμαρτημένας γραφάς. Origen. cont. Celſum, Lib. v. Κατὰ μὲν τὰ κοινὰ τῶν ΑΝΤΙΓΡΑΦΩΝ. Idem in Joh. Tom. vi. Ed. Huet. Τὸ μέντοιγε ἡμαρτῆσθαι ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΙΣ τὰ περὶ τῶν ὀνομάτων πολλαχοῦ, καὶ ἀπὸ τούτων ἄν τις πεισθείη· ἐν τοῖς εὐαγγελίοις ἡ περὶ τοὺς ὑπὸ τῶν δαιμονίων κατακρημνιζομένους οἰκονομία, &c. [Ita lego hæc ultima, non πεισθείη ἐν τοῖς εὐαγγελίοις· ἡ περὶ τοὺς, &c. ut peſſimè in Edit.] Ferrarius: *Peccatum equidem frequenter fuiſſe in Gentilium exemplaribus, indeque errata in Evangeliis tranſlata facilè quis credat.* Quàm ineptè, quàm oſcitanter! Totam Periochen hìc, ut alibi ſexcenties, miſerè intervertit & corrumpit Ferrarius. Ita potius, ni fallor, refingi debuit: *Et ſubeſſe quidem Græcis exemplaribus mendas ſæpenumerò circa nomina, exinde etiam probari cuipiam poſſit. In evangeliis diſpenſatio illa circa porcos à dæmoniis è rupe præcipitatos*, &c. Ad rem redeamus. Euſebius Dem. Evang. Lib. viii. Ὅθεν καὶ παρὰ τοῖς ἀκριβέσιν ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΙΣ τῶν Ἑβδομήκοντα. *Unde & in exemplaribus LXX interpretum emendatiſſimis.* Socrates Hiſt.

Lib.

Lib. vii. Cap. 32. Αὐτίκα γοῦν ἠγνόησεν [Νεστόριος] ὅτι ἐν τῇ καθολικῇ Ἰωάννου γέγραπτο ἐν τοῖς ἀδιορθώτοις ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΙΣ, &c. Valeſius: *Primum itaque ignoravit* [Neſtorius] *in Catholicâ Joannis Epiſtolâ ita ſcriptum eſſe in antiquis exemplaribus*, &c. Epiphanius Ancorato, cap. 31. Ἀλλὰ καὶ, Ἔκλαυσε, κεῖται ἐν τῷ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίῳ ἐν τοῖς ἀδιορθώτοις ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΙΣ. Petavius: *Sed & ploravit, ut in Evangelii Lucæ exemplaribus non correctis legitur.* (Scio quidem virum optimè de Chriſtiano & literario orbe meritum Joannem Millium alitèr hæc verba Epiphanii & interpunxiſſe & intellexiſſe in Prolegomenis ad N. T. n. 798. Verum mihi locum hunc diu multùmque verſanti & expendenti aliud longè ſuadet contextûs ipſius ſeries, argumentum, & ſcopus, ſicut oſtendere haud admodum refugerem, ſi eſſet hujus loci. Illud vero Cl. viro facillime & libentiſſime aſſentior; errare toto cœlo Grotium, cum iſta quæ in hoc capite de orthodoxis refert Epiphanius, in præſides eccleſiaſticos rejicienda eſſe judicaret.) Philoxeni Gloſſæ Lat. Græc. *Exemplar*, ἀντίγραφον Græco-Lat. Ἀντίγραφον, *Reſcriptum*, *Exemplum*, *Exemplar*. Ita etiam paſſim Scholiaſtæ vetuſtiſſimi in Pindarum & Apollonium Rhodium. Βιβλίον verò apud veteres diverſum quid ab exemplari ſignificabat, nempe Epiſtolam. Suidas: Βιβλίον, ΕΠΙΣΤΟΛΗ. Βιβλία etiam epiſtolas. Heſychius: Βιβλία, βυβλία, ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ. Pro libris etiam generaliter acceptis uſurpabatur. Athenæus, lib. iii. Καλλίμαχος ὁ γραμματικὸς τὸ μέγα ΒΙΒΛΙΟΝ ἴσον ἔλεγεν εἶναι τῷ μεγάλῳ κακῷ. Dalechampius: *Callimachus Grammaticus dicere ſolebat magnum* librum *magno malo parem eſſe.* Gloſſæ Philoxeni Græc. Lat. Βιβλία, *Libri*, Βιβλίον, *Libellus*, *Liber*, *Codex*. His ſuffragium ferat etiam Julius Pollux in Onomaſtico

maſtico Lib. x. Cap. 14. Εἰ δὲ — ἐπὶ τὴν πρὸς τὰ Βιβλία ζυγοσίαν τις τράποιτο, &c. Ubi Liber in eo ſenſu longè longéque ab exemplari differt. De exemplaribus ita loquitur idem Lib. viii. Cap. 6. Τῶν δὲ δικαςικῶν ὀνομάτων, Γραμματεῖα, Διαμαρτυρίαι, Διαθῆκαι, ΑΝΤΙΓΡΑΦΑ.

§ 14. His breviter expoſitis, latiùs aliquanto diducendis niſi aliò traherer impræſentiarum, coronidem imponant Obſervationes aliæ duæ, verùm diverſi generis. Prima ſit, argumenta illa longiuſcula, quæ incerti auctoris nomine feruntur, ab eodem profecta fuiſſe, quo ipſi Commentarii. Ad orationem *de falsâ Legatione* ait Enarrator: Ἐπειδὴ, ὡς ΕΓΝΩΜΕΝ, κατὰ σελήνην ἀριθμοῦσιν οἱ Ἀθηναῖοι. *Quoniam, ſicut* anteà notum fecimus, *lunæ curſum in computis ſuis ſequuntur Athenienſes.* Et ad Orat, cont. Timocratem: Πρυτάνεις δὲ τοὺς πεντήκοντα, ΟΥΣ ΕΙΠΩΜΕΝ ἀεὶ προβαλλομένους ὑπὲρ [vel ὑπὸ] τῆς ἰδίας φυλῆς καὶ πρυτανεύοντας τὸ μέρος αὐτοῦ [pro μέρος αὐτοῦ legendum velim μέρος αὐτῶν τὸ, *i. e.* partem ſuam] ἐνιαυτοῦ. *Prytanes vero, viri quinquaginta quos* diximus *ſemper deligi ſolitos pro ſuâ tribu, & munere fungi ſenatorio pro ſuâ parte anni.* In primâ pericope dicit ſe anteà lectorem docuiſſe, Menſes Athenienſium ad Lunæ curſum componi. Hoc verò nuſquam docet niſi in argumento ad Orat. cont. Androtionem, his verbis: Ἰςέον ὅτι οὐκ ἐψήφιζον οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς μῆνας κατὰ τὸν ἡλιακὸν δρόμον ὡς ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸν σεληνιακόν. Wolfius: *Sciendum, non ſupputatos eſſe* menſes ab Athenienſibus ad Solis, ut à nobis, *ſed* ad Lunæ *curſum.* Patet igitur ultrò noſtrum argumentum illud pro ſuo agnoviſſe. In pericope ſecundâ monuiſſe ſe dicit ſingulam tribum elegiſſe pro ſe Prytanas quinquaginta, & annum inter ſe magiſtratui gerendo diſtribuiſſe. Hoc quoque nuſquam aliàs niſi in

in hoc argumento inveniendum eſt. Ηρχον ὖν οἱ πεντακόσιοι, τὰς τριακοσίας πεντήκοντα ἡμέρας. Ἀλλ' ἐπειδὴ πολλοὶ ἦσαν, καὶ δυσχερῶς ἤνυον τὰ πράγματα, διεῖλον ἑαυτὺς εἰς δέκα μερίδας κατὰ τὰς φυλὰς ἀνὰ πεντήκοντα. Τέτυς γὰρ ἑκάςη φυλὴ ΠΡΟΕΒΑΛΛΕΤΟ. Wolfius: *Quingenti igitur illi trecentos quinquaginta dies in magiſtratu erant. Sed quia multi erant, & negotia non expeditè ſuccedebant, decuriârunt ſeſe pro tribuum numero, ut ſingulæ decuriæ quinquagenos continerent.* Hos enim unaquæque tribus deſignabat. Deinde paulò infra: Ιςέον δὲ, ὅτι οἱ μὲν πεντήκοντα ἐκαλῦντο πρυτάνεις. *Sciendum autem eſt, quinquagenos illos vocatos fuiſſe curiones.* Clarius profectò aliquid vix optares. Reſpondent enim quam exactiſſimè τέτυς γὰρ ἑκάςη φυλὴ ΠΡΟΕΒΑΛΛΕΤΟ iſtis ſuprà citatis ὓς ἔπομεν ἀεὶ ΠΓΟΒΑΛΛΟΜΕΝΟΥΣ. Omnia autem argumenta illa anonyma ejuſdem commatis & manûs eſſe nemo eſt, credo, qui negaverit. Porro confirmatur idem ex alio loco. Is eſt in argumento ad Orat. πρὸς Λέπτιν. ſub fin. Ιτέον δὲ ἐπὶ τὴν ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΙΝ τῦ λόγυ. *Verum ad ipſius Orationis expoſitionem tranſeundum eſt.* Hæc quidèm abſunt in Editione Wolfii, at comparent in Morellianâ quæ eam ſecuta eſt. Neque ea cur rejicienda ſint, video. Sed enim ſi reverà pro genuinis accipiantur, non opus fuerit ut nos diutiùs illis immoremur, cum ipſa ſatis clament.

§ 15. SECUNDA ſit, Vitam illam Demoſthenis brevem, qui Plutarcho inſcribitur, non alii quàm Noſtro eſſe tribuendam. En ipſum ad Orat. cont. Timocratem: Καλλίςρατος δέ ἐςι ῥήτωρ, ὗ ζηλωτὴς ἐγένετο Δημοσθένης. Περὶ ὗ ἔφη ἐρωτηθεὶς ὁ Δημοσθένης, τίς ἀμείνων ῥήτωρ, σὺ ἢ Καλλίςρατος; ἐγὼ μὲν γραφόμενος, Καλλίςρατος δὲ ἀκυόμενος. Ην γὰρ ἐπιδεικτικὸς σφόδρα ὁ Καλλίςρατος. Ὅθεν καὶ ἀκύσας

αὐτοῦ ἐπιδεικνυμένου ὁ Δημοσθένης, εἰς ἐπιθυμίαν ἦλθε λόγων, ΩΣ ΕΙΡΗΚΑΜΕΝ ΕΝ ΤΩι ΒΙΩι ΑΥΤΟΥ. Wolfius: *Calliſtratus autem Orator fuit, cujus admirator exſtitit Demoſthenes, deque eo rogatus uter eſſet melior orator, ipſene an Calliſtratus? Ego, inquit, in ſcribendo; Calliſtratus in dicendo. Multum enim in declamando valuit Calliſtratus: quem cum declamantem vidiſſet Demoſthenes, Eloquentiæ cupiditate*, ut in Vitâ ejus diximus, *eſt inflammatus.* Videamus nunc Demoſthenis Vitam quæ dicitur ex Plutarcho: Ὡς δὲ Ἡγησίας ὁ Μάγνης φησὶν, ἐδεήθη τοῦ παιδαγωγοῦ, ἵνα Καλλιστράτου Ἐμπαίδου Ἐμπιδναίου ῥήτορος δοκίμου καὶ ἱππαρχήσαντος καὶ ἀναθέντος τὸν βωμὸν τῷ Ἑρμῇ τῷ ἀγοραίῳ, μέλλοντος ἐν τῷ δήμῳ λέγειν, ἀκούσῃ. ΑΚΟΥΣΑΣ ΔΕ, ΕΡΑΣΤΗΣ ΕΓΕΝΕΤΟ ΤΩΝ ΛΟΓΩΝ. Wolfius: *Ut autem Hegeſias Magnes refert, pædagogum oravit, ut Calliſtratum Empædum Aphidnæum probatum Oratorem, qui & Magiſter fuit Equitum, & Mercurio forenſi aram dedicavit, quum is ad populum verba facturus eſſet, audire liceret:* Eoque audito, eloquentiæ amore *captus eſt.* Ad priora illa in Comment. ad Timocrat. hæc ſubnotat Wolfius: *Libanius & Plutarchus Calliſtrati actionis Oropiæ mentionem faciunt. Sed comparationis Calliſtrati & Demoſthenis non meminerunt. Forſan &* Ulpianus *Demoſthenis Vitam deſcripſit.* [Dum Plutarchum laudat Wolfius, prolixiorem & limatiorem Demoſthenis Vitam, qui certè Plutarchi fœtus eſt, innuit, ab hâc brevi de quâ agimus longè diverſam.] Mirum profectò eſt Wolfium cum hæc ſcriberet nullam vidiſſe inter Enarratorem & Βιόγραφον ſimilitudinem, quum, ut aiunt, ovum ovo non eſt ſimilius, quàm ἀκούσας αὐτοῦ ἐπιδεικνυμένου ὁ Δημοσθένης εἰς ἐπιθυμίαν ἦλθε λόγων, illis ἀκούσας δὲ ἐραστὴς ἐγένετο τῶν λόγων. Iſta me fateor (præſertim cum hanc vitam Demoſthenis incerti eſſe auctoris

&

& Plutarcho temerè falſoque inſcriptam conſentiant pænè eruditi omnes) eandem utrobique manum non modo cogunt libenter agnoſcere, verum etiam paulò conſtantiùs aſſerere.

Atque hæc tibi qualia qualia ſunt pro tempore & ingenii noſtri modulo, Erudite Lector, in manus do. Exilia quidem illa fortaſſe & imperita, juventutiſque, ut eſt ferventioris, temeritatem referentia; ſpero tamen, haud prorſus injucunda. Neque interea eò unicè ſpectare credas quæ legis, ut Commentarios tam inſignes, tam doctos, atque utiles e manibus tuis excuterent. Extremæ quidem id eſſet dementiæ, & hominis, qui diligentiam tot Virorum Clariſſimorum in evolvendis illis & illucubrandis ineptiſſime reprehenderet. Ipſi denique amico noſtro & neceſſitudinis arctiſſimæ rationibus defuerim, ſi in eam ejus operam & induſtriam involarem, quam adeò felicem & eruditam in illis excolendis atque exornandis collocavit. Suus igitur illis, Pſeudulpianis licet, adhuc ſit honos & auctoritas. Plures indies Caſaubonos, Valeſios, Petitos, Sigonios, Meurſios, Pearſonios (quales, Deus bone! & quantos Viros!) exerceant. Abſit profectò, ut quæ literati illi heroes etiam laudare non dedignantur, ea nos homunciones ſciolique deſpicatui habere audeamus.

J. C.

Coll. Regal.
3 Id. Nov. MDCCXXX.

ΤΗΟ-

TABULA
ANTIQUÆ GRÆCIÆ
Demoſtheni Accomodata
Iuxta Gulielmum Del Iſle
Scala Stadiorum Mille
500
1000
ILLYRIS
PÆONIA
THRACIA
MYGDONIA
ÆMATHIA
feu
MACEDONIA
EPIRUS
THESSALIA
ACARNANIA
ÆTOLIA
LOCRIS
PHOCIS
BÆOTIA
ATTICA
EUBŒA
ACHAIA
ELIS
PELOPONNESUS
ARCADIA
LACONIA
MESSENIA
ITALIA
MAGNA GRÆCIA
SICILIA
PONTUS EUXINUS
PROPONTIS
ASIA
MYSIA
ÆOLIS
IONIA
LYDIA
CARIA
DORIS
TROAS
MARE IONIUM
SICULUM MARE
Sive
ADRIATICUM
ÆGÆUM MARE
MARE CRETICUM
CARPATHIUM MARE
CRETA INS
Corcyra I.
Cephalonia I.
Zacynthus I.
Lemnos I.
Lesbus I.
Chius I.
Samus I.
Rhodus I.
Delos I.
Cyclades I.
Sporades I.
Thera I.
Melos I.
I. Cythera

ΥΠΟΘΕΣΙΣ τοῦ ΠΡΩΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

τοῦ κατὰ

ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

ΚΑΚΩΣ ἐν τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς Φίλιππον οἱ Ἀθηναῖοι φερόμενοι συνεληλύθασιν εἰς ἐκκλησίαν ἀθυμοῦντες· ὁ τοίνυν ῥήτωρ τήν τε ἀθυμίαν πειρᾶται παύειν, λέγων οὐδὲν εἶναι θαυμαστὸν, εἰ ῥαθυμοῦντες κεκράτηνται, καὶ εἰσηγεῖται, πῶς ἂν ἄριστα τῷ πολέμῳ προσενεχθεῖεν· κελεύει δὴ δύο δυνάμεις παρασκευάσασθαι, μίαν μὲν μείζω, πολιτικὴν, ἥτις οἴκοι μένουσα, πρὸς τὰς τῶν ἐπικαίρων χρείας ἕτοιμος ὑπάρξει. ἑτέραν δὲ ἐλάττονα, ξένων ὄντων τῶν στρατευομένων, παραμεμιγμένων δέ· καὶ κελεύει τὴν δύναμιν μὴ Ἀθήνησι μένειν, μηδὲ ἐκ τῆς πόλεως ποιεῖσθαι τὰς βοηθείας, ἀλλὰ περὶ τὴν Μακεδονίαν ἀναστρέφεσθαι, πολεμοῦσαν ἀδιαλείπτως, ἵνα μὴ τοὺς ἐτησίας πνέοντας ἐπιτηρήσας ὁ Φίλιππος, ἢ καὶ τὸν χειμῶνα, ἡνίκα Ἀθήνηθεν εἰς Μακεδονίαν πλεῖν οὐ δυνατὸν, ἐπιχειρῇ τοῖς πράγμασι, καὶ παρὰ τὴν ἀπουσίαν τὴν τῶν Ἀθηναίων, ἁπάντων κρατῇ. ἀλλ' ἐγγὺς ἡ πρὸς αὐτὸν ἀντιταξομένη δύναμις πρὸς αὐτὸν ὑπάρχῃ.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
ΚΑΤΑ
ΦΙΛΙΠΠΟΥ Α.

α΄. ΕΙ μὲν περὶ καινοῦ τινος πράγματος προὐτίθετο, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λέγειν, ἐπισχὼν ἂν ἕως οἱ πλεῖ-

στοι

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΛΟΓΟΥ Α.
Ἐξήγησις, καὶ σχόλια.

ΚΑΤΑ Φιλίππου] Ζητοῦσιν εἰ τοῦ συμβουλευτικοῦ ἴδιον ἡ προτροπή τε καὶ ἀποτροπή, οὐδ᾽ ὅλως δὲ ἡ κατηγορία, πῶς ἐνταῦθα ἐπιγέγραπται ὁ λόγος συμβουλευτικὸς ὢν κατὰ Φιλίππου· καὶ φαμὲν ὅτι πολλάκις τὰ τρία εἴδη τῆς ῥητορικῆς ἐπιμίγνυται, ἀντὶ ὕλης ἀλλήλοις καθιστάμενα, ὥσπερ ἐνταῦθα· βουλόμενος γὰρ κατασκευάσαι, ὅτι δεῖ τὴν Μακεδονίαν κακῶσαι ὕλῃ, ἐχρήσατο τῇ κατὰ τοῦ Φιλίππου καταδρομῇ. ἰστέον ὅτι ἐν μὲν τοῖς ἀλλήλοις λόγοις, ὕλη ἦν ἡ τῶν Ὀλυνθίων πολιορκία· αὕτη γὰρ εὐπορίας ἐν τῷ λέγειν αἰτία τῷ ῥήτορι καθίστατο· συνεχὲς δέ, ἡ τῶν Ἀθηναίων δύναμις· ἐνταῦθα δὲ ὕλη μὲν ὁ Μακεδών· συνεχὲς δέ, οἱ Ἀθηναῖοι. Διὰ τοῦτο καὶ ἑτέρας ἐπιγραφῆς ὡς πρὸς τοὺς προλαβόντας λόγους ἔτυχε. Τὰ δὲ τοῦ λόγου ἐνθυμηματικὰ κεφάλαια τρία εἰσὶ· τὸ ἐρρωμένως ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν πραγμάτων, τὸ αὐτοὺς στρατεύεσθαι, τὸ πόρους χρημάτων ἐπινοεῖν, ὅθεν τὸ σιτηρέσιον τοῖς στρατευομένοις γενήσεται· διὰ γὰρ τοῦ ἀναγινώσκειν τὴν ἐπιστολήν, οὐδὲν ἕτερον, εἰ μὴ 1 προξύνει καὶ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν πραγμάτων διδάσκει. Τὸ δὲ προοίμιον, οὐκ ἀπὸ τοῦ πράγματος, ἀλλ᾽ ἀπὸ τοῦ προσώπου· ἀναστάντος γὰρ αὐτοῦ πρὸ τῶν πρεσβυτέρων ἐδυσχέραινόν τινες, ὃ δὴ καὶ θεραπεύει.

‡ Εἰ μὲν περὶ καινοῦ τινος πράγματος προὐτίθετο, ὦ Ἀθηναῖοι] Τὸ προοίμιον ἄνευ προτάσεως, ἄρχεται γὰρ ἀπὸ τῆς κατασκευῆς. τὴν γὰρ πρότασιν ἐν τῷ νῷ ἔλαβε τὴν ἐκ τῶν γερόντων μέλλουσαν αὐτῷ προτείνεσθαι. ἐξ ἀντιπίπτοντος δὲ τὸ προοίμιον· ἀντέπιπτε γὰρ αὐτῷ πῶς παρὰ τὴν ἡλικίαν λέγει. λύει οὖν διὰ τὸ

1 τὸ παροξύνειν.

λέγειν

ϛοι τῶν εἰωθότων γνώμην ἀπεφήναντο,

ΣΧΟΛΙΑ.

λέγειν, ὅτι περὶ παλαιῶν πραγμάτων ἡ σκέψις, περὶ ὧν εἶπον καὶ οἱ πρῶτοι.

Εἰ μὲν περὶ καινοῦ.] Ἀπολογεῖται μὲν ἐν τῷ προοιμίῳ περὶ τοῦ προαρπάσαι τὴν τάξιν τῶν γερόντων· ἰστέον δὲ, ὅτι συλλογιστικῶς τοῦτο λύει, ὡσεὶ ἔλεγεν, οἶδα μὲν ὅτι ἀναγκαῖόν ἐστι πρώτους λέγειν τοὺς γέροντας, ἀλλὰ τοῦτό γ' ὅταν ᾖ ἡ βουλὴ περὶ καινοῦ τινος πράγματος· νῦν δὲ, οὐ περὶ καινοῦ πράγματος· περὶ γὰρ Φιλίππου βουλευόμεθα, ὥστε ἤδη πολλάκις εἰπόντων τῶν γερόντων περὶ τούτου, 1 οὐ παραχαράττω τὸν νόμον· καὶ οὕτως μὲν οὗτος συνελογίσατο· ἡ δὲ ἀλήθεια ἔχει, ὡς εἴτε παλαιὸν ἦν τὸ πρᾶγμα, εἴτε καινὸν, ἔδει τοὺς γέροντας λέγειν πρώτους· ἐπειδὴ δὲ νῦν πάνυ τεθορύβηνται οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τῶν τριάκοντα δύο πόλεων τῶν Χαλκιδικῶν, καὶ ἐπὶ τῇ πολλῇ αὐξήσει τοῦ Φιλίππου, διὰ τοῦτο προαρπάσαι τὴν τάξιν ἐπεχείρησεν. Ἄλλως. Ἐν τῷ περὶ τῆς περιβολῆς λόγῳ λέγει Ἑρμογένης, τῆς ἰδέας τὴν κατασκευὴν προτέραν εἶναι τῆς προτάσεως· καὶ κέχρηται τούτῳ τῷ παραδείγματι· τὸ γὰρ, εἰ μὲν περὶ καινοῦ τινος πράγματος προυτίθετο λέγειν, καὶ τὰ λοιπὰ, ἔστιν ἡ κατασκευή· τὸ δὲ, ἐπειδὴ 2 δὲ περὶ ὧν πολλάκις, καὶ τὰ λοιπὰ, ἔστιν ἡ πρότασις· πρότασις γάρ ἐστιν, ὅτι δεῖ καὶ νεωτέρου ὄντος, πρώτου λέγοντος ἀνέχεσθαι· αἱ δέ ταύτης κατασκευαὶ, ὅτι μηδὲν τῶν δεόντων οἱ εἰωθότες, ἤτοι οἱ πρεσβύτεροι, εἰρήκασιν· ὁ δὲ σοφιστὴς Ἀσκληπιὸς, κατασκευὴν εἶναι λέγει ἄνευ προτάσεως· ὁ δὲ Ἰσοκράτης ἐν τῷ τοῦ Ἀρχιδάμου, τὴν πρότασιν πρώτην ποιήσας, ἐπήνεγκε τὴν κατασκευὴν, οἷον, "ἴσως τινὲς ὑμῶν θαυμάζουσιν, ὅτι τῶν ἄλλων χρόνων ἐμμεμενηκὼς τοῖς τῆς πόλεως νόμοις, ὡς οὐκ οἶδ' εἴ τις ἄλλος τῶν ἡλικιωτῶν, τοσαύτην πεποίημαι τὴν μεταβολὴν," καὶ τὰ ἑξῆς· τοῦτο ἡ πρότασις. ἡ δὲ κατασκευὴ, "ἐγὼ δὲ, εἰ μέν τις τῶν εἰθισμένων ἐν ὑμῖν 3 ἀγορεύειν ἀξίως ἦν τῆς πόλεως εἰρηκὼς, πολλὴν ἂν ἡσυχίαν ἦγον."

προυτίθετο] Ἀντὶ τοῦ προεβάλλετο· τινὲς δὲ, ἀντὶ τοῦ προεγράφετο· ἐπειδήπερ σανίδας τινὰς ἐνέγραφον, ἐχούσας τὸ πρᾶγμα περὶ οὗ ἡ σκέψις, καὶ περὶ οὗ συνεληλύθασι· καὶ προετίθεσαν τῆς ἐκκλησίας, ἵνα γνῶσι πάντες περὶ τίνος ἐστὶν ἡ ἐκκλησία.

λέγειν] Δεῖ ὑποστίξαι ἐν τούτῳ, ἵν' ᾖ οὕτως· εἰ μὲν περὶ καινοῦ τινος πράγματος λέγειν προετίθετο, ἐπισχὼν καὶ ἀναμείνας ἕως οὗτοι εἴπωσιν οἱ γέροντες, τότε καὶ αὐτὸς ἐπειρώμην ἃ γινώσκω λέγειν· Ἰστέον δὲ ὅτι τῷ Ἰσοκρατικῷ προοιμίῳ ἐχρήσατο τῷ ἐν τῷ Ἀρχιδάμῳ· κἀκεῖ γὰρ τὸ ἐπιχείρημά ἐστιν, ὅτι νέος ὢν, προλαμβάνει τοὺς γέροντας.

ἐπισχὼν] Διὰ τοῦ ἐπισχὼν, ἔδειξεν ὡς καὶ τότε μόλις εἶχε καρτερῆσαι, μὴ ὑπὲρ τῶν συμφερόντων πρῶτος εἰπεῖν, ἐκ μεταφορᾶς τῶν

1 Deest οὐ   2 Deest δὲ   3 ἀγορεύει.

αὐτό, εἰ μὲν ἤρεσκέ τί μοι τῶν ὑπὸ τούτων ῥηθέντων, ἡσυχίαν ἂν ἦγον· εἰ δὲ μή, τότ' ἂν [1] καὶ αὐτὸς ἐπειρώμην ἃ γινώσκω λέγειν. Ἐπειδὴ δὲ περὶ ὧν πολλάκις εἰρήκασιν οὗτοι πρότερον, συμβαίνει καὶ νυνὶ σκοπεῖν, ἡγοῦμαι καὶ πρῶτος ἀναστάς, εἰκότως ἂν συγγνώμης τυγχάνειν. εἰ γὰρ ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου τὰ δέοντα οὗτοι συνεβούλευσαν, οὐδὲν ἂν ὑμᾶς νῦν ἔδει βουλεύεσθαι.

β'. Πρῶ-

Σ Χ Ο Λ Ι Α.

προθυμουμένων ἵππων δραμεῖν καὶ ἐπεχομένων.

τῶν εἰωθότων] Θέλει εἰπεῖν τῶν γερόντων· ὅρα δὲ πῶς λεληθότως αὐτοὺς διέβαλε διὰ τοῦ εἰπεῖν τῶν εἰωθότων· ἵνα δηλώσῃ, ὅτι μόνον ἔθος ἔχουσι λέγειν πρῶτοι, οὐ μὴν καὶ χρήσιμόν τι συμβουλεύουσιν.

εἰ μὲν ἤρεσκέ τί μοι] Διὰ τοῦ εἰπεῖν τοῦτο, κριτὴν τῶν προγενεστέρων ἐπέδειξε· τῷ δὲ μερισμῷ καὶ ὑπομερισμῷ σχήματι κέχρηται ἐνταῦθα· εἰπὼν γάρ, τὸν μὲν ἄνω σύνδεσμον, οὐκ ἐπήγαγεν εὐθέως τόνδε· ἀλλὰ ἄλλον μέν· ἔστι γὰρ ὁ μερισμὸς καὶ ὑπομερισμός, ὅταν εἰπὼν δύο μέν, [1] ἀνάγκην ἔχει πρὸς τὰ δύο μὲν ἀποδοῦναι δύο δέ, ὅπερ ἐστὶ καὶ ἐνταῦθα εὑρεῖν. Ορᾶ δὲ πῶς πάλιν ἀξιοπίστως εἶπε τὸ ἤρεσκέ μοι, ὅ ἐστι τῷ ἀγαθῷ συμβούλῳ ἀγαθὴ συμβουλευθεῖσα βουλή· τὸ δὲ σχῆμα τοῦτό ἐστι καὶ παρὰ τῷ ποιητῇ· Χαῖρ', Ἀχιλλεῦ, δαιτὸς μὲν ἐΐσης οὐκ ἐπιδευεῖς, Η μὲν ἐνὶ κλισίῃ. Αλλως. Τὸ σχῆμα, οἱ μὲν καλοῦσι διπλοῦν μερισμόν, οἱ δὲ μερισμόν τε καὶ ὑπομερισμόν· εἰρηκὼς γὰρ πρότερον δύο μέν, ἐπήγαγε δύο δέ. Επιφέρουσι δὲ αὐτοὺς πολλάκις, οὐ κατὰ τάξιν, ἀλλὰ πρὸς τὸ πρῶτον τὸ τελευταῖον.

ἡσυχίαν ἂν ἦγον] τὸ ἦθος τὸ οἰκεῖον δείκνυσιν ὡς οὐ φιλόνεικος

1 ἀνάγκη.

ταῖς

β΄. Πρῶτον μὲν οὖν οὐκ ἀθυμητέον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς παροῦσι πράγμασιν, οὐδ᾽ εἰ πάνυ φαύλως ἔχειν δοκεῖ· ὃ γάρ ἐστι χείριστον αὐτῶν ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου, τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. Τί οὖν ἐστι τοῦτο; ὅτι οὐδὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν, κακῶς τὰ πράγματα ἔχει· ἐπείτοιγε εἰ πάνθ᾽ ἃ προσῆκε πραττόντων οὕτως εἶχεν, οὐδ᾽ ἂν ἐλπὶς ἦν αὐτὰ βελτίω γενέσθαι.

Ἔπειτα

ΣΧΟΛΙΑ.

τοῖς καλῶς λεγομένοις.

αὐτὸς ἐπειρώμην] Διὰ τοῦ εἰπεῖν ἐπειρώμην ἐταπείνωσε τὸν λόγον, ὡς οὐ πάντως ἐρῶν τὰ συμφέροντα.

ἐπειδὴ δὲ] Κατασκευὴ τοῦ προοιμίου.

πολλάκις εἰρήκασιν οὗτοι] Πάλιν αὐτοὺς εὐφυῶς διαβάλλει διὰ τοῦ εἰπεῖν, ὅτι πολλάκις μὲν εἰρήκασιν, οὐδὲν δὲ ἤνυσαν.

οὗτοι πρότερον] Τὸ σχῆμα δεικτικὸν, φαυλισμοῦ δὲ ἐκφαντικόν.

συγγνώμης τυγχάνειν] Καίτοι ἀποδείξας ὡς οὐχ ἁμαρτάνει, διὰ τὸ ταπεινοφρονεῖν, συγγνώμης τὸ τοιοῦτο καλεῖ.

Πρῶτον μὲν οὖν] Εἰς τὸ δυνατὸν πρῶτον εἰσέβαλε, μεμιγμένην τῇ νουθεσίᾳ τὴν παραμυθίαν ποιησάμενος.

οὐδ᾽ εἰ πάνυ φαύλως] Ἀπὸ θεραπείας τινὸς ἐχούσης αἰτίαν τοῦ μὴ δεῖν ἀθυμεῖν, τὴν εἰσβολὴν τῶν ἀγώνων ἐποιήσατο. Διὰ τοῦ εἰπεῖν, οὐκ ἀθυμητέον, οὐδ᾽ εἰ πάνυ φαύλως ἔχειν δοκεῖ, δείκνυσιν ὡς θαῤῥεῖν χρή· καὶ γὰρ τοῖς εἰς ἄκρον ἥκουσι νόσου τοῦτο παραινοῦμεν ἀεί.

ὃ γάρ ἐστι χείριστον] Τὸ σχῆμα παρὰ προσδοκίαν· οἱ δὲ λέγοντες δεύτερον εἶναι προοίμιον, τοῦτο λέγουσιν εἶναι κατασκευὴν αὐτοῦ.

Τό οὖν ἐστι τοῦτο] Καὶ τοῦτο τὸ ἐνθύμημα εἴληπται ἐκ παραδόξου· ὃ δέ φησι, τοιοῦτόν ἐστιν, ὃ ὑμᾶς ἐκ τοῦ παρελθόντος ἔβλαψε χρόνου, τοῦτο ἀποθέμενοι, πάλιν ὠφεληθησόμεθα.

Ἔπειτα ἐνθυμητέον, καὶ παρ' ἄλλων ἀκούουσι, καὶ τοῖς εἰδόσιν αὐτοῖς ἀναμιμνησκομένοις, ἡλίκην ποτ' ἐχόντων δύναμιν Λακεδαιμονίων, ἐξ οὗ χρόνος οὐ πολὺς, ὡς καλῶς καὶ προσηκόντως οὐδὲν ἀνάξιον ὑμεῖς ἐπράξατε τῆς πόλεως, ἀλλ' ὑπεμείνατε ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων τὸν πρὸς ἐκείνους πόλεμον. Τίνος οὖν ἕνεκα ταῦτα λέγω; ἵν' εἰδῆτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θεάσησθε, ὅτι οὐδὲν οὔτε φυλαττομένοις ὑμῖν ἐστι φοβερὸν, οὔτ', ἂν ὀλι-

ΣΧΟΛΙΑ.

Ἔπειτα ἐνθυμητέον] Δεῖ γὰρ τοὺς μὲν ἄρτι ἀκούοντας καταναοεῖν καὶ ἐνθυμεῖσθαι περὶ τῶν πραγμάτων· τοὺς δὲ εἰδότας, διὰ τῆς μνήμης ἀνακαινίζειν τὰ γεγενημένα.

ἐνθυμητέον] Καλῶς ἐπήγαγε τοῦτο τὸ παράδειγμα· εἰώθασι γὰρ οἱ ἄνθρωποι διὰ τῶν ὁμοίων παθημάτων ἐπελαφρύνεσθαι. Μερίζει δὲ τὸν λόγον εἰς δύο, εἴς τε νεωτέρους μὴ εἰδότας τὰ παλαιὰ, καὶ ὀφείλοντας αὐτὰ παρὰ τῶν πρεσβυτέρων μανθάνειν· καὶ εἰς γέροντας, εἰδότας μὲν τὰ παλαιὰ, χρήζοντας δὲ ὅμως καὶ ἀναμνήσεως.

ἡλίκην ποτ' ἐχόντων] Ἐπεὶ περιδεὴς ἦν ὁ δῆμος διὰ τὴν τοῦ Φιλίππου δύναμιν, ἐκ παραδείγματος τὸ θαῤῥεῖν αὐτοῖς ἐπορίσατο· καὶ γὰρ Λακεδαιμόνιοι οὐ μικρότερον τοῦ Μακεδόνος ἴσχυσαν, κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν.

ἐξ οὗ χρόνος] Ἵνα μήτις εἴπῃ, πάλαι τοιοῦτοι ἦσαν, νῦν δὲ ὁ χρόνος ἤλλαξε τὰ πράγματα προσέθηκεν, ἐξ οὗ χρόνος οὐ πολύς.

‡ οὔτε φυλαττομένοις ὑμῖν ἐστι φοβερὸν] Λείπει τὴν ῥαθυμίαν· ἐὰν φυλάττησθε, φησὶ, καὶ ἐκφεύγητε αὐτὴν, οὐδὲν ὑμῖν φοβερὸν ἔσται· σημεῖον δὲ τούτου ἡ Λακεδαιμονίων δύναμις ἧς ἐκρατεῖτε ἐκ τοῦ προσέχειν τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν.

οἷον ἂν] Εὐφήμως αὐτὸ εἶπε πάνυ, φάσκων οἷον ἂν ὑμεῖς βούλησθε,

ὀλιγωρῆτε, τοιοῦτον οἷον ἂν ὑμεῖς βούλησθε, παραδείγμασι χρώμενοι, τῇ τότε ῥώμῃ τῶν Λακεδαιμονίων, ἧς ἐκρατεῖτε ἐκ τοῦ προσέχειν τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν, καὶ τῇ νῦν ὕβρει τούτου, δι᾽ ἣν ταραττόμεθα, τοῦ μηδὲν φροντίζειν ὧν ἐχρῆν.

γ΄ Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυσπολέμητον οἴεται τὸν Φίλιππον εἶναι, σκοπῶν τό,τε πλῆθος τῆς νῦν ὑπαρχούσης αὐτῷ δυνάμεως, καὶ τὸ τὰ χωρία πάντα ἀπολωλέναι τῇ πόλει, ὀρθῶς μὲν

Σ Χ Ο Λ Ι Α.

λησθε, τουτέστιν ἀργίας νικῆσαι.

παραδείγμασι] Πρὸς τὸ οὐδὲν ὑμῖν ἐστι φοβερόν.

χρωμένοις] Ἐὰν δὲ χωρὶς τοῦ ς, πρὸς τὸ ἵνα εἰδῆτε χρώμενοι.

καὶ τῇ νῦν ὕβρει] Ἄνω μὲν ὅτε ἔλεγε περὶ Λακεδαιμονίων, ῥώμην εἶπεν· ἐνταῦθα δὲ ἐπειδὴ θέλει ταπεινοῦν τὸν Μακεδόνα, ὕβριν εἶπε· πάνυ δὲ τοῦτο ἔχθιστον τοῖς Ἀθηναίοις· καὶ γὰρ ἐλευθερίας ἐρασταὶ καθειστήκεισαν.

‡ Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι] Εἰσβολὴ κατὰ τὸ κεφάλαιον τὸ δυνατόν.

Εἰ δέ τις ὑμῶν] Ὅσας οἶδεν ὁ ῥήτωρ ἰσχυρὰς ἀντιθέσεις, πρῶτον τούτων λέγει τὰς λύσεις· εἶθ᾽ οὕτω σαθρὰς ἀποδείξας αὐτὰς, προφανῶς προβάλλεται· ὥσπερ οὖν κἀνταῦθα· τὴν δὲ ἀντίθεσιν τὴν παροῦσαν εἰς δύο κατασκευάζει, ἔκ τε τῆς τούτου δυνάμεως, καὶ πλείστην ἐκ τῆς οἰκείας ἀσθενείας τῶν Ἀθηναίων· εἶτα ἐπειδὴ εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἐδόκει λελύσθαι ἡ ἀντίθεσις, ὅλως ἔτι σφοδρὰ ἦν, τὴν μὲν ἀρχὴν συντρέχει τῷ ἀντιτιθέντι· δεῖ γὰρ τὸν ῥήτορα διὰ τὸ μὴ δοκεῖν ἀναιδῆ, καὶ τοῖς προφανῶς ἀληθέσι πολέμιον, ἐπὶ τῶν τοιούτων, τὴν μὲν ἀρχὴν συνδιδόναι, τελευταῖον δὲ καὶ ὑπὲρ τῆς συνεκδρομῆς ἀπολογεῖσθαι.

δυσπολέμητον] Δυσπολέμητον εἶπε, καὶ οὐχὶ ἀκαταγώνιστον· ὁ μὲν γὰρ ἀκαταγώνιστος, οὐδέποτε ἡττᾶται· ὁ δὲ δυσπολέμητος, δυσχερῶς μὲν, ὅμως δὲ καταγωνίζεται·

μὲν οἴεται· λογισάσθω μέντοι τοῦτο, ὅτι εἴχομέν ποτε ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Πύδναν, καὶ Ποτίδαιαν, καὶ Μεθώνην, καὶ πάντα τὸν τόπον τοῦτον οἰκεῖον κύκλῳ, καὶ πολλὰ τῶν μετ᾽ ἐκείνου νῦν ὄντων ἐθνῶν, αὐτονομούμενα καὶ ἐλεύθερα ὑπῆρχε· καὶ μᾶλλον ἡμῖν ἐβούλετ᾽ ἔχειν οἰκείως, ἢ ἐκείνῳ. Εἰ τοίνυν ὁ Φίλιππος τότε ταύτην εἶχε τὴν γνώμην, ὡς χαλεπὸν πολεμεῖν ἐστιν Ἀθηναίοις, ἔχουσι τοιαῦτα ἐπιτειχίσματα τῆς αὐτοῦ χώρας, ἔρημος ὢν συμμάχων, οὐδὲν ἂν, ὧν νυνὶ πεποίηκεν, ἔπραξεν· οὐδὲ τοσαύτην ἐκτήσατο

ΣΧΟΛΙΑ.

ὅπερ ἐνταῦθα θέλων ὑποφῆναι, παρέθετο.

‡ λογισάσθω μέντοι τοῦθ᾽ ὅτι] Συντρέχει τοῖς ὁμολογουμένοις ἐπὶ τῷ τὸ σπουδαζόμενον ἀνῦσαι.

κύκλῳ] Τινές φασιν ὅτι, ἐπειδὴ ἀκτή ἐστιν ὁ τόπος, διὰ τοῦτο εἶπε τὸ κύκλῳ· οἱ δὲ, ὅτι ἐπειδὴ ἐν κύκλῳ αὐτοῦ ἔκειντο.

Εἰ τοίνυν] Τὸ καθ᾽ ὑπόθεσιν τὸ σχῆμα.

ἐπιτειχίσματα] Ἐπιτείχισμα, τόπος ὑψηλὸς, ὃν ἂν προκαταλαβόντες πολέμιοι τειχίσειαν, διὰ τὸ ἐντεῦθεν αὐτοὺς ὁρμωμένους ἐπιτίθεσθαι τοῖς ἐχθροῖς· ἐκεῖνος οὖν διὰ τὸ πονεῖν, πρὸς ζῆλον τῶν Ἀθηναίων, ἐπαινεῖ τὸν Μακεδόνα· οἶδε γὰρ ἐν καιρῷ ἐπαινεῖν καὶ τὸν πολέμιον.

‡ ἀλλ᾽ οἶδεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτο καλῶς] Οὐκ ἔπαινον ἔχει τοῦ Φιλίππου μόνον ὡς καλῶς τι ποιήσαντος, ἀλλὰ καὶ προτροπὴν τῶν Ἀθηναίων· μιμήσασθε γὰρ, φησὶ, καὶ ὑμεῖς τὸν καλῶς προσθέντα.

ἆθλα τοῦ πολέμου] Ἐκ μεταφορᾶς τοῦ κειμένου τοῖς παλαίουσιν

σατο δύναμιν· ἀλλ' οἶδεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο καλῶς ἐκεῖνος, ὅτι ταῦτα μέν ἐστιν ἅπαντα τὰ χωρία, ἆθλα τοῦ πολέμου κείμενα ἐν μέσῳ· φύσει δ' ὑπάρχει τοῖς παροῦσι τὰ τῶν ἀπόντων, καὶ τοῖς ἐθέλουσι πονεῖν καὶ κινδυνεύειν, τὰ τῶν ἀμελούντων· καὶ γάρ τοι ταύτῃ χρησάμενος τῇ γνώμῃ, πάντα κατέστραπται καὶ ἔχει, τὰ μὲν, ὡς ἂν ἑλών τις ἔχοι πολέμῳ· τὰ δὲ, σύμμαχα καὶ [1] φίλια ποιησάμενος· καὶ γὰρ συμμαχεῖν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τούτοις ἐθέλουσιν ἅπαντες, οὓς ἂν ὁρῶσι παρεσκευασμένους

1 φίλα.

ΣΧΟΛΙΑ.

ὗσιν ἆθλον ἐν μέσῳ. Ἔπαθλα δὲ οὐκ εὕρηται, εἰ μὴ ἅπαξ παρ' Εὐριπίδῃ.

‡ καὶ τοῖς ἐθέλουσι πονεῖν] Τὰ τῶν ἀμελούντων τῶν προνοούντων ἐστίν.

καὶ τοῖς ἐθέλουσιν] Ὅρα ὅτι δι' ἐκείνου τοῦ τρόπου φησὶν αὐτὸν ᾑρηκέναι τὰς πόλεις, δι' οὗ βούλεται αὐτοὺς προσέχειν τοῖς πράγμασι.

τὰ μὲν, ὡς ἂν ἑλών τις] Ἐπειδὴ τὸ κατέστραπται φοβερόν ἐστιν, ἐπήγαγε ταπεινώσεως χάριν, ὡς ἂν ἑλών τις ἔχοι πολέμῳ.

καὶ γὰρ συμμαχεῖν] Ἐπειδὴ ἐλύπει τοὺς Ἀθηναίους τὸ τὸν Φίλιππον ἔχειν συμμάχους καὶ φίλους, διὰ τῆς καθολικῆς γνώμης τοῦτο ἐθεράπευσε.

τούτοις ἐθέλ.] Ἐπειδὴ ἀνωτέρω ἐφόβησεν αὐτοὺς, εἰπὼν αὐτὸν τὸν Φίλιππον ἰσχυρὸν διὰ τοῦ ἔχειν συμμάχους, ἐπήγαγε τοῦτο παραμυθούμενος, ὡς ὅτι ἐὰν αὐτοὶ τὰ

μένους καὶ πράττειν ἐθέλοντας ἃ χρή.

δ. Αν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἐθελήσετε γενέσθαι γνώμης νῦν, ἐπειδήπερ οὐ πρότερον, καὶ ἕκαστος ὑμῶν οὗ δεῖ καὶ δύναιτ' ἂν παραχεῖν αὐτὸν χρήσιμον τῇ πόλει, πᾶσαν ἀφεὶς τὴν εἰρωνείαν, [1] ἕτοιμος πράττειν ὑπάρξῃ· ὁ μὲν χρήματα ἔχων, εἰσφέρειν· ὁ δ' ἐν ἡλικίᾳ, στρατεύεσθαι· συνελόντι δ' ἁπλῶς εἰπεῖν, ἢν ὑμῶν αὐτῶν ἐθελήσητε γένεσθε, καὶ παύσησθε, αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἕκαστος ποιήσειν ἐλπίζων, τὸν

1 ἑτοίμως.

ΣΧΟΛΙΑ.

τὰ αὐτὰ ἐθέλωσι πρᾶξαι, εὐχερῶς αὐτὸν καθαιρήσουσιν. Ἄξιον δὲ ζητῆσαι πῶς ἀλλαχοῦ καθελὼν αὐτοῦ τὴν δύναμιν, διὰ τοῦ εἰπεῖν ὅτι οἱ πολλοὶ αὐτοῦ ἀφίστανται, καὶ νῦν λέγει ὅτι πολλοὺς ἔχει συμμάχους. Λέγομεν οὖν, ὅτι τὸν τρόπον διέξεισι τῶν ὑπηκόων. εἰ γὰρ καὶ μισοῦσι καὶ φοβοῦνται τοὺς δυνατοὺς, ἀλλ' ἐν ὅσῳ μὴ πράττουσί τι οἱ ἀγαθοὶ διὰ ῥαθυμίαν, ἀνάγκη προσέχουσι τοῖς δυνατοῖς, ἵνα μὴ μετὰ τῶν ῥαθύμων ὄντες πάθωσι μετ' αὐτῶν· εἰ δέ ποτε οἱ ἀγαθοὶ σπουδάσουσι, καὶ τὴν ῥαθυμίαν ἀποθέσθαι θελήσουσιν, εὐθέως πρὸς αὐτοὺς ἀποστήσονται.

ἀφεὶς τὴν εἰρωνείαν] Ἰστέον ὅτι εἰρωνεία ἐστὶν ἐναντίον τῆς ἀλαζονείας· ἀλαζονεύεσθαι μὲν γάρ ἐστι, τὸ πλείονα ἐπαγγέλλεσθαι δύνασθαι ποιεῖν, ἤπερ δύναιτο· εἰρωνεία δὲ, τὸ λέγειν ἐλάττονα δύνασθαι ποιεῖν, [1] ἢ ἄν τις δεδύνηται.

αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἕκαστος] Ἴδιον γὰρ καὶ τοῦτο τῶν ῥαθυμούντων.

ἂν θεὸς θέλῃ] Εἰς οὐρανὸν τὰς ἐλπίδας ἀνέπεμψεν, ἵνα ἐὰν εἰκὸς ταῦτα ποιησάντων μὴ ἀποβαίῃ τὰ συμφέροντα, ἔχῃ ἀπολογίαν· τοῦ-

1 Deeſt ἢ

τοῦ

τὸν δὲ πλησίον πάνθ' ὑπὲρ αὐτοῦ πράξειν, καὶ τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν κομιεῖσθε, ἂν θεὸς θέλῃ, καὶ τὰ κατερρᾳθυμημένα πάλιν ἀναλήψεσθε, κἀκεῖνον τιμωρήσεσθε· μὴ γὰρ ὡς θεῷ νομίζετ' ἐκείνῳ τὰ παρόντα πεπηγέναι πράγματα ἀθάνατα, ἀλλὰ καὶ μισεῖ τις ἐκεῖνον καὶ δέδιεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ φθονεῖ, καὶ τῶν πάνυ νῦν δοκούντων οἰκείως ἔχειν αὐτῷ· καὶ ἅπανθ' ὅσα περ καὶ ἐν ἄλλοις τισὶν ἀνθρώποις ἔνι, ταῦτα κἀν τοῖς μετ' ἐκείνου χρὴ νομίζειν ἐνεῖναι· κατέπτηχε μέντοι ταῦτα πάντα

ΣΧΟΛΙΑ.

τοῦ χάριν ἐντεῦθεν ἤδη τὴν δόκησιν τοῦ θεοῦ προσέθηκεν· οἱ δὲ, διὰ τὸ φιλόθεον τὸ οἰκεῖον ἦθος παραστῆσαι.

‡ ἀλλὰ καὶ μισεῖ τις ἐκεῖνον] Τὸ μεῖζον ἐν μέσῳ θεὶς ἀπέκρυψε τοῖς ἄκροις τὸ ἰσχυρόν.

μισεῖ τις ἐκεῖνον] Μισεῖ μὲν, ὁ ἤδη πεπονθὼς κακῶς· δέδιε δὲ, ὁ μηδέπω μὲν ὑπομείνας, προσδοκῶν δέ· φθονεῖ δὲ, ὁ ὁρῶν αὐτὸν οὕτως τὰς πόλεις καταστρεφόμενον. Ἀντιπίπτον δὲ λύει· ἵνα γὰρ μή τις εἴπῃ, πῶς οὖν, εἰ μισοῦσιν αὐτὸν, οὐκ ἀφίστανται αὐτοῦ· ἐπάγει ὅτι ἄκοντες καὶ φοβούμενοί εἰσιν ἀπ' ἐκείνου, διὰ τὸ μὴ εὑρίσκειν τινὰ καταφυγὴν πρὸς ἡμᾶς ῥᾳθυμίᾳ κατεχομένους· καὶ μὴν ἤδη ἐπείσθησαν αὐτῷ καὶ ἔπεμψαν βοήθειαν πρὸς Ὀλυνθίους· πῶς οὖν ῥᾳθύμους αὐτοὺς καλεῖ; Καθὸ μηδὲν ἑκόντες ποιοῦσιν, εἰ μή τις αὐτοῖς ἐπιτιμήσει διὰ τοῦ συμβουλεύειν καὶ πείθειν ποιεῖν.

καὶ ἅπανθ' ὅσα] Τοῦτο τὸ σχῆμα καλεῖται Καθαίρεσις· καὶ γὰρ διὰ τούτου ὅθεν ῥᾳδίως καὶ μάλιστα ἡ βλάβη προσγίνεται, τῷ καθόλου τὸν λόγον ἐπιστώσατο.

κατέπτηχε] Ταπεινοῦται· οὔτε γὰρ ὁ μισῶν βλάπτει, διὰ τὸ ἡμᾶς ῥᾳθυμεῖν· οὔτε ὁ δεδιὼς, ἕτερόν τι φρονῆσαι δύναται· ἐπισφαλὲς γάρ· οὔτε ὁ βασκαίνων ἀντιστῆναι·

πάντα νῦν οὐκ ἔχοντα ἀποστερῆσαι, διὰ τὴν ὑμετέραν βραδύτητα καὶ ῥᾳθυμίαν, ἣν ἀποθέσθαι φημὶ δεῖν ἤδη. Ὁρᾶτε γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ πρᾶγμα οἷ προελήλυθεν ἀσελγείας ἄνθρωπος, ὃς οὐδ᾽ αἵρεσιν ὑμῖν δίδωσι τοῦ πράττειν, ἢ ἄγειν ἡσυχίαν, ἀλλ᾽ ἀπειλεῖ, καὶ λόγους ὑπερηφάνους, ὥς φασι, λέγει· καὶ οὐχ᾽ οἷός τέ ἐστιν, ἔχων ἃ κατέστραπται, μένειν ἐπὶ τούτων

ΣΧΟΛΙΑ.

στῆναι, ἀδύνατον γάρ.

‡ Ὁρᾶτε γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι] Τοῦτο τὸ συμφέροντος· καταμέμικται δὲ τῷ δυνατῷ.

ἀσελγείας] Ἀσέλγεια κοινῶς καλεῖται πᾶσα ὕβρις, οὐχὶ περὶ τὰ ἀφροδίσια μόνον.

ὃς οὐδ᾽ αἵρεσιν] Τουτέστι διὰ τὴν ὕβριν τοῦ Μακεδόνος, οὐδὲ δυνατοὶ καθεστήκατε πράττειν ἃ βούλησθε, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀνάγκης ἔχετε πολεμῆσαι. Διὰ δὲ τούτου τὸ ἀναγκαῖον παρίστησιν. Ἀναγκαῖον δέ ἐστιν οὗ χωρὶς 1 ζῆν οὐ δυνατόν.

τοῦ πράττειν] Οὐκ εἶπεν ἁπλῶς πολεμεῖν, ἀλλὰ κοινοτέρῳ ὀνόματι ἐχρήσατο, τοῦ πράττειν, οἷον τοῦ ψηφίζεσθαι, τοῦ δικάζειν, τοῦ γεωργεῖν, καὶ τῶν λοιπῶν.

1 Deeſt ζῆν.

καὶ λόγους ὑπερηφάνους] Ἵνα μὴ λέγων τὰ ῥήματα τοῦ Μακεδόνος κακὸς οἰωνὸς δόξῃ, τούτου χάριν παρέδραμεν αὐτά.

προσπεριβάλλεται] Τινές φασιν, ἐπειδὴ κυκλοτερῶς ἔκειντο αἱ πόλεις ἃς παρέλαβεν ὁ Φίλιππος, τούτου χάριν εἶπεν οὕτως· ἄλλοι δὲ, ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν κυνηγετῶν, οἵτινες κύκλῳ περὶ πάσας τὰς ὁδοὺς καὶ πάσας τὰς ἐκτροπὰς τὰς ἄρκυς περιβάλλουσιν, ὑπὲρ τοῦ μὴ διαφυγεῖν τὰ θηρία ἐκεῖθεν. Καὶ τὸ περιστοιχίζεται πάλιν ἐπήγαγεν. ὅθεν καὶ ἄμεινον 2 τὸ σχῆμα. Ἄλλως. Ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν κυνηγετῶν. κατὰ γὰρ τὰς ἐκδρομὰς τῶν θηρίων, ὀρθὰ ξύλα ἱστᾶσιν, ἃ καλοῦσι στοίχους, καταπετανύντες αὐτῶν δίκτυα,

2 Deeſt τὸ σχῆμα.

τούτων, ἀλλ' αἰεί τι προσπεριβάλλεται, καὶ κύκλῳ πανταχῇ μέλλοντας ἡμᾶς καὶ καθημένους περιστοιχίζεται.

ε' Πότ' οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πότε ἃ χρὴ πράξετε; ἐπειδάν τι γένηται; ἐπειδάν, νὴ Δία, ἀνάγκη τις ᾖ; νῦν δὲ τί χρὴ τὰ γιγνόμενα ἡγεῖσθαι; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι τοῖς ἐλευθέροις μεγίστην ἀνάγκην τὴν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων αἰσχύνην εἶναι.

ΣΧΟΛΙΑ.

κτυα, ἵνα ἐὰν αὐτοὺς ἐκφύγῃ τὰ θηρία, εἰς τὰ δίκτυα ἐμπέσῃ. Ενια δὲ τῶν ἀντιγράφων περισχοινίζεται ἔχει.

καὶ καθημένους] Επειδὴ φοβεῖ τὸ λεχθὲν, φησὶν, ὡς ἐπικυροῦσαν τὴν ἡμετέραν ῥαστώνην κτησάμενος, τοῦτο διαπράττεται Φίλιππος.

‡ περιστοιχίζεται] Η μεταφορὰ ἀπὸ τῶν κυνηγετῶν.

Πότ' οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι] Μετάβασις καὶ ἐνταῦθα ἐπὶ τὸ ἀναγκαῖον· δείκνυσι γὰρ ὅτι ἐξ ἀνάγκης ταῦτα ποιητέον. ἔστι δὲ κατ' ἐπιτίμησιν· διὸ καὶ τὸ δεύτερον πότε βαρυτέρᾳ τῇ φωνῇ προσφέρεται· τρόπον δὲ διαγράφει ἐνταῦθα τῶν ῥαθυμούντων. Εστι δὲ τὸ σχῆμα διαλογικόν. εἶτα τῇ ἐρωτήσει τὴν 1 ἀπόκρισιν οὐκ ἀποδίδωσιν, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ὀργῆς αὐτὸς ἀντὶ τοῦ δῆθεν ἠρωτημένου φθέγγεται.

ἐπειδάν] Ως ἐν ἤθει ἀναγνωστέον τὸ, ἐπειδάν.

νὴ Δία, ἀνάγκη] Οὐδὲν χαλεπώτερον αἰσχύνης τοῖς ἐλευθέροις καθέστηκεν.

‡ ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι] Εἰ μὲν δούλων ἀνάγκην ζητεῖς, ἐκδέχου πληγάς· εἰ δ' ἐλευθέρων, ἡ τῶν πραγμάτων αἰσχύνη μεγίστη ἀνάγκη καθέστηκεν· ἔστι δὲ τοῦ συμφέροντος.

ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι] Εἰπὼν 2 τὸ μὲν, οὐκ ἐπήγαγε τὸν δὲ, ἐπειδὴ ἔμελλεν ἐπιφέρειν, ὑμεῖς δὲ αὐτὴν οὐχ ἡγεῖσθε αἰσχύνην, ὅπερ ἦν ὑβριστικόν· καὶ διὰ τοῦτο τὸ μὲν σιωπᾷ· ἄλλο δὲ ἐπιφέρει τούτου ὅμοιον.

1 διάκρισιν

2 γὰρ τὸν.

εἶναι. Ἢ βούλεσθε, εἰπέ μοι, περιϊόντες αὐτῶν πυνθάνεσθαι κατὰ τὴν ἀγοράν, λέγεταί τι καινόν; γένοιτο γὰρ ἄν τι καινότερον, ἢ Μακεδὼν ἀνὴρ Ἀθηναίους καταπολεμῶν, καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων διοικῶν; τέθνηκε Φίλιππος; οὔ, μὰ Δί', ἀλλ' ἀσθενεῖ. Τί δ' ὑμῖν διαφέρει; καὶ γὰρ ἂν οὗτός τι πάθῃ, ταχέως ὑμεῖς ἕτερον Φίλιππον ποιήσετε, ἄνπερ οὕτω προσέχητε τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν· οὐδὲ γὰρ οὗτος παρὰ τὴν αὑτοῦ ῥώμην τοσοῦτον ἐπηύξηται, ὅσον παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀμέλειαν. Καίτοι καὶ τοῦτο, εἴ τι πάθοι, καὶ τὰ

ΣΧΟΛΙΑ.

‡ Ἢ βούλεσθε, εἰπέ μοι] Ἀντὶ τοῦ ἀπορηματικοῦ.

εἰπέ μοι] Δέον εἰπεῖν εἴπατέ μοι, πρὸς τὸ βούλεσθε, εἶπε μοι, εἶπεν Ἀττικῶς.

Ἀθηναίους] Τοὺς τὸν Πέρσην ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος διώξαντας, ἐκ Πέλλης ὁρμώμενος ἄνθρωπος καταπολεμεῖ.

τέθνηκε Φίλιππος] Τινὲς καὶ ἐντεῦθεν ὁρμώμενοί φασιν ὅτι πρῶτος οὗτος ὁ λόγος· καὶ γὰρ ἡ ἀσθένεια Φιλίππου, πρὸ τῆς πολιορκίας Ὀλύνθου· ἀλλὰ φαμὲν ὅτι οὐκ ἀπεικὸς αὐτὸν τὸ τοιοῦτον θεῖναι, ὡς ἐν παραδείγματι, κἂν ἦν τοῖς χρόνοις προγενέστερον, ἅτε δὴ γὰρ ἐκεῖνοι ταῦτα θέλοντες γίνεσθαι, ἐθρύλλουν.

ταχέως ὑμεῖς] Ἡ ῥᾳστώνη, φησί, πολλοὺς τίκτειν Φιλίππους δύναται. καὶ γὰρ παρ' ἡμῖν οὔσης τῆς ἀμελείας, ταχέως γενήσεται καὶ ἕτερος Φίλιππος. Ἄλλοι δέ τινες περιέργως φασί, διὰ τὸν Ἀλέξανδρον αὐτὸν τοῦτο λέγειν καθ' ὑπόθεσιν τὸ λεγόμενον.

τοσοῦτον ἐπηύξηται] Καλῶς ἠσφαλίσατο διὰ τὸ πιθανόν· οὐ γὰρ πάντως πάντα διὰ τῆς ῥᾳθυμίας Ἀθηναίων,

τὰ τῆς τύχης ἡμῖν [1] ὑπάρξαι, ἥπερ αἰεὶ βέλτιον ἢ ἡμεῖς ἡμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμεθα, καὶ τοῦτο ἐξεργάσαιτο, ἴσθ' ὅτι πλησίον μὲν ὄντες, ἅπασιν ἂν τοῖς πράγμασι τεταραγμένοις ἐπιστάντες, ὅπως βούλεσθε διοικήσαισθε· ὡς δὲ νῦν ἔχετε, οὐδὲ διδόντων ὑμῖν τῶν καιρῶν Ἀμφίπολιν, δέξασθαι δύναισθ' ἄν, ἀπηρτημένοι καὶ ταῖς παρασκευαῖς καὶ ταῖς γνώμαις.

ϛʹ Ὡς μὲν οὖν δεῖ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλοντας ὑπάρχειν ἅπαντας ἑτοίμους, ὡς ἐγνωκότων ὑμῶν καὶ πεπεισμένων, παύομαι λέγων· τὸν δὲ τρόπον τῆς

1 ὑπάρξει

ΣΧΟΛΙΑ.

Ἀθηναίων, ἀλλὰ καὶ τινὰ διὰ τῆς αὐτοῦ ῥώμης κατώρθου.

ἴσθ' ὅτι πλησίον] Τοῦ γὰρ βασιλέως νεωστὶ τετελευτηκότος, καὶ τῶν ὑπηκόων, ὡς εἰκὸς ἦν, διχονοούντων, αὐτοὶ προστιθέμενοι 1 ἐνίοις ἐξ αὐτῶν ἠδύναντο 2 τῶν ἑτέρων περιγενέσθαι καὶ οἰκεῖον βασιλέα καταστῆσαι.

‡ ἀπηρτημένοι] Ἀντὶ τοῦ κεχωρισμένοι.

ἀπηρτημένοι] Ἀντὶ τοῦ κεχωρισμένοι, κρεμάμενοι.

Ὡς μὲν οὖν δεῖ] Ἐντεῦθεν μέτεισεν ἐπὶ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ δυνατοῦ· εἰς δύο γὰρ τοῦτο ἔτεμνεν· εἴς τε τὸ, ὅτι ἐὰν λάβωμεν τὴν αὐτὴν γνώμην Φιλίππῳ, δυνάμεθα νικῆσαι; ὃ ἤδη καὶ ἐξείργασται. καὶ εἰς τὸ, ποσὸν τῆς δυνάμεως καὶ τὸν τρόπον τοῦ πόρου, ὃν νῦν ἐρεῖ. Διὰ μέσου δὲ εἶπε τὸ ἀναγκαῖον.

πεπεισμένων] Ἀντὶ τοῦ πεισθέντων· τοιοῦτος δὲ ὁ Δημοσθένης τὰ ἀμφιβαλλόμενα, λαμβάνων ὡς ὁμολογούμενα.

τὸν δὲ τρόπον τῆς παρασκευῆς]

1 ἐνίοτε. 2 τοῦ ἑτέρου γεγενῆσθαι.

τῆς παρασκευῆς, ἣν ἀπαλλάξαι ἂν τῶν τοιούτων πραγμάτων ὑμᾶς ἡγοῦμαι, καὶ τὸ πλῆθος ὅσον, καὶ πόρους οὕς τινας χρημάτων, καὶ τἆλλα ὡς ἄν μοι βέλτιστα καὶ τάχιστα δοκῇ παρασκευασθῆναι, καὶ δὴ πειράσομαι λέγειν· δεηθεὶς ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοσοῦτον, ἐπειδὰν ἅπαντα ἀκούσητε, κρίνατε, καὶ μὴ πρότερον προλαμβάνετε· μηδ' ἂν ἐξ ἀρχῆς δοκῶ τινι καινὴν παρασκευὴν λέγειν, ἀναβάλλεσθαί με τὰ πράγματα ἡγείσθω. Οὐ γὰρ οἱ ταχὺ καὶ τήμερον εἰπόντες, μάλιστα εἰς δέον λέγουσι· οὐ γὰρ ἂν τάγε ἤδε γεγενημένα, τῇ νυνὶ βοηθείᾳ

ΣΧΟΛΙΑ.

Πότερον ἐκ πολιτῶν, ἢ ξένων αὕτη γίνεται.

καὶ τάχιστα] Καὶ τὸ τάχιστα προσέθηκεν· ἐπειδὴ μικρὰν μέλλει λέγειν βοήθειαν ποιεῖσθαι, ἵνα τὸ τάχος πρὸς ἀπολογίαν ἔξῃ.

δεηθεὶς ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι] Προθεραπεία κέχρηται, ἐπειδὴ οἶδεν αὐτοὺς ἡδέως τὰ μέγιστα ψηφιζομένους, μηδὲν δὲ ἄξιον ποιοῦντας τῶν δεδογμένων· θέλει δὲ αὐτοὺς ἐκείνην τὴν βοήθειαν πέμψαι, ἣν δύνανται· τούτου χάριν ταύτῃ κέχρηται.

τοσοῦτον] Ἀντὶ τοῦ ὀλίγον.

καινὴν παρασκευὴν] Ὡς πρὸς τὴν τῶν Ἀθηναίων δόκησιν· καὶ γὰρ αὐτοὶ πολλὴν ἤθελον· ὁ δὲ Δημοσθένης εἰδὼς πῶς ἔχει τὰ πράγματα ὀλίγην.

ἀναβάλλεσθαι] Ἀναβολὴν τοῖς πράγμασι ποιεῖν.

Οὐ γὰρ οἱ ταχὺ καὶ τήμερον εἰπόντες μάλιστα εἰς δέον] Οὐχὶ γὰρ οἱ λέγουσιν ἡμῖν ἐξελθεῖν, χρήσιμοί εἰσι σύμβουλοι· ἀλλ' ἐκεῖνος ἄριστος σύμβουλος, ὃς ἂν παρασκευὴν

θείᾳ κωλῦσαι δυνηθείημεν· ἀλλ' ὃς ἂν δείξῃ, τίς ἡ πορισθεῖσα παρασκευὴ, καὶ πόση, καὶ πόθεν διαμεῖναι δυνήσεται, ἕως ἂν ἢ διαλυσώμεθα πεισθέντες τὸν πόλεμον, ἢ περιγενώμεθα τῶν ἐχθρῶν· οὕτω γὰρ οὐκέτι τοῦ λοιποῦ πάσχοιμεν ἂν κακῶς. Οἶμαι τοίνυν ἐγὼ ταῦτα λέγειν ἔχειν, μὴ κωλύων εἴτις ἄλλος ἐπαγγέλλεταί τι. Ἡ μὲν οὖν ὑπόσχεσις, οὕτω μεγάλη· τὸ δὲ πρᾶγμα, ἤδη τὸν ἔλεγχον δώσει, κριταὶ δ' ὑμεῖς ἔσεσθε.

ζ'. Πρῶτον μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τριήρεις πεντήκοντα παρασκευάσασθαί φημι δεῖν· εἶτ' αὐτοὺς οὕτω τὰς γνώ-

ΣΧΟΛΙΑ.

σκευὴν ἐξεύροι καὶ πόρον, οὗ ἂν ἀδιάφθορος ἔσται ἡ δύναμις.

Τῇ νυνὶ βοηθείᾳ] Καλεῖ, βοήθειαν μὲν τὴν πεμπομένην μετὰ πράγματος· παρασκευὴν δὲ τὴν ἀποστελλομένην πρὸς τὸ φυλάξαι τὰς πόλεις.

Πορισθεῖσα] Ξενικὴ, ἢ πολιτική.

Πόση] Πόσους δεῖ εἶναι στρατιώτας.

Ἕως ἂν ἢ διαλυσώμεθα] Πάνυ καλῶς, ἵνα μὴ δόξῃ νημέσητόν τι ποιεῖν προτείνων τὸ Νικήσωμεν, προέταξε τὸ Λῦσαι τὸν πόλεμον, εἶτα διὰ τὸ κακοσύμβουλον, εἶπε τὸ Πεισθέντες.

Οὕτω γὰρ οὐκέτι τοῦ λοιποῦ] Νικήσαντες, ἢ φυλάττοντες τὴν τῶν πολεμίων ἔφοδον.

Μὴ κωλύων] Ἀντὶ τοῦ τοῖς βουλομένοις δημηγορῆσαι μὴ γινόμενος παρεμποδών. Τινὲς δέ φασιν, ὅτι ἐξ ἀληθείας ὁ ῥήτωρ βούλεται τὰς δύο γενέσθαι παρασκευάς· ἄμεινον δὲ λέγειν, ὅτι ἐπειδὴ εἶπε μόνον τὴν ἑτέραν παρασκευὴν, ἐλύπει τοὺς Ἀθηναίους· καὶ γὰρ ἡ-

γνώμας ἔχειν, ὡς ἐάν τι δέῃ, πλευσέον εἰς ταύτας αὐτοῖς ἐμβᾶσι· πρὸς δὲ τούτοις, τοῖς ἡμίσεσι τῶν ἱππέων ἱππαγωγοὺς τριήρεις καὶ πλοῖα ἱκανὰ εὐπρεπίσαι κελεύω. Ταῦτα μὲν οἶμαι δεῖν ὑπάρχειν, ἐπὶ τὰς ἐξαίφνης ταύτας ἀπὸ τῆς οἰκείας χώρας αὐτοῦ στρατείας, εἰς Πύλας, καὶ Χεῤῥόνησον, καὶ Ὄλυνθον, καὶ ὅποι βούλεται. Δεῖ γὰρ ἐκείνῳ τοῦτο ἐν τῇ γνώμῃ παραστῆναι, ὡς ὑμεῖς ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης τῆς ἄγαν, ὥσπερ εἰς Εὔβοιαν καὶ πρότερόν ποτέ φασιν εἰς Ἁλίαρτον, καὶ τὰ τελευταῖα πρώην εἰς Πύλας, ἴσως ἂν ὁρμήσαιτε. Οὔτοι παντελῶς οὐδ' εἰ μὴ ποιήσαιτ' ἂν τοῦτο, ὡς ἔγωγέ φημι δεῖν,

ΣΧΟΛΙΑ.

δέως τὰ μέγαλα ἦσαν ψηφιζόμενοι, τούτου χάριν προσέθηκε καὶ ταύτην· ἀμέλει παρακαλῶν, ταύτην μὲν ὑπεσιώπησε, περὶ δὲ τῆς ἑτέρας πολὺν τὸν λόγον ἐποιήσατο.

Καὶ πλοῖα] Τὰ φέροντα τὰ ἐπιτήδεια καὶ ὑπηρετικά, φησίν.

Εἰς Πύλας] Πύλαι ἦσαν τῆς Ἑλλάδος, μεταξὺ τοῦ τε Παρνασοῦ καὶ τῆς θαλάττης, ποδῶν εἰκοσιπέντε τὸ πλάτος· αἵ τινες ἐκαλοῦντο καὶ Θερμοπύλαι, διὰ τὸ θερμὰ ἐκεῖσε λουτρὰ τὴν Ἀθηνᾶν ἀναδοῦναι μετὰ τοὺς ἄθλους τῷ Ἡρακλεῖ κεκμηκότι· ταύτην ἐπειράθη καταδραμεῖν ὁ Φίλιππος ἐν Θετταλίᾳ· μαθόντες δὲ Ἀθηναῖοι καὶ περιπλεύσαντες τὸν τόπον, 1 ἀπεώσαντο αὐτόν.

‡ Εἰς Ἁλίαρτον] Πόλις τῆς Βοιω-

1 ἀπετώσαντο.

δεῖν, οὐκαταφρονητόν ἐστιν· ἵν' ἢ διὰ τὸν φόβον εἰδὼς εὐτρεπεῖς ὄντας ὑμᾶς (εἴσεται γὰρ ἀκριβῶς· εἰσὶ γάρ, εἰσὶν οἱ πάντ' ἐξαγγέλλοντες ἐκείνῳ παρ' ἡμῶν αὐτῶν πλείους τοῦ δέοντος) ἡσυχίαν ἔχῃ· ἢ παριδὼν ταῦτα, ἀφύλακτος ληφθῇ, μηδενὸς ὄντος ἐμποδὼν πλεῖν ἐπὶ τὴν ἐκείνου χώραν ὑμῖν, ἂν δῷ καιρός.

η'. Ταῦτα μέν ἐστιν ἃ πᾶσι δεδόχθαι φημὶ δεῖν, καὶ παρασκευάσασθαι προσήκειν οἶμαι. Πρὸς δὲ τούτοις, δύναμίν τινα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φημὶ προχειρίσασθαι δεῖν ὑμᾶς, ἣ συνεχῶς πολεμήσει, καὶ κακῶς ἐκεῖνον ποιήσει. Μή μοι μυρίους, μηδὲ δισμυρίους ξένους, μηδὲ τὰς

ΣΧΟΛΙΑ.

τίας· ἐκεῖ ἐξελθόντες οἱ Ἀθηναῖοι Θηβαίοις ἄγαν ταλαιπωροῦσιν ἐβοήθησαν, καὶ μέλλοντας ὑπὸ Λακεδαιμονίων πανολεθρίᾳ διαφθείρεσθαι κεκωλύκασιν.

Εἰς Ἁλίαρτον] Ὅτι τὸ ἐν Ἁλιάρτῳ, πρὸ ἓξ ἐτῶν ἐγένετο· Τὸ δὲ ἐν Εὐβοίᾳ, πρὸ τριῶν, ὅτε καὶ ὁ ῥήτωρ ἐτριηράρχει· ἢ ὅτι πρὸ πολλῶν ἐτῶν γέγονεν ἡ ἐν Ἁλιάρτῳ μάχη· ὅθεν εἶπε καὶ τὰ τελευταῖα· τελευταῖα μέν, ὡς πρὸς ταύτας τὰς στρατείας· πρώην δέ, ὡς πρὸς τὸν χρόνον καθ' ὃν ἐλέγετο ὁ λόγος. Τὸ δὲ Ἁλίαρτον ἀρσενικῶς ὡς καὶ Ὅμηρος, καὶ ποιήεντ' Ἁλίαρτον.

Παριδὼν] Ἀντὶ τοῦ καταφρονήσας τῆς ἡμῶν παρασκευῆς.

‡ Μή μοι μυρίους μηδὲ δισμυρίους] Βασιλέως τῶν Περσῶν ἐπιστείλαντος τοῖς ἐπὶ θαλάσσης

 Σατρά-

τὰς ἐπιστολιμαίους ταύτας δυνάμεις, ἀλλ᾽ ἡ τῆς πόλεως ἔσω· κἂν ὑμεῖς ἕνα, κἂν πλείους, κἂν τὸν δεῖνα, κἂν ὁντινοῦν χειροτονήσητε στρατηγόν, τούτῳ πείσεται καὶ ἀκολουθήσει· καὶ τροφὴν ταύτῃ πορίσαι κελεύω. Ἔσται δ᾽ αὕτη τίς ἡ δύναμις, καὶ πόση, καὶ πόθεν τὴν τροφὴν ἕξει, καὶ πῶς ταῦτ᾽ ἐθελήσετε ποιεῖν, ἐγὼ φράσω, καθ᾽ ἕκαστον τούτων διεξιὼν χωρίς. Ξένους μὲν λέγω, καὶ ὅπως μὴ ποιήσητε τοῦθ᾽ ὃ πολλάκις ὑμᾶς ἔβλαψεν, ἅπαντ᾽ ἐλάττω νομίζοντες εἶναι τοῦ δέοντος, καὶ τὰ μέγιστ᾽ ἐν τοῖς ψηφίσμασιν αἱρούμενοι, ἐπὶ τῷ πράττειν οὐδὲ τὰ μικρὰ ποιεῖτε. ἀλλὰ τὰ μικρὰ ποιήσαντες, καὶ πορίσαντες, τούτοις προστίθετε, ἂν ἐλάττω φαίνηται).

ΣΧΟΛΙΑ.

Σατράπαις διαλῦσαι τὰ μισθοφορικὰ στρατεύματα διὰ τὸ πολλὰ χρήματα καταναλώσασθαι, ἀφῆκαν οἱ Σατράπαι τοὺς στρατιώτας. Οὗτοι περὶ μυρίους ὄντες ἧκασι πρὸς Χάρητα στρατηγὸν Ἀθηναίων ἔχοντα ξενικὴν δυναμιν· καὶ ἐποίησαν αὐτὸν ἡγεμόνα· Ἀρτάβαζος δὲ Πέρσης ἀνὴρ βασιλέως ἀποστὰς καὶ πολεμῶν πρὸς αὐτὸν, ἔπεμψε πρὸς Χάρητα, παρακαλῶν αὐτὸν διαβιβάσαι τὸν στρατὸν εἰς τὴν τοῦ Βασιλέως χώραν· τῶν οὖν στρατιωτῶν ἢ χορηγῆσαι αὐτοῖς κελευσάντων τὸν Χάρητα, ἢ ἀπελεύσεσθαι πρὸς τὸν διδόντα ἀπειλούντων, διεβίβασεν ἀναγκασθεὶς τὸν στρατόν. καὶ ἐνίκησε συμβαλὼν δισμυρίους Περσῶν,

φαίνηται· λέγω δὴ τοὺς πάντας στρατιώτας δισχιλίους· τούτων δὲ, Ἀθηναίους φημὶ δεῖν εἶναι πεντακοσίους, ἐξ ἧς ἄν τινος ὑμῖν ἡλικίας καλῶς ἔχειν δοκῇ, χρόνον τακτὸν στρατευομένους, μὴ μακρὸν τοῦτον, ἀλλ' ὅσον ἂν δοκῇ καλῶς ἔχειν ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλοις· τοὺς δ' ἄλλους, ξένους εἶναι κελεύω· καὶ μετὰ τούτων, ἱππέας διακοσίους· καὶ τούτων πεντήκοντα Ἀθηναίους τοὐλάχιστον, ὥσπερ τοὺς πεζοὺς, τὸν αὐτὸν τρόπον στρατευομένους· καὶ ἱππαγωγοὺς τούτοις. Εἶεν. Τί πρὸς τούτοις ἔτι; ταχείας τριήρεις δέκα· δεῖ γὰρ, ἔχοντος ἐκείνου ναυτικὸν, καὶ ταχειῶν τριήρων ἡμῖν, ὅπως ἀσφαλῶς ἡ δύναμις πλέῃ.

θ'. Πόθεν δὴ τούτοις ἡ τροφὴ γενήσεται;

ΣΧΟΛΙΑ.

σῶν, καὶ πλεῖστον αὐτῶν ἱππικὸν ὑπὸ Τιθραύστου στρατηγούμενον· ὥστε καὶ ἔγραψε τοῖς Ἀθηναίοις περὶ τῶν μυρίων ὅτι νενίκηκε μάχην ἀδελφὴν τῆς ἐν Μαραθῶνι· οἱ δὲ δι' ἐπιστολῶν καὶ ἑτέρους ἐκέλευον μισθώσασθαι Χάρητα. Λέγει οὖν ὁ ῥήτωρ ὅτι μὴ δι' ἐπιστολῆς τοῖς στρατηγοῖς ἐπιτάττωμεν μισθώσασθαι ξένους μυρίους ἢ δισμυρίους.

Μή μοι μυρίους] Τὸ σχῆμα ἀποτρεπτικὸν πινδύματος.

Ἐπιστολιμαίους ταύτας δυνάμεις] Οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι πολλάκις ἐμάχοντο δι' ἐπιστολῶν πρὸς Φίλιππον.

‡ Εἶεν] Ἀνάπαυσις τῶν λεχθέντων· ὅτε γὰρ βουλόμεθα παύσασθαι

σθαι; ἐγὼ καὶ τοῦτο φράσω, καὶ δείξω, ἐπειδὰν, διότι τηλικαύτην ἀποχρῆν οἴμαι τὴν δύναμιν, καὶ πολίτας τοὺς στρατευομένους εἶναι κελεύω, διδάξω. Τοσαύτην μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διὰ ταῦτα, ὅτι οὐκ ἔνι νῦν ἡμῖν πορίσασθαι δύναμιν τὴν ἐκείνῳ παραταξομένην, ἀλλὰ λῃστεύειν ἀνάγκη, καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ πολέμου χρῆσθαι τὴν πρώτην· οὐ τοίνυν, οὐθ' ὑπέρογκον αὐτὴν, οὐ γάρ ἐστι μισθὸς, οὐδὲ τροφὴ, οὐδὲ παντελῶς ταπεινὴν εἶναι δεῖ. Πολίτας δὲ παρεῖναι καὶ συμπλεῖν διὰ ταῦτα κελεύω, ὅτι καὶ πρότερόν ποτ' ἀκούω ξενικὸν τρέφειν ἐν Κορίνθῳ τὴν πόλιν, οὗ Πολύστρατος ἡγεῖτο, καὶ Ἰφικράτης, καὶ Χαβρίας, καὶ ἄλλοι τινές· καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς συστρατεύεσθαι· καὶ οἶδα ἀκούων ὅτι Λακεδαιμονίους παραταττόμενοι μεθ' ὑμῶν, ἐνίκων οὗτοι οἱ ξένοι, καὶ ὑμεῖς

Σ Χ Ο Λ Ι Α.

σασθαι τῶν λεγομένων καὶ ἐφ' ἕτερα μετελθεῖν, τῷ, Εἶεν, χρώμεθα· λῆξις γὰρ τῶν πρώτων, ἀρχὴ δὲ τῶν μελλόντων.

Ξενικὸν] Οἱ ξενικοὶ μισθοφόροι τὸ παράπαν εἰώθασι χρησιμεύειν ἐν πολέμοις, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι μὴ βουλόμενοι δι' ἑαυτῶν πολεμεῖν

ὑμεῖς μετ' ἐκείνων· ἐξ οὗ δ' αὐτὰ καθ' αὑτὰ τὰ ξενικὰ ὑμῖν στρατεύεται, τοὺς φίλους νικᾷ καὶ τοὺς συμμάχους, οἱ δὲ ἐχθροὶ μείζους τοῦ δέοντος γεγόνασι, καὶ παρακύψαντα ἐπὶ τὸν τῆς πόλεως πόλεμον, πρὸς Ἀρτάβαζον, καὶ πανταχοῦ μᾶλλον οἴχεται πλέοντα· ὁ δὲ στρατηγὸς ἀκολουθεῖ· εἰκότως· οὐ γάρ ἐστιν ἄρχειν, μὴ διδόντα μισθόν. Τί οὖν κελεύω; τὰς προφάσεις ἀφελεῖν καὶ τοῦ στρατηγοῦ καὶ τῶν στρατιωτῶν μισθὸν πορίσαντας, καὶ στρατιώτας οἰκείους, ὥσπερ ἐπόπτας, τῶν στρατηγουμένων παρακαταστήσαντας· ἐπεὶ νῦν γε, γέλως ἐσθ' ὡς χρώμεθα τοῖς πράγμασιν. Εἰ γὰρ ἔροιτό τις ὑμᾶς, Εἰρήνην ἄγετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; μὰ Δί' οὐχ ἡμεῖς γε, εἴποιτ' ἄν, ἀλλὰ Φιλίππῳ πολεμοῦμεν· οὐκ * ἐχειροτονεῖτε δὲ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν δέκα ταξιάρχους,

καὶ

ΣΧΟΛΙΑ.

μεῖν πρὸς Κορινθίους διὰ τὸν κίνδυνον, μισθούμενοι ξένους εἰς τὸν πόλεμον ἔτρεπον αὐτούς· τοῦτο δὲ ἐν πολλοῖς τῶν πολέμων διεπράττοντο· ὅπερ ξενικὸν ἐκάλουν.

‡ Δέκα ταξιάρχους καὶ στρατηγοὺς] Ταξίαρχος λέγεται ὁ τῆς

τάξεως

καὶ στρατηγοὺς, καὶ φυλάρχους, καὶ ἱππάρχους δύο; τί οὖν οὗτοι ποιοῦσι, πλὴν ἑνὸς ἀνδρὸς ὃν ἂν ἐκπέμψητε ἐπὶ τὸν πόλεμον; οἱ λοιποὶ τὰς πομπὰς πέμπουσιν ὑμῖν μετὰ τῶν ἱεροποιῶν· ὥσπερ γὰρ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίνους, εἰς τὴν ἀγορὰν χειροτονεῖτε τοὺς ταξιάρχους καὶ τοὺς φυλάρχους, οὐκ ἐπὶ τὸν πόλεμον· οὐ γὰρ ἐχρῆν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταξιάρχους παρ' [1] ὑμῶν, ἱππάρχους παρ' [2] ὑμῶν, ἄρχοντας οἰκείους εἶναι, ἵν' ᾖ ὡς ἀληθῶς τῆς πόλεως [3] ἡ δύναμις; ἀλλ' εἰς μὲν Λῆμνον, τὸν παρ' ὑμῶν ἵππαρχον δεῖ πλεῖν, [4] τῶν δ' ὑπὲρ τῶν τῆς πόλεως κτημάτων ἀγωνιζομένων Μενέλαον ἱππαρχεῖν. Καὶ οὐ τὸν ἄνδρα μεμφόμενος ταῦτα λέγω, ἀλλ' ὑφ' ὑμῶν ἔδει κεχειροτονημένον εἶναι τοῦτον, ὅστις ἂν ᾖ.

ἰ. Ισως

1 ἡμῶν. 2 ἡμῶν. 3 Deeſt ἡ δύναμις. 7 τὸν δ' —— ἀγωνιζόμενον.

ΣΧΟΛΙΑ.

τάξεως τῆς πεζικῆς ἄρχων· ἵππαρχος ἐστὶν ὁ τοῦ ἱππικοῦ παντὸς στρατηγός· ἱεροποιοὶ εἰσὶν οἱ τὰ θύματα ἄγοντες εἰς τὴν πανήγυριν ἀπὸ τόπων εἰς τόπον.

‡ Ὥσπερ γὰρ οἱ πλάττοντες] Καθα-

ι. Ισως δὲ ταῦτα μὲν ὀρθῶς ἡγεῖσθε λέγεσθαι· τὸ δὲ τῶν χρημάτων, πόσα καὶ πόθεν ἔσται, μάλιστα ποθεῖτε ἀκοῦσαι· τοῦτο δὴ καὶ περαίνω. Χρήματα τοίνυν, ἔστι μὲν ἡ τροφὴ, σιτηρέσιον τοῖς στρατευομένοις μόνον, τῇ δυνάμει ταύτῃ, τάλαντα ἐννενήκοντα, καὶ μικρόν τι πρός· δέκα μὲν ναυσὶ ταχείαις, τετταράκοντα τάλαντα· εἴκοσι εἰς τὴν ναῦν μναῖ, τοῦ μηνὸς ἑκάστου· στρατιώταις δὲ δισχιλίοις τοσαῦτα ἕτερα, ἵνα δέκα [1] ἕκαστος τοῦ μηνὸς ὁ στρατιώτης δραχμὰς σιτηρέσιον λαμβάνῃ· τοῖς δ᾽ ἱππεῦσι διακοσίοις οὖσιν, ἐὰν τριάκοντα δραχμὰς ἕκαστος λαμβάνῃ τοῦ μηνὸς, δώδεκα τάλαντα. Εἰ δέ τις οἴεται μικρὰν ἀφορμὴν σιτηρέσιον τοῖς στρατευομένοις ὑπάρχειν, οὐκ ὀρθῶς ἔγνωκεν· ἐγὼ γὰρ οἶδα σαφῶς, ὅτι εἰ τοῦτ᾽

ἂν

1 Deeſt ἕκαστος

ΣΧΟΛΙΑ.

Καθάπερ οἱ τὰ πήλινα προλίθεν] εἰς τὴν ἀγορὰν, τοῦ ὁρᾶσθαι μόνον ἕνεκα ταῦτα πλάττουσι, οὕτως καὶ ὑμεῖς ἐπὶ θέαν ψιλὴν χειροτονεῖτε τοὺς στρατηγοὺς, οὐ τῶν εἰς τὸν πόλεμον ἔργων ἕνεκα.

Τάλαντα] Σημείωσαι ἐντεῦθεν ὅτι τὸ μὲν τάλαντον ποιεῖ μνᾶς ξ΄.

ἡ

ἂν γένηται, περιποιεῖ τὰ λοιπὰ αὐτὸ τὸ στράτευμα ἀπὸ τοῦ πολέμου, οὐδένα τῶν Ελλήνων ἀδικοῦν, οὐδὲ τῶν συμμάχων, ὥστ᾽ ἔχειν μισθὸν ἐντελῆ· [1] κἀγὼ συμπλέων ἐθελοντὴς, πάσχειν ὁτιοῦν ἕτοιμος, ἐὰν μὴ ταῦθ᾽ οὕτως ἔχῃ. Πόθεν οὖν ὁ πόρος τῶν χρημάτων, ἃ παρ᾽ ὑμῶν κελεύω, γενήσεται, τοῦτ᾽ ἤδη λέξω.

ΠΟΡΟΥ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ.

ιά. Ἃ ΜΕΝ ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεδυνήμεθα εὑρεῖν, ταῦτά ἐστιν· ἐπειδὰν δ᾽ * ἐπιχειροτονῆτε τὰς γνώμας, ἃ ἂν ὑμῖν ἀρέσκῃ, [2] χειροτονήσατε, ἵνα μὴ μόνον ἐν τοῖς ψηφίσμασι καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς πολεμῆτε Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις. Δοκεῖτε δέ μοι πολὺ βέλ-

1 ἐγώ. 3 χειροτονήσαντες.

ΣΧΟΛΙΑ.

ξ΄. ἡ μνᾶ δὲ ρ΄ δραχμάς· ἡ δὲ δραχμὴ ὀβολοὺς ἕξ· ὡς εἶναι τοῦ ταλάντου τὰς ὅλας [1] ς΄ δραχμάς· τῶν δὲ δραχμῶν ὀβολοὺς [2] λ΄.

Ἃ μὲν ἡμεῖς] * Ἐντεῦθεν φησὶ Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς ἑτέρου λόγου εἶναι ἀρχήν· προοίμιον δὲ, φησὶν, οὐκ ἔχει· ἐπειδὴ δευτερολογία ἐστὶν, ἐν αἷς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οὐκ ἔστι προοίμια· οὐ λέγει δὲ ἀληθῆ· ἐπειδὴ γὰρ ἄνωθεν ὑπέσχετο περὶ πόρου χρημάτων εἰπεῖν,

1 ἕξ. 2 γ΄.

οὖν

βέλτιον ἂν περὶ τοῦ πολέμου, καὶ ὅλης τῆς παρασκευῆς βουλεύσασθαι, εἰ τὸν τόπον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς χώρας, πρὸς ἣν πολεμήσετε, ἐνθυμηθείητε, καὶ λογίσαισθε, ὅτι τοῖς πνεύμασι καὶ ταῖς ὥραις τοῦ ἔτους τὰ πολλὰ προλαμβάνων διαπράττεται Φίλιππος· καὶ φυλάξας τοὺς ἐτησίας, ἢ τὸν χειμῶνα, ἐπιχειρεῖ, ἡνίκ᾽ ἂν ἡμεῖς μὴ δυνώμεθα ἐκεῖσε ἀφικέσθαι. Δεῖ τοίνυν ὑμᾶς ταῦτα ἐνθυμουμένους, μὴ βοηθείαις πολεμεῖν· ὑστεριοῦμεν γὰρ ἁπάντων· ἀλλὰ παρασκευῇ συνεχεῖ καὶ δυνάμει· ὑπάρχει δ᾽ ὑμῖν, χειμαδίῳ μὲν χρῆσθαι τῇ δυνάμει, Λήμνῳ, καὶ Θάσῳ, καὶ Σκιάθῳ, καὶ ταῖς ἄλλαις ταῖς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ νήσοις, ἐν αἷς καὶ λιμένες, καὶ σῖτος, καὶ ἃ χρὴ στρατεύμασι, πάνθ᾽ ὑπάρ-

ΣΧΟΛΙΑ.

νῦν τοῦτο δεικνύει· καὶ ἔστιν ὥσπερ ἐπίλογος, ὥσπερ ἐποίησε καὶ Ἰσοκράτης ἐν τῷ τοῦ Τραπεζιτικοῦ τέλει κατὰ Λοχίτου αἰκίας ἐπίλογον θείς.

Τοὺς ἐτησίας.] Ἐτησίαι οἱ ἄνεμοι οἱ κατ᾽ ἔτος πνέοντες· πνέουσι δὲ ἐν ἀκμῇ τοῦ θέρους· διότι ὁ ἥλιος μετεωρότερος καὶ ἀπὸ τῶν μεσημβρινῶν τόπων ἀρκτικώτερος γινόμενος λύει τὰ ὑγρὰ τὰ ἐν τοῖς ἄρκτοις· λυόμενα δὲ ι ταῦτα ἐξαιροῦνται καὶ πνευματοῦται, καὶ ἐκ τούτων γίνονται αἱ ἐτησίαι, καὶ ἀπὸ τῶν ἀρκτῴων τόπων φέρονται ἐπὶ ι τὰ αὐτά.

τὴν

ὑπάρχει· τὴν δ' ὥραν τοῦ ἔτους, ὅτε καὶ πρὸς τῇ γῇ γενέσθαι ῥάδιον, καὶ τὸ τῶν πνευμάτων ἀσφαλὲς, πρὸς αὐτῇ τῇ χώρᾳ, καὶ πρὸς τοῖς τῶν ἐμπορείων στόμασι, ῥᾳδίως ἔσται. Ἃ μὲν οὖν χρήσεται καὶ πότε τῇ δυνάμει, παρὰ τὸν καιρὸν ὁ τούτων κύριος καταστὰς ὑφ' ὑμῶν βουλεύσεται· ἃ δ' ὑπάρξαι δεῖ παρ' ὑμῶν, ταῦτ' ἔστιν ἃ ἐγὼ γέγραφα.

ιβ'. Ἂν ταῦτα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πορίσητε τὰ χρήματα, πρῶτον ἃ λέγω, εἶτα καὶ τἄλλα πάντα παρασκευάσαντες, τοὺς στρατιώτας, τὰς τριήρεις, τοὺς ἱππέας, ἐντελῆ πᾶσαν τὴν δύναμιν νόμῳ κατακλείσητε ἐπὶ τῷ πολέμῳ μένειν, τῶν μὲν χρημάτων αὐτοὶ ταμίαι καὶ πορισταὶ γινόμενοι, τῶν δὲ πράξεων παρὰ τοῦ στρατηγοῦ τὸν λόγον ζητοῦντες, παύσεσθ' ἀεὶ περὶ τῶν αὐτῶν βουλευόμενοι, καὶ πλέον οὐδὲν ποιοῦντες· καὶ

ΣΧΟΛΙΑ.

τὴν μεσημβρίαν· ἃ προσπίπτει τοῖς ὑψηλοτέροις ὄρεσι τῆς Αἰθιοπίας καὶ πολλὰ καὶ ἀθρόα γινόμενα, ἀπεργάζεται ὑετούς· καὶ ἐκ τῶν ὑετῶν τούτων πληθωρεῖται ὁ Νεῖλος τοῦ θέρους, ἀπὸ τῶν μεσημβρινῶν καὶ ξη-

καὶ ἔτι πρὸς τούτοις, πρῶτον μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μέγιστον τῶν ἐκείνου πόρων ἀφαιρήσεσθε· ἔστι δ' οὗτος τί. Ἀπὸ τῶν ὑμετέρων ὑμῖν πολεμεῖ συμμάχων, ἄγων καὶ φέρων τοὺς πλέοντας τὴν θάλατταν. Ἔπειτα τί πρὸς τούτῳ; Τοῦ πάσχειν αὐτοὶ κακῶς ἔξω γενήσεσθε· οὐχ ὥσπερ τὸν παρελθόντα χρόνον εἰς Λῆμνον καὶ Ἴμβρον ἐμβαλὼν, αἰχμαλώτους πολίτας ὑμετέρους ᾤχετ' ἄγων· καὶ πρὸς τῷ Γεραιστῷ τὰ πλοῖα συλλαβὼν, ἀμύθητα χρήματα ἐξέλεξε· τὰ τελευταῖα δ' εἰς Μαραθῶνα ἀπέβη, καὶ τὴν ἱερὰν ἀπὸ τῆς χώρας ᾤχετ' ἔχων τριήρη· ὑμεῖς δ' οὔτε ταῦτα ἠδύνασθε κωλύειν, οὔτ' εἰς τοὺς χρόνους οὓς ἂν προέλησθε βοηθεῖν.

ιγʹ. Καίτοι τί δήποτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε, τὴν μὲν τῶν Παναθηναίων ἑορτὴν καὶ τὴν τῶν Διονυσίων, ἀεὶ τοῦ καθή-

ΣΧΟΛΙΑ.

καὶ ξηρῶν τόπων ῥέων· ἐτησίας δὲ, ὁ κατ' ἔτος.

Ῥᾳδίως ἔσται] Ἅπαντα δηλονότι. Ἃ μὲν οὖν χρήσεται] Κατὰ τὸ

τί

καθήκοντος χρόνου γίνεσθαι; ἄν τε δεινοὶ λάχωσιν, ἄν τε ἰδιῶται οἱ τούτων ἑκατέρων ἐπιμελησόμενοι, εἰς ἃ τοσαῦτ᾽ ἀναλίσκετε χρήματα ὅσα οὐδ᾽ εἰς ἕνα τῶν ἀποστόλων, καὶ τοσοῦτον ὄχλον καὶ τοσαύτην παρασκευὴν ὅσην οὐκ οἶδ᾽ εἴ τις τῶν ἁπάντων ἔχει· τοὺς δὲ ἀποστόλους πάντας ὑμῖν ὑστερίζειν τῶν καιρῶν, τὸν εἰς Μεθώνην, τὸν εἰς Παγασάς, τὸν εἰς Ποτίδαιαν; Ὅτι ἐκεῖνα μὲν ἅπαντα νόμῳ τέτακται, καὶ πρόοιδεν ἕκαστος ὑμῶν ἐκ πολλοῦ τίς Χορηγὸς ἢ Γυμνασίαρχος τῆς φυλῆς, πότε, καὶ παρὰ τοῦ, καὶ τί λαβόντα τί δεῖ ποιεῖν, οὐδὲν ἀνεξέταστον οὐδ᾽ ἀόριστον ἐν τούτοις ἠμέληται· ἐν δὲ τοῖς περὶ τοῦ πολέμου καὶ τῆς τούτου παρασκευῆς, ἄτακτα, ἀόριστα, ἀδιόρθωτα ἅπαντα. Τοιγαροῦν

ΣΧΟΛΙΑ.

τί χρήσωμαι τοῖς παροῦσιν, ἔστι τὸ ἃ χρήσεται τῇ δυνάμει.

Τῶν ἀποστόλων] Ἀπόστολος ὁ μετὰ στρατιᾶς ἀποστελλόμενος εἰς πόλεμον [1] καὶ παρασκευῆς· καὶ ἀποστελλόμενοι, οὐ μόνον οἱ πεμπόμενοι ἐκ προσαγμάτων τῶν ἀπολυόντων, ἀλλὰ καὶ οἱ [2] παραπεμπόμενοι ἀποδημεῖν μέλλοντες, ἀποστελλόμενοι ἐλέχθησαν· καὶ ἀποστολεῖς, οἱ ἐπὶ τῆς ἐκπομπῆς τῶν τριήρων, ἀποδεδειγμένοι· ἀπόστολοι δὲ αἱ τῶν νεῶν ἐκπομπαί.

1 Deeſt καὶ

2 πεμπόμενοι.

γαρεῖν ἅμα ἀκηκόαμεν τι, καὶ τριηράρχους καθίσταμεν, καὶ τούτοις ἀντιδόσεις ποιούμεθα, καὶ περὶ χρημάτων πόρου σκοποῦμεν· καὶ μετὰ ταῦτα, ἐμβαίνειν τοὺς μετοίκους ἔδοξε καὶ τοὺς χωρὶς οἰκοῦντας· εἶτ' αὐτοὺς πάλιν ἀντεμβιβάζειν· εἶτ' ἐν ὅσῳ ταῦτα μέλλεται, προαπόλωλεν ἐφ' ἃ ἂν ἐκπλέωμεν· τὸν γὰρ τοῦ πράττειν χρόνον εἰς τὸ παρασκευάζεσθαι ἀναλίσκομεν. οἱ δὲ τῶν πραγμάτων καιροί, οὐ μένουσι τὴν ἡμετέραν βραδυτῆτα καὶ ῥᾳθυμίαν· ἃς δ' εἰς τὸν μεταξὺ χρόνον δυνάμεις οἰόμεθα ἡμῖν ὑπάρχειν, οὐδὲν οἷαί τε οὖσαι ποιεῖν, ἐπ' αὐτῶν τῶν καιρῶν ἐξελέγχονται· ὁ δ' εἰς τοῦθ' ὕβρεως ἐλήλυθεν, ὥστ' ἐπιστέλλειν Εὐβοεῦσιν ἤδη τοιαύτας ἐπιστολάς.

ΣΧΟΛΙΑ.

πομπαί· ἀποστολαὶ δὲ αἱ ἀποπέμψεις, τὰ δῶρα· οὕτω γὰρ αὐτὸς ὑπὲρ Κτησιφῶντος, τῶν δὲ πλοίων, "τὰ μὲν συντριβόμενα ταῖς ἀποστολαῖς, τουτέστι ταῖς ἀποπέμψεσι.

‡ Ὥστ' ἐπιστέλλειν Εὐβοεῦσιν] Ο σκοπὸς τῆς ἐπιστολῆς· ὁ Φίλιππος ἐπέστειλεν Εὐβοεῦσιν, συμβουλεύων, μὴ δεῖν ἐλπίζειν, εἰς τὴν Ἀθηναίων συμμαχίαν, ὅτι αὐτοὺς οὐ δύνανται σώζειν.

ΕΠΙ-

[1] ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

ιδ΄. ΤΟΥΤΩΝ οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ἀνεγνωσμένων, ἀληθῆ μέν ἐστι τὰ πολλά, ὡς οὐκ ἔδει· οὐ μὴν ἀλλ' ἴσως οὐχ ἡδέα ἀκούειν· ἀλλ' εἰ μὲν ὅσα ἄν τις ὑπερβῇ τῷ λόγῳ, ἵνα μὴ λυπήσῃ, καὶ τὰ πράγματα ὑπερβήσεται, δεῖ πρὸς ἡδονὴν δημηγορεῖν· εἰ δ' ἡ τῶν λόγων χάρις, ἂν ᾖ μὴ προσήκουσα, ἔργῳ ζημία γίγνεται, αἰσχρόν ἐστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φενακίζειν ἑαυτοὺς, καὶ ἅπανθ' ἀναβαλλομένους ὅσα ἂν ᾖ δυσχερῆ, πάντων ὑστερίζειν τῶν ἔργων. καὶ μηδὲ τοῦτο δύνασθαι μαθεῖν, ὅτι δεῖ τοὺς ὀρθῶς πολέμῳ χρωμένους, οὐκ ἀκολουθεῖν τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' αὐτοὺς ἔμπροσθεν εἶναι τῶν πραγμάτων· καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ τῶν στρατευμάτων ἀξιώσειεν ἄν τις τὸν στρατηγὸν ἡγεῖσθαι, οὕτω καὶ τῶν πραγμάτων τοὺς βουλευο-

1 Ἐπιστολή.

μένους

μένους ἡγεῖσθαι χρὴ, ἵν' ἃ ἂν ἐκείνοις δοκῇ, ταῦτα πράττηται, καὶ μὴ τὰ συμβαίνοντα ἀναγκάζωνται διώκειν. Ὑμεῖς δὲ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πλείστην δύναμιν ἁπάντων ἔχοντες, τριήρεις, ὁπλίτας, ἱππέας, χρημάτων πρόσοδον, τούτων μὲν μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας, οὐδενὶ πώποτε ἐν δέοντι κέχρησθε, οὐδενὸς δὲ ἀπολείπεσθε. ὥσπερ δὲ οἱ Βάρβαροι πυκτεύουσιν, οὕτω πολεμεῖτε Φιλίππῳ· καὶ γὰρ ἐκείνων ὁ πληγεὶς, ἀεὶ τῆς πληγῆς ἔχεται· κἂν ἑτέρωσε πατάξῃ τις, ἐκεῖσέ εἰσιν αἱ χεῖρες, προβάλλεσθαι δὲ, ἢ βλέπειν ἐναντίον, οὔτε οἶδεν, οὔτ' ἐθέλει· καὶ ὑμεῖς ἐὰν ἐν Χεῤῥονέσῳ πύθησθε Φίλιππον, ἐκεῖσε βοηθεῖν ψηφίζεσθε· ἐὰν ἐν Πύλαις, ἐκεῖσε· ἐὰν ἄλλοθί που, συμπαραθεῖτε ἄνω καὶ κάτω, καὶ στρατηγεῖσθε μὲν ὑπ' ἐκείνου, βεβούλευσθε δὲ οὐδὲν αὐτοῖς συμφέρον περὶ τοῦ πολέμου, οὐδὲ περὶ τῶν [1] πραγμάτων προορᾶτε οὐδὲν, πρὶν ἂν

1 χρημάτων.

ἢ γεγενημένον, ἢ γινόμενόν τι πύθησθε· ταῦτα δ' ἴσως πρότερον μὲν ἐνῆν ποιεῖν· νῦν δ' ἐπ' αὐτὴν ἥκει τὴν ἀκμὴν, ὥστ' οὐκέτ' ἐγχωρεῖ.

ιέ. Δοκεῖ δέ μοι θεῶν τις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς γινομένοις ὑπὲρ τῆς πόλεως αἰσχυνόμενος, τὴν φιλοπραγμοσύνην ταύτην ἐμβαλεῖν Φιλίππῳ. εἰ γὰρ ἔχων ἃ κατέστραπται καὶ προείληφεν, ἡσυχίαν ἔχειν ἤθελε, καὶ μηδὲν ἔπραττεν ἔτι, ἀποχρῆν ἐνίοις ὑμῶν ἄν μοι δοκῆ, ἐξ ὧν αἰσχύνην καὶ ἀνανδρείαν καὶ πάντα τὰ αἴσχιστα ὠφληκότες ἂν ἦμεν δημοσίᾳ· νῦν δ' ἐπιχειρῶν ἀεί τινι, καὶ τοῦ πλείονος ὀρεγόμενος, ἴσως ἂν ἐκκαλέσαιθ' ὑμᾶς, εἴπερ μὴ παντάπασιν ἑαυτῶν ἀπεγνώκατε. Θαυμάζω δ' ἔγωγε εἰ μηδεὶς ὑμῶν μήτ' ἐνθυμεῖται, μήτ' [1] ὀργίζεται, ὁρῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν μὲν ἀρχὴν τοῦ πολέμου γεγενημένην περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι Φίλιππον, τὴν δὲ τελευ-

1 λογίζεται.

τὴν οὖσαν ἤδη ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν αὐτοὺς κακῶς ὑπὸ τοῦ Φιλίππου. Ἀλλὰ μὴν ὅτι γε οὐ στήσεται, δῆλον, εἰ μή τις αὐτὸν κωλύσει. Εἶτα τοῦτο ἀναμενοῦμεν, καὶ τριήρεις κενὰς, καὶ τὰς παρὰ τοῦ δεῖνος ἐλπίδας ἐὰν ἀποστείλητε, πάντ' ἔχειν οἴεσθε καλῶς; Οὐκ [1] ἐμβησόμεθα; οὐκ ἔξιμεν αὐτοὶ μέρει γέ τινι στρατιωτῶν οἰκείων νῦν, εἰ καὶ μὴ πρότερον; οὐκ ἐπὶ τὴν ἐκείνου πλευσόμεθα; Ποῖ δὴ προσορμιούμεθα; ἤρετό τις. Εὑρήσει τὰ σαθρὰ τῶν ἐκείνου πραγμάτων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, αὐτὸς ὁ πόλεμος, ἂν ἐπιχειρῶμεν· ἂν μέντοι καθώμεθα οἴκοι, λοιδορουμένων ἀκούοντες καὶ αἰτιωμένων ἀλλήλους τῶν λεγόντων, οὐδέποτ' οὐδὲν ἡμῖν οὐ μὴ γένηται τῶν δεόντων· ὅποι μὲν γὰρ ἂν οἶμαι μέρος τι τῆς πόλεως συναποσταλῇ, κἂν μὴ πᾶσα παρῇ, καὶ τὸ τῶν θεῶν εὐμενὲς, καὶ τὸ

1 ἐκβησόμεθα.

ΣΧΟΛΙΑ.

‡ ἀλλὰ μὴν ὅτι γε οὐ στήσεται.] Ἀνθυποφορὰ, ἣν λύει στοχασμῷ.
κενὰς] πολιτικῆς δυνάμεως.

τὸ τῆς τύχης ἡμῖν συναγωνίζεται· ὅποι δ' ἂν στρατηγὸν, καὶ ψήφισμα κενὸν, καὶ τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος ἐλπίδας ἐκπέμψητε, οὐδὲν ἡμῖν τῶν δεόντων γίγνεται· ἀλλ' οἱ μὲν ἐχθροὶ καταγελῶσιν (οἱ δὲ σύμμαχοι τεθνᾶσι τῷ δέει) τοὺς τοιούτους ἀποστόλους. οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστιν ἕνα ἄνδρα ἂν δυνηθῆναί ποτε ταῦθ' ὑμῖν πρᾶξαι ἅπανθ' ὅσα βούλεσθε· ὑποσχέσθαι μέντοι καὶ φῆσαι, καὶ τὸν δεῖνα αἰτιάσασθαι, καὶ τὸν δεῖνα, ἔστι· τὰ δὲ πράγματα ἐκ τούτων ἀπόλωλεν. Οταν γὰρ [1] ἡγῆται μὲν ὁ στρατηγὸς ἀθλίων ἀπομίσθων ξένων, οἱ δ' ὑπὲρ ὧν ἂν ἐκεῖνος ἐκεῖ πράξῃ πρὸς ὑμᾶς ψευδόμενοι, ῥᾳδίως ἐνθάδε ὦσιν· ὑμεῖς δ' ἐξ ὧν ἂν ἀκούσητε, ὅ,τι ἂν τύχῃ ῥᾳδίως ψηφίσησθε, τί καὶ χρὴ προσδοκᾶν; Πῶς οὖν ταῦτα παύσεται;

Οταν

1 ἡττῆται.

ΣΧΟΛΙΑ.

κενὸν] Τὸ λόγοις μόνον γινόμενον ἄνευ πραγμάτων.

‡ ἀθλίων ἀπομίσθων ξένων] Μισθὸν μὴ δεχομένων. Οἱ δὲ συκοφάνται ὑπὲρ ὧν ὁ στρατηγὸς ἐκεῖ πράττει, ἐνθάδε κατηγοροῦσιν εὐχερῶς· διὰ γὰρ τὸ μὴ παρεῖναι ὑμᾶς τῶν συκοφαντῶν ἀνέχεσθε·

I

ταῦτα

Οταν ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τὸν αὐτὸν ἀποδείξητε στρατιώτας καὶ μάρτυρας τῶν στρατηγουμένων, καὶ δικαστὰς οἴκαδε ἐλθόντας τῶν εὐθυνῶν· ὥστε μὴ ἀκούειν μόνον ὑμᾶς τὰ ὑμέτερα αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ παρόντας ὁρᾷν. Νῦν δ' εἰς τοῦθ' ἥκει τὰ πράγματα αἰσχύνης, ὥστε τῶν στρατηγῶν ἕκαστος δὶς καὶ τρὶς κρίνεται παρ' ὑμῖν περὶ θανάτου· πρὸς δὲ τοὺς ἐχθροὺς οὐδεὶς οὐδὲ ἅπαξ αὐτῶν ἀγωνίσασθαι περὶ θανάτου τολμᾷ, ἀλλὰ τὸν τῶν ἀνδραποδιστῶν καὶ λωποδυτῶν θάνατον μᾶλλον αἱροῦνται τοῦ προσήκοντος· κακούργου μὲν γάρ ἐστι, κριθέντα ἀποθανεῖν· στρατηγοῦ δὲ, μαχόμενον τοῖς πολεμίοις.

ιϛʹ. Υμῶν δὲ, οἱ μὲν, περιϊόντες, μετὰ Λακεδαιμονίων φασὶ Φίλιππον πράττειν τὴν

ΣΧΟΛΙΑ.

ταῦτα δ' εἰς Κηφισόδοτον αἰνίττεται.

ἀπομίσθων] Απόμισθοι καὶ οἱ μὴ πεπληρωμένοι τὸν ὡμολογημένον μισθὸν καὶ οἱ δι' ἀδικίαν, καὶ δειλίαν, μὴ ἀξιούμενοι μισθοῦ.

Υμῶν δὲ] Εντεῦθεν οἱ ἐπίλογοι.

τὴν Θηβαίων κατάλυσιν, καὶ τὰς πολιτείας διασπᾷν· οἱ δ᾽, ὡς πρέσβεις πέπομφεν ὡς Βασιλέα· οἱ δ᾽, ἐν Ιλλυριοῖς πόλεις τειχίζειν· οἱ δὲ, λόγους πλάττοντες, ἕκαστος περιερχόμεθα. Εγὼ δ᾽ οἶμαι μὲν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, νὴ τοὺς θεοὺς, ἐκεῖνον μεθύειν τῷ μεγέθει τῶν πεπραγμένων, καὶ πολλὰ τοιαῦτα ὀνειροπολεῖν ἐν τῇ γνώμῃ, τήν τ᾽ ἐρημίαν τῶν κωλυσόντων ὁρῶντα, καὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐπηρμένον· οὐ μέντοιγε μὰ Δία οὕτω προαιρεῖσθαι πράττειν, ὥστε τοὺς ἀνοητοτάτους τῶν παρ᾽ ἡμῖν εἰδέναι, τί μέλλει ποιεῖν ἐκεῖνος· ἀνοητότατοι γάρ εἰσιν οἱ λογοποιοῦντες. Αλλ᾽ ἐὰν ἀφέντες ταῦτα, ἐκεῖνο εἰδῶμεν, ὅτι ἐχθρὸς ἄνθρωπος, καὶ τὰ ἡμέτερα ἡμᾶς ἀποστερεῖ, καὶ χρόνον πολὺν ὕβρικε, καὶ ἅπαντα ὅσα πώποτε ἠλπίσαμέν τινα πράξειν ὑπὲρ ἡμῶν, καθ᾽

ΣΧΟΛΙΑ.

ὀνειροπολεῖν] Φαντάζεσθαι.

Αλλ᾽ ἐὰν ἀφέντες] Κατά τινας ἐντεῦθεν οἱ ἐπίλογοι.

ὅτι ἐχθρὸς] Τὰ τελικὰ κεφάλαια· ἐκ τοῦ ἐχθρὸς τὸ ἄδικον δηλοῖ· ἐκ δὲ τοῦ ἡμέτερα, τὸ ἀσύμφορον·

ἡμῶν εὕρηται καὶ τὰ λοιπὰ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ἐστι, κἂν μὴ νῦν ἐθέλωμεν ἐκεῖ πολεμεῖν αὐτῷ, ἐνθάδ' ἴσως ἀναγκασθησόμεθα τοῦτο ποιεῖν· ἂν ταῦτα εἰδῶμεν, καὶ τὰ δέοντα ἐσόμεθα ἐγνωκότες, καὶ λόγων ματαίων ἀπηλλαγμένοι· οὐ γὰρ ἅττα ποτ' ἔσται δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ' ὅτι φαῦλα, ἐὰν μὴ προσέχητε τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν, καὶ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλητε, εὖ εἰδέναι.

ιζ'. Ἐγὼ μὲν οὖν, οὔτ' ἄλλοτε πώποτε πρὸς χάριν εἱλόμην λέγειν, ὅ, τι ἂν μὴ καὶ συνοίσειν ὑμῖν πεπεισμένος ὦ, νῦν τε ἃ γιγνώσκω, πάνθ' ἁπλῶς, οὐδὲν ὑποστειλάμενος, πεπαρρησίασμαι. Ἐβουλόμην δ' ἄν, ὥσπερ ὅτι ὑμῖν συμφέρει τὸ τὰ βέλτιστα ἀκούειν οἶδα, οὕτως εἰδέναι συνοῖσον καὶ τῷ τὰ βέλτιστα εἰπόντι· πολλῷ γὰρ ἂν ἥδιον εἶπον· νῦν

ΣΧΟΛΙΑ.

φορον· ἐκ δὲ τοῦ ὕβρικε, τὸ ἀπρεπές. ἐκ δὲ τοῦ καθ' ἡμῶν εὕρηται, ἀναγκαῖον.

οὐ γὰρ ἅττα] Ὑπερβατὸν κατὰ παρένθεσιν.

Ἐγὼ μὲν οὖν] Ὁμηρικὸς ἐπίλογος.

δ' ἐπ' ἀδήλοις οὖσι τοῖς ἀπὸ τούτων ἐμαυτῷ γενησομένοις, ὅμως ἐπὶ τῷ συνοίσειν ὑμῖν, ἐὰν πράξητε ταῦτα, πεπεῖσθαι, λέγειν αἱροῦμαι· νικῴη δ' ὅ,τι πᾶσιν ὑμῖν μέλλει συνοίσειν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥ

Δευτέρου.

ΠΡΟΣΗΚΑΝΤΟ μὲν τὴν πρεσβείαν τῶν Ὀλυνθίων οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς κεκρίκασι· μέλλουσι δὲ περὶ τὴν ἔξοδον, καὶ δεδιόσιν ὡς δυσπολεμήτου ὄντος τοῦ Φιλίππου, παρελθὼν ὁ Δημοσθένης, πειρᾶται θαρσύνειν τὸν δῆμον, ἐπιδεικνὺς ὡς ἀσθενῆ τὰ τοῦ Μακεδόνος πράγματα· καὶ γὰρ τοῖς συμμάχοις ὕποπτον αὐτὸν εἶναί φησι, καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν οὐκ ἰσχυρόν· τοὺς γὰρ Μακεδόνας ἀσθενεῖς εἶναι καθ' ἑαυτούς.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Α.

α. ΕΠΙ πολλῶν μὲν ἄν τις ἰδεῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δοκεῖ μοι, τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν φανερὰν γιγνομένην τῇ πόλει· οὐχ ἥκιστα δὲ ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασι· τὸ γὰρ τοὺς πολεμήσοντας Φιλίππῳ γεγενῆσθαι, καὶ χώραν

ὅμορον

1 B.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ.

‡ ΕΠΙ πολλῶν μὲν ἄν τις] Ἐκ περιχαρείας εἴληπται τὸ παρὸν προοίμιον.

Ἐπὶ πολλῶν μὲν ἄν τις] Δεύτερος τόπος τῶν ἐξ ὑποδιαιρέσεως προοιμίων· ἐξ ἀορίστου δὲ προλήψεως τὸ σχῆμα τοῦ λόγου, εἰρηκὼς γὰρ τὸ ἐπὶ πολλῶν ἀόριστον, ἐπήγαγεν ὡρισμένον τὸ περὶ τῶν Ὀλυνθίων. Ὅμοιον τούτῳ τὸ εἰς τὸν ἅγιον Βασίλειον, τοῦ Θεολόγου προοίμιον· τοῖς γὰρ προσώποις καὶ πρὸ τῶν πραγμάτων ἴδιαι παρακολουθοῦσιν ὑπολήψεις. Καὶ ἡ μὲν ὑπόθεσις τοῦδε τοῦ λόγου, καὶ τὰ κεφάλαια, παραπλήσια τῷ πρώτῳ· διενήνοχε δὲ καὶ ἐκεῖνο μόνον, ὅτι ἐν μὲν τῷ πρώτῳ ζητεῖται εἰ χρὴ βοηθεῖν τοῖς Ὀλυνθίοις· ἐν δὲ τούτῳ, τὸ μὲν βοηθεῖν, ἤδη δέδεικται· τὴν δὲ ῥώμην ὀκνοῦσι τοῦ Μακεδόνος καὶ τὴν ἰσχύν· δι᾽ ἣν μάλιστα καὶ τὴν δημηγορίαν ταύτην ὁ ῥήτωρ πεποίηται· ὥστε πλεονάζον 1 ἐν τῷ λόγῳ κεφάλαιον εἶναι τὸ δυνατόν. Τῶν δὲ κεφαλαίων, τὰ μὲν ἐξ αὐτῆς ἀνακύπτει τῆς τάξεως, οὐκ ὄντα πρῶτον γνώριμα τοῖς ἀκροαταῖς, οὐδὲ ἐπιζητούμενα 2 πρὸ τῶν ἐξ ἀρχῆς, ἔνια δὲ εὐθὺς καὶ πρὸ τῆς εἰσόδου ζητεῖται παρὰ τῶν ἀκροατῶν, πρὸς ἃ δεῖ τὸν ῥήτορα τὴν ἀπάντησιν εὐθὺς ἐκ προοιμίων ποιεῖσθαι· ὁ δὲ κἀνταῦθα γέγονε· τῆς γὰρ δυνάμεως τοῦ Μακεδόνος φοβούσης τοὺς Ἀθηναίους, ἐκ τῆς

1 μέν. 2 περί.

πρώτης

ὅμορον καὶ δύναμίν τινα κεκτημένους, καὶ τὸ μέγιστον ἁπάντων, τὴν ὑπὲρ τοῦ πολέμου γνώμην τοιαύτην ἔχοντας, ὥστε τὰς πρὸς ἐκεῖνον διαλλαγὰς, πρῶτον μὲν ἀπίστους, εἶτα τῆς ἑαυτῶν πατρίδος νομίζειν ἀνάστασιν εἶναι, δαιμονίᾳ τινὶ καὶ θείᾳ

ΣΧΟΛΙΑ.

πρώτης ἐπιβολῆς, ἀναιρεῖν πειρᾶται τὸν φόβον, ἀντιτάσσων τῇ τοῦ Φιλίππου ῥώμῃ τὴν τῶν θεῶν συμμαχίαν· δεῖ γὰρ τοῖς ἰσχυροῖς τῶν ἀντιπάλων ἰσχυρότερα τὰ παρ' ἡμῶν ἀντιθέναι. Δείκνυται δὲ ὢν δεύτερος οὗτος ὁ λόγος, ἐκ τῶνδε· ἐν γὰρ τῷ πρώτῳ περὶ τῆς τῶν θεῶν εὐνοίας ἀποδείξεις παρασχὼν, ἐνταῦθα ὡς ὁμολογούμενον ἔλαβεν· Ἰστέον δὲ ὅτι φησὶ καὶ ὁ Φιλόχορος ὅτι τρεῖς βοήθειαι ἐπέμφθησαν, καθ' ἕκαστον λόγον μιᾶς πεμπομένης, ὡς τῆς πρώτης μὴ οὔσης ἱκανῆς· Κεφάλαιον δὲ, ἐν μὲν τῷ πρώτῳ, ἐπὶ πολὺ τὸ συμφέρον, ἐπ' ὀλίγον δὲ τὸ δυνατόν· ἐνταῦθα δὲ, τὸ ἐναντίον· πολὺ μὲν τὸ δυνατὸν, ὀλίγον δὲ τὸ συμφέρον.

Επὶ πολλῶν] Πρότασις· λείπει δὲ Πραγμάτων.

ἐν τοῖς παροῦσι] Εν τῷ γενέσθαι ὑμῖν τὴν Ολύνθου συμμαχίαν.

Τὸ γὰρ τοὺς πολεμήσοντας] Κατασκευὴ τῆς τοῦ προοιμίου προτάσεως· σημείωσαι δὲ ὅτι ἀπό τε ῥώμης καὶ γνώμης καταβάλλει τὸν Φίλιππον· ἔτι ἀπὸ τῆς δυσμενείας τῶν θεῶν, καὶ ἀπιστίας πρὸς ἀνθρώπους· [1] κᾆτα συνιστᾷ Αθηναίους ἀπὸ τῆς εὐνοίας τῶν θεῶν καὶ πίστεως πρὸς ἀνθρώπους.

καὶ χώραν ὅμορον] Τῇ ἐκείνου· εἰ γὰρ καὶ εἶχον, φησὶ, δύναμιν, καὶ ἐζήτουν αὐτῷ πολεμεῖν, οὐκ ἂν ἠδύναντο, εἴγε πόῤῥω που ᾤκουν αὐτοῦ· ὅρα δὲ πῶς ἀπὸ θεῶν ἀρξάμενος, δευτέραν ἔταξε τὴν τῶν Ολυνθίων συμμαχίαν.

δύναμίν τινα] Σύμμετρον [2] οὐ μεγάλην.

δαιμονίᾳ τινὶ καὶ θείᾳ] Ο μὲν διαλεκτικὸς φιλονεικεῖ πρὸς τὸν ἀντιλέγοντα· διὸ καὶ τῷ συμπεράσματι χρῆται, καθάπερ δεικνὺς ὅτι φανερὰν διήλεγχε· ῥήτωρ δὲ εἰ συλλογίζοιτο, φιλονεικότερον καθίστησι τὸν ἀκροατὴν, καὶ οὐκ εὐάγωγον πρὸς πειθώ· διὸ καὶ τοῖς λεγομένοις ἐνθυμήμασι χρώμεθα, ἐν οἷς τὰς δύο προτάσεις εἰπόντες, τὸ συμπέρασμα σιωπῶμεν, ἐκείνῳ καταλιπόντες αὐτὸ προσενθυμεῖσθαι· βούλεται γάρ τι καὶ οἴκοθεν εἰς τὴν τῶν πραγμάτων εὕρεσιν ὁ ἀκροατὴς συμβαλέσθαι· νῦν δὲ ἀναγκαίως ὁ

1 κατασυνιστᾷ.

2 καί.

ῥήτωρ

θεία παντάπασιν ἔοικεν εὐεργεσίᾳ. Δεῖ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτ' ἤδη σκοπεῖν αὐτοὺς, ὅπως μὴ χείρους περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς εἶναι δόξωμεν τῶν ὑπαρχόντων· ὡς ἔστι τῶν αἰσχρῶν, μᾶλλον δὲ τῶν αἰσχίστων, μὴ μόνον πόλεων καὶ τόπων ὧν ἦμέν ποτε κύριοι, φαίνεσθαι προϊεμένους, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ τῆς τύχης παρασκευασθέντων συμμάχων τε καὶ καιρῶν.

β'. Τὸ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,

τὴν

ΣΧΟΛΙΑ.

ῥήτωρ ἐχρήσατο τῷ συμπεράσματι· πρῶτον μὲν γὰρ ἡ κατασκευὴ τῆς προτάσεως διὰ πολλῶν γενομένη, ἀνάγκην ἐνεποίησεν 1 αὐτῷ τοῦ προτεθέντος εἰς ἀπόδειξιν διὰ τοῦ συμπεράσματος ἀναμνῆσαι· δεύτερον δὲ, ὅτι ἐν μὲν τοῖς ἀγῶσιν, εἰκότως τὸ συμπέρασμα σιωπῶμεν· πολλῶν γὰρ ἤδη καὶ προειρημένων καὶ μελλόντων λέγεσθαι, ῥᾳδίως ὁ ἀκροατὴς εὑρίσκει τὸ σιωπηθὲν ὑπὸ τοῦ ῥήτορος, ἐν δὲ προοιμίῳ μηδενὸς ἔτι ῥηθέντος, οὐκ ἔχει πόθεν αὐτῷ 2 προνοήσαι τὸ λεῖπον. Οὐδὲν δὲ διαφέρει τὸ δαιμόνιον τοῦ θείου παρὰ τοῖς ῥήτορσιν, ἀλλ' ἐκ παραλλήλου τὸ αὐτό.

‡ Δεῖ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι] Συμπέρασμα.

Δεῖ τοίνυν] Τοῦτό ἐστι τὸ συμπέρασμα τοῦ προοιμίου· δείξας γὰρ τοὺς θεοὺς εὔνους, καὶ τοὺς συμμάχους βεβαίους καὶ τὸ δυνατὸν τῶν Ἀθηναίων αὐξήσας, καιρὸν ἔσχεν ἐπιτιμήσει χρήσασθαι· καὶ φησὶν, ὅτι μὴ προδόται γενώμεθα τῶν ὑπαρχόντων καὶ δεδωρημένων ἡμῖν παρὰ τῶν θεῶν, καὶ δόξωμεν αὐτοὶ καθ' αὐτῶν τὰ χείριστα βουλεύεσθαι.

αὐτοὺς] ἡμᾶς.

‡ ὅπως μὴ χείρους περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς] Μὴ ἀνάξιοι φανῶμεν τῶν δεδομένων παρά τε τῶν θεῶν, καὶ τῶν ὑπαρχόντων πραγμάτων.

τῶν ὑπαρχόντων.] Ἡμῖν ἐκ θεῶν, θείων δώρων.

1 αὐτοῦ. 2 προνοῆσαι.

μᾶλλον

τὴν Φιλίππου ῥώμην διεξιέναι, καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων προτρέπειν τὰ δέοντα ποιεῖν ὑμᾶς, οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἡγοῦμαι· διὰ τί; Ὅτι μοι δοκεῖ πάνθ' ὅσα ἂν εἴποι τις ὑπὲρ τούτων, ἐκείνῳ μὲν ἔχειν φιλοτιμίαν τινὰ, ὑμῖν δ' οὐχὶ καλῶς πεπρᾶχθαι· ὁ μὲν γὰρ ὅσῳ πλείονα ὑπὲρ τὴν ἀξίαν πεποίηκε τὴν αὑτοῦ, τοσούτῳ θαυμαστότερος παρὰ πᾶσι νομίζεται· ὑμεῖς δὲ ὅσῳ χεῖρον ἢ προσῆκε κέχρησθε

τοῖς

ΣΧΟΛΙΑ.

μᾶλλον δὲ] Προδιόρθωσις.

Τὸ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες] Δεύτερον προοίμιον ἐκ προσοχῆς.

Τὸ μὲν οὖν] Τὸ μὲν πρῶτον προοίμιον ἀπὸ ἐπιχειρημάτων τοῦ δυνατοῦ ληφθὲν, σκοπὸν εἶχεν ἀπὸ τῆς προνοίας τῶν θεῶν τὸ δυνατὸν τῶν Ἀθηναίων αὐξῆσαι· τὸ δὲ δεύτερον περὶ τοῦ Φιλίππου δυνατοῦ τὴν ἐξέτασιν ἔχει· καθαίρεσιν 1 ἔχον τῆς δυνάμεως, ὅσην ἔξεστιν ἐν προοιμίοις ἐργάσασθαι· Ἄλλως. Τοῦτο τὸ σχῆμά ἐστι τὸ κατὰ παράλειψιν· οὐκ ἐβούλετο μὲν γὰρ τῇ ἀληθείᾳ τὴν δύναμιν ἐξετάσαι τοῦ Μακεδόνος, ἡ δὲ αἰτία, ἵνα μὴ φοβήσῃ μᾶλλον τοὺς Ἀθηναίους ἀποσχέσθαι τοῦ πρὸς αὐτὸν πολέμου· οὐκ ἐβούλετο δὲ πάλιν ταύτην ἀμνημόνευτον ἐᾶσαι, ἵνα μὴ αὐτὸ τοῦτο δόξῃ φοβούμενος, ταύτην καταλιπεῖν. Τί οὖν ποιεῖ; Καὶ μνημονεύει κατὰ παράλειψιν, καὶ τὴν αἰτίαν οὐ τὴν οὖσαν λέγει, ὅτι ἵνα μὴ φοβήσω ὑμᾶς, ἀλλ' ἑτέραν, ἵνα μὴ δόξω, φησὶν, αἰσχύνην ὀνειδίζειν.

Οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἡγοῦμαι] Κατὰ μὲν τὸ ἀληθὲς, οὐ βούλεται αὐτοῦ διελθεῖν τὴν δύναμιν. ἵνα μὴ φοβήσῃ τοὺς Ἀθηναίους· ὑπωπτεύετο γὰρ συμμάχους ἔχειν πολλούς· προσποιεῖται δὲ τὴν δόξαν παραιτεῖσθαι, ἵνα, φησὶ, μὴ φιλοτιμίαν ἐκείνῳ περιποιήσω δι' ὧν αὔξω αὐτόν.

Ὑπὲρ τούτων] Τῶν τοῦ Φιλίππου.

ὁ μὲν γὰρ] Περίοδος τετράκωλος, ἔχουσα δύο προτάσεις καὶ δύο ἀποδόσεις.

1 ἔχοντες.

ἐνθένδ']

τοῖς πράγμασι, τοσούτῳ πλείονα αἰσχύνην ὠφλήκατε· ταῦτα μὲν οὖν παραλείψω· καὶ γὰρ εἰ μεθ' ἀληθείας τις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σκοποῖτο ἐνθένδ' ἂν αὐτὸν ἴδοι μέγαν γεγενημένον, οὐχὶ παρ' αὐτοῦ. Ὧν οὖν, ἐκεῖνος μὲν ὀφείλει τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ πεπολιτευμένοις χάριν, ὑμῖν δὲ δίκην προσήκει λαβεῖν, ¹ ὑπὲρ τούτων οὐχὶ νῦν ὁρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν. ἃ δὲ καὶ χωρὶς τούτων ἔνι, καὶ βέλτιόν ἐστιν ἀκηκοέναι πάντας ὑμᾶς, καὶ μεγάλα, ὦ ἄνδρες

1 Deeſt ὑπέρ.

ΣΧΟΛΙΑ.

I ἐνθένδ'] Ο ἐστιν, ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων· αἰνίττεται δὲ εἰς τοὺς φιλιππίζοντας ῥήτορας.

Ὧν οὖν, ἐκεῖνος μὲν ὀφείλει] Τρίκωλος, ἡ ἔχουσα μίαν πρότασιν δίκωλον, καὶ μίαν ἀπόδοσιν.

Ὧν οὖν ἐκεῖνος μὲν] Ὑπὲρ ὧν οὖν ηὐξήκασιν οὕτω Φίλιππον οὗτοι οἱ προδόται, καὶ ἔδει αὐτὸν μὲν Φίλιππον χάριν αὐτοῖς ὁμολογεῖν, ἡμᾶς δὲ δίκην αὐτοὺς εἰσπράττεσθαι ὑπὲρ τούτων, φησὶν, οὐκ εὔκαιρόν μοι τὸ λέγειν νῦν δοκεῖ, οὐ γὰρ ταύτην εἰσῆλθον κατηγορίαν ἐνστήσασθαι, ἀλλὰ συμβουλεῦσαι περὶ Ὀλυνθίων.

πεπολιτευμένοις] Παρ' ἡμῖν.

I σκοποῖτο.

λαβεῖν] Παρ' αὐτῶν.

τοῦ λέγειν] Ὑπὲρ τῶν πεπολιτευμένων ὑπὲρ ἐκείνου.

χωρὶς τούτων] Χωρὶς τοῦ παροξυνθῆναι ἐπὶ τὸν πόλεμον διὰ τῆς κατηγορίας τῶν προδοτῶν.

‡ Τὸ μὲν οὖν ἐπίορχον καὶ ἄπιστον καλεῖν] Τρίτον προοίμιον, ἔστι δὲ καὶ αὐτὸ ἐκ τοῦ δυνατοῦ εἰλημμένον.

Τὸ μὲν οὖν ἐπίορκον] Ἔστι μὲν οὖν τρίτον τοῦτο προοίμιον· οὐ μὴν τὴν αὐτὴν δύναμιν ἔχον τοῖς προειρημένοις· ἐκεῖνα μὲν γὰρ ὑπὲρ ὅλης τῆς ὑποθέσεως· τὸ μὲν γὰρ πρότερον, περὶ τοῦ δυνατοῦ τῶν Ἀθηναίων· τὸ δὲ δεύτερον, περὶ τοῦ δυ-

νατοῦ

ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἐκείνου φαίνοιτ' ἂν ὀνείδη, βουλομένοις ὀρθῶς δοκιμάζειν, ταῦτ' εἰπεῖν πειράσομαι.

γ'. Τὸ μὲν οὖν ἐπίορκον καὶ ἄπιστον καλεῖν ἄνευ τοῦ τὰ πεπραγμένα δεικνύναι, λοιδορίαν εἶναί τις ἂν φήσειε κενὴν, δικαίως· τὸ δὲ πάνθ' ὅσα πώποτ' ἔπραξε διεξιόντα, ἐφ' ἅπασι τούτοις ἐλέγχειν, καὶ βραχέος λόγου συμβαίνει δεῖσθαι, καὶ δυοῖν ἕνεκα ἡγοῦμαι συμφέρειν εἰρῆσθαι τοῦ τ' ἐκεῖνον, ὅπερ καὶ ἀληθὲς ὑπάρ-

ΣΧΟΛΙΑ.

νατοῦ τοῦ Φιλίππου· τὸ δὲ δυνατὸν κεφάλαιον, ὅλον συνέχει τὸν λόγον· τοῦτο δὲ μερικόν ἐστι προοίμιον, κατασκευὴν ἔχον τῶν ἔγγιστα· ἐπειδὴ γὰρ μέλλει τὴν ἀδικίαν καὶ τὴν ἀπιστίαν ἐξετάζειν τοῦ Μακεδόνος, αἰτίαν ἀποδίδωσιν ἐν τῷ προοιμίῳ προλαβὼν, δι' ἣν μέλλει τοῦτο ποιεῖν. Ἄλλως. Ἰστέον ὅτι τὸ δεύτερον καὶ τρίτον προοίμιον, εἰς καθαίρεσιν Φιλίππου ἔλαβεν· ἀλλ' ἐν μὲν τῷ δευτέρῳ, ἀπὸ τῆς ῥώμης αὐτὸν καθεῖλεν· ἐν τῷ τρίτῳ δὲ, ἀπὸ τῆς γνώμης, καὶ τῷ κρείττους ἔχειν πολεμίους· ἐκ δὲ τοῦ αὐτοῦ ἐπιχειρήματος, ἤτοι τοῦ δυνατοῦ, ἀμφότερα· ἐπειδὴ φοβερὸς ὁ Φίλιππος δοκῶν καὶ δυνατὸς, ἐφόβει τοὺς Ἀθηναίους· καὶ ἡ πᾶσα σύστασις τοῦ λόγου, ἐπὶ τὸ δυνατὸν κεφάλαιον ἀνάγεται.

μένην] Ματαίαν καὶ χωρὶς ἐλέγχου.

‡ Τὸ δὲ πάνθ' ὅσα πώποτε] Πρότασίς ἐστι καὶ αὕτη καὶ ἡ ἄλλη ἄνευ κατασκευῆς· ἡ γὰρ ὁμολογουμένη ἔλασσον κατασκευάζεται, ἵνα μὴ ἀμφιβάλλωμεν ὅτι τοιοῦτος, δεῖ καὶ ὅλως ἀποδείκνυσιν.

Καὶ βραχέος λόγου] Ἐπειδὴ τὸ πάντα ὅσα εἶπε καὶ ἔπραξε Φίλιππος ἐπαγγείλασθαι εἰπεῖν, ὑπόνοιαν ἐδίδου μακρολογίας, πολεμία δὲ αὕτη τοῖς ἀκροαταῖς τῶν συνλό-

ὑπάρχει, φαῦλον φαίνεσθαι· καὶ τοῦ τοὺς ὑπερεκπεπληγμένους, ὡς ἄμαχόν τινα τὸν Φίλιππον, ἰδεῖν, ὅτι πάντα διεξελήλυθεν, οἷς πρότερον παρακρουόμενος, μέγας νῦν ηὐξήθη, καὶ πρὸς αὐτὴν ἥκει τὴν τελευτὴν τὰ πράγματα αὐτῷ. Εγὼ μὲν γάρ, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, σφόδρα ἂν ἡγούμην καὶ αὐτὸς φοβερὸν εἶναι τὸν Φίλιππον καὶ θαυμαστόν, εἰ τὰ δίκαια πράτ-

ΣΧΟΛΙΑ.

συντόμως τῶν λόγων παρεμυθήσατο.

ὅτι πάντα διεξελήλυθεν] Εἰ γὰρ οὐκ ἔτι προσθήκην αὐτῷ λαμβάνει τὰ πράγματα, μένειν δὲ ἐπὶ τῶν αὐτῶν οὐχ οἷόν τε τὰ ἀνθρώπινα, δηλονότι πρὸς καθαίρεσιν ἥκει λοιπὸν αὐτῷ τὰ τῆς δυνάμεως. 1 Αλλως. Αντὶ τοῦ, οὐδεμίαν ἔτι εὑρίσκει μηχανήν, πάσας γὰρ διῆλθε, καὶ πάντες αὐτὸν ἔγνωσαν.

παρακρουόμενος] Εξαπατῶν.

Εγὼ μὲν γάρ, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι] Εντεῦθεν εἰς αὐτὸ τὸ κεφάλαιον ἐνέβαλε τὸ δυνατόν, ἀπὸ λύσεως ἀρξάμενος· ἡ γὰρ ἀντίθεσίς ἐστιν, ἀλλὰ φοβερὸς ὁ Φίλιππος· ἣν τινα φανερῶς 2 μὴ θείς, ἐπάγει τὰς λύσεις· ὅταν μὲν γὰρ πρὸς τὸν ἀντίδικον ἔχωμεν, ἀναγκαίως μέλλοντα χρῆσθαι ταῖς ἀντιθέσεσι, κἂν ἡμεῖς μὴ λέγωμεν, τότε δεῖ φανερῶς τιθέναι τὰς ἀντιθέσεις· ὅταν δὲ αὐτὸς καθίζηται παρ' ἑαυτῷ τὴν ἀντίθεσιν ἔχων ὁ ἀκροατής, τότε χρὴ λύειν καὶ μὴ τιθέντας, ὅπερ καὶ νῦν γέγονεν· εἰσελήλυθε γὰρ αὐτὸς ὁ δῆμος πεφοβημένος τὸν Φίλιππον, ὥστε περιττὸν ἦν τιθέναι ταύτην, δι' ἣν σκεψόμενοι συνῆλθον.

καὶ αὐτὸς] Ωσπερ οἱ ἄλλοι.

νῦν δὲ θεωρῶν] Τὸ ὑπερβατὸν, οὕτω· Νῦν δὲ εὑρίσκω τὸν Φίλιππον τὴν ἡμετέραν εὐήθειαν τούτῳ προσαγαγόμενον, ὅ ἐστι διὰ τούτου ὥσπερ ὠνησάμενον τὴν ἡμετέραν μωρίαν, καὶ δυνηθέντα ἡμᾶς ἀπατῆσαι, διὰ τοῦ ὑπισχνεῖσθαι ἡμῖν παραδοῦναι τὴν Αμφίπολιν· ὑπισχνεῖτο γὰρ σώσειν αὐτὴν τοῖς Αθηναίοις, εἰ μὴ προσδέξαιντο τοὺς Ολυνθίους εἰς φιλίαν, καὶ συμμαχίαν δοῖεν αὐτοῖς ἐξ ὧν πεισθέντες

1 Deeſt ἄλλως   2 ὡς μή.

Αθην-

πράττοντα ἑώρων αὐτὸν ηὐξημένον· νῦν δὲ θεωρῶν καὶ σκοπῶν, εὑρίσκω, τὴν μὲν ἡμετέραν εὐήθειαν τοκαταρχὰς, ὅτε Ὀλυνθίους ἀπήλαυνόν τινες ἐνθένδε βουλομένους ἡμῖν διαλεχθῆναι, τῷ τὴν Ἀμφίπολιν φάσκειν παραδώσειν, καὶ τὸ θρυλλούμενόν ποτε ¹ τὸ ἀπόρρητον ἐκεῖνο κατασκευάσαι, τούτῳ προσαγόμενον· τὴν δ' Ὀλυνθίων φιλίαν μετὰ ταῦτα, τῷ Ποτί-

1 Deeſt τό.

ΣΧΟΛΙΑ.

Ἀθηναῖοι τούτους ἀπήλασαν τέως, πάλιν δὲ εἶχον πρὸς αὐτοὺς φιλίαν· εἶτα ὁρῶν ὁ Φίλιππος ὅτι ἀσθενεῖ πρὸς Ὀλυνθίους μαχόμενος, διὰ τὸ μὴ καθαρῶς ἀποστῆναι 1 αὐτῶν 2 τοὺς Ἀθηναίους, τοὺς Ὀλυνθίους, χαρισάμενος αὐτοῖς τὴν Ποτίδαιαν, ἀπέστησεν 3 Ἀθηναίων· φησὶ γὰρ ὅτι καὶ τούτους ἠπάτησεν· ἄρα δὲ πῶς εἰπὼν Ἀθηναίους ἠπατῆσθαι καὶ Ὀλυνθίους, τοὺς Ἀθηναίους προέταξεν, ἵνα συγγνώμην ἔχωσιν Ὀλύνθιοι, δεύτεροι ἀπατώμενοι μετὰ Ἀθηναίους τοὺς σοφωτάτους· τὸ αὐτὸ δὲ θρυλλούμενον μὲν παρ' ἡμῖν, ἀπόρρητον δὲ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ὄν.

καὶ σκοπῶν] Αὐτόν.

τὴν μὲν ἡμετέραν εὐήθειαν] Οὐκ εἶπεν ὑμετέραν, διὰ τὸ ἐπαχθὲς καὶ ἑαυτὸν συνάπτων τῷ ἐγκλήματι. Φασὶ δὲ, ὅτι πάντοτε μωρίαν ἡ εὐήθεια σημαίνει· ἀλλ' ἔστιν ὅτε πραότητα καὶ ἐπιείκειαν καὶ τὸ ἁπλοῦν· ὅπερ καὶ νῦν βούλεται σημαίνειν.

εὐήθειαν] Ἁπλότητα καὶ ἀπονηρευσίαν.

ἀπήλαυνόν τινες] Οἱ τούτῳ χαριζόμενοι, δέον δ' εἰπεῖν, ἀπηλαύνετε ὑμεῖς· ἡ γὰρ πόλις πᾶσα ἦν ἡ τοῦτο ποιήσασα· ὁ δὲ, εἰς τοὺς ῥήτορας ἀποτίθεται τὸ ἔγκλημα· ἐκφαντικῶς δὲ εἶπεν ἐνθένδε, οἷον ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων, ἀπὸ τοῦ χωρίου ὥσπερ τοῦ ἐλέου, ὅθεν Ἡρακλεῖδαι ἐσώθησαν, ἀπήλαυνον οὗτοι τοὺς ἱκέτας.

καὶ τὸ θρυλλούμενόν ποτε] Λέγουσιν ὅτι Πύδνα χωρίον Μακεδονίας· Ποτίδαια δὲ τῆς Θρᾴκης· καὶ ἡ μὲν Πύδνα, ὑπήκοος ἦν Φιλίππῳ· ἡ δὲ Ποτίδαια, τοῖς Ἀθηναίοις· ἐγένετο δέ ποτε, τὴν μὲν Ποτίδαιαν ἀποστῆναι πρὸς Φίλιπ-

1 αὐτῷ. 2 Deſunt τ. Αθ. 3 Ἀθηναίους.

Ποτίδαιαν οὖσαν ἡμετέραν ἐξελεῖν· καὶ τοὺς μὲν πρότερον συμμάχους ἡμᾶς ἀδικῆσαι, παραδοῦναι δὲ ἐκείνοις. Θετταλοὺς δὲ νῦν τὰ τελευταῖα τὴν Μαγνησίαν παραδώσειν ὑποσχέσθαι, καὶ τὸν Φωκικὸν πόλεμον πολεμήσειν ὑπὲρ αὐτῶν ἀναδέξασθαι. Ολως δὲ οὐδείς ἐστιν ὅντιν᾽ οὐ πεφενάκικεν ἐκεῖνος τῶν αὐτῷ χρησαμένων· τὴν γὰρ ἑκάστων ἄνοιαν ἀεὶ τῶν ἀγνοούντων αὐτὸν ἐξαπατῶν, καὶ προσλαμβάνων, οὕτως ηὐξήθη. Ωσπερ οὖν διὰ τούτων ἤρθη μέγας, ἡνίκα ἕκαστοι συμ-

φέρον

ΣΧΟΛΙΑ.

πον, τὴν δὲ Πύδναν, πρὸς τοὺς Αθηναίους· ἑκάτεροι δὲ, οἵτε Αθηναῖοι καὶ ὁ Φίλιππος, τῶν ἰδίων ἐπεθύμουν· τοῦτο οὖν ἔλεγεν ὁ Φίλιππος, ὅτι τὸ θρυλλούμενον τοῦτο καὶ ποθούμενον ἐν ἀποῤῥήτῳ κατασκευάσω· ἀλλὰ τί δὲ ἐν ἀποῤῥήτῳ; ἵνα μὴ ἑκάτεροι μαθόντες φυλάξουσι), οἵτε Ποτιδαιάται καὶ οἱ Πυδναῖοι· Θεόπομπος δέ φησιν, ὅτι περὶ Πύδνης μόνον καὶ 1 Αμφιπόλεως, ἵνα δώῃ αὐτὸς μὲν Αθηναίοις Αμφίπολιν, δέξηται δὲ παρ᾽ αὐτῶν τὴν Πύδναν αὐτοῦ οὖσαν· καὶ τὸ ἀπόῤῥητον δὲ ἵνα μὴ μαθόντες οἱ Πυδναῖοι φυλάξωνται· οὐ γὰρ ἐβούλοντο εἶναι ὑπὸ τὸν Φίλιππον.

συμμάχους] Τοὺς Ποτιδαιάτας.

Θετταλοὺς δὲ νῦν] Εἰκότως Θετταλοὺς τελευταίους ἠπάτησεν, ὡς εὐχερεῖς ὄντας καὶ μὴ δυνηθέντας ἀπὸ τῆς Αθηναίων καὶ Ολυνθίων ἀπάτης σωφρονισθῆναι.

ὅντιν᾽ οὐ πεφενάκικεν] Επειδὴ στρατηγικὸν εἶναι δοκεῖ τὸ φενακίζειν τοὺς πολεμίους, διὰ τοῦτο ἐνήλλαξεν εἰπὼν, τῶν αὐτῷ χρησαμένων, ὅτι Φίλιππος οὐ τοὺς πολεμίους,

1 Φιλίππου.

φέρειν αὐτὸν ἑαυτοῖς ᾤοντό τι πράξειν· οὕτως ὀφείλει διὰ τῶν αὐτῶν τούτων καὶ καθαιρεθῆναι πάλιν, ἐπειδὴ πάνθ' ἕνεκα ἑαυτοῦ ποιῶν ἐξελήλεγκται.

δ'. Καιροῦ μὲν δή, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς τοῦτο πάρεστι Φιλίππῳ τὰ πράγματα· ἢ παρελθών τις ἐμοί, μᾶλλον δ' ὑμῖν, δειξάτω, ἢ ὡς οὐκ ἀληθῆ ταῦτ' ἐγὼ λέγω, ἢ ὡς οἱ τὰ πρῶτα ἐξηπατημένοι, τὰ λοιπὰ [1] πιστεύσουσιν αὐτῷ· ἢ ὡς οἱ παρὰ τὴν αὐτῶν ἀξίαν δεδουλωμένοι Θετταλοί, νῦν οὐκ ἂν ἐλεύθεροι γένοιντο

1 πιστεύουσιν.

ΣΧΟΛΙΑ.

λεμίους, ἀλλὰ τοὺς φίλους ἀπατᾷ· τοῦτο δὲ ἀπιστίας τεκμήριον. Εἴρηται δὲ ἡ λέξις ἀπὸ τῆς φενάκης τῆς προσθέτου κόμης, ἥτις ἕνεκα ἀπάτης γίνεται· προσποιεῖται γὰρ περιτιθέναι κόσμον ὅνπερ οὐ κέκτηται.

Ὥσπερ οὖν διὰ τούτων] Ἐνθύμημα, ὃ καλεῖται ἀκολουθία· ὥσπερ, φησὶ, διὰ τῆς ἀγνοίας γέγονε μέγας, οὕτως ὀφείλει διὰ τῆς γνώσεως καθαιρεθῆναι πάλιν.

διὰ τούτων] Ἀγνοούντων, καὶ διὰ τοῦτο ἀπατηθέντων.

διὰ τῶν αὐτῶν] Εἰς γνῶσιν ἐλθόντων ὅτι ἠπάτηνται· διὸ κατ' αὐτοῦ ὁρμήσουσιν.

ἕνεκα ἑαυτοῦ] Ἀλλ' οὐχ ἕνεκα αὐτῶν.

παρελθὼν] Τὸ σχῆμα πρόκλησις.

Μᾶλλον δ' ὑμῖν δειξάτω] Τοῦτο λέγεται ἐπανόρθωσις· εἰ ἐμὲ γὰρ, φησὶν, ἀνάξιον νομίζει τοῦ μαθεῖν, ὑμῖν δειξάτω· τὸ γοῦν ἀμφίβολον ἔφυγε, τὸ δὲ ὁμολογούμενον εἴρηκεν· ἀμφίβολον μὲν γὰρ τὸ λεγέτω μοι ὅτι οὐκ ἔστιν

γίνοιντο ἄσμενοι. Καὶ μὴν εἴ τις ὑμῶν ταῦτα μὲν οὕτως ἔχειν ἡγεῖται, οἴεται δὲ βίᾳ καθέξειν αὐτὸν τὰ πράγματα, τῷ τὰ χωρία, καὶ λιμένας, καὶ τὰ τοιαῦτα προειληφέναι, οὐκ ὀρθῶς οἴεται. Ὅταν μὲν γὰρ ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα συστῇ, καὶ πᾶσι ταῦτα συμφέρῃ τοῖς μετέχουσι τοῦ πολέμου, καὶ συμπονεῖν καὶ φέρειν τὰς συμφορὰς, καὶ μένειν ἐθέλουσιν οἱ ἄνθρωποι· ὅταν δ' ἐκ πλεονεξίας καὶ πονηρίας

τις

ΣΧΟΛΙΑ.

ἀσθενής· τὸ δὲ ὁμολογούμενον, ὅτι οἱ ἐξαπατημένοι οὐ πιστεύουσι.

Καὶ μὴν εἴ τις ὑμῶν] Καὶ τοῦτο ἀντίθεσίς ἐστι τοῦ δυνατοῦ, δύναμιν ἀνθυποφορᾶς ἔχουσα· ἡ γὰρ ἀνθυποφορὰ, οὐχ ὁλόκληρός ἐστιν ἀντίθεσις, ἀλλὰ μέρος ἀντιθέσεως, τὸ μὲν δεχομένη, τὸ δὲ ἐνισταμένη, οἷόν ἐστι καὶ τὸ νῦν· τῆς γὰρ πρώτης ἀντιθέσεως οὔσης, ὅτι φοβερὸς ὁ Φίλιππος, καὶ τῷ δικαίῳ λελυμένης, ἡ ἀνθυποφορὰ, πρὸς μὲν τὸ δίκαιον οὐκ ἐνίσταται· μέρος δὲ ἔχει τοῦ δυνατοῦ, ὅτι εἰ καὶ Φίλιππος ἄδικος καὶ ἐπίορκος, ἀλλ' ὅμως βίᾳ καθέξει τὰ πράγματα.

οἴεται δὲ βίᾳ καθέξειν] Ὅ ἐστι διὰ τὸ κατέχειν αὐτὸν τοὺς καιρίους τόπους κατ' αὐτῶν, ἤγουν φρούρια καὶ λιμένας, ἵνα κἂν θελήσωσιν ἀποστῆναι, μὴ δυνήσωνται.

Ὅταν μὲν γὰρ ὑπ' εὐνοίας] Ἀπὸ τοῦ δικαίου πάλιν ἐποιήσατο τὴν λύσιν· εἰ γὰρ ἐκ πλεονεξίας ἴσχυσιν, οὐκ εὔνους ἔχει τοὺς ἀδικηθέντας.

πᾶσι] Στρατηγοῖς καὶ στρατιώταις.

ἡ πρώτη πρόφασις] Ἀντίπιπτον ἔλυσεν, οὐκοῦν δεήσει μάχης καὶ κινδύνων, ἵνα κρατήσωμεν· ὁ δὲ, ἡ πρώτη πρόφασις καὶ μικρὸν πταῖσμα, εἰπὼν, τὸ ῥᾴδιον τῆς καθαιρέσεως ἔδειξε· τοῦτο γὰρ μάλιστα τοῦ δυνατοῦ κεφάλαιον τιμιώτατον μέρος.

μικρὸν πταῖσμα] Τὸ ἡττηθῆναι αὐτὸν κατὰ τὸν πόλεμον.

‡ ἀνεχαίτισεν] Εἰς τοὐπίσω ἤλασε.

1 πιστεύουσι.

ἀνεχαί-

τις ὥσπερ οὗτος ἰσχύσῃ, ἡ πρώτη πρόφασις μικρὸν πταῖσμα, ἅπαντα ἀνεχαίτισε καὶ διέλυσεν, οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀδικοῦντα καὶ ἐπιορκοῦντα, καὶ ψευδόμενον, δύναμιν βεβαίαν κτήσασθαι. ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα, εἰς μὲν ἅπαξ καὶ βραχὺν χρόνον ἀντέχει· καὶ σφόδρα γε ἤνθησεν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν, ἂν τύχῃ· τῷ χρόνῳ δὲ φωρᾶται, καὶ περὶ αὑτὰ καταρρεῖ· ὥσπερ γὰρ οἰκίας οἶμαι,

ΣΧΟΛΙΑ.

ἀνεχαίτισεν] Ἀνέτρεψεν· ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ὑποζυγίων, ἃ διὰ τὸ μὴ ἐπὶ πολὺ δύνασθαι φέρειν τὸν ζυγὸν, πολλάκις ἀνατρέπει αὐτόν. Πάνυ δὲ ὁ λόγος ἁρμόζει καὶ ἐπὶ τῶν ὑπὸ Φιλίππου δεδουλωμένων, εἴγε καὶ ἡ δουλεία ἔοικε ζυγῷ· καὶ τὸ βούλεσθαι τοὺς δούλους ἀποστῆναι, διὰ τὸ μηκέτι φέρειν ἐπὶ πολὺ ἀδικοῦντα καὶ 1 ἐπιορκοῦντα· τῇ δὲ συνεχείᾳ τῶν ὀνομάτων, δεικνυσιν αὐτὸν καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πολέμιον· ἵνα τὸ μὲν ἀδικοῦντα, λάβωμεν ἐπὶ ἀνθρώπων· τὸ δὲ ἐπιορκοῦντα, ἐπὶ θεῶν· τὸ δὲ ψευδόμενον, ἐπ᾽ ἀμφοτέρων.

‡ ἀντέχει] Ἰσχύει.

καὶ σφόδρα γε ἤνθησε] Τῷ διαστασμῷ καὶ ἐλπίσι χρησάμενος καὶ 2 τῷ ἤνθησε, πρόσκαιρον καὶ ἀβέβαιον ἔδειξε τὴν δύναμιν τοῦ Μακεδόνος· καὶ γὰρ τὰ ἄνθη, πρόσκαιρα καὶ οὐ πολυχρόνια.

φωρᾶται] Τουτέστιν ἐλέγχεται· ἀπὸ μεταφορᾶς τοῦ φωρὸς, ὅ ἐστι τοῦ λῃστοῦ· φὼρ γὰρ ὁ λῃστής· ὅθεν καὶ τὸ ἐπαυτοφώρῳ.

‡ καταρρεῖ] Συμπίπτει.

καταρρεῖ] Ὅ ἐστι διαφθείρεται· ὡς ἀπὸ μεταφορᾶς τοίχου τινὸς παλαιοῦ, ὅταν ὑπὸ τῆς παλαιότητος καὶ τοῦ χρόνου, αὐτὸς ὑφ᾽ ἑαυτοῦ διαβιβρώσκηται καὶ ἀναλίσκηται.

1 πολιορκοῦντα.

2 τό.

τὰ

μαι, καὶ πλοίου, καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων, τὰ κάτωθεν ἰσχυρότατα εἶναι δεῖ, οὕτω καὶ τῶν πράξεων τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποθέσεις ἀληθεῖς καὶ δικαίας εἶναι προσήκει. Τοῦτο δὲ οὐκ ἔνι νῦν ἐν τοῖς πεπραγμένοις Φιλίππῳ.

ε΄. Φημὶ δὴ δεῖν ὑμᾶς, ἅμα τοῖς μὲν Ὀλυνθίοις βοηθεῖν, καὶ ὅπως τις λέγει κάλλιστα καὶ τάχιστα, οὕτως ἀρέσκει μοι· πρὸς δὲ Θετταλοὺς πρεσβείαν πέμπειν, ἣ τοὺς μὲν διδάξει ταῦτα, τοὺς δὲ παροξυνεῖ· καὶ γὰρ νῦν εἰσιν ἐψηφισμένοι Παγασὰς ἀπαιτεῖν, καὶ περὶ Μαγνησίας λόγους ποιεῖσθαι. Σκοπεῖτε μέντοι

τοῦτο

Σ Χ Ο Λ Ι Α.

τὰ κάτωθεν] Τινὲς 1 ἀπολαμβάνονται τοῦ ῥήτορος ἐνταῦθα, λέγοντες ὅτι κάτω ἔδει εἰπεῖν, καὶ οὐ κάτωθεν. ἀλλ' ἠγνόησαν τὸ ἀκόλουθον· κάτωθεν γὰρ εἶπεν, ἐπειδὴ κάτωθεν, ἀπὸ θεμελίων ἐπὶ τὰ ἄνω οἰκοδομεῖται ὁ οἶκος· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ναῦς ἀπὸ τῆς τρόπιδος.

Φημὶ δὴ δεῖν ὑμᾶς] Ἐγχείρημα συμβουλευτικὸν ἀποφαντικῶς· πεπλήρωκε δὲ ἄχρις ἐνταῦθα τὸν περὶ τοῦ δικαίου λόγον· καὶ δείξας, Φιλίππῳ μὲν δυσμενεῖς τοὺς θεούς, εὐμενεῖς δὲ τῷ δήμῳ, πάλιν ἐπὶ τὴν προτροπὴν ἐχώρησεν· ἀεὶ γὰρ τοῖς ἐνθυμήμασι καὶ ταῖς ἀποδείξεσιν ἐπάγει τὰς προτροπάς.

κάλλιστα καὶ τάχιστα] Καλῶς συνέζευξε τὰ δύο· ἑκάτερον γὰρ χηρεῦον τοῦ ἑτέρου, βλάβην ἐργάζεται.

πρεσβείαν πέμπειν] Ἀπὸ κοινοῦ τὸ Φημί· ἥτις πρεσβεία, τοὺς μὲν διδάξει· εἰς δύο γὰρ μερίζει τοὺς Θετταλούς, εἰς ἀγνοοῦντας τὸν

1 λαμβάνοντας.

Φίλιπ-

τοῦτο, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, ὅπως μὴ λόγους ἐροῦσι μόνον οἱ παρ' ἡμῶν πρέσβεις, ἀλλὰ καὶ ἔργον τι δεικνύειν ἕξουσιν, ἐξεληλυθότων ἡμῶν ἀξίως τῆς πόλεως, καὶ ὄντων ἐπὶ τοῖς πράγμασιν· ὡς ἅπας μὲν λόγος, ἂν ἀπῇ τὰ πράγματα, μάταιόν τι φαίνεται καὶ κενὸν, μάλιστα δὲ ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως· ὅσῳ γὰρ ἑτοιμότατ' αὐτῷ δοκοῦμεν χρῆσθαι, τοσούτῳ μᾶλλον ἀπιστοῦσι πάντες αὐτῷ.

ϛ'. Πολλὴν δὴ τὴν μετάστασιν, καὶ μεγάλην δεικτέον τὴν μεταβολὴν, εἰσφέροντας, ἐξιόντας, ἅπαντα ποιοῦντας ἑτοίμως, εἴπερ τις ὑμῖν προσέξει τὸν νοῦν. Κἂν ταῦ-

τα

ΣΧΟΛΙΑ.

Φίλιππον, καὶ εἰδότας μὲν, δεδιότας δέ.

ἀξίως τῆς πόλεως] Καλῶς ἐπησφαλίσατο· ἠδύνατο γὰρ πολλάκις πέμψαι μὲν, ὀλίγους δέ· διὸ προσέθηκεν, ἀξίως τῆς πόλεως.

τὰ πράγματα] Εργα.

ὅσῳ γὰρ] Τὸ σχῆμα ἀπ' αὐξήσεως.

τοσούτῳ μᾶλλον ἀπιστοῦσιν] Επειδὴ, φησὶν, εὐχερῶς καὶ ἑτοίμως ὑπισχνούμεθα, οὐ ποιοῦμεν δὲ, εἰκότως ἅπαντες ἡμῖν ἀπιστοῦσι.

τὴν μετάστασιν] Μετάστασις, τὸ ἀπὸ Αθηνῶν εἰς Ολυνθον ἐλθεῖν συμμάχους· μεταβολὴ δὲ, τὸ τὴν ῥαθυμίαν εἰς προθυμίαν μεταβαλεῖν.

εἴπερ τις ὑμῖν προσέξει] Οὕτως, φησὶν, ἅπαντες ἀπιστοῦσιν ἡμῖν μηδὲν ποιοῦσιν, ὅτι κἂν θεάσωνται ἡμᾶς ποιοῦντας, θαυμάζω εἰ καὶ τότε ἡμῖν 1 πιστεύσουσιν ὅτι ποιοῦμεν.

1 πιστεύουσιν.

τὰ

τα ἐθελήσητε, ὡς προσήκει καὶ δεῖ, περαίνειν, οὐ μόνον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ συμμαχικὰ ἀσθενῶς, καὶ ἀπίστως ἔχοντα φανήσεται Φιλίππῳ· ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς οἰκείας ἀρχῆς καὶ δυνάμεως κακῶς ἔχοντα ἐξελεγχθήσεται· ὅλως μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικὴ δύναμις καὶ ἀρχὴ, ἐν μὲν προσθήκης μέρει ἐστί τις οὐ σμικρὰ, οἷον ὑπῆρξέ ποθ' ὑμῖν ἐπὶ Τιμοθέου πρὸς Ὀλυνθίους· πάλιν αὖ, πρὸς Ποτίδαιαν Ὀλυνθίοις ἐφάνη τι τοῦτο συναμφότερον·

ΣΧΟΛΙΑ.

τὰ τῆς οἰκείας ἀρχῆς] Ὁ ἐστιν αὐτῆς τῆς Μακεδονικῆς, οὐ τῆς ἔξω, τῶν συμμάχων· ἤδη γὰρ περὶ ταύτης εἶπεν.

ὅλως μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικὴ] Πρὸς γὰρ Ὀλυνθίους πολεμοῦσιν Ἀθηναίοις συνεμάχησε Περδίκκας ὁ ἀδελφὸς Φιλίππου μετὰ τῶν Μακεδόνων· λεληθότως οὖν λέγει, ὅτι ἡ δύναμις ἣν εἴχομεν τότε μὲν ὥσπερ ἐν προσθήκης μέρει πρὸς συμμαχίαν, νῦν ἡμῖν περὶ τῶν πρωτείων φιλονεικεῖ. Τὸ δὲ ὅλως ἀντὶ τοῦ καθόλου.

ἐν μὲν προσθήκης μέρει] Ὁ ἐστι προστιθεμένη ἄλλῃ τινὶ δυνάμει.

οὐ σμικρὰ] Οἷον σύμμετρος, οὔτε μεγάλη, οὔτε σμικρά.

ἐπὶ Τιμοθέου] Οὗτος στρατηγὸς ἦν Ἀθηναίων, πατὴρ Κόνωνος τοῦ στρατηγοῦ· εὐτυχὴς δὲ σφόδρα ἐξ ἀρχῆς γινόμενος εἴπερ τις ἄλλος· λέγεται γὰρ περὶ αὐτοῦ, ὡς ἐν οἱῳδήποτε πολέμῳ ἐπέμπετο, ἐνίκα· ὅθεν καὶ τοὺς ζωγράφους ἡνίκα αὐτὸν ἔγραφον, γράφειν αὐτὸν καθεύδοντα, γυναῖκα δέ 1 τινα συγγράφειν, 2 ἐπιγράφοντας αὐτῇ τὸ τῆς Τύχης ὄνομα πλησίον αὐτοῦ ἱσταμένην, καὶ 3 βαστάζουσαν δίκτυα καὶ ἄλλα ὄργανα θηρευτικὰ, 2 δηλοῦντας διὰ τούτου ὅτι ἡ τύχη ὑπὲρ αὐτοῦ πάντα ποιεῖ, αὐτοῦ πονοῦντος μηδέν. ὡς δὲ ἐπὶ τούτοις βαρέως ἤνεγκε, μηδέποτε νενικηκέναι διὰ τῆς τύχης, ἀλλὰ δι' ἑαυτοῦ λέγων, ὕστερον

1 Deeſt τινὰ. 2 — τες. 3 βαστάζειν.

ὥσπερ

ρον· νυνὶ δὲ Θετταλοῖς νοσοῦσι καὶ στασιάζουσι, καὶ τεταραγμένοις, ἐπὶ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν ἐβοήθησε. Καὶ ὅποι τις ἂν οἶμαι προσθῇ, κἂν μικρὰν δύναμιν, πάνθ᾽ ὠφελεῖ, αὐτὴ δὲ καθ᾽ αὑτὴν ἀσθενὴς καὶ πολλῶν κακῶν ἐστι μεστή· καὶ γὰρ οὗτος ἅπασι τούτοις, οἷς ἄν τις μέγαν αὐτὸν ἡγήσαιτο, τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στρατείαις, ἔτ᾽ ἐπισφαλεστέραν αὐτὴν ἢ ὑπῆρχε φύσει, κατεσκεύακεν ἑαυτῷ. Μὴ γὰρ οἴεσθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς αὐτοῖς

ΣΧΟΛΙΑ.

ὥσπερ τοῦ δαιμονίου 1 αὐτῷ νεμεσήσαντος 2 ἐπὶ τῇ ἀλαζονείᾳ τοῦ ῥήματος, οὐκ ἔτι νενίκηκε.

συναμφότεροι] Σὺν ἄλλῳ γενόμενον.

Θετταλοῖς νοσοῦσι] Νοσοῦσι λέγει τὰς γνώμας, ὅτι οἱ μὲν αὐτῶν ἐβούλοντο δημοκρατεῖσθαι· οἱ δὲ περὶ τοὺς τυράννους τοὺς Ἀλευάδας καὶ οἱ φίλοι αὐτῶν τυραννεῖσθαι· τυραννικὴν δὲ οἰκίαν, τὸ γένος λέγει τῶν Ἀλευάδων.

Κἂν μικρὰν δύναμιν] Ἐπειδὴ διὰ τῶν ἀνωτέρω ἔδειξεν ὥσπερ τινα ὑποψίαν δυνάμεως παρέχειν τοῖς Μακεδόσι, βούλεται κοινὸν αὐτὸ δεῖξαι καὶ διὰ τοῦ καθολικοῦ ἐλαττῶσαι· ὁ δὲ κἂν, σημαίνει ἐνταῦθα αἵρεσιν τοῦ ἐλάττονος ἐν ἀποτυχίᾳ τοῦ μείζονος· οὐ γάρ εἰσι δύο μέρη. ἀλλ᾽ ἕν.

ἔτ᾽ ἐπισφαλεστέραν] Ζητεῖται πῶς 3 ἀσθενεστέραν, ἀλλ᾽ οὐχὶ καὶ μᾶλλον 4 ἰσχυρὰν ποιεῖ διὰ τοῦ γυμνάζεσθαι καὶ συνεκμανθάνειν τὰ πολεμικά· καί φαμεν ὅτι ἀσθενεστέραν οὐ λέγει τοῖς σώμασιν, ἀλλὰ τῇ γνώμῃ· διότι μισοῦσιν αὐτὸν δι᾽ ἅπερ αὐτὸς ποιεῖ, ὡς ἐπιφέρει· ἢ ὅτι τῇ συνεχεῖ τριβῇ καταкοπτόμενοι, ἀσθενέστεροι γίνονται.

Μὴ γὰρ οἴεσθε] Ἀντίπιπτον λύει. Ἐπειδὴ δειλίαν οὐκ ἔσχε κατηγορῆσαι, τὴν γνώμην ἐξετάζει τοῦ Φιλίππου, καὶ τὴν σχέσιν τῶν Μακεδόνων, καὶ τὰς προαιρέσεις αὐτῶν

1 αὐτὸν. 2 Deeſt ἐπὶ. 3 ἀσθενὲς. 4 ἰσχυρὸν.

ἐναντίας

αὐτοῖς Φίλιππόν τε χαίρειν, καὶ τοὺς ἀρχομένους· ἀλλ' ὁ μὲν δόξης ἐπιθυμεῖ καὶ τοῦτο ἐζήλωκε καὶ προῄρηται πράττων καὶ κινδυνεύων ἂν συμβῇ τι παθεῖν, τὴν τοῦ διαπράξασθαι ταῦτα, ἃ μηδεὶς πώποτε ἄλλος Μακεδόνων βασιλεὺς, δόξαν ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀσφαλῶς ᾑρημένος· τοῖς δὲ, τῆς μὲν φιλοτιμίας τῆς ἀπὸ τούτων οὐ μέτεστι· κοπτόμενοι δ' αἰεὶ ταῖς στρατείαις ταύταις ταῖς ἄνω τε καὶ κάτω, λυποῦνται

ΣΧΟΛΙΑ.

ἐναντίας ἀποφήνας, οὐχ ὁμονοοῦντας ἀλλήλοις δείκνυσι.

καὶ προῄρηται πράττων] Σύνταξις οὕτως· καὶ προῄρηται πράττων καὶ κινδυνεύων παθεῖν ὅ,τι ἂν συμβῇ. Εἶτα δεῖ στίξαντας προενεγκεῖν τὸ ᾑρημένος ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀσφαλῶς, δόξαν κτήσασθαι τὴν τοῦ ταῦτα διαπράξασθαι, ἃ μηδεὶς ἄλλων Μακεδόνων.

κοπτόμενοι δ' ἀεὶ ταῖς στρατείαις] Ταλαιπωρούμενοι· τὸ μὲν συμβαῖνον ἐκ τῆς στρατείας, λέγω δὲ τὴν ἐμπειρίαν τῶν 1 πολεμικῶν, ὡς πρὸς φόβον συντελοῦν, ἀφῆκε· τὴν δὲ γνώμην ἐξήτασεν, ὅτι λυποῦνται τοῖς συνεχέσι πολέμοις, καὶ τὴν αἰτίαν προσέθηκεν, οὐ συγχωρούμενοι γεωργεῖν, οὔτε τοῖς ἰδίοις προσέχειν· εἶτ' ἐπειδὴ καὶ πρὸς τοῦτο ἀντέπιπτεν, ἀλλὰ ἐκ τοῦ πολέμου κερδαίνουσι, λάφυρα καὶ τὰ τοιαῦτα λαμβάνοντες, καὶ τούτων ἄχρηστον ἀπέφαινε τὸ κέρδος, οὐ δυναμένων αὐτῶν διαπιπράσκειν ὅσα ἂν πορίσωσιν, ἀλλὰ προσθήκην ἀναλωμάτων ἔχειν διὰ τὸ ἀναγκάζεσθαι τρέφειν αὐτὰ, καὶ μὴ δύνασθαι πωλεῖν, κεκλεισμένων τῶν ἐμπορίων, καὶ μηδενὸς ἐμπορευομένου διὰ τὸν πόλεμον, καὶ προσέθηκεν, οὕτως ὅπως ἂν δύνωνται, ἐνδεικνύμενος ὅτι οὐδὲ ὅπλοις κρατοῦντες, ἀλλ' ἁρπάζοντες καὶ λῃζόμενοι κερδαίνουσι.

διαθέσθαι] Πωλῆσαι. Η λέξις καὶ

1 πολεμίων.

παρ'

ποῦνται καὶ συνεχῶς ταλαιπωροῦσιν, οὔτ' ἐπὶ τοῖς ἔργοις, οὔτ' ἐπὶ τοῖς αὐτῶν ἰδίοις ἐώμενοι διατρίβειν, οὔτ' ὅσ' ἂν πορίσωσιν, οὕτως ὅπως ἂν δύνωνται, ταῦτ' ἔχοντες διαθέσθαι, κεκλεισμένων τῶν ἐμπορίων ἐν τῇ χώρᾳ διὰ τὸν πόλεμον.

ζ'. Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ Μακεδόνων πῶς ἔχουσι Φιλίππῳ, ἐκ τούτων ἄν τις σκέψαιτο οὐ χαλεπῶς· οἱ δὲ δὴ περὶ αὐτὸν

τὸν

ΣΧΟΛΙΑ.

παρ' Ισοκράτει ἐκ τῷ Βουσίριδι, ὅταν λέγῃ τὴν διάθεσιν. Αλλως. Διαθέσθαι ἀντὶ τοῦ ἀποδόσθαι, Ισοκράτης· καὶ διάθεσις ἀντὶ τοῦ διάπρασις. Αντιφῶν δὲ ἀντὶ τοῦ διοίκησις· καὶ διαθέσθαι ἀντὶ τοῦ διοικῆσαι· παραλαμβάνεται δὲ καὶ ἀντὶ τοῦ συνθέσθαι, ὡς Υπερίδης, καὶ Δημοσθένης ἐν τοῖς ἑξῆς· ἑκατέρα δὲ τούτων κεῖται καὶ ἐπὶ τοῦ διαθήκας γράφειν. Ισαῖος ἐν τῷ πρὸς Αριστογείτονα, "Μετὰ ταύ-"την τοίνυν τὴν ἀπόκρισιν ἑτέ-"ραν διαθήκην ἐκόμισαν, ἣν ἔ-"φασαν Αρχέπολιν ἐν Λήμνῳ "διαθέσθαι. Λυσίας ἐν τῷ πρὸς Τιμωνίδην, "Πῶς δ' ἂν τῆς δια-"θέσεως τοῦ τετελευτηκότος ἀμε-"λήσαιμεν, ἣν ἐκεῖνος διέθετο οὐ "[1] παρανοῶν, οὐδὲ γυναικὶ πεισθείς; Παρ' Ισοκράτει δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ πάσχειν κεῖται τὸ διατίθεσθαι, ὥς φησιν ἐν Ελένης ἐγκωμίῳ, "Γνοίη δ' ἂν "τις κἀκεῖθεν ὅτι διαφέρει τῶν "ὄντων, ἐξ ὧν αὐτοὶ διατιθέμεθα "πρὸς ἕκαστον τῶν καλῶν· Αντιφῶν δὲ τῇ διαθέσει ἐχρήσατο ἐπὶ γνώμης ἢ διανοίας· ὁ αὐτὸς δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ διαθεῖναι λόγον, τοῦτ' ἔστιν τοῦ ἐξαγγεῖλαί τι, ἐν τῷ ις'· τῆς ἀληθείας· ὁ αὐτὸς κέχρηται αὐτῷ καὶ ἐπὶ τῆς διακοσμήσεως.

οἱ δὲ δὴ περὶ αὐτὸν ὄντες] Ορα πῶς κατὰ μικρὸν τὸ ἀσθενὲς ἀποδείκνυσι τοῦ Φιλίππου, πρῶτον εἰπὼν ὅτι μισοῦσιν αὐτὸν οἱ σύμμαχοι, Ελληνές τε καὶ βάρβαροι, καὶ μελετῶσιν ἀπόστασιν· εἶτα καὶ αὐτοὶ οἱ Μακεδόνες οἱ πολῖται

1 παρῶν.

αὐτοῦ

τὸν ὄντες ξένοι, καὶ ¹ πεζέταιροι δόξαν μὲν ἔχουσιν ὡς εἰσὶ θαυμαστοὶ καὶ συγκεκροτημένοι τὰ τοῦ πολέμου· ὡς δ' ἐγὼ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ γεγενημένων τινὸς ἤκουον ἀνδρὸς οὐδαμῶς οἵου τε ψεύδεσθαι, οὐδένων εἰσὶ βελτίους. Εἰ μὲν γάρ τις ἀνήρ ἐστιν ἐν αὐτοῖς οἷος ἔμπειρος πολέμου καὶ ἀγώνων, τούτους μὲν φιλοτιμίᾳ πάντας ἀπωθεῖν

1 πεζαίτεροι.

Σ Χ Ο Λ Ι Α.

αὐτοῦ· εἶτα, ἵνα μήτις εἴπῃ, ἀλλ' εἰ καὶ οὗτοι οὕτως ἔχουσιν, ἀλλ' ¹ οὐ ξενικά τινα στρατεύματα, βούλεται δεῖξαι, ὅτι καὶ οὗτοι δόξαν μέν τινα ἔχουσι καὶ ὑπόνοιαν πολεμικήν. οὐ μέντοι ἐστὶν ἀληθῆ, ἐξ ὧν καὶ ἐπιφέρει.

‡ πεζέταιροι] ² Θεόπομπός φησιν ὅτι ἐκ πάντων τῶν Μακεδόνων ἐπίλεκτοι οἱ μέγιστοι καὶ ἰσχυρότατοι ἐδορυφόρουν βασιλέας καὶ ἐκαλοῦντο ³ πεζέταιροι.

πεζαίτεροι] Πολλαὶ περὶ τούτου φέρονται ἐξηγήσεις· οἱ μὲν γὰρ αὐτὸ λέγουσιν ὄνομα στρατεύματος οὕτω λεγομένου· οἱ δέ, ὅτι τινὲς ἦσαν παρ' αὐτοῖς στρατιώταις, τὸν ἕτερον πόδα γυμνὸν ἔχοντες, τὸν δὲ ἕτερον ὡπλισμένον· διό φασι καὶ ⁴ πεζετέρους αὐτοὺς καλεῖσθαι, παρὰ τὸ τὸν ἕτερον πόδα γυμνὸν ἔχειν· πέζα γὰρ τὸ κάτωθεν τοῦ ποδός· ὅθεν καὶ τὸ πεζεύειν, τὸ χαμαὶ περιπατεῖν· οἱ δέ φασι, τοὺς ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν πεζῶν ὧν εἶχε ξένων, ἑταίρους καὶ φίλους γενομένους αὐτῷ, οἱονεί τινας ἐκλελεγμένους διὰ τὸ ἀνδρεῖον, ἵνα φυλάττωσιν αὐτόν· ἡ δὲ γραφὴ διάφορος πρὸς τὴν διάφορον ἐξήγησιν.

ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ γεγενημένων] Οἷον οἰκησάντων, οὐχ ἁπλῶς παροδευσάντων τινός· οὐ γὰρ λέγων ἐπιστεύετο.

οὐδένων] Φασὶν οἱ τεχνικοὶ τῶν γραμματικῶν, ὅτι οὐ κυρίως κέκλιται ἡ γενικὴ ⁵ τοῦ οὐδεὶς οὐδενός.

βελτίους] Οὗτοι οἱ ³ πεζέταιροι.

εἰ μὲν γάρ τις] Τὸ σπάνιον ἐμφαίνει.

φιλοτιμίᾳ πάντας] Ἀντὶ τοῦ διὰ φιλοτιμίαν, ἣν αὐτὸς μόνος

1 οὖν 2 Θεόπεμπτος. 3 πεζαίτεροι. 4 πεζαιτ. 1 Γ. ἡ εὐθεῖα τό.

κεκτῆσθαι

ἀπωθεῖν αὐτὸν ἔφη, βουλόμενον πάντα αὐτοῦ δοκεῖν εἶναι τὰ ἔργα· πρὸς γὰρ αὖ τοῖς ἄλλοις, καὶ τὴν φιλοτιμίαν τἀνδρὸς ἀνυπέρβλητον εἶναι. Εἰ δέ τις σώφρων, ἢ δίκαιος ἄλλως, τὴν καθ᾽ ἡμέραν ἀκρασίαν τοῦ βίου, καὶ μέθην, καὶ κορδακισμοὺς οὐ δυνάμενος φέρειν, παρεωρᾶσθαι καὶ ἐν οὐδενὸς εἶναι μέρει τὸν τοιοῦτον

ΣΧΟΛΙΑ.

κεκτῆσθαι βούλεται· τί οὖν οὐκ ἐπαινετὸς καθ᾽ ὃ δόξης ὀρέγεται; εἰ μὲν γὰρ συμμέτρου ὠρέγετο, ἐπαινετὸς ἂν ἦν, νῦν δὲ τῷ πλεονάζοντι, εἰς κενοδοξίαν, ὥσπερ λέγομεν, ἐκπίπτει· ἑκάστῃ γὰρ ἀρετῇ δύο κακίαι παρέπονται κατ᾽ ἔνδειαν καὶ πλεονασμόν.

ἢ δίκαιος ἄλλως] Οἷον ἀπὸ φύσεως, φυσικῶς· ἵνα δείξῃ, ὅτι ἀπὸ διδαχῆς οὐκ ἔστι παρὰ Μακεδόσι γενέσθαι σώφρονα· τρία δὲ σημαίνει παρὰ τοῖς παλαιοῖς τὸ ἄλλως, οἷον τὸ κατὰ ἄλλον τρόπον· ἢ τὸ κατὰ φύσιν, ὡς ἐνταῦθα· ἢ τὸ μάτην. Πλατονικῇ δὲ κέχρηται δόξῃ· φησὶ γὰρ ἐκεῖνος ἕπεσθαι τὰς ἀρετὰς ἀλλήλαις, ὥστε τὸν ὄντα σώφρονα, καὶ δίκαιον εἶναι, καὶ φρόνιμον, καὶ ἀνδρεῖον.

τὴν καθ᾽ ἡμέραν ἀκρασίαν] Οὐχ᾽ ἁπλῶς οὐδὲ τοῦτο· ἀλλ᾽ ἵνα μή τις νομίσῃ ὡς τύραννον αὐτὸν τρυφᾶν καὶ ἔν τισιν ἡμέραις, καί τινας ἐπ᾽ ἄριστον καλεῖν, διὰ τοῦ καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν ταῦτα ποιεῖν, διέβαλεν αὐτὸν ὡς μέθυσον, καὶ 1 τοῦτον βίον ἔχοντα· ἀκρασίαν δὲ, ἀκοσμίαν τινὰ καὶ ἀταξίαν, παρὰ τὸ μὴ κεκρᾶσθαι.

κορδακισμοὺς] Ὀρχήσεις ἀσχήμονας· κορδακισμὸς γάρ ἐστιν εἶδος ὀρχήσεως αἰσχρᾶς καὶ ἀπρεποῦς· τῶν γὰρ ὀρχήσεων, ἡ μέν ἐστι πολεμικὴ, ὡς καὶ ἡ Πυῤῥίχη· ἡ δὲ γελαστικὴ, ᾗ χρῶνται ἐν θεάτροις καὶ πότοις.

2 παρεωρᾶσθαι] Ἐπὶ μὲν τῶν ἀνδρείων, τὸ ἐκβάλλειν· ἐπὶ δὲ τούτων, τὸ 2 παρεωρᾶσθαι εἶπεν, οἱονεὶ καταφρονεῖσθαι· καὶ ἐπὶ μὲν τῶν ἀνδρείων, τὸν φθόνον αἴτιον· ἐπὶ δὲ τῶν σωφρόνων, τὸ μῖσος.

1 τοῦτο, 2 παρεῶσθαι.

ληστὰς

τοιοῦτον· λοιποὺς δὴ περὶ αὐτὸν εἶναι λῃστὰς καὶ κόλακας καὶ τοιούτους ἀνθρώπους οἵους μεθυσθέντας ὀρχεῖσθαι τοιαῦτα οἷα ἐγὼ νῦν ὀκνῶ πρὸς ὑμᾶς ὀνομάσαι. Δῆλον δ' ὅτι ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ· καὶ γὰρ οὓς ἐνθένδε πάντες ἀπήλαυνον, ὡς πολὺ τῶν θαυματοποιῶν ἀσελγεστέρους ὄντας, Καλλίαν ἐκεῖνον τὸν δημόσιον, καὶ τοιούτους ἀνθρώπους, μίμους γελοίων, καὶ ποιητὰς αἰσχρῶν ᾀσμάτων, ὧν εἰς τοὺς συνόντας ποιοῦσιν ἕνεκα τοῦ γελασθῆναι,

τούτους

Σ Χ Ο Λ Ι Α.

λῃστὰς καὶ κόλακας] Λῃστὰς, οἱονεὶ ἅρπαγάς τινας στρατιώτας· εἶτα ἐπειδὴ ἔμφασιν ἔχει τινὰ ἰσχύος τὸ τῶν λῃστῶν, εἴγε λῃστεύουσι τοὺς πολεμίους, ἐπαγαγὼν τούτῳ τὸ κόλακας, ἐταπείνωσεν αὐτό· ταπεινοὶ γὰρ τὸ φρόνημα οἱ κόλακες.

ὀκνῶ] Διὰ τὴν αἰσχρότητα.

Δῆλον δ' ὅτι ταῦτ' ἐστὶ] Ταῦτα εἰς πίστιν τοῦ ἀπαγγείλαντος· ὥσπερ βούλεται αὐτοὺς μάρτυρας Αθηναίους ποιήσασθαι ἐξ ὧν ἴσασι.

‡ Καλλίαν ἐκεῖνον τὸν δημόσιον] Ο Αθηναίων δῆμος ἔθος εἶχεν ὠνεῖσθαι οἰκέτας γράμματα ἐπισταμένους, τοὺς δὲ συνοίκως δουλεύοντας ἠλευθέρουν. Ο δὲ Καλλίας εἷς ὢν τῶν οἰκετῶν καὶ καταγνωσθεὶς ἔφυγεν εἰς Μακεδονίαν καὶ διέτριβε παρὰ Φιλίππῳ.

Καλλίαν ἐκεῖνον] Ιστέον ὅτι πληθυντικῶς εἰπὼν, οὓς πάντες ἀπήλαυνον, ἕνα ἐπήγαγεν, ἐφ' ἑνὸς τὸ πλῆθος τῆς μαρτυρίας 1 δειξάμενος· δημόσιον δέ φησιν, ἐπειδὴ δούλους εἶχον δημοσίους οἱ Αθηναῖοι ἀπὸ αἰχμαλώτων ποιήσαντες, καὶ ἐδίδασκον τούτους γράμματα, καὶ ἐξέπεμπον αὐτοὺς ἐν τοῖς πολέμοις μετὰ τῶν ταμιῶν καὶ τῶν στρατηγῶν, ἵνα ἀπογράφοιεν τὰ ἀναλισκόμενα· οὐκ ἀκαίρως δὲ τοῦτο ἐποίουν, ἀλλ' ἵνα διὰ τοῦ δύνασθαι τούτους τύπτειν ὡς δούλους, ἔχωσι μανθάνειν τὸ ἀληθὲς, αἰσχρὸν γὰρ

1 δεξάμενος.

ἐνομίζετο

τούτους ἀγαπᾷ, καὶ περὶ αὑτὸν ἔχει. Καί τοι ταῦτα, εἰ μικρά τις ἡγεῖται, μεγάλα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δείγματα τῆς ἐκείνου γνώμης καὶ κακοδαιμονίας ἐστὶ τοῖς εὖ φρονοῦσιν· ἀλλ' οἶμαι, νῦν μὲν ἐπισκοτεῖ τούτοις τὸ κατορθοῦν· αἱ γὰρ εὐπραξίαι δειναὶ συγκρύψαι καὶ συσκιάσαι τὰ τοιαῦτα ὀνείδη· εἰ δέ τι πταίσειε, τότ' ἀκριβῶς αὐτοῦ πάντ' ἐξετασθήσεται· δοκεῖ δ' ἔμοιγε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δείξειν οὐκ εἰς μακρὰν, ἂν

οἵτε

ΣΧΟΛΙΑ.

ἐνομίζετο παρὰ Ἀθηναίοις, ἐλευθέρους τύπτειν· εἰ δὲ διὰ τῶν πληγῶν ἠλέγχθη ὁ στρατηγὸς καὶ ὁ ταμίας ψευδόμενος, ὡς δοῦλοι λοιπὸν καὶ αὐτοὶ κακῶς ἔπασχον.

μίμους γελοίων] 1 Ἀναγκαῖον τὸ τῆς προσθήκης· οὐχ ἅπασα γὰρ μίμησις γελοία τυγχάνει, ἀλλ' ἔστι καὶ σπουδαία· ἡ γὰρ Τραγῳδία, μίμησίς ἐστιν ἠθῶν καὶ παθῶν· καὶ ἡ Κωμῳδία μίμησις· καὶ οἱ μῖμοι 2 σώφρονες· καὶ αἰσχρῶν ᾀσμάτων προσέθηκεν· εἰσὶ γὰρ καὶ ἀγαθῶν ᾀσμάτων ποιηταί.

Καί τοι ταῦτα, εἰ καὶ μικρὰ] Ἵνα μή τις εἴπῃ, καὶ τί ταῦτα αὐτοῦ λυμαίνεται τὴν δύναμιν, ἐπάγει ὅτι δεῖγμά ἐστιν αὐτοῦ τῆς κακοδαιμονίας, ὡς ὅτι ἔχει μιμοῦντας τοὺς θεούς· εἰκὸς γὰρ τοὺς μίμους καὶ εἰς τοὺς κρείττονας ἀποσκώπτειν.

ἀλλ' οἶμαι, νῦν μὲν ἐπισκοτεῖ] Ἀντέπιπτεν αὐτῷ, καὶ πῶς οὖν 3 αὐτὸς ἀντέχει, καὶ σώζει τὴν δύναμιν, εἰ κακοδαίμων ἐστὶν, ἐπάγει, ὅτι τέως νῦν εὐτυχεῖ· ἐὰν δὲ περιπέσῃ τινὶ ἀτυχίᾳ· εὐθέως ταῦτα πάντα ἐλέγχεται· εἶτα, ἵνα μὴ πάλιν φοβήσῃ εὐτυχῆ λέγων, εὐθὺς ἐπάγει, οὐκ εἰς μακρὰν εὐτυχήσει, ἂν ὑμεῖς βούλησθε· ὥστε εἰ δεῖ τἀληθὲς εἰπεῖν, χορηγία τῆς ἐκείνου εὐτυχίας, ἡ ὑμετέρα ῥᾳθυμία γίνεται.

ἐξετασθήσεται] Ἐλεγχθήσεται.

δείξειν] Ἔλεγχον δώσειν.

ἂν οἵτε θεοὶ θέλωσι] Χρήζουσι

1 Ἀναγκαίως. 2 σώφρονος. 3 αὐτῷ.

2

γὰρ

οἵτε θεοὶ θέλωσι, καὶ ὑμεῖς βούλησθε. Ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν ἡμῶν, ἕως μὲν ἂν ἐῤῥωμένος ᾖ τις, οὐδὲν ἐπαισθάνεται τῶν καθ᾽ ἕκαστα σαθρῶν· ἐπὰν δὲ ἀῤῥώστημά τι συμβῇ, πάντα κινεῖται, κᾂν ῥῆγμα, κᾂν στρέμμα, κᾂν ἄλλο τι τῶν ὑπαρχόντων σαθρὸν ᾖ· οὕτω καὶ τῶν πόλεων, καὶ τῶν τυράννων, ἕως μὲν ἂν ἔξω πολεμῶσιν, ἀφανῆ τὰ κακὰ τοῖς πολλοῖς ἐστιν· ἐπειδὰν δὲ ὅμορος πόλεμος συμπλακῇ, πάντα ἐποίησεν ἔκδηλα.

η΄. Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,

ΣΧΟΛΙΑ.

γὰρ αἱ πράξεις, καὶ εὐτυχίας, καὶ κατορθωμάτων ἀνδρῶν.

κᾂν ῥῆγμα, κᾂν στρέμμα] Ῥῆγμα μὲν οἱ ἰατροί φασιν ἀγγείου τινὸς ῥῆξιν, οἷον φλεβὸς, ἢ ἀρτηρίας· στρέμμα δὲ, ἄρθρου παράβασιν· ἢ ῥῆγμα μὲν, νεύρου διάστασιν· στρέμμα δὲ, ὀστέου μετάστασιν.

καὶ τῶν πόλεων] Λείπει ἡ περὶ πρόθεσις, ἵνα ᾖ, οὕτω καὶ περὶ τῶν πόλεων καὶ τῶν τυράννων.

Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες] Ἀνθυποφορὰ τὸ σχῆμα· πληρώσας τὰ πρότερα μέρη τοῦ δυνατοῦ, μεταβέβηκεν ἐπὶ τρίτον ἐπὶ τύχης· ἔστι γὰρ ἡ μὲν πρώτη καὶ καθολικὴ 1 ἀντίθεσις τὸ φοβερὸς Φίλιππος· καὶ ἔδειξεν ὅτι οὐ φοβερὸς, ἐξ ἀδικίας ηὐξημένος· ἡ δὲ δευτέρα καὶ μερικὴ, ὅτι βίᾳ καθέξει τὰ πράγματα· καὶ ἔδειξεν ὅτι οὐ καθέξει, μισούντων αὐτὸν καὶ τῶν ὑπηκόων καὶ συμμάχων καὶ ξένων, ἄλλως τε καὶ αὐτὸς ὢν μεθυστὴς, καὶ ἀσελγής· ἡ δὲ τρίτη καὶ τελευταία, ἀλλ᾽ εὐτυχὴς ὁ Φίλιππος, ὥστε κᾂν μὴ σφόδρα ἔχῃ

1 Deeſt ἀντίθεσις.

εὔνως

ναῖοι, τὸν Φίλιππον εὐτυχοῦντα ὁρῶν, ταύτῃ φοβερὸν προσπολεμῆσαι νομίζει, σώφρονος μὲν ἀνθρώπου λογισμῷ χρῆται· μεγάλη γὰρ ῥοπή, μᾶλλον δὲ ὅλον ἡ τύχη παρὰ πάντ᾽ ἐστὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα· οὐ μὴν ἀλλ᾽ ἔγωγε, εἴ τις αἵρεσίν μοι δοίη, τὴν τῆς ἡμετέρας πόλεως τύχην ἂν ἑλοίμην, ἐθελόντων ἃ προσήκει ποιεῖν ὑμῶν αὐτῶν καὶ κατὰ μικρόν, ἢ τὴν ἐκείνου· πολὺ γὰρ πλείους ἀφορμὰς εἰς τὸ τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν ἔχειν ὁρῶ ἡμῖν ἐνούσας, ἢ ἐκείνῳ· ἀλλ᾽ οἶμαι

Σ Χ Ο Λ Ι Α.

εὔνους τοὺς συναγωνιζομένους, κατορθοῖ διὰ τῆς τύχης· ὥστε εἶναι τὰς δύο τὰς τελευταίας, μέρη τῆς πρώτης καθολικῆς.

σώφρονος μὲν ἀνθρώπου] Εμήκυνε τὴν ἀντίθησιν, καὶ τὸν προσκομίσαντα αὐτὴν ἐπῄνεσε. Τίς οὖν ἡ πρόφασις; Εἴωθεν ὁ Δημοσθένης, ἔνθα ἂν ἀπορῇ λύσεως πρὸς ἀντίθεσιν, μὴ ψιλὴν αὐτὴν τιθέναι, ἀλλὰ κατ᾽ ὀλίγον πλατύνειν ἕως ἂν λάθῃ τοιοῦτόν τι προσθείς, ἐξ οὗ λήψεται τὴν ἀφορμὴν τῆς λύσεως, ὃ δὴ κἀνταῦθα πεποίηκεν· ἦν γὰρ ἡ μὲν ἀντίθεσις, εὐτυχὴς ὁ Φίλιππος οὐκ ἔχων δὴ λῦσαι ταύτην. καὶ ὀλίγον πλατύνων ἀπὸ τῆς Φιλίππου τύχης αὐτῆς ἐπὶ τὴν κοινὴν τῶν ἀνθρώπων μετέστησεν.

ἡ τύχη] Τὸ σχῆμα τοῦ τόπου ἐπιμβολὴ ἐξ ὀνόματος, ὅταν ἀπὸ λέξεώς τινος ἐμβαλλομένης τὸ ἐπιχείρημα τίκτεται.

παρὰ πάντ᾽] Ἀντὶ τοῦ πάντων τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων τὴν ἐξουσίαν ἔχει.

πολὺ γὰρ πλείους] Ὥσπερ ἀπὸ Πλατωνικῆς ὁρμώμενος διατριβῆς, ἐνταῦθα φιλοσοφεῖ, λέγων ταῖς ἀρεταῖς καὶ τὰ τῆς τύχης ἀκολουθεῖν.

οἶμαι καθήμεθα οὐδὲν ποιοῦντες. Οὐκ ἔνι δ᾽ αὖ τὸν ἀργοῦντα, οὐδὲ τοῖς φίλοις ἐπιτάττειν ὑπὲρ αὐτοῦ τι ποιεῖν, μήτιγε δὴ τοῖς θεοῖς. Οὐ δὴ θαυμαστόν ἐστιν εἰ στρατευόμενος καὶ πονῶν ἐκεῖνος αὐτὸς, καὶ παρὼν ἐφ᾽ ἅπασι, καὶ μηδένα καιρὸν μηδ᾽ ὥραν παραλείπων, ἡμῶν μελλόντων, καὶ ψηφιζομένων, καὶ πυνθανομένων, περιγίνεται. Οὐ δὴ θαυμάζω τοῦτο ἐγώ. τοὐναντίον γὰρ ἂν ἦν θαυμαστὸν, εἰ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς ὧν τοῖς πολεμοῦσι προσήκει, τοῦ πάντα ποιοῦντος ἃ δεῖ περιῆμεν. Ἀλλ᾽ ἐκεῖνο θαυμάζω, εἰ Λακεδαιμονίοις μέν ποτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,

ΣΧΟΛΙΑ.

Οὐκ ἔνι δ᾽ αὖ τὸν ἀργοῦντα,] Ἐπιχείρημα ἀπὸ τοῦ ἥττονος· διττή ἐστιν ἡ ἐξήγησις· ἡ γὰρ καθολική ἐστιν, οἷον οὐκ ἔνι δ᾽ αὖ ἵν᾽ ᾖ τὸ αὖ σύνδεσμος, ἀντὶ τοῦ δὴ, εἶτα τὸν ἀργοῦντα καθολικῶς· ἢ οὐκ ἔνι δ᾽ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον· σχῆμα ἐναντίον, ὅ ἐστι δριμύτης νοήματος ἀπὸ τῆς ἐργασίας λαμβανομένη.

εἰ μηδὲν ποιοῦντες] Γραφ. εἰ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς ὧν προσήκει τοὺς πολεμοῦντας, νοουμένου ἐκτὸς τοῦ ἀπαρεμφάτου.

ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων] Τὸν πόλεμον λέγει τὸν ὑπὲρ τῶν Θηβαίων, ὅτε Λακεδαιμόνιοι τὴν Καδμείαν κατέλαβον· ἐν γὰρ τῷ Πελοποννησιακῷ πολέμῳ ὁρῶντες οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς Ἕλληνας ἀδικουμένους ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, ὑπέσχοντο αὐτοῖς ἐλευθερίαν, εἰ μετασταῖεν πρὸς αὐτούς· καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ, ἠδυνήθησαν αὐτοὺς ἀποστῆσαι· ὡς οὖν κατορθώσαντες τὸν

θηναῖοι, ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων ἀντήρατε, καὶ πολλὰ ἰδίᾳ πλεονεκτῆσαι πολλάκις ὑμῖν ἐξὸν, οὐκ ἠθελήσατε· ἀλλ' ἵνα οἱ ἄλλοι τύχωσι τῶν δικαίων, τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἀνηλίσκετε εἰσφέροντες, καὶ προεκινδυνεύετε στρατευόμενοι· νυνὶ δ' ὀκνεῖτε ἐξιέναι, καὶ μέλλετε εἰσφέρειν ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων αὐτῶν κτημάτων· καὶ τοὺς μὲν ἄλλους σεσώκατε πολλάκις πάντας, καὶ καθ' ἕνα αὐτῶν ἕκαστον ἐν μέρει, τὰ δ' ὑμέτερα αὐτῶν ἀπολωλεκότες κάθησθε· ταῦτα θαυμάζω· καὶ ἔτι πρὸς τούτοις, εἰ μηδὲ εἷς ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δύναται λογί-

Σ Χ Ο Λ Ι Α.

τὸν πόλεμον, ὕστερον καὶ αὐτοὶ χειρόνως ἠδίκουν τοὺς Ἕλληνας, ἀγανακτήσαντες ὑπὲρ τούτων οἱ Ἀθηναῖοι ἐξήνεγκαν ὑπὲρ τῶν ἀδικουμένων πόλεμον πρὸς Λακεδαιμονίους· καὶ ἐκ τούτου ἐκλήθη ὁ πόλεμος, ὁ ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων.

καὶ πολλὰ ἰδίᾳ] Ἵνα λαμβάνοντες χρήματα παρὰ Λακεδαιμονίων, συγχωρήσωσιν αὐτοῖς ἀδικεῖν ἀδεῶς τοὺς Ἕλληνας.

προεκινδυνεύετε] Ὅ ἐστι πρὸ αὐτῶν καὶ ὑπὲρ αὐτῶν τῶν Ἑλλήνων ἐκινδυνεύετε.

καὶ καθ' ἕνα αὐτῶν ἕκαστον] Οὐ λέγει καθ' ἕνα ἕκαστον ἄνδρα, ἀλλὰ κατὰ ἔθνη, καὶ κατὰ γένη. Ὑπομιμνήσκει δ' αὐτοὺς τοῦ χρόνου, ὡς δὴ καὶ τούτου λήθην παθόντας διὰ τὴν πολλὴν ῥᾳθυμίαν.

καὶ ἔτι πρὸς τούτοις,] Ἐν τῷ καὶ ἔτι πρὸς τούτοις, κατὰ κοινοῦ τὸ θαυμάζω.

λογίσασθαι, πόσον πολεμεῖτε χρόνον Φιλίππῳ, καὶ τί ποιούντων ὑμῶν, ὁ χρόνος ἅπας διελήλυθεν οὗτος· ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι μελλόντων, ὑμῶν, ἑτέρους τινὰς ἐλπιζόντων πράξειν, αἰτιωμένων ἀλλήλους, κρινόντων, πάλιν ἐλπιζόντων, σχεδὸν ταῦτα ἅπερ νυνὶ ποιούντων, ὁ χρόνος ἅπας διελήλυθεν. Εἶθ' οὕτως ἀγνωμόνως ἔχετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥστε δι' ὧν ἐκ χρηστῶν φαῦλα τὰ πράγματα τῆς πόλεως γέγονε, διὰ τῶν αὐτῶν τούτων ἐλπίζετε πράξεων, ἐκ φαύλων αὐτὰ χρηστὰ γενήσεσθαι; ἀλλ' οὔτ' εὔλογον,

Σ Χ Ο Λ Ι Α.

ἑτέρους τινὰς] Οἷον τοὺς ξένους καὶ Χάρητα καὶ Χαρίδημον.

αἰτιωμένων ἀλλήλους] Τοῦτο εἰς Χάρητα· ἵνα γὰρ μὴ δοκῇ ἀπολογεῖσθαι ὑπὲρ τοῦ Χάρητος, τῷ κοινῷ καλύπτει τὴν ὑποψίαν· μεταπεμπόμενοι γὰρ τοὺς στρατηγοὺς εἰς κρίσιν καθιστᾶσι.

πάλιν ἐλπιζόντων,] Οἱ στρατηγοὶ κρινόμενοι, ἀποφυγεῖν βουλόμενοι πάλιν αὐτοῖς ἐπηγγέλλοντο τάσδε καὶ τάσδε τὰς νήσους αὐτοῖς προσκλήσασθαι, καὶ τάδε 1 καὶ τάδε κατορθώσειν.

ἀγνωμόνως ἔχετε,] Ἀνοήτως· Ἀγνώμονας λέγει τοὺς ἀνοήτους, κατὰ στέρησιν τῆς γνώμης, οὐχ ὥσπερ νῦν ἀγνώμονας καλοῦμεν τοὺς μὴ ἀποδιδόντας τὰ χρέα ἤγουν τὰς ἀμοιβάς.

δι' ὧν] Διὰ τῆς ῥᾳθυμίας.

Νυνὶ δὲ ὅ,τι μὲν φυλάξομεν] Ἀντίπιπτον ἔλυσεν, ὅτι ξενικοῖς χρησόμεθα τοῖς στρατοπέδοις. Ὁ δὲ, τί φησιν; Εἰ μὲν εἰχομέν

1 Desunt καὶ τάδε.

γον, οὔτ' ἔχον ἐστὶ φύσιν τοῦτό γε· πολὺ γὰρ ῥᾷον ἔχοντας φυλάττειν, ἢ κτήσασθαι πάντα πέφυκε. Νυνὶ δὲ ὅ,τι μὲν φυλάξομεν, οὐδέν ἐστιν ὑπὸ τοῦ πολέμου λοιπὸν τῶν πρότερον· κτήσασθαι δὲ δεῖ. Αὐτῶν οὖν ὑμῶν ἔργον τοῦτο ἤδη.

θ'. Φημὶ δὴ δεῖν εἰσφέρειν χρήματα αὐτοὺς ἐξιέναι προθύμως, μηδένα αἰτιᾶσθαι πρὶν ἂν τῶν πραγμάτων κρατήσητε· τηνικαῦτα δ' ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων κρίναντας, τοὺς μὲν ἀξίους ἐπαίνου τιμᾷν, τοὺς δὲ ἀδικοῦντας κολάζειν· τὰς προφάσεις δ' ἀφελεῖν, καὶ τὰ καθ' ὑμᾶς

ΣΧΟΛΙΑ.

τι φυλάξαι, καλῶς τοὺς ξένους ἐπέμπομεν· ἐπὶ τοῦτο γὰρ ἀπέστελλον τοὺς ξένους· εἰ δὲ κτήσασθαι δεῖ, πρόδηλον ὅτι τὸν δῆμον εἶναι δεῖ τὸν στρατευόμενον.

Φημὶ δὴ δεῖν] Τὸ συμφέρον κεφάλαιον. Ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ τοὺς ἐπιλόγους μετελήλυθεν, ἐν σχήματι ἀνακεφαλαιώσεως τὴν εἰσβολὴν ποιησάμενος· 1 τινὲς δέ φασιν, ἕως ὧδε πληρώσαντα τὸ δυνατὸν ἐπὶ τὸ συμφέρον μετέρχεσθαι.

τὰς προφάσεις] Οἱ γὰρ στρατηγοὶ προφάσεις ἐποιοῦντο τῆς ἀπολογίας τὸ μὴ λαμβάνειν χρήματα, ἐλλείματα δὲ αὐτὰ καλεῖ τὰ χρήματα· ὀλίγα γάρ φησιν εἰς μισθὸν διδόντες τοῖς στρατιώταις, τὰ ὑπόλοιπα τοῦ τελείου μισθοῦ, εἰς θεωρικὴν κατέχετε.

1 τὶ

μᾶς ἐλλείμματα· οὐ γάρ ἐστι πικρῶς ἐξετάσαι τί πέπρακται τοῖς ἄλλοις, ἂν μὴ παρ' ὑμῶν αὐτῶν πρῶτον ὑπάρξῃ τὰ δέοντα. Τίνος γὰρ ἕνεκα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε, τοῦτον μὲν φεύγειν τὸν πόλεμον πάντας ὅσους ἂν ἐκπέμψητε στρατηγοὺς, ἰδίους δ' εὑρίσκειν πολέμους, εἰ δεῖ τι τῶν ὄντων καὶ περὶ τῶν στρατηγῶν εἰπεῖν· ὅτι ἐνταῦθα μέν ἐστι τὰ ἆθλα ὑπὲρ ὧν ἐστιν ὁ πόλεμος, ὑμέτερα· Ἀμφίπολις κἂν ληφθῇ, παραχρῆμα αὐτὴν ὑμεῖς κομιεῖσθε· οἱ δὲ κίνδυνοι, τῶν ἐφεστηκότων ἴδιοι· μισθὸς δ'

ΣΧΟΛΙΑ.

ἐλλείμματα·] Τὰ ὑστερήματα.

οὐ γάρ ἐστι πικρῶς] Ἀντὶ τοῦ δικαίως· πικρὸν γὰρ τοῖς ἀδικοῦσι τὸ δίκαιον καταφαίνεται.

ἰδίους δ' εὑρίσκειν] Ἰδίους λέγει, οὓς αὐτοὶ ἰδίους ποιοῦνται ἐκτὸς τῆς πόλεως· αἰνίττεται δὲ ἴσως εἰς Χάρητα.

ὅταν δὲ δόντες λόγον] Ὅτι χρήματα μὴ λαμβάνοντες οὐ δύνανται ὑπὲρ τῆς πόλεως πολεμεῖν· ἐκεῖ καὶ ἐνταῦθα περὶ τῶν θεωρικῶν.

Περίεστι.] Ἐκ περιουσίας ἐστί.

διεστάναι,] Διακεχωρίσθαι καὶ διχονοεῖν.

Πρότερον μὲν γὰρ,] Δέκα οὐσῶν φυλῶν παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ εἰς δέκα ὥσπερ μεμερισμένης τῆς πόλεως, ἀνάγκην εἶχεν ὥσπερ ἑκάστη φυλὴ ἀπὸ πάσης προβάλλεσθαι τοὺς πλουσιωτέρους αὐτῆς, ἑκατὸν εἴκοσι ἄνδρας τοὺς λειτουργοῦντας ὑπὲρ αὐτῆς 1 τῇ πόλει· εἶτα οἱ ἑκατὸν εἴκοσι οὗτοι ἐμέριζον ἑαυτοὺς εἰς δύο μερίδας, ἵνα ἑξήκοντα αὐτῶν ἄνδρες ἔσονται οἱ πάνυ πλούσιοι· οἱ δὲ ἄλλοι ἑξ-

1 τῆς πόλεως.

ἥκοντα

δ' οὐκ ἔστιν· ἐκεῖ δέ, κίνδυνοι μὲν ἐλάττους, τὰ δὲ λήμματα τῶν ἐφεστηκότων καὶ τῶν στρατιωτῶν, Λάμψακος, Σίγειον, τὰ πλοῖα ἃ συλῶσιν· ἐπὶ οὖν τὸ λυσιτελοῦν αὐτοῖς ἕκαστοι χωροῦσιν· ὑμεῖς δέ, ὅταν μὲν εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψητε φαύλως ἔχοντα, τοὺς ἐφεστηκότας κρίνετε· ὅταν δὲ δόντες λόγον τὰς ἀνάγκας ἀκούσητε, τούτους ἀφίετε. Περίεστι τοίνυν ἡμῖν ἀλλήλοις ἐρίζειν, καὶ διεστάναι, τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις, τοῖς δὲ ταῦτα· τὰ κοινὰ δὲ ἔχειν φαύλως. Πρότερον μὲν γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰσε-

ΣΧΟΛΙΑ.

ήκοντα, ἧττον πλούσιοι· ἐποίουν δὲ τοῦτο, ἵνα μὴ ἐξαίφνης πόλεμος αὐτοὺς ἐπείξῃ, καὶ τύχῃ, πρὸς τὸ παρὸν μὴ ἔχειν χρήματα τοὺς ἧττον πλουσίους, εἰσέφερον 1 γὰρ οἱ πλουσιώτεροι ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ προετέλουν, καὶ ἐδέχοντο ταῦτα ὕστερον κατὰ σχολήν· ἐλέγετο δὲ τὸ σύστημα αὐτῶν τῶν ἑξήκοντα, Συμμορία, οἱονεὶ παρὰ τὸ μέρος εἶναι τῆς φυλῆς· δέκα οὖν οὐσῶν φυλῶν καὶ ἑκάστης προβαλλομένης ἀπὸ ἑκατὸν εἴκοσι, συνέβη τοὺς πάντας εἶναι λειτουργοὺς, χιλίους διακοσίους· ἐμέριζον οὖν αὐτοὺς ἀπὸ ἑξακοσίων ἀνδρῶν, ὅ ἐστιν, ἀπὸ δέκα συμμοριῶν· πάλιν δὲ ἑκατέραν τῶν δύο μερίδων τούτων, ἔτεμνον εἰς δύο, ὅ ἐστιν, εἰς τριακοσίους μὲν ἄνδρας, κατὰ πέντε δὲ συμμορίας· οὗτοι δὲ ἦσαν οἱ τριακόσιοι οἱ πάνυ πλούσιοι οἱ πρῶτοι οἵτινες προεισέφερον τῶν ἄλλων τε καὶ εἶχον αὐτοὺς ὑπακούοντας εἰς πάντα, ὥστε συμβαίνειν εἰς δύο μερίδας εἶναι τοὺς πάντας· εἴγε οἱ τῶν ἑκατέρωθεν ἦσαν ὥσπερ ἡνωμένοι τοῖς ἑκατέρωθεν τριακοσίοις τοῖς πλου-

1 Deest γὰρ.

εἰσεφέρετε κατὰ συμμορίας· νυνὶ δὲ πολιτεύεσθε κατὰ συμμορίας· ῥήτωρ ἡγεμὼν ἑκατέρων, καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ, καὶ οἱ βοηθησόμενοι οἱ τριακόσιοι· οἱ δὲ ἄλλοι προσνενέμησθε, οἱ μὲν ὡς τούτους, οἱ δὲ ὡς ἐκείνους. Δεῖ δὴ ταῦτα ἐπανέντας, καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἔτι καὶ νῦν γενομένους, κοινὸν καὶ τὸ λέγειν, καὶ τὸ βουλεύεσθαι, καὶ τὸ πράττειν ποιῆσαι· εἰ δὲ, τοῖς μὲν ὥσπερ ἐκ τυραννίδος [1] ὑμῖν ἐπιτάττειν ἀποδώσετε· τοῖς δὲ ἀναγκάζεσθαι τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, στρατεύεσθαι· τοῖς δὲ, ψηφίζεσθαι κατὰ τούτων μόνον, ἄλλο δὲ μηδοτιοῦν συμπονεῖν, οὐχὶ γενήσεται τῶν δεόντων ὑμῖν

1 ὑμῶν.

ΣΧΟΛΙΑ.

σιωτέροις· εἶχε δὲ ἑκάστη μερὶς τῶν τεσσάρων ἴδιον στρατηγὸν καὶ ἴδιον ῥήτορα· ὅμως δὲ πάλιν τῶν δευτέρων καὶ αἱ ῥήτορες καὶ οἱ στρατηγοὶ ὑπεῖκον ταῖς προτέραις· τότε οὖν, φησὶν, ἐμέριζον ἑαυτοὺς, διὰ πλείονα σπουδὴν τοῦ εὐκαίρως εἰσφέρεσθαι τὰ χρήματα 1 κατὰ συμμορίας· νῦν δὲ δι' οὐδὲν ἄλλο 2 μερίζεσθε εἰς συμμορίας, ἢ διὰ τὸ πολιτεύεσθαι, ὅ ἐστι διὰ τὸ στασιάζειν· μέμφεται οὖν αὐτοὺς ὅτι πρώην, ἡνίκα διὰ τὸ εἰσφέρειν ἐποιοῦντο τὰς συμμορίας, καὶ καιρὸς ἦν πραγμάτων, ἡγεμόνας ᾔδεσαν τοὺς πλουσιωτέρους· δευτέρους δὲ, τοὺς στρατηγοὺς, τοὺς κατορθοῦντας· τρίτους δὲ, τοὺς ῥήτορας, τοὺς μόνον λέγοντας· νῦν δὲ ἐπειδὴ καιρός ἐστι τοῦ 3 ἐκκλησιάζειν καὶ τοῦ λέγειν, ἡγεμόνες εἰσὶν οὐχ οἱ πλούσιοι, ἀλλ' οἱ ῥήτορες. καὶ βοηθησόμενοί εἰσιν οἱ πρῶτοι τριακόσιοι, ἐπαινοῦντες τὰ ὑπὸ τῶν

1 Deeſt κατὰ. 2 μερίζεται. 3 στασιάζειν.

ἰδίων

ὑμῖν οὐδὲν ἐν καιρῷ· τὸ γὰρ ἠδικημένον ἀεὶ μέρος ἐλλείψει· εἶτα ὑμῖν τούτους κολάζειν ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν περιέσται.

ι. Λέγω δὴ κεφάλαιον, πάντας εἰσφέρειν ἀφ' ὧν ἕκαστος ἔχει, τὸ ἴσον· πάντας ἐξιέναι κατὰ μέρος, ἕως ἂν ἅπαντες στρατεύσησθε· πᾶσι τοῖς παριοῦσι λόγον διδόναι, καὶ τὰ βέλτιστα ὧν ἂν ἀκούσητε, αἱρεῖσθαι· μὴ ἃ ἂν ὁ δεῖνα, ἢ ὁ δεῖνα, εἴπῃ· κἂν ταῦτα ποιῆτε, οὐ τὸν εἰπόντα μόνον παραχρῆμα ἐπαινέσεσθε, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον, πολλῷ βέλτιον τῶν ὅλων πραγμάτων ἡμῖν ἐχόντων.

Σ Χ Ο Λ Ι Α.

ἰδίων ῥητόρων λεγόμενα· οἱ δὲ ἄλλοι προσνενεμημένοι ἑκατέροις.

ῥήτωρ ἡγεμὼν] Δεῖ μὴ χωρίζειν τὸ ῥήτωρ ἡγεμὼν, ἀλλὰ συνάπτειν.

ὡς τούτους] Εἰς τούτους.

Δεῖ δὴ ταῦτα ἐπανέντας] Συμπέρασμα τοῦ συμφέροντος, ὅθεν ἄρχονται καὶ οἱ ἐπίλογοι.

εἰ δὲ, τοῖς μὲν] Πρὸς Εὔβουλον ἀποτείνεται τὸν πολιτευόμενον.

τοῖς δὲ ἀναγκάζεσθαι] Ἐπειδὴ εἶπεν ἀνωτέρω, Φημὶ δὲ δεῖν χρημάτων, ἵνα μὴ εἴπωσιν οἱ πένητες, οὐκοῦν εἰσοίσουσιν οἱ πλούσιοι, προλαβὼν ὑπὲρ αὐτῶν ποιεῖται τὸν λόγον, ὅτι μέχρι πότε οἱ πλούσιοι τριηραρχήσουσι καὶ εἰσοίσουσι καὶ πάντα δαπανήσουσιν; ἐὰν γὰρ αὐτοὺς παρακόψῃ ἀπὸ τῶν πλουσίων, ἐλπίδα μηδεμίαν ἔχοντες, ἢ ἄλλην εὐπορίαν, ἀποστήσονται τῶν θεωρικῶν· καὶ ὅλως σύνηθες τῷ Δημοσθένει τοῖς πλουσίοις συνίστασθαι· γινώσκει γὰρ ὅτι τὰ νεῦρα τῆς πόλεώς εἰσιν οἱ πλούσιοι.

Λέγω δὴ κεφάλαιον.] Ἐπίλογος· διὰ δὲ τοῦτο ἐδεήθη δευτέρας ἀνακεφαλαιώσεως, εἰπὼν, ὅτι χρὴ πάντας εἰσφέρειν, ἵνα τῆς ἀνάγκης ταύτης περιστάσης, ἐκστήσωνται τῶν θεωρικῶν.

ΥΠΟ-

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥ

Τρίτου.

ΕΠΕΜΨΑΝ βοήθειαν τοῖς Ὀλυνθίοις οἱ Ἀθηναῖοι· καί τι κατορθοῦν ἔδοξαν δι' αὐτῆς· καὶ ταῦτα αὐτοῖς ἀπηγγέλλετο· ὁ δὲ δῆμος περιχαρὴς, οἵ τε ῥήτορες παρακαλοῦντες ἐπὶ τιμωρίαν Φιλίππου. Ὁ δὲ Δημοσθένης δεδοικὼς μὴ θαρσήσαντες ὡς τὰ πάντα νενικηκότες, καὶ ἱκανὴν βοήθειαν πεποιημένοι τοῖς Ὀλυνθίοις, τῶν λοιπῶν ὀλιγωρήσωσι, διὰ τοῦτο παρελθὼν ἐπισκώπτει τὴν ἀλαζονείαν αὐτῶν· καὶ πρὸς εὐλάβειαν σώφρονα, τὴν γνώμην μεθίστησι, λέγων οὐ περὶ τῆς Φιλίππου τιμωρίας νῦν αὐτοῖς εἶναι τὸν λόγον, ἀλλὰ περὶ τῆς τῶν συμμάχων σωτηρίας· οἶδε γὰρ ὅτι καὶ Ἀθηναῖοι, καὶ ἄλλοι πού τινὲς, τοῦ μὲν μὴ τὰ οἰκεῖα προέσθαι, ποιοῦνται φροντίδα· περὶ δὲ 1 τοῦ τιμωρήσασθαι τοὺς ἐναντίους ἧττον σπουδάζουσιν. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ λόγῳ καὶ τῆς περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων συμβουλῆς φανερώτερον ἅπτεται, καὶ ἀξιοῖ λυθῆναι τοὺς νόμους, τοὺς ἐπιτιθέντας ζημίαν, τοῖς γράψασιν αὐτὰ γενέσθαι στρατιωτικὰ, ἵνα δειχθῇ τὸ συμβουλεύειν τὰ βέλτιστα· παραινεῖ δὲ καὶ ὅλους πρὸς τὸν τῶν προγόνων ζῆλον ἀναστῆναι καὶ στρατεύεσθαι σώμασιν οἰκείοις· καὶ ἐπιτιμήσει πολλῇ κέχρηται κατὰ τοῦ δήμου τέως ἐκλελυμένου, καὶ τῶν δημαγωγῶν, ὡς οὐκ ὀρθῶς προϊσταμένων τῆς πόλεως.

1 τό.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ [1] Β.

α΄ ΟΥΧΙ ταὐτὰ παρίσαταί μοι γιγνώσκειν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅταν τε εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψω,

καὶ

1 ΤΡΙΤΟΣ.

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ [1] Β. ΣΧΟΛΙΑ.

ΟΥΧΙ ταὐτὰ παρίσαταί μοι] Ὡς τῶν πραγμάτων χαλεπῶν ὄντων ἐξ ἐπιτιμήσεως εἴληπται τὸ προοίμιον· ὅτι προσοχὴν διὰ τοῦ παροξυσμοῦ ἀπεργάζεται, ἢ ἐκ τοῦ παραδόξου· παράδοξον γὰρ γίνεται, ὅταν τοῖς λόγοις οὐ συντρέχῃ τὰ πράγματα· ἢ ἀπὸ συγκρίσεως· συγκρίνων γὰρ δείκνυσι τοὺς λόγους ἐναντίως ἔχοντας τοῖς πράγμασι· παθητικὸν δὲ τὸ προοίμιον, καὶ μεστὸν ἀξιώματος· ἐν ᾧ γὰρ ἐπηρμένον τὸν δῆμον καὶ 2 μέγα φρονοῦντα 3 ἐπὶ τῇ νίκῃ συστέλλει καὶ πρὸς φόβον καθίστησιν, ἀφ᾽ ἑτέρου πάθους εἰς ἕτερον ἄγει τὸν ἀκροατήν· ἐν ᾧ δὲ ἀλλάττει τὴν γνώμην τῶν Ἀθηναίων, τὸ τοῦ Περικλέους ἀξίωμα διὰ τῶν ἔργων δείκνυσι· καὶ γὰρ ἐκεῖνος ἀθυμοῦντα μὲν τὸν δῆμον ἱκανὸς ἦν ἀναγαγεῖν, καὶ μεστὸν ἐλπίδων ἀποφῆναι· θαῤῥοῦντα δὲ, αὖθις εἰς φόβον περιαγαγεῖν· τριμερὴς δὲ ὁ λόγος· τὸ μὲν γὰρ πρῶτόν ἐστι, τὸ δοκοῦν μάλιστα συνέχειν καὶ περιέχειν ὅλον τὸν λόγον, ἡ σκέψις, καὶ προηγούμενον κέκληται, εἰ χρὴ μεταστῆναι τὴν δύναμιν εἰς Μακεδονίαν, ἢ κατὰ χώραν ἐᾶσθαι μένειν τοῖς Ὀλυνθίοις βοηθήσουσαν· τὸ δὲ δεύτερον, εἰ χρὴ λῦσαι τοὺς νόμους τοὺς θεωρικούς· τὸ δὲ τρίτον ἐπιλόγικον ὂν, καταδρομὴν ἔχει τῆς πολιτείας τῶν νῦν δημαγωγούντων· τούτων δὲ τῶν μερῶν ἕκαστον ἀποπέπτωκεν οἰκείῳ κεφαλαίῳ· τὸ μὲν γὰρ πρότερον τοῦ συμφέροντος εἶναι δοκεῖ· τὸ δὲ δεύτερον τοῦ νομίμου· εἴληπται δὲ εἰς κατασκευὴν τοῦ δυνατοῦ· καὶ γὰρ κεφάλαιον κεφαλαίῳ ἀποδείκνυται· τὸ δὲ τρίτον ἐστὶ τοῦ δικαίου, λέγω δὲ τὸ τῆς καταδρομῆς τῶν νῦν πολιτευομένων, καὶ τῆς εὐφημίας τῶν ἐπὶ τῶν προ-

1 Γ. 2 Deeſt μέγα. 3 Deeſt ἐπὶ.

γόνων

καὶ ὅταν πρὸς τοὺς λόγους οὓς ἀκούω. Τοὺς μὲν γὰρ λόγους περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι Φίλιππον ὁρῶ γινομένους· τὰ δὲ πράγματα εἰς τοῦτο προήκοντα, ὥστε, ὅπως μὴ πεισώμεθα αὐτοὶ πρότερον κακῶς, σκέψασθαι δέον. Οὐδὲν οὖν ἄλλο μοι δοκοῦσιν οἱ τὰ τοιαῦτα λέγοντες, ἢ, τὴν ὑπόθεσιν

ΣΧΟΛΙΑ.

γόνων πολιτευσαμένων· πᾶσα γὰρ συμβουλὴ περὶ ποιότητα προσώπου γινομένη ἔπαινον ἢ ψόγον δηλοῦσα, εἰς τὸ δίκαιον ἔχει τὴν ἀναφοράν· καὶ τὸ μὲν συμφέρον δίχα τέτμηται, εἴς τε τὸ ἀναγκαῖον, ἐλεύσεται γὰρ Φίλιππος εἰς τὴν Αττικὴν, διαφθαρέντων τῶν Ολυνθίων· καὶ εἰς τὸ ἄδοξον, πάντες γὰρ ἴσασιν Ἕλληνες, ὅτι τοῖς Ολυνθίοις ἐπηγγειλάμεθα βοηθῆσαι, εἰ πολεμήσαιεν πρὸς Φίλιππον· καὶ τὸ ψευδεῖς φανῆναι, τῶν ἀδόξων. Ζητήσειε δ' ἄν τις τί δήποτε κωλύων μεθιστάναι τὴν δύναμιν, οὐδεμίαν πεποίηται περὶ αὐτοῦ μνήμην, οὐδὲ φαῦλον δεικνύει τὸ μετάγειν εἰς Μακεδονίαν τοὺς στρατιώτας· ῥητέον οὖν ὅτι πλείους εἰσὶ τρόποι καθ' οὓς ἀντιλέγειν ἔξεστιν· ἢ γὰρ πρὸς αὐτοὺς τοὺς λογισμοὺς μαχόμεθα τῶν ἀντιλεγόντων, δεικνύντες αὐτοὺς σαθροὺς ὄντας· ἢ ἑτέραν εἰσηγούμεθα γνώμην, διὰ τῆς ἡμετέρας τὴν ἐκείνων ἀνατρέποντες· ἢ τὸ συμφέρον, τὸ μὲν ἐκείνων ἐλέγχομεν, αὐτοὶ δὲ συμβουλὴν ἑτέραν εἰσηγούμεθα· ἐνταῦθα τοίνυν ὁ ῥήτωρ φρονήματι χρώμενος, τῆς μὲν ἐκείνων γνάμης οὐδεμίαν πεποίηται 1 μνήμην· τὴν δὲ 2 αὐτῷ δοκοῦσαν εἰσηγεῖται, καὶ ταύτην ἐργάζεται. Αλλως, Προοίμιον ἐκ τοῦ ἀναγκαίου· λαμβάνεται δὲ ἐξ ὑπολήψεως τῶν πραγμάτων φαύλων ὄντων.

‡ ὅταν πρὸς τοὺς λόγους] Τουτέστιν ὅτι δεῖ εἰς Μακεδονίαν μεταβιβάζειν τὴν δύναμιν.

εἰς τοῦτο προήκοντα] Τῆς κακίας δηλονότι εὐφήμως γὰρ ἐσιώπησεν· οὐκ εἶπεν οὕτως ἔχοντα, ἀλλ' εἰς τοῦτο προήκοντα, διὰ τῆς ἐν τῇ λέξει τάσεως, τὸν χρόνον δεικνὺς τὸν αἴτιον τῶν κακῶν.

ὥστε, ὅπως μὴ πεισώμεθα] Μεγάλῳ θάρσει μέγαν φόβον ἀντέθηκε, σφόδρα τεχνικῶς ποιῶν· τὰ

1 γνώμην· 2 αὐτῶν.

γὰρ

θεσιν περὶ ἧς βουλεύεσθε, οὐχὶ τὴν οὖσαν παριστάντες ὑμῖν, ἁμαρτάνειν. Ἐγὼ δ' ὅτι μὲν πότε ἐξῆν τῇ πόλει, καὶ τὰ αὑτῆς ἔχειν ἀσφαλῶς, καὶ Φίλιππον τιμωρήσασθαι, καὶ μάλα ἀκριβῶς οἶδα· ἐπ' ἐμοῦ γὰρ οὐχὶ πάλαι γέγονε ταῦτα ἀμφότερα· νῦν μέντοι πέπεισμαι τοῦθ' ἱκανὸν

Σ Χ Ο Λ Ι Α.

γὰρ μεγάλα πάθη, μείζοσι πάθεσι λύειν προσήκει.

Οὐδὲν οὖν ἄλλό μοι δοκοῦσιν] Ὥσπερ αἰνιττόμενος, ἀλλὰ νῦν μὲν οὐκ ἔχω Φιλιππισμὸν αὐτοῖς ὀνειδίζειν ὑπερβαλὸν καθ' ὑπέρθεσιν· τὸ δὲ ἑξῆς οὕτως· οὐδὲν οὖν ἄλλό μοι δοκοῦσιν οἱ τὰ τοιαῦτα λέγοντες ῥήτορες, ἢ ἁμαρτάνειν· εἶτα ἐν τῷ μέσῳ κατασκευάζει. Πῶς, τὴν ὑπόθεσιν ὑμῖν παριστάντες καὶ συμβουλεύοντες, περὶ ἧς καὶ ὑμεῖς 1 βουλεύεσθε, (βουλεύονται δὲ νῦν περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι Φίλιππον) ἀλλ' οὐχὶ τὴν οὖσαν καὶ ἀληθῆ ὑπόθεσιν, κατὰ κοινοῦ τὸ, παριστάντες ὑμῖν· ἥτις ἐστὶ τὸ βουλεύσασθαι, ὅπως ἂν πρῶτον σώσωμεν τοὺς Ὀλυνθίους· ἔστι δὲ ὥσπερ συμπέρασμα τοῦ προοιμίου διὰ πλειόνων.

τὴν ὑπόθεσιν] Τὸ τιμωρήσασθαι Φίλιππον· βιαίως δὲ σφόδρα τὸν δῆμον κοινωνὸν τῆς ἑαυτοῦ γνώμης ἐποίησεν, ὑπὲρ ὧν αὐτὸς μέλλει συμβουλεύειν, περὶ τούτων εἰσεληλυθέναι φήσας βουλευόμενον τὸν δῆμον.

τὴν οὖσαν] Τὸ σῶσαι τοὺς Ὀλυνθίους.

Ἐγὼ δ' ὅτι μὲν πότε] Ἔτι τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ἐξεργάζεται· δηλοῖ δὲ τοὺς καιροὺς ἐν οἷς Ἀμφίπολιν εἶχον καὶ Ποτίδαιον καὶ τὰ ἐπὶ Θρᾴκης.

ἐξῆν τῇ πόλει,] Λύσις τοῦ ἀντιπίπτοντος.

τὰ αὑτῆς] Δέον εἰπεῖν, καὶ Ὀλυμθίους σῶσαι.

Τιμωρήσασθαι,] Οὐκ ὡς τιμωρησαμένων αὐτῶν τότε τὸν Φίλιππον, ἀλλ' ὡς ἐξουσίαν ἐχόντων εἴπερ ἠβουλήθησαν.

ἐπ' ἐμοῦ γὰρ] Ὑπερβατὸν τὸ σχῆμα.

ἱκανὸν] Αὔταρκες· ὡσεὶ ἔλεγε, κἂν τοῦτο δυνηθῆτε ποιῆσαι, καλῶς ἡμῖν ἔχει πρὸς τὴν παροῦσαν δύναμιν.

1 ἐβουλεύεσθε.

νὸν προλαβεῖν εἶναι ἡμῖν τὴν πρώτην, ὅπως τοὺς συμμάχους σώσωμεν· ἐὰν γὰρ τοῦτο βεβαίως ὑπάρξῃ, τότε καὶ περὶ τοῦ τίνα τρόπον τιμωρήσεταί τις ἐκεῖνον ἐξέσται σκοπεῖν· πρὶν δὲ τὴν ἀρχὴν ὀρθῶς ὑποθέσθαι, μάταιον ἡγοῦμαι περὶ τῆς τελευτῆς ὁντινοῦν ποιεῖσθαι λόγον.

β΄. Ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἴπερ ποτὲ, καὶ νῦν πολλῆς

λῆς

ΣΧΟΛΙΑ.

προλαβεῖν] Ὥσπερ ἐπὶ δρομέων εἶπεν ἐπειγομένων διὰ τάχους προαρπάσαι ἆθλον κείμενον ἐν μέσῳ· ἵνα ἆθλον μὲν νοήσωμεν τὴν Ὄλυνθον, 1 δρομέας δὲ Φίλιππον καὶ Ἀθηναίους.

τὴν πρώτην,] Τὴν ἀρχὴν δηλονότι· ἀρχὴν γὰρ καλεῖ τὸ σῶσαι τοὺς Ὀλυνθίους· τέλος δὲ, τὸ τιμωρήσασθαι Φίλιππον.

ἐὰν γὰρ τοῦτο βεβαίως] Τὸ μὲν λέγειν ὡς οὐκ ἔσωσαν Ὀλυνθίους, ἀναίσχυντον· καθεῖλε δὲ αὐτὸ, φήσας ὅτι οὐ βεβαίως· ὥστε ἀνάγκη μένειν κατὰ χώραν τὴν δύναμιν.

καὶ περὶ τοῦ τίνα τρόπον] Καὶ ἐν τῷ τρόπῳ τῆς τιμωρίας ἁμαρτάνοντας δείκνυσι τοὺς ῥήτορας· φησὶ γὰρ, τότε ἐξέσται τὸν τρόπον σκοπεῖν, αἰνίττεται δὲ ὅτι κατὰ θάλατταν ἐπελθεῖν χρὴ τῷ Φιλίππῳ, καὶ κλεῖσαι τὰ ἐμπόρια, ὅπερ αὐτὸς ὕστερον ἐν τῷ τετάρτῳ συνεβούλευσε.

πρὶν δὲ τὴν ἀρχὴν] Ἀκόλουθον τῇ ἐξ ἀρχῆς προτάσει τὸ συμπέρασμα· τότε γὰρ τοὺς ῥήτορας μεμφόμενος, ὅτι ἕτερα ἀνθ᾽ ἑτέρων συμβουλεύουσι, νῦν φησὶ μάταιον εἶναι τὸ περὶ τοῦ τέλους σκοπεῖν, ἀρχὴν μὲν τὴν τῶν συμμάχων σωτηρίαν, τέλος δὲ τὴν Φιλίππου καταστροφὴν εἶναι διδάσκων· τὸ δὲ δὴ συμπέρασμα γνωμικὸν ὂν, σεμνὴν τὴν βάσιν τῷ προοιμίῳ πεποίηκε· δεῖ γὰρ ἐν μὲν ἀρχαῖς τῶν προοιμίων, τὰ γνωμικὰ φυλάττεσθαι· καὶ γὰρ ἄγονον καὶ ἀρχαιότροπον τὸν λόγον δεικνύει· 2 τὸ δὲ ἐπὶ τέλει γνωμικὸν 3 ἐπισφραγίζεται τοὺς ἐν μέρει λογισμοὺς τῇ καθόλου προθήκῃ.

1 δρομέα. 2 τῷ. 3 ἐπισφραγίζεσθαι λόγον.]

λῆς φροντίδος καὶ βουλῆς δεῖται· ἐγὼ δὲ, οὐχ ὅ, τι χρὴ περὶ τῶν παρόντων συμβουλεῦσαι, χαλεπώτατον ἡγοῦμαι, ἀλλ' ἐκεῖνο ἀπορῶ, τίνα χρὴ τρόπον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς ὑμᾶς περὶ αὐτῶν εἰπεῖν· πέπεισμαι γὰρ ἐξ ὧν παρὼν καὶ ἀκούων σύνοιδα, τὰ πλείω τῶν πραγμάτων ὑμᾶς ἐκπεφευγέναι, τῷ μὴ βούλεσθαι τὰ δέοντα ποιεῖν. οὐ τῷ μὴ συνιέναι·

Σ Χ Ο Λ Ι Α.

λόγον.] Λόγον ἐνταῦθα τὴν συμβουλὴν καλεῖ.

Ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς,] Δεύτερον προοίμιον, ἀκατάσκευον δὲ, ἐκ τοῦ ἀναγκαίου· λαμβάνεται δὲ ἐξ ὑπολήψεως τῶν πραγμάτων φαύλων ὄντων· ἐκθέμενος δὲ ἐν τῷ πρώτῳ προοιμίῳ σπερματικῶς τὴν ἑαυτοῦ γνώμην, ὅτι δεῖ τοὺς στρατιώτας κατὰ χώραν μένειν, καὶ τὸ προηγούμενον τοῦ λόγου μέρος αὐτῷ κατανείμας, ἐν τῷ δευτέρῳ πάλιν τὰ λειπόμενα δύο μέρη περιείληφεν.

ἀλλ' ἐκεῖνο ἀπορῶ] Τὸ δεύτερον μέρος ἐκ τοῦ περὶ τῶν θεωρικῶν διεκίνησε· δείκνυσι δὲ ὅτι τὴν λύσιν τῶν κακῶν εἰδὼς, ὀκνεῖ ἀποφήνασθαι· τὸ δὲ ἀπορῶ τίνα τρόπον, πολλὰς ἔχει σημασίας, πότερον φανερῶς, ἢ τοὐναντίον ἐξ ἀπάτης· πότερον μὲν παῤῥησίας, ἢ ὑφειμένως· οὐκ εἶπε δὲ, ἀπορῶ τί δεῖ λέγειν, ἀλλὰ πῶς δυνήσομαι 1 κολάσεως ἐκτὸς πεῖσαι· ἰστέον δὲ ὅτι ἀκατάσκευον εἶπε τὸ προοίμιον. ἵνα ὡς ὁμολογούμενον λάβῃ τὸ, ὅτι πολλῆς φροντίδος δεῖται τὰ πράγματα.

πέπεισμαι γὰρ] Τουτέστιν, ἐξ ὧν αὐτός τε συμβουλεύω, καὶ ἐξ ὧν ἕτεροι λέγουσι· δίδωσι γὰρ καὶ τῶν ἄλλων ῥητόρων ἐνίοις λέγειν τῇ πόλει τὰ χρήσιμα, ἵνα μὴ πάντα εἰς αὐτὸν ἀνάγων, φορτικὸς εἶναι δοκῇ.

μὴ συνιέναι·] Σημείωσαι ὅτι διενήνοχε σύνεσις φρονήσεως, ὅτι ἡ μὲν φρόνησις ἕξις ἐστὶ γεννητικὴ τῶν οἴκοθεν λογισμῶν· ἡ δὲ σύνεσις, ἕξις δεκτικὴ τῶν ἔξωθεν λογισμῶν.

1 κολακείας.

ἀξιῶ

εἶναι· ἀξιῶ δὲ ὑμᾶς, ἂν μετὰ παῤῥησίας ποιῶμαι τοὺς λόγους, ὑπομένειν, τοῦτο θεωροῦντας εἰ τἀληθῆ λέγω, καὶ διὰ τοῦτο ἵνα τὰ λοιπὰ βελτίω γένηται· ὁρᾶτε γὰρ ὡς ἐκ τοῦ πρὸς χάριν δημηγορεῖν ἐνίους, εἰς πᾶν προελήλυθε μοχθηρίας τὰ παρόντα πράγματα· ἀναγκαῖον δὲ ὑπολαμβάνω, μικρὰ τῶν γεγενημένων πρῶτον ὑμᾶς ὑπομνῆσαι.

γ΄. Μέμνησθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτε ἀπηγγέλθη Φίλιππος ὑμῖν ἐν Θρᾴ-κῃ,

ΣΧΟΛΙΑ.

ἀξιῶ δὲ ὑμᾶς,] Ἀντὶ τοῦ ἄξιον νομίζω· οὐ γὰρ εὑρίσκεται παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς, εἰ μὴ ἄρα σπανίως τὸ ἀξιῶ ἐπὶ τοῦ παρακαλῶ· σημειῶσαι δὲ ὡς ἐν τῇ ἀξιώσει κέχρηται προδιορθώσει.

ὁρᾶτε γὰρ] Ἐντεῦθεν αὐτῷ τὸ τρίτον μέρος γίνεται, τὸ τῆς ἐπιτιμήσεως τῶν νῦν πολιτευομένων.

ἀναγκαῖον δὲ ὑπολαμβάνω] Μετελήλυθεν ἐνταῦθα εἰς τὰ αὐτὰ κεφάλαια· καὶ ἔστιν αὐτὸ τὸ συμφέρον ἐξεταζόμενον, καὶ τὸ προηγούμενον μέρος, πότερον χρὴ μένειν ἐν Ὀλύνθῳ τὴν δύναμιν, ἢ μετάγειν εἰς τὴν Μακεδονίαν.

‡ Μέμνησθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτε ἀπηγγέλθη] Τοῦτό τινες ἁμαρτάνοντες ὑπενόησαν εἶναι διήγησιν, ἀγνοήσαντες ὡς ἐν συμβουλευτικῷ λόγῳ διηγεῖσθαι οὐκ ἔνεστιν.

Μέμνησθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,] Οἱ ἀγῶνες ἐντεῦθεν· πεῖσαι δὲ βουλόμενος τοὺς Ἀθηναίους ἐᾶσαι κατὰ χώραν τὴν δύναμιν, παραδειγματικῇ πίστει κέχρηται· πιθανωτέρα δὲ πασῶν τῶν πίστεων ἡ τοιαύτη· διὸ καὶ Ἰσοκράτης μὲν πιθανώτερος εἶναι δοκεῖ, περιττεύων τοῖς παραδείγμασι· Δημοσθένης δὲ βίαιος ὑπείληπται, νῦν μὲν τοῖς ἐνθυμήμασι, νῦν δὲ παραδείγμασιν, αὖθις δὲ [1] ἐντέχνῳ πίστει χρώμενος.

[1] ἀτέχνῳ.

ἠραῖον

κη, τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος τουτὶ, Ἡραῖον τεῖχος πολιορκῶν· τότε τοίνυν, μὴν μὲν ἦν [1] Μαιμακτηριών· Πολλῶν δὲ λόγων καὶ θορύβου γιγνομένου παρ' ὑμῖν, ἐψηφίσασθε τετταράκοντα τριήρεις καθέλκειν, καὶ τοὺς μέχρι πέντε καὶ τετταράκοντα ἐτῶν, αὐτοὺς ἐμβαίνειν, καὶ τάλαντα ἑξήκοντα εἰσφέρειν· καὶ μετὰ ταῦτα, διελθόντος τοῦ ἐνιαυτοῦ τούτου, Ἑκατομβαιὼν, Μεταγειτνιὼν, Βοηδρομιών· τούτου τοῦ μηνὸς μόγις μετὰ τὰ Μυστήρια, δέκα

1 Μεμακτηριών.

ΣΧΟΛΙΑ.

Ἡραῖον τεῖχος] Πολισμάτιον Θράκης.

μὴν μὲν ἦν Μαιμακτηριὼν.] Χειμέριος οὗτος ὁ μήν· ἐξ οὗ δείκνυσιν ὅτι, καίτοι χειμῶνος ὄντος, πλεῖν ἐψηφίσασθε, τοσαύτῃ [1] προθυμίᾳ πρὸς τὴν βοήθειαν ἐκέχρησθε.

καθέλκειν,] Ἀντὶ τοῦ ἐμβιβάζειν εἰς τὴν θάλατταν.

μέχρι πέντε καὶ τετταράκοντα] Ὡς παράδοξον τοῦτο εἶπεν, ἵνα ἐμφήνῃ αὐτῶν τὴν πολλὴν σπουδήν· νόμου γὰρ κελεύοντος παρὰ Ἀθηναίοις μέχρι τετταράκοντα ἐτῶν στρατεύεσθαι, ἀρξαμένους ἀπὸ ὀκτωκαίδεκα, καὶ μέχρι μέντοι τῶν εἴκοσι παῖδας ὄντας τέως περιπολεῖν τὰ περὶ τὴν πόλιν φρούρια· εἰς ὑπερορίους δὲ πολέμους ἀπὸ ἐτῶν εἴκοσι, αὐτοὶ τότε καὶ οὓς οὐκ ἐκέλευεν ὁ νόμος στρατεύεσθαι, πολεμεῖν ἐψηφίσαντο διὰ τὴν πολλὴν σπουδὴν, ὡς εἴρηται.

διελθόντος τοῦ ἐνιαυτοῦ] Ἤτοι μηνῶν ὀκτὼ παρελθόντων ἀπὸ Μαΐου μετρουμένων, καὶ πληρωθέντος τοῦ ἐνιαυτοῦ τούτου, ἦν Ἑκατομβαιὼν, ἤτοι * Ἰανουάριος ὃς [2] ἄρχει χρόνου παρ' Ἕλλησιν· εἶτα Μεταγειτνιὼν, ἤγουν Φεβρουάριος·

1 βοηθείᾳ.

2 ἔχει.

εἶτα

δέκα ναῦς ἀπεστείλατε ἔχοντα Χαρίδημον κενὰς καὶ πέντε τάλαντα ἀργυρίου· ὡς γὰρ ἠγγέλθη Φίλιππος ἀσθενῶν, καὶ τεθνεὼς, (ἦλθε γὰρ ἀμφότερα,) οὐκέτι καιρὸν οὐδένα τοῦ βοηθεῖν νομίσαντες, ἀφήκατε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν ἀπόστολον· ἦν δ' οὗτος ὁ καιρὸς αὐτός· Εἰ γὰρ τότε ἐκεῖσε ἐβοηθήσαμεν, ὥσπερ ἐψηφισάμεθα, προθύμως, οὐκ ἂν ἠνώχλει νῦν ἡμῖν ὁ Φίλιππος τότε σωθείς.

δ'. Τὰ

ΣΧΟΛΙΑ.

1 ἀσθενῶν.

εἶτα Βοηδρομιὼν, ἤγουν Μάρτιος· ὄντων οὖν πάντων μηνῶν ιβ'. λέγει ὅτι ὀκτὼ παρεληλύθεσαν μῆνες ἐξ οὗ τριήρεις ἐκπέμπειν ἐψηφίσασθε, καὶ θάτερον ἦρξεν ἔτος, καὶ Ἰανουάριος, Φεβρουάριος, Μάρτιος ἤδη παρῆλθε· καὶ τότε μόλις μετὰ τὰ Μυστήρια, ἤτοι μεγάλα, ἤγουν τὰ Βοηδρόμια, ἀπεστείλατε δέκα ναῦς.

κενὰς,] Πολιτικῆς βοηθείας, ἤγουν Ἀθηναίων, ὅ ἐστι ξένους ἀντὶ Ἀθηναίων ἐχούσας.

Φίλιππος ἀσθενῶν,] Ἐπικινδύνως ἀσθενῆσαι φησὶ Φίλιππον, ὅτε τὴν Μεθώνην ἐπολιόρκει, Ἀστέρος τινὸς στρατιώτου Μεθωναίου ἀπὸ τοῦ τείχους ἐπιγράψαντος τῷ δόρατι, Ἀστὴρ Φιλίππῳ θανάσιμον 1 πέμπει βέλος· εἶτα πέμψαντος καὶ κατὰ τύχην τινὰ ἐπιτυχόντος αὐτοῦ κατὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ· λέγεται δὲ ὅτι καὶ Φίλιππος ἀντέγραψε πρὸς αὐτὸν, καὶ ἀντηκόντισεν, ὅμως οὐκ ἐπέτυχεν αὐτός· ἐπέγραψε δὲ, Ἀστέρα Φίλιππος ἢν λάβῃ, κρεμήσεται.

τὸν ἀπόστολον·] Ἀπόστολον, ἤγουν στόλον· ἀπόστολον γὰρ ἐκάλουν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ πᾶσαν τὴν παρ' αὐτῶν πεμπομένην δύναμιν, τοξοτῶν, ὁπλιτῶν, ἱππέων, τῶν ἄλλων, ἐξαιρέτως δὲ, τὴν ναυτικὴν δύναμιν.

ἦν δ' οὗτος ὁ καιρὸς αὐτός.] Ἀκούσαντες, φησὶ, νοσεῖν τὸν Φίλιππον, ἐξελίπετε τὴν βοήθειαν·

1 ἐπιπέμπει.

καὶ τότε

δ'. Τὰ μὲν δὴ τότε πραχθέντα, οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι. Νῦν δ' ἑτέρου πολέμου καιρὸς ἥκει. Τίς οὗτος; Δι' ὃν καὶ περὶ τούτων ἐμνήσθην, ἵνα μὴ ταὐτὰ πάθητε. Τί δὴ χρησόμεθα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τούτῳ; εἰ γὰρ μὴ βοηθήσετε παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατὸν, θεάσασθε ὃν τρόπον ὑμεῖς ἐστρατηγηκότες ἔσεσθε πάντα ὑπὲρ Φιλίππου. Ὑπῆρχον Ὀλύνθιοι δύναμίν τινα κεκτημένοι, καὶ διέκειθ' οὕτω

Σ Χ Ο Λ Ι Α.

καὶ τότε μάλιστα ἐπιτήδειος καιρὸς βοηθεῖν ἐκείνοις ἦν, ἐν ᾧ κακῶς διέκειτο Φίλιππος.

εἰ γὰρ τότε ἐκεῖσε ἐβοηθήσαμεν] Ἐπηγγείλατο μὲν εἰς ὕστερον παῤῥησίᾳ χρήσασθαι· οὐδὲν δὲ ἧττον καὶ νῦν ἐπιτιμᾷ, σκώπτων εἰς κουφότητα καὶ ῥαθυμίαν τὸν δῆμον· οὐ μὴν ἀλλὰ κέκρυπται τὰ τῆς ἐπιτιμήσεως, σφόδρα τεχνικῶς· ὅταν μὲν γὰρ πείθειν τι βουλώμεθα τοὺς ἀκούοντας, κἂν ἐπιτιμᾶν ἔχωμεν, ἐγκεκρύφθαι δεῖ τὴν παῤῥησίαν, ἵνα μὴ χαλεπήναντες φιλονεικότεροι γίνωνται· ὅταν δὲ τοῦτο μόνον βουλώμεθα ποιεῖν, τὸ σωφρονίζειν ἐπιθυμοῦντες, τότε φανερώτερον τῇ παῤῥησίᾳ προσήκει κεχρῆσθαι.

οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι.] Τὴν αἰτίαν ὥσπερ βούλεται ἡμῖν εἰπεῖν, διὰ τί ἐχρήσατο τῷ διηγήματι τούτῳ, πῶς γὰρ δυνατὸν μεταποιηθῆναι τὰ ἤδη γενόμενα; καὶ γὰρ καὶ οἱ φιλόσοφοί φασιν, ὡς ὅτι πάντα δύναται τὸ θεῖον ποιεῖν, χωρὶς ἑνὸς τοῦ ἄλλως ποιῆσαι τὰ ἤδη γενόμενα.

Τί δὴ χρησόμεθα] Ἐρώτησιν προθεὶς, οὐκ ἐπήνεγκε τὴν ἀπόκρισιν, βοηθήσομεν, εἶθ' οὕτως τὰ ἑξῆς, εἰ γὰρ μὴ βοηθήσετε παντὶ σθένει· ὁ γὰρ τὴν ἀπόκρισιν ἐξελὼν ἐνέφηνεν 1 αὐτὴν διὰ τοῦ δευτέρου· εἰ γὰρ μὴ βοηθήσετε· ἐκ τούτου δείκνυται τίς ἦν ἡ ἀπόκρισις, ὅτι δεῖ βοηθῆσαι.

παντὶ σθένει] Παντοίᾳ βοηθείᾳ,

1 αὐτό.

 εἶ γ,

οὕτω τὰ πράγματα· οὔτε Φίλιππος ἐθάρρει τούτους, οὔθ' οὗτοι Φίλιππον· ἐπράξαμεν ἡμεῖς κἀκεῖνοι πρὸς ἡμᾶς εἰρήνην. Ἦν τοῦτο ὥσπερ ἐμπόδισμά τι τῷ Φιλίππῳ καὶ δυσχερὲς, πόλιν μεγάλην ἐφορμεῖν τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς διηλλαγμένην πρὸς ἡμᾶς· ἐκπολεμῶσαι δεῖν ᾠόμεθα τοὺς ἀνθρώπους ἐκ παντὸς τρόπου· καὶ ὃ πάντες ἐθρύλλουν τέως, τοῦτο πέπρακται νυνὶ ὅπως δήποτε. Τί οὖν ὑπόλοιπον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πλὴν βοηθεῖν ἐῤῥωμένως καὶ προθύμως, ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ· χωρὶς γὰρ τῆς περιστάσης ἂν ἡμᾶς αἰσχύνης, εἰ καθυφείμεθά τι τῶν πραγμάτων, οὐδὲ τὸν φόβον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,

ΣΧΟΛΙΑ.

οἷον, ναυτικῇ, ὁπλιτικῇ, καὶ διὰ τῶν ἄλλων.

πόλιν] Τὴν Ὄλυνθον.

ἐφορμεῖν τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς] Καλῶς ἐχρήσατο τῇ λέξει· ἐγγὺς γὰρ οὔσης τῆς Μακεδονίας, ἐπιτηρεῖν ὥσπερ ἤμελλεν αὐτοῦ τὰ ἀτυχήματα πότε ἀτυχήσει, ἵνα τότε αὐτῷ εὐκαίρως ἐπιθῆται.

διηλλαγμένην] Φίλην γενομένην.

ἐκπολεμῶσαι] Ἐχθροὺς καταστῆσαι· καταβαλεῖν.

τοὺς ἀνθρώπους] Τοὺς Ὀλυνθίους.

ἐθρύλλουν] Ηὔχοντο.

ὅπως δήποτε.] Αὐτομάτως.

Τί οὖν ὑπόλοιπον,] Τὸ μέρος τοῦ συμφέροντος· ἀνέκοψεν ἐνταῦθα τὸ ἀναγκαῖον, πληρωθέντος χρησίμου.

Χωρὶς γὰρ τῆς περιστάσης] Καὶ

Ἀθηναῖοι, μικρὸν ὁρῶ τὸν τὴν μετὰ ταῦτα, ἐχόντων μὲν ὡς ἔχουσι Θηβαίων ἡμῖν, ἀπειρηκότων δὲ χρήμασι Φωκέων· μηδενὸς δ' ἐμποδὼν ὄντος Φιλίππῳ, τὰ παρόντα καταστρεψαμένῳ, πρὸς ταῦτα ἐπικλῖναι τὰ πράγματα. Ἀλλὰ μὴν εἴ τις ὑμῶν εἰς τοῦτο ἀναβάλλεται ποιήσειν τὰ δέοντα, ἰδεῖν ἐγγύθεν βούλεται τὰ δεινὰ, ἐξὸν ἀκούειν ἄλλοθι γινόμενα, καὶ βοηθοὺς ἑαυτῷ ζητεῖν, ἐξὸν νῦν ἑτέροις αὐτὸν βοηθεῖν· ὅτι γὰρ εἰς τοῦτο περιστήσεται τὰ πράγματα, ἐὰν τὰ παρόντα προώμεθα, σχεδὸν ἴσμεν ἅπαντες δήπου.

έ. Ἀλλ' ὅτι μὲν δὲ δεῖ βοηθεῖν, εἴ-

ποι

Σ Χ Ο Λ Ι Α.

ἐκ τῆς ἀδοξίας, καὶ ἐκ τοῦ κινδύνου τὸ συμφέρον συνίστησιν, ἵν' οἱ μὲν σώφρονες καὶ γενναῖοι τὴν αἰσχύνην δείσαντες, οἱ δὲ πολλοὶ καὶ δημόται, τὸν φόβον τὸν ἐκ τοῦ μέλλοντος κινδύνου, βοηθήσωσι τοῖς Ὀλυνθίοις.

καθυφείμεθα] Ἤγουν ἐνδοίημεν.

ἐχόντων μὲν ὡς ἔχουσιν] Ἀντὶ τοῦ ἐχθρῶν ὄντων.

πρὸς ταῦτα ἐπικλῖναι] Μετὰ γὰρ τὴν Ὄλυνθον ἐπ' Ἀθήνας τραπῆναι ἀνάγκη.

Ἀλλ' ὅτι μὲν δὴ δεῖ βοηθεῖν,] Ἀνθυποφορά· ἐνταῦθα τὸ προηγούμενον κεφάλαιον πεπλήρωκε, τουτέστι τὸ συμφέρον· εἰς δὲ τὸ δυνατὸν μεταβέβηκεν, ὃ παρεμπίπτοντος ἔχει χώραν· δεικνύντος γὰρ αὐτοῦ τὸ συμφέρον, ὅτι βοη-

θεῖν

ποι τις ἄν, πάντες ἐγνώκαμεν καὶ βοηθήσομεν· τὸ δὲ ὅπως, τοῦτο λέγε. Μὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θαυμάσητε, ἂν παράδοξον εἴπω τι τοῖς πολλοῖς· νομοθέτας καθίσατε. ἐν δὲ τούτοις τοῖς νομοθέταις, μὴ θῆσθε νόμον μηδένα, εἰσὶ γὰρ ὑμῖν ἱκανοί, ἀλλὰ τοὺς εἰς τὸ παρὸν βλάπτοντας ὑμᾶς λύσατε· λέγω δὲ τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν σαφῶς οὑτωσί, καὶ τοὺς περὶ τῶν στρατευομένων ἐνίους·

ΣΧΟΛΙΑ.

θεῖν δεῖ τοῖς Ὀλυνθίοις, ἀντέπεσε, καὶ πῶς δυνησόμεθα, χρήματα μὴ ἔχοντες; καὶ γέγονεν ἡ εἴσοδος τοῦ δυνατοῦ, ἀντίθεσις πρὸς τὸ συμφέρον· ἐὰν γὰρ ἀποδειχθῇ ὅτι καὶ χρημάτων εὐποροῦμεν, κατεσκεύασε τὸ συμφέρον, ὅτι δεῖ βοηθεῖν τοῖς συμμάχοις.

Μὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι] Ἐπειδὴ τοῦ ἀκροατοῦ προσδοκῶντος ἀκούειν περὶ πολέμων, αὐτὸς περὶ νομοθετῶν μέλλει λέγειν, διὰ τοῦτο προθεραπεύει τοὺς πολλούς· οἱ γὰρ συνετοὶ οὐχ ἡγήσονται 1 αὐτὸ παράδοξον, ἀλλὰ καὶ πάνυ ἀναγκαῖον, τολμηρὸν δὲ, τὸ κελεύειν καθιστάναι νομοθέτας, ὡς λελυμένης τῆς δημοκρατίας ἢ μελλούσης ὀλιγαρχίας γίνεσθαι· διὰ τοῦτο τῇ προδιορθώσει κέχρηται, διὰ τὸ δοκοῦν ἄτοπον τῆς εἰσηγήσεως· τὸ οὖν μέλλον ῥηθῆναι παρὰ τοῦ δήμου, ὅτι σὺ κελεύεις νομοθέτας καθίστασθαι, οὐδὲ γὰρ ἔχομεν νόμον; ἀνακόπτει λέγων, ἐν δὲ τούτοις μὴ θῆσθε νόμον μηδένα, ἀλλὰ τοὺς εἰς τὸ παρὸν βλάπτοντας ὑμᾶς λύσατε.

νομοθέτας καθίσατε·] Νομοθέτης ἐλέγετο παρ' αὐτοῖς καὶ ὁ νόμον καινὸν εἰσφέρων, καὶ πάλιν ὁ κρίνων τοὺς 2 νόμους, μή πως ἐναντίοι τινὲς ἀλλήλοις ἔλαθον ὄντες· τοῦτο δὲ τὸ ἔργον ἦν τῶν θεσμοθετῶν.

‡ λέγω δὲ τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν] Εἰ μὲν γὰρ τὰ θεωρικὰ τῇ θεωρίᾳ ἐδίδοσαν, οἰστὸν ἂν ἦν· νῦν δὲ τὰ τῶν στρατιωτῶν τοῖς θεωροῦσι διανέμουσιν. Ἑνὸς δὲ ὄντος νόμου, πῶς πολλοὺς αὐτοὺς λέγει;

1 αὐτῷ.

2 νομίμους.

ἐνίους· ὧν οἱ μὲν, τὰ στρατιωτικὰ τοῖς οἴκοι μένουσι διανέμουσι θεωρικά· οἱ δὲ, τοὺς ἀτακτοῦντας ἀθώους καθιστᾶσιν· εἶτα καὶ τοὺς τὰ δέοντα ποιεῖν βουλομένους, ἀθυμοτέρους ποιοῦσιν. Ἐπειδὰν δὲ ταῦτα λύσητε, καὶ τὴν τοῦ τὰ βέλτιστα λέγειν ὁδὸν παράσχητε ἀσφαλῆ, τηνικαῦτα τὸν γράψαντα ἃ πάντες ἴστε ὅτι συμφέρει, ζητεῖτε· πρὶν δὲ ταῦτα πρᾶξαι, μὴ σκοπεῖτε τίς εἰπὼν τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑμῶν,

ΣΧΟΛΙΑ.

Φαμὲν οὖν διοικήσεις πολλὰς καὶ ψηφίσματα γεγενῆσθαι περὶ τῶν χρημάτων, διὸ καὶ πολλοὺς νόμους λέγει, ἵνα λυθῶσι ἐν τοῖς νομοθέταις, ἢ ἵνα μὴ δόξῃ μόνῳ τῷ Εὐβούλῳ ἐναντιοῦσθαι ὡς ἐχθρός.

οἱ δὲ, τοὺς ἀτακτοῦντας] Τίνι διαφέρουσιν οἱ ἀτακτοῦντες τῶν λειποτακτούντων, καὶ τῶν ἀστρατεύτων; Ἀστράτευτος μέν ἐστι, ὁ μηδέποτε ἐγγραφεὶς εἰς τὸν κατάλογον τῶν στρατιωτῶν· ἄτακτος δὲ, ὁ ἐγγραφεὶς μὲν, μὴ ἐξιὼν δὲ εἰς τὰς ἐπιβαλλούσας αὐτῷ στρατείας· λειποτάκτης δὲ, ὁ παρὰ τὴν μάχην καὶ τὸ στρατόπεδον τὴν τάξιν καὶ τοὺς συνασπιστὰς ἀπολιπών· νόμοι δὲ ἦσαν κελεύοντες ἀφίεσθαί τινας τῆς στρατείας, ὥστε πομπεύειν εἰς τὰ Διονύσια· κατὰ χάριν οὖν τὴν ἑαυτῶν, οἱ χορηγοὶ τοὺς νεωτάτους καὶ τοὺς ἐκ τοῦ καταλόγου μάλιστα ἐπελέγοντο· ὁ δὲ Δημοσθένης, τοὺς μὲν ἐκ 1 τοῦ καταλόγου στρατεύεσθαι ἔφη, ἐκ δὲ τῆς ἀχρήστου ἡλικίας γίνεσθαι τοὺς χορευτάς.

Ἐπειδὰν δὲ ταῦτα λύσητε] Βούλεται ψήφισμα λαβεῖν παρὰ τοῦ δήμου, τὸ παρέχον τὴν ἄδειαν τοῦ κατηγορεῖν 2 τοῦ νόμου,

τηνικαῦτα τὸν γράψαντα] Σοφίσματι κέχρηται συναρπάζειν τὸν δῆμον· τῶν γὰρ πλουσίων μόνων τὸ συμφέρον ἡγουμένων τὸ λυθῆναι τὰ θεωρικὰ, αὐτὸς πάντας

1 Deeſt τοῦ. 2 τὸν νόμον.

μὲν, ὑφ' ὑμῶν ἀπολέσθαι βουλήσεται· οὐ γὰρ εὑρήσετε· ἄλλως τε καὶ τούτου μόνου περιγίγνεσθαι μέλλοντος, τοῦ παθεῖν ἀδίκως τι κακὸν, τὸν ταῦθ' εἰπόντα καὶ γράψαντα· μηδὲν δὲ ὠφελῆσαι τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ λοιπὸν μᾶλλον ἔτι ἢ νῦν, τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν φοβερώτερον ποιῆσαι· Καὶ λύειν γε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς νόμους δεῖ τούτους αὐτοὺς ἀξιοῦν, οἵπερ τεθείκασιν· οὐ γάρ ἐστι δίκαιον, τὴν μὲν χάριν, ἣ πᾶσαν ἔβλαψε τὴν πόλιν, τοῖς τότε θεῖσιν ὑπάρχειν, τὴν δ' ἀπέχθειαν, δι' ἧς ἂν ἅπαντες ἄμεινον πράξαιμεν, τῷ νῦν τὰ βέλτιστα εἰπόντι ζημίαν γενέσθαι· πρὶν δὲ ταῦτα

ΣΧΟΛΙΑ.

προσέθηκεν, ὡς καὶ τοῦ δήμου τοῦτο σπουδάζοντος· τὸ δὲ ὅτι, σύνδεσμος.

ἄλλως τε καὶ τούτου μόνου] Αντίπιπτον λύει, ἵνα μή τις εἴπῃ, τί οὖν ὀκνεῖς σὺ, ὦ φιλόπολις, ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀποθανεῖν, ὡς ὁ Κόδρος καί τινες ἄλλοι; ἐπάγει, ὅτι ἐκεῖνοι μὲν εἶχον ὥσπερ παραμυθίαν τὸ ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ χρησιμεύειν τοῖς πράγμασιν· ἐγὼ δὲ, ἐὰν ἀποθάνω νῦν, οὐ μόνον οὐκ ὠφελήσω, ἀλλὰ καὶ βλάψω, φοβερώτερον καθιστὰς τὸ βῆμα τοῖς βουλομένοις παῤῥησιάζεσθαι.

οἵπερ καὶ τεθείκασιν·] Βούλεται κατήγορον αὐτὸν ἑαυτοῦ ποιῆσαι τὸν Εὔβουλον.

πρὶν δὲ ταῦτα εὐτρεπίσαι,] Αντίπιπτον ἔλυσεν, ἀλλὰ [1] διὰ τί οὐ

1 Deſunt διὰ τί οὐ.

σὺ

ταῦτα εὐτρεπίσαι, μηδαμῶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μηδένα ἀξιοῦτε τηλικοῦτον εἶναι παρ' ὑμῖν, ὥστε τοὺς νόμους τούτους παραβάντα μὴ δοῦναι δίκην, μηδ' οὕτως ἀνόητον, ὥστε εἰς πρόδηλον κακὸν αὐτὸν ἐμβαλεῖν.

ϛ'. Οὐ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γ' ὑμᾶς ἀγνοεῖν δεῖ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ψήφισμα οὐδενὸς ἄξιόν ἐστιν, ἂν μὴ προσγένηται τὸ ποιεῖν ἐθέλειν τάγε δόξαντα προθύμως ὑμᾶς· εἰ γὰρ αὐτάρκη τὰ ψηφίσματα ἦν, ἢ ὑμᾶς ἀναγκάζειν ἃ προσήκει πράττειν, ἢ περὶ ὧν γράφει διαπράξασθαι, οὔτ' ἂν ὑμεῖς πολλὰ ψηφιζόμενοι, μικρὰ μᾶλλον δ' οὐδὲν ἐπράττετε

ΣΧΟΛΙΑ.

σὺ λύεις τὸν νόμον, μηδὲν εὐλαβηθείς; ἀπήντησεν οὖν διλημμάτως· εἰ μὲν οὐ δώσω δίκην, λύσας τοὺς νόμους, τυραννικὸν τὸ τοιοῦτον· εἰ δὲ ἀνάγκη κινδυνεύειν, πῶς οὐκ ἀνόητος ἔσομαι εἰς πρόδηλον κακὸν ἐμαυτὸν ἐμβάλλων.

Οὐ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γ' ὑμᾶς] Ἀντίπιπτον ἐπανορθοῦται, μηδὲν φοβηθῇς, ὦ Δημόσθενες, τὸν νόμον λύσας. ψήφισμα γὰρ ποιοῦμεν ὥστε λυθῆναι· τί οὖν φησιν; ἂν ψηφίσητε μὲν, μηδὲν δὲ πράξητε τῶν ἐφεξῆς, οἷον, ἐὰν μὴ συνέλθητε ὥστε λῦσαι, ἢ συνελθόντες μὴ λύσετε, τί τὸ κέρδος τοῦ ψηφίσματος.

οὔτ' ἂν ὑμεῖς πολλὰ ψηφιζόμενοι] Ἀσαφὲς τὸ χωρίον· ὃ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν, οὔτ' ἂν ἐδεήθητε

πολλῶν

πράττετε τούτων, οὔτε Φίλιππος τοσοῦτον ὑβρίζει χρόνον· πάλαι γὰρ ἂν ἕνεκά γε ψηφισμάτων ἐδεδώκει δίκην· ἀλλ' οὐχ οὕτω ταῦτ' ἔχει· τὸ γὰρ πράττειν τοῦ λέγειν καὶ χειροτονεῖν ὕστερον ὂν τῇ τάξει, πρότερον τῇ δυνάμει καὶ κρεῖττόν ἐστι· τοῦτ' οὖν δεῖ προσεῖναι, τὰ δ' ἄλλα [1]ὑπάρχει· καὶ γὰρ εἰπεῖν τὰ δέοντα παρ' ὑμῖν, εἰσίν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυνάμενοι, καὶ γνῶναι πάντων ὑμεῖς ὀξύτατοι τὰ ῥηθέντα· καὶ πρᾶξαι δὲ δυνήσεσθε νῦν, ἐὰν ὀρθῶς ποιῆτε. Τίνα γὰρ χρόνον, ἢ τίνα καιρὸν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦ παρόντος βελτίω ζητεῖτε; ἢ πότε ἃ δεῖ πράξετε, εἰ μὴ νῦν; Οὐχ ἅπαντα μὲν ἡμῶν τὰ χωρία προείληφεν ἄνθρωπος; εἰ δὲ καὶ ταύτης κύριος τῆς χώρας γενήσεται,

[1] ὑπάρχειν.

ΣΧΟΛΙΑ.

πολλῶν ψηφισμάτων, καὶ ἐπράξατ' ἂν ἐξ αὐτῶν ἢ μικρὰ, ἢ οὐδέν· ἐξήρκει γὰρ ἓν ψήφισμα γράψαντας καταγωνίσασθαι τὸν Φίλιππον.

τὸ γὰρ πράττειν] Γνώμη ἐνθυμηματική· τόπον δὲ Ἀριστοτελικὸν διὰ τῆς γνώμης ἐγύμνασεν· ἔστι δὲ ὁ τόπος, τὸ αἴτιόν τινι τοῦ εἶναι, πρῶτόν ἐστιν· αἴτια δὲ τὰ ἔργα τῶν λόγων· πρότερα ἄρα ἔσται· καὶ πάλιν,

σε), πάντων αἴσχιστα [1] πεισόμεθα; Οὐχ οὓς εἰ πολεμήσαιεν, ἑτοίμως σώσειν ὑπισχνούμεθα, οὗτοι νῦν πολεμοῦνται; Οὐκ ἐχθρός; οὐκ ἔχων τὰ ἡμέτερα; οὐ βάρβαρος; οὐχ ὅ,τι ἂν εἴποι τις; Ἀλλὰ πρὸς θεῶν ἅπαντα ταῦτα ἐάσαντες, καὶ μονονουχὶ συγκατασκευάσαντες αὐτῷ, τότε τοὺς αἰτίους οἵτινές εἰσι τούτων ζητήσομεν; οὐ γὰρ αὐτοί γ' αἴτιοι φήσομεν; εἶναι, σαφῶς οἶδα τοῦτ' ἐγώ· οὐδὲ γὰρ ἐν τοῖς τοῦ πολέμου κινδύνοις, τῶν φευγόντων οὐδεὶς ἑαυτοῦ κατηγορεῖ· ἀλλὰ καὶ τοῦ στρατηγοῦ, καὶ τῶν πλησίον, καὶ πάντων μᾶλλον· ἥττηνται δ' ὅμως διὰ πάντας τοὺς φεύγοντας δήπου· μένειν γὰρ ἐξῆν τῷ κατηγοροῦντι τῶν ἄλλων· εἰ δὲ τοῦτ' ἐποίει ἕκαστος, ἐνίκων ἄν·

1 πεισόμεθα; Οὐχ

ΣΧΟΛΙΑ.

λιν, οὗ ἂν ἕνεκά τι πράττεται, τοῦτο κρεῖττόν ἐστι.

πρᾶξαι δὲ δυνήσεσθε] Οὐκ εἶπε πολεμήσετε, φεύγων τὸ λυπεῖν διὰ τῆς δυσχερείας τοῦ ὀνόματος.

Τίνα γὰρ χρόνον,] Καὶ τοῦτο τοῦ δυνατοῦ μέρος ἐστί· πᾶσα γὰρ περὶ καιρὸν καὶ χρόνον ἐξέτασις, εἰς τὸ δυνατὸν ἔχει τὴν ἀναφοράν.

Οὐχ ἅπαντα μὲν] Ἀνακεφαλαί-

ωσις

ἄν· καὶ νῦν οὐ λέγει τις τὰ βέλτιστα; ἀναστὰς ἄλλος εἰπάτω, μὴ τοῦτον αἰτιάσθω. Ἕτερος λέγει τις βελτίω; ταῦτα ποιεῖτε ἀγαθῇ τύχῃ· ἀλλ' οὐχ ἡδέα ταῦτα, οὐκέτι τοῦθ' ὁ λέγων ἀδικεῖ· πλὴν εἰ, δέον εὔξασθαι, παραλείπει· Εὔξασθαι μὲν γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ῥᾴδιον, εἰς ταὐτὸ πάνθ' ὅσα βούλεταί τις ἀθροίσαντα ἐν ὀλίγῳ· ἑλέσθαι δ' ὅταν περὶ πραγμάτων προτεθῇ σκοπεῖν, οὐκέθ' ὁμοίως εὔπορον, ἀλλὰ δεῖ τὰ βέλτιστα ἀντὶ τῶν ἡδέων, ἂν μὴ συναμφότερα ἐξῇ, λαμβάνειν.

ζ' Εἰ δέ τις ὑμῖν ἔχει καὶ τὰ θεωρικὰ ἐᾶν, καὶ πόρους ἑτέρους λέ-

γειν

ΣΧΟΛΙΑ·

ωσις ἢ κατὰ ἀναποδισμόν.

ἀλλ' οὐχ ἡδέα ταῦτα,] Κατὰ ἐρώτησιν· οὐχ ἡδέα, φησὶ, τὰ παρ' ἐμοῦ λεγόμενα, ὅτι συμβουλεύω τὰ θεωρικὰ γενέσθαι στρατιωτικά; ἀλλ' οὐκ ἐγὼ, φησὶν, αἴτιος τούτων, ἀλλ' ἡ φύσις τῶν πραγμάτων. ὅτι οὐ 1 δύναμαι εἰσαγαγεῖν, καὶ τὰ 2 ἡδέα καὶ τὰ ὠφέλιμα.

πλὴν εἰ, δέον εὔξασθαι,] Πλὴν εἰ μὴ ἄρα, φησὶν, ἐν τούτῳ ἀδικῶ, ἐν ᾧ οὐκ εὔχομαι καὶ ἑκάτερα ὑμῖν προσγενέσθαι, καὶ τὰ ἡδέα, καὶ τὰ ὠφέλιμα.

Εὔξασθαι μὲν γάρ,] Ζητεῖτε, φησὶ, παρὰ τοῦ συμβούλου εὐχὴν, ὡς ἔοικεν· ἀπαιτεῖται τοῦτο· οὐ γὰρ μόνον ῥᾴδιόν ἐστι τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἡδύ· εὔχεται γάρ τις ὅ,τι καὶ βούλεται· τὸ δὲ δέον προσέθηκε,

1 δύναται. 2 ἡμέτερα.

συν-

γειν στρατιωτικούς, οὐχ ἕτερος κρείττων; εἴποι τις ἄν. Φημὶ ἔγωγε, εἴπερ ἐστὶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· ἀλλὰ θαυμάζω εἴ τῳ ποτὲ ἀνθρώπων, ἢ γέγονεν, ἢ γενήσεται, ἂν τὰ παρόντα ἀναλώσῃ πρὸς ἃ μὴ δεῖ· τῶν ἀπόντων εὐπορῆσαι πρὸς ἃ δεῖ. Ἀλλ' οἶμαι μέγα τοῖς τοιούτοις ὑπάρχει λόγοις ἡ παρ' ἑκάστου βούλησις· διόπερ ῥᾷστον ἁπάντων ἐστὶν αὑτὸν ἐξαπατῆσαι· ὃ γὰρ βούλεται, τοῦθ' ἕκαστος καὶ οἴεται· τὰ δὲ πράγματα πολλάκις οὐχ οὕτω πέφυκεν.

η'. Ὁρᾶτε οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταῦθ' οὕτως, ὅπως καὶ τὰ πράγματα ἐνδέ-

ΣΧΟΛΙΑ.

συντρέχων ταῖς γνώμαις τῶν φιλοσόφων· εἰσὶ γὰρ αὐτῶν οἵ φασι, μὴ δεῖν εὔχεσθαι περὶ τῶν ἐφ' ἡμῖν· ἢ καὶ ἴσως ἀνωφελὲς τὸ τῆς 1 δύχης 2 ἡγούμενος.

Εἰ δέ τις ὑμῖν] Οὐκ ἔστι τοῦτο ἀντίθεσις, ἀλλὰ νόημα ἀποκλεῖον τῆς ἀναβολῆς τὸν δῆμον· ἵνα γὰρ μὴ μέλλοντας πόρους ἐπιζητῶσιν, ἐπειγόντων τῶν πραγμάτων, διὰ τοῦτο εἶπεν, ὅτι θαυμάζω εἴ τις 3 εὐπορῆσαι τῶν ἀπόντων πρὸς ἃ δεῖ. δυνήσεται· οἱ γὰρ μέλλοντες πόροι, οὐδὲν ποιοῦσι πρὸς τὰ παρόντα· αἱ γὰρ νῦν πράξεις, οὐ μέλλοντας πόρους ἀπαιτοῦσι.

πρὸς ἃ μὴ δεῖ·] Παρίσωσις κατὰ τὸ τέλος.

1 τύχης. 2 ἡγούμενον. 3 ἀπορῆσαι.

καὶ

ἐνδέχεται, καὶ διωνήσεσθε ἐξιέναι, καὶ μισθὸν ἔξετε. Οὔτοι σωφρόνων, οὐδὲ γενναίων ἐστὶν ἀνθρώπων, ἐλλείποντάς τι, δι' ἔνδειαν χρημάτων τοῦ πολέμου, εὐχερῶς τὰ τοιαῦτα ὀνείδη φέρειν· οὐδ' ἐπὶ μὲν Κορινθίους, καὶ Μεγαρέας, ἁρπάσαντας τὰ ὅπλα πορεύεσθαι· Φίλιππον δ' ἐᾶν πόλεις Ἑλληνίδας ἀνδραποδίζεσθαι, δι' ἀπορίαν ἐφοδίων τοῖς στρατευομένοις· καὶ ταῦτ' οὐχ ἵν' ἀπέχθωμαί

τισιν

ΣΧΟΛΙΑ.

καὶ μισθὸν ἕξετε.] Μείζονα χρημάτων αὐτοῖς εὐπορίαν ὑποτίθεται· ὁ γὰρ μισθὸς, καθημερινὴ δόσις ἐστὶ χρημάτων· τὰ δὲ θεωρικὰ, ταῖς ἱερομηνίαις ἐλάμβανον.

Οὔτοι σωφρόνων, οὐδὲ γενναίων] Σωφρόνων, ἀντὶ τοῦ συνετῶν· οὐ γενναίων δὲ, ἀγενῶν, ἀνελευθέρων, οὐχὶ ἰσχυρῶν.

‡ οὐδ' ἐπὶ μὲν Κορινθίους] Παράδειγμα πρόσφορον εἰσήγαγεν αὐτοῖς· πολέμων γὰρ μέμνηται καὶ κατορθωμάτων αὐτῶν ἄνευ καμάτων καὶ πόνων, ἵνα ταὐτὸν νομίσωσι καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος.

‡ ἐπὶ Κορινθίους] Κορίνθιοι λελυπημένοι κατ' Ἀθηναίων, καλοῦντες πάντας Ἕλληνας εἰς τὰ Ἴσθμια, κοινὴ γὰρ ἦν ἡ Πανήγυρις, τοὺς Ἀθηναίους παρῆκαν· οὗτοι δ' ὡς εὐσεβεῖς ὄντες ἔπεμψαν τὴν θυσίαν μετὰ ὁπλιτῶν, ἵν' εἰ δέξωνται αὐτὴν, ὑπόσπονδοι ὑποστρέψωσιν· οὐ γὰρ ἐπὶ πόλεμον ἐξεληλύθεισαν· ὃ δὴ καὶ γεγένηται· ἑωρακότες γὰρ τὴν παρασκευὴν, οἱ Κορίνθιοι ἐδέξαντο· ἄνευ οὖν πόνου συνέβη κατορθῶσαι αὐτοὺς τοῦτο τὸ πρᾶγμα.

οὐδ' ἐπὶ μὲν Κορινθίους,] Ἀπὸ κοινοῦ τὸ, οὐδαμῶς σωφρόνων ἐστὶν, οὐδὲ γενναίων, ἐπὶ μὲν Κορινθίους καὶ Μεγαρέας, ὅ ἐστιν Ἕλληνας ὄντας, στρατεύεσθαι, ἐπὶ δὲ Φίλιππον τὸν βάρβαρον ὄντα, μή· αἱ δὲ αἰτίαι αἱ κατὰ Μεγαρέων καὶ Κορινθίων, αὗται· οἱ Μεγαρεῖς, τὴν ὀργάδα παρέτεμνον· οἱ δὲ Κορίνθιοι, συνεμάχοντο τοῖς Μεγαρεῦσι· καὶ διὰ τοῦτο, εἰς πόλεμον Ἀθηναίοις καθέστησαν· Ὀργὰς δὲ ἐκαλεῖτο ἡ χώρα, ἢ διὰ τὰ ὄργια τῶν θεῶν,

ἢ διὰ

τισιν ὑμῶν, τὴν ἄλλως προῄρημαι λέγειν· οὐ γὰρ οὕτως ἄφρων οὐδὲ ἀτυχής εἰμι ἐγὼ, ὥστε ἀπεχθάνεσθαι βούλεσθαι, μηδὲν ὠφελεῖν νομίζων· ἀλλὰ δικαίου πολίτου κρίνω, τὴν τῶν πραγμάτων σωτηρίαν ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ λέγειν χάριτος αἱρεῖσθαι· καὶ γὰρ τοὺς ἐπὶ τῶν προγόνων ἡμῶν λέγοντας ἀκούω, ὥσπερ ἴσως καὶ ὑμεῖς, οὓς ἐπαινοῦσι μὲν οἱ παρόντες ἅπαντες, μιμοῦνται δ' οὐ πάνυ, τούτῳ

τῷ

Σ Χ Ο Λ Ι Α.

ἢ διὰ τὸ ἀρχὴν εἶναι καὶ ὀργᾶν ἐν αὐτῇ.

‡ καὶ Μεγαρέας ἁρπάσαντας τὰ ὅπλα προσδύεσθαι] Τὴν ἱερὰν γῆν, οὖσαν ὀργάδα καὶ ἀνετὴν ἐγεώργουν οἱ Μεγαρεῖς· πάλιν τοίνυν ὡς δυσσεβεῖς οἱ Ἀθηναῖοι ἐξελθόντες ἔπαυσαν αὐτοὺς, μόνῃ τῇ θέᾳ νικήσαντες.

ἀλλὰ δικαίου πολίτου] Ἐντεῦθεν μεταβέβηκεν ἐπὶ τὸ τρίτον τοῦ λόγου μέρος, ἐπιλογικὸν μὲν εἶναι δοκοῦν, ἔχον δὲ καταδρομὴν τοῦ τε νόμου τῶν θεωρικῶν, καὶ τοῦ θέντος αὐτόν· πέπλωκε γὰρ ἀκολούθως τοῦτο τὸ μέρος· εἰ γὰρ, διὰ τὰ χρήματα διέφθαρται τὰ πράγματα τῆς πόλεως, αἴτιος δὲ τούτων ὁ νόμος, ἄξιον ἦν καταδραμεῖν αὐτοῦ τε καὶ τοῦ θέντος αὐτόν· ἡ δὲ καταδρομὴ γέγονε κατὰ ἀντεξέτασιν τῶν νῦν πολιτευομένων, καὶ τῶν ἐπὶ τῶν προγόνων· κἀκείνοις μὲν ἑαυτὸν ἀπείκασε· τούτων δὲ καθήψατο, καὶ διχόθεν ἑαυτὸν συνέστησεν· ἐξ ὧν καὶ τούτους οὐ μιμεῖται, καὶ τοὺς παλαιοὺς ἐζήλωκε, τῷ ἔθει καὶ τῷ τρόπῳ τῆς πολιτείας, οὐ τοῖς κατορθώμασι.

ἀκούω, ὥσπερ ἴσως καὶ ὑμεῖς,] Ἐπὶ μὲν αὐτῶν τέθεικε τὸ ἴσως· ἐπὶ δὲ ἑαυτοῦ τὸ ἀκούω, ὡς ἀκριβεστέρου αὐτῶν καὶ πλέον περιεργαζομένου τὰ τῶν προγόνων, εἶτα δὴ καὶ τὰ ἐκείνων ζηλοῦντος. Τινὲς δὲ ἐξηγοῦνται τὸ ἴσως πρὸς τὴν ἀκοὴν, ὅτι καὶ τινὲς ἦσαν ἴσως μὴ μόνον ἀκοῇ εἰδότες τὰ τῶν προγόνων, ἀλλὰ καὶ τῇ θέᾳ διὰ τὸ μακρόβιον ἑαυτῶν.

οἱ παρόντες] Οἱ δημηγοροῦντες.

ἐκεῖνον,]

τῷ ἔθει καὶ τῷ τρόπῳ τῆς πολιτείας χρῆσθαι, τὸν Ἀριστείδην ἐκεῖνον, τὸν Νικίαν, τὸν ὁμώνυμον ἐμαυτῷ, τὸν Περικλέα· ἐξ οὗ δὲ οἱ διερωτῶντες ὑμᾶς οὗτοι πεφήνασι ῥήτορες, τί βούλεσθε, τί γράψω, τί ὑμῖν χαρίσομαι, προπέποται τῆς παραυτίκα ἡδονῆς καὶ χάριτος τὰ τῆς πόλεως πράγματα, καὶ τοιαυτὶ συμβαίνει· καὶ τὰ μὲν τούτων πάντα καλῶς ἔχει, τὰ δ' ὑμέτερα αἰσχρῶς.

θ'. Καί τοι σκέψασθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἅ τις ἂν κεφάλαια εἰπεῖν ἔχοι,

τῶν

ΣΧΟΛΙΑ.

ἐκεῖνον,] Τὸ ἐκεῖνον ὡς θαυμάζων προσέθηκε.

Τὸν Περικλέα·] Διὰ τί τὸν Περικλέα τέθεικε τελευταῖον, πρεσβύτερον ὄντα τοῦ τε Νικίου καὶ τοῦ Δημοσθένους; Ὅτι τοὺς ἄκρους κατ' ἀρετὴν ἐν ἄκροις ἔταξε· τοὺς δὲ μέσους ἐν μέσοις. διὰ τί δὲ μὴ καὶ Θεμιστοκλέους καὶ Μιλτιάδου ἐμνήσθη; ἐπειδὴ ἐκεῖνοι μὲν κατὰ βαρβάρων εὐδοκίμησαν, οὗτοι δὲ κατὰ τὴν πολιτείαν.

οὗτοι πεφήνασι] Φιλιππισμὸν ἔοικε τοῦ Εὐβούλου κατηγορεῖν.

προπέποται] Ἀντὶ τοῦ τῷ λόγῳ τῶν ἡδέων ἀντιδεδώρηται τῆς πόλεως ἡ ἀπώλεια· ἀπὸ μεταφορᾶς τοῦ προπίνειν ἐν συμποσίοις, ὅταν τις χάριν ὁμολογῶν τινὶ, δεξιωσάμενος αὐτὸν τῷ στόματι, μετὰ τοῦ ποτοῦ χαρίσηται αὐτῷ καὶ τὸ ποτήριον ἀργυροῦν ὂν ἢ χρυσοῦν.

Καίτοι σκέψασθε.] Εἰς ταύτην τὴν ἀντεξέτασιν ἐχώρησεν, ἣν διεῖλεν εἰς τρία, πῶς μὲν ἐπολιτεύοντο πρὸς τοὺς Ἕλληνας, πῶς δὲ πρὸς τὴν πόλιν, πῶς δὲ τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἴδια.

οὐκ ἐχαρίζοντο] Τί οὖν, οἱ πρόγονοι ἐμίσουν αὐτοὺς, καὶ οὐκ ἐφίλουν; ἐπάγει εὐθὺς ὅτι ἐφίλουν, ἀλλ' οὐχ ὡς οἱ ἄλλοι προδόται·

οὗτοι

τῶν τ' ἐπὶ τῶν προγόνων ἔργων, καὶ τῶν ἐφ' ὑμῶν· ἔσται δὲ βραχὺς καὶ γνώριμος ὑμῖν ὁ λόγος· οὐ γὰρ ἀλλοτρίοις ὑμῖν χρωμένοις παραδείγμασιν, ἀλλ' οἰκείοις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εὐδαίμοσιν ἔξεστι γενέσθαι. Ἐκεῖνοι τοίνυν, οἷς οὐκ ἐχαρίζονθ' οἱ λέγοντες οὐδ' ἐφίλουν αὐτοὺς ὥσπερ ὑμᾶς οὗτοι νῦν, πέντε μὲν καὶ τετταράκοντα ἔτη τῶν Ἑλλήνων ἦρξαν ἑκόντων. πλείω δ' ἢ μύρια τάλαντα εἰς τὴν ἀκρόπολιν συνήγαγον· ὑπήκουε δὲ ὁ ταύτην τὴν χώραν ἔχων αὐτοῖς βασι-

ΣΧΟΛΙΑ.

οὗτοι γὰρ φιλοῦσι 1 τῷ δοκεῖν, καὶ χαρίζονται ἐπὶ τὸ ἀπολέσαι τὰ πράγματα·

πέντε μὲν] Πῶς τετταράκοντα καὶ πέντε νῦν εἰπὼν, ἐν ἑτέρῳ λόγῳ τρία καὶ ἑβδομήκοντα ἄρξαι τῶν Ἑλλήνων φησί; δεῖ γὰρ εἰδέναι ἐγγὺς τὸν ἀριθμὸν, οἷον, ὁ παῖς οὗτος οὐδαμῶς τις εἴποι ὅτι τριῶν ἐτῶν ἐστιν ἢ εἴκοσιν, ἀλλὰ τρίων ἢ τεσσάρων ἢ πέντε· ἐγγὺς γὰρ ὁ ἀριθμός. Λέγομεν οὖν ὅτι προσέθηκεν ἐνταῦθα τὸ ἑκόντων· τὰ γὰρ ἄλλα ὀκτὼ καὶ εἴκοσι ἔτη ἀκόντων αὐτῶν ἦρξαν, διὰ τὸ ἐπαχθῶς φέρεσθαι τοῖς Ἕλλησι τοὺς Ἀθηναίους.

τῶν Ἑλλήνων] Μνημονεύει τούτων Θουκυδίδης ἐν τῇ δευτέρᾳ ἱστορίᾳ.

ὑπήκουε] Καὶ μέντοι καὶ φόρους ἤνεγκεν αὐτοῖς Περδίκκας ὁ * ἀδελφὸς Φιλίππου, θεῖος Ἀμύντου τοῦ πατρὸς Φιλίππου, ὥς φησι Διόδωρος· Ἀλεξάνδρου γὰρ τοῦ φιλέλληνος, τοῦ γινομένου ἐπὶ τῶν Μηδικῶν, δύο παῖδες, Περδίκκας καὶ Φίλιππος· ἐπολέμησαν οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ Ἀθηναῖοι· Ἄλλως. Οἱ μὲν Περδίκκαν εἶναί φασι τὸν ἐνεγκόντα τοὺς φόρους Ἀθηναίοις· οἱ δὲ, Φίλιππόν τινα τοῦ Φιλίππου πρόγονον.

1 τὸ

βασιλεὺς, ὥσπερ ἐστὶ προσῆκον βάρβαρον Ἕλλησι· πολλὰ δὲ καὶ καλὰ, καὶ πεζῇ καὶ ναυμαχοῦντες, ἔστησαν τρόπαια αὐτοὶ στρατευόμενοι. μόνοι δὲ ἀνθρώπων κρείττω τὴν ἐπὶ τοῖς ἔργοις δόξαν τῶν φθονούντων κατέλιπον. Ἐπὶ μὲν δὴ τῶν Ἑλληνικῶν ἦσαν τοιοῦτοι· ἐν δὲ τοῖς κατὰ τὴν πόλιν αὐτὴν θεάσασθε ὁποῖοι, ἔν τε τοῖς κοινοῖς, καὶ τοῖς ἰδίοις· Δημοσίᾳ μὲν τοίνυν, οἰκοδομήματα καὶ κάλλη τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα κατεσκεύασαν ἡμῖν ἱερῶν, καὶ τῶν ἐν τούτοις ἀναθημάτων, ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγινομένων ὑπερβολὴν λελεῖφθαι· ἰδίᾳ δ᾽, οὕτω σώφρονες ἦσαν, καὶ σφόδρα ἐν

ΣΧΟΛΙΑ.

βασιλεὺς,] Περδίκκας ὁ πάππος τοῦ Φιλίππου.

μόνοι δὲ ἀνθρώπων] Ὅτι, οἱ μὲν τοῖς ἄλλοις φθονοῦντες, καθαιροῦσιν αὐτῶν τὴν δόξαν διὰ τοῦ λοιδορεῖν· τὴν δὲ ἐκείνων εὔκλειαν, οὐδεὶς ἀφανίσαι δεδύνηται.

κρείττω] Διὰ τὸ ὑπερβάλλον τῶν πράξεων· οἱ γὰρ φθονοῦντες ἢ τοῖς ἴσοις φθονοῦσιν, ἢ τοῖς μικρῷ μείζοσιν, οὐ μὴν τοῖς πάνυ ὑπερβάλλουσιν.

ὁποῖοι,] Ὅ ἐστι, πῶς διέκειντο κοινῶς πάντα πράττοντες, εἰς τὰ δημόσια αὐτῶν· εἶτα καὶ ἐχρήσαντο πῶς ἕκαστος ἰδίᾳ ἐβίου.

ἀναθημάτων,] Ταῦτα πάντα ἐποίησαν καὶ ἀνέθεσαν ἀπὸ τῶν λαφύρων τῶν Περσικῶν, τὸν δίφρον τὸν ἀργυρόποδα τοῦ Ξέρξου, καὶ τὸν ἀκινάκην τὸν Μαρδονίου, καὶ τὰ Προπύλαια τῆς πόλεως κατεσκεύασεν, καὶ τὴν χαλκῆν Ἀθηνᾶν, καὶ τὴν ἐκ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος.

ὥστε

ἐν τῷ τῆς πολιτείας ἤθει μένοντες, ὥστε τὴν Ἀριστείδου, καὶ τὴν Μιλτιάδου, καὶ τῶν τότε λαμπρῶν οἰκίαν εἴτις ἄρα [1] οἶδεν ὑμῶν ὁποία ποτ᾽ ἐστὶν, ὁρᾷ τὴν τοῦ γείτονος οὐδὲν σεμνοτέραν οὖσαν· οὐ γὰρ εἰς περιουσίαν ἐπράττετο αὐτοῖς τὰ τῆς πόλεως, ἀλλὰ τὸ κοινὸν αὔξειν ἕκαστος ᾤετο δεῖν. Ἐκ δὲ τοῦ, τὰ μὲν Ἑλληνικὰ πιστῶς, τὰ δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβῶς, τὰ δ᾽ ἐν αὐτοῖς ἴσως, διοικεῖν, μεγάλην εἰκότως ἐκτήσαντο εὐδαιμονίαν. Τότε μὲν δὴ τοῦτον τὸν τρόπον εἶχε τὰ πράγματα ἐκείνοις χρωμένοις οἷς εἶπον προστάταις· νυνὶ δὲ πῶς ὑμῖν ὑπὸ τῶν χρηστῶν τῶν

νῦν

1 εἶδεν.

ΣΧΟΛΙΑ.

ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγινομένων] Οὐ περὶ τῶν οἰκοδομημάτων λέγει, ἀλλὰ τῶν ἀναθημάτων· καὶ γὰρ τούτων εἰσὶν ἴσως ὑπερβολαί· ἀλλ᾽ αὔξει τὰ ἀναθήματα διὰ τὰς πράξεις ἐξ ὧν ἀνετέθησαν· ὁ γὰρ Ξέρξου δίφρος, καὶ ὁ ἀκινάκης Μαρδονίου, ὁ μὲν ἐκ Σαλαμῖνος, ὁ δὲ ἐκ 1 Πλαταιῶν ἀνετέθησαν· τούτων δὲ τῶν κατορθωμάτων οὐδεὶς ἐξεῦρεν ὑπερβολήν.

οἰκίαν εἴτις] Ἔδειξε τὸ εὐτελὲς τῶν οἰκιῶν καὶ τὸ ἀφανὲς, οὕτως εἰπὼν, εἴτις 2 οἶδεν ὡς μὴ πολλοῖς γνωριζομένων διὰ τὸ ταπεινόν.

1 Πλαταιέων.

ἴσως] Ἐπίσης.

πῶς ὑμῖν ὑπὸ τῶν χρηστῶν] Εἰρωνεία τὸ σχῆμα· τῆς δὲ εἰρωνείας, ἡ μὲν, εὐθὺς ἐπαγόμενον ἔχει τὸν ἔλεγχον διὰ τοῦ λόγου, ὥστε δείκνυσθαι ὅτι εἰρωνεία ἐστὶν, ὅπερ ἐστὶ νῦν παρὰ τῷ Δημοσθένει· ἡ δὲ, διὰ τῶν πραγμάτων, ὅπερ ἐστὶ παρὰ

2 εἶδεν.

τῷ

νῦν τὰ πράγματα ἔχει; ἆρά γε ὁμοίως, [1]ἢ παραπλησίως; καὶ τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, πόλλ' ἂν ἔχων εἰπεῖν· ἀλλ' ὅσης ἅπαντες ὁρᾶτε ἐρημίας ἐπειλημμένοι, καὶ Λακεδαιμονίων μὲν ἀπολωλότων, Θηβαίων δὲ ἀσχόλων ὄντων, τῶν δ' ἄλλων οὐδενὸς ὄντος ἀξιόχρεω περὶ τῶν πρωτείων ὑμῖν ἀντιτάξασθαι, ἐξὸν δ' ἡμῖν καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἀσφαλῶς ἔχειν, καὶ τὰ τῶν ἄλλων δίκαια βραβεύειν, ἀπεστερήμεθα μὲν χώρας οἰκείας· πλείω δ' ἢ χί-

1 καὶ.

ΣΧΟΛΙΑ·

τῷ Πλάτωνι· εἰρωνευσάμενος γὰρ ὅτι οὐδὲν οἶδα, καὶ παρὰ σοῦ δέομαι μαθεῖν, ἐπάγει 1 μετ' οὐ πολὺ τὸν διὰ τῶν πραγμάτων ἔλεγχον· δι' οὗ δείκνυσιν ὅτι ἐξ ἀρχῆς εἰρωνεία ἦν.

Ἀλλ' ὅσης ἅπαντες ὁρᾶτε] Ἀντεξετάζει τὴν πολιτείαν 2 τῶν περὶ τὸν Εὔβουλον ὁμοίως ἀπὸ τῶν τριῶν, τῶν τε Ἑλληνικῶν, καὶ τῶν ἰδίων, καὶ τῶν πολιτικῶν.

‡ καὶ Λακεδαιμονίων μὲν ἀπολωλότων,] Φοιβίδας στρατηγὸς Λακεδαιμονίων κατέσχε τὴν Καδμείαν, ἐξέωσαν δὲ αὐτὸν οἱ Θηβαῖοι· ὁ δὲ παρώξυνε τοὺς Λακεδαιμονίους στρατεύεσθαι ἐπὶ Θηβαίους· ἐστράτευσαν, καὶ ἡγεῖτο αὐτῶν Κλεόμβροτος εἷς τῶν βασιλέων, Θηβαίων δὲ Ἐπαμινώνδας, καὶ ἐγένετο μάχη ἐπὶ 3 Κηφισσῷ ἐν ᾗ ἔπεσον χίλιοι Σπαρτιατῶν καὶ Κλεόμβροτος, καὶ τῶν ἐκ περιοικίδων πολὺς ἀριθμός· ἀπέστησαν οὖν οἱ σύμμαχοι, καὶ ἐταπείνωσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι.

ἀπολωλότων,] Ἐν Λεύκτροις.

ἀσχόλων ὄντων,] Διὰ τὸν Φωκικὸν πόλεμον.

ἀπεστερήμεθα] Περὶ Ἀμφιπόλεως λέγει· αὐτῶν γὰρ κτῆμα ἦν.

ἀνηλώκαμεν] Εἰς αὐτὴν Ἀμφίπολιν.

1 κατὰ πολύ. 2 τὴν. 3 Κιφισ.

‡ οὓς

ἢ χίλια ϗ πεντακόσια τάλαντα ἀνηλώκαμεν εἰς οὐδὲν δέον, οὓς δ' ἐν τῷ πολέμῳ συμμάχους ἐκτησάμεθα, εἰρήνης οὔσης, ἀπολωλέκασιν οὗτοι· ἐχθρὸν δ' ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς τηλικοῦτον ἠσκήκαμεν· ἢ φρασάτω τις ἐμοὶ παρελθών, πόθεν ἄλλοθεν ἰσχυρὸς γέγονεν, ἢ παρ' ἡμῶν αὐτῶν Φίλιππος. Ἀλλ', ὦ τᾶν, εἰ ταῦτα φαύλως, τά γ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει νῦν ἄμεινον ἔχει; Καὶ τί ἂν εἰπεῖν τις ἔχοι; τὰς ἐπάλξεις ἃς κονιῶμεν, ϗ τὰς ὁδοὺς

ΣΧΟΛΙΑ.

‡ οὓς δ' ἐν τῷ πολέμῳ] Πρὸ τοῦ Φιμίππου Τιμόθεος ἔξω τυγχάνων ἐν τῇ Θράκῃ ἐκτήσατο χωρία ἅπερ νῦν εἴληφε Φίλιππος, Πύδναν, ϗ Ποτίδαιαν, ϗ τὰς ἄλλας· ἄγαν γὰρ εὐτυχὴς ὁ Τιμόθεος ἦν, ὥστε αὐτομάτως προσιέναι τὰς πόλεις αὐτῷ.

οὓς δ' ἐν τῷ πολέμῳ] Κατὰ τὸν Συμμαχικὸν πόλεμον, ἀπέστησαν αὐτῶν Χῖοι, ϗ Ρόδιοι, ϗ Βυζάντιοι, ϗ ἕτεροί τινες· πολεμοῦντες οὖν πρὸς αὐτούς, τοὺς μὲν [1] ἀνεκτήσαντο, τοὺς δὲ οὐκ ἠδυνήθησαν· εἶτα εἰρήνην ποιούμενοι, ὥστε πάντας αὐτονόμους ἐᾶσαι τοὺς συμμάχους· Τοῦτο οὖν φησίν, ὅτι ϗ οὓς προσηγαγόμεθα τῷ πολέμῳ καὶ τούτους διὰ τὴν εἰρήνην ἀπολωλέκαμεν· τοῦ δὲ τοιαύτην γενέσθαι τὴν εἰρήνην, αἴτιος Εὔβουλος οὕτω διοικῶν τὰ πράγματα.

συμμάχους] Πυδναίους λέγει.

τηλικοῦτον, Φοβήσας αὐτοὺς διὰ τὸ εἰπεῖν τηλικοῦτον, πάλιν ἐπάγει τὴν θεραπείαν, διὰ τὸ εἰπεῖν, ἡμεῖς αὐτὸν ἠσκήκαμεν, εἰ δὲ αὐτοὶ αὐτὸν ἤσκησαν, οὐκοῦν ϗ καθελεῖν δυνήσονται.

Ἀλλ' ὦ τᾶν,] Αἰθυποφορὰν λύει διὰ τὸ τὰ πολιτεύματα Εὐβούλου διεξιέναι.

ταῦτα] Τὰ ἐκτὸς τῆς πόλεως.

ἐπάλξεις] Ταῦτα ἦν τὰ Εὐβούλου πολιτεύματα, τὸ ποιῆσαι τὰς ἐπάλξεις λευκοχρίστους.

1 ἐκτήσαντο.

ὁδοὺς ἃς ἐπισκευάζομεν; καὶ κρήνας; καὶ λήρους; Ἀποβλέψατε δὴ πρὸς τοὺς τὰ τοιαῦτα πολιτευομένους, ὧν οἱ μὲν ἐκ πτωχῶν [1] ταχὺ πλούσιοι γεγόνασιν, οἱ δ' ἐξ ἀδόξων ἔντιμοι, ἔνιοι δὲ τὰς ἰδίας οἰκίας τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρας εἰσὶ κατεσκευασμένοι. Ὅσῳ δὲ τὰ τῆς πόλεως ἐλάττω γέγονε, τοσούτῳ τὰ τούτων ηὔξηται, Τί δὴ τὸ πάντων αἴτιον τούτων; καὶ τί δήποτε ἅπαντ' εἶχε καλῶς τότε, καὶ νῦν οὐκ ὀρθῶς; Ὅτι, τὸ μὲν πρῶτον καὶ στρατεύεσθαι τολμῶν αὐτὸς ὁ δῆμος, δεσπότης τῶν πολιτευομένων ἦν,

1 Deeſt ταχύ.

Σ Χ Ο Λ Ι Α.

‡ καὶ λήρους;] Ταῦτα δὲ ἐπειδήπερ Εὔβουλος πεποίηκε τούτου χάριν διασύρει.

λήρους;] Οἱ μέν φασι τοὺς Κρουνοὺς λέγειν, παρὰ τὸ λίαν ῥεῖν· οἱ δὲ τὰ λήρου ἄξια πράγματα, ἐκεῖθεν γὰρ καὶ ὁ Ἀριστοφάνης, παρὰ τὸ ληρεῖν ἐποίησε τὴν σύνθεσιν, θέλων τινὰ ὑβρίσαι, ἐν τῷ κρουνοχυτρολήραιον. Ἄλλως. Λήρους λέγει εὐτελῆ τινα, ἀπὸ τοῦ λήρου τοῦ φλυαροῦ καὶ περιττοῦ.

ὧν οἱ μὲν ἐκ πτωχῶν] Αἰνίττεται τοὺς περὶ τὸν Δημάδην, Εὔβουλον, Φρυνώνα, Φιλοκράτην, καὶ εἴ τινες ἕτεροι.

οἱ δ' ἐξ ἀδόξων] Οἱ περὶ Δημάδην.

τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων] Οὐ τῶν ὑπὸ Περικλέους [1] τε κἀκείνων τῶν ἀνδρῶν γεγονότων, ἀλλ' ὧν οὗτοι τῇ πόλει κατεσκεύασαν κρηνῶν καὶ λήρων· ἴσως δὲ τῶν ἀναθημάτων λέγει· ἐν δὲ τῷ λέγειν τοῦτο, παροξύνει αὐτοὺς κατὰ τῶν ῥητόρων· φύσει γὰρ χθονερὸν τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος.

Τί δὴ τὸ πάντων αἴτιον] Αἰτίας

1 κἀκείνων τε.

παρά-

ἦν, καὶ κύριος αὐτὸς ἁπάντων τῶν ἀγαθῶν· καὶ ἀγαπητὸν ἦν παρὰ τοῦ δήμου τῶν ἄλλων ἑκάστῳ καὶ τιμῆς καὶ ἀρχῆς καὶ ἀγαθοῦ τινος μεταλαβεῖν· νῦν δὲ τοὐναντίον, κύριοι μὲν τῶν ἀγαθῶν οἱ πολιτευόμενοι, καὶ διὰ τούτων ἅπαντα πράττεται· ὑμεῖς δὲ ὁ δῆμος ἐκνενευρισμένοι, καὶ περιῃρημένοι χρήματα συμμάχους, ἐν ὑπηρέτου καὶ προσθήκης μέρει γεγένησθε, ἀγαπῶντες ἐὰν μεταδιδῶσι θεωρικῶν ὑμῖν, ἢ βοΐδια πέμψωσιν οὗτοι· καὶ τὸ πάντων [1] ἀνανδρειότατον, τῶν ὑμετέρων αὐτῶν χάριν προσοφείλετε·

1 ἀνανδρότατον.

ΣΧΟΛΙΑ.

παράθεσις δι' οὗ προτρέπεται ποιεῖν αὐτοὺς τὰ δέοντα· διὰ γὰρ τοῦ λέγειν ὅτι διὰ τοῦ ἐξιέναι ηὐτύχουν, εἰς ζῆλον αὐτοὺς τούτων καθίστησιν.

ὑμεῖς δὲ ὁ] Ἐμφαντικὸν τὸ Ὑμεῖς] ὡς ἂν εἰ ἔλεγεν, οἱ αὐτόχθονες ὑμεῖς, καὶ πάλαι τῆς Ἑλλάδος ἡγεμόνες, νῦν δὲ δοῦλοι τῶν ῥητόρων ἐγένεσθε· τὸ δὲ ἐκνενευρισμένοι, τῶν νεύρων ἀφῃρημένοι· νεῦρα δὲ καὶ δύναμιν τῆς πόλεως καλεῖ τοὺς συμμάχους· ἐπειδὴ [1] δὲ τραχεῖα ἦν ἡ μεταφορὰ, ἐπήγαγε τὸ περιῃρημένοι· ἀπὸ μεταφορᾶς καὶ τοῦτο μέρους σώματος εἶπεν, ἐμμένων τῇ τροπῇ τοῦ ἐκνενευρισμένοι.

‡ Καὶ βοΐδια διαπέμψωσιν οὗτοι] Τοῦτο εἰς Χάρητα· διαβὰς γὰρ εἰς τὴν Ἀσίαν ὡς Ἀρτάβαζον τοῖς ξενικοῖς στρατεύμασι, πορθήσας Λάμψακον καὶ Σίγειον, ἔπεμψε Ἀθηναίοις βοῦς, ἃς διείλοντο κατὰ φυλάς.

ἢ βοΐδια] Γράφεται καὶ [2] Βοηδρόμια· καὶ γάρ φασιν, ὅτε ἔπεμψε τὴν λείαν ὁ Χάρης, Βοηδρόμια ἦν· τὸ δὲ βοΐδια, ὑποκοριστικόν ἐστιν ἐν συναιρέσει Ἀττικῷ ἔθει.

καὶ τὸ πάντων ἀνανδρειότατον,]

1 Deeſt δὲ.

2 Βουδρόμια.

Γράφε-

λετε· οἱ δ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει καθείρξαντες ὑμᾶς, ἐπάγουσιν ἐπὶ ταῦτα, καὶ τιθασσεύουσι χειροήθεις αὐτοῖς ποιοῦντες. Ἐστι δ' οὐδέποτ' οἶμαι μέγα καὶ νεανικὸν φρόνημα λαβεῖν, μικρὰ καὶ φαῦλα πράττοντας· ὁποῖ' ἄττα γὰρ ἂν τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν ἀνθρώπων ᾖ, τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ τὸ φρόνημα ἔχειν. Ταῦτα, μὰ τὴν Δήμητρα, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, εἰ μείζων εἰπόντι ἐμοὶ γένοιτο παρ' ὑμῶν βλάβη, τῶν πεποιηκότων αὐτὰ γενέσθαι· οὐδὲ γὰρ παρρησία περὶ πάντων ἀεὶ παρ' ὑμῖν

ΣΧΟΛΙΑ.

Γράφεται καὶ ἀνδρειότατον, ἵν' ᾖ κατ' 1 εἰρωνείαν, ὅ τινὲς ἀγνοήσαντες, τὴν νῦν φερομένην γραφὴν ἐποίησαν· τὸ δὲ προσοφείλετε χάριν εἶπεν, 2 ἐπειδή φασιν, ὅτι ἐστεφάνωσαν ἐπὶ τῇ λείᾳ τὸν Χάρητα.

καθείρξαντες] Οἱονεὶ συγκλείσαντες καὶ μὴ ἐῶντες πολεμεῖν· εἶπε δὲ ὡς ἐπὶ δεδεσμωμένων θηρίων τὴν λέξιν· διὸ ἐπάγει καὶ τὸ τιθασσεύουσι καὶ τὸ χειροήθεις· ταῦτα γὰρ πάντα ἐπὶ θηρίων εἰώθαμεν ποιεῖν ἡμεροῦντες αὐτὰ καὶ τὸ ἐπάγουσι δὲ ὡς ἐπὶ θηρίων εἶπεν· εἰώθαμεν γὰρ καὶ τὰ θηρία οὕτως ἐξημεροῦν, διὰ τοῦ τὴν χεῖρα τοῖς σώμασι αὐτῶν ἐπάγειν, οἱονεὶ κολακεύοντες αὐτὰ διὰ τοῦ χειροτριβεῖν. Ἄλλως. Ἐκ μεταφορᾶς τῶν ἀλόγων ζώων· διὸ καὶ τὸ τιθασσεύουσι, καὶ τὸ χειροήθεις ἐπήγαγε.

Ταῦτα, μὰ τὴν Δήμτρα,] Ἐντεῦθεν οἱ ἐπίλογοι· προκατασκευαστικῶς δὲ ὁ ῥήτωρ τὸν κίνδυνον βουλόμενος φυγεῖν, τοῦτό φησι.

τὴν Δήμητρα,] Ἐπειδὴ * ᾔσθετο αὐτοὺς ὀργίλους γινομένους, διὰ τὸ πολλὰ αὐτοῖς ἐπιτιμῆσαι, κατὰ τῆς Δήμητρος ὄμνυσιν, ἤτοι τὴν Δήμητρα ἀποκαλεῖται· εἰκὸς γὰρ ἦν ἡμέρους αὐτοὺς ἀπεργάσασθαι, τὴν καὶ

1 εἰρωνείαν, οἵ τινες. 2 ἐπειδὴ φησὶν, ὅτε ἐστεφάνωσεν.

τῶν

ὑμῖν ἐστιν· ἀλλ᾽ ἔγωγε ὅτι καὶ νῦν γέγονε θαυμάζω.

ι. Ἐὰν οὖν ἀλλὰ νῦν γ᾽ ἔτι, ἀπαλλαγέντες τούτων τῶν ἐθῶν, ἐθελήσητε στρατεύεσθαί τε, καὶ πράττειν ἀξίως ὑμῶν αὐτῶν, καὶ ταῖς περιουσίαις ταῖς οἴκοι ταύταις ἀφορμαῖς ἐπὶ τὰ ἔξω τῶν ἀγαθῶν χρήσησθε, ἴσως ἂν ἴσως, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τέλειόν τι καὶ μέγα κτήσαισθε ἀγαθὸν, καὶ τῶν τοιούτων λημμάτων ἀπαλλαγείητε, ἃ τοῖς ἀσθενοῦσι παρὰ τῶν ἰατρῶν σιτίοις διδομένοις ἔοικε· καὶ

γὰρ

ΣΧΟΛΙΑ.

τῶν ἡμέρων σιτίων αἰτίαν γενομένην αὐτοῖς.

ἀλλ᾽ ἔγωγε ὅτι καὶ νῦν] Ἐπειδὴ τὸ ἐν τῇ συνηθείᾳ κακῶς λεγόμενον, οὐ 1 χρῆται τῷ ἔτι καὶ νῦν, 2 ἀλλὰ τῷ ὅτι καὶ νῦν ἀντὶ τούτου κέχρηται· διὰ δὲ τοῦ λέγειν ὅτι θαυμάζω ὑμᾶς, ὅτι καὶ γοῦν νῦν δεδώκατέ μοι παῤῥησίαν, προτρέπει αὐτοὺς τοῦτο ποιεῖν.

καὶ ταῖς περιουσίαις] Τουτέστι, τοῖς θεωρικοῖς· ἀφορμαῖς δὲ, ταῖς προφάσεσι· διὰ δὲ τοῦ ἴσως εἰπεῖν, ὡς ἐν ἐπανορθώσει τὸν δισταγμὸν τὸν πρὸς σφᾶς ὑπέφηνεν.

ἴσως ἂν ἴσως] Τεχνικὸς ὁ διπλασιασμός· οὔτε γὰρ τρυφερῶς ἀπεφήνατο, ἀλαζονικὸν γὰρ τοῦτο καὶ ἐπισφαλές. οὔτε μόνῳ τούτων ἠρκέσθη, ἀλλὰ διπλασιασμῷ κέχρηται πρὸς βεβαίωσιν καὶ ἀκρίβειαν, οὐδεὶς γὰρ συμβούλου πείθεται διστάζοντος· Τινὲς δὲ χαριέντως 3 ἀναγινώσκοντες αὐτὸ ἐξηγοῦν) οὕτως, τὸ δεύτερον ἴσως ὡς ἐπανορθωτικὸν λαμβάνοντες, τοῦ προτέρου, ὡς ἂν εἰ ἔλεγεν ἐπιτιμῶν ἑαυτῷ εἰπόντι ἴσως· μᾶλλον γὰρ ἀκριβῶς τέλειόν τι καὶ μέγα 4 κτήσαισθε.

ἃ τοῖς ἀσθενοῦσιν] Οἰκείως τῇ παραβολῇ ἐχρήσατο, δεικνὺς ὅτι νόσουσιν ἄνοιαν.

1 χρῆται, τό. 2 ἀλλ᾽ ὅτι. 3 ἀπογι. 4 κτήσασθε.

4 Οὐκοῦν

γὰρ ἐκεῖνα οὔτε ἰσχὺν ἐντίθησι, οὔτ' ἀποθνήσκειν ἐᾷ· καὶ ταῦτα ἃ νέμεσθε νῦν ὑμεῖς, οὔτε τοσαῦτά ἐστιν ὥστε ὠφέλειαν ἔχειν τινὰ διαρκῆ, οὔτ' ἀπογνόντας ἄλλο τι πράττειν ἐᾷ· ἀλλ' ἔστι ταῦτα τὴν ἑκάστου ῥᾳθυμίαν ὑμῶν ἐπαυξάνοντα. Οὐκοῦν σὺ μισθοφορὰν λέγεις; φήσει τις· καὶ παραχρῆμά γε τὴν αὐτὴν σύνταξιν ἁπάντων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· ἵνα τῶν κοινῶν ἕκαστος τὸ μέρος λαμβάνων, ὅτου δέοιτο ἡ πόλις, εἰς τοῦθ' ἑτοίμως

ΣΧΟΛΙΑ.

‡ Οὐκοῦν σὺ μισθοφορὰν λέγεις; φήσει τις] Ἀνθυποφορά, ἥτις μέση τυγχάνει ἀντιπίπτοντος καὶ ἀντιθέσεως, μείζων μὲν ἀντιπίπτοντος, ἥττων δὲ ἀντιθέσεως· ἀλλὰ λέξει τις, μισθοφορεῖν ἡμῖν συμβουλεύεις, τοῦτο δ' ἦν Ἀθηναίοις δοκοῦσιν ἐπαχθές τε καὶ βαρύτερον.

Οὐκοῦν] Ἐπειδὴ ἡ μισθοφορὰ τοῖς Ἀθηναίοις ἐφύβριστος, (οἰκετῶν γάρ) ἐχρήσατο τῇ ἀνθυποφορᾷ ταύτῃ, δι' ἧς λύει καὶ ἀποκρύπτει τὸ ἀπρεπές· ἐπειδὴ δὲ οἶδεν ὅτι οὐκ ἂν πείσειεν αὐτοὺς ἀποστῆναι τῶν θεωρικῶν, βούλεται αὐτοὺς τούτοις μόνοις ἀρκεῖσθαι, καὶ μὴ ἐὰν δικάζωσιν ἢ συμβουλεύωσιν, ἢ 1 ἐκστρατεύωνται, λαμβάνειν μισθόν. Ἄλλως. Ἀνθυποφορὰ τὸ σχῆμα, οἷον ἵν' ὡς δοῦλοι λάβωμεν, μισθὸν, καὶ οὕτως πολεμῶμεν, τοῦτο γὰρ ᾐνίξατο εὐτάκτως, ὅτι δεῖ λαβεῖν τὰ θεωρικὰ εἰς μισθὸν πολέμου· εἶτα, ἐπειδὴ ἐδόκει ἐφύβριστον ἐπεὶ τὸ ὄνομα τῆς μισθοφορᾶς, μεταβάλλει, καὶ σύνταξιν αὐτὴν καλεῖ (τῷ δὲ ἔργῳ καὶ τῷ ἀληθεῖ τὴν αὐτὴν καλεῖ καὶ σύνταξιν καὶ μισθοφοράν, καὶ γὰρ καὶ ἐν τῇ συντάξει μισθός ἐστιν ὁ παρεχόμενος·) ὡσανεὶ ἔλεγε, μισθοφορὰν καλῶ 2 οὐχ ἣν ὑμεῖς νομίζετε, παρεχομένην τοῖς δούλοις, ἀλλὰ τὴν παρεχομένην τοῖς ἐλευθέροις ὑπὲρ τοῦ λαμβάνειν καὶ ποιεῖν τὰ δέοντα. Τὸ δὲ ἁπάντων,

1 ἐγκρατεύωνται.

2 ἣν οὐχ.

ἀντὶ

ἑτοίμως χρήσιμον ἑαυτὸν παρέχοι. Ἔξεστιν ἄγειν ἡσυχίαν; οἴκοι μένων εἶ βελτίων, τοῦ δι' ἔνδειαν ἀνάγκῃ τι ποιεῖν αἰσχρὸν ἀπηλλαγμένος. Συμβαίνει τι τοιοῦτον οἷον καὶ τὰ νῦν; στρατιώτης αὐτὸς ὑπάρχων ἀπὸ τῶν αὐτῶν τούτων λημμάτων, ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον, ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Ἐστί τις ἔξω τῆς ἡλικίας ὑμῶν; ὅσα οὗτος ἀτάκτως νῦν λαμβάνων οὐκ ὠφελεῖ, ταῦτ' ἐν ἴσῃ τάξει λαμβανέτω. πάντ' ἐφορῶν καὶ διοικῶν ἃ χρὴ πράτ-

ΣΧΟΛΙΑ.

ἀντὶ τοῦ ὑπὲρ ἁπάντων τῶν πραγμάτων, καὶ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν εἰρήνῃ· βούλεται γὰρ, ἐπειδὴ ὁρᾷ αὐτοὺς μὴ βουλομένους λῦσαι τὰ θεωρικὰ, λαμβάνειν αὐτὰ ἐν εἰρήνῃ, καὶ ἐν πολέμῳ ἀρκεῖσθαι, καὶ μὴ ζητεῖν πλεῖον τὰ ἐν πολέμῳ· κοινῶν δέ φησι τῶν δημοσίων.

Ἔξεστιν ἄγειν ἡσυχίαν;] Πάνυ καλῶς τὴν ἡσυχίαν προέταξε· περὶ ῥαθύμων γὰρ 1 φθέγγεται· εἶτα, ἵνα μὴ μεμνημένος τοῦ ὀνόματος τοῦ πολέμου ἐπαχθὴς ὀφθῇ. οὐκ ὠνόμασεν, ἀλλ' εἶπεν, οἷον καὶ τὰ νῦν ὑπάρχει.

τὰ νῦν] Ἀντὶ τοῦ 2 πολέμου· ὅρα δὲ πῶς τὸ ὄνομα τοῦ πολέμου ἀποκρύπτεται.

ἀπὸ τῶν αὐτῶν τούτων] Τουτέστιν, ἵνα μὴ πρὸς τοῖς θεωρικοῖς λαμβάνῃ μισθὸν στρατιωτικόν.

ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον] Καὶ γὰρ οὐ παράνομον τὸ ὑπὲρ τῆς ἐνεγκαμένης τοὺς πολίτας ἀναγκάζεσθαι.

Ἐστί τις ἔξω τῆς ἡλικίας] 3 Οἷον ἔξω τῆς τῶν νέων 3 ἡλικίας, καὶ ὢν ἀνδρῶν γερόντων· εἰ μὴ ἄρα τελευτήσαντες· λέγομεν οὖν ὅτι ἡλικίαν ἐκάλουν ἐξαιρέτως τὴν τῶν δυναμένων πονεῖν· ὁ τοίνυν ταύτης ὢν ἔξω τῆς ἡλικίας, γέρων ἂν ὑπάρχοι.

ἀτάκτως νῦν λαμβάνων] Μὴ στρατευόμενος.

1 προσφθέγγεται. 2 πόλεμον. 3 Οἷον νέων, ἀνδρῶν γερόντων.

πλὴν

πράττεσθαι. Ὅλως δὲ οὔτ᾽ ἀφελὼν οὔτε προσθεὶς, πλὴν [1] μικρῶν, τὴν ἀταξίαν ἀνελὼν εἰς τάξιν ἤγαγον τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν τοῦ λαβεῖν, τοῦ στρατεύεσθαι, τοῦ δικάζειν, τοῦ ποιεῖν τοῦθ᾽ ὅ,τι καθ᾽ ἡλικίαν ἕκαστος ἔχοι, καὶ ὅτου καιρὸς εἴη, τάξιν ποιήσας. Οὐκ ἔστιν ὅπου τοῖς μηδὲν ἐγὼ ποιοῦσι τὰ τῶν ποιησόντων εἶπον ὡς δεῖ νέμειν· οὐδ᾽ αὐτοὺς μὲν ἀργεῖν καὶ σχολάζειν καὶ ἀπορεῖν, ὅτι δὲ οἱ τοῦ δεῖνος νικῶσι ξένοι, ταῦτα πυνθάνεσθαι. Ταῦτα γὰρ νυνὶ γίνεται· καὶ οὐχὶ μέμφομαι τὸν ποιοῦντά τι τῶν δεόντων ὑπὲρ ὑμῶν· ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἀξιῶ πράττειν ταῦτα ἐφ᾽ οἷς ἑτέρους τιμᾶτε,

1 μικρὸν.

ΣΧΟΛΙΑ.

πλὴν μικρῶν] Ἐπειδὴ συνεβεβούλευσεν αὐτοῖς μὴ λαμβάνειν μηδὲ στρατιωτικὸν, μηδὲ συμβουλευτικὸν, μηδὲ δικαστικὸν, ἀλλ᾽ ἀρκεῖσθαι τοῖς θεωρικοῖς· Διὰ δὲ τοῦ εἰπεῖν μικρῶν, δυσχερεῖς τοῦ καταφρονεῖν αὐτοὺς τούτου παρασκευάζει.

ἀταξίαν] Τὴν τῶν νέων δηλονότι·

καὶ ἀπορεῖν] Ἀπορεῖν καλεῖ τὸ λαμβάνειν τοὺς δύο ὀβολούς· καὶ ἐξὸν πλουτεῖν ἐκ τοῦ πολέμου.

οἱ τοῦ δεῖνος] Οἷον οἱ τοῦ Χάρητος.

οὐχὶ μέμφομαι] Ἐπειδὴ διεβάλετο τὸ ξενικὸν ἄνω. ξενικῷ γὰρ ἐκέχρητο ὁ Χάρης· ὡς ἂν εἰ ἔλεγεν ἐπαινῶ τὸν Χάρητα ποιοῦντα καὶ πονοῦντα ἀεὶ καὶ μετὰ ξένων· ἀλλ᾽ οὖν γε προκρίνω τοὺς ἐκ τῆς πόλεως στρατιώτας.

μᾶτε, καὶ μὴ παραχωρεῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς τάξεως, ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι τῆς ἀρετῆς μετὰ πολλῶν καὶ καλῶν κινδύνων κτησάμενοι κατέλιπον. Σχεδὸν εἴρηκα ἃ νομίζω συμφέρειν· ὑμεῖς δὲ ἕλοισθε, ὅ,τι καὶ τῇ πόλει καὶ ἅπασι συνοίσειν ὑμῖν μέλλει.

ΣΧΟΛΙΑ.

τῆς τάξεως,] Τάξιν ἀρετῆς καλεῖ, τὸ ἡγεμονεύειν τῆς Ἑλλάδος· 1 καὶ, ὅπερ εἰώθεσαν, τὸ δι᾽ ἑαυτῶν εἰς τοὺς πολέμους ἐξιέναι.

Σχεδὸν εἴρηκα] Ἵνα μή τινες καταγνῶσιν αὐτοῦ ὡς παραλείψαντός τινας συμβουλίας, ἢ ῥαθυμήσωσιν ὡς 2 ἅπαντ᾽ ἀκούσασι, προσέθηκε.

συνοίσειν] Πάλιν καὶ ἐνταῦθα, διὰ τοῦ αὐτοῖς τὴν αἵρεσιν ἀποδεδόναι, τὴν περὶ τῶν θεωρικῶν κρίσιν ἀποφεύγει.

1 ἀλλ᾽ ὥρα ἔφθασαν.

2 ἅπαντες.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΣΟΦΙΣΤΟΥ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥ

Πρώτου Λόγου.

ΟΛΥΝΘΟΣ ἦν πόλις ἐπὶ Θρᾴκης· Ελληνικὸν δὲ ταύτῃ τῶν ἐνοικούντων τὸ γένος ἀπὸ Χαλκίδος τῆς ἐν Εὐβοίᾳ· ἡ δὲ Χαλκὶς Αθηναίων ἄποικος. Πολλοὶ δὲ πόλεμοι καὶ ἔνδοξοι τῆς Ολύνθου· Αθηναίοις τε γὰρ ἐπολέμησεν ἄρχουσι τῶν Ἑλλήνων τὸ παλαιὸν, καὶ αὖθις Λακεδαιμονίοις· χρόνῳ τε εἰς δύναμιν προῆλθε μεγάλην, καὶ τῶν συγγενῶν πόλεων ὑπερεῖχεν· ἦν γὰρ ἐπὶ Θρᾴκης πολύ τι γένος Χαλκιδικόν. Φιλίππῳ δὲ τῷ Μακεδόνων βασιλεῖ συμμαχίαν οἱ Ολύνθιοι ποιησάμενοι, καὶ πολεμοῦντες μετ' αὐτοῦ πρὸς Αθηναίους τοκατ' ἀρχὰς, καὶ τοῦτο μὲν Ανθεμοῦντα παρὰ τοῦ Μακεδόνος εἰληφότες, πόλιν ἀμφισβητήσιμον Μακεδόσι καὶ Ολυνθίοις, τοῦτο δὲ Ποτίδαιαν, ἣν Αθηναίων ἐχόντων ἐκπολιορκήσας ὁ Φίλιππος, Ολυνθίοις παρέδωκεν, ὕστερον ὑποπτεύειν ἤρξαντο τὸν βασιλέα, ὁρῶντες αὐτοῦ ταχεῖαν καὶ πολλὴν τὴν αὔξησιν, οὐ πιστὴν δὲ τὴν γνώμην· ἀποδημοῦντα δὲ τηρήσαντες αὐτὸν, πέμψαντες πρέσβεις πρὸς Αθηναίους, κατελύσαντο τὸν πρὸς αὐτοὺς πόλεμον, ποιοῦντες τοῦτο παρὰ τὰς συνθήκας τὰς πρὸς Φίλιππον· συνέθεντο γὰρ καὶ κοινῇ πολεμεῖν πρὸς Αθηναίους, κἂν ἄλλο τι δόξῃ, κοινῇ σπείσασθαι. Ο δὲ Φίλιππος, πάλαι μὲν προφάσεως ἐπ' αὐτοὺς δεόμενος, τότε δὲ ταύτην λαβὼν, ὡς τὰς συνθήκας παραβεβηκόσι, καὶ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τοὺς ἑαυτοῦ φιλίαν ἐσπεισμένοις, πόλεμον ἐπήνεγκεν· οἱ δὲ πεπόμφασι πρέσβεις εἰς Αθήνας περὶ βοηθείας· οἷς ὁ Δημοσθένης συναγορεύει, βοηθεῖν κελεύων τοῖς Ολυνθίοις· καὶ φησὶ τὴν Ολυνθίων σωτηρίαν, ἀσφάλειαν τῶν Αθηναίων εἶναι· σωζομένων γὰρ τῶν Ολυνθίων, οὐδέποτε ἥξειν εἰς τὴν Αττικὴν Φίλιππον, ἀλλὰ τοῖς Αθηναίοις ἐξουσίαν ἔσεσθαι πλεῖν ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, κἀκεῖ

ποιεῖσθαι τὸν πόλεμον· εἰ δὲ ὑπὸ Φιλίππῳ γένοιτο ἡ πόλις αὕτη, ἀνεῖσθαι τὴν ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους ὁδὸν τῷ βασιλεῖ· 1 Φησὶ δὲ μὴ δυσμάχητον εἶναι τὸν Φίλιππον οὕτως, ὡς ὑπείληπται· θαρσύνων ἐπ' αὐτὸν τοὺς Ἀθηναίους. Διείλεκται δὲ καὶ περὶ τῶν δημοσίων χρημάτων, συμβουλεύων αὐτὰ ποιῆσαι στρατιωτικὰ ἀντὶ θεωρικῶν· καὶ τὸ ἔθος οὐ πρόδηλον ὄν, ᾧ ἐχρῶντο οἱ Ἀθηναῖοι, ἀνάγκη σαφηνίσαι. Οὐκ ὄντος τὸ παλαιὸν θεάτρου λιθίνου παρ' αὐτοῖς, ἀλλὰ ξυλίνων συμπηγνυμένων ἰκρίων· καὶ πάντων καταλαμβάνειν τὸν τόπον σπευδόντων, πληγαί τε ἐγίνοντο καί που καὶ τραύματα. Τοῦτο κωλῦσαι βουληθέντες οἱ προεστῶτες τῶν Ἀθηναίων, ὠνητοὺς ἐποιήσαντο τοὺς τόπους· καὶ ἕκαστον ἔδει διδόναι δύο ὀβολοὺς, καὶ καταβαλόντα θέαν ἔχειν· Ἵνα δὲ μὴ δοκῶσιν οἱ πένητες τῷ ἀναλώματι λυπεῖσθαι, ἐκ τοῦ δημοσίου λαμβάνειν ἕκαστον ἐτάχθη τοὺς δύο ὀβολούς· ἐντεῦθεν μὲν οὖν τὸ ἔθος ἤρξατο· προῆλθε δὲ εἰς τοσοῦτον, ὥστε οὐκ εἰς τοῦτο μόνον ἐλάμβανον, ἀλλὰ ἁπλῶς πάντα τὰ δημόσια χρήματα διενέμοντο· ὅθεν καὶ περὶ τὰς στρατείας ὀκνηροὶ κατέστησαν· πάλαι μὲν γὰρ στρατευόμενοι, μισθὸν παρὰ τῆς πόλεως ἐλάμβανον· τότε δὲ, ἐν ταῖς θεωρίαις καὶ ταῖς ἑορταῖς, οἴκοι μένοντες, διενέμοντο τὰ χρήματα· οὐκ ἔτι οὖν ἤθελον ἐξιέναι καὶ κινδυνεύειν· ἀλλὰ καὶ νόμον ἔθεντο περὶ τῶν θεωρικῶν τούτων χρημάτων, θάνατον ἀπειλοῦντα τῷ γράψαντι μεταθεῖναι ταῦτα εἰς τὴν ἀρχαίαν τάξιν, καὶ γενέσθαι στρατιωτικά· διὸ ὁ Δημοσθένης εὐλαβῶς ἅπτεται τῆς περὶ τούτου συμβουλῆς, καὶ ὑπερωτήσας ἑαυτὸν, ὅτι σὺ γράφεις ταῦτα εἶναι στρατιωτικὰ, ἐπιφέρει, μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε· τοσαῦτα μὲν περὶ τῶν θεωρικῶν· Διείλεκται δὲ ὁ ῥήτωρ καὶ περὶ πολιτικῆς δυνάμεως, ἀξιῶν αὐτοὺς στρατεύεσθαι, καὶ μὴ διὰ ξένων, ὥσπερ εἰώθεσαν, ποιεῖσθαι τὴν βοήθειαν, τοῦτο γὰρ αἴτιον εἶναί φησι τοῦ τὰ πράγματα ἀπόλλυσθαι.

1 φ. δὲ δύσμαχον —— Φίλιππον· οὕτως ὑπ.

ΔΗΜΟ-

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ ΛΟΓ.[1] Γ.

ά. ΑΝΤΙ πολλῶν ἂν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρημάτων ὑμᾶς ἑλέσθαι νομίζω, εἰ φανερὸν γένοιτο τὸ μέλ-

1 A.

ΟΥΛΠΙΑΝΟΥ ΡΗΤΟΡΟΣ ΕΞΗΓΗΣΙΣ, καὶ ΣΧΟΛΙΑ, Εἰς τὸν ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΝ Α.]

ΑΝΤΙ πολλῶν ἂν,] Ἐκ πλαγίου ἔπαινος τῶν ἀκροατῶν, χρηστοῦ ὑποκειμένου πράγματος· καὶ ἔστι πρῶτος τόπος τῶν ἐξ ὑπολήψεως, σύντομον δὲ τὸ προοίμιον, διὰ τὴν τῶν πραγμάτων χρείαν· ἔστι δὲ ἠθικὸν ὁμοῦ καὶ πραγματικὸν τὸ προοίμιον· τὸ μὲν γὰρ ἐν τῇ λέξει μέτριον καὶ ἐπιεικὲς, ἦθος ἔχον, εὔνουν ποιεῖ τὸν ἀκροατὴν, καὶ 1 ἠθικὸν ἀπεργάζεται τὸν λόγον· ἡ δὲ λύσις τῶν ἀντιπιπτόντων, καὶ ἡ σπερματικὴ τῶν κεφαλαίων ἐπαγωγὴ, πραγματικὸν ποιεῖ τὸ προοίμιον· ἴδιον γὰρ μάλιστα Δημοσθένους καὶ Θουκυδίδου, μὴ μόνον ἀπὸ τῶν συναγωνιζομένων αὐτοῖς κεφαλαίων ποιεῖσθαι τὰ προοίμια, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑφορμοῦντα εὐθὺς ἐν ἀρχῇ θεραπεύειν· τεχνικῶς σφόδρα καὶ δεινῶς· ἀναιρεθέντων γὰρ τῶν ἀντιπιπτόντων καὶ τῶν ὑφορμούντων ἐν τῇ γνώμῃ τῶν ἀκροατῶν, 2 ῥᾴδιον καλασκευάζειν τὸ λοιπὸν, τὰ μηδεμίαν ἀντίῤῥησιν ἐπιδεχόμενα· Τὸ μὲν οὖν προοίμιον πλέκεται ἀπὸ τοῦ συμφέροντος κεφαλαίου καὶ τοῦ δυνατοῦ· καὶ γὰρ ὁ σύμπας λόγος, ἀπὸ τῶν αὐτῶν πρόηκται· λυποῦν δὲ ἦν αὐτὸν τὸ κατὰ τὰ χρήματα τὰ θεωρικά· διὸ καὶ ἐν ἀρχῇ λεληθότως κατασκευάζει τοὺς ἀκροατὰς καταφρονεῖν χρημάτων· μεθ' ὑπερβολῆς δὲ ἐχρήσατο τῷ νοήματι, οὐχ ἁπλῶς Χρημάτων εἰπὼν, ἀλλὰ καὶ Πολλῶν· εἰ γὰρ πολλῶν χρημάτων συνηθες ὑμῖν καλαφρονεῖν, πολλῷ μᾶλλον τῶν ὀλίγων· Νομίζω δὲ, εἶπε, καὶ οὐ Πέπεισμαι, ὅτι τὸ μὲν, ἠθικὸν ὂν, εἰς συγκαλάθεσιν ἄγει τὸν ἀκροατήν· τὸ δὲ, ἀπόφασιν ἔχον, φιλόνεικον αὐτὸν μᾶλλον καθίστησιν· ὁ δὲ νοῦς· εἴ τις ὑμῖν προέτεινε χρήματά τε καὶ τὸ συμ-

1 παθητικόν.

2 Deſunt ῥᾴδιον καλασκ.

φέρον

φέρον, εὐθὺς ἂν ἠσπάσατο ἀντὶ πολλῶν χρημάτων τὸ συμφέρον. Ζητεῖται δὲ, τί βουλόμενος δεῖξαι, τῇ διανοίᾳ ταύτῃ εὐθὺς ἐχρήσατο, τῇ συγκρινούσῃ τὰ χρήματα πρὸς τὸ συμφέρον· καὶ λέγουσιν, οἱ μὲν, ἐπειδὴ ὑπενοεῖτο, ὡς διὰ τὸ λαβεῖν χρήματα παρὰ τῶν Ολυνθίων λέγειν ἑλόμενος ὑπὲρ αὐτῶν, ἠθέλησε διὰ τοῦτο λῦσαι τὴν ὑπόνοιαν, διὰ τοῦ εἰπεῖν, ὅτι προκριτέον τῶν χρημάτων τὸ συμφέρον· αὕτη δὲ σεσοφισμένη ἐστὶν ἡ ἐξήγησις· οὐ γὰρ εἶπεν, ὅτι ἐγὼ προκρίνω τῶν χρημάτων τὸ συμφέρον, ἀλλ᾽ ὑμᾶς τοῦτο πιστεύω ποιεῖν· ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ἐπειδὴ ὑποψίαν εἶχεν ὡς δεχόμενος τὰ χρήματα ἀπὸ τοῦ Περσῶν βασιλέως· ἔστι δὲ καὶ αὕτη ὁμοία ἡ ἐξήγησις· ἄλλοι δέ φασιν· ἐπειδὴ περὶ εἰσφορῶν αὐτοῖς μέλλει μετὰ μικρὸν διαλέγεσθαι, τούτων δὲ τῶν λυπηρῶν, βουλόμενος αὐτοὺς εὐθυμοτέρους ἐν τῇ ἀρχῇ κατεργάσασθαι, τὸ τοιοῦτον εἶπεν· ἡ δὲ ἀληθεστέρα αἰτία ἐστὶν αὕτη· ἐπειδήπερ χρήματα ἔχοντες στρατιωτικὰ, οἱ Αθηναῖοι, ἔναγχος αὐτὰ πεποιήκασι θεωρικὰ, ὥστε λαμβάνειν ἐν τῷ θεωρεῖν ἕκαστον τῶν ἐν τῇ πόλει δύο ὀβολοὺς, ἵνα τὸν μὲν ἕνα κατασχῇ εἰς ἰδίαν τροφὴν, τὸν δὲ ἄλλον παρέχειν ἔχωσι τῷ ἀρχιτέκτονι τοῦ θεάτρου· οὐδὲ γὰρ εἶχον τότε θέατρον ἐκ λίθων κατεσκευασμένον· εἶτα βουλόμενος ὁ Δημοσθένης ταῦτα μεταβαλεῖν εἰς στρατιωτικὰ, ἐπειδήπερ νῦν κατέλαβεν ὁ πόλεμος ὁ πρὸς Φίλιππον, καὶ εὐλαβούμενος εὐθὺς ἐν τῇ ἀρχῇ λυπηρὰ φανῆναι τοῖς Αθηναίοις εἴγε ἔμελλεν αὐτοὺς ἀποστερεῖν τῶν δύο τούτων ὀβολῶν, τέως μὲν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦτο λέγειν φανερῶς ἀναβάλλεται· τοῦτο δέ αὐτοῖς ὑπονοεῖν παρέχει. διὰ τοῦ εἰπεῖν, ὅτι προκριτέον ἐστὶ τὸ συμφέρον τῶν χρημάτων, καὶ οὐκ εἶπεν ἁπλῶς χρημάτων, ἀλλὰ καὶ πολλῶν, δηλῶν ὅτι εἰ πολλῶν χρημάτων μέλλουσι καταφρονεῖν διὰ τὸ συμφέρον, πόσῳ γε μᾶλλον οὐκ ἂν ζηλήσειαν ὑπεριδεῖν δύο ὀβολῶν ἕνεκεν τοῦ λυσιτελοῦντος· ἰστέον δὲ ὅτι τὰ χρήματα ταῦτα τὰ δημόσια θεωρικὰ ἐποίησεν ἐξ ἀρχῆς ὁ Περικλῆς δι᾽ αἰτίαν τοιαύτην· ἐπειδὴ πολλῶν θεωμένων καὶ στασιαζόντων διὰ τὸν τόπον, καὶ ξένων καὶ πολιτῶν, καὶ λοιπὸν τῶν πλουσίων ἀγοραζόντων τοὺς τόπους, βουλόμενος ἀρέσαι τῷ δήμῳ ἐν τοῖς πένησιν, ἵνα ἔχωσι καὶ αὐτοὶ πόθεν ὠνεῖσθαι τόπους, ἔγραψε τὰ προσοδευόμενα χρήματα τῇ πόλει γίνεσθαι πᾶσι θεωρικὰ τοῖς πολίταις· εἶτα ἐπιχειρήσαντος Απολλοδώρου τινὸς πάλιν αὐτὰ ποιῆσαι στρατιωτικὰ, βουλόμενος Εὔβουλος ὁ πολιτευόμενος δημαγωγὸς ὢν, πλείονα εὔνοιαν ἐπισπάσασθαι τοῦ δήμου πρὸς ἑαυτὸν, ἔγραψε νόμον τὸν κελεύοντα, θανάτῳ ζημιοῦσθαι εἴ τις ἐπιχειροίη μεταποιεῖν τὰ θεωρικὰ στρατιωτικά· διὸ ὁσάκις ἐν τοῖς Φιλιππικοῖς μέμνηται αὐτῶν ὁ Δημοσθένης, συμβουλεύει μόνον, ὥστε αὐτὰ λυθῆναι, οὐ μέντοι καὶ ἐγγράφως λέγει, ὅπου ἦν ἐπικίνδυνον· ὅμως οὐκ ἔπεισεν αὐτοὺς λῦσαι, εἰ μὴ ὕστερον αὐτοὶ ἀναγκαζόμενοι τῷ πολέμῳ, τοῦτο πεποιήκασιν.

ὑμᾶς] Εμφασιν ἔχει πολλὴν ἡ λέξις τὸ Ὑμᾶς, ὡσανεὶ ἔλεγεν, Ὑμᾶς, οὓς οὐχ εἷλε πλοῦτος ὁ Περσικὸς, οὐ Λακεδαιμόνιοι μεγάλα ὑπισχνούμενοι· τὸ δὲ Νομίζω, ὡς ἤδη ἐν τοῖς Στρατικοῖς εἴρηται, καὶ τὸ δοκεῖν, καὶ τὰ τοιαῦτα, οὐ πάντως ἐπὶ ἀμφιβόλου τάττουσιν οἱ παλαιοὶ, ἀλλὰ πολλάκις καὶ ἐπὶ

μέλλον συνοίσειν τῇ πόλει, περὶ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε. Ὅτε τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει, προσήκει προθύμως ἐθέλειν ἀκούειν τῶν βουλομένων συμβουλεύειν. Οὐ γὰρ μόνον εἴ τι χρήσιμον ἐσκεμμένος ἥκει τις, τοῦτ' ἂν ἀκούσαντες λάβοιτε· ἀλλὰ καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης ὑπολαμβάνω, πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμα

χρῆμα

ΣΧΟΛΙΑ.

τοῦ ἀληθεύειν· οὕτως οὖν καὶ τὸ νομίζω ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ κρίνω καὶ πιστεύω.

Ὅτε τοίνυν] Ἡ κατασκευὴ τοῦ προοιμίου κατὰ ἀποσιώπησιν, οὐ γὰρ ἐῤῥήθη· μετῆλθε δὲ ἐφ' ἑτέραν ἔννοιαν, τὴν πρώτην ἀφεὶς ἀκατάσκευον· αἴτιον δὲ τούτου τὸ τῆς προτάσεως ἔνδοξον· ἔχει γὰρ δὴ παρὰ τῆς κοινῆς ἐννοίας ὁμολογούμενον, ὅτι προτιμῶσιν οἱ ἄνθρωποι τὸ συμφέρον χρημάτων· ἔνδοξοι δέ εἰσι προτάσεις, ὧν οὐ περιμένει τὴν ἀπόδειξιν ὁ ἀκροατής· καὶ λαμβάνει ταύτην ἀπὸ τῆς δόξης τῶν Ἑλλήνων, ἢ ἀπὸ τῆς κοινῆς ἐννοίας· ἔστι δὲ ὅτε καὶ ἀπὸ τῶν νόμων.

προσήκει προθύμως] Παρίσωσις κατὰ τὴν ἀρχήν.

ἐθέλειν ἀκούειν] Πάντας προτρέπει λέγειν, ἵνα διὰ τούτου καὶ τὸν φθόνον φύγῃ, ὡς μὴ βουλόμενος λέγειν μόνος· καὶ ἵνα εἰ τὴν αὐτοῦ συμβουλὴν προέλοιντο, κρείττων ἁπάντων τῶν συμβούλων ἀποδειχθῇ.

Οὐ γὰρ μόνον] Τὸ σχῆμα ἐξ ἀναιρέσεως συμπλεκτικόν.

λάβοιτε] Ὁριστικῶς δεῖ ἐκλαβεῖν τὸ λάβοιτε, ἵν' ᾖ, ὅτι οὐκ ὀφείλετε λαμβάνειν [1] μόνα τὰ ἀπὸ τοῦ ἐσκεμμένου συμβουλεύοντος, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ αὐτοσχεδιάζοντος· ἐπέρχεται γὰρ καὶ τούτῳ πολλὰ τῶν δεόντων εἰπεῖν, παρὰ τῆς ὑμετέρας εὐτυχίας.

ἀλλὰ καὶ] Ἐπειδὴ μέλλει δυνατὸν καλεῖν τὸν Φίλιππον, διὰ τὸ εἶναι εὐτυχῆ, προσποιεῖται ἐνταῦθα ἀφελῶς εὐτυχίαν Ἀθηναίοις μαρτυρεῖν, ἵνα, ἐκεῖσε γενόμενος, ἔχῃ αὐτοὺς προεθισμένους ἀκούειν, ὅτι καὶ αὐτοὶ δύνανται πρᾶξαι τὰ δέοντα.

τῶν δεόντων] Δέοντα καλοῦμεν, οὐ τὰ συμφέροντα μόνον, ἀλλὰ

1 Deeſt μόνα.

καὶ

χρῆμα ἐνίοις ἂν ἐπελθεῖν εἰπεῖν· ὡς ἐξ ἁπάντων ῥᾳδίαν τὴν τοῦ συμφέροντος ὑμῖν αἵρεσιν γενέσθαι.

β'. Ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μονονουχὶ λέγει φωνὴν ἀφιεὶς, ὅτι τῶν πραγμάτων ὑμῖν ἐκείνων αὐτοῖς ἀντιληπτέον ἐστὶν, εἴπερ ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν φροντίζετε. Ἡμεῖς δ' οὐκ

ΣΧΟΛΙΑ.

καὶ τὰ πρέποντα.

ἐξ ἁπάντων] Καὶ τῶν ἐσκεμμένων, καὶ τῶν παραχρῆμα λεχθέντων.

Ὁ μὲν οὖν παρὼν] Ἀκόλουθον τῷ προτέρῳ προοιμίῳ τὸ δεύτερον· ἐκεῖ γὰρ προκαλεσάμενος τοὺς βουλομένους συμβουλεύειν, νῦν ἐκ περιουσίας τὸν καιρὸν σύμβουλον εἰσήγαγεν, ὥσπερ ἐνδεικνύμενος ὅτι τί μὲν ἐροῦσιν οἱ ῥήτορες ἄδηλον· ὁ μέντοι καιρὸς, τήνδε τὴν γνώμην ἀποφαίνεται· καὶ ἔστιν ὥσπερ ἐκ προσωποποιΐας ὁ λόγος· διενήνοχε δὲ τῆς παρὰ τοῖς ποιηταῖς, ὅτι ἐκεῖνοι μὲν αὐτὸν τὸν καιρὸν ποιοῦσι φθεγγόμενον, ἤ τι ἕτερον, οἷς οὐ μέτεστι φωνῆς· ὁ μέντοι ῥήτωρ τὴν ἐκείνου φωνὴν ὑποκρίνηται· τὸ πιθανὸν τῷ λόγῳ κατασκευάζων.

ἐκείνων] Ἀντὶ τοῦ, ὑμῖν τοῖς Ἀθηναίοις αὐτοῖς, ἀντιληπτέον καὶ ἀντιποιητέον ἐστὶ τῶν ἐν Ὀλύνθῳ πραγμάτων.

Ἡμεῖς δὲ] Τὸ ἐπαχθὲς βουλόμενος φεύγειν, καὶ ἑαυτὸν ἔμιξε τῷ ἐγκλήματι, Ἡμεῖς εἰπὼν, καὶ οὐχ Ὑμεῖς· τοῦτο δὲ τὸ σχῆμα λέγε⁾ ὑποσιώπησις, ὅταν μέλλῃ τις ἐπιφέρειν τραχύ τι καὶ λοιδορίας ἐχόμενον, μὴ βούληται δὲ διὰ τὸ ἐπαχθὲς αὐτὸ λέγειν, ἀλλὰ δι' αἰνιγμάτων σημαίνῃ· καὶ γὰρ ἐνταῦθα βουλόμενος λέγειν, ὅτι καὶ ὁ μὲν καιρὸς πάντα ποιεῖ, παροξύνων ἡμᾶς ἐπὶ τὴν σωτηρίαν τῶν πραγμάτων· ἡμεῖς δὲ ῥαθυμοῦμεν καὶ οὐ προσέχομεν αὐτοῖς, ἀλλὰ θέαις τε καὶ τρυφαῖς σχολάζομεν· ὑπεσιώπησε μὲν τοῦτο, διὰ τὸ δυσχερές· ἐπήγαγε δὲ, οὐκ οἶδ' ὅντινά μοι δοκοῦμεν ἔχειν τρόπον πρὸς αὐτά· διαφέρει δὲ τῆς ἀποσιωπήσεως, ὅτι ἐκείνη μὲν παντελῶς ἀποσιωπᾷ τὸ πρᾶγμα, ὥσπερ τὸ, οὐ βούλομαι δὲ δυσχερὲς εἰπεῖν· ἡ δὲ ὑποσιώπησις, αἰνίττεταί τι, ὡς ἐνταῦθα· εἴη ἂν οὖν τοῦτο τὸ κῶλον συμπέρασμα τοῦ προοιμίου,

οὐκ οἶδ' ὅν τινά μοι δοκοῦμεν ἔχειν τρόπον πρὸς αὐτά. Ἔστι δὴ τά γ' ἐμοὶ δοκοῦντα, ψηφίσασθαι μὲν ἤδη τὴν βοήθειαν, καὶ παρασκευάσασθαι τὴν ταχίστην, ὅπως ἐνθένδε βοηθήσητε, καὶ μὴ πάθητε ταὐτὸν, ὅπερ καὶ πρότερον· πρεσβείαν δὲ πέμπειν, ἥτις ταῦτ' ἐρεῖ, καὶ παρέσται τοῖς πράγμασιν· ὡς ἔστι μάλιστα τοῦτο δέος, μὴ πανοῦργος ὢν, καὶ δεινὸς ἄνθρωπος πράγμασι χρῆσθαι, τὰ μὲν εἴκων, ἡνίκα ἂν τύχῃ, τὰ δ' ἀπειλῶν, (ἀξιόπιστος δ' ἂν εἰκότως φαίνοιτο) τὰ δ' ἡμᾶς διαβάλλων, καὶ τὴν ἀπουσίαν τὴν ἡμε-

ΣΧΟΛΙΑ.

κατασκευῆς οὔσης, τοῦ, εἴπερ ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν φροντίζετε.

Ἔστι δὴ,] Ἀρχὴ τῶν κεφαλαίων ἐντεῦθεν· προτάττει δὲ τὸ συμφέρον τοῦ δυνατοῦ. Ἄλλως. Γνώμης ἀπόφασις· ἔστι δὲ ἐντεῦθεν ἀρχὴ καὶ εἰσβολὴ τοῦ συμφέροντος.

τὴν ταχίστην,] Ἀντὶ τοῦ ταχέως.

ἐνθένδε] Εἰς τὴν Ὄλυνθον.

ὅπερ καὶ πρότερον· Καιροῦ γὰρ ὁμοίου περί τινων ἄλλων παραπεσόντος, ἠμελήκατε.

ταῦτ' ἐρεῖ,] Ὅτι μέλλουσιν οἱ Ἀθηναῖοι ἐλθεῖν καὶ βοηθῆσαι ὑμῖν, καὶ διὰ τῆς παρουσίας παραμυθήσεται αὐτοὺς, καὶ μὴ χώραν σχῇ ὁ Φίλιππος ἀπατῆσαι αὐτοὺς, ἀντὶ ἐνεχύρου τῆς βοηθείας, ὑπαρχούσης αὐτοῖς ἐκεῖσε τῆς πρεσβείας.

καὶ παρέσται] Ἤγουν, ἡ αὐτὴ ἄγγελος εἴη τῆς βοηθείας, καὶ βοηθός.

πανοῦργος] Φίλιππος.

εἴκων] Αὐτοῖς.

τρέψηται] Τὸ βέβαιον τῶν Ὀλυνθίων ἐδήλωσεν, ὅτι καὶ μὴ βουλομένους αὐτοὺς τρέψεται καὶ παρασπάσεται· εἴληπται δὲ ἡ λέξις ἀπὸ τῶν

ἠμελήσαν, τρέψηται καὶ παρασπάσηταί τι τῶν ὅλων πραγμάτων.

γ΄. Οὐ μὴν ἀλλ' ἐπιεικῶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ' ὃ δυσμαχώτατόν ἐστι τῶν Φιλίππου πραγμάτων, καὶ βέλτιστον ὑμῖν. Τὸ γὰρ εἶναι πάντων ἐκεῖνον ἕνα ὄντα κύριον καὶ ῥητῶν καὶ ἀπορρήτων, καὶ ἅμα στρατηγὸν, καὶ δεσπότην, καὶ ταμίαν, καὶ πανταχοῦ αὐτὸν παρεῖναι τῷ στρατεύματι, πρὸς μὲν τὸ τὰ τοῦ πολέμου ταχὺ καὶ κατὰ καιρὸν πράττεσθαι, πολλῷ προέχει· πρὸς δὲ τὰς καταλλαγὰς, ἃς ἂν ἐκεῖνος ποιήσηται ἄσμενος πρὸς Ὀλυνθίους, ἐναν-

τίως

ΣΧΟΛΙΑ·

τῶν καταφευγόντων εἰς τοὺς βωμοὺς, καὶ βίᾳ 1 ἀποσπωμένων· ἢ, ὡς ἐπὶ μέλους τινὸς σώματος, ἵνα δείξῃ τὴν ἑνότητα τῶν Ὀλυνθίων· τὸ δὲ τὶ, ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ μέγα κεῖται· ὥσπερ τὸ, Δύναμίν τινα κεκτήμεθα· τὸ τινὰ γὰρ ἀντὶ τοῦ μεγάλην.

ἀλλ' ἐπιεικῶς] Τὸ ἐπιεικῶς, ἀντὶ τοῦ πάνυ καὶ λίαν.

δυσμαχώτατον] Διὰ τὴν πανουργίαν.

καὶ βέλτιστον] Τοῦτο τὸ σχῆμα λέγεται παρὰ προσδοκίαν, ὅταν τὸ αὐτὸ πρᾶγμα καὶ φοβερὸν καὶ συμφέρον ᾖ.

πανταχοῦ] Ὅπου ἂν βουληθείη.

πρὸς μὲν τὸ τὰ] Ἐν μὲν γὰρ ταῖς δημοκρατίαις, τῷ μὲν ἀρέσει ὁ πόλεμος, τῷ δ' οὐκ· ὁ δὲ βασιλεὺς εἷς ὢν, ἡνίκα ἂν βουληθῇ πολεμεῖν, οὐδένα τὸν ἐναντιούμενον ἔχει.

ἐναντίως ἔχει] Αὐτὸ, φησὶ, τὸ δύσμαχον αὐτοῦ καὶ δυσκαταγώνιστον ἐναντιοῦται πρὸς τὸ γενέσθαι αὐτῷ τοὺς Ὀλυνθίους φίλους· εἶτ' ἐπάγει τὴν αἰτίαν,

1 ἀποσπωμένων, ἤγουν.

Δῆν

τίως ἔχει. Δῆλον γάρ ἐστι τοῖς Ὀλυνθίοις, ὅτι νῦν οὐ περὶ δόξης, οὐδ᾽ ὑπὲρ μέρους χώρας πολεμοῦσιν, ἀλλ᾽ ἀναστάσεως καὶ ἀνδραποδισμοῦ τῆς πατρίδος· καὶ ἴσασιν ἅ τ᾽ Ἀμφιπολιτῶν ἐποίησε τοὺς παραδόντας αὐτῷ τὴν πόλιν, καὶ Πυδναίων τοὺς ὑποδεξαμένους. Καὶ ὅλως ἄπιστον οἶμαι ταῖς πολιτείαις ἡ τυραννίς, ἄλλως τε κἂν ὅμορον χώραν ἔχωσι.

δ΄. Ταῦτ᾽ οὖν ἐγνωκότας ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθην-

ΣΧΟΛΙΑ.

Δῆλον γάρ ἐστιν] Ἀντιστροφή.

ὅτι νῦν] Οἷον οὐ περὶ τοῦ ἡττηθῆναι μόνον αὐτοὺς παρὰ Φιλίππου, ἀλλ᾽ ὑπὲρ τοῦ μὴ ἐκβαλεῖν ἐκεῖθεν καὶ ἀνδραποδίσασθαι, ὅ ἐστι δούλους ποιῆσαι.

πολεμοῦσιν,] Οἱ Ὀλύνθιοι.

ἀλλ᾽ ἀναστάσεως] Ἠγοῦν ὑπὲρ τοῦ μὴ ἀνάστατον ὑπὸ τούτου γενέσθαι τὴν σφῶν πόλιν, καὶ δούλους αὐτούς· τὸ γὰρ οἰκεῖον συμφέρον οὗτος ζητῶν, ταῦτα σπουδάσει ποιῆσαι

καὶ ἴσασιν] 1 Ἀποδείκνυται τοὺς Ὀλυνθίους μὴ πιστεύειν αὐτῷ μηδὲ βούλεσθαι προέσθαι ἑαυτοὺς αὐτῷ. Τί οὖν, ὅτι εἰσί τινες προδόται παρὰ τοῖς Ὀλυνθίοις, οἵ τινες 2 ἕτοιμοι ἔσονται προδοῦναι τὴν πόλιν; ὡς οὐδὲ τούτους 3 ἐνδέχεται πεῖσαι· ἴσασι γὰρ ὅσα ἐποίησεν εἰς τοὺς προδότας τῶν Ἀμφιπολιτῶν τοὺς ἀνοίξαντας τὰς πύλας· εἰσελθὼν γάρ, αὐτοὺς πρώτους ἐφόνευσε, λέγων, εἰ τῶν ἰδίων πολιτῶν οὐκ ἐφείσασθε, πόσῳ γε πλέον οὐ μέλλετε περὶ ἐμὲ ὕστερον γενήσεσθαι.

αὐτῷ] Τῷ Φιλίππῳ.

καὶ Πυδναίων] Πύδνα, τὸ νῦν Κύπρος· Πύδνα, πόλις Μακεδονίας· αὕτη ἀπέστη τοῦ ὑπακούειν Φιλίππῳ, καὶ ἐστράτευσε κατ᾽ αὐτῆς· καὶ περὶ ταύτην τοιοῦτόν τι συνέβη· κἀκεῖσε γάρ τινες προδεδώκασιν, εἶτα ὕστερον γνόντες ὡς οὐκ ἂν αὐτῶν φείσαιτο, ἔφυγον ἐπὶ τὸ Ἀμύντιον ἱερὸν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. κολακεύοντες γὰρ αὐτὸν πρώην οἱ

1 Deest Ἀποδείκνυται. 2 Deest ἕτοιμοι. 3 ἀντέχεται ποιῆσαι.

Πυδ-

Ἀθηναῖοι, καὶ τἄλλ' ἃ προσήκει πάντα ἐντεθυμημένους, φημὶ δεῖν ἐθελῆσαι καὶ παροξυνθῆναι, καὶ τῷ πολέμῳ προσέχειν, εἴπερ ποτὲ, καὶ νῦν· χρήματα εἰσφέροντας προθύμως, καὶ αὐτοὺς ἐξιόντας, καὶ μηδὲν ἐλλείποντας. Οὐδὲ γὰρ λόγος, οὐδὲ σκῆψις ἔθ' ὑμῖν τοῦ μὴ τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθέλειν ὑπολείπεται· νυνὶ γὰρ ὃ πάντες ἐθρυλλεῖτε, ὡς Ὀλυνθίους ἐκπολεμῶσαι δεῖν Φιλίππῳ, γέγονεν αὐτόματον, καὶ ταῦ-

ΣΧΟΛΙΑ.

Πυδναῖοι, ἱερὸν αὐτῷ ἐποίησαν· ἀλλ' ἀναστήσας αὐτοὺς ὅρκοις ἐπὶ τὸ μηδὲν ποιῆσαι, ἐξελθόντας ἀνεῖλε.

Καὶ ὅλως] Εἰπὼν τὰ μερικὰ παραδείγματα, τῷ καθολικῷ τῆς γνώμης ταῦτα ἐπισφραγίζεται.

ἄπιστον] Ἐναντία γάρ ἐστιν· αἱ μὲν γὰρ οὐκ ἄρχοντα ἔχουσιν, ἀλλ' ἔστι δημοκρατία· ἡ δὲ μοναρχίαν ἐπαγγέλλεται.

κἂν ὅμορον] Αὐτὸ γὰρ τὸ πλησιάζον τοῦ τόπου, ὥσπερ εἴωθε, τὰ ἐγκλήματα τίκτει.

ταῦτ' οὖν] Κατασκευὴ τοῦ δευτέρου προοιμίου.

καὶ τἄλλ' ἃ προσήκει] Ὥσπερ ἂν εἰ ἔλεγε τὰ τῶν προγόνων διηγήματα, ὅτι ἔθος εἶχον ἐκεῖνοι σώζειν τοὺς κινδυνεύοντας.

αὐτοὺς ἐξιόντας,] Τοὺς Ἀθηναίους, καὶ μὴ ξενικῇ δυνάμει πιστεύειν· ταῦτα δέ φησι τεχνικῶς, ἵνα εἰ συμβῇ ἡττηθῆναι, ἔχῃ ἀπολογίαν τὸ ἐλλεῖψαί τινα ὧν συνεβούλευσεν.

Οὐδὲ γὰρ λόγος,] Λόγος ἡ ἀπολογία· σκῆψις δὲ ἡ πρόφασις, ἢ ἀφορμή.

ἐθρυλλεῖτε] Πρῶτον μὲν τῷ περιληπτικῷ πάντας εἰς συγκατάθεσιν ἤγαγεν, ὧν αὐτὸς βούλεται· δεύτερον δὲ, ἐθρυλλεῖτε εἰπὼν, τὴν τῆς μετανοίας πρόφασιν ἀνῄρηκεν· οὐ γὰρ κρύφα, οὐδὲ ἐν ἀπορρήτῳ περὶ τούτων ἐλέγομεν, ἀλλὰ πάντες βοῇ καὶ θορύβῳ χρώμενοι, τοὺς Ὀλυνθίους ἐσπουδάζομεν ἐχθροὺς καταστῆσαι τῷ Φιλίππῳ· τοῦτο γὰρ τὸ ἐθρυλλεῖτε δύναται.

ταῦτα ὡς ἂν ὑμῖν μάλιστα συμφέροι. Εἰ μὲν γὰρ ὑφ' ἡμῶν πεισθέντες ἀνείλοντο τὸν πόλεμον, σφαλεροὶ σύμμαχοι, καὶ μέχρι τοῦ ταῦτ' ἂν ἐγνωκότες ἦσαν ἴσως· ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐγκλημάτων μισοῦσι, βεβαίαν εἰκὸς τὴν ἔχθραν αὐτοὺς, ὑπὲρ ὧν φοβοῦνται καὶ πεπόνθασιν, ἔχειν. Οὐ δεῖ δὴ τοιοῦτον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παραπεπλωκότα καιρὸν ἀφεῖναι, οὐδὲ παθεῖν ταὐτὸ, ὅπερ ἤδη πολλάκις πρότερον πεπόνθατε. Εἰ γὰρ, ὅθ' ἥκομεν Εὐβοεῦσι βεβοηθηκότες, καὶ παρῆσαν Ἀμφιπολιτῶν Ἱέραξ,

καὶ

ΣΧΟΛΙΑ.

ἀνείλοντο] Ἀντὶ τοῦ ἀνέλαβον.

οὐ δεῖ δὴ] Συστήσας τὴν γνώμην τῶν Ὀλυνθίων, καὶ βεβαίους συμμάχους ἀποδείξας, ἕρμαιον ποιεῖται τῶν Ἀθηναίων τὸ πρᾶγμα, καὶ καιροῦ τινος εὐτυχίαν καλεῖ· τὸ γὰρ παραπεπλωκότα, τῶν τυχαίων ἐστὶ καὶ τῶν ἐξ ἀπροσδοκήτου συμβαινόντων.

Εἰ γὰρ, ὅθ' ἥκομεν] Παροξῦναι βουλόμενος, ἀναμιμνήσκει τῶν προτέρων, ἐν οἷς ἐζημιώθησαν μὴ χρησάμενοι τοῖς καιροῖς· τὸ σχῆμα κατὰ συστροφήν. Θηβαῖοι πολεμοῦντες Λακεδαιμονίοις ἐν Λεύκτροις τῆς Βοιωτίας, ἐνίκησαν αὐτοὺς κατὰ κράτος· ὅθεν καὶ εὐθὺς διέβησαν ἐπὶ τῆς Εὐβοίας, ὡς δῆθεν βουλόμενοι ταύτην χειρώσασθαι· τὸ δ' ἀληθὲς, ἵνα ταύτην λαβόντες καὶ κατὰ τῶν Ἀθηναίων χωρήσωσιν· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐξῆλθον Εὐβοεῦσι συμμαχήσοντες· καὶ συμβαλόντες, ἐνίκησαν τούτους· ὥστε καὶ σπονδαῖς αὐτοὺς διατεθῆναι, ὑπὲρ τῶν πεπλωκότων, ἵνα λαβόντες τούτους ἀναχωρήσωσιν· ἐπανελθόντες δ' ἐκ τῆς μάχης, εὗρον ἐν ταῖς Ἀθήναις

δύο

καὶ Στρατοκλῆς, ἐπὶ τουτὶ τὸ βῆμα, κελεύοντες ὑμᾶς [1] ἐκπλεῖν, καὶ παραλαμβάνειν τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν παρειχόμεθ' ἡμεῖς καὶ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν προθυμίαν, ἥνπερ ὑπὲρ τῆς τῶν Εὐβοέων σωτηρίας· εἴχετ' ἂν Ἀμφίπολιν τότε, καὶ πάντων τῶν μετὰ ταῦτα ἂν ἦτε ἀπηλλαγμένοι πραγμάτων· Καὶ πάλιν ἡνίκα Πύδνα, Ποτίδαια, Μεθώνη, Παγασαὶ, τἄλλα (ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα λέγων διατρίβω) πολιορκούμενα ἀπηγγέλλετο. εἰ τότε τούτων ἑνὶ τῷ πρώτῳ προθύμως, καὶ ὡς προσῆκεν, ἐβοηθήσαμεν αὐτοί· ῥᾴονι καὶ πολὺ ταπεινοτέρῳ

1 πλεῖν. 2 Deeſt τῶν.

Σ Χ Ο Λ Ι Α.

δύο πρέσβεις τῶν [1] Ἀμφιπολιτῶν, Ἱέρακα καὶ Στρατοκλέα, παρακαλοῦντας ὥστε ἐξελθεῖν λαβεῖν τὴν Ἀμφίπολιν πολεμουμένην ὑπὸ Φιλίππου.

κελεύοντες] Προτρεπόμενοι.

εἴχετ' ἂν] Σχετλιάζοντος ὥσπερ καὶ ὀδυρομένου τὸ ῥῆμα, ὅτι διὰ ῥαθυμίαν μόνην τότε Ἀμφίπολιν ἀπώλησαν.

πραγμάτων] Ὧν ὑπὸ Φιλίππου πεπόνθατε.

Καὶ πάλιν] Ἐν τάχει καὶ ἄνευ συνδέσμου κατέλεξε τὰ χωρία, δεδιὼς, μὴ μέγαν καταστήσῃ τὸν Φίλιππον· τὰ δὲ λοιπὰ λέγειν παρῃτήσατο, διὰ τὸ μὴ φοβῆσαι τὸν δῆμον.

Πύδνα,] Ἡ νῦν Βέῤῥοια.

Ποτίδαια,] Τὸ νῦν Κύπρος.

πολιορκούμενα] Ὑπὸ Φιλίππου.

ἑνὶ τῷ πρώτῳ] Ὥσπερ ἀντι-

1 Ἀμφιπολιτῶν, παρ. —— Ἀμφίπολιν Στρατοκλέα, πολ.

πιπτον

τέρῳ νῦν ἂν ἐχρώμεθα τῷ Φιλίππῳ. Νῦν δὲ τὸ μὲν παρὸν ἀεὶ προϊέμενοι, τὰ δὲ μέλλοντα αὐτόματα οἰόμενοι σχήσειν καλῶς, ηὐξήσαμεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φίλιππον ἡμεῖς, καὶ κατεστήσαμεν τηλικοῦτον, ἡλίκος οὐδείς πω βασιλεὺς γέγονε Μακεδονίας. Νυνὶ δὲ καιρὸς ἥκει. Τίς οὗτος; Ὁ τῶν Ὀλυνθίων αὐτόματος τῇ πόλει, ὃς οὐδενός ἐστιν ἐλάττων τῶν [1] προτέρων ἐκείνων.

ε΄. Καὶ ἔμοιγε δοκεῖ τις ἄν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δίκαιος λογιστὴς τῶν παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπηργμένων καταστάς, καίπερ

οὐκ

1 προτέρων.

ΣΧΟΛΙΑ.

πιπτον λύει· ἵνα μὴ εἴπῃ ὁ Ἀθηναῖος, καὶ πῶς ἠδυνάμην τοσούτοις ἐν τῷ αὐτῷ βοηθῆσαι; ἐπάγει ὡς εἰ ἑνὶ μόνῳ τῷ πρώτῳ προθύμως ἐβοηθήσαμεν, οὐκ ἂν τοῦ δευτέρου ἥψατο.

Νῦν ἂν ἐχρώμεθα] Τοῦτο σημαντικόν ἐστι τῆς Φιλίππου ταπεινότητος· καθ' ὧν γὰρ ἐξουσίαν ἔχομεν ὅ,τι βουλόμεθα πράττειν κατὰ τούτων τὸ χρῆσθαι λέγομεν, ὅ,τι τὰ δοκοῦντα ἡμῖν ὑπουργοῦσι.

τὰ δὲ μέλλοντα] Ὥσπερ ὑπογράφει καὶ χαρακτηρίζει ἡμῖν ἐνταῦθα τῶν ἀργῶν τε καὶ ῥαθύμων τὴν φύσιν. Αὐτόματα δέ, ἀντὶ τοῦ ἀπὸ τύχης τινός.

καὶ ηὐξήσαμεν,] Βούλεται διὰ τούτου δεῖξαι, ὅτι ἐν αὐτοῖς ἐστι καὶ νῦν αὐτὸν καθελεῖν διὰ τῆς σπουδῆς, ὥσπερ καὶ ἐν αὐτοῖς ἐγένετο τὸ ποιῆσαι αὐτὸν μέγαν διὰ τῆς ῥαθυμίας.

ἥκει. Τίς οὗτος;] Τινὲς τὸ τίς, κατ' ἐρώτησιν, τὸ δὲ οὗτος, κατὰ ἀπόκρισιν λαμβάνουσιν· ἄλλοι δὲ

τὸ

οὐκ ἐχόντων ὡς δεῖ πολλῶν, ὅμως μεγάλην ἂν ἔχειν αὐτοῖς χάριν· εἰκότως. Τὸ μὲν γὰρ πολλὰ ἀπολωλεκέναι κατὰ τὸν πόλεμον, τῆς ἡμετέρας ἀμελείας ἄν τις θείη δικαίως· τὸ δὲ μήτε πάλαι τοῦτο πεπονθέναι, πεφηνέναι τέ τινα ἡμῖν συμμαχίαν τούτων ἀντίῤῥοπον, ἂν βουλώμεθα χρῆσθαι, τῆς παρ' ἐκείνων εὐνοίας εὐεργέτημ' ἂν ἔγωγε θείην. Ἀλλ', οἶμαι, παρόμοιόν ἐστιν, ὅπερ καὶ περὶ τῆς τῶν χρημάτων κτήσεως· ἂν μὲν γὰρ ὅσα ἄν τις λάβῃ, καὶ σώσῃ, μεγάλην ἔχει τῇ τύχῃ τὴν χάριν· ἂν δ' ἀναλώσας λάθῃ, συνανάλωσε

ΣΧΟΛΙΑ.

τὸ τὶς, ἐγκλιτικῶς λαμβάνουσιν. Ὅρα δὲ πῶς ἀθυμίας αὐτοὺς πληρώσας διὰ τοῦ καταλόγου τῶν ἀπολωλεκότων χωρίων, πάλιν παρεμυθήσατο, διὰ τὸ εἰπεῖν, πάλιν ἥκει καιρὸς οὐ χείρων ἐκείνου.

ἐκείνων.] Ὧν ἄνω ἔφη.

λογιστὴς] Λογιστὴν λέγει, οἱονεὶ κριτὴν, ἵνα κρίνῃ τὰ παρὰ τῶν θεῶν αὐτοῖς ὑπηργμένα. προδεδομένα δὲ παρὰ τῆς αὐτῶν ἀμελείας.

οὐκ ἐχόντων] Διὰ τὴν ἡμῶν ῥᾳθυμίαν.

Τὸ μὲν γὰρ πολλὰ ἀπολωλεκέναι] Τὸ σχῆμα παρίσωσις κατὰ κῶλον.

μήτε πάλαι] Ηγουν, ἐν τοῖς προτέροις χρόνοις, ἀλλ' ὕστερον ἡνίκα ἂν ἠμελήσαμεν.

συμμαχίαν] Τῶν θεῶν.

τούτων] Ὧν ἀπωλέσαμεν ἀντάξιον· τὸ γὰρ ἀντίῤῥοπον, πρὸς γενικήν· τὸ δὲ ἰσόῤῥοπον, πρὸς δοτικήν.

Ἀλλ', οἶμαι] Παραβολή.

ἂν μὲν γὰρ,] Ἀντιστροφὴ, τὸ σχῆμα κάλλους ποιητικόν.

οἱ

ἀνάλωσε καὶ τὸ μεμνῆσθαι τῇ τύχῃ τὴν χάριν. Καὶ περὶ τῶν πραγμάτων οὕτως· οἱ μὴ χρησάμενοι τοῖς καιροῖς ὀρθῶς, οὐδ', εἰ συνέβη τι παρὰ τῶν θεῶν χρηστὸν, μνημονεύουσι. Πρὸς γὰρ τὸ τελευταῖον ἐκβὰν, ἕκαστον τῶν προϋπαρξάντων ὡς τὰ πολλὰ κρίνεται. Διὸ καὶ σφόδρα δεῖ τῶν λοιπῶν ἡμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φροντίσαι, ἵνα ταῦτ' ἐπανορθωσάμενοι τὴν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἀδοξίαν ἀποτριψώμεθα. Εἰ δὲ προησόμεθα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τούτους τοὺς ἀνθρώπους, εἶτ' Ὄλυνθον ἐκεῖνος καταστρέψεται. Φρασάτω τις ἐμοὶ, τί τὸ κωλύον ἔτ' αὐτὸν

ΣΧΟΛΙΑ.

οἱ μὴ χρησαμ.] Ὥσπερ ἡμεῖς.

ἐκβὰν] Εἴτε χρηστὸν, εἴτε φαῦλον.

ἐπανορθωσάμενοι] Εἰς ἐπανόρθωσιν ἀγαγόντες, λέγω δὴ τὸ σπουδὴν καὶ φροντίδα τούτων ποιεῖσθαι, ὅπερ, ἐξαρχῆς εἰς ἄκρον τῇ πόλει πεφυκὸς, νῦν ἠμελήθη· διὸ καὶ δεῖται ἐπανορθώσεως.

ἀποτριψώμεθα] Οἱονεὶ, ἐκκαθάρωμεν καὶ ἀποπλύνωμεν· ὡς ἀπὸ μεταφορᾶς τῆς κηλῖδος, τῆς γενομένης ἀκαθαρσίας περὶ τὸ ἱμάτιον... ἐσθῆτα.

Φρασάτω τις] Πάλιν τὸ ἀξιόπιστον φρόνημα τηρῶν, εἶπεν ἐμοὶ, οἷον, τῷ φιλοπόλιδι.

ὅποι βούλεται] Εὐφήμως εἶπε τὰς Ἀθήνας, τῇ ὑποσιωπήσει πάλιν χρησάμενος.

Μετὰ ταῦτα] Τὸ μετὰ ταῦτα, καὶ εἶτα, καὶ αὖθις, καὶ πάλιν, καὶ τὰ τοιαῦτα μόρια, βραδυτῆτα δείκνυσι· μιμεῖται γὰρ ἀεὶ τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν καὶ διὰ τῆς λέξεως ὁ ῥήτωρ· καὶ βουληθεὶς ὑπτιότητα δεῖξαι

αὐτὸν ἔσται βαδίζειν ὅποι βούλεται;

ϛʹ. Ἆρά γε λογίζεταί τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θεωρεῖ τὸν τρόπον, δι' ὃν μέγας γέγονεν, ἀσθενὴς ὢν τὸ κατ' ἀρχὰς, Φίλιππος; τὸ πρῶτον Ἀμφίπολιν λαβὼν, μετὰ ταῦτα Πύδναν, πάλιν Ποτίδαιαν, Μεθώνην αὖθις, εἶτα Θετταλίας ἐπέβη. Μετὰ ταῦτα Φερὰς, Παγασὰς, Μαγνησίαν, πάνθ' ὃν ἐβούλετο εὐτρεπίσας τρόπον, ᾤχετ' εἰς Θρᾴκην· εἶτ' ἐκεῖ, τοὺς μὲν ἐκβαλὼν, τοὺς δὲ καταστήσας τῶν βασιλέων, ἠσθένησε· πάλιν ῥᾴσας, οὐκ ἐπὶ τὸ ῥᾳθυμεῖν ἀπέκλινεν, ἀλλ' εὐθὺς Ὀλυνθίοις ἐπεχείρησε.

ΣΧΟΛΙΑ.

δεῖξαι καὶ ἀσθένειαν οὖσαν ἐν τοῖς Φιλίππου πράγμασιν, ὕπτιον καὶ τὸν λόγον ἐποίησε τῇ τῶν μορίων προσθήκῃ· τοῦ μὲν γὰρ αὔξοντος τὴν Φιλίππου δύναμιν, ἣν οὕτω προάγειν, Ἀμφίπολιν, Πύδναν, Ποτίδαιαν, Μεθώνην, Ἰλλυριοὺς, Θρᾴκην· ἡ γὰρ συνέχεια τῶν ὀνομάτων, ἀκμὴν ἔχουσα, τὴν ὑπερβολὴν τῆς δυνάμεως δείκνυσιν, ὥσπερ οὐκ ἀρκοῦντος τοῦ χρόνου πρὸς τὰς τῶν πόλεων ἁλώσεις· τοῦ δὲ ὑπτιάζοντος, τὸ προσαγαγεῖν ὡς ἐν ἱστορίᾳ τὸν λόγον, ὥστε καὶ ἡ δοκοῦσα τοῦ λόγου κακία, χρείαν τινὰ κατορθοῦσα. Θαυμαστὸν δείκνυσι τὸν ῥήτορα· τέχνης γάρ ἐστιν ἀκρίβεια τὸ ἐπιγνῶναι τὸν καιρὸν ἐν ᾧ τοῦτο προσήκει ποιεῖν.

ἐπέβη] Τὸ Ἐπέβη καὶ Ἐπιβαίνω, πρὸς γενικήν· τὸ δὲ Ἐπεμβατεύω καὶ Ἐπιβατεύω πρὸς δοτικήν.

ᾤχετ' εἰς Θρᾴκην] Ἐπέστρεψε.

πάλιν ῥᾴσας] Οὐ τὸ ὑγιάνας σημαί-

χείρησε. Τὰς δὲ ἐπ' Ἰλλυριοὺς καὶ Παίονας αὐτοῦ, καὶ πρὸς Ἀρύμβαν, καὶ ὅποι τις ἂν εἴποι, παραλείπω στρατείας. Τί οὖν, ἄν τις εἴποι, ταῦτα λέγεις ἡμῖν νῦν; Ἵνα γνῶτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ αἴσθησθε ἀμφότερα, καὶ τὸ προΐεσθαι καθ' ἕκαστον ἀεί τι τῶν πραγμάτων ὡς ἀλυσιτελὲς, καὶ τὴν φιλοπραγμοσύνην, ᾗ πρὸς ἅπαντας χρῆται, καὶ συζῇ Φίλιππος, ὑφ' ἧς οὐκ ἔστιν ὅπως, ἀγαπήσας τοῖς πεπραγμένοις, ἡσυχίαν σχήσει. Εἰ δ' ὁ μὲν, ὡς ἀεί τι μεῖζον τῶν ὑπαρχόντων

Σ Χ Ο Λ Ι Α.

σημαίνει, ἀλλ' ὥσπερ κουφότερον ἔχων ἐκ τοῦ νοσήματος, ἵνα τὴν πολιτείαν δείξῃ τοῦ Μακεδόνος, καὶ τὸ μηδένα καιρὸν ἐθέλειν ἡσυχάζειν.

Ἰλλυριοὺς] Ἔθνη βάρβαρα περὶ Μακεδονίαν, ἵνα δείξῃ ὅτι οὐδὲ βαρβάρων ἐφείσατο βάρβαρος ὤν.

πρὸς Ἀρύμβαν,] Οὗτος βασιλεὺς ἦν [1] Μολοσσῶν, Ὀλυμπιάδος δὲ τῆς τοῦ Φιλίππου γυναικὸς θεῖος· φησὶ δὲ ὅτι οὐδὲ συγγενῶν φείδεται, διὰ τὸ βούλεσθαι πάντων κρατεῖν ὁ Φίλιππος.

Τί οὖν ἄν τις εἴποι,] Στίζοντες εἰς τὸ, Τί οὖν, ἄν τις εἴποι, ἐπιφέρουσι ταῦτα λέγεις ἡμῖν· Τὸ σχῆμα ἀνθυποφορά. Διαφέρει δὲ ἀνθυποφορὰ, ἀντιθέσεως, καὶ ἀντιπίπτοντος· ἀντίπιπτον μὲν γάρ ἐστιν, ὅταν εἴδῃ ὡς ὅτι μέλλει αὐτῷ τι ἀντιπεσεῖν ὡς ἄτοπόν τι λέγοντι, καὶ ἐπανορθώσεται ἑαυτὸν ἀπροσποιήτως, καὶ ὥσπερ λεληθότως· ἀνθυποφορὰ δὲ, ὅταν μέρος μὲν ὥσπερ καταδέχηται τοῦ λεγομένου ὁ ἀκροατὴς, ἀμφιβάλλῃ δὲ περὶ τὸ λοιπόν· ὡς ἐνταῦθα, ὥσπερ τινὸς λέγοντος, ὅτι καλῶς μὲν λέγεις· ταῦτα γὰρ [2] ἔχειν τὸν Φίλιππον· ἀκαίρως δέ· οὐδὲ γὰρ εἰσῆλθες καταλέγειν ἡμῖν τὰ τοῦ Φιλίππου πράγματα, ἀλλὰ τί δεῖ

[1] Μολωσσῶν.

[2] ἔχει.

χόντων δεῖ πράττειν, ἐγνωκὼς ἔσται· ὑμεῖς δ', ὡς οὐδενὸς ἀντιληπτέον ἐρρωμένως τῶν πραγμάτων· σκοπεῖσθε, εἰς τί ποτε ἐλπὶς ταῦτα τελευτῆσαι. Πρὸς Θεῶν, τίς οὕτως εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν, ὅστις ἀγνοεῖ τὸν ἐκεῖθεν πόλεμον δεῦρο ἥξοντα, ἂν ἀμελήσωμεν; Ἀλλὰ μὴν εἰ τοῦτο γενήσεται, δέδοικα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι ῥᾳδίως ἐπὶ τοῖς μεγάλοις τόκοις, μικρὸν εὐπορήσαντες χρόνον, ὕστερον καὶ τῶν ἀρχαίων ἀπέστησαν· οὕτω καὶ ἡμεῖς ἂν ἐπὶ

ΣΧΟΛΙΑ.

ποιῆσαι περὶ Ὄλυνθον· ἐπάγει ὅτι καὶ ταῦτα χρήσιμά ἐστι πρὸς τὴν παροῦσαν ὑπόθεσιν· ἀντίθεσις δὲ, ὅταν ἀπό τινος κεφαλαίου ὁρμᾶται, οἷον ἀπὸ δικαίου, ἢ συμφέροντος, ἤ τινος τῶν τοιούτων· ἵνα δὲ μὴ προσκορῆ τὸν λόγον ἐργάζηται, ἀποτάδην λέγων, ἐπάγει τινὰ ἡδονὴν διὰ τῆς πλάσεως τοῦ προσώπου τοῦ ἀντιλέγοντος, καὶ ἵνα ὥσπερ ἀπαιτούμενος καὶ ἀναγκαζόμενος παρ' ἄλλου, καὶ οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ ἐπιφέρειν δοκῆ τὴν ἐπιτίμησιν.

ἀγαπήσας] Ἀρκεσθείς.

τίς οὕτως εὐήθης) Τεχνικῶς τοῦτο ἠρώτησιν, ἵνα ἕκαστος, φεύγων τὸ καταψηφίσασθαι αὐτοῦ ἄνοιαν, συνομολογήσῃ τῷ ῥήτορι ὡς ἀληθῆ λέγοντι.

ἐκεῖθεν] Ἐκ τῆς Ὀλύνθου.

πόλεμον] Ἀντὶ προσώπου πρᾶγμα ἔλαβεν· οὐ γὰρ εἶπεν, ἐλεύσονται οἱ πολέμιοι καθ' ἡμῶν, ἀλλ' ὁ πόλεμος· Σύνηθες δὲ τοῦτο καὶ Θουκυδίδῃ ποιεῖν, καὶ μεταλαμβάνειν, ἢ ἀντὶ προσώπου πρᾶγμα, ἢ πρόσωπα πάλιν ἀντὶ πραγμάτων· αἱ γὰρ τοιαῦται τῶν λέξεων ἐναλλαγαὶ, καινοπρέπειαν τῷ λόγῳ παρέχουσι.

τῶν ἀρχαίων] Ἤτοι τῶν ἐνεχύρων· ἀρχαῖα γὰρ τὰ ἐνέχυρα καὶ τὰς

ἐπὶ πολλῷ φανῶμεν ἐῤῥαθυμηκότες, καὶ ἅπαντα πρὸς ἡδονὴν ζητοῦντες, πολλὰ καὶ χαλεπὰ, ὧν οὐκ ἠβουλόμεθα, ὕστερον εἰς ἀνάγκην ἔλθωμεν ποιεῖν, καὶ κινδυνεύσωμεν περὶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ.

ζ'. Τὸ μὲν οὖν ἐπιτιμᾶν, ἴσως φήσαι τις ἂν ῥᾴδιον καὶ παντὸς εἶναι· τὸ δ' ὑπὲρ τῶν παρόντων ὅ,τι δεῖ πράττειν ἀποφαίνεσθαι, τοῦτ' εἶναι συμβούλου. Ἐγὼ δὲ οὐκ ἀγνοῶ μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ', ὅτι πολ-

ΣΧΟΛΙΑ.

τὰς ὑποθήκας ἐν πολλοῖς ὁ Δημοσθένης εἶπε. Τινὲς δὲ ἐξηγοῦνται αὐτὸ, οὐκ ἐπὶ τῶν δανειζομένων, ἀλλ' ἐπὶ τῶν δανειζόντων, λέγοντες πολλάκις τοῖς παθητικοῖς ἀντὶ ἐνεργητικῶν χρῆσθαι τοὺς Ἀθηναίους· καὶ λέγουσιν ἀρχαῖα αὐτὰ τὰ κεφάλαια· μὴ δυνάμενοι γὰρ, φησὶν ἀποδοῦναι πολλοὺς τόκους, ὕστερον οἱ χρεωστοῦντες φεύγουσι· καὶ οὕτως οἱ δανεισταὶ μετὰ τῶν τόκων καὶ τὰ κεφάλαια ἀπολλύουσιν.

ἐπὶ πολλῷ] Ἀντὶ τοῦ, ἐπὶ πολλῷ τόκῳ· ἵνα τόκον λάβωμεν, τὴν ἀργίαν καὶ ῥαθυμίαν· κεφάλαιον δὲ, αὐτὴν τὴν πολιν.

ἐῤῥαθυμηκότες] Οὐχ ἁπλῶς ἠμεληκότες· οὐ γὰρ τοῦτο σημαίνει ἡ λέξις· ἀλλὰ μᾶλλον τὴν ἄνεσιν καὶ τὴν ἐν ἡδονῇ διαγωγήν.

εἰς ἀνάγκην] Σύνηθες τῷ ῥήτορι, τῶν μὲν λυπηρῶν καὶ αὐτὸν μετέχοντα δεικνύναι, τῶν δὲ ἀγαθῶν τὴν πεῖραν ὁλόκληρον ἀπονέμειν τῇ πόλει· καὶ δύναται τοῦτο πολλὴν αὐτῷ παρὰ τῶν ἀκροατῶν κατασκευάζειν τὴν εὔνοιαν.

τὸ μὲν οὖν ἐπιτιμᾶν,] Μικρὸν τὸ προοίμιον, ἔκ τε δυνατοῦ καὶ συμφέροντος· μετιὼν γὰρ ἐφ' ἕτερον κεφάλαιον, οὐ παντελῶς 1 ἰδιάζον τὸ προοίμιον ἔλαβεν, ἵνα μὴ καθάπερ ἐσχισμένος ὁ λόγος φαίνηται, τὴν μὲν ἀρχὴν ποιησάμενος ἐξ οὗ λέγων ἐπαύσατο, λέγω δὴ, τοῦ συμφέροντος· τὸ δὲ ἐνθύμημα, καὶ τὴν ἐπαγωγὴν, ἐκ τοῦ δυνατοῦ· διὸ καὶ τὸ προοίμιον ἔλαβε. Διαφέρει δὲ τὰ τῶν κεφαλαίων προοίμια, τῶν ἐν αὐταῖς ταῖς ἀρχαῖς· ὅτι

1 ἰδιάζον τὸ πρ.

ἐκεῖνα

πολλάκις ὑμεῖς, οὐ τοὺς αἰτίους, ἀλλὰ τοὺς ὑστάτους περὶ τῶν πραγμάτων εἰπόντας ἐν ὀργῇ ποιεῖσθε, ἄν τι μὴ κατὰ γνώμην ἐκβῇ· οὐ μὴν οἶμαί γε δεῖν τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν σκοποῦνθ' ὑποστείλασθαι περὶ ὧν ὑμῖν συμφέρειν ἡγοῦμαι. Φημὶ δὴ, διχῇ βοηθητέον εἶναι τοῖς πράγμασιν ὑμῖν, τῷ τε τὰς πόλεις τοῖς Ὀλυνθίοις σώζειν, καὶ τοὺς τοῦτο ποιήσοντας στρατιώτας ἐκπέμπειν· καὶ τῷ τὴν ἐκείνου χώραν

ΣΧΟΛΙΑ.

ἐκεῖνα μὲν τῷ παντὶ λόγῳ χώραν δίδωσι, καὶ σπερματικὴν ἔχει τὴν δύναμιν τῶν δι' ὅλου λέγεσθαι μελλόντων· τὰ δὲ τῶν κεφαλαίων, αὐτὰ μόνα θεραπεύει τὰ λυποῦντα τὸ κεφάλαιον. Τὸ δὲ ὥσπερ ἐξ ἀντιθέσεως εἰλῆφθαι τὸ προοίμιον, οὐ παράδοξον· τὸ γὰρ ἐν μέσῳ λόγῳ κεῖσθαι, πεποίηκέ τι καὶ ἐναγώνιον ἔχειν τὸν λόγον. Ἰστέον δὲ ὅτι ἡ ἐπιτίμησις, τῷ συμφέροντι προσήκει· ἐπιτίμησιν δὲ αὐτὸ εἶπεν, ἀλλ' οὐ λοιδορίαν· τὸ μὲν γὰρ ὑβρίζειν, παντὶ ῥάδιον· τὸ δὲ ἐπιτιμᾷν, ὅπερ ἐστὶ νουθετοῦντος, καὶ 1 περὶ τοῦ λυσιτελοῦντος, ἐπὶ τιμῇ τῶν ἀκουόντων λέγοντος, οὐ παντός ἐστιν, ἀλλὰ μόνου τοῦ σκοποῦντος τὸ λυσιτελὲς τῶν ἀκουόντων. Ἄλλως· Ἀντίθεσις ἀπὸ τοῦ δικαίου, οἷον, ἀλλ' οὐ δίκαια ποιεῖς, ὦ Δημόσθενες, μόνον ἐπιτιμῶν ἡμῖν, ὅπερ παντὸς ἀνθρώπου ἐστὶ μὴ μέντοι συμβουλεύων, ὅπερ ἐστὶ ῥήτορος. Ἰστέον δὲ ὅτι οὐκ εὐθὺς ἐπήγαγε τὴν λύσιν, ἀλλ' ὕστερον ἐν μέσῳ θεὶς, καὶ εἰπὼν, ὅπερ ἐφοβεῖτο, ἵνα διὰ τούτου ὥσπερ προδιορθώσηται τὴν μέλλουσαν συμβουλήν.

ὑποστείλασθαι] Ὑποκρύψασθαι.

Φημὶ δὴ] Τὸν τρόπον τῆς βοηθείας εἰ ἡγεῖται. Ἔστι δὲ τοὺς τοῦ δυνατοῦ κεφαλαίου· πᾶσα καὶ γὰρ τρόπων ἐξέτασις, ἐπὶ τὸ δυνατὸν ἔχει τὴν ἀναφοράν· ἐν τούτοις γὰρ δείκνυται, πῶς ἔνεστι κρατῆσαι τῶν ἀντιπάλων· Ἐπειδὴ δὲ οἶδε τοὺς Ἀθηναίους πολλῇ δεδουλωμένους ῥᾳ-

1 Deſunt περὶ τοῦ.

χώραν κακῶς ποιεῖν, καὶ τριήρεσι, καὶ στρατιώταις ἑτέροις. Εἰ δὲ θατέρου τούτων ὀλιγορήσετε, ὀκνῶ μὴ μάταιος ὑμῖν ἡ στρατεία γένηται. Εἴτε γὰρ ὑμῶν τὴν ἐκείνου κακῶς ποιούντων, ὑπομείνας τοῦτο, Ολυνθον παραστήσεται, ῥᾳδίως ἐπὶ τὴν οἰκείαν ἐλθὼν ἀμυνεῖται· εἴτε βοηθησάντων μόνον ὑμῶν εἰς Ολυνθον, ἀκινδύνως ὁρῶν ἔχοντα τὰ οἴκοι, προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει τοῖς πράγμασι, [1] καὶ περιέσται τῷ χρόνῳ τῶν πολιορκουμένων. Δεῖ δὴ πολλὴν καὶ διχῆ τὴν βοή-

1 Deest καὶ.

ΣΧΟΛΙΑ.

θυμίᾳ, προτείνει αὐτοῖς δύο βοηθείας, ἵνα κἂν τὴν μίαν ποιήσωσιν.

ὀκνῶ] Φοβοῦμαι.

μάταιος] Ατlικὸν τὸ, μάταιος ἡ στρατεία.

ὑπομείνας] Οἰκεία ἡ λέξις· ὑπομεῖναι γὰρ λέγει ἀντὶ τοῦ καρτερεῖν, ὅταν ἴδωμεν τὰ οἰκεῖα 1 κακῶς πάσχοντα. Τὸ δὲ παραστήσεται, χειρώσεται· Στικτέον δὲ ἐνταῦθα, ἵν' ᾖ, ὑπομείνας καὶ ἐάσας τὴν πατρίδα αὐτοῦ κακῶς πάσχουσαν, παραστήσε(ται) ἐν τοσούτῳ Ολυνθον· καὶ εὐχερῶς ἐλθὼν εἰς τὴν Μακεδονίαν, ὡς λαβὼν τοὺς Ολυνθίους πρὸς συμμαχίαν, ἀμυνεῖται ἡμᾶς ἐκεῖσε.

περιέσται] Ορα πῶς 2 ἐπὶ τῶν ἄνω πόλεων εἰπὼν, ὅτι εὐχερῶς αὐτὰς ἐλάμβανεν, ἐπὶ τῆς Ολύνθου εἶπε τὸ δυσχερὲς, διὰ τοῦ εἰπεῖν τῷ χρόνῳ περιέσται, τὸ δυνατὸν Ολυνθίοις πραγματευόμενος.

Περὶ δὲ χρημάτων] Μετέρχεται ἐπὶ τὸ δυνατὸν κεφάλαιον· μερίζει δὲ τοῦτο εἰς δύο, εἴς τε χρημάτων εὐπορίαν, καὶ ἀνδρῶν δύναμιν.

ὡς βούλεσθε] Πάλιν ὑποσιωπήσει ἐχρήσατο, ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν, εἰς

1 Deest κακῶς.

2 ἐν τῷ ἄ. πόλεις.

ταῖς

βοήθειαν εἶναι. Καὶ περὶ μὲν τῆς βοηθείας ταῦτα γινώσκω.

η΄. Περὶ δὲ χρημάτων πόρου, ἔστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρήματα ὑμῖν, ἔστιν ὅσα οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων στρατιωτικά· ταῦτα δὲ ὑμεῖς, οὕτως ὡς βούλεσθε, λαμβάνετε. Εἰ μὲν οὖν ταῦτα τοῖς στρατευομένοις ἀποδώσετε, οὐδενὸς ὑμῖν προσδεῖ πόρου· εἰ δὲ μή, προσδεῖ· μᾶλλον δ' ἅπαντος ἐνδεῖ τοῦ πόρου. Τί οὖν; (ἄν τις εἴποι) Σὺ γράφεις ταῦτ' εἶναι στρατιωτικά; Μὰ Δί', οὐκ ἔγωγε.

Ἐγὼ

Σ Χ Ο Λ Ι Α.

τὰς θέας καὶ πανηγύρεις αὐτὰ λαμβάνετε.

ἀποδώσετε], Καλῶς εἶπε τὸ Ἀποδώσετε, καὶ οὐχὶ Δώσετε· ἀποδίδωσι γάρ τις τὸ ἀλλότριον ἐκείνῳ οὗ οἶδεν ὂν τὸ πρᾶγμα· ὥστε ταῦτα, φησίν, οὐκ ἔστιν ὑμέτερα, ἀλλὰ τῶν στρατιωτῶν οἰκεῖα.

προσδεῖ· —— πόρου] Ἐνδεῖσθαι μέν ἐστι τὸ παντελῶς μὴ ἔχειν· προσδεῖσθαι δὲ, τὸ ἔχειν μὲν μέρος, ἔτι δὲ δεῖσθαι πρὸς τὸ τέλειον. Φησὶν οὖν, ὅτι εἰ μὲν ἀποδώσετε τὰ χρήματα, οὐ μέλλετε προσδεῖσθαι διὰ τὸ ἀρκούντως ἔχειν, εἰ δὲ μή, προσδεῖσθε. Εἶτα ἐπειδὴ ἔμφασίν τινα ἔχει, ὡς ἔστι καὶ ἄλλα ἐκτὸς τῶν θεωρικῶν, ἃ λαμβάνοντες, ὀλίγων προσδέονται, ἐπήγαγε τό, μᾶλλον δὲ παντὸς ἐνδεῖ [1] τοῦ πόρου· ὡς εἰ μὴ ἀποδῶτε τὰ θεωρικά, παντελῶς ἀπορήσομεν.

Τί οὖν; (ἄν τις εἴποι)] Ἀνθυποφορὰ πάλιν. Σύ, φησί, γράφεις τὰ θεωρικὰ εἶναι στρατιωτικά; Εἶτα λύει, ὅτι συμβουλεύω μέν, οὐ γράφω δέ, τὸν κίνδυνον εἰδώς, καὶ τὸν Εὐβούλου νόμον μὴ ἀγνοῶν.

1 Deeſt τοῦ.

Ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι στρατιώτας δεῖν κατασκευασθῆναι, καὶ ταῦτ' εἶναι στρατιωτικά· καὶ μίαν σύνταξιν εἶναι, τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαμβάνειν, καὶ τοῦ ποιεῖν τὰ δέοντα. Ὑμεῖς δὲ οὕτω πως ἄνευ πραγμάτων λαμβάνετε εἰς τὰς ἑορτάς. Ἐστι δὴ λοιπὸν οἶμαι πάντας εἰσφέρειν, ἂν πολλῶν δέῃ, πολλά· ἂν ὀλίγων, ὀλίγα. Δεῖ δὲ χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὐδέν ἐστι γενέσθαι τῶν δεόντων. Λέγουσι δὲ καὶ ἄλλους τινὰς ἄλλοι πόρους· ὧν ἕλεσθε, ὅστις ὑμῖν

ΣΧΟΛΙΑ.

Ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι] Ἐγὼ μὲν γάρ, φησὶν, εἰς τοὺς στρατιώτας 1 δεῖν ἀναλωθῆναί φημι· ὑμεῖς δὲ εἰς τὰς ἑορτὰς λαμβάνετε.

κατασκευασθῆναι] Ὡς παντελῶς ἀπαλλοτριωθέντος τοῦ στρατιωτικοῦ παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις, κατασκευασθῆναι εἶπεν, ὡς ἐπὶ κτημάτων παντελῶς διαφθαρέντων. Ἀπὸ τοῦ ποιουμένου δὲ εἶπε τὸ ποιοῦν.

στρατιωτικά] Οὐ γὰρ ἔχετε ὅθεν ἄλλοθεν αὐτοὺς μισθώσετε.

σύνταξιν] Σύνταξίς ἐστι δύο πραγμάτων ὥσπερ ἕνωσις. Εἰώθασι δ' οἱ παλαιοὶ, ἐπειδάν τι ἀσαφὲς 2 οἴωνται λέγειν, διὰ τῆς ἐπαγωγῆς αὐτὸ λύειν, ὥσπερ καὶ ὁ Ποιητὴς εἰπὼν, 3 Κύμβαχος, ἐπήγαγεν, ἐπὶ βρεγμόν τε καὶ ὤμους· καὶ πάλιν εἰπὼν, 4 Ἐντροπαλιζόμενος, ἔφη, γόνυ γουνὸς ἀμείβων· οὕτω καὶ ὁ ῥήτωρ εἰπὼν, σύνταξις, ἐπήγαγε τὸ, λαμβάνειν καὶ ποιεῖν τὰ δέοντα.

τὰ δέοντα] Νῦν γὰρ εἰς θέας λαμβάνοντες, οὐ δεόντως λαμβάνετε· εἰς δὲ τὸ στρατεύειν δοθέντα, δεόντως δοθήσεται.

Ἐστι δὴ λοιπὸν] Οὐδὲν ἔτι, φησὶν, ὑπολείπεται, ἐὰν μὴ βούλησθε τὰ χρήματα τοῖς στρατιώταις ἀποδοῦναι, ἢ εἰσφέρειν ὑμᾶς ἀπὸ τῶν ἰδίων οὐσιῶν. Οὐχ ὁρίζει δὲ τὴν ποσότητα, ἵνα μὴ λυπηρὸς δόξῃ, ἀλλὰ τὸν καιρὸν, καὶ τὴν ἀνάγκην ἐποίησεν ὁρίζουσαν.

1 Deeſt δεῖν. 2 οἰώμεθα. 3 Κύμβαλος. 4 Ἐντρ.

ὑμῖν ἂν συμφέρειν δοκῇ· καὶ ἕως ἐστὶ καιρὸς, ἀντιλάβεσθε τῶν πραγμάτων.

θ'. Ἄξιον δὲ ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσασθαι τὰ πράγματα, ἐν ᾧ καθέστηκε νυνὶ τὰ τοῦ Φιλίππου. Οὔτε γὰρ, ὡς δοκεῖ, καὶ φήσειέ τις ἂν, μὴ σκοπῶν ἀκριβῶς, εὐπρεπῶς, οὐδ' ὡς ἂν κάλλιστα αὐτῷ τὰ παρόντ' ἔχῃ· οὔτ' ἂν ἐξήνεγκε τὸν πόλεμόν ποτε τοῦτον ἐκεῖνος, εἰ πολεμεῖν ᾠήθη δεήσειν αὐτόν· ἀλλ' ὡς ἐπιὼν, ἅπαντα τότε ἤλπιζε τὰ πράγματα

ΣΧΟΛΙΑ.

εἰσφέρειν,] Εἰ μὴ τὰ θεωρικὰ στρατιωτικὰ ποιήσετε.

δεῖ δὲ χρημάτων] Ὡς εἰ ἔλεγεν, εἴτε πολλῶν, εἴτε ὀλίγων δεῖσθε, οὐκ ἐμὸν εἰπεῖν, ἀλλὰ τῆς χρείας· τοῦτο δ' οἶδα, ὅτι [1] πάντως χρήζετε.

οὐδέν ἐστι γενέσθαι] Εἴποι ἄν τις, Τί οὖν; καὶ ἐν τῷ εὔχεσθαι δεόμεθα χρημάτων; ἢ ἐν τῷ σωφρονεῖν; Λέγομεν δὲ, ὅτι πρὸς τὸ προκείμενον εἶπεν, ἤτοι τὸν πόλεμον· ἀεὶ γὰρ ὁ πόλεμος χρημάτων δεῖται.

ἀντιλάβεσθε] Ἅψασθε.

Ἄξιον δὲ ἐνθυμηθῆναι] Πληρώσας τὸ ἓν μέρος τοῦ δυνατοῦ, τουτέστι τὸ τῆς πόλεως, ἐντεῦθεν, ἐπὶ τὸ ἕτερον μέρος ἐλήλυθε, τὸ τοῦ Μακεδόνος· μὴ ἔχων γὰρ δεῖξαι τοὺς Ἀθηναίους δυνατοὺς, καθὸ [2] πολλ' ἀπώλεσαν, τεχνικῶς ἐκ τοῦ ἐναντίου πειρᾶται κατασκευάσαι, ὅτι δύνανται τὴν Φιλίππου δύναμιν καθαιρεῖν.

Οὔτε γὰρ, ὡς δοκεῖ,] Οὐχ οὕτως αὐτῷ ἔχει τὰ πράγματα εὐπρεπῶς, οὐδὲ ὥς τις νομίζει κάλλιστα.

τὰ παρόντα] Ἤγουν τὰ ἐν τῇ Ὀλύνθῳ.

τὸν πόλεμον] Πρὸς τοὺς Ὀλυνθίους.

αὐτόν·] Τὸν πόλεμον.

τὰ πράγματα] Τὰ τῶν Ὀλυνθίων ἐκ μόνης τῆς θέας αἱρήσεσθαι.

[1] πάντες [2] πολλοὺς

κατα

μαλα ἀναιρήσεσθαι, κᾆτα διέψευσαι· Τοῦτο δὴ πρῶτον αὐτὸν ταράττει, παρὰ γνώμην γεγονὸς, καὶ πολλὴν ἀθυμίαν αὐτῷ παρέχει. Εἶτα, τὰ τῶν Θετταλῶν. Ταῦτα γὰρ ἄπιστα μὲν ἦν δήπου φύσει, καὶ ἀεὶ, πᾶσιν ἀνθρώποις· κομιδῆ δ' ὥσπερ ἦν, καὶ ἔστι νῦν τούτῳ. Καὶ γὰρ Παγασὰς ἀπαιτεῖν αὐτόν εἰσιν ἐψηφισμένοι, καὶ Μαγνησίαν κεκωλύκασι τειχίζειν. Ἤκουον δ' ἔγωγέ τινων, ὡς οὐδὲ τοὺς λιμένας, καὶ τὰς ἀγορὰς ἔτι δώσοιεν αὐ-

τῷ

ΣΧΟΛΙΑ.

κᾆτα διέψευσαι] Καὶ εἶτα διέψευσαι τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς προσδοκίας· ἰδὲ γὰρ πολεμοῦσιν αὐτῷ παρὰ τὴν αὐτοῦ προσδοκίαν.

Εἶτα] Οὐκ εἶπεν οἱ Θετταλοὶ, ἀλλὰ τὰ Θετταλῶν πράγματα, ἵνα λέγῃ τὴν ἀπιστίαν, καὶ δηλώσῃ ὅτι ἀεὶ σύζωσιν αὐτῇ.

τὰ τῶν Θετταλῶν,] Ταράττει αὐτόν. Πράγματι δὲ ἀντὶ προσώπου ἐχρήσατο.

Καὶ γὰρ Παγασὰς] Η ἱστορία οὕτως. Αλεύας, ἀπόγονός τις τοῦ Ηρακλέους, Θετταλὸς, ἐτυράννησε Θετταλῶν· εἶτα καὶ οἱ τούτου παῖδες. Μὴ φέροντες οὖν τὴν τυραννίδα οἱ Θετταλοὶ, καὶ ἀποροῦντες τί δεῖ ποιεῖν, μετεπέμψαντο εἰς συμμαχίαν τὸν Φίλιππον. Εἶτα ἐλθὼν ἐκεῖνος, ἐξέβαλε τοὺς Αλευάδας ἐκ τῆς τυραννίδος· καὶ ὑπὲρ τούτου χάριν αὐτῷ ὁμολογοῦντες οἱ Θετταλοὶ, δεδώκασιν αὐτῷ νέμεσθαι Παγασὰς, καὶ τὰ χρήματα τὰ ἐκ τῶν λιμένων καὶ τῆς ἀγορᾶς· Απιστοι δὲ Θετταλοὶ ἐνομίσθησαν, ἢ διὰ τὸ τὸν Ιάσονα, Θετταλὸν ὄντα, ἄπιστον ὀφθῆναι περὶ τὴν Μήδειαν· ἢ ὅτι ἐν τῷ Πελοποννησιακῷ πολέμῳ, ἐν αὐτῇ τῇ παρατάξει ἀπὸ Αθηναίων πρὸς Λακεδαιμονίους μετηλλάξαντο, ὥς φησιν ὁ Θουκυδίδης· Η δὲ Μαγνησία χώρα τις ἦν πλησίον Θετταλίας ὑπήκοος.

τῷ καρποῦσθαι· τὰ γὰρ κοινὰ τὰ Θετταλῶν ἀπὸ τούτων δέοι διοικεῖν, οὐ Φίλιππον λαμβάνειν. Αν δὲ τούτων ἀποστερηθῇ τῶν χρημάτων, εἰς στενὸν κομιδῇ τὰ τῆς τροφῆς τοῖς ξένοις αὐτῷ καταστήσεται. Αλλὰ μὴν τόν γε Παίονα, καὶ τὸν Ιλλύριον, καὶ ἁπλῶς τούτους ἅπαντας ἡγεῖσθαι χρὴ αὐτονόμους ἥδιον ἂν, καὶ ἐλευθέρους, ἢ δούλους εἶναι. Καὶ γὰρ ἀήθεις τοῦ κατακούειν τινός εἰσι, καὶ ἄνθρωπος ὑβριστής, ὥς φασι· καὶ μὰ Δί' οὐδὲν

ἄπιστον

Σ Χ Ο Λ Ι Α.

ἤκοος αὐτοῖς. Εστι δὲ καὶ πόλις ὁμώνυμος αὐτῇ. Χαριζόμενος οὖν τοῖς Θετταλοῖς ὁ Φίλιππος, ταύτην αὐτοῖς κατεδουλώσατο ἀποστάσαν αὐτῶν· μετὰ δὴ ταῦτα φρούριον ᾠκοδόμησεν ἐν αὐτῇ τῇ πόλει τῶν Μαγνητῶν, ἵνα μὴ καὶ δεύτερον ἀποστῶσι· τὸ δὲ ἀληθὲς, κατ' αὐτῶν Θετταλῶν. Οἱ δὲ γνόντες αὐτὸ τοῦτο, ἐκώλυσαν αὐτὸν τειχίζειν.

ἀπὸ τούτων] Ηγουν, ἀπὸ τῶν ἐξ αὐτῶν προσόδων.

τοῖς ξένοις] Καὶ γὰρ οὐ μόνον Μακεδόσιν, ἀλλὰ καὶ ξένοις ἐχρῆτο πρὸς τὴν στρατείαν.

Αλλὰ μὴν τόν γε,] Δείξας αὐτοῦ τὸ ἀσθενὲς ἀπὸ τῶν Ελλήνων, βούλεται καὶ ἀπὸ τῶν Βαρβάρων τὸ ὅμοιον ἐργάσασθαι, καὶ δι' αὐτῆς δὲ τῆς λέξεως ηὐτέλισε τὴν δύναμιν· οὐ γὰρ εἶπε πληθυντικῶς, ἀλλ' ἑνικῶς, Παίονα καὶ τὸν Ιλλυριόν.

ἥδιον ἂν] Παίονες καὶ Ιλλυριοὶ κατ' ἀνάγκην ὑπήκουον, καὶ ἄλλα τινὰ τῶν ἐθνῶν.

Καὶ γὰρ ἀήθεις] Δεῖ προσέχειν τῇ λέξει· οὐ γὰρ εἶπεν Ακούειν μόνον, ἀλλὰ Κατακούειν, ὅπερ ἐστὶ πάνυ ὑπακούειν, ὥστε καὶ δούλους νομίζεσθαι. Ο δὲ Φίλιππος, φησὶν, ὑβριστὴς καὶ ἐπαχθής.

ἄπιϛον ἴσως. Τὸ γὰρ εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν, ἀφορμὴ τοῦ κακῶς φρονεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίνεται. Διόπερ πολλάκις δοκεῖ τὸ φυλάξαι τἀγαθὰ τοῦ κτήσασθαι χαλεπώτερον εἶναι. Δεῖ τοίνυν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν ἀκαιρίαν τὴν ἐκείνου καιρὸν ἡμέτερον νομίσαντας, ἑτοίμως συνάρασθαι τὰ πράγματα, καὶ πρεσβευομένους ἐφ᾽ ἃ δεῖ, καὶ στρατευομένους αὐτούς,

ΣΧΟΛΙΑ.

ἄπιϛον] Αὐτὸν εἶναι τοιοῦτον.

Τὸ γὰρ εὖ πράττειν] Γνωμικὴ περίοδος, ἣ καὶ δίκωλος. Επειδὴ, φησὶν, οἱ παρ᾽ ἀξίαν εὐτυχοῦντες, οὐ δύνανται φυλάξαι τὴν εὐτυχίαν διὰ τὸ πονηρὸν τῆς γνώμης, δεδώκασιν ἀφορμὴν τοῦ λέγειν, ὅτι δυσχερές ἐϛι τὸ φυλάξαι μᾶλλον, ἤπερ κτήσασθαι, ὅπερ οὐκ ἔϛιν ἀληθές.

τὸ φυλάξαι] Ηγουν, τηρῆσαι ὡσαύτως ἔχειν, καὶ μὴ μεταβαλεῖν εἰς κακίαν.

τἀγαθὰ] Τὰ ἐπελθόντα τινί.

Δεῖ τοίνυν ὑμᾶς] Παραβολὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου. Πληρώσας τὴν ἐξέτασιν τοῦ δυνατοῦ, καὶ σαθρὸν ἀποδείξας τὸν Φίλιππον πανταχόθεν, εἰς προτροπὴν μετῆλθε. Διενήνοχε δὲ προτροπὴ συμβουλῆς, ὅτι ἐν μὲν ταῖς συμβουλαῖς, καὶ τὸ ἀγαθὸν ὑπὲρ οὗ συμβουλευόμεθα, ἀμφισβήτησιν ἔχει, καὶ ὁ τρόπος δι᾽ οὗ ἂν παραγενοίμεθα τῶν χρησίμων, ἀντίῤῥησιν ἐπιδέχεται. ἐν δὲ ταῖς προτροπαῖς καὶ τὸ ἀγαθὸν πρόδηλον, καὶ ὁ τρόπος. Δεῖ δὲ γινώσκειν ὅτι ἐπιπλέκεται τοῖς εἴδεσι τούτοις τὰ ἀλλήλων· καὶ συμβουλευτικὰ ἐν προτροπαῖς, καὶ τοὐναντίον ἐν συμβουλαῖς προτρεπτικά. Εκ δὲ τοῦ πλεονάζοντος ἐν τῇ ὑποθέσει, χρὴ τὸ εἶδος τοῦ λόγου γνωρίζειν.

συνάρασθαι] Εδει μὲν εἰπεῖν συνάρασθαι τοῖς πράγμασιν, ἀλλ᾽ Αττικῶς εἶπεν. Η δὲ σύνταξις, ὡς εἰ ἔλεγε, σὺν τῇ τύχῃ ἀγωνίζεσθαι ἐφ᾽ ἃ δεῖ χωρία. Εϛι δὲ μονόκωλος σχοινοτενὴς περίοδος, ἐν ὑπερβατῷ σχηματισθεῖσα· τὸ σχῆμα δὲ ἐπιτίμησις. Τὸ δὲ συνάρασθαι, συλλαβεῖν καὶ ἁρπάσαι, συνάψασθαι.

πρεσβευομένους] Πρεσβεύεσθαι, φησὶν, ἐπὶ τοὺς ἀγνοοῦντας τὸν Φίλιππον, ἵνα διδάξωσιν αὐτοὺς,

μὴ

αὐτοὺς, καὶ παροξυνόντας περὶ ἄλλους ἀπαντας· λογιζομένους, ὡς εἰ Φίλιππος λάβοι καθ' ἡμῶν τοιοῦτον καιρὸν, καὶ πόλεμος γένοιτο πρὸς τῇ χώρᾳ, πῶς ἂν αὐτὸν οἴεσθε ἑτοίμως ἐφ' ἡμᾶς ἐλθεῖν. Εἶτ' οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ μηδ' ἃ πάθοιτ' ἂν, εἰ δύναιτ' ἐκεῖνος, ταῦτα ποιῆσαι, καιρὸν ἔχοντες, οὐ τολμήσετε;

ί. Ετι τοίνυν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι,

μηδὲ

ΣΧΟΛΙΑ.

μὴ πιστεύειν αὐτῷ· ἐπὶ δὲ τῶν εἰδότων μὲν, φοβουμένων δὲ, τῷ ἀγγέλλεσθαι ὑμᾶς ὅτι στρατεύεσθε, ἵνα παροξυνθῶσιν εἰς τὸ μηκέτι δεδιέναι αὐτόν.

λάβοι καθ' ἡμῶν] Τοιοῦτον καιρὸν οἷος νῦν ἡμῖν ἐστι κατ' ἐκείνου· καὶ πόλεμος γένοιτο πρὸς τῇ χώρᾳ, τῇ ἡμετέρᾳ, καθάπερ νῦν τῇ ἐκείνου· ἡ γὰρ Ολυνθος γείτων αὐτῷ· ἐὰν τοιαῦται, φησὶν, αὐτῷ προσγένοιντο πολλαὶ εὐπορίαι, οἷαι νῦν ἡμῖν, καὶ πάλιν, εἰ πόλεμόν τινα σχοίημεν ὅμορον, ὡς αὐτὸς νῦν ἔσχε τὸν τῇ Ολύνθῳ γειτνιάζοντα.

Εἶτ' οὐκ αἰσχύνεσθε] Η περίοδος ἐπιτιμητικὴ, ἥ ἐστι μονόκωλος, φησὶν Ἑρμογένης. Ασαφὲς δ' εἶναι δοκεῖ τὸ χωρίον· ἄδηλον γὰρ τίνι χρὴ προσνεῖμαι τὸ ταῦτα ποιῆσαι· πότερον τοῖς Αθηναίοις, ἢ τῷ Φιλίππῳ· δοκεῖ γὰρ ἐφ' ἑκατέρων ἁρμόζειν. Χρὴ οὖν ἐπὶ τῶν τοιούτων ἀσαφῶν καὶ ἐπαμφοτερίζειν δοκούντων, ἐκ τοῦ τέλους ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἀνιέναι· λυθήσεται γὰρ οὕτως ἡ ἀσάφεια· οἷον ἐπὶ τοῦ παρόντος, εὐθὺς κάτωθεν ἀρξάμενος λέγε, οὐ τολμήσετε, καιρὸν ἔχοντες, πάντα ποιῆσαι ἃ πάθοιτε ἂν, εἰ δύναιτο ἐκεῖνος; τὸ γὰρ πρότερον ἐπ' ἀμφοτέρων λέγεσθαι δοκοῦν, νῦν ἐφάνη περὶ τῶν Αθηναίων εἰρημένον.

εἰ, μηδ' ἃ πάθοιτ' ἂν] Τὸ μὴ περισσόν· ἢ τὸ εἰ μὴ, εἰς τὸ, οὐ τολμήσετε.

Ετι τοίνυν] Μετάβασις ἐπὶ τὸ ἀναγκαῖον. Ωσπερ δὲ τὸ συμφέρον εἰς δύο τέμνεσθαί φαμεν. εἴς τε αὐτὸ τὸ συμφέρον, καὶ τὸ ἀναγκαῖον· οὕτω καὶ τὸ δυνατὸν, εἴς τε αὐτὸ τὸ δυνατὸν ἁπλῶς, καὶ

τὸ

μηδὲ τοῦθ' ὑμᾶς λανθανέτω, ὅτι νῦν αἵρεσίς ἐστιν ὑμῖν, πότερον ὑμᾶς ἐκεῖ χρὴ πολεμεῖν, ἢ παρ' ὑμῖν ἐκεῖνον. Εὰν μὲν γὰρ ἀντέχῃ τὰ τῶν Ολυνθίων, ὑμεῖς ἐκεῖ πολεμήσετε, καὶ τὴν ἐκείνου κακῶς ποιήσετε, τὴν ὑπάρχουσαν καὶ τὴν οἰκείαν ταύτην ἀδεῶς καρπούμενοι· ἂν δ' ἐκεῖνα Φίλιππος λάβῃ, τίς αὐτὸν ἔτι κωλύσει δεῦρο βαδίζειν; Θηβαῖοι; μὴ λίαν πικρὸν εἰπεῖν ᾖ, καὶ συνεισβαλοῦσιν ἑτοίμως. Αλλὰ Φωκεῖς; οἱ τὴν οἰκείαν οὐχ οἷοί τε ὄντες φυλάττειν, ἐὰν μὴ βοηθήσηθ' ὑμεῖς. Η ἄλλος τις; ἀλλ', ὦ 'τᾶν, οὐχὶ βουλήσεται. Τῶν ἀτοπωτάτων

μέντ'

ΣΧΟΛΙΑ.

τὸ ῥᾴδιον, καὶ εἰς τὸ ἀναγκαῖον· ὅπερ ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ νῦν ἐξετάζεσθαί φαμεν· δίδωσι γὰρ τοῖς Αθηναίοις αἵρεσιν, ποῦ χρὴ πολεμεῖν· καὶ τὸν μὲν ἐν Μακεδονίᾳ πόλεμον εὔκολον δείκνυσι· τὸν δὲ ἐπὶ τῆς Ατ⟨τ⟩ικῆς, χαλεπὸν καὶ φοβερόν.

τὴν ὑπάρχουσαν] Ηγουν, ἡμετέραν.

μὴ λίαν] Φοβοῦμαι ἔξωθεν.

συνεισβαλοῦσιν] 1 Ως πολέμιοι εἰσελεύσονται εἰς τὴν 2 χώραν.

ἀλλ' ὦ 'τᾶν] Ανθυποφορὰ στοχαστική· ἣν λύει ἐκ τεκμηρίων. Τὸ δὲ, ὦ 'τᾶν, δύο μέρη λόγου εἰσίν· ὦ καὶ ἔταν, ὅ ἐστιν, ὦ ἑταῖρε.

οὐχὶ βουλήσεται] Ο Φίλιππος δηλονότι.

εἰ ἄν νῦν] Τὸ ἐφ' ὑμᾶς ἐλθεῖν.

ὅμως ἐκλαλεῖ] Οτι ἔρχωμαι

1 Οἱ. 2 πόλιν.

ἐπὶ

μένλ' ἂν εἴη, εἰ ἃ νῦν ἄνοιαν ὀφλισκάνων, ὅμως ἐκλαλεῖ, ταῦτα δυνηθεὶς μὴ πράξει. Αλλὰ μὴν ἡλίκα γ' ἐστὶ τὰ διάφορα ἐνθάδε ἢ ἐκεῖ πολεμεῖν, οὐδὲ λόγου προσδεῖν ἡγοῦμαι. Εἰ γὰρ ὑμᾶς δεήσειεν αὐτοὺς τριάκοντα ἡμέρας μόνας ἔξω γενέσθαι, καὶ ὅσα ἀνάγκη στρατοπέδῳ χρωμένους, τῶν ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν, μηδενὸς ὄντος ἐν αὐτῇ πολεμίου λέγω, πλέον ἂν οἶμαι ζημιωθῆναι τοὺς γεωργοῦντας ὑμῶν, ἢ ὅσα εἰς ἅπαντα τὸν πρὸ τοῦ πόλεμον δεδαπάνησθε. Εἰ δὲ δὴ πόλεμός τις ἥξει, πόσα χρὴ νομίσαι ζημιωθήσεσθαι; Καὶ πρόσεσθ' ἡ ὕβρις· καὶ ἔτι ἡ

τῶν

ΣΧΟΛΙΑ.

ἐπὶ τὴν Αττικήν. Αρα ἐὰν δυνηθῇ ταῦτα ποιῆσαι, οὐ πράξει; Ζητητέον δὲ, πῶς ἐν τοῖς ἄνω δεινὸν αὐτὸν καλέσας, καὶ εἰδότα χρήσασθαι πράγμασιν, ἐνταῦθα μωρὸν ἀποκαλεῖ. Λέγομεν ὅτι ἀπὸ πολλῆς ἐπιθυμίας τοῦ βούλεσθαι αὐτὸν ἐπὶ τὴν Αττικὴν ἐλθεῖν, ποιεῖ αὐτὸν μὴ δυνάμενον ἑαυτοῦ κατασχεῖν, ἀλλὰ τὴν ἐπιθυμίαν ἐκλέγοντα.

οὐδὲ λόγου] Οὐ δεῖ γὰρ, φησὶ, τὰ ὁμολογούμενα κατασκευάζειν· καὶ δύο κακῶν προκειμένων (κακὸν γὰρ ὁ πόλεμος) αἱρεῖται τὸ ἧττον.

ἔξω γενέσθαι,] Οὐχ ἁπλῶς ἔξω τῆς πόλεως, ἀλλὰ ἔξω τῆς χώρας ἐν τῇ Μακεδονίᾳ.

γεωργοῦντας] Οὐχ ἁπλῶς τοὺς σκάπτοντας τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τοὺς κεκτημένους ἀγρούς.

τὸν πρὸ τοῦ πόλεμον] Τὸν περὶ Αμφίπολιν φησιν, εἰς ὃν χίλια διακόσια τάλαντα ἀνηλώθη.

πρόσ-

τῶν πραγμάτων αἰσχύνη, οὐδεμιᾶς ἐλάττων ζημία τοῖς γε σώφροσι.

ιά. Πάντα δὴ ταῦτα δεῖ συνιδόντας ἅπαντας, βοηθεῖν καὶ ἀπωθεῖν ἐκεῖσε τὸν πόλεμον· τοὺς μὲν εὐπόρους, ἵν' ὑπὲρ τῶν πολλῶν, ὧν, καλῶς ποιοῦντες, ἔχουσι, μικρὰ ἀναλίσκοντες, τὰ λοιπὰ καρπῶνται ἀδεῶς· τοὺς δ' ἐν ἡλικίᾳ, ἵνα τὴν τοῦ πολεμεῖν ἐμπειρίαν ἐν τῇ τοῦ Φιλίππου χώρᾳ κτησάμενοι, φοβεροὶ φύλακες τῆς οἰκείας ἀκεραίου γένωνται· τοὺς δὲ λέγοντας, ἵν' αἱ τῶν πεπολιτευμένων αὐτοῖς εὐθῦναι ῥᾴδιαι γένωνται. Ὡς ὁποῖ' ἄττ' ἂν ὑμᾶς περιστῇ τὰ πράγματα, τοιοῦτοι

κριταὶ

ΣΧΟΛΙΑ.

προσεσθ'] Τῇ ζημίᾳ παραφρόνησις.

σώφρωσι] Τοῖς συνετοῖς, τοῖς σώζουσι τὴν φρόνησιν.

Πάντα δὴ ταῦτα] Εντεῦθεν ὁ ἐπίλογος. Εκ τοῦ συμφέροντος κεφαλαίου τοὺς ἐπιλόγους εἴληφε. δεῖ γὰρ ἐκ τῶν ἰσχυρῶν ἀεὶ καὶ τῶν συνεκτικῶν, τὰς ἀνακεφαλαιώσεις καὶ τοὺς ἐπιλόγους λαμβάνειν.

ἐκεῖσε] Εἰς τὴν Μακεδονίαν.

τοὺς δ' ἐν ἡλικίᾳ] Τοὺς δυναμένους ὅπλα φέρειν καὶ μάχεσθαι, τοὺς νεωτέρους· ἡλικία γὰρ ἐξαιρέτως ἐπὶ τῶν νεωτέρων· ἐν αὐτῇ γὰρ πάντα πράττειν δυνάμεθα· τοὺς δὲ ἔξω τῆς ἡλικίας, ἤτοι τοὺς γέροντας.

τοὺς δὲ λέγοντας,] Ητοι τοὺς ῥήτορας.

εὐθῦναι] Απολογίαι καὶ κρίσεις φανεραὶ καὶ κάλλισαι γένωνται.

αὐτοῖς]

κεῖται καὶ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς ἔσεσθε. Χρηστὰ δ' εἴη, παντὸς εἵνεκα.

ΣΧΟΛΙΑ.

αὐτοῖς] Τοῖς λέγουσι.

Χρηστὰ δ' εἴη,] Εὐχὴν προστίθησι τῇ συμβουλῇ, οἷον, εἴθε γένοιτο, φησὶ, χρηστὰ, καὶ προβαίη καλῶς διὰ πάντας, οἷον διὰ τοὺς πλουσίους, τοὺς νέους, τοὺς ῥήτορας.

LIBANII

LIBANII ARGUMENTUM IN PHILIPPUM ORATIONIS I.

ATHENIENSES, *cum bellum infeliciter contra Philippum gererent, in concionem convenerunt deſperabundi: Orator igitur & erigere abjectos animos conatur (neque enim eſſe mirum, ſi in tanta ſocordia victi ſint) & quâ ratione bellum rectiſſimè adminiſtrent, docet. Jubet autem geminas copias comparari: alteras majores urbanas, quæ domi maneant, in omnem eventum paratæ; alteras minores, quæ militibus peregrinis conſtent, permiſtæ civibus, & eum exercitum non Athenis manere, neque ex urbe opem conferre jubet; ſed circa Macedoniam verſari, belligerantem continenter: ne flatu Eteſiarum Philippus obſervato, aut etiam hieme, cum Athenis in Macedoniam navigari non poſſit, rem aggrediatur, & per abſentiam Athenienſium omnia obtineat: ſed exercitum, qui cum eo dimicet, vicinum potius ei eſſe oportere cenſet.*

Aliud

Aliud ARGUMENTUM

EX

TOURRELLO.

DEMOSTHENES, *triginta annos natus, primam contra Philippum Orationem habuit; Archonte Ariſtodemo, regni Philippi anno nono, Olympiadis autem centeſimæ ſeptimæ primo. Philippo, ſub initia ejus regni, obſtiterant Athenienſes; Argæumque, qui cum eo de ſummâ rerum certabat, ſtrenuè adjuverant. Vicit Philippus, pacem tamen cum iis, ut erat verſutus, miſſis legatis ultro iniit: ſive ut novum imperium ſtabiliret, ſive ut in eo proferendo felicius procederet. Igitur initium cepit ab Illyriis & Pæonibus ſubjugandis; deinde loca plurima, diverſaſque regiones, quæ Macedoniæ erant confines, quæque adeo plurimum ei conducebant, occupavit. Brevi ejus victoriæ commodum locum obtulere iis conſiliis exequendis, quæ contra Græciam meditabatur. Theſſali eum advocabant, ut a tyrannis eos liberaret; iſque, ſub liberatoris nomine, ipſum quod ſuſtuliſſe viſus eſt in eos imperium exercuit. Eorum oppidis in ditionem ſuam receptis, facilem inde atque opportunam in Phocenſes invadendi occaſionem arripuit; hoc maxime prætextu, quod*

Theſſalorum hoſtes eſſent, Athenienſibus verò amicitiâ conjunctiſſimi. Bellum itaque iis indixit; annoque hanc orationem præcedente magno eos prælio ſuperavit. Hâc victoriâ elatus eos ſubjugandi ſpem cepit; adque Thermopylas profectus eſt, quâ unicus patet tranſitus ex Theſſaliâ in Phocidem euntibus. Athenienſes, audito ejus itinere, quod quo tenderet cum ipſis tum Græcis omnibus erat pertimeſcendum, ad anguſtias Thermopylarum confluxerunt; iiſque opportuno tempore occupatis, Philippo, ne in Græciam tranſiret, viam obſtruxere. Periculi tam magni, a quo recens liberati ſunt, memoria uſque animis inhærebat; utque rebus ſuis vel adhuc diffiderent, effecit. Demoſthenes, hâc eorum diſpoſitione uſus, vivam iis imaginem depingit imminentis periculi quod iis effrænata Philippi ambitio minitatur, quamque maturè cauto opus ſit in animos ſtudet ingerere. Quando igitur, ob rapidum Philippi progreſſum, armorumque ejus ſucceſſum, Athenienſes tantum non deſperarent; primum animos iis addere aggreditur Orator; unicam calamitatum cauſam eorum ignaviam eſſe dicens; deinde belli gerendi rationem proponit, aptam ſane cum eorum negligentiæ corrigendæ, tum ipſi infortuniorum forti & origini auferendæ, atque adeo ſpei faciendæ melioris in poſterum fortunæ. Ejus ſumma eò redit, ut duos colligant exercitus; quorum unus, iſque major, ex civibus ſolis conflatus, ſemper in procinctu ſtet, ad defendendam Atticam; alter minor, quique partim civibus, partim

tim peregrinis conſtet, circa Macedoniæ confinia ſine ullâ intercapedine volitet, hoſtem obſervet, vexet, atque ex propinquo aggrediatur; ne, abſentibus Athenienſibus, quum aut anni tempeſtas aut venti impediant quo minus in ejus regnum claſſe applicent, liberè conſilia capiat, nulloque negotio exequatur quicquid aggredi in animum induxerit. Quod ad Chronologiam attinet, in eo quod primam Philippicam ante Olynthiacas ponam, de communi opinione diſcedo: nequis tamen ſingularia me affectare ideò exiſtimet; quum optimos duces ſecutus fuerim, Dionyſium *nempe* Halicarnaſſenſem, & Diodorum Siculum. *Rationes in Notis reddentur: ubi hujuſce Orationis ordinem validiſſimis inſuper, ni fallor, conjecturis ſtabilivimus.*

DEMOSTHENIS PHILIPPICA I.

I. SI de novâ aliquâ re dicere propoſitum eſſet, Athenienſes, continens me, dum plurimi eorum quibus mos eſt ſententiam ſuam aperuiſſent, ſi quid mihi ab illis dictum placuiſſet, quieviſſem; ſin minus, tum & ipſe quæ ſentio conatus eſſem fari. Quoniam vero ita accidit, ut quibus illi de rebus jam ante ſæpenumerò dixerunt, hæ nunc in deliberationem vocentur, arbitror me, quamvis primus ad dicendum ſurrexerim, jure tamen veniam nacturum eſſe. Si enim ſuperiori tempore bene iſti conſuluiſſent, novo jam conſilio haud opus eſſet.

II. Primum igitur, Athenienſes, non eſt de præſentibus rebus, ne ſi vehementer afflictæ eſſe videantur, deſperandum vobis. Nam quod in eis ex præterito tempore eſt peſſimum, id ipſum eſt ad ea quæ reſtant optimum. Quid igitur hoc eſt? Veſtrâ nimirum, Athenienſes, factum eſſe ſocordiâ & officii neglectu ut res noſtræ ſint adverſæ. Nam ſi, vobis omnia quæ decuit agentibus, res ita ſe haberent, ne ſpes quidem reliqua eſſet fore eas aliquandò meliores. Deinde cogitan-

cogitandum, id quod & ex aliorum famâ diſcitis, & ipſi ex memoriâ veſtrâ ſcitis, quantâ aliquando potentiâ præditis Lacedæmoniis, idque non ita olim, quam præclarè, atque ut vos decebat (nihil hujus Reipublicæ dignitati alienum admiſiſtis, verum) pro communi Græciæ libertate bellum contra illos ſuſtinuiſtis. Quorſum vero hæc dico? Ut perſpicere poſſitis, Athenienſes, atque animadvertere, neque præcaventibus vobis quicquam eſſe formidabile, neque ſi negligentes ſitis, tale quid quale vos vultis eventurum eſſe, exemplis utentes, potentiâ quæ tum fuit Lacedæmoniorum, quam, rebus veſtris animos applicando, ſuperâſtis; & hujus, quæ nunc eſt, inſolentiâ, propter quam æſtuamus, eo quod nihil eorum quæ oportuit curavimus.

III. Quod ſi quis veſtrûm, Athenienſes, Philippum penè inexpugnabilem eſſe arbitretur, conſiderans cum multitudinem copiarum quæ nunc illi competunt, tum omnia præſidia urbi noſtræ periiſſe; rectè ſanè exiſtimat. Idem tamen hoc cogitet, fuiſſe aliquando in noſtrâ poteſtate Pydnam, Potidæam, Methonam, & omnem illam undique adjacentem regionem. Plurimas etiam, quæ cum illo nunc ſunt, gentes ſuis legibus ac liberas vixiſſe, vobiſque maluiſſe, quam illi, amicitiâ conjungi. Si igitur Philippus in hâc tum opinione fuiſſet, difficile eſſe bellum gerere cum Athenienſibus, qui tales arces ad ditionem

ipſius oppugnandam haberent, quum eſſet ipſe ſociis deſtitutus, nihil eorum, quæ nunc fecit, egiſſet; neque tantam potentiam eſſet conſecutus. Sed hoc, Athenienſes, præclarè ille novit, hæc loca omnia eſſe belli præmia, in medio poſita, naturam etiam ita ferre, ut præſentibus cedant quæ ſunt abſentium, & volentibus labores ac pericula adire quæ ſunt negligentium. Hâc ille ſententiâ uſus, omnia ſubegit & tenet, alia ut bello capta quis teneat, alia ſocietatibus atque amicitiis ſibi devincens. Etenim cum his ſocietatem inire, atque his adhærere, volunt omnes, quos inſtructos eſſe vident, & ea quæ oportet agere paratos.

IV. Si igitur vos etiam, Athenienſes, hoc animo eſſe nunc velitis, quando quidem prius non fuiſtis; & unuſquiſque veſtrûm, quibus in rebus debet & poteſt Reipublicæ ſe utilem præſtare omni omiſsâ diſſimulatione, aliquid navare ſit paratus; nimirum, qui dives eſt, tributa conferre, qui vero in ætate eſt bello aptâ, militare, denique ut uno verbo ſimpliciterque dicam, ſi ad vos ipſos redire volueritis, & deſieritis quiſque veſtrûm ſperare nihil ſe facturum eſſe, alium verò pro ipſo omnia eſſe geſturum, *tum* & quæ habetis, Deo volente, retinebitis, & quæ per negligentiam ſunt amiſſa recuperabitis, pœnaſque de illo ſumetis. Neque enim exiſtimetis, illi tanquam Deo cuidam, præſentem ejus fortunam

 immo-

immobilitèr fixam eſſe in perpetuum: eſt enim qui illum odit, quique metuit, quique invidet, etiam ex iis qui jam illi amiciſſimi eſſe videntur: & profectò omnia, quæcunque in aliis quibuſvis hominibus reperiuntur, hæc in iis etiam qui cum illo ſunt ineſſe exiſtimandum eſt. Hæc verò omnia præ metu nunc ſe abſcondunt, cum nullum habeant confugium, propter veſtram tarditatem, & ſocordiam, quam *vobis* jam eſſe abjiciendam dico. Videtis enim rem, Athenienſes, quò protervitatis evaſit homo, qui ne quidem optionem vobis dat aut belli gerendi, aut otium agendi, ſed minitatur, & ſuperbis, ut fama eſt, ſermonibus utitur; neque adduci poteſt ut, quæ jam ſubegit retinens, his acquieſcat; ſed perpetuo quid amplius molitur, & circum undique cunctantes vos, atque ſedentes, velut indagine cingit.

V. QUANDO igitur, Athenienſes, quando quæ oportet facietis? Ubi aliquid acciderit? Ubi, credo, neceſſitas aliqua fuerit? De præſenti igitur rerum ſtatu quæ vobis opinio eſſe debet? Ego enim arbitror, liberis hominibus maximam eſſe neceſſitatem, ex rebus geſtis ſuſceptum dedecus. Num vultis, quæſo, circumcurſitantes alius alium percontari in foro, Diciturne aliquid novi? Quid enim magis novum fieri poteſt, quam hominem Macedonem Athenienſes bello ſubigere, Græciæque *pro ſuo libitu* res adminiſtrare? Mortuuſne eſt

Philippus? Non, per Jovem: atqui ægrotat. Quid vero hoc veſtrâ intereſt? Etſi enim moriatur ille, brevi vos alium Philippum *vobis* facietis, ſi animos rebus *veſtris* hoc modo adhibeatis. Neque enim is ſuis tantum viribus crevit, quantum noſtrâ negligentiâ. Itaque ſi quid ei acciderit, vobiſque Fortuna faverit, quæ ſemper melius nos *curavit*, quam curamus ipſi, atque hoc effectum reddiderit; ſcitote quod, ſi in propinquo ſitis, rebus turbatis omnibus imminentes, ita ut voletis eas adminiſtrare poteritis; ut vero nunc vobis eſt, ne quidem ſi tempora Amphipolim vobis traderent, accipere *eam* poſſetis, veſtris & apparatibus & ſententiis fluctuantes.

VI. Oportere igitur omnes paratos eſſe quæ *in ſingulos* conveniunt ultro facere, tanquam ſcientibus vobis atque perſuaſis, diutius dicendo non immoror. Rationem verò apparatûs, quem talibus vos negotiis liberaturum eſſe putem, & magnitudinem quantam *eſſe oportet*, ac rationes pecuniæ comparandæ quaſnam, cæteraque quomodo mihi optimè atque celerrimè videntur inſtruenda, continuò conabor dicere: *hoc* tantillum vos precatus, poſtquam omnia audieritis, judicate, nec *quæ ego dicturus ſum* anticipate, neque, ſi cui initio videar novum apparatum dicere, res a me procraſtinari *is ideò* exiſtimet. Etenim qui illico atque hodie *rem geri debere* dicunt, non maxime ad utilitatem loquuntur; (neque enim

enim quæ jam nobis contigerunt auxiliis nunc miſſis defendere poſſemus) verum quiſquis oſtenderit, qualis apparatus *qui a vobis* comparatus *fuerit*, quantuſque, & unde *ſuſtentatus* durare poterit, quoad aut bellum perſuaſi finiverimus, aut hoſtes ſuperaverimus. Ita enim, nullis in poſterum injuriis laceſſemur. Ego igitur hæc dicere me poſſe arbitror, non impediens ſi quis alius pollicetur aliquid. Promiſſum igitur adeò magnum: ipſa verò res in examen jam veniet, judices autem vos eritis.

VII. PRIMUM igitur, Athenienſes, triremes quinquaginta inſtrui oportere dico; deinde vos eo animo eſſe, ut, ſiquid opus fuerit, ipſis in eas conſcendentibus ſit navigandum. Præterea, dimidiæ equitum parti triremes hippagogas, atque *alia* navigia ſufficientia ornari jubeo. Hæc equidem cenſeo præſtò eſſe oportere, contra repentinas ejus e ſuâ regione expeditiones, ad Thermopylas, & Cherroneſum, atque Olynthum, nec non quò libet. Namque opus eſt, hoc in ejus animum ſubire, vos ex immodicâ hâc negligentiâ, ſicut ad Eubœam, & priùs aliquando, ut ferunt, ad Haliartum, & poſtremò nuper ad Thermopylas, fortaſſe erupturos. Non omnino, tametſi non feceritis, ut ego faciendum eſſe dico, fuerit *hoc* contemnendum: ut vel præ metu, ſi ſcierit paratos eſſe vos (certò enim ſciet: ſunt enim, ſunt apud vos ipſos, qui

de omnibus rebus eum certiorem faciunt, plures quam expedit) otium agat; vel, his deſpectis, incautus opprimatur: nihilo obſtante quo minus in ejus regnum, ſi per occaſionem licuerit, navigetis.

VIII. Hæc igitur ſunt, quæ a vobis decerni oportere dico, quæque ut inſtruantur convenire arbitror. Præter hæc, copias aliquas, Athenienſes, in procinctu habendas cenſeo, quæ continenter belligerent, & illum infeſtent ne mihi *quis dicat* decies mille, neque vicies mille peregrinos; neque conductitios illos exercitus; eas volo copias, quæ civibus conſtent: quæ, ſive vos unum, ſive plures, ſive illum, ſive quemcunque ducem creaveritis, ei pareant, & ſequantur; & his commeatum curari jubeo. Quæ autem erunt hæ copiæ, & quantæ, & unde commeatum habituræ ſint, & quomodo hæc facere poſſitis, ego dicam & horum ſingula ſeorſum explicabo. Peregrinos dico (neque id feceritis, quod ſæpe vobis nocuit, dum minora putatis omnia quam oporteat, & maxima in decretis ſuſpicientes, cum ad rem ventum eſt, ne parva quidem facitis, ſed ubi parva feceritis & comparaveritis, illis adjicite, ſi minora videbuntur) dico igitur univerſos milites eſſe oportere, bis mille. Ex his, Athenienſes oportere eſſe dico quingentos, e quacunque illi deligendi vobis ætate videbuntur, qui certum tempus militent; non longum illud, ſed quantum commodum eſſe vide-

videbitur, ut ſubinde aliis alii ſuccedant, reliquos peregrinos eſſe jubeo: & cum his equites ducentos, quorum quinquaginta ſint Athenienſes minimùm, eodem quo pedites modo militaturi, & hippagines quibus hi utantur. Eſto: quid ad hæc amplius? Celeres triremes decem: opus enim nobis eſt, cum ille claſſem habeat, etiam velocibus triremibus, ut tutò copiæ navigent.

IX. UNDE igitur hæ alentur? Ego & hoc dicam & oſtendam, poſtquam, cur tantulas copias ſatis eſſe putem, & cives militare jubeam, docuero: tantulas, Athenienſes, propterea quòd nobis nunc exercitum parare non licet, qui collatis ſignis cum eo dimicet; ſed latrocinari eſt neceſſe, & hâc gerendi belli ratione utendum primùm. Quare nec immenſas eas (nec enim ſtipendia & commeatus ſuppetunt) nec prorſus exiguas eſſe oportet. Cives autem adeſſe, & navigare unà propterea jubeo, quòd priùs etiam aliquando audio peregrinum aluiſſe Corinthi militem *noſtram* urbem, cui Polyſtratus præfuerit, & Iphicrates & Chabrias, & alii quidam, & voſmetipſos unà militaſſe: &, ut auditione cognovi, peregrini illi vobiſcum conjuncti, & vos cum illis Lacedæmonios vicerunt. Poſtquam autem ipſi peregrini per ſeſe bella vobis obeunt, amicos vincunt & fœderatos; hoſtes autem facti ſunt majores quàm expediret: & cum ad bellum *noſtræ* urbis obiter reſpexerint, ad Artabazum

bazum & quovis gentium potiùs abeunt; imperator eos ſequitur: non injuriâ: neque enim is imperare poteſt, qui ſtipendia non ſolvit. Quid igitur jubeo? cauſas adimi & duci & militibus, mercede numerandâ: & domeſtico milite, velut eorum inſpectore quæ a duce geruntur, adjungendo. Nam ut nunc fit, ridicula eſt noſtra rerum adminiſtratio. Si quis enim vos roget, Pacemne agitis, Athenienſes? Minimè verò nos quidem, dicturi ſitis; ſed cum Philippo bellum gerimus. Nonne verò creâſtis e veſtris civibus decem centuriones, & duces, & tribunos, & magiſtros equitum duos? Iſti verò quid agunt, uno illo excepto quem ad bellum miſeritis? reliqui pompam vobis ducunt cum ſacrificulis. Ut enim ii qui luteos fingunt, in forum creatis centuriones & tribunos, non ad bellum. An non oportuit, Athenienſes, centuriones cives, magiſtros equitum cives, magiſtratus domeſticos eſſe, ut revera eſſent copiæ civitatis? At in Lemnum *ſcilicet* oportet magiſtrum equitum qui e vobis eſt navigare: eorum autem qui pro Reipublicæ poſſeſſionibus præliantur, Menelaum eſſe magiſtrum equitum. Neque hæc hominis reprehendendi causâ dico: ſed a vobis eum creatum eſſe oportebat, quiſquis tandem ſit.

X. Fortassis autem hæc rectè dici putatis: de pecuniâ verò, quanta erit & unde *comparanda* maxime audire cupitis. Id igitur ſanè expediam. Ea eſt pecuniæ ratio, ut ad alendum

alendum hunc exercitum, & cibaria duntaxat militibus comparanda, nonaginta ſint talenta numeranda, & paulo amplius: decem celeribus navibus quadraginta talenta, vicenæ minæ in navem ſingulis menſibus: militum duobus millibus totidem alia, ut duas ſinguli milites drachmas in menſem pro cibariis accipiant: equitibus ducentis numero, ſi tricenas drachmas in menſem accipiant ſinguli, duodecim talenta. Si quis verò putat, commeatum parvo eſſe ſubſidio iis qui militant, non rectè ſentit. Ego enim compertum habeo, ſi hoc factum fuerit, ipſum exercitum e bello ſibi reliqua comparaturum, ſine ullâ, vel Græcorum, vel ſociorum injuriâ, ut integrum ſtipendium habeat. Atque ego ultro navigans unà, quidvis pati paratus *ſum* niſi hæc ita erunt. Unde igitur pecunia, quam requiro a vobis, comparabitur? Hoc jam dicam.

PECUNIARIA RATIO.

XI. QUÆ nos, Athenienſes, excogitare potuimus, hæc ſunt. Poſtquam autem ſententias rogaveritis, ea quæ vobis probata fuerint, decernite: ut non tantùm decretis & literis belligeratis cum Philippo, ſed etiam factis. Multò autem meliùs, ut mihi videtur, de bello & tota inſtructione deliberabitis, ſi ſitum, Athenienſes, regionis cui bellum inferetis, conſiderabitis, & cogitabitis,

bitis, ventis & anni temporibus anticipatis, pleraque perficere Philippum: & exſpectatis Eteſiis, aut hieme, bellum aggredi, cum nos illuc pervenire non poſſumus. His itaque conſideratis non mittendo tumultuario milite vobis bellandum eſt (omnibus enim *occaſionibus* præveniemur) ſed inſtructione perpetuâ atque exercitu. Licebit autem vobis Lemni, & Thaſi, & Sciathi, & in aliis illius loci inſulis hibernare cum exercitu: in quibus & portus, & frumentum, & omnia quæ requirit exercitus, parata ſunt. Anni autem tempus, cum & appellere ad terram facile *ſit*, & a ventis juxta ipſam regionem, & emporiorum fauces, *verſantibus* nihil ſit periculi, haud difficulter intelligetis. Quomodo igitur, & quando, utendum ſit exercitu, *id* dux a vobis deſignatus pro temporis ratione conſtituet. Quæ autem a vobis præſtari debeant, hæc ſunt quæ ego ſcripſi.

XII. Quod ſi hanc, Athenienſes, pecuniam comparaveritis, primùm quam dico; deinde cætera etiam omnia perfectè inſtruxeritis, milites, triremes, equites; omneſque copias lege obſtrinxeritis, ut bello continenter incumbant, ipſique vos, pecuniæ quæſtores & præbitores, ab imperatore rerum geſtarum rationes requiretis: iiſdem de rebus ſine ullo ſucceſſu perpetuò deliberare deſinetis. Accedit illud etiam, Athenienſes, maxima illi emolumenta intercipietis. Ea quæ ſunt? a noſtris ſociis extortâ

extortâ pecuniâ nos oppugnat, navibus hoſtiliter diripiendis. Quid præterea? Vos illud eritis conſecuti, ut vobis noceri non poſſit: non ea fient, quæ ſuperiori tempore, cum, in Lemnum & Imbrum factâ impreſſione, veſtros cives captivos abduxit: & ad Geræſtum captis *veſtris* navibus, immenſam pecuniæ vim coegit; poſtremò in Marathonem exſcendit, & ſacrâ triremi e noſtrâ ditione abreptâ, abiit: vos autem neque hæc prohibere potuiſtis, nec quibus maxime velletis temporibus opitulari.

XIII. Verum cur tandem putatis, Athenienſes, Panathenæorum ferias, & Bacchanalium ſemper convenienti tempore fieri, ſive peritis harum utrarumque curatio ſorte obvenerit, ſive imperitis? in quas tantos ſumptus facitis quantos nec in unam claſſis emiſſionem: & tantam turbam adhibetis, & tantum apparatum, quantum haud ſcio an ulla omnium habeat: claſſes autem omnes veſtras occaſionibus demum amiſſis venire, illa Methonem, illa Pagaſas, illa Potidæam *miſſa*? Quod illa omnia lege ſancita & ordinata ſunt, & quiſque veſtrûm multò antè novit, quis Ædilis aut Gymnaſiarchus ſuæ tribûs, quando & a quo, & quid accipiendum, quidque faciendum ſit. Nihil non exquiſitum, nihil non definitum, nihil denique neglectum eſt. In rebus autem bellicis, & belli apparatione, inordinata, indefinita, incompoſita omnia. Quapropter ſimulatque audivimus aliquid; &

triremium

triremium præfectos conſtituimus, & inter eos permutationes opum inſtituimus, & de parandæ pecuniæ ratione deliberamus; poſtea decernitur, ut inquilini conſcendant, & libertini, qui ſuam ipſi rem familiarem adminiſtrant. Deinde ut cives illis iterum ſuccedant. Sic interim dum hæc prorogatis, interierunt ea ad quæ *conſervanda* claſſem mittimus ante adventum noſtrum. Nam rei gerendæ tempus in apparando conſumimus, rerum autem occaſiones non exſpectant noſtram tarditatem & ſocordiam. Quas verò interjecto tempore copias nos habere putamus, eæ, cum ad ipſam rem ventum eſt, nihil poſſe gerere deprehenduntur. Ille autem eò venit inſolentiæ, ut ſcribat Eubœenſibus tales jam literas.

L I T E R Æ.

XIV. HÆC igitur, Athenienſes, quæ lecta ſunt, vera pleraque ſunt, aliter quam oportebat: non autem fortaſſe jucunda ſunt auditu. Verum ſi res, offenſionis vitandæ causâ, ut taceri a dicente, ſic etiam revera poſſent amoveri, ad voluptatem auditorum conciones inſtituendæ eſſent. Sin orationis jucunditas, alieno tempore uſurpata, reipſa detrimentoſa ſit; turpe eſt ſemetipſum decipere & ea omnia quæ moleſta ſunt differendo, negligere omnes rei gerendæ occaſiones, ac ne illud quidem poſſe intelligere, eorum

eorum eſſe officium qui bellum adminiſtrant non ſequi res, ſed rebus antecedere: & quemadmodum receptum eſt, ut exercitum ducat imperator, ſic & a cordatis viris res ducendas eſſe, ut quæ ipſis videntur, ea gerantur, non ut eventum perſequi cogantur. Vos autem, Athenienſes, cum copias habeatis omnium maximas, triremes, legiones, equites, pecuniæ reditus, ne harum quidem rerum in hunc uſque diem ullâ unquam opportune eſtis uſi, & neminem non ſequimini: & ut barbari pugiles dimicare ſolent, ita vos bellum geritis cum Philippo. Ex iis enim, is qui ictus eſt, ictui ſemper inhæret: quòd ſi eum alibi verberes, illò manus transfert: ictum autem depellere, aut contra intueri neque ſcit, neque vult. Ita & vos: Si eſſe in Cherſoneſo Philippum auditis, illuc mittenda eſſe auxilia decernitis: Si in Pylis, illuc itis; ſi alibi uſpiam, aſſectamini ſurſum & deorſum: & eum ut ducem milites, ſequimini, neque ullum vobis utile de belli gerendi ratione conſilium initis; neque quicquam proſpicitis, antequam aut factum eſſe aliquid, aut fieri audiatis. Iſta vero factitare olim fortaſſe licuit: nunc in ipſum diſcrimen rerum ventum eſt. Quare non jam idem licet.

XV. Ac mihi cogitanti videtur, Athenienſes, deorum aliquis, quem *noſtræ* urbis gratiâ, eorum quæ fiunt, pudet, illum rerum gerendarum ardorem injeciſſe Philippo. Qui ſi

ſi quæ ſubegit & intercepit, ea tenere & quieſcere vellet, neque quicquam præterea moliretur: veſtrum quidam ea non ægre laturi mihi viderentur, quæ reipub. dedecus & ignaviæ crimen & ſumma omnia probra attuliſſent. Nunc dum ſemper aggreditur aliquid & plus appetit, fortaſſe vos evocabit, niſi de vobis omnino deſperaſtis. Ego verò miror, ſi nemo veſtrûm neque cogitat, neque indignatur, quando videt, Athenienſes, bellum cœpiſſe initium de ulciſcendo Philippo: finem autem in eo jam verſari, ne ipſi cladibus afficiamur a Philippo. Verùm eum non quieturum, perſpicuum eſt, niſi ab aliquo coerceatur. Id igitur nos exſpectabimus: & triremes vacuas, & ſpem a neſcio quo factam ſi miſeritis, omnia præclare ſe habere putabitis? Non conſcendemus *naves?* non exibimus ipſi parte ſaltem aliquâ domeſticorum militum nunc, ſiquidem id priùs factum non eſt? non ditionem ejus claſſe invademus? At quò appellemus, roget aliquis? Aperiet quâ vitioſæ ſint res Philippi bellum ipſum, Athenienſes, modo aggrediamur. Verùm ſi domi ſedebimus, conviciantes audituri & criminantes inter ſe oratores; non fieri ullâ ratione unquam poteſt ut quicquam rite conficiamus. Nam, ut mea quidem fert opinio, quocunque pars aliqua civitatis ablegabitur, tametſi tota non adſit, ibi & deorum & fortunæ benevolentia nobis opitulabitur. Cum autem imperatorem,

&

& decretum inane, & ſpes concionales mittitis, nihil a vobis feliciter geritur: ſed ut hoſtes derident iſtiuſmodi expeditiones, ita ſocii metu emoriuntur. Non enim poteſt, non poteſt fieri, ut unus vir unquam vobis ea conficiat omnia, quæ vultis; polliceri quidem & affirmare, & accuſare hunc & illum licet; ſed hiſce rationibus omnia perierunt. Nam cum Imperator miſeros peregrinos ſine ſtipendio ducat; qui verò de rebus illic ab eo geſtis, ad vos ex hoc loco expeditè mentiantur extiterint; & vos ex auditu, quicquid in mentem venerit, temerè decreveritis: quid, quæſo vos, exſpectandum eſt? Sed quodnam iſtis malis remedium invenietur? Hoc: ſi voſmetipſos, Athenienſes, oſtenderitis & milites & teſtes actorum ducis: &, ubi domum reverſi fueritis, judices rationum referendarum: ita ut non tantùm quæ veſtra ſunt audiatis, verùm etiam præſentes intueamini. Nunc eò flagitii ventum eſt, ut quique duces bis & ter capitis cauſam apud vos dicant, cum hoſtibus autem eorum nemo vel ſemel de vitâ dimicare ſuſtineat: utque plagiariorum & furum interitum honeſtæ morti præferant. Malefici enim eſt, judicum ſententiâ condemnatum emori: ducis, cum hoſtibus præliantem.

XVI. Vestrûm autem alii circumeuntes, cum Lacedæmoniis agere dicunt Philippum,

de Thebanorum everſione, & reſpub. divellere: alii, eum miſiſſe legatos ad regem *Perſarum:* alii oppida munire in Illyriis: alii, ſuas quiſque commenti fabulas obambulamus. Ego verò equidem exiſtimo, Athenienſes, ebrium eſſe eum rerum geſtarum magnitudine, & ejuſmodi ſomnia multa ſuo cum animo agitare; cùm quia vidit neminem eſſe qui impediat, tum ſucceſſibus elatum: non tamen eum ſic agere inſtituiſſe, ut qui apud nos ſunt ſtolidiſſimi norint quid ille ſit facturus. Stolidiſſimi enim ſunt iſti rumigeruli. At ſi, his omiſſis, illud ſpectemus, hominem eſſe nobis inimicum: & noſtras nobis opes eripere: & longo jam tempore inſolenter ſe geſſiſſe: & quæcunque ſperavimus aliquem pro nobis eſſe acturum, ea, ut conſtat, contra nos eſſe omnia: & cætera in nobiſmetipſis eſſe poſita: & ſi nunc illic belligerare noluerimus cum eo, idem fortaſſe nobis hîc facere neceſſe fore: hæc ſi ſtatuerimus, & rectè ſentiemus, & inanes fabulas miſſas faciemus. Neque enim, quæ ſint futura, quærendum eſt: ſed adverſa futura (niſi rebus gerendis intenti fueritis, & fungi officio volueritis) pro comperto habendum.

XVII. Ego igitur nec unquam aliàs ad gratiam loqui inſtitui, niſi idem & profuturum vobis perſuaſum haberem: & nunc quæ ſentio ſimpliciter omnia, ſine ullâ tergiverſatione,

ſatione, liberéque ſum elocutus. Velim autem, ut exploratum habeo, e re veſtra eſſe, ut ea quæ optima ſunt, audiatis: ſic ſcire me etiam fideliſſimo ſuaſori idem profuturum. Multò enim minùs gravatè dixiſſem. Nunc, quanquam obſcurum eſt, quidnam hinc conſecuturus ſim; tamen, quia perſuaſum habeo hæc factu vobis fore utilia, dicere inſtitui. Vincat autem id quod vobis omnibus profuturum eſt.

Libanii Argumentum

in

Olynthiacam

(Juxta ipſum) Secundam.

Admiserant *legationem Olynthiorum Athenienſes, & auxilia eis decreverant: ſed expeditionem differebant, metuentes, ne ſibi difficile cum Philippo bellum eſſet futurum. Demoſthenes igitur progreſſus, confirmare populum ſtudet: atque oſtendit quàm infirmæ ſint opes Macedonis. Nam & ſociis eum ſuſpectum eſſe ait, & ſuis viribus parùm valere, quum Macedones per ſe infirmi ſint.*

ARGUMENTUM

PRIMÆ OLYNTHIACÆ.

EX

TOURRELLO.

INTER *primam Philippicam primamque Olynthiacam Orationem, quatuor annorum intervallum interceſſerat. Id quidem ex* Diodoro Siculo *atque* Dionyſio Halicarnaſſenſi, *quibus ſemper uſus ſum in re Chronologicâ auctoribus, planè colligendum eſt. Hic nempe docet, quo quamque orationem Archonte dixerit Demoſthenes, ille, quo anno ſinguli Archontes magiſtratum habuerint. Itaque eorum auctoritate fretus, tres Olynthiacas orationes duodecimo regni Philippi anno, ſive quarto Olympiadis centeſimæ ſeptimæ, habitas fuiſſe ſtatuo.* Dionyſius Halicarnaſſenſis *parum ſe feciſſe ratus, quòd illarum Epocham tradiderit, quo etiam dictæ ſunt ordine definit: dicitque primæ initium eſſe,* ἐπὶ πολλῶν; *ſecundæ,* οὐχὶ ταὐτὰ παρίσταται; *tertiæ verò,* ἀντὶ πολλῶν. *Nihil expreſſius, nihil clarius dici poteſt. Scholiaſtæ tamen atque Interpretes ipſius teſtimonio omninò nihil tribuunt; omneſque quaſi conjurant ad hunc ordinem turbandum; quem denuò reſtituere mihi viſum eſt: quippe qui hâc*

 in

in re autorum ſuffragia potiùs perpendenda eſſe quàm numeranda duxerim. Iis, qui autoritatibus modò laudatis noluerint obtemperare, rationibus, quas in Notis reddidimus, me ſatisfacturum ſpero. Quin ut ad rem veniamus. Olynthus, Thraciæ urbs, a Græcis Chalcide, Eubœæ oppido, Coloniâ verò Athenienſi, oriundis occupata eò paulatim magnitudinis pervenit, ut in magna ſæpe bella & cum Athenienſibus, & cum Lacedæmoniis, inciderit. Circumſpectiùs ne quidem cum Philippo egerunt Olynthii, quum ille ingreſſus imperium, omnibus quibus poſſet modis, in eo ſe confirmare ſtuderet: duos enim fratres ejus, quos, ex novercâ genitos, veluti participes regni interficere geſtiebat, profugos apertè receperunt. Interea Philippus, parum adhuc in regno confirmatus, iracundiæ diſſimulandæ maturè artem exercuit, & illatæ injuriæ memoriam minime retinere viſus, ſocietatem cum iis ultrò petiit, imò potiùs mercatus eſt, non ſolùm Anthemuntem iis cedendo, de quâ cum regibus Macedoniæ diu illis contentio fuerat, verùm datâ etiam Potidæâ, quam conjunctis ſibi eorum copiis, ideò ut iis eam traderet, ab Athenienſibus præripuerat. Citò periit beneficiorum quæ ab illo acceperant memoria; ſubitiſque ejus potentiæ incrementis perterrefacti, tum magis adhuc quod infidum eum eſſe manifeſtè deprehenderent, id unicè curabant Olynthii, ut opportuno tempore ejus ſe ſocietate extricarent; quod ni facerent, ut ei aliquando in ſervitutem ceſſuri eſſent verebantur. Itaque ab-

ſentem

ſentem nacti Philippum, miſſiſque ad Athenienſes legatis, privatam illicò cum iis pacem confecere. Reverſus Philippus eos perjurii incuſat, quippe qui mutuam pactionem violaſſent, quâ, cum in bello tum in pace, cum ipſo conjunctim agere tenerentur; minas deindè factis hoſtilibus inſecutus eſt, læſæque fidei ulciſcendæ prætextu Olynthios obſidione cingit. Ii ſimul atque ingruentem procellam ſentirent, ad Athenienſes ſtatim confugere, utque auxilia celeriter mitterent orabant. Legati, prout mos erat, mandata ſua in comitiis Populo exponebant, quem ſolum penes erat aut comprobare poſtulatum aut repudiare. Rei momentum de quo erat deliberandum effecit ut frequentiſſimus eſſet Oratorum concurſus. Suggeſtum ordine conſcendebant, proque ætatis ratione ſententiam ſeriùs aut ocyùs dicebant. Demoſthenes, quum triginta tantum & quatuor annos natus eſſet, non niſi poſt ſenes illos, quibus ea res diu fuerat agitata, orationem habet. Itaque quaſi de novo aliquo negotio haud verba facit, nec de quo ſit deliberandum exponit; verùm, iis tanquam qui de eo ſatis eſſent eruditi, tantùm quid decernere oporteat declarat; validiſque conſilium ſuum rationibus confirmat, in quibus non minus ineſt artis ſuæ ſubtilitatis atque elegantiæ, quam vehementis ipſius ingenii impetûs. Orator igitur, quo meliùs finem propoſitum aſſequatur, alternis terrorem incutit animoſque addit Athenienſibus. Quod quidem tam induſtriè ac peritè tractat, ut neque eos in deſperationem im-

pellat, nec nimiam iis excitet confidentiam, ſed neutrobique ad extrema excurrens, cùm timoris tum fiduciæ cauſas ſolerti admodum temperamento intertexit. Petereà duas Philippi, eaſque valdè diverſas, imagines ob oculos ponit. Hâc eum ambitioſum, arrogantem, omnibus occaſionibus intentum, bello indefeſſum, intrepidum depingit; omnia non minùs auro ſubruentem, quam expugnantem ferro, nulliſque non obſtaculis ſuperiorem; regem denique feliciſſimum, cui Fortuna tam profusè beneficia accumulet, ut inconſtantiæ ſuæ penè oblita eſſe videatur. Alterâ eum imprudentem, temerarium, deſcribit, quippe qui non viribus ſuis, verùm ambitione ſolâ, conſilia ſua metiatur, quique adeò ſuam ipſe potentiam aliquando deſtructurus ſit: turpiſſimum veteratorem, cujus magnitudo fundamentis maximè ruinoſis nititur, perfidiâ ſcilicet, omniſque generis improbitate: Tyrannum omnibus tam domi quàm foris execratum; perjurum denique impiumque, Diis, pariter atque hominibus, inviſum, quemque omninò perdituri ſint, modò eorum vindictam exequi quiſquam voluerit. Concludit Orator certam, eamque unicam, rationem iſtius Coloſſi evertendi in eo ſitam eſſe, ut quæ malè habent in præſenti rerum adminiſtratione corrigant, ut, privatis diſſenſionibus compoſitis, Reipublicæ ſaluti conſulant, publiciſque ſumptibus omnes, juxta ſuas quiſque facultates, ad communem hoſtem ſubvertendum unanimiter conſpirent.

DEMOS-

DEMOSTHENIS OLYNTHIACA I.

Vulgò autem SECUNDA.

CUM multis ex rebus, Athenienſes, perſpici mihi poſſe videtur deorum immortalium benevolentia declarata erga *hanc* rempublicam, tum verò maximè ex præſenti rerum ſtatu. Quòd enim hoſtes Philippi extiterint ii, qui & finitimam ei regionem tenent, & potentiâ nonnullâ præditi ſunt, &, quod omnium maximum eſt, de hoc bello ita ſentiunt, ut omnem quæ cum illo fiat reconciliationem, primùm infidam, deinde patriæ ſuæ exitioſam eſſe putent, admirabile quoddam ac divinum prorſus beneficium eſſe videtur. Illud igitur jam providendum erit, Athenienſes, ne ipſi de nobis pejus mereri, quàm fortuna, videamur. Nam turpe, imò potiùs omnium turpiſſimum, fuerit, non modò urbes & loca, quæ aliquando tenuimus, palàm abjicere, verùm etiam a fortunâ comparatos & ſocios & occaſiones.

II. Ac Philippi quidem vires recenſere, Athenienſes, & ejuſmodi oratione ad officium faciendum vos exhortari, non conſultum eſſe exiſtimo. Quamobrem? Quia quicquid eâ de re

re dixeris, id, ut ei aliquid afferre laudis, ſic nobis res non præclarè adminiſtratas exprobrare, videtur. Quò enim is plura ſupra dignitatem ſuam geſſit, eò admirabilior apud omnes habetur: vos quanto deteriùs quàm decuerat uſi rebus eſtis, tanto majorem ignominiam ſuſcepiſtis. Hæc igitur omittam. Etenim, ſi quis verè conſideret, Athenienſes, hinc eum videat magnum eſſe factum, non ſemetipſo. Proinde quas ille res acceptas iis referre debeat, qui ex ejus commodo rempublicam adminiſtrarunt, quoſque vos ſuppliciis coercere deceat, nunc non eſſe video narrandi locum. Quæ autem etiam præter hæc ſe offerunt, & vobis omnibus utiliſſima ſunt auditu, & magno, Athenienſes, illi eſſe probro apparebit, ſi qui rectè æſtimare velint; ea dicere conabor.

III. Eum igitur perjurum & perfidum vocare, ſine demonſtratione facinorum, convicium eſſe inane quis jure dicat? Quæ autem unquam geſſit, ea recenſeri ac coargui omnia brevi poſſe, & mihi quidem duabus de cauſis utilia eſſe dictu, videntur: tum ut illum, id quod res eſt, improbum eſſe conſtet; tum ut qui Philippi timore attoniti ſunt, quaſi is ſuperari non poſſit, videant, eum percurriſſe omnia, quibus dudum homines ludificatus in hanc magnitudinem excrevit, & ad ipſum accedere finem res ejus. Equidem, Athenienſes, valde ducerem & ipſe formidabilem eſſe, & admirabilem

mirabilem Philippum, ſi honeſtis eum creviſſe rationibus viderem. Nunc verò, cum rem diligenter conſidero, reperio, *eum* noſtram primò ſimplicitatem, cùm Olynthios quidam hinc repulerunt, orationem apud nos habituros, eò quòd ſe Amphipolim nobis traditurum, & arcanum illud quod aliquando jactabatur confecturum, diceret, pellexiſſe: Olynthiorum deinde amicitiam *ſibi adjunxiſſe*, expugnandâ Potidæâ noſtro oppido, &, ereptam nobis prioribus ſociis per injuriam, illis tradendo: Theſſalos nunc poſtremò *ſibi conciliaſſe*, promittendo, ſe eis Magneſiam traditurum, & recipiendo, ſe Phocenſe bellum pro eis geſturum. Denique nemo eſt eorum qui ipſo uſi ſunt quem non deceperit. His enim artibus crevit, ut ſemper eorum, a quibus ignoraretur, imprudentiam circumveniret atque aſciſceret. Ut igitur per hæc altè aſcendit, dum quiſque aliquo ſe ab eo beneficio affectum iri putabat, ſic per eadem hæc etiam dejici rurſus eum oportet, poſtquam compertum eſt, eum ad ſuam utilitatem referre omnia.

IV. In eo igitur loco res Philippi nunc ſunt, Athenienſes; aut prodeat aliquis, & mihi, ac potiùs vobis, oſtendat, vel hæc a me non vere dici, vel qui ante decepti ſunt, de reliquo ei fidem habituros, vel, contra ipſorum dignitatem, ſervitute oppreſſos Theſſalos, nunc non teneri deſiderio recuperandæ libertatis. Quod ſi quis veſtrûm hæc quidem ita

eſſe

eſſe ducit, ſed eum vi retenturum imperium opinatur, quòd loca, & portus, & alia ejus generis, præoccuparit: non rectè opinatur. Cum enim benevolentiâ res componantur, & omnibus belli ſociis eadem expediant, *tum* & conferre operam, & ferre ærumnas, & perſeverare volunt homines. Si quis autem per avaritiam & improbitatem, ut Ille, fit potens: prima quæque occaſio & levis offenſio omnia excutit & diſſolvit. Non enim fieri, non fieri poteſt, Athenienſes, ut per injurias, & perjuria, & mendacia ſtabilem quis potentiam comparet. Nam talia ſemel & ad breve tempus conſiſtunt, & ſpe fortaſſe *atque opinione* efflorеſcunt, & tandem patefiunt, & ultrò collabuntur. Nam, meâ quidem ſententiâ, ut ædium, & navis, & aliarum rerum ejus generis, infimas partes firmiſſimas eſſe oportet, ſic etiam actionum principia & fundamenta vera & juſta eſſe convenit. Id verò non ineſt nunc in rebus a Philippo geſtis.

V. Itaque cenſeo a nobis & opem ferendam eſſe Olynthiis (quod quo pulchriùs & celeriùs quis fieri juſſerit, eò magis mihi probabitur) & ad Theſſalos legationem mittendam, quæ alios hæc edoceat, alios exhortetur: nunc enim Pegaſas repoſcere, & de Magneſiâ cum eo agere decreverunt. Illud tamen providete, Athenienſes, ne verba duntaxat afferant legati noſtri; ſed ut opus aliquid oſtendere poſſint, profectis vobis pro dignitate civitatis

tatis

tatis ad bellum, & ipsâ re ſuſceptâ. Nam cum omnis oratio, ſi res abſint, frivolum quiddam habeatur & inane; tum verò maximè ea quæ a noſtrâ urbe proficiſcitur. Quanto enim expeditius eâ uti videmur, eo magis ei diffidunt omnes.

VI. Ostendenda igitur eſt inſignis converſio, & magna mutatio, conferendo tributo, militando, omnia alacriter gerendo, ſi modo quiſquam vobis fidem habere debeat. Quæ ſi voletis, ut convenit & oportet, abſolvere; non ſolùm, Athenienſes, fœderatos infirmos & infidos apparebit eſſe Philippo, ſed etiam domeſticum ejus imperium & copias laborare deprehendetur. Omninò etiam Macedonica potentia & imperium additamenti vice non parvum ſanè quiddam eſt; cujuſmodi vobis aliquando fuit, imperatore Timotheo, contra Olynthios, atque iterum, contra Potidæam Olynthiis viſum eſt eſſe aliquid utrumque conjunctum: nunc Theſſalos, laborantes, ac diſſentientes, & conturbatos, idem contra tyrannicam (*Aleuedarum*) familiam adjuvit: denique nihil eſt, opinor, quin, quantumvis parvis, additis viribus adjuvetur. Ipſum verò per ſe infirmum, ac multis malis eſt refertum. Etenim iſte his rebus omnibus, ob quas magnum eum putes, bellis & expeditionibus, ruinoſius etiam id, quàm ſuâpte naturâ fuerat, ſibimet effecit. Neque enim putetis, Athenienſes, iiſdem delectari rebus & Philippum & populum ejus. Ille enim gloriam appetit, eamque

que rem admirantur, atque inſtituit, gerendis rebus, & periculis adeundis, nullum caſum recuſare, & hanc opinionem, ut ea perfeciſſe dicatur, quæ nullus alius Macedonum rex, vitæ ſecuritati anteponit: ad hos verò illarum rerum gloria nihil attinet; quin moleſtè ferunt, ſe aſſiduis illis ſurſum deorſum obeundis expeditionibus atteri, & continenter ærumnas perpeti; ut qui nec rei dare operam, nec vivere domi ſuæ ſinantur; neque etiam quæ lucrati ſunt, quomodocunque potuerint, diſponere poſſint, clauſis propter bellum Macedonicis emporiis.

VII. Quomodo igitur vulgus Macedonum erga Philippum ſit affectum, ex his facile intelligitur. Qui autem cum eo verſantur peregrini milites & ſatellites, opinionem illi quidem excitarunt, ſe admirandos eſſe ac ſtrenuos bellatores, ſed, ut ego e quodam in Macedoniâ nato audivi, optimæ fidei viro, nihilo ſunt aliis præſtantiores. Nam, etſi quidam inter eos viri ſint rei militaris & pugnandi periti: eos, ut eſt ambitioſus, omnes ab eo repelli dixit, omnia volente facinora videri ſua eſſe; præter enim cætera, & ambitionem viri eſſe immenſam. Si quis autem modeſtus, aut alioqui vir bonus, quotidianam vitæ intemperantiam, & ebrietatem, & ſaltationes obſcœnas ferre nequeat; eum negligi & nullo eſſe numero; reliquos autem quibus familiariter utatur, latrones eſſe, & adulatores,

&

& ejuſmodi homines qui inebriati tales ſaltare ſaltationes non recuſent, quales ego nunc apud vos dicere vereor. Perſpicuum autem eſt, hæc eſſe vera. Etenim quos hinc omnes expellebant, ut præſtigiatoribus multò nequiores, Calliam iſtum miniſtrum publicum, & ejus generis homines, qui ridiculis de rebus mimos commentantur, & obſcœnas cantilenas in ſodales ſuos componunt, ut rideatur: hos amat & ſecum habet. Quæ tametſi parva quis exiſtimet, magna ſunt tamen, Athenienſes, indicia, ſi quis verè cogitet, illius ingenii & infelicitatis. Verùm hæc nunc ejus ſucceſſibus obſcurantur, quandoquidem res ſecundæ magnam vim habent ad occultanda & obumbranda talia probra. At ſi paulùm impegerit: tum in omnem ejus vitam & fortunas inquiretur. Id quod ipſe, meâ quidem opinione, videtur, Athenienſes, brevi oſtenſurus, ſi & dii annuent, & vos voletis. Ut enim in corporibus noſtris, dum valeas, nullum adeò ſenſum doloris afferunt ſingulæ partes labefactæ; ſin in morbum incideris, omnia moventur, ſive ruptum ſit, ſive luxatum, ſive quid aliud vitiatum: ſic & civitatum & tyrannorum, dum foris bella gerunt, obſcura vulgo mala ſunt; quando autem finitimum bellum conſeritur, omnia eluceſcunt.

VIII. Si quis autem veſtrûm, Athenienſes, eò difficilem in oppugnatu Philippum eſſe putet quod fortunatum eſſe videat: utitur is quidem

quidem ſobrii hominis cogitatione. Nam multum in fortunâ momenti eſt, ac ea potiùs ſola in omnibus mortalium rebus dominatur. Ego tamen, ſi optio mihi detur, noſtræ urbis fortunam (modò vos ipſi vel paululum officio fungi velletis) illius fortunæ anteferrem. Multò enim plures vobis cauſas ad divinam benevolentiam obtinendam ineſſe video, quàm illi. Verùm ſedemus, ut opinor, otioſi. Neque verò fas eſt, ut, qui ipſe ignavus eſt, vel amicos aliquid agere ſuâ causâ jubeat, nedum deos immortales. Non igitur eſt mirandum, ſi ille, cum ipſe militet & laboret, & omnibus rebus interſit, & nullam vel occaſionem vel horam prætermittat, vos, decreta facientes, atque cunctantes, & *quid novi ſit* ſciſcitantes, ſuperet. Ego quidem hoc non miror. Contrarium potiùs admiratione dignum eſſet, ſi nihil agendo nos, quod bellum gerentibus convenit, eum qui ubique officio fungitur, vinceremus. Illud autem demiror, cum olim vos Lacedæmoniis, Athenienſes, bellum intuleritis pro communi Græcorum libertate, & multa ſæpe privata emolumenta, quæ arripere licuit, ſitis aſpernati; utque alii jus ſuum obtinerent, veſtras opes impenderitis, tributum conferendo, & pericula prò aliis adieritis militando: nunc vos dubitare exire, & ſegniter conferre pro veſtris privatis poſſeſſionibus: & cum ſæpè alios ſervaveritis, quâ univerſos, quâ ſingulos, veſtris amiſſis opibus vos deſidere:

hæc miror: atque illud etiam, ſi veſtrûm nemo reputare poſſit, Athenienſes, quanto jam tempore cum Philippo bellum geratis; quidque vobis facientibus, omne id tempus præterierit. Nôſtis enim hoc ſcilicet, ceſſantibus vobis, alios quoſdam rem geſturos ſperantibus, aliis alios culpantibus, accuſantibus, rurſus ſperantibus, eadem ferè, quæ nunc, agentibus, univerſum tempus abiiſſe. Deinde adeone deſipitis, Athenienſes, ut, quibus rationibus e ſecundis adverſæ res factæ ſunt civitatis, iis ipſis ſperetis eas ex adverſis fore ſecundas? At iſtud & incredibile eſt, & rerum naturæ contrarium. Multò enim faciliùs, quæ habeas, defendi ſolent omnia, quam parari. Nunc poſſeſſionum veterum quod tueamur, nihil a bello eſt reliquum: ſed de integro parandæ ſunt. Veſtrûm igitur ipſorum id jam officium eſt.

IX. Quare ſuadeo, ut pecuniam conferatis, ipſi militetis alacriter, neminem culpetis ante recuperatum imperium: ut tum ex ipſis factis facto judicio, & laude dignos honoribus, & maleficos pœnis afficiatis: cauſaſque item *deſerendi belli ab Imperatoribus* ſtipendio ritè perſolvendo præcidatis. Neque enim fas eſt in aliorum facta acerbè inquirere, niſi in primis ipſi officium faciatis. Quid enim? Cur putatis, Athenienſes, duces omnes quos mittitis, hoc fugitare bellum, & privatim invenire bella? Si, quod res eſt, etiam de ducibus eſt dicendum: quòd hìc præmia, de qui-

bus bellum geritur, veſtra ſunt: Amphipolis ſi capta fuerit, vos eam e veſtigio recipietis: pericula autem ſunt imperatorum privata, merces nulla: illic, ut pericula minora, ſic emolumenta ducum ſunt, & militum: Lampſacus, Sigeum, navigia quæ ſpoliarint. Id igitur quique ſequuntur quod e re ſuâ eſt. Vos autem cum in res intuemini parum proſperas, præfectos arceſſitis: ubi, vero factâ dicendi poteſtate, neceſſitates *relicti belli* audieritis, eos abſolvitis. Nobis igitur id eſt reliquum, ut inter nos litigemus & diſſideamus, aliis aliud ſentientibus: reſpublica verò malè habeat. Olim enim, Athenienſes, per claſſes tributa conferebatis, nunc per claſſes rempublicam geritis: Orator utrorumque dux eſt, & imperator illi ſubjectus, & trecenti, qui ſuffragentur: reliqui attributi eſtis, alii aliis. His igitur nunc ſaltem relictis, vobiſque ad voſmetipſos redeuntibus, tum dicendi, tum conſultandi, tum agendi munus commune faciendum eſt. Sin vobis imperandi aliquibus, tanquam regnum poſſideant, licentiam permiſeritis: aliis inſtruendarum triremium, tributi conferendi, militandi neceſſitatem imponetis: aliis id negotii dabitis, ut contra hos decreta duntaxat faciant, aliâque re nullâ operam navent: nihil, quod uſus poſtulat, unquam tempeſtivè geretur. Semper enim ea pars, quæ affecta fuerit injuriâ, ceſſabit. Tandem vobis id relinquetur, ut eos pro hoſtibus puniatis.

X. QUAM-

X. Quamobrem in ſummâ jubeo, ut omnes, pro ſuis quiſque facultatibus, conferatis: ut omnes exeatis per vices, donec omnes militaveritis: ut omnibus iis qui prodeunt dicendi poteſtatem detis, & ex auditis optima amplectamini, non ea quæ hic vel ille dixerit. Quæ ſi feceritis, non oratorem duntaxat in præſentia laudabitis; ſed & poſtea voſmetipſos, rebus univerſis meliori loco, *quam quo nunc ſunt*, conſtitutis.

Libanii Argumentum in Olynthiacam

(Juxta ipſum) Tertiam.

Athenienses *Olynthiis auxilia miſerant, quibus aliquid profeciſſe videbantur. Quod cum eis nuntiaretur, & populus gaudio exultabat, & oratores ad Philippum ulciſdendum hortabantur. Demoſthenes autem, veritus ne fiduciâ pleni, ut qui viciſſent omnia, & auxilia ſatis magna miſiſſent Olynthiis, reliqua negligerent: eâ de causâ progreſſus, eorum arrogantiam retundit, & ad modeſtam cautionem animos traducit: quòd non de Philippi ultione nunc eis deliberandum ſit, ſed de ſalute ſociorum. Sciebat enim, & Athenienſes, & alios fortaſſe nonnullos, cum ſuas res retinendi curam ſuſcipiant, de ulciſcendis adverſariis minùs laborare. In hâc oratione illud etiam conſilium de theatrali pecuniâ attingit apertiùs, & leges poſtulat abrogari, quæ mulctam imponant iis, qui decernerent, ut ea fieret militaris, quo ſuadere optima liceat. Monet eos denique, ut ad majorum æmulationem excitentur, & ipſi cives militent; graviterque objurgat & populum, eo tempore remolleſcentem atque effæminatum; & magiſtratus, ut qui non rectè præſint reipublicæ.*

ARGU-

ARGUMENTUM

SECUNDÆ OLYNTHIACÆ.

EX

TOURRELLO.

SUPERIORIS *orationis is ſuerat eventus, ut Demoſthenis, valde licet adverſante Demade, ſententia vicerit. Itaque ad Olynthios defendendos, quibus quum tanta eos premeret neceſſitas, quæ ad univerſam item Græciam ſpectabat, a nemine alio auxilium ſuit, triginta triremes, militumque duo millia, Charete duce, miſerant Athenienſes. Hæc vero ſubſidia neque Philippi progreſſum impedire, nec eum a conſiliis initis poterant divertere. Itaque in Chalcidem profectus plurima ibi loca occupat, Zeiram caſtellum expugnatum diruit, omnibuſque per totam ipſam regionem magnum ſui terrorem injicit. Olynthii igitur, quippe qui maximè peterentur, quibuſque graviſſimæ ab eo calamitates imminerent, ſecundò Athenas mittunt qui nova illinc ſubſidia implorent. Demoſthenes eorum poſtulato ſtrenuè patrocinatur, evincitque debere Athenienſes, cùm gloriæ, tum utilitatis causâ, ratum probatumque id habere. In eo maximè hærebat res quod ad ſumptus ſuppeditandos pertinebat: quare Orator*

vehementer invehitur in pernicioſum iſtum morem militaris pecuniæ in ludos publicos inſumendæ. Ad textum rectè intelligendum neceſſe eſt ut res altiùs repetatur. Igitur ſciendum eſt, eodem ardore Athenienſes, quo Græcis naturale erat, ſpectacula omnis generis appetere, ad theatrum confluxiſſe; nec raro ad plagas etiam & verbera deveniſſe, modò ut locum alterius occuparent, modò ut tuerentur ſuum. Magiſtratus, huic malo medicinam adhibere quum ſtuderent, ut venalia in poſterum eſſent loca edixere, utque duos quiſque obolos Theatri Architecto penderet, ad præſtandam ei pecuniam quam in anteceſſum erogaverat: cuſtodes etiam portæ ut ponerentur curabant; ita ut plures non intrarent quam quos facilè capere poſſet Amphitheatrum. Qui primi venerint, iis quocunque vellent licitum eſt conſidere. Itaque ſola ipſorum diligentia quo ſederent ordine præfinivit; quique uno die repulſi fuerant, ſe poſtero die ſpectandi ſpe conſolabantur. Quum verò, ex eo quòd venalia eſſent loca, pauperiores cives oppreſſi viderentur, omnem iis querelæ aut invidiæ cauſam præripere ſtudebant: atqui id cum ærarii damno factum eſt, quod, cum commune eſſet omnium, ut eum cùm pauperibus tum divitibus ſumptum ſuppeditaret conſtitutum eſt. Inſana hæc prodigentia aliis corruptelis viam patefecit, moremque introduxit variis publicos reditus prætextibus diſſipandi. Exinde evenit, ut Athenienſes, voluptatibus dediti, ad militiæ

tiæ labores perferendos prorſus remolleſcerent; etiamque peregrinis militibus, ex quibus eorum exercitus conflatus erat, ſtipendia præbere parum curarent. Eubulus, princeps ejus factionis quæ Demoſtheni adverſabantur, quo populi captaret benevolentiam, iſtam duorum obolorum de publico ſolutionem pepetuam eſſe voluit, legemque ſanxit, quæ capitalem ei pænam minitabatur, qui auctor eſſet ut illud a populo beneficium detraheretur. Demoſthenes huic legi abrogandæ inſtat, quippe quæ gravamini ſit optimis civibus, quos propter eam neceſſe eſt, aut fideli conſilio dando ſui capitis periculum adire aut timidâ reticentiâ patriæ ſuæ perituræ turpiter deeſſe. Quod ſupereſt orationis, explicatione haud indiget.

DEMOS-

DEMOSTHENIS OLYNTHIACA II.

Vulgò autem TERTIA.

I. NON idem ſtatuere poſſum, Athenienſes, cum in res intueor, & in orationes, quas audio. Nam orationes quidem de ulciſcendo Philippo haberi, res autem eò progreſſas video, ut, ne ipſi prius infortunium feramus, ſit providendum. Nihil igitur aliud niſi errare mihi videntur ii, qui iſta dicunt, cum argumentum tractent prorſus ab hac veſtra deliberatione alienum. Ego verò aliquando licuiſſe civitati & ſua tenere tutò, & Philippum ulciſci, præclarè memini. Meâ enim ætate, non olim, contigerunt hæc utraque. Nunc autem ſic arbitror, ſatis eſſe nobis, ſi hoc primum anteverterimus, ut ſocios conſervemus. Horum enim ſalus ſi in tuto collocata fuerit, tum & qua ratione illum ulciſci poſſitis, diſpicere licebit. Antequam autem principium rectè conſtituatur, ſupervacaneum eſſe duco de fine ullum facere verbum.

II. Ac tempora quidem hæc, Athenienſes, ſi unquam, nunc in primis magnam ſolicitudinem, & prudentiam requirunt. Ego verò non

non quid in hiſce rebus ſuadendum ſit, difficillimum eſſe duco: ſed illud dubito, quo ſit pacto, Athenienſes, apud vos de eis dicendum. Perſuaſum enim habeo, quantum coram audivi & intellexi, in pleriſque vos fruſtrari negotiis, propter officii veſtri neglectum, non ex inſcitiâ. Quare peto a vobis, ut me, ſi paulò liberius verba fecero, feratis; & id ſpectetis, an vera dicam, eâque de causâ, ut reliqua fiant meliora. Videtis enim, ex eo quòd quidam ad gratiam conciones habent, res noſtras in omnem progreſſas eſſe calamitatem. Neceſſarium autem exiſtimo, pauca vobis ex iis, quæ facta ſunt, in memoriam revocare.

III. Meministis, Athenienſes, nunciatum fuiſſe vobis, Philippum in Thraciâ, tertio aut quarto abhinc, anno, Heræum oppidum obſidere. Tunc igitur menſis erat September. Multis autem verbis & tumultu facto apud vos, decreviſtis ut quadraginta triremes deducerentur: utque, qui infra annum ætatis eſſent quintum & quadrageſimum, *eas* ipſi conſcenderent, utque talenta ſexaginta conferrentur. Poſt, eo anno elapſo, Junius, Quintilis, Sextilis *erat:* eo vix tandem menſe, confectis *Cereris* myſteriis, Charidemum cum decem navibus vacuis ablegaſtis, & quinque talentis argenti. Ut enim nunciatum fuit, Philippum ægrotare, & eſſe mortuum (nam uterque rumor afferebatur) nihil jam opus eſſe auxilio rati, omiſiſtis, Athenienſes, expeditionem.

Erat

Erat autem ea ipſa occaſio. Nam ſi tunc illo auxilia miſiſſemus, ut ſtrenuè decreveramus; non moleſtus nobis nunc eſſet Philippus, tum conſervatus.

IV. Quæ igitur tum facta ſunt, ea infecta fieri non poſſunt. Nunc autem alterius belli offertur occaſio. Quænam hæc; *Ea* propter quam & harum rerum mentionem feci, ne eadem vobis uſu veniant. Quomodo igitur hoc utemur, Athenienſes? Niſi enim omni robore, quantum poteſtis, *Olynthiis* opem tuleritis, ſpectate, ut a vobis omnia ex Philippi commodo, quaſi ejus duces eſſetis, adminiſtrata erunt. Ii erant Olynthii, quorum aliquæ vires eſſent: & ita ſe res habebat, ut neque Philippus hos invadere auderet, neque hi Philippum; fecimus nos & illi pacem inter nos. Erat id tanquam impedimentum quoddam Philippo, & incommodum, urbem magnam velut in ſtatione eſſe, ad eum primâ quâque occaſione infeſtandum, nobis reconciliatam; in eum concitandos *eos* homines omnibus modis exiſtimavimus: &, quod omnes tum dictitabant, id nunc perfectum eſt quomodocunque. Quid ergo ſuperſit, Athenienſes, niſi ut opitulemini fortiter & ſtrenuè, equidem non video. Præter enim eam, quam ex ceſſatione & negligentiâ caperemus, ignominiam, non parum etiam ea quæ ſecutura ſunt metuenda eſſe video: dum quidem & Thebani ita erga nos animati ſunt, ut ſunt, & Phocenſes pecuniâ deſtituuntur: & Philip-

Philippum, ubi ea, quæ nunc agit, expedierit, nihil futurum ſit, quod impediat, quo minus ad hæc ſe negotia convertat. Verùm ſi quis veſtrûm eouſque ceſſare in officio inſtituit, is prope videre vult calamitates, cum liceret eas, aliis in locis ortas, procul audire: & quærere ſibi adjutores, cum nunc ipſi liceret alios adjuvare. Nam eò tandem rem eſſe redituram, ſi hæc neglexerimus, ferè omnes ſatis ſcimus.

V. At auxilium eſſe ferendum, dixerit aliquis, omnes ſtatuimus, & feremus: quomodo autem *ferendum ſit*, id dicito. Ne verò miremini, Athenienſes, ſi quid præter vulgi opinionem dixero. Legumlatores conſtituite: per eos autem legumlatores nullam ſancite legem (ſunt enim vobis ſatis multæ) ſed eas quæ vos in præſentia lædunt abrogate; iſtas autem dico, & non diſſimulanter dico, quæ ſunt de theatrali pecuniâ, & de his qui merent nonnullas; quarum illæ militarem pecuniam iis qui domi manent, ad ſpectacula diſtribuunt; hæ verò eos qui militiam detrectant indemnes conſtituunt: deinde etiam iis, qui officio fungi volunt, deſperationem injiciunt. Poſtquam verò hæc ſuſtuleritis, & viam optima conſulendi tutam præbueritis: tum qui ea ſcribat, quæ omnes e republicâ eſſe ſcitis, quæritote. Priuſquam autem hæc acta ſint, circumſpicite, quiſnam, dum vobis optimè conſulat, a vobis interire velit: neminem enim

reperietis;

reperietis; præſertim, cum id unum ex eo futurum ſit, ut &, qui ea dixerit ac ſcripſerit, per injuriam mulctetur; nec rebus quicquam conſulatur; ſed optima ſuadendi, ſtudium magis etiam in poſterum, quàm nunc eſt, reddatur periculoſum. Ac poſtulandum eſt, ut eas leges abrogent iſti ipſi, qui tulerunt. Non enim æquum eſt, gratiâ, quæ totam civitatem læſit, illos frui, qui tum tulerunt: odium autem, per quod cum omnibus nobis melius ageretur, ei qui nunc optima ſuaſerit, eſſe fraudi. Priuſquam autem hæc rite comparata fuerint, nequaquam, Athenienſes, apud vos quenquam velitis eſſe tantum, ut hiſce legibus a ſe violatis, pœnas non det: aut adeo vecordem, ut in evidens malum ſemetipſum conjiciat.

VI. Quin nec illud vobis ignorandum eſt, Athenienſes, decreta nullius eſſe momenti, niſi & hoc acceſſerit, ut ea, quæ decernantur, nos alacriter facere ſtudeamus. Nam ſi eam vim decreta haberent, ut, aut nos ad officium faciendum compellere, aut ea quæ continent perficere, poſſent; neque vos multa decernendo *tam* pauca, vel nihil potiùs, effeciſſetis: neque Philippus tam diu ſe inſolenter geſſiſſet. Neque enim per decreta quidem ſtetiſſet, quo minùs olim pœnas dediſſet. Sed hæc non ita ſe habent. Actiones enim, ut orationibus & ſuffragiis ordine poſteriores, ita vi priores ſunt, & potiores. Hoc igitur adjungendum eſt: reliqua præſtò ſunt. Nam

I qui

qui prudenter dicere poſſint, ſunt apud vos, Athenienſes, voſque omnium acutiſſimi eſtis ad ea, quæ dicuntur, percipienda, quin & *eadem* exequi nunc poteritis, ſi rectè facietis. Quod enim tempus, quamve occaſionem, Athenienſes, meliorem hâc quæritis? aut quando ea, quæ fieri debent, agetis, ſi nunc non agetis? Nonne omnia vobis homo loca præripuit? quòd ſi & hâc terrâ potietur, *nonne* rem omnium turpiſſimam admittemus? Nonne quibus, ſi bellum gererent, ſtrenuè nos opitulaturos ſpopondimus, hi nunc bello petuntur? Nonne hoſtis eſt? non veſtra tenet? non barbarus? quid non denique? Sed, Deum immortalem, ſi hæc omnia reliquerimus, & ei tantùm non, ad ea obtinenda, operam navaverimus: tum, autores harum rerum qui ſint, quæremus. Neque enim nos in causâ eſſe fatebimur: ſatis hoc ego ſcio. Nam & in belli periculis fugientium nemo ſeipſum accuſat, ſed tum ducem, tum commilitones, & quoſvis potiùs: ut vincerentur tamen, per omnes eos profectò factum eſt qui fugerunt. Manere enim licuiſſet ei, qui alios accuſat. Quod ſi facerent ſinguli, viciſſent. Ita nunc, non ſuadet aliquis optima? ſurgat alius, & ſententiam dicat, non illum criminetur. Alius quiſpiam meliora dicit? ea facite, diis approbantibus. At ea jucunda non ſunt? nulla hæc dicentis culpa eſt: niſi, cum vota eſſent facienda, non fecerit. Nam paulo momento

temporis,

temporis, omnia, in unum tamquam faſcem colligata, quæ velis, optare facile eſt: at *optimam ſententiam* amplecti, cum de negotiis conſultatio inſtituitur, non æquè promptum eſt; ſed utiliſſima jucundiſſimis, ſi utraque obtineri nequeunt, ſunt præferenda.

VII. At ſi quis theatralem pecuniam nobis relinquere poſſit, & alios ſumptus oſtendere militares, nonne is potior? dixerit aliquis. Aſſentior equidem, ſi quis ſit *qui hoc fecerit*, Athenienſes. Sed miror, ſi cui mortalium unquam aut evenit, aut eveniet, cum ea, quæ habet, in res ſupervacaneas inſumpſerit, ut iis, quæ non habet, ad res neceſſarias abundet. Sed magnum iſtis rationibus, ex uniuſcujuſque voluntate nimirum, præſidium eſt. Quare omnium eſt facillimum ſeipſum decipere. Quod enim quiſque vult, id etiam ſibi fingit. Sæpe autem natura rerum alia eſt.

VIII. Ista igitur ita conſiderate, ut res patiuntur: tum et militare poteritis, & ſtipendium habebitis. Non ſanè prudentium, neque generoſorum, hominum eſt, omiſſis, ob pecuniæ inopiam, militaribus officiis, hujuſmodi dedecora facilè perpeti, aut contra Corinthios quidem & Megarenſes, arreptis armis proficiſci: Philippo autem Græciæ civitates diripiendas relinquere, propter inopiam commeatûs, quo exercitus ſuſtentetur. Atque hæc non temerè dicere inſtitui, ut quorundam e vobis odium ſuſcipiam (neque enim ita demens aut infelix ego ſum, ut, cùm nullâ ſpe publici

publici fructûs, privatum mihi odium quæram) ſed boni civis eſſe duco, reipublicæ ſalutem orationis jucunditati anteponere. Nam qui majorum noſtrorum temporibus *publicè* dicebant, eos audio, quemadmodum fortaſſe vos etiam *accepiſtis* (quoſque etiam omnes, qui *nunc* conciones habent, laudare, parum verò imitari ſolent) hac ratione & hoc inſtituto in republicâ gerendâ uti ſolitos: Ariſtidem illum, Niciam, eum qui idem mecum nomen habuit, Periclem. Ex quo autem exorti ſunt *novi* iſti oratores, qui vos, Quid cupitis? quid ſcribam? interrogant: quâ vobis re gratificabor? præſentis voluptatis & gratiæ *causâ*, reipublicæ negotia quaſi propinata pereunt, & talia eveniunt: itaque iſtorum res omnes præclarè ſe habent, veſtræ turpiter.

IX. Atqui conſiderate, Athenienſes, quæ capita rerum, & ſuperiorum & horum temporum, commemorari poſſint: brevis autem erit, & nota vobis oratio. Non enim alienis vos utentes exemplis, ſed domeſticis, Athenienſes, felices fieri licet. Illi igitur, quibus non adulabantur oratores, quos non ita amabant ut vos iſti nunc, quinque & ſexaginta annos Græcis volentibus imperarunt, amplius decies mille talenta in arcem congeſſerunt; & regem hujuſce Macedoniæ dicto audientem habuerunt, ſicut æquum eſt parere Græcis Barbarum, & multa præclaraque trophæa, terrâ marique parta, erexerunt, cum ipſi militarent;

&

& ſoli mortalium eam rerúm geſtarum gloriam, ad quam nullus invidiæ pateret aditus, reliquerunt. Ac in tuendâ Græciâ fuere tales. In ipsâ verò urbe ſpectate quales, & publicis & privatis in rebus, ſe præbuerint. Publicè igitur ædificia & ornamenta talia & tanta inſtruxere nobis fanorum, & quæ his continentur donariorum, ut a poſteris ſuperari nequeat illorum excellentia: Privatim autem adeo modeſti fuerunt, tantâque curâ inſtitutum reipublicæ obſervarunt, ut ſi quis forte veſtrûm Ariſtidis & Miltiadis, & illius ætatis illuſtrium hominum, ædes novit quæ ſint, vicini ædibus nihilo eſſe ſplendidiores videat. Neque enim rei familiaris amplificandæ gratiâ rempublicam gerebant, ſed quiſque ſibi rem communem augendam eſſe putabat. Ex eo autem quòd res Græcorum fideliter, religionem Deorum immortalium pie, commercia inter ipſos æquabiliter, adminiſtrabant, non injuriâ magnam ſibi felicitatem pepererunt. Tunc igitur ad hunc modum, dum illi, quos dixi, ſummæ reipublicæ præerant, ſe res habuerunt. Nunc, dum boni iſti præſunt, quis rerum veſtrarum ſtatus eſt? Idemne, aut omnino ſimilis? Ac cætera quidem taceo, cum multa proferre poſſim. Sed quanquam in tantam incidimus ſolitudinem, quantam videtis omnes, cum & Lacedæmonii perierint, & Thebani occupàti ſint, & cæterorum nemo tantas vires habeat, ut nobiſcum de principatu

tu contendere auſit; cumque nobis liceret & privata noſtra ſine periculo tenere, & reliquorum controverſias diſceptare: tamen noſtris agris ſpoliati ſumus, & pluſquam mille & quingenta talenta nullo cum fructu inſumpſimus; & quos in bello ſocios paravimus, hi pacis tempore perierunt, & hoſtem contra noſmetipſos tantum inſtruximus. Alioqui progrediatur aliquis, & mihi dicat, unde, niſi per noſmetipſos, ita ſint auctæ opes Philippi? Sed heus tu, ſi vitioſa hæc ſunt, at urbanarum rerum ſtatus eſt melior. Ecquid autem dici queat? Num propugnacula, quæ dealbamus? & viæ, quas reficimus? & fontes? & nugæ? Eos, quæſo, intuemini, quorum hæc acta ſunt in republicâ: quorum alii e mendicis repentè facti ſunt divites, alii ex obſcuris clari, nonnulli privatas ædes publicis ædificiis ſplendidiores extruxerunt: & quanto reſpublica plus detrimenti cepit, tanto res iſtorum factæ ſunt ampliores. Quæ igitur cauſa eſt horum omnium? & cur tandem ſe omnia tum præclarè habuerunt, & nunc haud rectè? Primùm quod & populus, cum ipſe militare auderet, dominus erat magiſtratuum, omneſque Reipublicæ facultates in ſuâ poteſtate habebat: & bene ſecum agi putabant cæteri omnes, ſi a populo aut magiſtratum, aut honorem, aut beneficium aliquod, conſecuti eſſent. Nunc contra, omnes reip. facultates penes ſunt magiſtratus, eorumque arbitrio geruntur omnia:

N vos

vos populus enervati, & pecuniâ, ſociis, ſpoliati, famuli & additamenti vicem obtinetis; contenti, ſi theatrales pecunias vobis impertiant; aut buculas fortè miſerint; &, quod eſt omnium abjectiſſimum, cum ea vobis dantur, veſtra quæ ſunt, gratiam etiam habetis, *quaſi beneficia in vos conferantur.* Qui verò vos in hanc urbem *tanquam carcerem* incluſere, ad talia vos alliciunt, & cicurant, ut vos ad nutum paratos habeant. Neque vero, meâ quidem ſententiâ, fieri unquam poteſt, ut magnos & generoſos animos ſumant ii, qui parvis & vilibus rebus occupantur. Nam qualiacunque hominum ſtudia fuerint, talibus eos & animis eſſe præditos neceſſe eſt. Hæc, medius fidius, haud mirabor, ſi mihi, qui dixerim, plus apud vos nocuerint, quàm ipſis harum rerum auctoribus: neque enim ſemper apud vos omnibus de rebus liberè loqui licet, idque ego vel nunc licuiſſe miror.

X. Quod ſi nunc ſaltem, moribus iſtis relictis, militare, &, ut veſtra dignitas poſtulat, rem gerere volueritis, atque iſtis domeſticis opibus velut inſtrumentis utemini ad externa bona *comparanda*; fortaſſis, Athenienſes, fortaſſis perfectum aliquod & magnum bonum conſequemini, talibus lucellis repudiatis, quæ cum cibis, quos dant ægrotis medici, conferri poſſunt. Etenim ut illi neque vires augent, neque emori patiuntur; ſic & iſta, quæ vos nunc percipitis, neque tanta ſunt ut juſtam

utilitatem aliquam afferant: neque vos, iis deſpectis, ad alia converti patiuntur, ſed alimenta ſunt veſtrûm omnium ſocordiæ. Tune ergo ſtipendium facere jubes? inquiet aliquis. Sanè: & e veſtigio eundem eſſe ordinem omnium, Athenienſes, ut partem quiſque reipublicæ capeſſat, quæque res civitati opus fuerit, in eâ ſuam operam ſtrenuè navet. Licet agere otium? Cum domi manes, melior eſt tua conditio, quòd ad nullum turpe facinus inopia te compellit. Incidit hujuſmodi quippiam, quale nunc? De iſtis ipſis emolumentis pro patriâ, ut æquum eſt, militabis. Eſtne veſtrûm aliquis extra ætatem *militarem?* Is quæ nunc ſine ordine capit, ad nihil utilis, ea in æquabili ordine accipiat, omnia inſpiciens & adminiſtrans quæ ſunt agenda. Ad ſummam, neque detraxi quicquam, neque addidi, præter pauca; confuſione ſublatâ, rempublicam in ordinem redegi: eodem accipiendi, militandi, judicandi, & id agendi, quod pro ætate quiſque poteſt, quodque tempus poſtulat, ordine inſtituto. Nuſquam ego dixi, nihil agentibus ea eſſe diſtribuenda, quæ functuris officio debentur: neque ipſos deſidere, omnique conſilio deſtitutos otium agere, quodque alicujus *veſtri impetratoris* peregrini milites vicerint, audire. Hæc enim nunc fiunt. Neque reprehendo eos qui reip. inſerviunt; ſed pro vobis ipſi ea debetis agere, propter quæ alios honoratis: neque cedere ſtatione virtutis,

 Athe-

Athenienſes, quam vobis majores, magnis periculis partam, reliquerunt. Fere dixi quæ conducere putem. Vos autem ea amplectamini, quæ & reipublicæ & vobis univerſis profutura ſunt.

Athenienſes Charidemo, qui licet alienigena eſſet, quippe Oreo Eubœæ oppido oriundus, eorum tamen exercitui in Helleſponto præfuit, in mandatis dederant Chalcidem, quæ pagus Thraciæ eſt, nec longè ab Olyntho diſtat, ſuppetias ire. Is itaque quater mille pedites, equiteſque centum & quinquaginta illò deduxerat; iiſque Olynthiorum copiis conjunctis Pallenen (Macedoniæ peninſulam verſus Thraciam) Bottiamque (regionem Chalcidi confinem, quæque, inter alias urbes, Pellam quoque regni Macedoniæ caput continebat) depopulabatur. TOURRELLUS.

Libanii Argumentum
in
Olynthiacam
(Juxta ipſum) Primam.

Olynthus *Thraciæ fuit urbs, eam Græci tenuerunt, oriundi Chalcide: quod eſt Eubœæ oppidum, Athenienſium colonia. Multa porro & præclara Olynthii, ut & cum Athenienſibus, qui Græcis imperarunt olim, & item cum Lacedæmoniis, bella geſſerunt: ac magnam tandem adepti potentiam, inter cognatas civitates excelluerunt. Non parva enim in Thraciâ Chalcidicæ gentis multitudo fuit. Pòſt, initâ cum Philippo rege Macedoniæ ſocietate, Olynthii cum eo primùm Athenienſibus arma intulerunt: idque partim ob Anthemuntem oppidum acceptum, de quo inter Macedonas & ipſos contentio fuerat, partim ob Potidæam, quam Philippus, expugnatam ereptamque Athenienſibus, Olynthiis tradiderat. Tandem ſuſpectum habere cœperunt regem, quòd & magna ejus ſubitaque incrementa, & parum fidum eſſe ingenium, viderent. Obſervato igitur tempore, quo is peregre abeſſet, miſſis legatis pacem cum Athenienſibus fecerunt, in quo ictum cum Philippo fœdus violabant. Pacti enim fuerant, ſe communiter bellum & geſturos cum Athenienſibus, &, ſi aliud viſum eſſet,*

 com-

communiter compoſituros. Philippus autem, jampridem cauſam contra eos quæritans, tum verò hanc nactus, bellum eis, ut fœdifragis, & cum hoſtibus ſuis amicitiæ fœdere conjunctis, infert. Quare hi legatos Athenas mittunt ad petendum auxilium, iis Demoſthenes patrocinatur, & opem ferre jubet Olynthiis, quod in eorum ſalute ſit poſita ſecuritas Athenienſium. Nunquam enim Philippum, ſalvis Olynthiis, in Atticam venturum: Athenienſes autem facultatem habituros eſſe navigandi in Macedoniam, atque in eâ gerendi belli: ſin urbs hæc a Philippo ſubacta fuerit, apertam eſſe viam regi ad invadendum Athenienſes. Negat autem Philippum tam ſuperatu eſſe difficilem, quàm putetur; ut animos contra eum faciat Athenienſibus. Differit etiam de pecuniâ publicâ: ſuadetque ut a ſpectaculis ad militiæ uſum transferatur. Ac morem, quo Athenienſes quondam ſunt uſi, minus notum, explicari neceſſe eſt. Cum olim non ſaxeum eſſet apud eos theatrum, ſed ex ligneis tabulis coaſſatum, omneſque locum occupare properarent, & verberibus, & vulneribus etiam interdum, alii alios afficiebant. Quod magiſtratus Athenienſium prohibituri, venalia fecerunt loca, ut nemo, niſi binis obolis numeratis, ad ſpectandum admitteretur. Ne verò pauperes eo ſumptu premi viderentur, conſtitutum fuit, ut e publico binos illos obolos quiſque acciperet. Quæ conſuetudo, inde orta, eò uſque pro-

proceſſit, ut non eo nomine duntaxat acciperent, ſed prorſus omnem pecuniam publicam diſtribuerent. Unde etiam ad militiam ſegnes facti ſunt: quam enim pecuniam olim propter expeditiones e publico in ſtipendium accipiebant, eam tum in ſpectaculis & feſtis domi partiebantur. Nolebant igitur jam egredi, & ſubire pericula: ſed & legem ſciverant de theatrali hac pecuniâ quæ mortem minitaretur ei qui autor eſſet, ut ea in veterem ordinem reponeretur, fieretque militaris. Quare Demoſthenes cautè hanc conſilii partem attingit, ſeque ipſe interrogans, Tune jubes, ut hæc militaris fiat? reſpondet, Minime verò equidem. Atque hæc de theatrali pecuniâ. Diſſerit orator etiam de urbanis copiis: ipſis civibus eſſe militandum, non, ſicuti ſolebant, per milites peregrinos opem ferendam, cenſens, eam enim cauſam eſſe aſſerit, cur res malè geratur.

ARGUMENTUM

TERTIÆ OLYNTHIACÆ.

EX

TOURRELLO.

HÆC *oratio, eodem quo duæ ſuperiores titulo inſcripta, in ejuſdem etiam argumentum tractatione generaliter verſatur. Olynthii, vehementer a Philippo preſſi, quibuſque ad illud uſque tempus, conductitiis militibus, malè ab Athenienſibus ſuccurſum fuerat, novas petebant copias, non ex mercenariis, ſicuti antea, & peregrinis conflatas, verùm ipſis Athenienſibus; qui ſincero, cùm ſuæ gloriæ, tum communis cauſæ ſtudio animati ſint. Ex hac occaſione Demoſthenes expendit quanti iis momenti ſit ut Olynthum incolumem ſervent, quippe quæ ultimum ſit ipſarum Athenarum propugnaculum. Quoniam igitur vicini mali formido eorum aliquando induſtriam acuit, quibus ne maxima quidem pericula, modò ſint longinqua, terrorem incutere poſſent; propterea Orator ſummâ vocis contentione aquas clamat, tanquam ad reſtinguendum bellum, cujus jam per Atticam, atque circa ipſius caput, ſcintillæ volitant. Deinde, quò cautiorem adhuc expeditionis ſucceſſum reddat, quàm neceſſe ſit ut militiæ mune-*

munera per ſe obeant, oſtendit; poſtremò, ut indicet, quâ certiſſimè ratione in hujuſce belli apparatum ſumptus poſſint ſuppeditare, rurſus iis de militari pecuniâ inſtat; ad eum verò modum ex quo intelligatur, prioribus ipſius admonitionibus non eum, quem par erat, ſucceſſum obtigiſſe. Athenienſes, ſub Charete duce, ſubſidio miſere ſeptendecim triremes, cum bis mille peditibus, equitibus verò trecentis, iiſque omnibus, ſicuti Olynthii petierant, Athenienſibus.

DEMO-

DEMOSTHENIS OLYNTHIACA III.

Vulgò autem PRIMA.

I. SI, quibus de rebus in hoc tempore deliberatis, Athenienſes, *in his* quid e republica futurum ſit, explicetur; multis *id* arbitror divitiis vos eſſe prælaturos. Quod cum ita ſit, æquum eſt, ut ultro & alacriter *omnes* eos, qui conſilium dare volunt, audiatis. Etenim non ſolùm ſi quid utile meditatus quis venerit, id debetis, cum audieritis, amplecti; verùm etiam veſtræ fortunæ eſſe puto, ut multa opportuna dictu ſubitò nonnullis in mentem veniant; ita ut facile vobis ſit ex omnibus utilia deligere.

II. PRÆSENS igitur tempus, Athenienſes, tantùm non editâ voce clamat, vobiſmetipſis eſſe curam rerum illarum ſuſcipiendam, ſi modò ullam veſtræ ſalutis curam habeatis. Nos verò neſcio quomodo mihi eſſe videmur erga illas animati. Sunt autem, quæ mihi quidem videantur, *hæc*; & auxilia jam eſſe decernenda, & quam celerrime eſſe comparanda, ut hinc *(urbanis copiis)* opem feratis; & non idem admittatis, quod etiam priùs; & legatos mittendos eſſe, qui hæc dicant, & rebus interſint: quippe quòd hoc maximè timendum

mendum eſt, ne Philippus (ut eſt homo callidus, & in obſervandis rerum momentis ſagax) partim concedendo, ubi res ita tulerit, partim minitando (quâ quidem in parte non immeritò illi fides habebitur) partim nos & abſentiam noſtram criminando, de ſummâ rerum intervertat aliquid, & ad ſeſe transferat.

III. Verum illud peropportunè cadit, Athenienſes, ut quod ſummo Philippi rebus præſidio eſt, idem ſit etiam vobis utiliſſimum. Nam quod is, ſolus omnia & arcana & aperta moderatur, ac ſimul & dux eſt, & dominus, & quæſtor, & ipſe ubique adeſt exercitui, in eo ad res bellicas celeriter & tempeſtivè conficiendas longè vobis antecellit: pacificationi autem, quam cum Olynthiis libenter faceret, *hæc* adverſantur. Certo enim ſciunt Olynthii, ſe non jam de gloriâ, nec de agrorum aliquâ parte, verùm ne evertatur patria ſua, atque in ſervitutem redigatur, bellum gerere; norunt etiam quomodo cum Amphipolitis egerit, qui urbem ei tradiderant, & cum Pydnæis, qui *in urbem eum* receperant. Denique meâ quidem ſententiâ, omnino rebuſpublicis infida *res* eſt regia poteſtas, præſertim verò ſi ſint finitimæ.

IV. Quæ cum ita eſſe intelligatis, Athenienſes, cætera quæ decent omnia, vobis cogitanda eſſe affirmo, ut velitis & excitemini, belloque, ſi unquam, nunc certè maximè incumbatis: nec pecuniam tantùm promptè confe-

conferatis, ſed & ipſi militetis, nec in vobis quicquam deſiderari patiamini. Nulla enim jam ratio vobis, nulla excuſatio, quo minus officio fungi velitis, relinquitur: nam quod omnes jactabatis, Olynthios in Philippum eſſe concitandos, id ultro nunc accidit: eâque ratione, qua maximè vobis expediat; nam ſi veſtrò impulſu bellum ſuſcepiſſent, ſocii fortaſſe parum firmi, atque ad tempus in eâ ſententiâ fuiſſent. Quoniam autem eum ob illata ſibi crimina oderunt, firmas eos probabile eſt cum eo, propter ea quæ & metuunt & perpeſſi ſunt, gerere inimicitias. Quare non negligenda eſt talis oblata occaſio: neque committendum, ut idem vobis accidat, quod ſæpe jam priùs accidit. Si enim nos, cum defenſis Eubœenſibus rediremus, atque Hierax & Stratocles Amphipolitæ, hoc ſuggeſtu conſcenſo, vos ſolvere, atque oppidum in fidem accipere, juberent, pari ſtudio privatis rationibus noſtris conſuluiſſemus, ac ſalutem Eubœenſium tutati eramus; & Amphipolim tum obtinuiſſetis, & omnibus, quæ deinde ſecuta ſunt, negotiis fuiſſetis liberati. Rurſus, cum Pydnam, Potidæam, Methonem, Pagaſas, cætera (ne ſingulis commemorandis immorer) obſideri nunciaretur, ſi tum harum urbium vel uni primæ, alacriter, &, ut decuerat, opem tuliſſemus ipſi, faciliore & multò humiliore nunc uteremur Philippo. Nunc, dum præſentia ſemper amittimus, & futura ſuâ

ſuâ ſponte ſe rectè habitura opinamur, & auximus, Athenienſes, Philippum nos, & tantum effecimus, quantus nemo unquam fuit rex Macedoniæ. Nunc autem venit occaſio. Quæ? hæc quam offerunt Olynthii ultro civitati, nullâ priorum illarum deterior.

V. Ac ſi quis (ut mihi quidem videtur) liberalitatem erga nos divinam rectè æſtimet, is, tametſi multa non ita ſint, ut deberent, magnam tamen diis gratiam ſit habiturus, idque jure ac merito. Nam quòd multa bello amiſimus, id negligentiæ noſtræ acceptum referre jure poſſis. Quòd autem neque olim hoc factum, & oſtenſa jam nobis eſt quædam ſocietas, quæ ſit idonea cladibus hiſce depellendis, modò uti velimus; divinæ benevolentiæ beneficium equidem interpretor. Sed perinde fit ſcilicet ut & in parandâ pecuniâ, ſi quis eam, quam acceperit, etiam ſervarit, magnam habet fortunæ gratiam: ſin imprudens conſumpſerit, unà conſumpſit & accepti a fortunâ beneficii memoriam. Sic etiam in rebus gerendis, qui occaſionibus non rectè uſi ſunt, ii tametſi boni quippiam divinitus obtigit, haud meminerunt. Ex ultimo enim eventu, de iis quæ præceſſerunt, omnibus fit plerumque judicium. Quapropter vobis ea quæ reſtant, Athenienſes, magnæ curæ eſſe debent, ut his vitiis correctis, impreſſam ob res ſic adminiſtratas infamiæ notam exteramus. Quòd ſi hos quoque homines deſtituerimus, Athe-

Athenienſes, atque ille Olynthum everterit: dicat mihi aliquis, quid reſtet, quod illum, quo minus eat quò velit, remoretur?

VI. Nunquis veſtrûm cogitat, Athenienſes, & ſpectat, quibus *tam* magnus evaſit rationibus, infirmus cum eſſet initio, Philippus? Primùm Amphipoli captâ, poſtea Pydnâ, mox Potidæâ, denique Methone, poſtremò Theſſaliam invaſit. Demum, quum Pheras, Pagaſas, Magneſiam, omnia ſuo arbitratu compoſuiſſet, in Thraciam abiit. Deinde ibi regibus aliis ejectis, aliis conſtitutis, in morbum incidit: ex eo paululum recreatus, non ad ſocordiam ſe deflexit, ſed ſtatim Olynthios eſt aggreſſus. Ejus autem in Illyrios, ad Pæonas, & adverſus Arymbam, & quò non? prætereo expeditiones. Quid ergo, inquiet aliquis, iſta nobis commemoras nunc? Utrumque ut cognoſcatis, Athenienſes, & ſentiatis, tum, projicere ſingulatim ſemper aliquid rerum, quàm non expediat: tum perpetuam in rebus gerendis alacritatem, quâ erga omnes Philippus utitur: præ quâ fieri non poterit, ut, rebus geſtis contentus, in otio ſe contineat. Qui ſi in eâ ſententiâ erit, ut augendo ſemper opes ſuas, & gloriam augendam cenſeat, nos autem nullius rei curam conſtanter & ſeriò ſuſcipiemus; conſiderate, quem tandem harum rerum exitum fore ſit ſperandum. Quis veſtrûm, per Deos, adeo ſocors eſt, qui neſciat, bellum inde ad nos venturum, ſi neglexerimus?

lexerimus? Verùm id ſi fiat, vereor, Athenienſes, ne quemadmodum ii, qui temere pecuniam magno fœnore mutuo ſumunt, atque illâ pauliſper locupletati, poſt etiam patrimoniis evertuntur; ſic & nobis ſegnitiem noſtram magno conſtitiſſe appareat, & dum ad voluptatem omnia referimus, in neceſſitatem tandem veniamus, multa, eaque gravia, quæ minime vellemus, faciendi, deque agris noſtris ſit dimicandum.

VII. Ac reprehendere quidem, dixerit forſan aliquis, eſſe facile & cujuſvis; quid autem de his rebus ſtatuendum ſit, pronunciare, id eſſe conſiliarii. Ego verò quanquam illud non ignoro, ſæpe vos non iis qui ſunt in culpa, ſed his, qui poſtremi ſententiam dixerint, iraſci, ubi quid ex ſententiâ non evenerit: non tamen arbitror meæ privatæ ſalutis ita habendam eſſe mihi rationem, ut quicquam diſſimulem, quod e re veſtrâ futurum eſſe ducam. Cenſeo igitur, duobus vos oportere modis rebus ſuccurrere, tum urbes Olynthiorum tuendo, & milites, qui id agant, mittendo; tum regnum ejus vaſtando, & triremibus, & militibus aliis. Quòd ſi alterutrum neglexeritis, vereor ne irrita ſit futura expeditio veſtra. Sive enim, agrum ſuum a vobis diripi vexarique paſſus, ipſe interim Olynthum ſubegerit, videns rem domi in tuto eſſe, aſſidebit & ducet bellum, moraque obſidionis eos ſuperabit. Auxilia igitur & magna & biper-

bipertita eſſe oportet. Ac de auxiliis hæc ſtatuo.

VIII. Quod autem ad pecuniam comparandam attinet, eſt, Athenienſes, pecunia vobis, eſt quanta omnium mortalium nemini, militaris: eam verò vos, ſicut vultis, capitis. Quam ſi militantibus reſtitueritis, nullo erit opus commeatu; ſin minus, opus erit, vel nullus potius ſatis erit commeatus. Quid igitur? dicat aliquis, Tune autor es, ut ea ſit militaris? Ego verò nequaquam. Equidem conſcribendum exercitum cenſeo, & propterea militari pecunia opus eſſe, & unam eſſe rationem, eandem & faciendi & accipiendi quæ oporteat. Eam verò vos ita capitis, ut feſta celebretis, & res fere nullas geratis. Reliquum igitur id eſt, ſcilicet ut omnes tributum conferant; ſi multis opus erit, multum; ſin paucis, parum. Omnino certè pecuniis eſt opus, nec ſine his quicquam poteſt rite adminiſtrari. Indicant etiam alias alii comparandæ pecuniæ rationes; e quibus eam vos ſequamini, quæ maximè conducere videbitur, & rerum curam, dum occaſio adeſt, ſuſcipite.

IX. Illud etiam eſt operæ pretium cogitare & reputare, quo in loco nunc ſint res Philippi. Neque enim (ut videatur, & dici poſſit, re non ſatis conſiderata) ſtatus ejus hoc tempore præclarus eſt, aut pulcherrimus. Neque intuliſſet ille hoc bellum unquam, ſi gerendum fore cenſuiſſet; nam tum primo ſtatim

ſtatim impetu ſe omnem rem confecturum ſperabat: quam ſpem falſam habuit. Hoc igitur primùm illum turbat, cùm præter expectationem evenerit, & magnam illi movet ægritudinem. Deinde motus etiam Theſſalorum. Nam hi quidem, naturâ nimirum, & ſemper, omnibus mortalibus infidi fuerunt. Quales autem ſunt, tales eos nunc & ille cum primis experitur. Decreverunt enim Pagaſas ab eo repoſcere, & Magneſiam muniri vetuerunt. Præterea quoſdam audivi ego, qui dicerent, non conceſſuros ei Theſſalos poſthac portoriorum & vectigalium uſumfructum, quòd Theſſalorum rempublicam inde ſuſtentari, non ea intercipi a Philippo, oporteat; quâ pecuniâ privatus ſi fuerit, in arctum admodum ei ſtipendia peregrini militis redigerentur. Jam Pæonem & Illyrium, cæteros denique omnes, exiſtimandum eſt ſui juris & liberos, quàm ſervos, eſſe malle. Inſueti enim ſunt cuiquam parere, & homo importunus eſt, ut aiunt: neque profectò id incredibile fortaſſis eſt. Nam res ſecundiores quàm par eſt, temeritatis occaſionem incautis præbent. Quare ſæpe videtur parta tueri bona eſſe difficilius, quàm parare. Statuetis igitur, Athenienſes, incommoditates illius, veſtras eſſe commoditates, & occaſionem ſtrenue urgebitis, nec legatos duntaxat mittetis, quò mittendi ſunt, ſed & ipſi militabitis, & alios omnes concitabitis. Nam ſi Philippo talis

contra nos daretur opportunitas, & bellum prope noſtros fines oriretur, quàm cupidè putatis eum in nos invaſurum? Et nonne pudeat vos, ſi nec ea, quæ ipſi ferretis, ſi poſſet ille, datâ occaſione facere audeatis?

X. Præterea ne hoc quidem vos prætereat, Athenienſes, nunc optionem dari vobis, utrum vos illic oporteat bellum gerere, an apud vos illum? Si enim Olynthiorum opes manſerint incolumes, vos illic pugnantes, cùm illius regnum vaſtabitis, tum ſecurè hâc veſtrâ terrâ fruemini. Sin illa Philippus occuparit: quis eum porro huc ire prohibebit? Thebani? ne ſit dictu acerbius, etiam expeditè unà irrumpent. An Phocenſes? qui ne ſua quidem ſine veſtris auxiliis tueri poſſunt. Aut alius quiſpiam? at hercule nolet. Omnium certè abſurdiſſimum fuerit, ſi, quæ nunc etiam cum ſtultitiæ reprehenſione, tamen eloquitur, ea datâ poteſtate non faceret. Quantum autem interſit, hic an illic bellum geratur, verbis nihil opus eſſe arbitror. Si enim oporteret vos ipſos triginta duntaxat dies foris eſſe, & quæ alendo ſunt exercitui, ea e noſtri agri proventibus petere (etſi nullus, inquam, hoſtis in eo verſaretur) id damnum quod ii veſtrûm, qui agros colunt, admitterent, majus fore totius belli ſuperioris impenſis arbitror. Quod ſi quæ hoſtiles copiæ venerint, quantæ clades erunt metuendæ? Accedet protervitas, atque inſuper ipſius rei dedecus,

quod

quod nullo minus eſt detrimento, ſanis quidem hominibus.

XI. Quare omnia hæc in conſpectu habentes, univerſi opem ferre, & bellum illuc amoliri debent; divites, ut, pro multis, quæ Deûm benignitate poſſident, pauca impendentes, reliqua ſecurè teneant: juvenes, ut in Philippi regno partâ bellandi peritiâ, formidabiles incolumis patriæ cuſtodes fiant: oratores, ut in reddendis rationibus adminiſtrationem ſuam facilè tueri poſſint. Nam ut eæ res erunt, quæ vobis evenient, ita & vos de actis eorum judicabitis. Quæ utinam bonæ ſint, & officio fungantur omnes.

*Philippus anno inſequenti Olynthum cepit. Eam omnia Athenienſium ſubſidia & conatus a domeſticis ipſius hoſtibus tueri non poterant: duo enim ejus cives, Euthycrates & Laſthenes, eam prodiderunt. Ita Philippus, largitionibus viâ factâ, miſeram urbem ingreditur, diruitque; partem civium ſervitutis addicit, partem venumdat, neque aliter quàm crudeliori mortis genere proditores a cæteris diſtinguit. Olynthii, ſicuti jam annotavimus, Philippi indignationem ſubierant, quòd duos fratres ejus, qui ex altero conjugio * ei ſupererant, per miſericordiam receperant. Eorum ſcilicet, quaſi competitorum,*

* Amyntas, Philippi pater, ex Eurydice tres filios ſuſcepit, Alexandrum, Perdiccam, & Philippum, Alexandri Magni patrem, filiam etiam Euryonem: ex Cygneâ autem Archelaum, Archideum, Menelaum.

 pertæſus,

pertæſus, quippe quos in partem regni Macedonici ipſa quodammodo natura vocare videbatur, ſe prorſus ab iis liberare voluit, ſicuti anteà tertium de medio ſuſtulerat; atque ita demum barbaras animi ſui ſuſpiciones tranquillavit. Igitur Olynthum obſidet, expugnat, exſcinditque; fratres olim deſtinato ſupplicio tradit, prædâque ingenti pariter & parricidii voto fruitur. TOURRELLUS.

NOTÆ

IN PRIMAM

PHILIPPICAM.

CONVERSIS a me in noſtram linguam Demoſthenis orationibus, diu dubitavi, earum ordinem Chronologicum attingerem necne, præ metu ne mihi vitio daretur quod in ſententiâ meâ ſingularis eſſem; tandem apud me Dionyſii Halicarnaſſenſis prævaluit auctoritas. Hanc, ex promiſſo, rationibus fulcire jam aggrediar, neque eas aliunde quam ex ipsâ oratione petam. Ibi, de Athenienſium ad Thermopylas expeditione, tanquam quæ recenter admodum obtigerat, loquitur Demoſthenes. Hæc expeditio, ſi Diodoro fides, in eum, quo Archon erat Ariſtodemus, annum cecidit, eoque Archonte primò Demoſthenes contra Philippum dixit. Inde palam eſt primam Philippicam ante Olynthiacas eſſe collocandam, quia ſcilicet tempus expeditionis, quæ in primâ Philippicâ quaſi recens adhuc memoratur, ipſi quadret. Minimè verò id fiet, ſi eam poſt Olynthiacas remiſeris, quippe quæ Archonte Callimacho, ut Philochorus teſtatur, id eſt, triennium illinc, habitæ fuerunt. Quin inſuper, Demoſthenes Philippi res geſtas quum recenſet, leviſſimam de Olyntho mentionem facit: ex quo colligere eſt nondum a Philippo obſeſſam, nedum ca-

ptam, fuiſſe eam urbem. Quam ſi tunc temporis expugnaſſet, quis credat quin Demoſthenes tanti momenti rem, eamque recentem adhuc, Athenienſium animis magis inculcaſſet, qui præſertim de eâ in aliis ubique locis tam fusè & elatè diſſerit, maximumque inde argumentum ſumit cur Philippi progreſſibus ſtrenuè obſiſtant? Negativam hic probationem validam equidem atque firmam cenſeo. *Tourrellus.*

NOTÆ.

in LIBANII ARGUMENTUM.

PAG. I. lin. 4. Πῶς ἂν ἄριστα τῷ πολέμῳ προσενεχθεῖεν] Κατὰ συγκοπὴν, ἀντὶ τοῦ προσενεχθείησαν. Dixit autem de re, καλῶς προσφέρεσθαι τῷ πολέμῳ, ſicut aliàs de perſonâ dicitur, φιλανθρώπως τοῖς ἀνθρώποις προσφέρεσθαι, humaniter tractare homines, uti humanitate erga eos. *Wolfius.*

Ib. l. 6. Πρὸς τὰς τῶν ἐπικαίρων χρείας] Πρὸς τὰ καθ' ἕκαστον καιρὸν ἀναγκαῖα πράγματα. *Idem.* [*Benenati* margo habet τὰς ἐπικαίρους.]

Ib. l. 8. Παραμεμιγμένων δὲ] Scilicet τοῖς πολίταις τῶν ξένων, vel παραμεμιγμένων τῶν πολιτῶν τοῖς ξένοις, quod perinde eſt. *Idem.*

Ib. l. 8. Τοὺς ἐτησίας.] Scilicet ἀνέμους· παρὰ τὸ ἔτος rectius, opinor, quam παρὰ τὸ ἔθος. Tum enim ἐθησίας ſcriberetur. Neque verò ut ab ἔτος fit ἐτήσιος *annuus*, ita ἐθήσιος, *ſolitus*, *conſuetus*, ab ἔθος formari puto. Plinius Aquilones vocat lib. ii. cap. 11. "Caniculæ, inquit, exortum diebus octo "ferme Aquilones antecedunt, quos Prodromos "vocant. Poſt biduum autem exortus, iidem Aqui-"lones conſtantius perflant, diebus quadraginta, "quos

“ quos Eteſias vocant.” Hos Ariſtoteles, libello “ De mundo permiſtos eſſe ſcribit ex Aquilonibus & Favoniis. Strabo verò libro iii. εὔρας, id eſt *ſubſolanos*, appellat Eteſias. Cum autem Athenæ meridionaliores ſint (ut docet tabula Coſmographica) Macedonia Septentrionalior: Athenis in hanc navigaturis adverſi erunt Eteſiæ: ex Macedoniâ Athenas, ſecundi. Hiberno autem tempore, quamvis Auſtri familiariùs flent, periculoſa per ſe omnis navigatio. *Idem.*

Ib. l. 12. Ἐπιχειρῇ] *Benenati* margo, ἐπιχειρήσῃ· ſicut mox κρατήσῃ.

NOTÆ

in TEXTUM & SCHOLIA.

SECT. I.

PAG. 2. lin. 1. Εἰ μὲν περὶ καινοῦ τινος πράγματος] Vide exordium orationis Æſchineæ contra Cteſiphontem, ubi citatur Solonis lex de diſciplinâ oratorum; in quam peccare videbatur Demoſthenes, nondum grandis natu: & præconium, τίς ἀγορεύειν βούλεται τῶν ὑπὲρ πεντήκοντα ἔτη γεγονότων; Hâc igitur de causâ præfatur, ſe quamvis nunc primus ſententiam dicat, non primum tamen dicere, quòd res nova non agatur: ſimulque & odium propulſat, & attentionem captat, cum ſignificet ſe aliquid, melius cæteris, quorum conſilia rempublicam nihil juverint, in medium eſſe allaturum. Τὸ τοίνυν προοίμιον τῇ μὲν, διὰ προκαταλήψεως καὶ διασυρμοῦ τῶν πρότερον εἰπόντων, εὐνοϊκόν· τῇ δὲ προσεκτικὸν, μετ’ ἐπαγγελίας. *Wolfius.* [Vide *Petit.* in Leg. Att. pag. 200. Legem a

 Wolfio

Wolfio laudatam Doctiſſ. *Tourrellus* abrogatam fuiſſe dicit, Archonte Glaucippo Olymp. XCII. an. 3, rationis tamen & decori auctoritate adhuc viguiſſe.]

Ib. l. 2. Προὐτίθετο] Scilicet a Prytanibus. Ii concionem advocandi jus habebant, quam, niſi ad præſcriptum legum convocaſſent, ſolvebant mulctam mille drachmarum, conſecratam Minervæ. Ante verò quàm concio cogeretur, πρόγραμμα pro Eponymorum ſtatuis publice proponebant, ſive tabulam quâ ſignificabant de quo agendum in concione, quoque die, quâque diei horâ. Vid. *Jul. Poll.* lib. VIII. cap. ix. 94. & ibi Doctiſſ. *Kuhn. Demoſt.* contra Timocr. pag. 41. Ed. *Ben. Car. Sigon.* II. de Rep. Athen. 4. *Benenatus* in margine, itemque *Wolfius* inter variantes lectiones προὔκειτο habet.

Ib. l. 3. Λέγειν] Ινα λέγωσιν οἱ ῥήτορες. *Wolfius.*

Ib. Schol. l. 30. Εἰ μὴ τὸ παροξυνεῖν] Lego οὐδὲν ἕτερον εἰ παροξυνεῖ· quanqum malim οὐδὲν ἕτερον ἢ παροξυνεῖ, καὶ ἀντιλαμβάνεσθαι δεῖν τῶν πραγμάτων διδάσκει. *Idem.*

Ib. l. 3. Οἱ πλεῖστοι] Σωφροσύνης ἐνδεικτικόν· οὐχὶ γὰρ εἷς μόνος, ἢ δύω, ἢ τρεῖς. *Idem.*

P. 3. Schol. l. 15. Παραχαράττω τὸν νόμον] Loci ſenſus planè poſtulat ut reponatur τὸ οὐ, quod etiam inter varias lectiones habet & *Wolfius* & *Morellius.*

Ib. Scol. l. 22. Τῇ ἀπωλείᾳ τῶν τριάκοντα δύο πόλεων τῶν Χαλκιδικῶν] In Chronologiam peccat Scholiaſtes. Philippus enim Calcidicas (Thraciæ) urbes non ante quartum annum Olympiadis centeſimæ ſeptimæ adortus eſt: ut ex Diodoro diſcimus lib. XVI. & Philochoro; quem vide in Ὀλυμπιάδων ἀναγραφῇ apud *Scaligerum:* hæc verò oratio primo ejuſdem Olympiadis anno habita eſt,

paulo

paulo poſt Athenienſium ad Thermopylas profectionem, juxta *Tourrelli* computum, cui ſuffragatur etiam *Andreas Schottus* in Parallelis, & *Sigonius* in Temporibus Athenienſium. De Calcidicis urbibus multa apud *Demoſthenem* in Oratione περὶ Παραπρεσβείας.

Ib. Schol. l. 46. Τῶν ἄλλων] Ex *Iſocrate* reſcribe τὸν ἄλλον χρόνον· mox νομίμοις· deinde ἡσυχίαν ἂν ἦγον abſque τῷ πολλήν.

P. 4. l. 3. Τότ' ἂν αὐτὸς] Ita omnes editi. In MSS verò legi καὶ αὐτὸς indicant *Benenatus*, *Wolfius*, *Pithœus*: itaque legiſſe videtur Scholiaſt. quem vid. ſup. ad v. λέγειν. Illa hic particula minimè, ut opinor, otioſa eſt, quippe quæ ſententiæ modeſtiam aliquatenus augeat; quare eam in textum repoſui; idque eo lubentiùs feci, quòd in Προοιμίοις Δημηγορικοῖς, pag. 758. Ed. *Ben.* ubi eadem ad verbum fere leguntur, eandem habemus lectionem.

Ib. l. 7. Εἰκότως ἂν συγνώμης τυγχάνειν] In loco jam citato legitur, εἰκότως ἂν μὴ τούτους δοκεῖν λέγειν.

Ib. l. 8. Ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου] Ἐν τῷ παρελθόντι χρόνῳ. Eandem formulam paulò pòſt repetet. *Wolfius*.

Ib. l. 8, 9. Οὗτοι ξυνεβούλευσαν] In Ed. *Baſ.* & MSto *Voſſ.* αὐτοί. Pro ξυνεβούλευσαν cæteri omnes editi, ut & MSS ξυνεβούλευον (quod profectò magis Atticum videtur) & *Voſſ.* περὶ αὐτῶν ξυνεβ.

Ib. l. 9, & 10. Νῦν ἔδει.] Tranſponit *Voſſ.* mox paſt βουλεύεσθαι *Pith.* περὶ αὐτῶν.

Ib. Schol. l. 10. Κρείττω τῶν προγ.] *Morellius* inter variantes lectiones habet κρείττω αὐτόν.

SECT. II.

Pag. 5. lin. 1. Πρῶτον μὲν οὖν] Duæ ſunt præcipuæ hujus orationis partes: quarum altera princi-

pio

pio & fine tractatur, adhortatione conſtans, ad rem magnis animis & ſtrenuè contra Philippum gerendam, multis reprehenſionibus ceſſationis pernicioſæ, & deſperationis indignæ tantâ republicâ, admiſtis: altera, in medio adhortationum poſita, rationem inſtructionis & apparatûs bellici continet; quæ ferè difficillima conciliorum pars eſt, quòd tum uſum rerum non vulgarem, tum hominum, locorum, temporum, facultatum ab omni parte cognitionem exquiſitam, tum ingenii maximum acumen poſtulat. Ut enim quiſque maximè non modo perſpicit, quid in re quâque veriſſimum ſit; ſed & acutiſſimè & celerrimè poteſt & videre & explicare rationem; hoc eſt τὸν τρόπον τοῦ διαπράξασθαι τὰ δέοντα, καὶ μετ' ἐλέγχων αἰτιαλογεῖν· is prudentiſſimus & ſapientiſſimus ritè haberi ſolet. *Cic.* De officiis. *Wolſius.*

Ib. l. 3. Eχειν δοκεῖ.] Scilicet τοῖς τὰ μὲν ἐκβάντα θεωροῦσι, τὰς δὲ τούτων αἰτίας οὐκ ἐπισκεπτομένοις. Ita ſignificat, res ipſas, id eſt, fortunam Athenienſium, non eſſe malas, ſed videri. Fortunatis non eſt deſperandum. At, inquiunt Athenienſes, nos calamitoſi ſumus, rebus toties malè geſtis. Refutatio tranſlatione a fortunâ in ignaviam conſtat, adjecta conceſſione, ſi functi hactenus eſſent officio, non injuſtam deſperationis cauſam habituros. *Idem.* [in nonnullis δοκῇ legitur.]

Ibid. O γάρ ἐστι χείριστον αὐτῶν.] Eadem ad verbum ferè in Procemiis leguntur pag. 767. Ed. *Ben.* Similis etiam locus eſt in Philippicâ tertiâ pag. 66. quem viſum eſt huc tranſcribere. Καὶ παράδοξον μὲν ἴσως ἐστὶν ὃ μέλλω λέγειν, ἀληθὲς δέ· τὸ χείριστον ἐν τοῖς παρεληλυθόσι, τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. Τί οὖν ἐστι τοῦτο; Οτι οὔτε μικρὸν, οὔτε μέγα οὐδὲν τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν, κακῶς τὰ πράγματα ἔχει· ἐπεί τοί γε εἰ πάνθ' ἃ προσήκει πραττόντων ὑμῶν, οὕτω διέκειτο,

κεῖτο οὐδ' ἂν ἐλπὶς ἦν αὐτὰ γενέσθαι βελτίω. Νῦν δὲ, τῆς μὲν ῥαθυμίας τῆς ὑμετέρας καὶ τῆς ἀμελείας κεκράτηκε Φίλιππος, τῆς πόλεως δ' οὐ κεκράτηκεν· οὐδ' ἥττησθε ὑμεῖς, ἀλλ' οὐδὲ κεκίνησθε.

Ib. l. 9. Προσῆκε] Scribitur etiam προσήκει.

Pag. 6. l. 1. Επειτα ἐνθυμητέον] Primum argumentum a ſpe fortunæ melioris ſumptum, quia parum firmum eſt; (quid enim ſpes eſt, niſi vigilantis ſomnium?) exemplis Athenienſium & Philippi confirmatur: qui & Lacedæmonios potentiſſimos vicerint, & ab hoſte imbecilli, cum ipſi potentiſſimi eſſent, ſint ſuperati. Quod quidem terrorem augere poſſet, niſi cauſa eventûs conſideraretur. Nam ſi Philippus, tum infirmus, Athenienſes potentiſſimos ſuperavit; quid nunc fiet, illo potentiſſimo, his infirmiſſimis? *Wolfius.*

Ib. l. 3. Ηλίκην πότ' ἐχόντων δύναμιν Λακεδαιμονίων] Lacedæmon, potentiſſima Peloponneſi reſpublica, atque Athenarum æmula, Græciæ dominata eſt, ex quo tempore Lyſander, Lacedæmoniorum imperator, bellum Peloponneſiacum terminavit, victâ apud Ægos flumen Athenienſium claſſe & Athenarum muros diruit. Inſulæ maris Ægæi, Græcorum in Aſia coloniæ, tota denique Græcia Lacedæmonios aut defenſores aut dominos agnovit, eóque progreſſa eſt ipſorum potentia, ut eorum rex Ageſilaus minatus fuerit ſe regem Perſarum in ipſo regni capite obſeſſurum. *Corn. Nep.* in Vit. Con. *Diod.* lib. xi. [& xii. ſub initio] *Xenoph.* Rer. Hell. iv. *Tourrellus* [Vide *Iſocratem* in Areopagitico, pag. 170. Ed. *Gul. Battie*, & *Demoſth.* Philip. iii.]

Ib. l. 4. Εξ οὗ χρόνος οὐ πολὺς] Athenienſes potentiam reſumere cœperant Olymp. XCVI. decem circiter annos poſt acceptam ad Ægos flumen cladem. Conon ſecundo iſtius Olymp. anno ingentem

tem Lacedæmoniorum claſſem, apud Cnidum magno prælio fugavit. Quâ victoriâ non ſolum Athenæ, ſed etiam cuncta Græcia, quæ ſub Lacedæmoniorum fuerat imperio, liberata eſt. Muros etiam a Lyſandro dirutos refecit. *Corn. Nep.* in Vit. Con. Bellum verò de quo hìc Demoſthenes initum eſt Olympiadis centeſimæ ann. 4to. hoc eſt viginti quatuor annos ante hanc orationem.

Ib. l. 5. Ὡς καλῶς] Honeſtum enim eſt defendere Græciæ libertatem contra tyrannos: etſi ea defenſio ejuſmodi fuit, ut ſi quis ſecum in libertatem aſſertum ſervire cogeret. Tales enim Græcorum fuiſſe patronos, tam Athenienſes quàm Lacedæmonios, paſſim docet Iſocrates. *Wolfius.*

Ib. Καὶ προσηκόντως] Ut qui & principes Græcorum ab antiquiſſimis temporibus fuerint, & urbem ſuam tanquam aſylum patere calamitoſis ſemper voluerint. *Idem.*

Ib. Οὐδὲν ἀνάξιον] Sive metu conſternati ceſſiſſent Lacedæmoniis; ſive largitionibus corrupti Græcos deſeruiſſent. *Idem.*

Ib. l. 7. Ὑπὲρ τῶν Ελλlωικῶν δικαίων τὸν πρὸς ἐκείνους πόλεμον] In cæteris impreſſis vox Ελλlωικῶν perperam abeſt; eam verò agnoſcunt MSS. *Pith. Voſſ.* & *Ben.* α. β. γ. Eadem centies in Demoſthene occurrunt. In eo ſcilicet maximè gloriati ſunt Athenienſes, quòd non ſuam ſolùm, quòd minus eſſet prædicandum, ſed, quod præclariſſimum fuit, communem Græciæ libertatem ſæpenumero defenderant. Quod argumentum ſplendidiſſimè Demoſthenes, maximoque cum artificio, paſſim tractat. Omnino confer primam Olynthiacam pag. 66. & 69. ibique Scholiaſt. Hiſtoria hæc eſt. Lacedæmonii Cadmeam arcem Thebanorum occupârant Olymp. XCIX. ann. 3. multoſque eorum patriâ expulerant. Olymp. C. ann. 3. exules revertuntur,

ur, &, auxiliantibus ſibi Athenienſibus, Lacedæmonios Cadmæâ ejiciunt. Ann. 4. Thebani exercitum ingentem conflant: Athenienſes legatos mittunt ad civitates Lacedæmoni ſubjectas, qui hortentur ut communis libertatis aſſerendæ occaſionem amplectantur. A Lacedæmoniis, qui, ut ait *Diod.* διὰ τὸ μέγεθος τῆς περὶ αὐτοὺς δυνάμεως ὑπεροπτικῶς καὶ βαρέως ἦρχον τῶν ὑποτεταγμένων, deficiunt Chii, Byzantini, Rhodii, Mitylenæi, aliique. Sub hoc tempore Sphodrias (ſive Sphodriades) Cleombroti regis Lacedæmoniorum juſſu, Piræeum noctu tentat, obque id ad Spartanorum ſenatum delatus præter jus abſolvitur. Novam inde belli occaſionem ſumunt Athenienſes; & Timotheum Cononis filium, Chabriam, & Calliſtratum duces nominant. *Xenoph.* lib. v. *Diod.* lib. xv. *Sigon.* in temporibus Athen.

P. 7. l. 2. Παραδείγμασι χρώμενοι] In MS. *Voſſ.* χρωμένοις.

Ib. l. 3. Ἧς ἐκρατεῖτε] Proſperè hoc bellum ceſſit Athenienſibus. Iphicrates & Callias Lacedæmonios ad Corinthum ſuperârunt. Deinde Chabrias Polim eorum ducem vicit navali prælio inter Naxum & Parum. [Id prælium maximè Athenienſes erexit, & Chabriæ nomen, itemque Phocionis illuſtravit. Vicit etiam Ageſilaum regem Lacedæmoniorum in Bœotiâ.] Haud multùm pòſt Timotheus Corcyram occupavit: ſequente etiam anno Lacedæmonios ad Leucadem profligavit. *Diod.* lib. xv. *Xenoph.* lib. v. *Ariſtid.* in Panathen. *Tourrellus.* [eodem anno Thebani Lacedæmonios ad Orchomenum profligarunt. *Diod.* ibid. *Sigon.* in temp. Athen.]

Ib. l. 5. Τούτου] Vide quanto cum contemptu de Philippo loquitur: alibi paſſim eum ἄνθρωπον, Regem vix ſemel quidem appellat. Infra p. 14. dicit,

cit γνώοιτο γὰρ &c. Μακεδὼν ἀνήρ; in Orat. de Coron. τῷ μὲν ἐν Πέλλῃ τραφέντι. In Philippicâ autem tertiâ contumelioſiùs adhuc eum tractat: verba hæc ſunt. Φιλίππου &c. οὐ μόνον οὐχ Ἕλληνος ὄντος, οὐδὲ προσήκοντος οὐδὲν τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλ' οὐδὲ βαρβάρου ἐντεῦθεν ὅθεν καλὸν εἰπεῖν, ἀλλ' ὀλέθρου Μακεδόνος, ὅθεν οὐδ' ἀνδράποδον σπουδαῖον οὐδὲν ἦν πρότερον πρίασθαι.

SECT. III.

Ib. l. 7. Εἰ δέ τις ὑμῶν] Occupatio. Potentiam Philippi non eſſe extimeſcendam. Ratio ab ipſius hoſtis exemplo: quòd is, cum vires Athenienſium non reformidâſſet, rem ſuam bene geſſerit. Quas autem cogitationes Philippo tribuit; iiſdem uti jubet Athenienſes. *Wolfius.*

Ib. l. 9. Σκοπῶν τό,τε πλῆθος] Philippus illo tempore viginti mille pedites, equiteſque ter mille habuit; ingentem ſanè exercitum, ſi Græcorum exercitibus eum conferas. Notum eſt Athenienſes ad Marathonem quidem decies mille milites, plures nunquam in pugna eduxiſſe. *Tourrellus.*

Ib. l. 10. Τὸ τὰ χωρία] *Pith.* τῷ.

Ibid. Τὰ χωρία] Τὰ ὁρμητήρια καὶ ἐπιτειχίσματα opportuna loca ad vim tum inferendam tum propulſandam: quorum quædam hìc attinguntur, cum plura ſint 1. [id eſt tertia juxta nos p. 121.] Olynthiacâ expoſitâ. *Idem.*

Ib. l. 11. Ἀπολωλέναι τῇ πόλει] *Wolfius* in Cod. Lutet. ἀπολωλεκέναι τὴν πόλιν ſcriptum eſſe annotavit.

Ib. Schol. l. 1. Τουτέστι μετ' ἀργίας νικῆσαι. *Wolfius.*

Ibid. l. 22. Εἰς δύο κατασκευάζει] Fortaſſis ἐκ δυοῖν κατασκευάζει, ἔκ τε τῆς τοῦ Φιλίππου δυνάμεως καὶ τῆς τῶν Ἀθηναίων ἀσθενείας· non, ὡς πλείστην ἐκ τῆς οἰκείας. *Idem.*

Ibid.

Ibid. l. 32. Συνδιδόναι] F. ἐνδιδόναι & ὑπὲρ τῆς συνδρομῆς. Nam τὸ συντρέχειν, καὶ τὴν συνδρομὴν, ἀντὶ τῆς παρομολογίας καὶ συγχωρήσεως hic autor ſæpe uſurpat. *Idem.*

P. 8. l. 3. Πύδναν, καὶ Ποτίδαιαν, καὶ Μεθώνην] [Pydna, Macedoniæ urbs, quæ poſtea *Citrum*, ut *Strabo*, ſive, ut *Livius* habet, *Citium*, vocabatur. Potidæa, Thraciæ urbs, quæ poſtea *Caſſandria*, in confinio Macedoniæ ſita, in Iſthmo peninſulæ Pallenes, atque ſexaginta ſtadiis diſſita ab Olyntho: Corinthiorum fuit colonia. Vide Schol. ad *Ariſtoph.* in Equit. & *Thucyd.* lib. i. Ad oppoſita ſinûs Thermaici littora ſitæ erant hæ duæ urbes; unde maximi erant Athenienſibus momenti. Utramque Philippus ceperat, ut & Amphipolim, Olymp. cv. ann. 3. Methone (ea ſcilicet de quâ hic Demoſthenes) Thraciæ urbs fuit, quadraginta ſtadiis ab Olyntho diſtans; quam cum obſideret Philippus, in prætereuntem de muris ſagitta ab Aſtere quodam Amphipolitano jacta dextrum ejus oculum effodit. Sagittæ inſcriptum fuiſſe traditur Αστὴρ Φιλίππῳ θανάσιμον πέμπει βέλος. vid. Schol. ad Olynth. ii. pag. 82. *Lucianus* in lib. De ſcrib. Hiſt. in Olyntho id contigiſſe refert. *Stephanus Byzantinus*, ut & *Mauſſacus* ad Harpocrationem, quinque Methonas numerat: aliam Thraciæ, aliam Laconicæ, aliam Macedoniæ, aliam Perſidos, quintam verò Eubœæ. Ad quamnam harum Philippus oculum amiſit, inter autores haud conſenſum eſt: nos verò *Diod. Strab. Harpocrat.* & *Suidam* ſequimur. Obſidionem ad tempus tulerunt oppidani, tandem deditionem facere coacti ſunt, eâ lege ut cives ſinguli ex urbe cum veſte excederent; eam Philippus ſolo æquavit, agrumque Macedoniæ attribuit. Hanc urbem Philippus cepit, Pagaſas etiam (quas Pagas appellat *Diodorus*) im-

perio

perio ſuo addidit Olymp. cvi. ann. 3. Vid. *Diod.* lib. xvi. *Strab.* lib. vii. *Juſtin.* lib. vii. ſub fine, *Euſtath.* ad hunc verſum in Il. β.

Οἱ δ' ἄρα Μηθώνην, καὶ Θαυμακίαν ἐνέμοντο.

& *Palmerii* Exercitationes ad *Lucianum* p. 557.] Athenienſes, poſt victorias Salaminiam atque Marathoniam, non ſolum Græciæ imperio potiti ſunt; verùm etiam plures verſus Thraciam, nonnullas in ipsâ Thraciâ urbes cepere: hæ verò, poſtquam Lacedæmonii, ſub fine belli Peloponneſiaci, Athenarum potentiam evertiſſent, jugum exuêre. Timotheus, recuperatâ patriæ potentiâ, eas Athenienſium ditioni denuo ſubjecit. Hoc illud eſt quò ſenſus textûs præcipue collimat. *Tourrellus.*

Ib. l. 4. Κύκλῳ] MS. *Voſſ.* κύκλον habet.

Ib. l. 7. Ἡμῖν] Cæteri omnes editi, & MS. *Voſſ.* ὑμῖν exhibent, quod perinde eſt. Satis ſit hoc in loco lectorem ſemel monuiſſe haſce voces innumeris in locis inter ſe mutari.

Ib. l. 10. Πολεμεῖν ἐστιν] Tranſponit *Voſſ.* mox, pro τοιαῦτα, τοσοῦτα habet *Pith.*

Ib. l. 11. Ἐπιτειχίσματα τῆς αὐτοῦ χώρας] *Ald.* & MS. *Laud.* ἑαυτοῦ. *Pith.* & *Voſſ.* ut & *Ben.* ε. η. θ. αὐτῶν. Minus rectè. Etenim ἐπιτειχίσματα ad oppugnationem hoſtium magis quam ad defenſionem noſtrorum extruuntur: ut hìc exponit Scholiaſtes. Idem ad orat. περὶ τῶν ἐν Χεῤῥον. p. 63. Ἐπιτείχισμα. Τὸ τειχιζόμενον κατά τινων χωρίων (lege χωρίον) ut rectè habet *Suidas* Ed. *Kuſt.* ὅθεν ἦν τοὺς ἐπιτειχισθέντας κακῶς ποιεῖν. Eodem ſenſu Demoſthenes hanc vocem uſurpat, quo alibi ὁρμητήρια. Namque in Orat. de fal. leg. p. 268. ὁρμητήρια (inquit) ἐφ' ἡμᾶς ἐν Εὐβοίᾳ Φίλιππος προκατασκευάζετο: in loco autem ſuprà citato κατασκευάζοντος ὑμῖν ἐπιτείχισμα τὴν Εὔβοιαν. Urbes ſuprà memoratæ veriſſimè

riſſimè erant conta Philippum ἐπιτειχίσματα, maximéque ad infeſtandam Macedoniam opportuna. *Demoſt.* Philipp. II. p. 46. Εἰ γὰρ Ἀμφίπολιν καὶ Ποτίδαιαν πρόειτο, οὐδ' ἂν οἴκοι μένειν βεβαίως ἡγοῖτο. Eadem iterum occurrunt Philipp. IV. p. 7.

Ibid. Ερημος ὢν συμ.] *Pith.* & *Ben.* θ' ἔρημος ὢν τότε. Cæteri omnes editi ἔρημον ὄντα. Sicut etiam *Ben.* α. β. γ. η.

Ibid. Ερημον ὄντα συμμάχων] Refertur ad τὸ πολεμεῖν. ὡς χαλεπόν ἐστι, τινὰ ὄντα συμμάχων ἔρημον, πολεμεῖν Ἀθηναίοις, in eſt, ὅπως ἂν πολεμοίη: vel ἀντὶ τοῦ ἐρήμου ὄντος συμμάχων, vel Φίλιππος ἔρημος ὤν. Latinè per Dativum commodiùs efferretur, ὡς χαλεπόν ἐστιν αὐτῷ, ἐρήμῳ συμμάχων ὄντι, πολεμεῖν Ἀθηναίοις. *Wolfius.*

Ib. Schol. l. 16. Εκεῖνος οὖν, &c.] Turbata hìc Scholia videntur eſſe duoque in unum perperam compacta. Rectiùs, ut opinor, apud *Wolfium* Sch. ad v. ἐπιτειχίσματα v. finitur ἐχθροῖς: quæ ſequuntur ad novum caput, ſcilicet, καὶ τοῖς θέλουσι πονεῖν, referuntur. Ibi autem, pro ἐκεῖνος οὖν, οἰκείως legitur.

P. 9. l. 1. Εκτήσατο δύναμιν] *Pith.* ἐκτήσατο ἂν δ'. *Wolf.* inter var. lectiones, & *Ben.* ε. η. θ. ἐκτήσατ' ἄν. Sed quum ad præcedens ἂν commodè referatur τὸ ἐκτήσατο, nihil repetitione opus eſt.

Ib. l. 3. Αθλα τοῦ πολέμου κείμενα ἐν μέσῳ·] Metaphora a palæſtrâ ſumpta, ut rectè monet Scholiaſtes. Eâdem alii paſſim utuntur. Catilina apud *Salluſt.* p. 80. Ed. *Waſſe.* *En illa, illa, quam ſæpe optâſtis, libertas; præterea divitiæ, decus, gloria in oculis ſita ſunt. Fortuna ea omnia victoribus præmia poſuit.* Cyrus ſimiliter in Orat. ad milites: τὰ τῶν ἡττωμένων ἀγαθὰ πάντα τοῖς νικῶσιν ἀεὶ ΑΘΛΑ ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ. *Xenoph.* Cyr. Pæd. lib. ii. p. 51. Ed. *Leuncl.*

Ib. l. 5. Τῶν ἀπίϛων, καὶ] *Pith.* τ̃ ἀπ. πράγματα. Perperam: ea enim vox longè elegantiùs ſubauditur.

Ib. l. 7. Καὶ γάρ τοι ταύτῃ] *Pith.* ταύτῃ. *Voſſ.* καὶ γὰρ τοιαύτῃ.

Ib. l. 10. Πολέμῳ] *Wolfius* inter varias lectiones habet πολέμου νόμῳ. Poſt πολέμῳ in *Pith.* νόμῳ adſcriptum reperi. Idem mox pro φίλα habet φίλια, quam lectionem veram eſſe pro certo habeo: φίλος enim eſt *amicus, qui amat*; φίλιος *fœderatus*, quo ſenſu hìc ſumitur. Sic paſſim apud Græcos autores φίλια ἔθνη, ἐν φιλίᾳ, ſcilicet ſubaud. χώρᾳ, unde φιλίως, ut decet eos qui in ſocietate ſunt. Vocem φίλος nuſquam, ut opinor, eodem ſenſu uſurpatam videris. *Jul. Pol.* lib. iii. 62. ὁ δὲ φίλιος πρὸς τ̃ πολέμιον ἀντίκειται. in quem locum vid. *Jungermannum.*

Sect. IV.

Pag. 10. l. 2. Αν τοίνυν] Conſimilium factorum conſimilem fore eventum affirmat. Nam fortunæ Athenienſium ſe non diffidere multis locis oſtendit. *Wolfius.*

Ib. l. 5. Οὗ δεῖ] Εν ᾧ καιρῷ καὶ τόπῳ, καθ' ὅ. *Idem.*

Ib. l. 7. Ἑτοίμως πράττειν ὑπάρξῃ] Ita etiam *Ald.* & *Voſſ.* Cæteri omnes impreſſi, ut & Manuſcripti, ἕτοιμος. In MSto *Laud.* & *Venetiano* τὸ πράττειν deeſt: quod *Wolfius* ſententiæ officere ait, cui equidem non aſſentior.

Ib. Schol. l. 11. Αγαθοὶ] *Wolfius* in margine habet Αθηναῖοι: mox l. 23. ita legit: ἐλάττονα μὴ δύνασθαι ποιεῖν, ibique Scholion finit. *Benenati* lectio mendoſa planè eſt: itaque τὸ ἢ inſerui; ante dixerat

erat πλείονα δύναϑαι ποιεῖν ἤπερ δύναιο. Vid. Etymol. v. Ἀλαζών.

P. 11. l. 1. Τὸν δὲ πλησίον] *Voſſ.* τῶν δὲ πλησίων habet.

Ib. l. 3. Τὰ καλερρᾳθυμημένα] Διὰ ῥᾳθυμίας προειμένα ὑφ' ὑμῶν, καὶ ἀπολωλότα. *Wolfius.*

Ibid. Πάλιν ἀναλήψεσθε] Nota geminationem particularum πάλιν & ἀνὰ, ut ſi dicas *rurſus recipere. Idem.*

Ib. l. 5. Εκείνῳ] *Voſſ.* κἀκείνῳ.

Ib. l. 8. Καὶ τῶν πάνυ νῦν δοκούντων οἰκείως ἔχειν αὐτῷ] Et ad proceres aulicos, & ad Olympiadem uxorem, & ad Alexandrum filium hæc pertinere poſſunt. A Pauſania certè ſatellite in ſolenni pompâ Cleopatræ nuptiarum eſt interfectus; cum quidem expeditionem Perſicam animo agitaret: de quâ conſulenti Apollinem reſponſum fuit:

Εστεπται μὲν ὁ ταῦρος· ἔχει τέλος, ἔστι δ' ὁ θύσων.

Quod ille oraculum non de Pauſania, interfectore ſuo, ſed de ſe & rege Perſarum eſt interpretatus; quòd ipſe illum taurum eſſet immolaturus. *Wolfius. Voſſ.* non agnoſcit voces νῦν αὐτῷ.]

Ib. Schol. l. 18. & ſeq. Καὶ μὴν ἤδη ἐπέθησαν αὐτῷ καὶ ἔπεμψαν βοήθειαν πρὸς Ολυνθίους] In eo ſe conſtanter fallit Scholiaſtes, quòd hanc orationem poſt Olynthiacas habitam fuiſſe putet. Vid. *Tourrellum* ſupra p. 213. & in Arg. ad i. Olynthiacam: vide etiam *Dionyſ. Halicarn.* in Epiſt. ad Amm. p. 193. Ed. doctiſſ. Hudſoni.

P. 12. l. 1. Οὐκ ἔχοντα ἀποστροφὴν] Res pro perſonis, οὔτε οἱ μισοῦντες, οὔτε οἱ δεδιότες, οὔτε οἱ φθονοῦντες ἔχουσι καταφυγὴν οὐδὲ ἀσφάλειαν. *Wolfius.*

Ib. l. 5. Ασελγείας] Varios habet ſenſus vox ἀσελγὴς, a quo ἀσέλγεια. Neque enim *incontinentem* ſolum & *laſcivum*, ſed etiam *petulantem*,

 ſuperbum,

ſuperbum, *injurium* ſignificat. *Jul. Poll.* lib. viii. 75. Ἐπὶ δὲ τοῦ ὑβρίσαντος, ὑβριστὴς, ὑπερήφανος, ὑπερόπτης, ἀσελγής. Quin & *magnum* ſæpe apud veteres ſignificat. Sic ἄνεμος ἀσελγὴς, *Ventus magnus*. Vid. Suid. v. Ἀσέλγεια. *Etymol.* v. Ἀσελγής. *Heſych.* v. Κελός. Et *Scholiaſt.* ad Mid. Demoſth. ſub init.

Ib. l. 7. Ἀπειλεῖ, καὶ λόγους ὑπερηφάνους] Ὅτι ἐμβαλεῖ εἰς τὴν Ἀττικὴν, τιμωρησόμενος τοὺς Ἀθηναίους. Vid. ά. (id eſt γ'. nobis) Ολ. & epiſtolam Philippi. *Wolfius.* [Mox *Voſſ.* pro λέγει, πέμπει habet.]

Ib. l. 8. Οἷός τε] Οἷός ἐστι ſine τε ſignificat *vult*, & *mavult*: at cum particulâ τε, notat τὸ δύνασθαι, *poteſt.* Vid. *Harpocrat.*

Ib. l. 9. Ἔχων ἃ κατέστραπται μένειν ἐπὶ τούτων.] Τὸ ἔχων videtur Atticiſmo abundare, ut ληρεῖς ἔχων. Sed & interpretari ſic licet, ἔχων ταῦτα ἃ κατέστραπται· καὶ μένειν ἐπὶ τούτων, id eſt, ἀρκεῖσθαι τούτοις, στέργειν ταῦτα. *Wolfius.* [MS. *Laud.* habet μένειν ἐπὶ τούτοις.]

Ib. Schol. l. 14. Οὐ χωρὶς οὐ δυνατόν] Ex *Wolfio* τὸ ζῆν repoſui: ex eodem l. 34. τὸ σχῆμα.

SECT. V.

Pag. 13. l. 4. Πότ' οὖν] *Demoſt.* in Cherſonet. p. 61. ut & Philipp. iv. p. 80. Πότε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθελήσομεν; ὅταν, νὴ Δί', ἀνάγκη τὶς ᾖ; ἀλλ' ἣν μὲν ἄν τις ἐλευθέρων ἀνθρώπων ἀνάγκην εἴποι, οὐ μόνον ἤδη πάρεστιν, ἀλλὰ καὶ πάλαι παρελήλυθε· τὴν δὲ τῶν δούλων, ἀπεύχεσθαι δήπου μὴ γενέσθαι δεῖν. Διαφέρει δὲ τί: ὅτι ἐστὶν ἐλευθέρῳ μὲν ἀνθρώπῳ μεγίστη ἀνάγκη ἡ ὑπὲρ τῶν γινομένων αἰσχύνη. καὶ μείζω ταύτης οὐκ οἶδα ἥν τινα ἂν εἴποι τις· δούλῳ δὲ πληγαὶ, καὶ ὁ τοῦ σώματος αἰκισμός· ὃ μήτε γένοιτο, οὔτε λέγειν ἄξιον. *Quando, Athenienſes, officio fungi volemus?*

lemus? Quando, mehercule, neceſſitas aliqua fuerit? Sed quæ liberorum hominum neceſſitas dici queat, ea non modò jam adeſt, ſed olim etiam præteriit; at ſervilis illa, ne quando ingruat, optandum eſt. Quid verò intereſt? Quòd ingenuo homini maxima eſt neceſſitas, rerum geſtarum dedecus, eaque quam majorem quis dicat equidem haud neſcio: ſervo autem plagæ, & corporis cruciatus; quod abſit ut fiat, & dictu indignum eſt.

Ib. Schol. l. 19. Διάκρισιν] Mendoſa planè lectio. Itaque, præeunte *Wolfio*, ἀπόκρισιν excudendum curavi. Mox l. 34. τό, γὰρ ejeci, quippe quod nihil ad rem faciat, ſed ex præcedente γὰρ natum videretur.

P. 14. l. 1. Ἢ βούλεσθε] *Longin.* Sect. 18. Ed. doctiſſ. *Z. Pearce*, de pulcherrimo hoc loco hæc habes: Ἦν γὰρ, ἁπλῶς ῥηθὲν, τὸ πρᾶγμα τῷ παντὶ καταδεέστερον· νυνὶ δὲ, τὸ ἔνθουν καὶ ὀξύρροπον τῆς πεύσεως καὶ ἀποκρίσεως, καὶ τὸ πρὸς ἑαυτὸν ὡς πρὸς ἕτερον ἀνθυπαντᾷν, οὐ μόνον ὑψηλότερον ἐποίησε τῷ σχηματισμῷ τὸ ῥηθὲν, ἀλλὰ καὶ πιστότερον. Ἄγει γὰρ τὰ παθητικὰ τότε μᾶλλον, ὅταν αὐτὰ φαίνηται μὴ ἐπιτηδεύειν αὐτὸς ὁ λέγων, ἀλλὰ γεννᾷν ὁ καιρός· ἡ δ' ἐρώτησις ἡ εἰς ἑαυτὸν, καὶ ἀπόκρισις μιμεῖται τοῦ πάθους τὸ ἐπίκαιρον. Σχεδὸν γὰρ, ὅσον ὑφ' ἑτέρων ἐρωτώμενοι παροξυνόνται ἐκ τοῦ παραχρῆμα, πρὸς τὸ λεχθὲν ἐναγωνίως καὶ ἀπ' αὐτῆς ἀληθείας ἀνθυπαντῶσιν· οὕτω τὸ σχῆμα τῆς πεύσεως καὶ ἀποκρίσεως, εἰς τὸ δοκεῖν ἕκαστον τῶν ἐσκεμμένων ἐξ ὑπογύου κεκινῆσθαί τε καὶ λέγεσθαι, τὸν ἀκροατὴν ἀπάγει καὶ παραλογίζεται. *Eſſet autem hæc res, ſi ſimpliciter diceretur, omnino abjectior* quàm decuit: *nunc autem comitata vis velocitaſque interrogationis & reſponſionis, & ille ſibi ipſi velut alteri* objicienti *occurrendi modus, figurâ non ſolùm ſublimius fecit id quod dictum eſt, ſed & credibilius; Pathetica enim tunc magis commovent, cum ea videatur non elaborare ipſe Orator, ſed generare occa-*

ſio: ad ſe autem directa *Interrogatio & tacta Reſponſio imitatur affectum ex occaſione natum. Ferè enim, in quantum illi, qui ab aliis* quid *interrogati ſunt, ſubito exacuuntur,* & *ei, quod dicitur, concitatè atque ex ipsâ veritate reſpondent; ſic figura interrogationis & reſponſionis adducendo auditorem, ut ei videatur unumquodque eorum, quæ meditata ſunt, extempore concipi dicique, etiam fallit* eum.

Ib. l. 2. Αὐτῶν πυνθάνεσθαι] MS. *Laud.* αὐτοί.

Ib. l. 3. Λέγεταί τι καινόν:] Sexcentis in locis hanc civibus ſuis levitatem exprobrat Demoſthenes; ſimilem quoque querelam apud Iſocratem invenies. Divus Lucas *Actorum* capite xvii. com. 21. Ἀθηναῖοι δὲ πάντες, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον εὐκαίρουν, ἢ λέγειν τὶ καὶ ἀκούειν καινότερον. *Athenienſes autem omnes, & qui illic verſabantur hoſpites, ad nihil aliud vacabant, niſi ad audiendum aut dicendum aliquid novi.* Inſigne profectò hujuſce novorum rumorum aucupii apud Cæſarem exemplum eſt, qui hæc habet de veteribus Gallis lib. iv. de Bell. Gall. cap. 5. *Galli,* inquit, *novis plerumque rebus ſtudent. Eſt Gallicæ conſuetudinis, ut & viatores etiam invitos conſiſtere cogant, & quod quiſque eorum de quâque re audierit aut cognoverit, quærant; & mercatores in oppidis vulgus circumſiſtat, quibus ex regionibus veniant, quaſque res ibi cognoverint, pronunciare cogant.* Idem etiam Romanis vitium ſcriptores ipſorum objiciunt: inter cæteros *Juvenalis* Satyra vi. 407, & ſeqq. Vide *Caſauboni* Comment. ad Theophraſt. cap. περὶ λογοποιΐας.

Ib. Γένοιτο γὰρ ἄν τι] *Voſſ.* τί δ' ἄν, τί. *Pith.* & *Ben.* θ. τί δ' ἂν γένοιτο. Et ſic quidem Demoſthenes ad epiſtolam Philippi, p. 91. Sed recepta lectio melior, eandemque alibi uſurpat Demoſthenes: locus non occurrit. Frequentiſſimus eſt apud optimos ſcriptores, iſque valdè elegans, particulæ γὰρ

in

in interrogatione pleonaſmus. Inſigne exemplum eſt Actorum cap. xix. ver. 35. Ανδρες Εφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν ἄνθρωπος ὃς οὐ γινώσκει τὴν Εφεσίων πόλιν νεωκόρον οὖσαν τῆς μεγάλης θεᾶς Αρτέμιδος καὶ τοῦ Διοπετοῦς; Sic etiam Matth. xxvii. 23. & Marc. xv. 14. τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν: ubi ſatis erat τί κακόν. Præcipue notanda eſt hæc particula cùm indignationem adjunctam habet. *Ariſtoph.* in Plut. τὸ γὰρ ἀντιλέγειν τολμᾶν ὑμᾶς, &c. *Itáne verò, audeatis etiam negare?* Latini, Græcos imitantes, dixerunt *Quiſnam* in interrogatione, & *Quidnam*; ubi παρέλκει particula *nam.* Veteres autem Latini hanc præfigebant: quos ſequens Maro dixit,

Nam quis te, juvenum confidentiſſime, noſtras
Juſſit adire domos?

Vid. *Hen. Steph.* Diſſert. de Stylo N. T.

Ib. l. 4. Η Μακεδὼν ἀνὴρ Αθηναίους καταπολεμῶν] In Orat. de Coron. eadem ſententia fuſiùs exprimitur. Καὶ μὴν οὐδὲ τοῦτό γε οὐδεὶς ἂν εἰπεῖν τολμήσειεν, ὡς τὸ μὲν ἐν Πέλλη τραφέντι, χωρίῳ ἀδόξῳ, τότε γε ὄντι, καὶ μικρῷ τοσαύτην μεγαλοψυχίαν προσῆκεν ἐγγενέσθαι, ὥστε τῆς τῶν Ελλήνων ἀρχῆς ἐπιθυμῆσαι, καὶ τοῦτ' εἰς νοῦν ἐμβαλέσθαι· ὑμῖν δ' οὖσαν Αθηναίοις, καὶ καθ' ἡμέραν ἑκάστην ἐν πᾶσι καὶ λόγοις καὶ θεωρήμασι τῆς τῶν προγόνων ἀρετῆς ὑπομνήμαθ' ὁρῶσι, τοσαύτην κακίαν ὑπάρξαι, ὥστε τῆς τῶν Ελλήνων ἐλευθερίας αὐτεπαγγέλτους ἐθελόντας, παραχωρῆσαι Φιλίππῳ· οὐδ' ἂν εἷς ταῦτα φήσειε. *Atqui nemo dicere audebit, decuiſſe Pellæ educato, in oppido & obſcuro (tum quidem) & parvo, tantam innaſci animi magnitudinem, ut Græciæ principatum expeteret, idque in animum induceret: vobis autem, Athenienſibus, quotidie in omnibus & orationibus & ſpectaculis virtutis majorum monumenta intuentibus, tantam ineſſe ignaviam, ut Græcorum libertatem ultrò, volentes,*

volentes, Philippo proderetis. Nemo eſt qui hæc dixerit.

Ib. l. 8. Οὗτός τι πάθῃ] Si quid ei acciderit: *i. e.* ſi moriatur ille: notus εὐφημισμὸς, cujus exempla paſſim obſervanda ſunt. Sic *Cicero* in Catilin iv. *Deinde, ſi quid obtigerit, æquo animo paratoque moriar.*

Ib. l. 9. Ἂν περ οὕτω προσέχητε] Ἐὰν οὕτως ἀμελήσητε τῶν πραγμάτων. Sunt enim hæc κατ' ἀντίφρασιν intelligenda. *Wolfius.* [MS. *Voſſ.* προσέχετε habet.]

Ib. l. 11. αὐτοῦ ῥώμην] MS. *Laud.* αὐτοῦ *Voſſ.* pro ῥώμην, γνώμην exhibet; mox, pro ἴσον, ἀλλά· utrumque malè: deinde pro ἀμέλειαν *Ben.* η. ῥαθυμίαν. Ipſius autem θ. *Pith.* & Cod. *Lutetianos* ἀμέλειαν καὶ ῥαθυμίαν.

Ib. l. 13. Καίτοι καὶ τοῦτο] S. ὃ θρυλλοῦσιν οἱ πολλοὶ, ὅτι τέθνηκε Φίλιππος, εἰ συμπέσοι. Videtur enim aut ἐλλειπτικὸν aut redundans. *Wolfius.* [MS. *Laud.* non agnoſcit τὸ τοῦτο, & pro eo *Pith.* τούτων habet. In *Voſſ.* ſic ſe habet ſententia: καίτοι τοῦτ' εἰ πάθοι.]

P. 15. l. 1. Τὰ τῆς τύχης ἡμῖν ὑπάρξει] *Pith.* τὸ τῆς τύχης· & ſic infra p. 36. τὸ τῆς τύχης [f. εὐμενὲς] ἡμ. συναγωνίζεται. Cæteri omnes impreſſi, ut & MSS. quos vidi, pro ὑπάρξει, ὑπάρξοι habent; *Ben.* α. & Cod. *Lutet.* ὑπάρξαι, quæ lectio melior videtur.

Ib. l. 3. Καὶ τοῦτο ἐξεργάσαιτο] Ita *Laud.* & *Pith.* impreſſi omnes præter *Ben.* καὶ γάρ. In MS. *Voſſ.* tota ſententia ſic concipitur: εἴπερ ἀεὶ βέλτιον, &c. καὶ τότ' ἐξεργάσαιτο.

Ibid. Καὶ γὰρ ἐξεργάσαιτο] Si pro γὰρ legas τοῦτο, ut habet Obſopæus, conjungere licebit: καὶ εἰ τὰ τῆς τύχης [εἰ ἡ τύχη] ὑπάρξοι ἡμῖν· καὶ ἐξεργάσαιτο τοῦτο S. ὅπερ ἤρξατο. Si fortuna nobis faverit, & huic

huic etiam beneficio quaſi ſummam manum addiderit, id eſt, ſi Philippus ex morbo deceſſerit. Licet & δυνητικῶς exponere: fieri enim poteſt ut Fortuna quod cœpit perficiat: & εὐκτικῶς, utinam verò abſolvat id quod inſtituit, id eſt, perimat eum quem proſtravit. *Wolfius.*

Ibid. l. 4. Ἅπασιν ἂν] MS. *Voſſ.* non agnoſcit τὸ ἂν, mox, pro διοικήσαισθε, διοικήσετε habet: ſicut etiam *Pith.* *Wolfius* autem inter varias lectiones διοικήσετε.

Ib. l. 7. Οὐδὲ διδόντων ὑμῖν τῶν καιρῶν Ἀμφίπολιν] Amphipolis antiquitùs ἐννέα ὁδοὶ, poſtea Amphipolis nominabatur, quia, ut ait Thucydides, [cui aſſentit Auctor Etymologici] eam amnis Strymon penè circumfluat. [Suidas ita appellatam dicit, quia circùm undique coleretur] Hodie vocatur *Emboli.* Cimon Miltiadis F. Coloniam decem millium Athenienſium ad hanc urbem olim deduxit, quæ commodiſſimè ſita erat ad infeſtandam Macedoniam, cum intra eam & Thraciam jaceret. Philippus citò hoc adnimadvertit. Itaque vix ſolium aſcenderat, quin eam occuparet; cum autem diutiùs eam retinere non poſſet, id libenter fecit quod neceſſitas exegit, ejuſque incolis conceſſit ut Democratiâ uterentur. Eam iterum poſt biennium obſidens Athenienſibus ſe traditurum fidem dedit, urbe autem captâ promiſſo non ſtetit. Maximè Athenienſium intererat urbem adeo ipſis opportunam recuperare, neque quidquam erat de quo eos tam ſollicitos eſſe oportuit: itaque Demoſthenes, ut oſtendat quam deplorata ſit ipſorum ſocordia, atque imprudentia, apertis, inquit, per occaſionem portis Amphipoleos, veſtra inter vos diſſidia, atque animi incertitudines, vobis eas iterum occluderent. *Probus* in *Cim. Plutar. Dem.* in Ariſtoc. & de Fal. Leg. *Tourrellus.*

Ib.

Ib. l. 8. Απηρτημένοι] *Ben.* ε. η. τῶν πραγμάτων ἀπηρτημένοι· quod minus placet. Sugillat hìc Orator civium ſuorum levitatem ſolennem atque inconſtantiam: eamque pulchrè exprimit vox ἀπηρτημένοι, quæ ſignificat *ſuſpenſi*, ideoque *fluctuantes*, ut ipſe in verſione reddidi. Haud multùm abſimile eſt quod Apoſtolus Epheſiis dicit, cap. iv. 14.—κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας. Sumitur quidem aliàs hoc verbum pro κεχωρισμένοι, ut obſervat Scholiaſtes, μακρὰν εἶναι, *longè abeſſe*, *aberrare*: ſenſu, ut opinor, minùs huc arridenti, quemque ſententiæ ſtructura non admittat; niſi inſerantur v. τῶν πραγμάτων, vel legamus τῆς παρασκευῆς καὶ τῆς γνώμης.

Sect. VI.

Ib. l. 11. Εθέλοντας] *Ben.* α. β. ἐθέλοντας: deinde ἑτοίμως, ſicut etiam *Pith.*

Ib. Schol. l. 6. Ενίοτε, &c.] Locus manifeſtè eſt corruptus: itaque ex conjecturâ *Wolfii*, poſtulante etiam ſenſu, lego ἐνίοις ἐξ αὐτῶν ἠδύναντο τῶν ἑτέρων περιγενέσθαι.

P. 16. l. 3. Οὕς τινας] *Ben.* α. ὅσους.

Ibid. l. 8. Ακούσητε] *Pith.* ἀκούσατε. Mox l. 10. *Morellius* inter varias lectiones κενὴν παρασκευὴν habet: quod quidem maximè arridet; itaque legiſſe videtur Scholiaſtes.

Ib. l. 11. Αναβάλλεσθαί με τὰ πράγματα] Quomodo? cum parvæ copiæ citiùs comparari poſſint, quàm magnæ? An quia his bellum duci potiùs quàm confici poteſt? *Wolfius.*

Ib. l. 13. & ſeq. Οὐ γὰρ ἂν τάγε ἤδη γεγενημένα &c.] Mirum quantum hallucinatus eſt *Wolfius*, qui hunc locum ita tranſtulit: *cum, quo quidem in loco res nunc ſunt, auxiliis quæ nunc mittimus, peri-*

pericula propulſare non poſſumus. Senſus hic eſt: quæ jam nobis damna evenerunt, auxiliis nunc miſſis defendere non poſſumus; etenim infectum reddere quod factum eſt non ipſe poteſt qui poteſt omnia, juxta illud *Horatianum* Od. iii. 29.

non tamen irritum,
Quodcunque retro eſt, efficiet, neque
Diffinget, infectumque reddet,
Quod fugiens ſemel hora vexit.

Ib. Schol. l. 22. & ſeq. Οὐ γὰρ, &c.] Iterum confundi duo Scholia videntur, voces ἡμῖν ἐξελθεῖν ad τὸ εἰπόντες referenda ſunt, ad oſtendendum, quomodo implenda ſint ea quæ in textu eſt ἔλλειψις: χρήσιμοί εἰσι ξύμβουλοι expoſitio eſt τοῦ μάλιστα εἰς δέον λέγουσιν. Sub finem hujus Scholii lege δι' οὗ.

P. 17. l. 2. Τίς ἡ πορ.] A cæteris omnibus & impreſſis & MStis abeſt articulus ἡ.

Ib. l. 8. Εἴτις ἄλλος] In nonnullis ἄλλως, quam equidem lectionem receptæ præferendam duco.

Sect. VII.

P. 18. l. 3. Ἱππαγωγοὺς] *Caſaubon.* ad hanc vocem in *Equit. Ariſtoph.* " Naves Græcorum variè " nominantur: ferè à menſurâ, quam capiunt, ut " *Chiliagogi, Myriagogi:* vel à re cui ſunt deſtinatæ, " ut σιταγωγοὶ, quæ deferunt τὸν σῖτον, *i. e. frumentum.* " Sic & illæ naves quibus utebantur in tranſvehen- " dis equis, quibus poſtea utebantur in terrâ, Gr. " Ἱππαγωγοὶ, Lat. *Hippagines.*"

P. 18. l. 8. Πύλας] Pylæ, ſive Thermopylæ: tranſitus ſexaginta paſſuum latitudine, inter Phocidem ac Theſſaliam. Varii lacus, ſicut etiam Mare Locrenſe, & mons Œta, haſce anguſtias impediebant; quas Philippus appellavit *Clavem Græciæ.*

Græciæ. Phocenſes, ut munimentum adverſus Theſſalos, hoſtes ipſorum implacabiles, haud difficulter cuſtodiendum poſſiderent, murum ædificârunt ad Thermopylas, quà ſolùm ex Theſſaliâ in Phocidem patet introitus. Hiatus qui in hoc muro facti erant, ne viam prorſus obſtrueret, appellabantur Πύλαι, *Portæ*; cui voci addita eſt v. θερμαὶ, *calidæ*, propter calida quædam, quæ circa eum locum erant, lavacra; exque his duabus facta vox Thermopylæ. *Tourrellus* [*Jac. Palmerius* Scholiaſten noſtrum ignorantiæ in Geographicis ex hoc loco arguit, nempe quòd Pylas inter Parnaſſum & mare ponat, quum pro Parnaſſo deberet dicere Callidromum, vel Œtam. De Thermopylarum ſitu conſulendus eſt, qui eum accuratè deſcribit, Strab. lib. ix. & Livius lib. xxxvi. 15.]

Ib. Χεῤῥόνησον] Hoc intelligendum eſt de Cherſoneſo, ſive Peninſulâ, Thraciæ, poſt unum annum Athenienſibus traditâ a Cherſoblepte; (uno ex Thraciæ regibus, Coti autem filio) quippe qui eam contra Philippum defendere non poſſet. Cardiani, qui in hac tum regione florebant, novos hos dominos agnoſcere recusârunt, quin ad Philippum confugere. Is, ut eorum defectionem adjuvaret, cujus ipſum etiam autorem extitiſſe veriſimile eſt, in Cherſoneſum arma intulit. *Ibid.*

Ibid. Καὶ Ολυνθον] Ergo hoc tempore incolumis ea urbs fuit. *Wolfius.*

Ibid. Ολυνθον] De Olyntho prolixiùs, magiſque ad propoſitum dicemus, cum de Olynthiacis nobis erit agendum. Philippus jam fortaſſe adverſus Olynthum hoſtilitèr ſe geſſerat, minimè verò ejus obſidionem inſtruxerat, neque quidquam omnino fecerat quod eò ſpectaret; alioquin Demoſthenes nequaquam id tam levitèr hoc in loco attigiſſet,

cum

cum de eo alibi tam frequentèr, tantâque vi, declamitet. *Tourrellus.*

Ib. l. 10. Παραςῆναι] Cæteri omnes editi & MSS. *Voſſ.* ἐκπαραςῆναι. *Ben.* γ. παραθεῖναι.

Ib. l. 12. Εὔβοιαν] Eubœa, inſula maris Ægæi, quam Euripus a Bœotiâ ſeparabat; [tam modica verò ut ponte jungatur] ita olim nominabatur propter lata ejus atque opima paſcua: hodie vocatur *Negropont.* [*Macrin* etiam ab antiquis appellatam fuiſſe diſcimus, ob anguſtiam ſuam & longitudinem.] Athenienſes hanc inſulam ſub ditione ſua habuerant; inque duas primarias ejus civitates, Eretriam & Chalcidem, colonias deduxerant, *Vell.* lib. i. c. 4. Thucydides dicit, lib. viii. Athenienſes, tempore belli Peloponneſiaci, ejus defectione conſternatos fuiſſe, propterea quòd majores ex eâ fructus, quam ex totâ Atticâ, percipiebant. Poſtea præda factionibus eſt facta, quarum unaquæque exterorum viribus accingi ſatagebat, Athenienſes aliis, aliis Philippum auxilio vocantibus. Ibi Phocion ſe illuſtrem præbuit. *Plut.* in Phoc. Annum, quo facta fuerit hæc expeditio, certò definire non poſſumus; de quâ ne verbum quidem Diodorus: ex eventuum tamen a Demoſthene narratorum ſerie conjicere licet, accidiſſe eam inter quartum & nonum quo Philippus regnabat annum, poſtquam nempe, Theſſalis imperio adjectis, ipſorum portus atque claſſes in poteſtatem ſuam redegiſſet. *Tourrellus.*

Ibid. Ἁλίαρτον] Haliartus, ubs Bœotiæ ad lacum qui Copaïs dicitur. Poetæ numquam non Haliartum & Coroniam conjungunt; idque non ſolùm propter earum vicinitatem, verùm etiam quòd duo fratres, Haliartus & Coronus eas condiderunt. *Hom.* Il. lib. ii, [℣ 503] *Callim.* Hymn. in Lavac. Pall. *Pauſ.* l. ix. Ex Diodoro diſcimus,

4 Pho-

Phocenſes, paucos annos ante habitam hanc orationem, multùm Philippo in Bœotiâ prævaluiſſe. Veriſimile eſt Athenienſes, illis cùm amicitiæ tùm etiam privati commodi vinculo conjunctos, nonnihil contuliſſe ad proſperum hujus belli ſucceſſum, quod Demoſthenes inter memorabilia eorum facinora recenſet. *Tourrellus.*

Ib. l. 13. Καὶ τὰ τελευταῖα πρώτων εἰς πύλας] Vid. ſuprà: conſule etiam Diodorum lib. xvi. Hiſtoriæ ſumma hæc eſt. Thebani victos armis Lacedæmonios & Phocenſes apud Amphictyonum concilium accuſaverant; illos, quòd Cadmeam arcem induciarum tempore occupaverant; hos, quod terræ ſacræ tractum excoluiſſent. Illi pecuniâ damnantur, majori quàm quæ exſolvi poſſet. Igitur Phocenſes, Philomelo duce, templum Delphicum occupant. Hinc conflatum bellum, quod Phocicum, ſive Sacrum, appellatur, quodque novem, ut Diodorus refert, decem verò, ut Pauſanias, annos duravit. Pleræque Græciæ urbes Phocenſes, ut ſacrilegos, ultione perſequendos cenſent; Athenienſes contrà & Lacedæmonii iis auxiliantur. Philippus, a Thebanis Theſſaliſque dux belli creatus, Phocenſes prælio vincit. Athenienſes, audito belli eventu, ne in Græciam tranſiret, anguſtias Thermopylarum occupant: *Pari ratione*, inquit Juſtinus lib. viii. *ſicùti anteà advenientibus Perſis*; *ſed nequaquam ſimili aut virtute, aut causâ*; *ſiquidem tunc pro libertate Græciæ, nunc pro ſacrilegio publico*; *tunc a rapinâ hoſtium templa vindicaturi, nùnc, adverſus vindices, templorum raptores defenſuri*: &c.

Ib. l. 14. Ὁρμήσαιτε. *Pith.* ὁρμήσετε. MS. *Voſſ.* ὁμήσετ).

Ibid. Οὗτοι παντελῶς, οὐδ' εἰ] Explicatior erit ſententia, ſi, juxta Morellium in variis lectionibus, eam

eam ita refingamus: ἢτοι παντελῶς τοῦτο, [ſcilicet τὸ Philippo ἐν τῇ γνώμῃ παρεςῆναι, ὡς — ὁρμήσαντε] οὐδ' εἰ μὴ ποιήσαιτ' ἂν, ὡς ἔγωγέ φημι δεῖν, εὐκαταφρόνητόν ἐςιν.

Ib. Schol. l. 19. Απεσώσαντο] Ex *Wolſio* ἀπεώσαντο emendavi; potiùs tamen legendum ſuſpicor ἀπεσείσαντο.

P. 19. l. 2. Εἰδὼς εὐτρεπεῖς ὑμᾶς] Non dubito quin legendum ſit, εἰδὼς εὐτρεπεῖς ὄντας ὑμᾶς, addito participio, quòd ſæpe perperam prætermittitur. *Wolſius.* [*Voſſ.* participium agnoſcit.]

Ib. l. 3. Εἰσὶ γάρ εἰσιν οἱ πάντ' ἐξαγγέλλοντες ἐκείνῳ] Philippus auro in ſpeculatores impendendo nunquam pepercit; eoque plures ſe, quàm ferro, urbes expugnâſſe gloriatus eſt. Demoſthenes inter proditores hìc deſignat Ariſtodemum & Neoptolemum; minimè verò Æſchinem, qui non niſi poſt ſex annos Philippi commodis inſerviit. *Tourrellus.*

Ib. l. 6. & ſeq. Μηδενὸς ὄντος ἐμποδὼν πλεῖν ἐπὶ τὴν ἐκείνου χώραν ὑμῖν] Macedonia, cujus quidèm regnum hæreditarium erat, ſita eſt in Thraciâ antiquâ; limites verò habuit a meridie montes Theſſaliæ, ab oriente Bœotiam & Pieriam, ab occaſu Lynciſtas, a ſeptentrione Mygdoniam & Pelagoniam. Poſtquam autem Philippus partem Thraciæ atque Illyrici ſubegiſſet, patuit id regnum à mari Adriatico uſque ad Strymonem fluvium. Decem reges numeravit à Perdicca primo rege ad Philippum tum regnantem. Ejus regia urbs erat Pella, celebris ob Philippum ejuſque filium Alexandrum ibi natos. *Idem.*

SECT.

Sect. VIII.

Ib. l. 10. Παρασκευάσασθαι] MS. *Laud.* παρασκευάσθαι. *Ben.* α. β. θ. παρεσκευάσθαι. Mox *Pith.* πρὸ ἢ τούτων.

Ib. Schol. l. 15. Τὸ ἢ Ἁλίαρτον ἀρσενικῶς ὡς καὶ Ὅμηρος] Nempe loco ſuprà citato; ad quem vid. *Euſtath.* fol. 203. 23.

P. 20. l. 1. Επιςολιμαίους] Quatuor hujuſce vocis interpretationes recenſuit *Tourrellus.* Prima eſt *Henrici Stephani*, qui ἐπιςολιμαίους δυνάμεις rectè vertendum cenſet, *Miſſitias Copias*, ex Suetonio: & tum ſenſus erit, copias Veteranorum, qui contra privilegia ſua coguntur iterum militare. Secunda eſt *Jul. Pollucis*, qui per ἐπιςολιμαῖος intelligit *Penegrinus*: ita ut, juxta eum, τὸ ἐπιςολιμαῖοι δυνάμεις nihil aliud ſinificabit quàm *copias peregrinas*, ἃς ἐπιςέλλουσιν οἱ ξένοι. Tertia *Phavorini* eſt: iſque vertit διαπόντιος, *tranſmarinus*, & pro ἐπιςολιμαῖος legit ἀποςολιμαῖος, eam vocem ab ἀπόςολος derivans, quæ claſſem ſive navalem apparatum denotat. Quarta, quamque ipſe ſequitur, *Wolfii* eſt, qui per has voces intelligit, Copias quæ, cum eſt opus, foris contrahendæ, & miſſis literis aut legatis accerſendæ ſunt. Hactenus *Tourrellus*: quem miror duas ex *Polluce* & *Phavorino* interpretationes elicuiſſe, quum idem planè ad verbum uterque dicat; excepto quòd hic ἀπ'. ille vero ἐπιςολιμαῖος habet: vid. *Poll.* vi. 49. *Phavorin.* col. 682. *Palmerius* longè alio ſenſu hunc locum interpretatur: ejus verba hæc ſunt. "Intelligit (credo) minas "per epiſtolas ad Philippum miſſas, de quibus in- "fra ait [p. 26.] ταῖς ἐπιςολαῖς πολιμῆτε Φιλίππῳ." In eâdem ſententiâ videtur eſſe *Scholiaſt.* ad hanc v. Omnino autem vide Scholion ad voces μή μοι μυρίους,

μυρίες, quod ab aliâ manifeſtè manu eſt. Ab omnibus hiſce interpretationibus diverſa demum eſt ea quam protulit *Etymologus*: ita enim ille, col. 365. Επιςολιμαίες, ςρατιώτας ἀγελαίες εἶπεν Δημοσθένης· παρὰ τὸ ςόλος, τὸ ςρατός. Quænam ex his optima ſit, lectoris eſto judicium. *Voſſ.* ἐπιςολιμαίας habet.

Ib. l. 2. Αλλ' ἡ τῆς πόλεως ἔςω] M. ἀλλ' ἢ τῆς πόλεως ἔςαι, κἂν. Videtur enim neceſſariò, quamvis κακοφώνως addenda conjunctio. *Wolfius.* [*Pith. Voſſ.* & *Ben.* β. η. θ. ἔςαι legunt.]

Ib. l. 4. Τέτῳ πείσεται] Scilicet ἡ πολιτικὴ δύναμις. Unde apparet, mercenarios milites non cuivis duci parere ſolitos. *Idem.*

Ib. l. 5. Καὶ τροφὴν ταύτῃ πορίσαι κελδίω] Τὴν τροφὴν etſi in univerſum de ſuſtentatione exercitûs intelligere licet, tamen pro annonâ ſeu commeatu, quod σιτηρέσιον poſtea dicet, intelligo: ut & cibaria, vel certam pro iis pecuniam ad ſuſtentationem corporis, & aliam pecuniam pro laboribus & periculis dederunt militibus; quæ conjuncta τὸν ἐντελῆ μισθὸν integrum ſtipendium confecerint. *Suidas* Σιτηρέσιον, τὸ διδόμενόν τισιν εἰς τροφήν. *Heſychius* ἐφόδιον. *Budæus* militarem annonam & ſtipendium, & teſſeram frumentariam interpretatur. Apud Cæſarem eſt frequens, militibus metiri frumentum, τὸ σιτομετρεῖν, ἢ σιτοδοτεῖν, &c. *Idem.*

Ib. l. 8. Εθελήσετε] *Poteritis*; in eodem ſenſu apud Ariſtoph. In Homero etiam frequentiſſimè: Il. φ. ℣ 366. Οὐδ' ἔθελε προρέειν, pro ἐκ ἠδύνατο. Sic Il. ν. ℣ 106. Μίμνειν ἐκ ἐθέλεσκον—ad quem locum hæc Euſtathius: Τὸ δὲ ἐκ ἐθέλεσκον, ἀντὶ τοῦ ἐκ ἐδύναντο. Συνηθὲς δὲ Ομήρῳ καὶ ἔτω λαμβάνειν τὴν τοιαύτην λέξιν. Confer Suidam v. 'Εθελήσει.

Ib. l. 10. Ξένες μὲν λέγω, &c. λέγω δὴ τὲς πάντας] Repetitio verbi ejuſdem, propter Hyperbaton, & interjectam ſive parentheſin, ſive prolixam ἐπεμβολήν.

λήν. Sed, ἀντὶ ξένων, ſubſtituit στρατιώτας eodem ſenſu. *Wolfius*. [Quî verò στρατιώτας eodem ſenſu, quo ſuprà ξένους? Equidem conjicio legendum πεζοὺς, idque confirmare mihi videntur cùm ea quæ infra habet, ὥσπερ τοὺς πεζοὺς τ. ἀ. τ. στρατευομένους, tum ipſius ſententiæ filum atque ordo naturalis; primò enim exponit orator, quot pedites conſcribendos cenſeat; ſecundò ex his quot cives, quot peregrinos eſſe oporteat: aut igitur στρατιώτας per ſe ſignificat pedites (quo quidèm ſenſu non niſi raro admodùm invenitur) & ſi ſignificet, quid ad rem τὸ ξένους? aut neceſſariò mutandum eſt in τὸ πεζούς. In orat. Æſchin. contra Cteſ. πεζοὺς στρατιώτας μυρίους καὶ ἱππεῖς χιλίους.

Ib. l. 13. Καὶ τὰ μέγισ' ἐν τοῖς ψηφίσμασιν αἱρούμενοι] Hoc eſt quod Ariſtophanes in Nubibus vocat γλώττῃ πολεμίζειν, & Latini *verbigerari*. Idem vitium Athenienſibus exprobrat Iſocrates Orat. de Pac. *Tourrellus*.

P. 21. l. 1. & ſeq. Στρατιώτας δισχιλίους, τούτων δ' Ἀθηναίους φ. δ. εἶ πεντακοσίους] Athenienſes nullis aliis militibus primitùs utebantur, quàm ſuis civibus: ii, quum ad expeditionem aliquam proficiſcendum erat, nomina ſua in Tabulas publicas referebant. Omnibus per vices obeundum erat hoc munus; nullâ vel divitiarum vel nobilitatis habitâ ratione. Ipſi ſuis vicibus Philoſophi loricam induerunt. Plato magiſtri ſui Socratis fortitudinem prædicat, quæ etiam a Senecâ & Plutarcho celebratur. Quin & ipſius Platonis res bello geſtæ literis mandatæ ſunt. Nemo igitur a generali lege obſervandâ tunc temporis eximi habebatur, quæ, ut ipſi ſinguli ſervirent, exigebat. Quicunque præſcripto die ad vexillum ſe non receperat, quique ante præſcriptum tempus id reliquerat, Deſertoris pœnâ plectebatur: numerus verò horum militum is erat quem rei gerendæ ratio

ratio poſtulabat. Demoſthenis autem tempore, obſoleta ſunt hæc omnia. Imperator, Factionis prævalentis ope electus, non niſi ex peregrinis & mercenariis, qui malè ſerviebant, exercitum conflavit. Demoſthenes poſtulat, ut iterum valeant antiqua conſuetudo & diſciplina. *Idem.*

Ib. l. 3. Ἐξ ἧς ἄν τινος ὑμῖν] Cives, qui ætatem quadraginta annorum exceſſerant, immunes erant a militiâ. Demoſthenes eorum judicio relinquit, an non Veteranorum privilegia ſuſpendere ex re erit, ut eò magis exercitatiores habeant milites. *Idem.*

Ib. l. 4. Δοκῇ, χρόνον τ. ϛ. μ. μ. τ. α. ο. α. δ. καλῶς ἔχειν] A MS. *Voſſ.* abſunt hæc omnia: Idem mox habet ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλων.

Ib. l. 7. Τοὺς δ' ἄλλους ξένους εἶναι κελεύω] In militiâ Athenienſi omnes extra Atticam nati pro peregrinis habebantur. Peregrini itidem a Mercenariis diſtinguebantur: illo nomine ii milites vocabantur quos a Sociis mutuata eſt Reſpublica; hoc verò, quos mercede conduxit. Horum maxima pars ex Cretâ ducebatur quæ optimis Jaculatoribus pollebat. *Tourrellus.*

Ib. l. 11. Καὶ ἱππαγωγοὺς τούτοις εἶεν] *Robortellus* legi vult καὶ ἱππαγωγοὶ ϛ' τούτοις εἶεν. quam mutationem, meritò exagitat *Sigonius*, quippe quæ nulla librorum auctoritate munita ſit, quæque venuſtatem orationis impediat, & ſermonem ipſum contra Grammaticæ ptæcepta deformet. Quod ex Thucydide probat *Robortellus* ſingulas hippagines tricenos Equites vehere ſolitas, qui numerus non valde diſcrepat ab hoc Demoſthenis, certè hoc contra ipſum facit: nihil enim opus fuit, ut orator aliquid de numero hippaginum ſtatueret, quum tam bene notum fuerit quot erant neceſſariæ, etiam ipſo non admonente.

Ib. l. 12. Ταχέιας τριήρεις] *Wolfius* vertit *celeres triremes*, *Nic. Carrus* veloces naves; *Tourrellus* autem, *Galéres légérement armées*; cenſetque per ταχείας τριήρεις intelligi debere præſidiarias naves, quem ſenſum ex verbis ſequentibus confirmat ὅπως ἀσφαλῶς ἡ δύναμις πλέῃ, & ex Thucydidis lib. vi. pag. 442. Edit. *Francofur.*

Sect. IX.

P. 22. l. 8. Λῃςεύειν] Quid ſit τὸ λῃςεύειν optimè illuſtrat locus Livii in libro xv. Verba ſic ſe habent: *In fines Romanos excucurrerunt*, [Veientes] *populabundi magis, quàm juſti more belli. Itaque non caſtris poſitis, non expectato hoſtium exercitu, raptam ex agris prædam portantes Veios rediere.*

Ib. l. 14. Ξενικὸν τρέφειν ἐν Κορίνθῳ] Exſtat Lyſiæ ἐπιτάφιος τοῖς Κορινθίων βοηθοῖς. Et Diodorus lib. xiv. [p. 300. Ed. *Hanov.*] meminit ſocietatis ad Corinthum initæ a Bœotis, Athenienſibus, Corinthiis, Argivis contra Spartanos: & lib. xv. [p. 348.] refert Timotheum, Chabriam, Calliſtratum (non Polyſtratum) duces creatos contra Lacedæmonios. *Wolfius.* [Vid. *Schol.* ad hæc verba in Pluto Ariſtophanis τὸ δ' ἐν Κορίνθῳ ξενικὸν οὐχ οὗτος τρέφει; p. 13. Ed. *Kuſt.* vide etiam *Suid.* & *Harpocrat.* ad voces ξενικὸν ἐν Κορίνθῳ.]

Ibid. Ἐν Κορίνθῳ] Inſignis Græciæ urbs intra Iſthmum Peloponneſi ſita. Bellum de quo loquitur Demoſthenes ortum eſt Olymph. 93. Ann. 3tio, & octo annos duravit. Lacedæmonii Olymp. 93. Ann. 4to, everſo Athenienſium imperio, ſui jecerunt fundamenta. Thebæ Athenæ, Corinthus, & conſequenter cæteræ omnes inferioris ordinis urbes Spartæ leges accipiebant. Itaque tranquilla erant & pacata omnia, quum Græcæ in Aſiâ Coloniæ, con-

tra Perſarum Regem Lacedæmoniorum opem implorabant. In Aſiam profectus eſt Ageſilaus, ejuſque ſubjugandæ ſpem ei fecerunt rapidæ ejus victoriæ; quum Regis Perſarum Emiſſarii, quò hoſtem adeo pertimeſcendum ſive debilitarent, ſive amoverent, Thebanos contra Spartam, oblato auro, excitabant. Statim Athenienſes & Corinthii cum iis fœdus inierunt. Libertatis eos conjunxit communis amor; omneſque ultro Corinthi convenerunt, *συνέδριον κοινὸν τῶν συμμάχων Κόρινθος*, ait Diodorus. Arma induunt Athenienſes, eorumque copiæ ſociorum exercitui ſe conjungunt. *Tourrellus.*

Ib. l. 15. Οὗ Πολύστρατος ἡγεῖτο, καὶ Ἰφικράτης, καὶ Χαβρίας] Parum notus eſt primus ex his Imperatoribus. Ne minimam ſanè mentionem cujuſvis Polyſtrati, qui bello de quo hìc agitur interfuerit, inter hiſtoricos invenias. Suidas & Harpocration Polytropum hìc legendum omnino volunt. Equidem haud ſcio, nunquid potius legendum ſit Calliſtratum, qui in bello Corcyrenſi Iphicratis & Chabriæ collega fuit, teſte Xenophonte atque Diodoro. Iphicrates, celebris Athenienſium Imperator, obſcuro genere ortus, ſuæque, ſi quis alius, fuit fortunæ faber. Sutor ei fuit pater, ſocer verò Rex Thraciæ. Chabrias item Athenienſium imperator fuit, inter illuſtres viros unus a Cornelio Nepote celebratos; idem in bello Corinthiaco Iphicrati ſucceſſit. *Idem.*

Ibid. Πολύστρατος] *Tourrellus*, Suidam ſecutus, malè cepit Harpocrationis mentem. Mihi quidem rectè ſe habere recepta lectio videtur. Demoſthenes in Orat. *περὶ ἀτελείας* p. 295. iterum Polyſtrati mentionem fecit, idque etiam, ex quo eundem eſſe, de quo hìc, credibile ſit, de Iphicrate & Chabria locutus: *τιμῶντες ποτὲ Ἰφικράτην, οὐ μόνον αὐτὸν ἐτιμήσατε, ἀλλὰ καὶ δι' ἐκεῖνον Στράβακα καὶ Πολύστρατον.* Polytro-

pus

pus Lacedæmoniorum, non Athenienſium, dux fuit; ut ex Diodoro patet, lib. xv. p. 489. Ed. *Hanov.* Vid. *Mauſac.* ad Harpoc.

Ib. l. 16. Καὶ ἄλλοι] Ex iis aliis unus fuit *Callias Hipponici*, ut ex Xenophonte diſcimus lib. iv. Hellenicorum. *Palmerius.*

P. 23. l. 1. Ἐξ οὗ δ' αὐτὰ καθ' αὐτὰ τὰ ξενικὰ &c.] Plutarchus in vitâ Phocionis, eodem ferè modo effrænem Athenienſium exercituum licentiam exagitat. *Tourrellus.*

Ib. l. 6. Πρὸς Ἀρτάβαζον] Athenienſes eam quæ inter milites ſuos tum regnabat licentiam paulo ante ſunt experti. Charetem ingenti præfecerant exercitui, eique in mandatis dederant, ut Byzantinos, Coos, Rhodios, Chioſque qui ab iis defecerant, ad officium reduceret. Hujus profectò expeditionis felicem fore exitum meritò erat cur ſperarent, modò magnificis pollicitationibus Artabazi, rebellis in Aſiâ minori Satrapæ, reſponſare valuiſſet ipſorum Imperator. Hic Satrapa, ſeptuagies mille militibus circumſeſſus, jamque, adeo impar erat viribus, hoſti ceſſurus, Charetem, qui Athenienſibus copiis in Helleſponto imperabat, pellexit. Artabazo auxilium tulit Chares, illoque a periculis expedito mercedem beneficio parem accepit. Id Charetis factum pro capitali crimine habebatur; quippe quòd non ſolùm neglectis Reipublicæ negotiis peregrino ſe bello immiſcuiſſet, verùm etiam Perſarum regem irritâſſet, qui trecentas naves ſe inſtructurum per legatos minitatus eſt ad inſulares, qui contra Athenas conjurati erant, adjuvandos. His minis perterrefacti Athenienſes, Iſocratis conſilio obſequuti ſunt; itaque maris imperio renunciârunt, utque Rhodii, Byzantini, Chii, & Coi plenâ libertate fruerentur permisêre. Demoſthenes culpam a Charete transfert in milites immorigeros, quibus illi ſtipendia nume-

rare non curabant. *Idem.* [Duas hiſtorias confudiſſe videtur *Tourrellus*; ea, quam hìc habes, ex Diodoro exſcripta eſt, in eo autem narratur de Charete Pharnabazo auxiliante Olymp. 106. ann. 1. Artabazo non niſi poſt tres annos auxiliatus eſt. Vid. *Diod.* l. xvi. & *Schol.* ad has voces, p. 19. μή μοι μυρίυς μηδὲ διςμυρίυς.]

Ib. l. 13. Περιχαλ.] *Voſſ.* περικαλαςήσαντας.

Ib. l. 18. Οὐκ ἐχειροτονεῖτε] Melius erit, meo quidem judicio, ſi hæc verba, mutatione aliquâ factâ, ex Athenienſium ore hoc modo proferantur: ἐκ ἐχειροτονῦμεν ἐξ ἡμῶν αὐτῶν, ita ut ſenſus loci ſic ſe habeat: "Cum Philippo bellum gerimus: qui "verò potes hoc neſcire? nonne creavimus ex "nobis" *&c.* cui reſpondetur, "Hoc quidèm con-"cedo; quid verò iſti omnes, quos cum tanta "oſtentatione enumerâſtis, agunt, excepto uno" *&c.* Videntur opinionem noſtram confirmare quæ ſequuntur: εἰς τὴν ἀγορὰν χειροτονεῖτε— Quod ſi hæc germana ſit lectio, difficile non erit verborum mutationem indagare, quippe cùm inverſo τῷ η ex ἡμῶν, factum eſſet ὑμῶν, cúmque obſervaret aliquis minimè congruere hæc ἐκ ἐχειροτονῦμεν ἐξ ὑμῶν, in margine Libri ſcripſit ἐχειροτονεῖτε, quod poſtea in Textum irrepſit. Potuit etiam ita ſcriptum fuiſſe, ἐχειροτονεῖτε μὲν &c. τί ἢ ἐν.

Ib. l. 19. Δέκα ταξιάρχυς] Τάξις Suidæ continet viros 128, quorum Dux quondam ταξίαρχος nunc ἑκατόνταρχος: iſtâ ratione milites conſcriptos oportuit 1280. *Wolfius.*

Ibid. Ταξιάρχυς] Taxiarchi deni ex ſingulis tribubus fuerunt. Horum autem negotium fuit, ut ordines militares inſtruerent, Pedites in prœlium mitterent, iidemque quò ire, & per quot dies cibum parare oporteret, per præconem denunciarent, &, ſi liberet, militem ex armatorum Catalogo delerent. *Sigon.* lib. iv. cap. 5. de Rep. Ath.

P. 24. l. 1. Στρατηγὲς] Στρατηγοὶ (*Prætores*) deni fuere ex tribubus ſingulis ſinguli, a populo, ut reliqui omnes, in Comitiis declarati. Primis temporibus omnes æquali uſi imperio, ſinguli ſingulorum Dierum imperium obtinebant: iis autem Polemarchus undecimus adjunctus eſt, ut, ſi fortè illi paribus inter ſe ſententiis diſcreparent, ipſe in alteram partem inclinans omnem dubitationem eximeret. Poſtea Polemarchus domi retentus eſt, ut jura inter cives & peregrinos diceret, nec prætores omnes ad bellum miſſi ſunt (quod hìc innuit Demoſthenes) ſed modò unus, modò duo, pro rei periculo: cæteri domi urbanis officiis, ad militiam tamen ſpectantibus vacabant; Qui Στρατηγοὶ ἐπὶ τῆς διοικήσεως appellati ſunt, ut illi Στρατηγοὶ ἐπὶ τῶν ὅπλων. *Idem*, *Ibid.*

Ibid. Φυλάρχες κὴ ἱππάρχες] Ut prætores & Taxiarchi Peditibus, ſic Hipparchi & Phylarchi Equitibus imperârunt. Hipparchi autem duo, Phylarchi decem; illi quidem univerſo, hi verò ſingularum tribuum equitatui ita præfuerunt, ut quemadmodum Taxiarchi Prætoribus, ſic Phylarchi Hipparchis dicto audientes eſſent; qui tamen & ipſi Prætoribus paruerunt. *Idem*, *Ibid.*

Ib. l. 4. Οἱ λοιποὶ] In Etymologo v. Ἱεροποιοὶ, οἱ λογοποιοὶ τ. π. πομπεύεσιν, itáque ſananda eſſe hæc verba affirmat *Mauſacus* ad Harpocrat. v. Σεμναὶ Θεαί: contra omnium codicum fidem, & omnino repugnante loci ſenſu: illud quidem πέμπεσιν, inquit, non reprobum eſt. Nam πόμπας πέμπειν, & πομπεύειν dicunt Attici. *Valeſius* in notas Mauſaci hæc habet ad voces οἱ λοιποὶ “ ſupple ςρατηγοὶ, ταξί-“ αρχοι, pompas vobis deducunt, Delum videlicet, “ aut Delphos, ubi ſacra patria faciebant Atheni-“ enſes, & propter Philippi claſſem opus habebant “ armatis militibus ac ducibus, qui pompam tutò “ deducerent.”

Ib.

Ib. l. 5. Μετὰ τῶν ἱεροποιῶν] *Jull. Poll.* lib. viii. 107. Δέκα ὄντες οὗτοι ἔθυον θυσίας τὰς πενταετηρίδας, τὴν εἰς Δῆλον, τὴν ἐν Βραυρῶνι, τὴν τῶν Ηρακλειδῶν (*Meurſ.* legit Ηρακλείων, quem vide in *Eleuſinia* cap. 25) τὴν Ελευσίναδι (*Meurſ.* Ελευσῖνι.) Eorum etiam officium erat obſervare an bonâ fide agerent aruſpices. Vid. *Ulp.* ad Mid. p. 352.

Ib. l. 10. Παρ' ἡμῶν] Cæteræ omnes Editt. *Laud. Voſſ.* & *Ben.* β. γ. η. ὑμῶν. Pro ἱππάρχους *Voſſ.* ὑπάρχους habet: mox pro ἄρχοντας οἰκείους *Morellius* in var. lect. καὶ ἄλλους. Lin. ſeq. manifeſtè requiruntur voces ἡ δύναμις, ideoque eas ex aliis editionibus in textum repoſui, conſentientibus MStis, admonente etiam *Morellio*, qui tamen articulum non agnoſcit.

Ib. l. 12. Αλλ' εἰς μὲν Λῆμνον] Lemnos, hodie *Lemno* ſive *Limni*, inſula maris Ægei inter Montem Athon & Cherſoneſum Thracicam; eam Æſchylus in Perſis inter inſulas Athenienſibus ſubditas recenſet. In Herodoto lib. vi. ac Cornelio Nepote in Miltiad. legere eſt quomodo eam a Pelaſgis, Miltiade duce, ademerint. Byzantini, Rhodii, Chii, Cöique quinquennium ante contra Athenas ſe commoverunt, Lemnumque centum navibus invadere conati ſunt. Athenienſes a Lemniis auxilio vocati ſub optimis ſuis ducibus illuc profecti ſunt. Quatuor annos pòſt Thermopylas occupare aggreſſus eſt Philippus. Eum Athenienſes, quâ tum erant vigilantiâ, eódem, unde venerat, ſe recipere coegerunt: immemores autem eum relictum cœptum renovare poſſe, ſatis habuerunt equitum agmen ad oram Atticæ collocare. *Tourrellus.*

Ib. l. 14. Τόνδ'—ἀγωνιζόμενον] Ex *Morellii* mente τῶν ἀγωνιζομένων emendavi: quam lectionem cæteræ Edd. exhibent, articulum verò ante τῆς πόλεως non agnoſcunt.

Ib.

Ib. l. 15. Μενέλαον ἱππαρχεῖν] Parum inſolens fuit Athenienſibus, extraneum exercitui præficere. Ioni, Epheſi oriundo, ſe quicquid ad optimum ducem formandum requiritur, ex Iliadis lectura hauſiſſe jactitanti, dicit Socrates, *Cur igitur Imperatorium munus non ambis? Quaſi verò*, reſpondet Ion, *me Imperatorem creare, excluſis veſtris civibus vos in animum induceretis. Quidni?* Socrates. *Apollodorus Cyzicenus, Phanoſthenes Andrius, & Heraclides Clazomenius, qui de noſtrâ republicâ tam bene meruerunt, nonne omnes, æquè ac Tu, Peregrini erant?* Plat. Ion. [p. 544. Ed. *Serr.*] In Æliano etiam Hiſt. l. xiv. c. 5. Catalogus eſt *Peregrinorum*, qui Athenienſium exercitibus imperârunt. *Tourrellus.* [Ælianus Apollodorum & Heraclidem imperatores ſæpiùs creatos narrat; deinde hoc in Athenienſes eo nomine Eulogium habet. Καὶ ὑπὲρ μὲν τούτων ἐπαινεῖν χρὴ τὴν πόλιν, μὴ καταχαριζομένην τἀληθὲς τοῖς πολίταις, ἀλλὰ νέμουσαν καὶ τοῖς γένει μὲν μὴ προσήκουσι, δι' ἀρετὴν δὲ ἀξίοις τιμᾶσθαι. Vulteio interprete: *Atque ob hæc laudare oportet civitatem, quæ civibus de vero & æquo nihil gratificabatur, ſed illud etiam iis tribuebat, qui gentis quidem ejuſdem non eſſent, propter virtutem tamen eſſent digni, qui honorarentur.*]

Ibid. Μενέλαον] Hunc Philippi fratrem fuiſſe ait *Tourrellus*, ex altero autem conjugio natum. Etenim Philippi mater Eurydice, Menelai Cygnea erat; utriuſque autem pater Amyntas, teſte *Harpocr.* & *Juſtin* l. vii. Equidem cum *Oliveto* potiùs ſentiam, hunc alium eſſe Menelaum, nobis alias ignotum. Quamvis enim Philippus & Menelaus diverſis matribus fuerint nati, neque ſane amicitiâ conjunctiſſimi, non tamen veriſimile videtur Athenienſes hoſtis ſui fratri tantum confidere voluiſſe.

Ib.

Ib. l. 17. Ἀλλ᾽ ὑφ᾽ ὑμῶν ἔδει κεχειροτονημένον εἶναι τοῦτον, ὅστις ἂν ᾖ] Populum ſolum penes erat hæc munera conferre; hoc tamen imperatorum arbitrio nonnunquam permiſere. *Tourrellus.*

Sect. X.

P. 25. l. 4. Χρήματα τοίνυν] Conſtructio & collocatio verborum inſolentior. Sed accipio ſic, περὶ χρημάτων τοίνυν, *de pecuniâ, quod ad pecuniam attinet*, ἡ μὲν τροφὴ τῇ δυνάμει ταύτῃ (quod ſequitur κατ᾽ ἐπεξήγησιν accedit σιτηρέσιον μόνον τοῖς στρατευομένοις) ἐστι τάλαντα ἐννενήκοντα, id eſt ἡ τροφὴ τῆς δυνάμεως ἀπαιτεῖ τάλαντα τοσοῦτα. 100 drachmæ minam, minæ 60 talentum, talentum 600 aureos facit. Hinc ſuo quiſque arbitratu rationes Demoſthenicas ſupputet: & illud notet, equiti triplum σιτηρέσιον eſſe datum, drachmas tricenas, pediti denas, &c. *Wolfius.*

Ib. l. 6. Τάλαντα ἐννενήκοντα] Talentum multiplex fuit autore *Feſto*; Atticum autem ſex millium Denariorum fuiſſe dicit. Talentum (inquit *Suidas*) Minarum eſt ſexaginta: Mina autem Drachmarum centum. Hoc etiam legimus in verſibus illis qui apud *Priſcianum* leguntur, & *Fannii* eſſe dictitantur:

Cecropium ſupereſt poſt hæc docuiſſe Talentum:
Sexaginta minas; ſeu vis, Sex Millia Drachmas:
Quod ſummum doctis perhibetur Pondus Athenis.
Bud. de Aſſe Lib. ii.

Cujus lib 4to videre licet omnia Talenta ad unam formam redacta. De valore communis Attici talenti valde diſcrepant Autores; juxta *Tourrellum* valet noſtrâ monetâ libras 187. ſolidos autem decem; doctiſſ. *Prideaux* id exæquat libris 188. ſol. 6. den.

den. 8. *Arbuthnottus* libras 193. ſol. 15. Vide autem *Seldenum* & *Hoſtum* de re nummariâ. Obſervandum reſtat ex hoc Demoſthenis computo patere, in unum annum duraturum eſſe, quem ille poſtulat commeatum.

Ib. l. 11. δέκα τοῦ] Vox ἕκαστος a *Voſſ.* etiam abeſt, eam tamen ſententia planè requirit: itáque cæteri omnes cùm editi, tum calamo exarati. Sic paulo poſt, ἐὰν τ. δ. ἕκαστος λαμβάνῃ.

Ib. l. ult. Τοῦτ' ἂν] Cæteri omnes εἰ τοῦτο.

P. 26. l. 1. Προσποριεῖ] Ἐκ τῆς λείας καὶ τῶν λαφύρων. *Wolſius.*

Ib. l. 4. Ὥστ' ἔχειν μισθὸν ἐντελῆ] Militum Claſſiariorum ἐντελὴς μισθὸς, ſive *integrum & ſolidum ſtipendium* erat drachma Attica in diem. Vid. *Kuſt.* ad Equites Ariſtoph. l. 1364. & *Kuhn.* ad *Jul. Poll.* lib. i. 121. Quantum aliorum fuerit equidem ignoro; ſed palam eſt Demoſthenem magnam ejus partem a bello iis comparandam relinquere.

Ibid. Ἐγὼ] Cæteri omnes impreſſi κἀγὼ, *Voſſ.* & *Ben.* α. β. ἐγὼ δὲ, quod perinde eſt: unam ex hiſce lectionibus neceſſariò admittendam eſſe, ut ſententia rite connectatur, nemini non liquet.

Ib. l. 5. Πάσχειν ὁτιοῦν ἕτοιμος] Sc. εἰμὶ οὐκ ἀναίνομαι. *Wolſius.*

Ib. l. 7. Ἃ παρ' ὑμῶν κελεύω] Fortaſſe legendum ἅπερ ὑπάρχειν κελεύω. Vel. ἃ παρ' ὑμῶν ὑπάρχειν κελεύω. [atque id quidem confirmare videntur quæ occurrunt p. 28. l. 8. ἃ δ' ὑπάρξαι δεῖ παρ' ὑμῶν] Videtur enim ſignificare tributum eſſe conferendum; & ſequitur poſtea, αὐτοὶ τῶν χρημάτων πορισταὶ καὶ ταμίαι γινόμενοι: etſi τὸ πορισταὶ ad latrocinia & prædas agendas fortaſſe pertinet. *Idem.*

SECT.

Sect. XI.

Ib. l. 9. Πόρου ἀπόδειξις] *Dionyſius Halicarnaſſenſis* in Epiſt. ad Amm. [p. 196. Ed. doctiſſ. *Hudſoni*] reliquam hujuſce orationis partem ſextam Philippicam facit, Themiſtocle Archonte habitam. Mihi autem, ſicuti etiam cæteris omnibus Interpretibus, naturalis primæ Philippicæ continuatio videtur, quare eas ut disjungerem, non potui in animum inducere. *Tourrellus.* [vid. *Schol.* ad Α μὲν ἡμεῖς. Equidem, cum *Tourrello* & *Scholiaſte* quæ ſequuntur hujus orationis partem conſequentem eſſe cenſeo; nollem tamen Dionyſium ideo erroris redarguere. Etenim illi & ſua auctoritas conſtare poteſt, atque hæc nihilominus ſuum adhuc locum retinere. Is ſextam Philippicam Themiſtocle Archonte habitam fuiſſe tradit, ejuſque exordium fuiſſe, Α μὲν ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεδυνήμεθα εὑρεῖν, ταῦτ' ἐστι. Ex eo autem non ſequitur neceſſariò eum hanc primæ Philippicæ partem in animo habuiſſe. Solenne eſt enim oratoribus eaſdem propè periodos diverſis in locis repetere. Quidni igitur credamus eam ſextam Philippicam vitio temporis periiſſe, potiùs quàm hujus orationis partem, (imperfectam enim jam eſſe ſatis oſtendunt verba proximè antecedentia τοῦτ' ἤδη λέξω) cum in libris omnibus cùm impreſſis tum MStis, idque ſenſu commodiſſimo, ſequentia prioribus connectantur?]

Ib. l. 10. Α μὲν ἡμεῖς] *Pith.* ἃ μὲν οὖν ἡμεῖς *Voſſ.* ἃ νοῦ μέν.

Ib. l. 12. Ἐπειδὰν δ' ἐπιχειροτονῆτε τὰς γνώμας] Cum ſententias ſuffragiis veſtris comprobaveritis factâ diſceſſione: verbi causâ: diverſas ſententias dixerint Demoſthenes, Demades, Phocion. Qui igitur plures è populo aſſeſſores habuerit; τούτου ἡ γνώμη ἐπι-

χειρο-

χειροτονεῖται. *Wolfius* [Semper hunc locum mendoſum eſſe ſuſpicatus ſum; eum meliore ſenſu ſic legendum puto: ἐπειδὰν δ' ἐχειροτονήσατε τ. γνώμας, ἃ. ἂ. ὑ. ἀ. ἐπιχειροτονῆτε, quod verbum cum majorem vim habeat quàm ſimplex verbum χειροτονεῖν, idemque, ut opinor, ſignificare poſſit ac ſi dictum eſſet ἐπικυροῦτε, omnino ſequi debet, non præcedere. Si conjecturis, præſertim meis, venia daretur, ita hanc ſententiam refingendam velim: ἐπειδὰν δ' ἐχειροτονήσατε τὰς γνώμας, ἃ ἂν ὑμῖν ἀρέσκῃ, ἐπιχειρῆτε. Pro hâc lectione non parum, ut videtur, faciunt quæ ſequuntur, ἵνα μὴ μόνον — πολεμῆτε Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις. Locus pene huic gemellus occurrit in Orat. de fal. leg. p. 221. ἀλλὰ καὶ χειροτονεῖτε, καὶ τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ΕΓΧΕΙΡΙΖΕΤΕ. In eâdem Orat. p. 204. δέον ὑμᾶς ἀκοῦσαι περὶ τῶν πραγμάτων, εἶτα βουλεύσασθαι, μετὰ ταῦτα δὲ ΠΡΑΤΤΕΙΝ ὅ,τι δόξαι.]

Ib. l. 13. Χειροτονήσαντες] Cæteri omnes editi & impreſſi, ſicut etiam *Morellius* in var. lect. χειροτονήσατε. Mox in *Ald.* non legitur præpoſitio ἐν ante τοῖς ψηφ.

Ib. Schol. l. 3. Ἒξ δραχμὰς] Mendum ex inſcitiâ librarii ortum, qui, ϛ 6 denotare quum cognoſceret, ignorabat ϛ̅' cum lineâ tranſversâ, virgulâque ſubjectâ, ſex millia ſignificare. Illud γ' quod mox ſequitur, ab inverſo λ natum videtur. In Notis ad *Jul. Poll.* l. ix. Segm. 53. hæc citantur, ibique legimus ἑξακισχιλίους δραχμάς. τῶν δὲ δραχμῶν ὀβολοὺς τρισμυρίους. Atque in drachmis talenti Oboli 36000 ſunt, quarè rectiùs ſcribendum eſſet λ̅ ϛ'. niſi quidem, ſumpto numero rotundo, quod ſupereſt, cum parvi momenti ſit, omittatur.

P. 27. l. 8. Ἐτησίας] Ventos ſcilicet, qui ad ortum Caniculæ ſingulis annis conſtanter flabant. Nonnulli perperàm contenderunt, iis Ægyptum Nili ſui incrementum debere: poſtea verò compertum eſt,

eſt, eam exundationem efficere imbres abundantes qui in ſuperiori Æthiopiâ illo tempore deſcendunt. Vox Eteſiæ ad Latinos tranſiit; eâque Cicero plus ſemel utitur; inter alios locos in Epiſt. l. xii. [Epiſt. 25.] ubi hæc habet: *Iratus temporibus, in Græciam, deſperatâ libertate, rapiebar: cùm me Eteſiæ, quaſi boni cives, relinquentem rempublicam proſequi noluerunt.* Quod reliquum eſt, per Eteſias Demoſthenes æſtatem intelligit, tempus ſcilicet quo iſti venti dominabantur, quôque Græci ob ingentem calorem ad æſtiva ſe recipiebant. Philippus ad res agendas aſperrimis uſus eſt tempeſtatibus; quæ, omnibus bene penſitatis, ſua etiam ſecum commoda apportant. *Aul. Gell.* l. ii. c. 22. *Ariſtot.* Meteor. l. ii. c. 5. & 6. *Tourrellus.* [De Eteſiis ac Nilo vide *Diod.* l. i. p. 35. 39. Vide etiam *Strab.* l. xvii. p. 789. Ed. *Caſaub. Ald. Manutium*, doctiſſ. *Salmaſ.* in Plin. Exercitat. p. 299. & ſeqq. *Hekelii* notas ad *Cluver.* p. 390. ubi Nili increſcentis deſcriptionem legere eſt elegantiſſimam, & *Wolfium* ſupra in Arg.]

Ib. l. 11. Μὴ βοηθείαις πολεμεῖν] βοήθεια, tumultuarius miles, ad propulſandos hoſtes ſubitò coactus. Συνεχὴς παρασκευὴ καὶ δύναμις, conſtans & perpetuus exercitus, qui ſemper in procinctu ſtat, quovis in loco paratus ad vim & inferendam & repellendam. Γοητείαις πολεμεῖν [quod *Obſopæus* in Caſtigat. perperam laudat] etſi ſcomma non infacetum eſt, minus tamen placet. *Wolfius.*

Ib. l. 13. Ὑπάρχει δ' ὑμῖν χειμαδίῳ μὲν χρῆσθαι τῇ δυνάμει Λήμνῳ] Licet vobis uti Lemno, *&c.* hibernis exercitui, id eſt, ut exercitus ibi hibernet. Notetur triplex dativus (1) χρῆσθαι τόπῳ τινί. (2) χειμαδίῳ, εἰς τὸ παραχειμάσαι. (3) τῇ δυνάμει, ὅπως ἂν ἡ δύναμις παραχειμάσῃ ἐκεῖ. *Wolfius.*

Ib.

Ib. l. 14. *Λήμνῳ, καὶ Θάσῳ, καὶ Σκιάθῳ, καὶ ταῖς ἄλλαις ταῖς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ νήσοις*] Lemnos, inſula maris Ægei, ut ſuprà diximus. Thaſus, inſula prope oſtium Strymonis fluvii, atque Athenienſibus ſubdita. Sciathus, alia in Ægeo mari inſula, quæ juxta *Strabonem* lib. ix. ad Theſſaliam, cujus in confinio ſita eſt, pertinebat. *Καὶ ταῖς ἄλλαις ταῖς ἐν τούτῳ τόπῳ νήσοις*, Peparethum, Imbrum &c. intelligit. *Tourrellus*.

Ib. l. 17. *Ἃ χρὴ ϛρατεύμασι*] Scilicet *ὑπάρχειν*. *Voſſ.* *ϛρατεύματι* legit.

P. 28. l. 5. *Ῥᾳδίως ἔσαι*] Hunc locum corruptum videri ait *Wolfius*, & vatem potiùs, quàm interpretem, poſtulare: tribus verò modis nodum ſolvere conatur; nimirum aut legendo *εἴσεσθε*, *facilè vos, Athenienſes, ſcietis*; aut *εἴσεται*, ſc. *ὁ ϛρατηγὸς* (quod duriuſculum eſt, cum nondum *ϛρατηγοῦ* mentionem fecerit) vel denique (quod optimum videtur) ſubaudiendo *γνῶναι*.

Ib. l. 7. *Τούτων κύριος καταϛὰς ὑφ' ὑμῶν*] Sic Baſilienſis. Manutianus *ὁ κύριος καταϛὰς ὑμῶν*: quod magis placet, cum ſignificet imperatorem Athenienſium Athenienſem eſſe oportere. Mox pro *ἂν ταῦτα*, lego *ἂν ᾖ ταῦτα*. *Wolfius*. [*Voſſ.* *κἂν ταῦτα ὦν Αθ.* deleto *ἄνδρες* quod in eo ſæpiſſimè abeſt. *Laud.* *ἂν ᾖ ταῦτα* habet.]

SECT. XII.

Ib. l. 16. *Αὐτοὶ ταμίαι καὶ ποριϛαὶ γιγνόμενοι*] Imperatores militaris pecuniæ & conquirendæ & diſtribuendæ munus ſibi nacti ſunt. Demoſthenes iis præcidendam cenſet omnem prævaricandi anſam in obeundo munere parùm illis convenienti, eoſque de nihilo reſpondere oportere, præterquam de rebus ſuis geſtis, quarum rationem reddere tenebantur,

niſi

niſi titulus αὐτοκράτορ@, hoc eſt, *imperatoris plenâ poteſtate præditi*, immunes eos præſtaret. Ariſtides ad pugnam Platææ, Nicias, Alcibiades, & Lamachus bello Siculo, hoc titulo inſigniti erant, iſque impediebat quo minus in eorum actiones inquireretur. *Suid. Plutar.* [*Alcib.* p. 200.] *Tourrellus.*

Ibid. Ταμίαι] Quæſtores numero erant decem è Pentecoſiomedimnis lecti. Ii in templo Minervæ pecuniam & ſacram & publicam cuſtodiebant, nec non ipſum Minervæ ſimulachrum. E populi ſententiâ creabantur veteri Athenienſium lege. Vid. *Schol.* ad Cherſonet. p. 60. voc. ταμίας δημοσίȣς. *Suid. Harpocr.* & *Petit.* in Leg. Att. p. 253.

P. 29. l. 2. Τῶν ἐκείνȣ πόρων] *Voſſ.* ἐκείνȣ πόρον deleto τῶν: *Ben.* α. β. γ. τῶν ε. πόρον.

Ib. l. 8. Εἰς Λῆμνον καὶ Ιμβρον ἐμβαλὼν] Imbros inſula versùs Cherſoneſum Thracicam: Lemnos maris Ægei inſula: ambas tenuerunt Coloniæ Athenienſium. Exiguus maris trajectus utramque a Theſſaliâ ſeparabat: ibi autem ſummo Philippus imperio potitus eſt; itaque à ſitu ſuo talibus invaſionibus valdè erant obnoxiæ. *Tourrellus.*

Ib. l. 10. Ωιχετ' ἄγων] *Pith.* ἔχων legit.

Ibid. Καὶ πρὸς τῷ Γεραίςῳ] Geraſtus, vicus & Promontorium Eubœæ, cui maris undæ magnâ vi ſe illidebant: unde Euripides Oreſt. [ver. 993.]

Λευκοκύμασι πρὸς Γεραςίαις,
Juxta albicantes fluctus Geraſtios.

Et *Callimachus* in Del. [ver. 188.]

—— Γεραίςιον εἶπέ̆ο φῦκ@.

In eo celebre erat Neptuni templum. Huc alludens Ariſtophanes in Equit. [ver. 558.] his verbis hunc Deum invocat;

Ω Γεραίςιε παῖ Κρόνȣ. *Tourrellus.*

[Obſervandum eſt variari vocis Γέραςος ſcripturam;

 uſitatiùs

uſitatiùs enim in medio diphthongus eſt, atque ità hoc in loco habent Codices nonnulli. Juxta Etymologum acui debet in ultimâ: hæc enim ille: Γέραςος μὲν Γεραςοῦ διαφέρει· Γέραςος μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ γέρας, ὁ ἔντιμος· Γεραςὸς δὲ ἀκρωτήριον, ἅμα καὶ ἐπίνειον. Portum habuit multarum navium capacem, quemadmodum ex Homero intelligimus Odyſſ. Γ. ver. 771. vid. *Steph. Byzan.* & *Strab.* l. x. p. 446.]

Ib. l. 12. Τὰ τελευταῖα δ' εἰς Μαραθῶνα ἀπέβη] Marathon vicus Atticæ, celebris ob victoriam quam Athenienenſes, Miltiade duce, ibi in Perſas adepti ſunt Olymp. 72. Ann. 3. *Idem.*

Ib. l. 13. τὴν ἱερὰν] Duæ erant Triremes, quæ Sacræ dictæ ſunt, Salaminia & Paralus. Salaminia eadem fuit atque ea quæ Delia nominata eſt; quâ ſacrificia Delum quotannis pervehebantur. Paralus a Paralo antiquo heroe quodam nomen accepit, quique eam conſcenderunt Parali appellati ſunt. Ambas autem cùm ad bellum gerendum, tum ad prætores a bello, ſi opus eſſet, ad judicium retrahendos, & omninò ad publica munera celeriter obeunda adhibitas legimus *Sigon.* lib. iv. 5. *Harpocratio* hìc intelligi putat τὴν Παραλόν· *Wolfius* verò Deliam. His duæ aliæ poſteà additæ ſunt, Antigonis & Demetrias. *Suid.* v. Παραλός.

Ib. l. 14. Ἔχων τριήρη] *Voſſ.* φέρων.

Ib. l. 16. Προέλησθε βοηθεῖν] Cæteri omnes editi προέλοισθε, *Pith.* προσθῆτε, *Ben.* α. ε. η. προθῆσθε.

Sect. XIII.

Ib. l. 18. Τὴν μὲν τῶν Παναθηναίων] *Montfaucon*, Tom. ii. Antiq. Illuſt. "*Panathenæa* magnum Mi-" nervæ feſtum erant, quod Athenis celebrabatur "& *magna ſacra* vocabatur. Primus inſtitutor fuit "Ericthonius Vulcani filius; alii dicunt Orpheum "auctorem. Poſtea Theſeus coactis tribubus om-

"nibus

"nibus ut civitatem unam conſtitueret, hæc feſta "reſtituit & auxit. Præter magna Panathenæa, "minora etiam erant; magna quôque quinto anno "agebantur; minora, ſecundum quoſdam, quotan-"nis; ſecundum alios, tertio quôque anno. In hiſ-"ce minoribus tres ludi publici exercebantur; in "primo facium & funalium curſus agebatur primò "a peditibus, deinde ab equitibus; in ſecundo "athletarum certamen, qui de viribus concerta-"bant; in tertio muſices certamen exhibebatur. "Poetæ quoque exercitiis quatuor de palmâ con-"certabant. Victorum præmium vas erat olei "plenum, quo ad libitum victor uti poterat, dum "ne illud domum referret. Ibi quoque ſaltatio-"nes viſebantur: ſacrificium ſumtuoſum erat, "quiſque pagus bovem ſuppeditare tenebatur, ex "carnibus verò quæ ſupererant convivium pub-"licum celebrabatur. Majori pompâ magna Pa-"nathenæa perficiebantur. Peplum Minervæ pro-"cedendo ferebatur, veſtis erat alba non manicata, "auro contexta, in quâ repræſentabantur pugnæ "geſtaque Minervæ, Jovis, & Heroum. Pompæ "huic intererant omnes ſenes juveneſque utriuſque "ſexûs." Vide *Meurſ.* in ſingulari libro de hoc feſto. *Suid. Harpoc.* Argum. ad *Mid.* Demoſthenis, & *Duport.* Prælect. ad Theophraſt. cap. 3. Omnino autem libet huc tranſcribere *Plutarchi* locum, qui in Theſeo p. 10. Ed. *Lutet.* hæc habet: Μετὰ δὲ τὴν Αἰγέως τελευτὴν, μέγα καὶ θαυμαστὸν ἔργον εἰς νοῦν βαλλόμενος, συνῴκισε τοὺς τὴν Ἀττικὴν κατοικοῦντας εἰς ἓν ἄστυ, καὶ μιᾶς πόλεως ἕνα δῆμον ἀπέφηνε, τέως σποράδας ὄντας καὶ δυσανακλήτους πρὸς τὸ κοινὸν πάντων συμφέρον· ἔστι δ' ὅτε καὶ διαφερομένους ἀλλήλοις καὶ πολεμοῦντας ἐπιὼν ἀνέπειθε κατὰ δήμους καὶ γένη. τῶν μὲν ἰδιωτῶν καὶ πενήτων ἐνδεχομένων ταχὺ τὴν παράκλησιν αὐτοῦ· τοῖς δὲ δυνατοῖς ἀβασίλευτον πολιτείαν προτείνων καὶ δημοκρατίαν, αὐτῷ μόνον ἄρχοντι πολέμου καὶ νόμων

φύλακι χρησομένην, τῶν δ' ἄλλων παρέξουσαν ἅπασιν ἰσομοιρίαν· τοὺς μὲν ταῦτα ἔπειθεν· οἱ δὲ τὴν δύναμιν αὐτοῦ δεδιότες, μεγάλην οὖσαν ἤδη, καὶ τὴν τόλμαν, ἐβούλοντο πειθόμενοι μᾶλλον ἢ βιαζόμενοι ταῦτα συγχωρεῖν· καταλύσας οὖν τὰ παρ' ἑκάστοις πρυτανεῖα καὶ βουλευτήρια καὶ ἀρχάς, ἓν δὲ ποιήσας ἅπασι κοινὸν ἐνταῦθα πρυτανεῖον καὶ βουλευτήριον, ὅπου νῦν ἵδρυται, τὸ ἄστυ τήν τε πόλιν Ἀθήνας προσηγόρευσε, καὶ Παναθήναια θυσίαν ἐποίησε κοινήν· ἔθυσε δὲ καὶ μετοίκοια (lege μετοίκια) τῇ ἕκτῃ ἐπὶ δέκα τοῦ Ἑκατομβαιῶνος, ἣν ἔτι νῦν θύουσι. Cruſerio interprete: *Ab Ægei exceſſu grande & mirificum opus agitans animo, contribuit Atticæ cultores in unam urbem, uniuſque urbis unum reddidit populum, qui tunc erant divulſi & ægrè ad agendum in communi de republicâ conciri poterant: nonnunquam enim diſſidebant mutuò belloque certabant. Hos adiit, propoſuitque eam rem ſingulis populis & familiis. Cujus conſilium privati & inopes citò acceperunt. Opulentis & potentibus quum remp. regno fore liberam proponeret, in quâ omnis penes populum eſſet futura poteſtas, ipſe verò moderator tantùm belli, & legum foret cuſtos, cætera paria omnibus, partim eos perpulit: alii opes ejus veriti jam amplas atque audaciam, malebant ſponte his quàm vi compulſi aſſentiri. Igitur diſſolvit vicatim prytanea & curias & magiſtratus, unoque ſtatuto omnibus communi illic prytaneo & curiâ, ubi hoc tempore conſpiciuntur, Aſtu & urbem Athenas appellavit, & Panathenæa ſacrificium effecit commune. Celebravit etiam Metœcia,* id eſt, feſtum demigrationis, *ſexto decimo die menſis Hecatombæonis, quem etiam nunc feſtum agunt.*

Ib. l. ult. Τῶν Διονυσίων] Gemina item Dionyſia fuerunt, feſta ſcilicet quæ in honorem Bacchi celebrabantur; majora ac minora. Quandocunque autem Διονύσια abſolutè legimus apud Atticos ſcriptores, Dionyſia majora, quæ & Dionyſia verna, intelli-

intelligere debemus. Altera autumnalia, extra urbem in agris habebantur, unde dicta erant Διονύσια τὰ κατ᾽ ἀγροὺς, & Dionyſia minora; erant enim tantùm παρασκευὴ quædam ſeu præparatio ad Bacchanalia verna, quæ majora & antiquiora. *Duport.* ad Theophraſt. Vide autem *Meurſ.* in libro ſingulari de hoc feſto.

P. 30. l. 1. Δεινοὶ] Vox hæc latiſſimæ ſignificationis eſt; inſignes emphaſes & elegantias facit in Linguâ Græcâ. Cum de perſonis dicitur eſt μέση λέξις, & modò in bonum, modò in malum ſumitur, ut & *gravis* Latinè. Vide *Duport.* in Theophraſt. cap. 1.

Ibid. Αν τε δεινοὶ λάχωσιν, ἄν τε ἰδιῶται] Οἱ μὲν δεινοὶ ἐνταῦθα οἱ ἔμπειροι τῆς διαθέσεως τῶν ἑορτῶν, οἱ δὲ ἰδιῶται, οἱ ἄπειροι τῶν τοιούτων. Exemplo ſit in oratione κατὰ Νεαίρας, *Stephanus* δεινὸς *Theogenes* rex ſacrificulus, ἰδιώτης: qui (ut alibi ſcripſi) opponitur τῷ τε πολιτευομένῳ, καὶ τῷ πεπαιδευμένῳ, καὶ τῷ τεχνίτῃ ἢ δεινῷ καὶ ἐμπείρως ἔχοντι ἢ εὐμοιρίαν φύσεως ἠτυχηκότι. *Wolfius.*

Ib. l. 2. Λάχωσιν] Obſervat *Olivetus* ex hâc voce apparere, ſorte electos fuiſſe quibus horum feſtorum cura commiſſa eſt.

Ib. l. 3. Επιμελησόμενοι] *Pith. Voſſ.* & *Ben.* α. ε. ἐπιμελούμενοι. Mox pro ἀναλίσκετε, *Voſſ.* ἀναλίσκεται.

Ib. l. 6. Ὅσην οὐκ οἶδ᾽ εἴ τις τῶν ἁπάντων] *Wolfius* hæc ita tranſtulit *an ullus omnium habet:* nos *ulla* vertimus, ut ad ἀπόστολος referatur. Cum *Wolfio* ſentire video *Tourrellum* atque *Olivetum*, juxta quos ſenſus loci eſt, Athenienſes de feſtis ſuis præparandis magis ſollicitos fuiſſe, inque eâ majores ſumptus feciſſe quàm cæteri Græci: quod utique veriſſimum eſt, ſed minus quàm quòd anteà dictum fuit, ideoque id velle Demoſthenem vix putem: prætereà hæ voces de cæteris Græcis parùm com-

modè intelligi poſſe videntur, niſi additum fuiſſet vox Ἑλλήνων. *Nic. Carrus* hunc locum ita vertit: *quantum haud ſcio an ulla unquam claſſis veſtra habuerit:* ſed illud *veſtra* rectiùs, ut opinor, omittatur. Cæterum, ut ſciamus quanto ſumptu hæc apud Athenienſes feſta celebrabantur, quantoque illi ſtudio iſtiuſmodi cæremonias ſectabantur, *Tourrellus* ad Platonem nos remittit in Alcib. ii. [p. 148.] & Athen. l. 14.

Ib. l. 8 & 9. Τὸν εἰς Μεθώνην, τὸν εἰς Παγασὰς, τὸν εἰς Ποτίδαιαν] De Methonâ ac Potidæâ vide ſuprà p. 223. Pagaſæ maritima Theſſaliæ urbs fuit, navale autem Pheræorum. Ibi *Argo* navis extructa fertur, unde & *Pagaſæa* appellatur. Ab eâ illic compactâ Pagaſas nomen habere fabulantur: alii probabiliùs nomen loco ἀπὸ παγῶν, Dor. id eſt, *fontibus*, factum ſentiunt, qui frequentes ibi largique fluunt. Vide *Strab.* l. ix. p. 436. Ed. *Caſaub.*

Ib. l. 11. Προεῖδεν] *Ben.* α. β. γ. ε. προοῖδεν, quod rectius videtur.

Ib. l. 12. Χορηγὸς ἢ Γυμνασίαρχος] Choragi Dionyſiis & Panathenæis choros curabant & ducebant: victum etiam iis, nec victum ſolùm, ſed & coronas aureas, veſteſque chori ipſius, ornamenta, atque inſignia ſuppeditabant. Inque eâ re tantum ſtudii, tantumque induſtriæ poſuerunt, ut magiſtros, & tibicines præſtantiores coram Archonte ſortiti ſint, ludumque habuerint, in quo per magiſtrum quem χοροδιδάσκαλον appellabant, chorum ipſum erudiendum, & exercendum curârint. Etenim inter ipſos illuſtre de laude victoriâque certamen intercedebat, ita ut in Dionyſiis qui hymnis canendis alterum ſuperâſſet, is tripodem præmium ferret, eumque cum magnâ cæremoniâ dedicaret. Gymnaſiarchi ii dicti ſunt, qui oleum iis, qui ſe palæſtrâ exercere vellent, miniſtrârunt.

niſtrârunt. Hæc officia inter primos honores erant, qui in civitate caperentur. *Sigon.* lib. iv. 4.

Ib. l. 13. Παρὰ τȣ] Παρά τȣ pro παρά τινος rectiùs ſcribendum cenſet *Wolfius*; & ſic quidem in Demoſth. alibi ſcriptum reperies.

Ib. l. 16. Τῆς τȣτȣ παρασκευῆς] *Pith. Voſſ.* & *Ben.* α. ε. θ. τῇ τ. παρασκευῇ.

Ib. l. ult. Αόριςα, ἀδιόρθωτα] *Voſſ.* καὶ ἀδιόρθωτα.

Ib. Schol. l. 5.—μον παρασκευῆς] Τὸ καὶ à *Suidâ* etiam prætermittitur, qui hæc deſcripſit; ad eum *Kuſt.* "Rectiùs legeris, μετὰ ςρατιᾶς καὶ παρασκευῆς εἰς "πόλεμον." Mox παραπεμπόμενοι ex Suidâ emendavi, qui viciſſim hoc ex loco corrigendus eſt. Etenim in eo ita hæc leguntur: Αποςολάς. (potiùs lege Αποςολαί) ἀποπέμψεις, δῶρα. Καὶ ἀποςελλόμενος μετὰ ςρατιᾶς εἰς πόλεμον παρασκευῆς. Τῶν δὲ πλοίων τὰ μὲν συντριβόμενα ταῖς ἀποςολαῖς· τελέςι ταῖς ἀποπέμψεσι. Primò igitur hæc τὸ δ. π. &c. τῷ δῶρα ſubjungenda ſunt: deinde pro ὁ ἀποςελλόμενος legendum eſt καὶ ἀπόςολος, ὁ ἀποςελλόμενος, &c.

P. 31. l. 1. Τριηράρχȣς] *Triremium Præfecti*: armamenta triremibus & victum remigibus ex ſuis ſumptibus dabant: propter tamen ſumptûs magnitudinem, ea interdum à civitate acceperunt: aliquando duo ſimul triremem inſtruxerunt, aliquando tres, aliquando decem, aliquando plures. Ut autem Prætores in re maritimâ trierarchis omnibus, ſic ſinguli trierarchi ſingulis triremibus, ac ejus triremis remigibus imperârunt. *Sigon.* lib. iv. 4. & 5. Vide *Suid.* & *Petit.* in Leg. Att. l. iii.

Ib. l. 2. Αντιδόσεις] Solon quidem ab initio propterea cenſus civium conſtituerat, & ex iis claſſes quatuor deſcripſerat, Quinquemodialium, Equitum, Zeugitarum, & Theticorum, ut omnes pro ratione fortunarum ſuarum operam, ſtudiumque

ſuum reip. commodarent, ac ne quis excuſatione tenuitatis publicorum munerum onus defugeret, ἀντίδοσιν excogitârat, quæ fuit muneris & fortunarum cum altero permutatio. Poſteà placuit, ut, totâ ratione mutatâ, mille ac ducenti ex univerſis claſſibus legerentur, qui cum cæteros divitiis antecederent, ſoli etiam publicorum munerum onera ſuſtinerent. *Sigon.* ibid. Quamvis autem immutatum fuerit inſtitutum, nihilo tamen minus obtinuerunt ſemper *Solonis* περὶ τῆς ἀντιδόσεων Leges accommodatæ tantùm ad diſtributionem civium poſt Solonem uſu receptam. Itaque ſi quis e trecentis qui ſepoſiti erant ad obeundas Trierarchias ſumptus tolerare non poſſet, Lege licebat eâ claſſe excedere, ſi quem ſe locupletiorem vacantem oſtendiſſet. Quod ſi is qui deſignabatur, ſe ditiorem eſſe fateretur, in trecentos alterius loco referebatur: ſi negaret, permutabant inter ſe facultates. *Petit.* in Leg. Att. l. iii. Confer *Argument.* ad Demoſth. & Iſocr. orat. περὶ ἀντιδόσεως. Non omittendum eſt quod hìc optimè obſervant *Tourrellus* atque *Olivetus*; nempe ex hac Solonis lege, licèt in ſe bonâ ac ſapienti, magna reip. incommoda evenire poſſe, quippe quòd, cum aliquid agendum eſſet, rem malè procraſtinarent hæ apud Imperatores diſcutiendæ περὶ ἀντιδόσεως Actiones.

Ib. l. 4. Εμβαίνειν τοὺς μετοίκους] Μέτοικος eſt qui ex alia civitate ad aliam emigrat, nec ut peregrinus ad breve tempus adventat, ſed illic domicilium habet. Pendebat verò quotannis XII drachmas, quod μετοίκιον dicebatur. Qui id tributum non ſolverant, abducebantur ad τοὺς πωλητὰς, convictique vœnibant. *Harpoc.* Horum Μετοίκων alii μετοίκιον non pendebant, quippe quum eodem cum civibus uterentur jure, & Ισοτελεῖς dicebantur. Omnia & privata & publica adminiſtrabant per *Patronum*, quem de

civibus

civibus Athenienſibus eligere lege jubebantur. *Petit.* in Leg. Att. l. ii. Vox ἐμβαίνειν ſæpiùs abſolutè poſitum invenitur: ſic infra p. 35. Οὐκ ἐμβησόμεθα, ut ex MStis emendavimus.

Ib. l. 5. Τὰς χωρὶς οἰκοῦντας] *Wolfius* vertit: *libertinos qui ſuam ipſi rem familiarem adminiſtrant:* ſc. ſub τῶν δεσποτῶν. Auctore *Harpocratione*; ad quem *Valeſius:* "An potiùs ſunt ruſtici, qui rure habi-" "tant, χωρῖται, *Heſychio*, *Dionyſio* lib. i. pag. 68." "(cui ſententiæ accedit *Tourrellus*) an potiùs ξένοι," "qui οἰκοῦντες Ἀθήνησιν, de quibus Demoſthenes contra" "Leptinem, qui ſcripſerat legem μηδένα ξένον εἶναι" "ἀτελῆ, μὴ διορίζων τῶν οἰκούντων Ἀθήνησι, quod repre-" "hendit eo loco. Cl. *Ezech. Spanhemius* in Notis ad" "Ariſtoph. Nub. ℣. 225. hæc interpretatur *qui ex-*" "*tra Atticam habitant.*"

Ib. l. 6. Αὐτοὺς] Sc. Ἀθηναίους καὶ πολίτας ἀντὶ τῶν μετοίκων καὶ ἀπελευθέρων. *Wolfius.*

Ib. l. 8. Τὸν γὰρ] *Pith.* τὸν μὲν γὰρ. Mox *Pith. Voſſ.* & *Ben.* α. ε. οὐκ ἀναμένουσι. deinde pro ῥαθυμίαν *Pith.* & *Ben.* β. γ. η. θ. εἰρωνείαν.

Sect. XIV.

P. 32. l. 1. Επιστολὴ] Επιστολαὶ emendavi ex MSto *Laud.* ob præcedens plurale τὰς ἐπιστολάς· atque ita centies in Demoſthene antecedenti numero reſpondet ſequens ἐπιγραφή.

Ib. l. 15. & ſeqq. Οὐκ ἀκολουθεῖν τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' αὐτοὺς ἔμπροσθεν εἶναι τῶν πραγμάτων] *Livius* lib. ix. cap. 18. *At, Hercule, reges, non liberi ſolùm impedimentis omnibus, ſed domini rerum temporumque,* trahunt conſiliis cuncta, non ſequuntur.

Ib. l. 18. Αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ] *Wolfius* ὅνπερ mavult: & ſic quidem alibi Demoſthenes, ſed longè frequentiùs apud eum hæc formula occurrit: ſic ſupra

ſupra p. 21. *ὥσπερ τ. πεζ. τ̓ αὐτὸν τρόπον στρατευομένους*, & in ſexcentis aliis locis.

P. 33. l. 5. Τριήρεις] Athenienſes valde erant mari potentes. Facilè trecentas naves adornabant, eaſque tam benè inſtructas, ut cum duplo navium numero par iis certamen eſſet. *Thucyd.* l. ii. *Cic.* ver. 5. *Iſoc.* in Panegyr. [*Demoſt.* περὶ Συμμοριῶν, p. 108.] Litteris atque navigationi ex æquo factum eſt hujus populi ingenium: paremque inter eos, Parentes, lege id jubente, curam impendebant pueris in utroque horum inſtituendis: unde natum eſt proverbium Μήτε νεῖν μήτε γράμματα ἐπίστασθαι, *neque natare neque literas ſcire:* quo craſſam hominis ignorantiam ſignificabant. *Suid.* [Vide *Meurſ.* de Fort. Athen. c. 8. & *Petit.* in Leg. Att. p.162.] *Tourrellus.*

Ibid. Ὁπλίτας, ἱππέας] Athenienſes plerumque exercitum aluerunt novem & viginti mille peditum, equitum verò ducentorum. *Thucyd.* l. ii. *Dod.* l. xii. *Idem.* [Pro *ducentorum* debuit dicere, *bis mille cum octingentis*, ut patet ex ipſo *Thucydide*, libro citato p. 109. Ed. *Francofur.* ἱππέας δ' ἀπέφαινε διακοσίους καὶ χιλίους, ξὺν ἱπποτοξόταις, ἑξακοσίους δὲ καὶ χιλίους τοξότας. *Equites verò demonſtravit mille & ducentos cum equeſtribus ſagittariis; ſexaginta etiam & mille ſagittarios.* Vid. *Meurſ.* Att. Lect. lib. i. cap. 1.]

Ib. l. 6. Χρημάτων πρόσοδον] Athenienſium annui reditus fuere talenta 1200, & quod excurreret. *Æſchines* Orat. περὶ παραπρεσβ. Φόρος δ' ἡμῖν κατ' ἐνιαυτὸν προσήει πλέον ἢ χίλια καὶ διακόσια τάλαντα, *Tributum verò nobis annuum accedit pluſquam mille & ducenta talenta.* Atticæ autem totius cenſus erat talentorum 6000: ut indicat *Demoſthenes* περὶ Συμμοριῶν. Vid. *Meurſ.* loco modò citato.

Ib. l. 8. Οὐδενὸς δὲ ἀπολείπεσθε] Affectamini omnes,

nes, id eſt, in tergo hæretis hoſti, ſequimini, quò vos adverſarii ducunt. *Wolfius.*

Ib. & ſeqq. Ὥσπερ δὲ οἱ βάρβαροι πυκτεύουσιν, οὕτω πολεμεῖτε Φιλίππῳ] Panætius in Aulo Gellio, ratione contrariorum, virum prudentem bono Athletæ comparat, qui ſe nunquam nudat, hoſtiſque vultum ſemper obſervat. *Tourrellus.* [Locus eſt lib. xiii. cap. 27. quem, quum valdè elegans ſit, & ad hæc illuſtranda non parum faciat, huc tranſcribere haud piget. Verba ſic habent: *Vita hominum, qui ætatem in medio rerum agunt, ac ſibi ſuiſque eſſe uſui volunt, negotia periculaque ex improviſo aſſidua & prope quotidiana fert. Ad ea cavenda atque declinanda proinde eſſe oportet animo ſemper prompto atque intento, ut ſunt Athletarum, qui Pancratiæ vocantur. Nam ſicuti illi, ad certandum vocati, projectis altè brachiis conſiſtunt, caputque & os ſuum manibus oppoſitis, quaſi vallo, præmuniunt; membraque eorum omnia, priuſquam pugna mota eſt, aut ad vitandos ictus cauta ſunt, aut ad faciendos parata: ita animus atque mens viri prudentis, adverſus vim & petulantias injuriarum, omni in loco atque in tempore proſpiciens, debet eſſe arrecta, ardua, ſepta ſolidè, expedita, nunquam connivens, nuſquam aciem ſuam flectens, conſilia cogitationeſque contra fortunæ verbera, contraque inſidias iniquorum, quaſi brachia & manus protendens; ne quâ in re adverſa & repentina incurſio imparatis improtectiſque nobis oboriatur.*]

Ib. l. 17. Συμπραθεῖτε] *Jenſius* Lect. Lucian. lib. l. iii. cap. 13. Συμπεριθεῖτε legendum ſuſpicatur: ut in Luciano de Mercede Cond. Συμπεριθεὶς ἄνω καὶ κάτω. Supra quidem, inquit, apud Lucianum τὸ Συμπαραθεῖς habuimus; at illud notat (nec aliter ibi ſumitur) *pone ſequi, comitari:* apud Demoſthenem verò, quemadmodum & in adducto ex Luciano de

Merc. Cond. loco, requiritur ſenſus τȣ̃ *una circumferri, circumagi, circumcurrere.* Verùm, cum recepta lectio benè habeat, nihil temerè mutandum eſt.

Ib. l. 19. Βεβȣ́λευϑε] *Ben.* ή. βȣλεύεϑε. Mox pro αὐτοῖς *Voſſ.* & *Ben.* ε. ϑ. αὐτοί.

Ib. l. 20. Οὐδὲ περὶ τῶν χρημάτων] Cum pecuniæ ſint nervi bellorum, non incommoda eſt hæc lectio. Malo tamen cum Obſopœo, πραγμάτων, quod omnia complectitur. Et quid ſi legas πρὸ τῶν πραγμάτων. *Wolfius.* [Utrique lectioni ſui ſuffragantur MSti; ſed τὸ πραγμάτων præferendum duxi. Non enim eos Demoſthenes uſquam reprehendit quòd de pecuniâ conquirendâ minus ſint ſolliciti, ſed quòd nullam omnino rerum gerendarum curam maturè ſatis ſuſcipiant: hoc eſt ȣ̓κ ἔμπροσϑεν ὦσιν τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ τὰ συμβαίνοντα διώκωσιν. Sic in Orat. de Pace, & ſimiliter in Philipp. 4. ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι πρὸ τῶν πραγμάτων εἰώθασι χρῆσϑαι τῷ βȣλεύεσϑαι· ὑμεῖς δὲ μετὰ τὰ πράγματα. (Quod ſanè pro *Wolfii* conjecturâ facere videtur, legendum πρὸ non περὶ: ſed tum ταυτόλογα erunt quæ ſequuntur: πρὶν ἂν ἢ γεγενημένον &c.) Objici quidem poteſt vocem χρημάτων idem ſignificare poſſe atque τὸ πραγμάτων, ſed hoc non liquet. Eo quidem ſenſu ſingulare χρῆμα ſæpe ſæpiùs uſurpatur: plurale χρήματα, ut opinor, non item.]

Sect. XV.

P. 34. l. 11. Αν μοι δοκῇ] *Voſſ.* τὸ ἂν inter ἀποχρῆν & ἐνίοις inſerit, *Wolfius* δοκεῖ legit.

Ib. l. 18. Μητ' ἐνθυμεῖται, μήτε λογίζεται] Centies quidem hæc verba conjuncta leguntur in Demoſthene: quare minùs lubenter immutarem, niſi ſeſequens vox ὁρῶν id neceſſariò poſtulare videretur. Ecquis enim ſenſus eſt: *Miror neminem veſtrûm*

cogitare

cogitare vel conſiderare bellum de ulciſcendo Philippo initium cepiſſe &c. *cum videat bellum* &c. Jam verò repoſito ὀργίζεται, quod præter *Obſopœum* etiam *Ben.* α. β. ε. agnoſcunt, & ſenſus longè melior eruetur, & conſtructio optimè conſtabit. *Miror neminem veſtrum vel animadvertere* — & quæ ſequuntur, *neque indignari, cum rem ita ſe habere videat.*

P. 35. l. 1. Παθεῖν αὐτοὺς] Τὸ αὐτοὺς abeſt a *Voſſ.*

Ib. l. 7. Οὐκ ἐκβησόμεθα] Ita omnes editi, ſed nullo, ut videtur, ſenſu. Ecquis enim credat Demoſthenem tam ineptâ ταυτολογίᾳ dixiſſe οὐκ ἐκβησόμεθα; οὐκ ἔξιμεν; Nullâ igitur dubitatione ἐμβησόμεθα repoſui; quam lectionem exhibent *Laud. Pith.* & *Ben.* α. ε. Sæpius abſolutè ponitur hoc verbum: ſupra p. 31. ἐμβαίνειν τοὺς μετοίκους: in Orat. contra Mid. p. 375. ὑμεῖς δ' οὐκ ἐμβήσεσθε: & ſic etiam apud Latinos aliquando *conſcendere.* Livius: *Conſcendunt alacres copiæ*; ſub. navem. Cæſar: *Erat completis littoribus contentio, qui potiſſimum ex magno numero conſcenderent.* Cic. Attico, lib. ix. 187, 4. *Idibus Martiis Pompeium a Brundiſio conſcendiſſe.* In *Voſſ.* legitur οὐκ ἐκβησόμεθα: οὐκ ἔτι μὲν: quod profectò vulgatâ melius eſt, ſed, cum aliquid mutandum ſit, magis placet ἐμβησόμεθα.

Ib. l. 1. Οὐκ ἐπὶ τὴν ἐκείνου πλευσούμεθα] Sub. χώραν. Cæteræ Editt. πλευσόμεθα, minus Atticè. Vid. *Longin.* in notis ſupra ad pag. 14.

Ib. l. 11. Ηρετό τις] Doctiſſ. *Zach. Pearce* in Emendat. ad *Longin.* "Hæc verba aut ex Gloſſemate nata ſunt, utpote ex margine, ubi ad voces ποῖ δὴ προσορμιούμεθα explicandas poſita erant, in textum recepta; aut ea lectio, quæ inter varias Demoſthenis lectiones a *Morellio* collectas extat, admittenda eſt, ſc. ἔροιτό τις." Ego quidem mutare nolui, quippe quòd haſce voces omnino delendas eſſe cenſeam.

Ibid.

Ibid. Εὑρήσει τὰ σαθρὰ] *Tollius* ad *Longin.* Ibid. " *Tacitus* ad hunc Demoſthenis locum videtur re- " ſpexiſſe, cum dicit in l. ii. Hiſt. *Aperiet & recludet conteƈta & tumeſcentia viƈtricium partium vulnera bellum ipſum.*

Ib. l. 14. & ſeqq. Καθώμεθα οἴκοι λοιδορȣμένων ἀκȣ́οντες καὶ αἰτιωμένων ἀλλήλȣς τῶν λεγόντων] Hujuſce moris teſtimonium perhibent Iſocrates in Panath. & Ariſtoteles Rhet. l. iii. c. 17. eorundem ambo temporum cum Demoſthene. Ariſtoteles etiam addit, Iſocrati magis quàm cuivis alteri ſolenne fuiſſe contra alios invehi, idque non ſolùm in ſuggeſto, a quo eum vocis ſuæ infirmitas magnaque ejus timiditas ſummoverant, verùm etiam in iis, quas nunquam pronuntiavit, Orationibus. *Tourrellus.*

Ib. l. 16. Οὐδὲν ἡμῖν ȣ̓ μὴ] In *Voſſ.* ȣ̓δὲν ὑμῖν μὴ, deleto τῷ ȣ̓ quod etiam a *Pith.* abeſt.

P. 36. l. 5. Καταγελῶσι τȣ̀ς ἀποςόλȣς] Hæc conjungo: etſi fortè legendum, τῶν τοιȣ́των ἀποςόλων· & poſtea οἱ ϛύμμαχοι τεθνᾶσι τῷ δέει. Durum enim fuerit, τεθνᾶσι τȣ̀ς τοιȣ́τȣς ἀποςόλȣς, ἀντὶ τȣ̃ διὰ τȣ̀ς, ἢ ἕνεκα τῶν τοιȣ́των ἀποςόλων, ȣ̓δαμῶς θαῤῥȣ̃ντες τȣ́τοις. *Wolfius.* [In *Voſſ.* legitur præpoſitio διὰ, inter varias autem Demoſthenis leƈtiones a *Morellio* colleƈtas habemus τȣ̀ς τ. ἀποςόλȣς ὁρῶντες, quæ profeƈtò germana leƈtio videtur.]

Ib. l. 7. Οὐ γάρ ἐςιν, ȣ̓κ ἔςιν ἕνα ἄνδρα —] Apud Græcos proverbium erat vetus in hanc ſententiam, εἷς ἀνὴρ ȣ̓δεὶς ἀνήρ: *unus homo nullus homo* eſt. Eodem ſenſu Euripides in Heracl. [ver. 275.] ait, μιᾶς χειρὸς ἀσθενὴς μάχη, *unius manus infirma eſt pugna.* Tourrellus.

Ib. l. 9. Ὑποχέσθαι μέντοι καὶ φῆσαι —] Veriſimile eſt hoc ad Charetem pertinere, ducem Athenienſium qui adeo promptè maxima pollicebatur, ut inde proverbium oriretur Χάρητος ὑποσχέσεις, *Charetis polli-*

pollicitationes, quo promiſſum aliquod frivolum omnino eſſe ſignificarent. In Equitibus Ariſtophanis Act. v. legimus ſermones quos ad populum habere ſoliti ſunt iſtiuſmodi imperatores, quò eos ſpe adulatoria ſuſtentarent. *Idem.*

Ib. l. 12. Ὅταν γὰρ ἡττῆται] Sic editi omnes; ſed peſſimè, ut videtur. Etenim ſi hæc lectio retineatur, quorſum pertinent quæ ſequuntur, τί χρὴ προσδοκᾷν; Siquidem id quod iis eſſet timendum, non jam erat expectandum, poſtquam victus fuiſſet Imperator cum exercitu. Multo minus iſti lectioni congruunt quæ poſtea de Imperatoribus dicuntur: πρὸς τοὺς ἐχθροὺς οὐδεὶς οὐδὲ ἅπαξ αὐτῶν ἀγωνίσασθαι περὶ θανάτου τολμᾷ. Quomodo enim vinci poterat imperator, qui cum hoſte ne quidem pugnare auſus eſt? Omnino igitur in textum reponendum duxi ἡγῆται. quod exhibent *Pith. Laud.* & *Ben.* α. γ. ε. η. θ. atque hanc germanam eſſe lectionem ſatis, ut opinor, liquet ex ipſo hujuſce loci ſcopo. Hìc enim id Athenienſibus inculcat orator, quod & alibi paſſim, nempe quàm neceſſe ſit ut ipſi per ſe militent, neque omnia peregrinis copiis committant. Quid enim expectandum eſt, inquit, cum nullos alios Imperator milites habeat, quàm miſeros peregrinos, eoſque mercede etiam fraudatos? Supra p. 23. dixerat quid exinde ſperare poterant, cum dicit ἐξ οὗ δ' αὐτὰ καθ' αὐτὰ τὰ ξενικὰ ὑμῖν στρατεύεται, τοὺς φίλους νικᾷ καὶ τοὺς συμμάχους, οἱ δ' ἐχθροὶ μείζους τοῦ δέοντος γεγόνασι, &c. Similis locus eſt in Orat. de Rep. Ordin. p. 97. quem vide. *Voſſ.* ἡγεῖται legit, quod, cum longiùs a receptâ lectione diſtet, emendationem confirmat.

Ib. l. 13. Ἀπομίσθων] *Harpocratio* (niſi locus mendoſus ſit) & ad eum *Mauſacus* vocem ἀπομίσθων hoc in loco ſignificare docent *qui voluntariò mercedem non recipiunt*: ita ut idem ſonet ac ἀμίσθων.

Tourrellus

Tourrellus alteram hujuſce vocis ſignificationem amplectitur, quâ notat eos qui ſine mercede dimittuntur, cum tamen mercenarii ſint; ita enim hunc locum vertit: *miſerables étrangers, qui ne touchent point leur paye.* In eâdem ſententiâ *Wolfius*, cui quidem facilè accedo. Vide ſupra pag. 23. & Scholion ad voc. μή μοι μυρίους, p. 19.

Ib. l. 15. Ενθάδε] Scilicet in ſuggeſto. Cæteri impreſſi ἐνθένδε habent: minus rectè. Vid. *Schol.* ad ἀθλίων ἀπ. ξένων.

Ib. l. 17. Ψηφίσησθε] Ed. *Francofur.* ψηφίζησθε, *Ald.* ψηφίζεσθε.

Ibid. Τί καὶ χρὴ] A nonnullis τὸ καὶ abeſt; neque id agnoſcit *Henricus Stephanus*, qui hunc locum citat in voc. Ἀπόμισθος.

P. 37. l. 4. Ὥστε μὴ] *Wolfius* οὐ γὰρ μὴ — ὁρᾶν δεῖ. *Voſſ.* οὐ γὰρ deleto τῷ μὴ, quam lectionem *Aldus* in nonnullis reperit. Eundem ſenſum in verſionibus ſuis exprimunt *Nic. Carrus*, & duo Gallici interpretes; iſque ſanè aliquanto melior videtur.

Ib. l. 8. Στρατηγῶν ἕκαστος δὶς καὶ τρὶς κρίνεται &c.] Idem Comicus, [ſc. *Ariſtophanes*] ſive potiùs fidelis rerum Athenienſium hiſtoricus, *Acharn.* Act. iv. Sc. vii. & in *Avib.* juxta finem, docet nos magno contemptui fuiſſe eo tempore, hoc eſt, paucos ante Demoſthenem annos, Athenienſium imperatores. In Proverbium jampridem ceſſerat eorum ignavia, proque maximâ contumeliâ dicebant: *Ecce Homo timidior Piſandro.* Tourrellus. [vid. *Suid.* voc. Εἴ τι Πεισάνδρου.]

Sect. XVI.

Ib. l. 17. & ſeqq. Μετὰ Λακεδαιμονίων φασὶ Φίλιππον π. τ. Θηβαίων κατάλυσιν] Thebæ, princeps Bœotiæ urbs, atque una ex maximis Græciæ Rebuspublicis

publicis

publicis, inter quas proximè parem Athenis ac Lacedæmoni locum obtinuit. Lacedæmonii poſt pugnam Leuctricam contra Thebanos vindictam anhelabant, eaque res otioſorum iſtiuſmodi hominum ſomniis atque conjecturis materiam ſatis amplam præbuit. *Idem.* [Vide ſimilem locum in 2 Philippicâ p. 45. & Iſocratis Philipp. p. 232. Ed. *Battie.*]

Ib. Schol. l. 5. Οἱ δι' ἀδικίαν] In *Henr. Steph.* voc. ἀπόμισθος, qui hunc locum citat, ita hæc leguntur, οἱ διὰ δειλείαν καὶ κακίαν.

P. 38. l. 1. Τὰς πολιτείας διασπᾶν] Η ὀλιγαρχίας ἢ τυραννίδας ἐγκαθιστάντα ταῖς πόλεσι. Nam fuit hæc Græcorum ratio: Reges, urbes gubernari a ſingulis: Oligarchici, ut Lacedæmonii, a paucis: Democratici, ut Athenienſes, a multis, hoc eſt, a plebe, voluerunt. Hoc illud eſt, quod ait Thucydides τῇ α´ p. 14. [Ed. *Em. Port.*] τοὺς Λακεδαιμονίους βούλεσθαι τοὺς συμμάχους ἐπιτηδείως σφίσιν αὐτοῖς πολιτεύεσθαι, τουτέστιν ὀλιγαρχεῖσθαι. *Wolfius.*

Ib. l. 2. Ως πρέσβεις πέπομφεν ὡς Βασιλέα] Nam cum Iſocratis impulſu bellum Perſicum animo agitaret, probabile eſt & ejus ingenio dignum, per fæciales priùs eum res repetere voluiſſe: hoc eſt, τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν Ελληνίδας πόλεις καὶ νήσους ἀξιοῦν ἐκεῖνον ἐλευθέρας ἀφεῖναι, καὶ τῆς Εὐρώπης παντελῶς ἀποστῆναι, ἀρκούμενον τῇ τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ κατοικούντων βαρβάρων ἀρχῇ. *Idem.*

Ib. l. 3. Βασιλέα] Alibi paſſim Demoſthenes Perſarum regem ſolo Βασιλέως ſeu *regis* titulo, ut hìc, deſignat. Atque ita alii ſæpe ſcriptores. *Ariſtoph.* in Acharn. ver. 647. Οτι καὶ Βασιλεὺς & quæ ſequuntur. Idem in Equit. 476.—— ἃ Μήδοις καὶ Βασιλεῖ ξυνόμνυτε. Uſitatiùs autem Μέγας Βασιλεὺς appellabatur. Sic idem in Pluto ver. 170. Μέγας δὲ Βασιλεὺς οὐχὶ διὰ τοῦτον κομᾷ: ad quem locum hæc *Car. Giraldus*: " *Magnum regem* abſolutè vocant

“ regem Perſarum. Cum enim Cyrus Aſſyriæ & “ Mediæ regna in Perſas tranſtuliſſet, Aſiam de- “ bellaſſet (unde argenti quingenta millia talento- “ rum reportavit, præter craterem Semiramidis, “ cujus pondus erat quindecim talentorum) voca- “ tus eſt μέγας βασιλεὺς: a quo poſtea Perſarum “ reges μεγάλȣς βασιλέας appellari ſe voluerunt.”

Ibid. Οἶδ' ἐν Ἰλλυριοῖς πόλεις τειχίζειν] Philippus decem abhinc annos magnam hujus regionis, quæ jam *Sclavonia* appellatur, partem ſubegerat. Haud veri abſimile eſt eos iſtiuſmodi rumores eo animo ſparſiſſe ut Philippo eſſent utiles, cum perſuaſum darent ſcilicet longè ab Athenis eſſe remotas ejus cogitationes atque conſilia. *Tourrellus.*

Ib. l. 5. Ἑκαςος περιερχόμεθα] Etſi & hæc lectio excuſari poteſt, malim tamen ἕκαςοι. Sic in Oratione περὶ Εἰρήνης, μὴ πάντες, περὶ τῶν ἰδίων ἕκαςος ὀργιζόμενος: ſervata numerorum congruentia. *Wolfius.* [In *Voſſ. Pith. Ben.* β. ε. & nonnullis aliis legitur ἕκαςοι.]

Ib. l. 7. & ſeqq. Ἐκεῖνον μεθύειν — καὶ π. τ. ὀνειροπολεῖν] *Horatius* ad hunc locum videtur reſpexiſſe, cum de Cleopatrâ dicit, Od. i. 37.

> *quidlibet impotens*
> *Sperare, fortunaque dulci*
> *Ebria.*

in *Voſſ.* primæ voces tranſponuntur.

Ib. l. 13. Τί μέλλει] *Voſſ.* τί δεῖ. Poſt ἐκεῖνος *Morellius* inter var. lect. punctum ponit, deletque quæ ſequuntur ad ἀλλ' ἐάν.

Ib. l. 17. Ἀποςερεῖ] *Voſſ.* ἀποςερῇ. Mox ὑπὲρ ὑμῶν καθ' ὑ. εὕρητε.

P. 39. l. 7. Ἅττα] Aliquando cum leni ſcribitur hæc vox, & tum ſignificat τινά: cum aſpiratâ verò, ut hìc, ἅτινα. *Etymol. Mag.* voc. ἅττα. Nonnunquam accipitur pro ὅσα: alicubi tamen redundat. Phere-

Pherecrates in Chirone ἐπ' ἀριθμοῦ eam uſurpavit: Ariſtophanes vero ἐπὶ χρόνου. *Harpoc.* & *Etymol.*

Sect. XVII.

Ib. l. 11. & ſeqq. Οὔτ' ἄλλοτε πώποτε πρὸς χάριν εἱλόμην λέγειν, ὅ,τι ἂν μὴ καὶ συνοίσειν ὑμῖν πεπεισμένος ὦ] Demoſthenes, licèt jam primò contra Philippum diceret, plures anteà orationes habuerat, quæ ad ſalutem reipublicæ ſpectabant: De Claſſ. de Rep. Ord. Pro Megal. &c. ideoque pluſquam una occaſio ei obtigerat ſincerum civibus ſuis conſilium impertiendi. *Tourrellus.*

NOTÆ

In PRIMAM

OLYNTHIACAM.

OLYNTHUS, Thraciæ urbs, in Peninſulâ Pallenes ſita eſt, inter Sinum Theſſalonicum & Toroneum. Plures ei cum Amynta Philippi patre contentiones interfuerant. Philippo etiam, quum imperium ingreſſus eſſet, obſtiterat. *Diod.* l. xv. *Iſoc.* in Archid. & Paneg. Is tamen iracundiæ ſuæ initio non paruit, ſed è contra amicitiæ indiciis maximè fallacibus, eos, quos ad cladem deſtinabat, conſopire ſtuduit: eóque certiorem ſibi reddidit vindictam, quò tardiùs atque occultiùs procedebat. Tandem Olynthum obſidione cingit, atque hoc illud eſt quod tribus Olynthiacis materiam præbuit. Has ego eodem ordine, quo Dionyſius Halicarnaſſeus Epp. ad Amm. colloco; eique ipſa ratio ſuffragatur. Namque initio ejus Olynthiacæ, quam ego primam facio, Orator Athenienſibus inſtat de fœdere citò cum Olynthiis ineundo; in duabus autem reliquis id fœdus initum ſupponit, inque id ſolum incumbit, ut oſtendat quàm neceſſe ſit, quæ ex eo tenebantur facere, ut faciant. Conſequentia cuivis facilè patebit. *Tourrellus.*

NOTÆ

NOTÆ IN

TEXTUM & SCHOLIA.

SECT. I.

PAG. 42. lin. 3. Φανερὸν γενομένην] Cæcus igitur & amens ſit oportet, qui eam non cernit. *Wolfius.*

Ib. l. 5. Πολεμήσοντας] In nonnullis πολεμήσαντας legitur: minus rectè.

Ib. Schol. l. 5. Τῶν ἐξ ὑποδιαιρέσεως] Vide ſecundum caput Hermogenis De inventione lib. i. *Wolfius.*

Ib. l. 6. Προλήψεως] Malim προσλήψεως aſſumptione, adjunctione indefiniti. *Idem.*

Ib. l. 11. Τοῦ Θεολόγου] Gregorii Nazianzeni, qui κατ' ἐξοχὴν ſic appellatur, ut Demoſthenes ὁ ῥήτωρ, Homerus ὁ ποιητής. Extat hic Epitaphium in Editione Hervagianâ, Ann. MDL. fol. 76. cujus hoc initium eſt: Ἔμελλεν ἄρα πολλὰς ἡμῖν ὑποθέσεις, &c. *Idem.*

Ib. l. 12. Τοῖς γὰρ προσώποις] Mutilus videtur hic locus, nec ad inſtitutum pertinere, niſi ei aliquid conſentaneum anteceſſerit. *Idem.*

Ib. l. 16. Τῷ πρώτῳ] Id eſt, tertiâ in hâc Editione.

Ib. l. 18. & ſeq. Ἐν μὲν τῷ πρώτῳ ζητεῖται εἰ χρὴ βοηθεῖν τοῖς Ὀλυνθίοις· ἐν δὲ τούτῳ, τὸ μὲν βοηθεῖν ἤδη δέδεικται] Immo è contra in hac oratione quæritur εἰ χρὴ βοηθεῖν τοῖς Ὀλυνθίοις, quod manifeſtum eſt ex ipſo exordio; in illâ alterâ, quam Scholiaſtes falsò primam vocat, τὸ μὲν βοηθεῖν ἤδη δέδεικται: idque

que palam eſt cùm ex multis aliis locis, tum præſertim ex eo quod Demoſthenes de Philippo dicit pag. 116. τὰ δ' ἡμᾶς διαβάλλων, καὶ τὴν ἀπουσίαν τὴν ἡμετέραν. Quomodo enim Philippus Athenienſium abſentiam criminari poterat, niſi Olynthiis auxilio adeſſe ex fœdere jam inito tenerentur?

Ib. l. 25. Μὲν τῷ λόγῳ] Præpoſitio planè deeſt; itaque, ex *Wolfii* mente, lego ἐν pro μὲν.

Ib. l. 29. Περὶ τῆς ἐξ ἀρχῆς] *Wolfius* uno verbo legit ἐξαρχῆς, & pro περὶ, ἐπὶ potiùs ſcribendum cenſet. Ego quidem πρὸ malui reſcribere, cùm quia haſce voces ſæpiſſimè inter ſe mutari obſervaverim, tum ob ſequens πρὸ τῆς εἰσόδου, quod idem planè eſt.

P. 43. l. 1. Δυνάμιν τινα] Olynthus inter urbes Thraciæ fuit maxima; ſub ſecundo, tertio, & quarto anno Olympiadis 98. conjunctis Macedoniæ Spartæque viribus proſperè nonnunquam obſtitit. Lacedæmonii tres imperatores in hoc bello amiſerunt, quod tamen terminatum eſt Olymp. 100. Ann. 1. pace factâ valdè ex Lacedæmoniorum commodo. *Tourrellus.*

P. 43. l. 3. & ſeqq. Ὥστε τὰς πρὸς ε. δ. π. μ. ἀπίστους] Etiam ex hoc loco apparet, Olynthiorum levitatem nonnullis ſuſpectam fuiſſe. *Wolfius.* [Imo Philippi Olynthiis.]

Ib. Schol. l. 6. & ſeqq.] Δείκνυται ὅτι ὢν δεύτερος — ἐκ τῶνδε &c.] Lepidum ſanè argumentum, quodque ſeriâ refutatione haud indiget.

Ib. l. 11. Ὁ Φιλόχορος] Libro ſexto rerum Atticarum: eum videſis in Ὀλυμπιάδων ἀναγραφῇ apud *Scaligerum*, p. 330. ſub finem: vel in *Dionyſ. Halicarn.* Ep. ad Amm. p. 196. Ed. Doctiſſ. *Hudſoni.*

Ib. l. 30. Καλασωνιστᾶ] Deeſſe hìc particulam copulativam quilibet, credo, videat. Mihi quidem ſub illo ipſo καλασωνιστᾶ deliteſcere videbatur. Abundat nempe καλὰ & ex κατὰ corruptum eſſe ſuſpicabar.

Suffra-

Suffragantem poſteà *Morellium* obſervavi, cujus inſuper adjutus induſtriâ lectionem fidentèr emendavi.

Ib. l. 40. Σύμμετρον καὶ] Σύμμετρος apud Græcos vulgò ſaltem, ſi non ſemper, *mediocris*, *modicus*, ideóque *exiguus* ſonat. Itaque cum hæc primo legerem, illud καὶ in οὐ vertendum cenſui. Quomodo enim eadem potentia & magna & parva fieri poſſet? Cæterùm quum alia etiam, quamvis rariùs, ſignificet, inter quæ *juſtus*, *idoneus*, *conveniens*, nolim equidem lectori nova mea obtrudere, ſi priora placuerint.

P. 44. l. 4. Τῶν ὑπαρχόντων] Id eſt, τῆς τύχης, τοῦ καιροῦ, τῆς θείας εὐεργεσίας. Utendum occaſionibus & fortunæ benignitate: divina liberalitas amplectenda eſt. *Wolfius.*

Ib. l. 6. Πόλεων] Puta Amphipolim, Pydnam, Potidæam, Methonam, & Pagaſas, quarum tres priores Philippus ceperat Olymp. 105. Ann. 3. duas reliquas Olymp. 106. Ann. 3.

Ibid. Καὶ τόπων] Χωρίων, λιμένων ὁρμητηρίων τοῦ πολέμου. *Wolfius.*

Ib. l. 7. Φαίνεσθαι προϊεμένους] Videri projicientes urbium: more Latinorum, cum participia in nomina degenerant, ut apud Salluſtium Catilina, *ſui profuſus*, *alieni appetens*: τῶν μὲν ἰδίων προετικὸς ἢ προϊέμενος· τῶν δ' ἀλλοτρίων ὀρεκτικὸς ἢ ὀρεγόμενος. Nam alioqui προΐεμαι accuſativo jungitur, ut 1 Olynthiacâ (id eſt, tertiâ nobis, p. 124.) Εἰ δὲ προησόμεθα, ὦ ἄ. Ἀ. καὶ τούτους τοὺς ἀνθρώπους &c. *Idem.*

Sect. II.

Ib. l. 10. Τὸ μὲν οὖν, ὦ ἄ. Ἀ. τὴν Φιλίππου ῥώμην] Philippi vires & potentiam commemorare. Quæ initio parva cum eſſet, nunc amplificata eſt ejus ſedulitate: quam ſi vos imitaremini, veſtrum etiam imperium creſceret. Apparet alium aliquem Orato-

rem hac exhortandi ratione fuiſſe uſum, quam Demoſthenes κτ̀ παράλειψιν perquàm ingenioſè repetit. *Idem.*

Ib. Schol. l. 4. Ἀνάγκην ἐνεποίησεν αὐτῷ τῷ προτιθέντος] Lego αὐτῷ τῷ προτεθέντος, ut ſit paſſivus ἀόρ. & αὐτῷ ad verbum ἐνεποίησεν referatur. Quanquam id & abſolutè poni, & αὐτῷ τῷ προτεθέντος conjungi poteſt. *Idem.*

Ib. l. 14. Προνοῆσαι] Lego προνοήσαι, tertia perſona optativi. *Idem.* [Idem mox l. 27. pro ὅτι μὴ, ὅπως μὴ legendum cenſet.]

P. 45. l. 2. Προτρέπειν τὰ] *Pith.* inſerit, μάλιςα. Mox l. 6. MStus *Baroccianus* non agnoſcit τὸ, τινὰ poſt φιλοτιμίαν.

Ib. l. 5. Ὑπὲρ τέτων] Fortaſſis, ὑπὲρ τέτε, vel ὑπὲρ τ̃ Φίλιππῳ πεπραγμένων: ut non ad verba, ſed ad ſenſum referatur conſtructio. *Wolfius.*

Ib. l. 6. Ὑμῖν δ' ἐχὶ καλῶς πεπρᾶχθαι] Εὐφήμως ἀντὶ τῦ, ἀτιμίαν καὶ ἀδοξίαν ἡμῖν προξενῆσαι. Propoſitio præteritionis: non hortabor vos exemplo Philippi. Ratio, quòd ea oratio illi honorifica, nobis ignominioſa eſt: Hanc rationem προσαποδόσει eleganti illuſtrat & ἀντιθέσει. *Idem.*

Ib. l. 7. Ὑπὲρ τὴν ἀξίαν] Supra dignitatem. plus quàm ab eo quiſquam expectare, aut poſtulare debuiſſet &c. *Idem.*

Ib. Schol. l. 11. Ἔχοντες] *Wolfius* & *Morellius* inter varias lectiones ἔχον τῆς: quod neceſſariò admittendum eſſe primo ſtatim intuitu ſatis patet.

P. 46. l. 1. Αἰσχύνην ὠφλήκατε] Demoſthenes eleganti hâc metaphorâ, a debitoribus ſumptâ, qui Gr. ὄφλοντες dicuntur, ſive iis qui judicio damnantur, maximoperè uti amat. Sic ſupra in Philipp. p. 34. αἰσχύνην καὶ ἀνανδρίαν καὶ πάντα τὰ αἴσχιςα ὠφληκότες: infra Olynthiacâ 3. p. 139. ἄνοιαν ὀφλισκάνων: in Cherſoneticâ p. 55. Ed. *Ben.* ὑςερίζοντας ἢ

τῶν

τῶν ἔργων αἰσχύνην προσοφλισκάνειν. In Orat. contra Leptinem, p. 276. —— ἐ μικρὰν ζημίαν ὀφλήσειν μέλλουσαν (τὴν πόλιν.) Οὐ γὰρ, εἰ μὴ χρήματα ἀπόλλυται, μόνον σκεπτέον, ἀλλ' εἰ καὶ δόξαν χρηστὴν &c. Laus & gloria virtutis præmium, vitiorum & peccatorum ignominia & dedecus, pœna ſive mulcta, & quidem graviſſima ingenuis hominibus: ἡ τῶν πραγμάτων αἰσχύνη, ἐδεμιᾶς ἐλάττων ζημία τοῖς γε σώφροσι. Olynth. 3. p. 140. quare bene dicuntur αἰσχύνην ὀφλισκάνειν, *probrum debere* aut *luere*.

Ib. l. 2. Ταῦτα μὲν ἐν παραλείψω] Repetitio propoſitionis, & alia αἰτιολογία: quâ callidiſſimè & res Philippi extenuat, & populum excuſat, & adverſarios perſtringit & terret: idque παραλειπτικῶς & ipſum facit. *Wolfius.*

Ib. l. 5. Αὐτὸν ἴδοι μέγαν] In cæteris impreſſis hoc ordine leguntur hæc μ. α ἴ.

Ib. l. 6. Ων ἐν] Subauditur præpoſitio ὑπὲρ, quod omittere Atticis familiariſſimum eſt: eam verò mox ante τέτων neceſſariò inſerendam duxi, eamque ibi agnoſcunt *Pith.* & *Ben.* ϑ. *Voſſ.* τῆτον habet.

Ib. l. 10. Ἔνι, καὶ βέλτιον] Subaud. λέγειν, quod quidem in *Pith.* exprimitur, Cæteri editi, ut & MS. *Laud.* βέλτιςον, quod non diſplicet, cum in uſu ſit apud Atticos ſuperlativis pro comparativis uti: *Benenati* autem lectioni ſuffragantur *Pith. Voſſ.* & *Barocc.*

Ibid. Καὶ βέλτιςόν ἐςιν] Διὰ τὸ ἀναθαῤῥῆσαι δήπε, καὶ τὸν φόβον ἐκβάλλειν ὑμᾶς. Attentionis & benevolentiæ captatio. Grata enim & jucunda erat Athenienſibus criminatio Philippi: nec minùs extenuatio virium illius. Hæc enim duo ſe facturum proponit. *Wolfius.*

Ib. Schol. l. 1. Σκοποῖτο] Satis patet nihil huc pertinere τὸ σκοποῖτο: itaque hoc Scholion ad ἐνθένδε

θένδε retuli, cujus vocis quis hoc in loco ſenſus in eo explicatur.

Ib. l. 5. Τείχωλος ἢ ἔχουσα] *Wolfius* legi vult τείχωλος ἢ Περίοδος, ἔχουσα.

P. 47. l. 2. Ὀρθῶς δοκιμάζειν] Non eventum ſpectando, ſed cauſas & rerum geſtarum rationem intuendo. *Wolfius.*

Sect. III.

Ib. l. 4. Τὸ μὲν οὖν ἐπίορκον] Videntur hoc alii oratores feciſſe ἀναπολογήτως, καὶ ἄνευ ἐλέγχων: quod ſe aliâ ratione facturum (ne eadem inculcare videatur) profitetur. *Idem.*

Ib. l. 6. Τις ἂν] Tranſponit *Pith. Voſſ.* τὸ ἂν delet: mox idem & *Barocc.* πάντα ὅσα πώποτε.

Ib. l. 7. Τὸ δὲ πάνθ' ὅσα] Verba ſic ordinanda ſunt, mutato propter relativum pronomen participio in verbum: τὸ διεξιέναι πάντα ὅσα Φίλιππος ἔπραξε πώποτε, καὶ ἐλέγχειν αὐτὸν ἐφ' ἅπασι τούτοις· συμβαίνει καὶ δεῖσθαι λόγου βραχέος, καὶ ἡγοῦμαι συμφέρειν, εἰρῆσθαι, ἕνεκα δυοῖν. *Wolfius.*

Ibid. Πάνθ' ὅσα πώποτε] Hyperbolica propoſitio, referenda tantùm ad ἐπίορκα καὶ ἄπιστα ἔργα, quorum tria tantùm, ſed magna recenſet, deceptos Athenienſes, Olynthios, Theſſalos. *Idem.*

Ib. l. 11. Εἰρῆσθαι] Ἀντὶ τοῦ ῥηθήσεσθαι. *Idem.* [Atticiſmus: cujus exempla, cum ſimilibus, ſingula Demoſthenis pagina ſuppeditabit.]

P. 48. l. 2. Ὑπερεκπεπληγμένους] Supra modum admirantes & formidantes. Hæc vox ea, quæ ſtatim ſequuntur, τό,τε φοβερὸν καὶ θαυμαστὸν complectitur. *Idem.*

Ib. l. 3. Διεξελήλυθε] Τὸ διεξιέναι καὶ διελθεῖν· ἢ διεξελθεῖν, aliàs eſt, τὸ λέγειν καὶ διηγεῖσθαι: hìc verò τὸ διαπορευθῆναι, κατὰ μεταφορὰν, καὶ καταναλῶσαι πάσας τὰς πανουργίας καὶ δεινότητας. *Idem.*

Ib.

Ib. l. 5. Ηὐξήθη] MS. *Laud.* & *Barocc.* ηὐξήθη.

Ib. l. 6. Πράγματα αὐτῷ] *Pith.* & *Ben.* α. β. αὐτῷ. Mox *Wolfius* & MS. *Laud.* Ἐγὼ γὰρ abſque τῷ μὲν, *Aldus* Ἐγὼ μὲν ἦν.

Ibid. Ἐγὼ γὰρ] Confirmatio, tractata ἐκ θέσεως καὶ ἀναιρέσεως. Argumenti ſumma eſt, Philippi imperium malè partum non fore diuturnum; ducti a cauſis efficientibus, & illuſtrati contentione contrariorum & ſimilitudine. *Wolfius.*

Ib. l. 8. Φοβερὸν εἶ. τ. Φ. καὶ θαυμαστὸν] Ita *Voſſ. Barocc. Pith.* & *Ald. Wolfius* & *Laud.* alio ordine, ſcilicet, φοβερὸν εἶναι καὶ θαυμαστὸν τὸν Φίλιππον.

Ib. Schol. l. 8. Ἄλλως] Hoc vocabulum neceſſariò inſerendum duxi. Manifeſtò enim duo hìc Scholia ſunt: quorum prius rationem exponit propter quam de Philippo dicit, ὅτι πάντα διεξελήλυθεν: poſterius ipſarum vocum vim atque ſignificationem enarrat. In *Wolfio* disjunctìm leguntur, & ad diverſa capita referuntur: illud ad ὅτι π. δ. hoc autem, omiſſo τῷ ὅτι, ad πάντα διεξελήλυθεν.

Ib. l. 18. Φανερῶς ὡς μὴ θεὶς] Illud ὡς ex ultimâ Syllabâ præcedentis φανερῶς planè natum eſt, neque quicquam huc pertinet: in *Wolfio* non legitur, delendumque eſſe *Morellius* etiam admonuit. Niſi legere velis φανερὸς, puro puto Atticiſmo.

Ib. l. 19. Ὅταν μὲν γὰρ πρὸς τὸν ἀντίδικον ἔχω μὲν ἀναγκαίως.] Lego ὅταν μὲν γὰρ ἀντίδικον ἔχω μὲν, τὸν ἀναγκαίως. *Wolfius.*

P. 49. l. 1. Ἑώρων αὐτὸν ηὐξημένον] Τὰ γνωριστικὰ ῥήματα (inquit Moſcopulus) καὶ τὰ ἐπὶ ὄψεως μετὰ μετοχῆς συντάσσονται. Sed eum participii accuſativum Latini rariùs retinent, ut *Cic.* ii. de Fin. *Idque Socratem audio dicentem:* ſæpius infinitivo commutat: ut *Virgilius* in Bucolicis:

Non ego te vidi Damonis, peſſime, caprum
Excipere inſidiis? —— Idem.

Ib. l. 5. Τὴν Ἀμφίπολιν φάσκειν παραδώσειν] *Polyæn.* Stratagem. lib. iv. 17. Φίλιππος, Ἀμφίπολιν ἀπαιτέμενος ὑπὸ Ἀθηναίων, ὁμοῦ δὲ καὶ Ἰλλυριοῖς πολεμῶν, οὐκ ἀπέδωκεν, ἀλλ' ἀφῆκεν ἐλευθέραν. Ἀθηναῖοι δὲ ἠγάπησαν τὸ ἐλευθέραν ἀφεῖσθαι. Φίλιππος, ὁπότε τῶν Ἰλλυριῶν κρατήσας μείζω δύναμιν ἐκτήσατο, τηνικαῦτα πάλιν Ἀμφίπολιν κατέσχεν, Ἀθηναίων καταφρονήσας. Vulteio interprete: *Philippus cum Amphipolim ab eo repeterent Athenienſes, eodem tempore bellum gerens cum Illyriis, non reddidit, ſed liberam dimiſit. Athenienſes hoc ipſo contenti fuerunt quòd libertate eſſet confirmatâ. Philippus, ſuperatis Illyriis majores vires adeptus, rurſus Amphipolim, contemptis Athenienſibus, occupavit.* Vide *Demoſth.* περὶ τῆς Ἀλοννήσου, *Diod.* lib. xvi. circa initium, & Notas ſupra, p. 233.

Ib. l. 7. Θρυλλέμενόν ποτε ἀπόῤῥητον] Diverſè explicari poſſunt hæc verba: θρυλλέμενον enim ſignificare poteſt aut id de quo inter eos tunc temporis agebatur, aut quod poſteà ore omnium valdè celebrabatur. Deinde ἀπόῤῥητον vel ad θρυλλέμενον referri poteſt, vel ad κατασκευάσαι, ἐπιῤῥηματικῶς. Hiſtoriam quod attinet, apud Suidam voc. τί ἐστι habemus Theopompi hujus rei narrationem; quam viſum eſt huc tranſcribere: Καὶ πέμπει πρὸς Φίλιππον (Populus ſcilicet Athenienſis) πρεσβύτας Ἀντιφῶντα καὶ Χαρίδημον, πράξοντας καὶ περὶ φιλίας· οἳ παραγενόμενοι συμπείθειν αὐτὸν ἐπεχείρουν ἐν ἀποῤῥήτῳ συμπράττειν Ἀθηναίοις, ὅπως ἂν λάβωσιν Ἀμφίπολιν, ὑπισχνέμενοι Πύδναν. Οἱ δὲ Πρέσβεις οἱ τῶν Ἀθηναίων εἰς μὲν τὸν δῆμον οὐδὲν ἐπήγγελλον, βελόμενοι λανθάνειν τὲς Πυδναίες, ἐκδιδόναι μέλλοντες αὐτές. ἐν ἀποῤῥήτῳ δὲ μετὰ τῆς βελῆς ἔπραττον. *Porto* interprete: *Legatos ad Philippum mittit Antiphontem & Charidemum, acturos etiam de amicitiâ. Qui cum ad eum perveniſſent, ei perſuadere conabantur, ut occultè juvaret Athenienſes,*

ut Amphipolim occuparent, [*pro tali beneficio*] *Pydnam ei promittentes. Athenienſium verò Legati populo quidem hâc de re nihil renuntiârunt, quòd Pydnæos latere vellent* [*iſtud conſilium*;] *& quod* [*eos Philippo*] *dedere ſtatuiſſent. Sed cum Senatu clam agebant.* Confer *Schol.* ad has voces θρυλλέμενόν ποτε; in quo ſub finem Ἀμφιπόλεως pro Φιλίππε legendum eſſe obſervavit Doctiſſ. in Notis ad *Suidæ* locum memoratum. Obſervanda demum eſt inter Theopompum & Scholiaſten noſtrum diſcrepantia, quorum ille Amphipolim, hic Potidæam Athenienſibus tradendam refert. Nemini dubium eſſe poteſt quin Theopompi prævalere debeat auctoritas, quippe qui eodem tempore, quo Philippus, vixerit, quique illius rerum geſtarum hiſtoriam conſcripſerit. Articulum, qui deeſſe videbatur, ante ἀπόῤῥητον reſtitui ex *Pith.* & *Ben.* α. ε. η. θ. Ejuſdem α. β. ε. κατασκευάσειν exhibent, ut & *Pith.* & *Wolfius*: κατασκευάσαι *Ald. Voſſ. Laud.* & *Barocc.*

Ib. Schol. l. 5. Ἀποςῆναι αὐτῷ] Corruptus locus ac mutilus, ſic, opinor, reſtituendus: διὰ τὸ μὴ καθαρῶς ἀποςῆναι αὐτῶν τὲς Ἀθηναίες, τὲς Ὀλυνθίες, χαρισάμενος αὐτοῖς τὴν Ποτίδαιαν, ἀπέςησεν Ἀθηναίων. *Wolfius.*

Ib. l. 11. Ἵνα συγγνώμην ἔχωσιν Ὀλύνθιοι] Εὕρωσιν, ut veniæ locus eſſet Olynthiis. Alioqui συγγνώμην ἔχειν eſt συγγινώσκειν, *ignoſcere, dare veniam.* Fortaſſe legendum, Ὀλυνθίοις δεδιέροις ἀπατωμένοις, ſubintellecto nominativo Ἀθηναῖοι: *ut Athenienſes veniam darent Olynthiis.* Idem.

Ib. l. 21. Φασὶ δὲ, ὅτι πάντοτε] Scribendum eſt ὅτι ἐ πάντοτε, ſententiâ id omnino poſtulante.

Ib. l. 35. Ἀπὸ τῦ χωρίε ὥσπερ τῦ ἐλέε] In foro Athenarum erat ara Miſericordiæ; cujus numini, quòd magna haberet in totâ hominum vitâ & caſuum varietate momenta, ſoli ex omnibus Græcis ſingu-

ſingularem quendam honorem habuerunt Athenienſes. *Pauſan.* Atticis. De Heraclidis vide *Diod.* l. v.

P. 50. l. 1. *Ποτίδαιαν οὖσαν ἡμετέραν*] De Potidæâ vide Notas ſupra p. 223. Corinthiorum (uti ibi diximus) colonia fuerat; tunc temporis Athenienſibus ſocietate erat conjuncta, quibus etiam tributum pendebat; poſteà verò ab iis defecit. Potidæatæ ab Athenienſibus obſeſſi, victi, domo pulſi ſub finem anni 2*di* belli Peloponneſiaci, in agrum Chalcidicum, & quo quiſque potuit, abiêre. Athenienſes coloniam in Potidæam deducunt, eamque incolunt. *Thucyd.* lib. ii. p. 245. In eâ etiam erat præſidium Athenienſe, quod Philippus ex urbe deduxit, & clementèr tractatum Athenas remiſit. *Diod.* l. xvi.

Ib. l. 2. *Τοὺς μὲν πρότερον συμμάχους ἡμᾶς*] Alterius membri ſumma eſt: Philippus Olynthios ad ſuam amicitiam pellexit. Quomodo? Potidæam noſtram civitatem vi captam abſtulit, (in quo fidem ſocietatis violavit, & variis pollicitationibus nos circumvenit) Olynthiis tradidit. Nullus ſcrupulus reliquus eſt, modò intelligas, eo tempore, quo iſta facta ſunt, Philippum fuiſſe Athenienſium ſocium. In Epiſtolâ certè quidem ſuâ ſcribit: *ἵν' ἐμμείνωμεν τοῖς ὅρκοις, καὶ ταῖς ὁμολογίαις*, &c. Sed Chronologia fortaſſe repugnat. Poſt *τὸ ἡμᾶς*, Aſteriſcus additus indicat dubitatum eſſe de lectione. Quid ſi *ἡμῶν*; ut de Potidæatis intelligatur, ſociis Athenienſium. Sed cum *Ποτίδαιαν οὖσαν ἡμετέραν* præcedat, fortaſſe parum convenit, eoſdem & *ὑπηκόους* & *συμμάχους* dici. Sed hæc hactenus. *Wolfius.* [Dubitationem, quam *Wolfius* propoſuit, ipſe eximit Demoſthenes, atque adeo Scholiaſten refellit, qui per *συμμάχους* Potidæatas intelligit, ſcilicet pro *ἡμᾶς* legendo *ἡμῶν*. Etenim ex ejus Oratione *περὶ*

Αλο-

Αλοννήσε p. 49. Ed. *Ben.* diſcimus non ſolùm Potidæam tum temporis Athenienſes incoluiſſe, quod modò diximus, verùm etiam iis cum Philippo ſocietatem tum interfuiſſe. Καίτοι Ἀθηναίων οἱ ἐν Ποτιδαίᾳ κατοικῦντες, ἐκ ὄντος αὐτοῖς πολέμε πρὸς Φίλιππον, ἀλλὰ ΣΥΜΜΑΧΙΑΣ, καὶ ὅρκων ὀμωμοσμένων, ὓς Φίλιππος τοῖς οἰκῦσιν ἐν Ποτιδαίᾳ ὤμοσεν, ἀφηρέθησαν ὑπ' αὐτῦ τὰ κτήματα. Neque ſanè neceſſarium eſt Philippo tum ſocios fuiſſe Athenienſes, ut rectè habeat recepta lectio: dicit enim τὺς πρότερον ζυμμάχυς, *antea ipſius ſociis*, nullo certo tempore deſinito, quod utique verum eſſe, ipſe alibi Demoſthenes teſtatur. In Orat. de Coron. p. 141.— ἐν τῇ πρὸς ὑμᾶς ἐπιςολῇ πρὸς τὺς ἑαυτῦ ζυμμάχυς: ſimilia in aliis paſſim locis occurrunt.

Ib. l. 3. Παραδῦναι δ' ἐκείνοις] Diodorus lib. xvi. ait Philippum pollicitum fuiſſe ſe Potidæam Olynthiis traditurum, cujus adipiſcendæ magno pridem ſtudio tenebantur; traditæ etiam non meminit, quod mirum videatur, cum id factum fuiſſe cum ex hoc tum ex aliis Demoſthenis locis ſatis manifeſtum ſit, Pydnam verò iis donaſſe refert cum agris & fundis territorii.

Ib. l. 4. & ſeqq. Θετταλὺς δ' νῦν τὰ τελευταῖα τῷ Μαγνησίαν παραδώσειν ὑπέχεσθ] Theſſali Græciæ populi inter Macedoniam & Thermopylas ſiti. Philippus a morbo recreatus, quo poſt acceptum ad Methones obſidionem vulnus laboravit, Olymp. 106. Ann. 4. ad Aleuadas adjuvandos profectus eſt, qui eum in Theſſaliam vocarunt, ut eos a novis ſuis ad Pheras tyrannis liberaret. Eorum afflictorum miſerationi admiſta eſt nonnulla etiam commodi ſui ratio. Hujuſce expeditionis curſu, Magneſiam cepit, urbem Theſſaliæ ad Ægei Maris littora. Theſſalis Magneſiam ſibi vindicantibus illicò ſe eam redditurum Philippus fidem dedit, ſatis intereà cavens, ut

ut ne eam omnino liberaret. *Tourrellus.* [Aleuadæ ipſi poſteà tyrannide potiti ſunt, a quâ eos Philippus dejecit. Vide *Schol.* p. 134. ad voces καὶ τοὺς Παγασάς.]

Ib. l. 5. & 6. Καὶ τὸν Φωκικὸν πόλεμον πολεμήσειν ὑπὲρ αὐτῶν ἀναδέξασθαι] Vide Notas ſupra p. 237. *Juſtinus* lib. viii. 2. de hoc Bello—*Thebani Theſſalique non ex civibus ſuis, ne victoris potentiam ferre non poſſent, ſed Philippum Macedoniæ regem ducem eligunt, & externæ dominationi, quam in ſuis timuerunt, ſponte ſuccedunt.* Quàm bene id iis ſucceſſerit, ex eodem diſcimus: etenim paulò pòſt hæc habet. *Sed nec Philippus melioris fidei adverſus ſocios fuit: quippe veluti timens ne ab hoſtibus ſacrilegii ſcelere vinceretur, civitates quarum paulo ante dux fuerat, quæ gratulatæ illi ſibique victoriam fuerant, hoſtiliter occupatas diripuit. Conjuges liberoſque omnium ſub coronâ vendidit: non deorum immortalium templis, non ædibus ſacris, non diis penatibus publicis privatiſque, ad quos paulo ante ingreſſus hoſpitaliter fuerat, pepercit: prorſus ut non tam ſacrilegii ultor extitiſſe, quam ſacrilegiorum licentiam quæſiſſe videretur.*

Sect. IV.

P. 51. l. 10. Πιστεύουσιν] Sententia futurum poſtulat; itaque πιστεύσουσιν emendavi, præeunte *Wolfio*, ſuffragante etiam MSto *Laud.* & *Pith.*

Ib. l. 11. Παρὰ τὴν αὐτῶν ἀξίαν] Præter dignitatem ſuam, indignis modis, contra quàm expectârant: ἀξίαν, id eſt dignitatem hic tribuit Theſſalis, quos priore [id eſt tertiâ nobis] oratione ut perfidos criminatus eſt: ut oſtendat, Theſſalos, quamquam improbos, tamen Philippo eſſe meliores,

res, digniores qui eidem imperent, quàm ſerviant, &c. *Wolfius.*

Ibid. Δεδουλωμένοι Θετταλοί] Quibus artibus Philippus Theſſaliam in ſervitutem redegerit, eleganter narrat *Polyæn.* Stratagem. iv. 20. Φίλιππος ποθῶν κτήσασθαι Θεσσαλίαν, αὐτὸς μὲν φανερῶς οὐκ ἐπολέμει Θεσσαλοῖς. Πελινναίων δὲ πολεμούντων Φαρσαλίοις, καὶ Φεραίων Λαρισσαίοις, τῶν δὲ ἄλλων ἐς τούτους διῃρημένων, ἀεὶ προσεβοήθει τοῖς καλοῦσι. νικῶν δὲ, οὐκ ἀναστάτους ἐποίει τοὺς ἡττωμένους· ὅπλα οὐ παρῃρεῖτο· τείχη οὐ κατέβαλε· τὰς στάσεις ἔτρεφε μᾶλλον ἢ ἔλυεν· τῶν ἀσθενεστέρων ἐπεμελεῖτο· τοὺς δυνατωτέρους καθῄρει· τοῖς δήμοις φίλος ἦν· τοὺς δημαγωγοὺς ἐθεράπευεν· τούτοις τοῖς στρατηγήμασι Φίλιππος ἐκράτησε Θεσσαλίας, οὐ τοῖς ὅπλοις. Vulteio interprete: *Philippus cum Theſſaliam ſuæ ditionis facere cuperet, ipſe quidem nullum apertè bellum Theſſalis inferebat. Sed cum Pallenenſes* [ſcribe *Pelinnenſes*] *cum Pharſaliis bellum gererent, & Pherenſes cum Lariſſæis, aliique alterutrorum partibus adhærerent, ſemper auxilio veniebat iis qui ejus opem implorarent. Victoriam verò nactus, exciſionem aut vaſtitatem nullam victis inferebat, arma non eripiebat, muros non demoliri, factiones magis alere quàm diſſolvere, imbecilliorum curam gerere, potentiores affligere, atque de medio tollere, populis amicus eſſe, tribunos plebis & oratores colere. His ſtratagematis Philippus Theſſaliam ſubigebat, non armis.*

P. 52. l. 1. Καὶ μὲν εἴτις ὑμῶν] Poſtquam oſtendit, ſocios cæteroſque Græcos malè velle Philippo; refutat opinionem de vi & potentiâ: ſumpto argumento a naturâ, & ingeniis hominum, maximè Græcorum. Locum hunc *Cicero* ii. de Officiis, copioſiùs tractavit: quem his verbis concludit: *peſſimum diuturnitatis cuſtodem eſſe metum*; *benevolentiam vero fidelem vel ad perpetuitatem.* Wolfius.

Ib. l. 7. Ταῦτα ζυμφέρῃ] Omnino reſcribendum

 eſt

eſt ταῦτα, ut legitur in Orat. in Epiſtolam Philippi, p. 89. ubi hæc ſententia ad verbum fere iterum occurrit.

Ib. l. 8. Φέρειν τὰς ζυμφορὰς] Ferre caſus, id eſt, non tantùm tolerare labores: ſed, ne cladibus quidem acceptis, a ſocietate recedere ſolent. *Wolfius.*

Ib. Schol. l. 28. Στρατηγοῖς καὶ ςρατιώταις] Non bene hunc locum interpretatus eſt Scholiaſtes. Etenim per haſce voces πᾶσι τοῖς μετέχουσι τοῦ πολέμου non ſolùm imperatores & milites, verùm etiam ſocii omnes intelligendi ſunt. Supra in Philippicâ p. 11. dixit, Philippi ſocios metu ſolo retentos eſſe, quo minùs ab eo deſciſcerent: infra p. 56. & infirmos & infidos eos eſſe affirmat; mox p. 58. & 59. quomodo ei res ſit cum militibus ſuis, exponit.

P. 53. l. 2. Ἅπαντα ἀνεχαίτισε καὶ διέλυσεν] *Budæus*, & ex eo *Henricus Stephanus*, hæc ita vertit: *omnia retroagit, rerumque proceſſum interpellat & abrumpit:* ſed non videtur mentem Demoſthenis attigiſſe. Ανεχαίτισε hoc in loco idem ſonat ac ἀνέτρεψε, ſicuti exponit Scholiaſtes, & *Harpocratio*; ad quem *Mauſacus* vocabulum hoc inter vocabula grandiloquentiæ & ſublimis ſermonis relatum eſſe a Criticis *Plinio*, *Dionyſio*, *Longino*, & aliis, obſervat: eumque ſenſum ipſe Demoſthenes confirmat, qui in Orat. in Epiſt. Phil. ubi eadem fere ad verbum repetuntur, pro ἀνεχαίτισε, διέσεισε dixit, καὶ διέλυσεν.

Ib. l. 3. & ſeqq. Οὐ γάρ ἐςιν,——— δύναμιν βεβαίαν κτήσασθαι] Ad res feliciter agendas plurimum conferre pietatem erga does, & juſtitiam erga homines, hoc eſt quod ſæpe ſæpius prædicat Demoſthenes. Contra, nihil omnino ſtabile eſſe quod juſtitiæ fundamento haud nititur. Illuſtris eſt in hanc ſententiam locus Orat. de Coron. p. 178. Θεάσασθε τοίνυν ὡς ζαθρὸν, ὡς ἔοικεν, ἐςὶ φύσει πᾶν ὅ,τι μὴ δικαίως ᾖ πε-

ἢ πεπραγμένον. *Spectate autem quàm naturâ ſit ruinoſum, uti par eſt, quicquid non rectè actum fuerit.*

Ib. l. 4. Καὶ ἐπιορκοῦντα] *Caſaubonus*, ad Equit. Ariſtoph. ver. 298. voc. ἐπιορκῶ, hæc obſervat. "ὅρκος, *jusjurandum* : ἐπιορκεῖν, propriè *jusjurandum aliud addere, iterum jurare.* Uſus auctorum obtinuit, ut ponatur in malam partem de pejerante ; quaſi monerent nos viri ſapientes non multum intereſſe inter pejerantem, & ſæpe jurantem ; ut rectè diſputat Hierocles in Carmina Pythagoræ. Lyſias in Theomneſtum ἐπιορκήσαντα expoſuit ὀμόσαντα, *eum qui juravit.* Harpoc."

Ib. l. 10. Περὶ αὐτὰ, καταῤῥεῖ] Valdè arridet *Wolfii* conjectura, qui pro περὶ αὐτὰ, παρ' αὐτὰ legendum cenſet, *per ſe ipſa*, id eſt, ipſa ſeſe deſtruunt, ſuâ ſponte dilabuntur, decidunt inſtar floſculorum, cum vel aruerunt, vel vento agitantur. Hic planè loci ſenſus eſt, atque ita eum interpretantur *Nic. Carrus*, & *Tourrellus.* Illud αὑτὰ aſpiratè non neceſſarium eſt, cum apud optimos ſcriptores αὑτὰ pro αὐτὰ frequentiſſime invenies. Veriſimile eſt ſcripſiſſe Demoſthenem παρ' ἑαυτὰ, a quo facilior adhuc erat lapſus in περὶ αὐτὰ.

Ib. Schol. l. 11. Πολιορκοῦντα] Επιορκοῦντα legi, & ſcriptura autoris, & ſententia poſtulat. *Wolfius.*

Ib. l. 26. Τοῦ λῃστοῦ &c.] *Morellius* habet τοῦ κλέπτου, φῶρ γὰρ ὁ κλέπτης : quæ lectio melior videtur.

SECT. V.

P. 54. l. 13. Παγασὰς ἀπαιτεῖν] Pagaſas, Theſſaliæ oppidum in Promontorio Pheræorum ſitum, Philippus quinque annos ante habitam hanc orationem in poteſtatem ſuam redegerat. Vide ſupra p. 264.

Ibid. Καὶ περὶ Μαγνησίας] Vide ſupra p. 291.

Ib. Schol. l. 1. Τινὲς λαμβάνονται] ἐπιλαμβάνονται legendum. [Quod *Morellius* etiam admonuit.] κάτωθεν, ab imis, quaſi dicas, de infra, ut ἄνωθεν deſuper, τὸ ἀκόλουθον conſequens, id eſt, quod ſequatur, vel, quàm aptè hoc dicatur. *Wolfius.*

Ib. l. 19. Εκάτερον γὰρ χρεῶν] Τοῦ ἑτέρου ambiguum eſt, utrumne ad χρεῶν, an verò ad ἐργάζεσθαι βλάβην. Ego utrique cenſeo pertinere. Nam nec celeriter facta laudantur, ſi bene facta non ſint: & bene facta propter longiorem moram minus celebrantur. *Idem.*

P. 55. l. 5. Ὡς ἅπας μὲν λόγος] Alludit ad ignavam Athenienſium eloquentiam. Sic Iſocratis Archidamus ἀεὶ ἐνόμισε τοὺς περὶ τοὺς λόγους διατρίβοντας, ἀργοτέρους εἶναι τὰς πράξεις. Ubi multum verborum, ibi plerunque eſt parum rerum: nec ab re Turnus Drancen objurgat his verbis:

— An tibi Mavors
Ventoſâ in linguâ, pedibuſque fugacibus iſtis
Semper erit? —

Huic Ciceronianum dictum opponatur: *Ubi rerum adſint teſtimonia, nihil opus eſſe verbis.* Idem.

Ib. l. 8. Ὅσῳ γὰρ ἑτοιμότατ'] Αντὶ τοῦ, πολλῷ ἑτοιμότερον τῶν ἄλλων· πολλὰ μὲν ἐπαγγελλόμενοι, ὀλίγα δ' ἐπιτελοῦντες. *Idem.* [*Pith.* ἑτοιμότερον habet.]

Sect. VI.

Ib. l. 13. Εἴπερ τις ὑμῖν προσέξει] Αντὶ τοῦ, εἰ βουλόμενοι προσέχειν τινὰ ἡμῖν. *Idem.*

Ib. l. 14. Κἂν ταῦτα ἐθελήσετε] Hactenus conſilium: cujus nunc fructum exponit, & magis etiam Macedonum vires extenuat, quod & per ſe parvæ ſint, & Philippo parum fidæ. *Idem.*

Ib.

Ib. Schol. l. 15. Τὸ ἀπὸ Ἀθηνῶν εἰς Ὄλυνθον ἐλθεῖν] Quale ſomnium ſomniatus eſt bonus Scholiaſtes, cum hanc vocis μεταστᾶσιν explicationem excogitârit! Sententia eſt, Athenienſes omninò alios homines fieri debere: id quod & μετάστασις & μεταβολὴ ſignificat, illa autem vox animi potiùs mutationem, ut cauſam, hæc novam agendi rationem, ut effectum reſpicere videtur.

Ib. l. 23. Πιστεύουσιν] Sententia futurum poſtulat: atque ita legendum *Morellius* etiam admonuit.

P. 56. l. 9. Ὑμῖν ἐπὶ Τιμοθέου πρὸς Ὀλυνθίους] Nullus, quod ſcio, Hiſtoricorum hujus expeditionis mentionem fecit, excepto *Nepote*, qui quidem inter Timothei præclarè facta, Olynthios eum ſubegiſſe refert, de Macedonicis autem copiis ei conjunctis nihil dicit.

Ibid. Ἐπὶ Τιμοθέου] Timotheus, ejus Cononis filius, qui Athenas a Lacedæmoniis afflictas reſtauravit: eique in iſto opere ſtrenuus etiam adjutor. Plures poſteà urbes, inter alias verò Potidæam, patriæ ſuæ recuperavit. Nemo alius imperator belli ſortem expertus eſt minùs inconſtantem: etenim nihil unquam aggreſſus eſt quod ei non proſperè ſucceſſit. Felicitatem eam qui illi invidebant dormientem eum pingebat, Fortunâ interim prope ipſum urbes retibus capientem. Quibus ille immotus: *Urbes dormiens capio: ecquid vigilans non faciam?* Tourrellus. [Confer *Schol.* ad Plut. Ariſtoph. ver. 180.]

Ib. l. 11. Τοῦτο συνεχμ.] *Pith.* πιστὸ: mox *Ald. Voſſ.* & *Barocc.* ἐβοήθησαν.

Ib. Schol. l. 20. Πατὴρ Χόνωνος] *Wolfius* legit υἱός: ignorabat ſcilicet Timotheum filium etiam habuiſſe Cononem, quod tamen quiſque novit, qui modò ejus vitam in *Nepote* legerit.

Ib. l. 27. Γυναῖκα ἢ συγ.] Τὸ τινὰ ex *Ben.* η. inſerui:

rui: mox, *Morellium* ſecutus, ἐπιγράφοντας, & ἐπιλῦντας lego ut ad accuſativum ζωγράφους referatur. Si retineatur nominativus, ſubintelligendum eſt εἰώθασι, a quo regatur infinitivum ζυγγράφειν: deinde βαστάζειν omnino mendoſum eſt, niſi præceſſiſſet ἱστάντας: copulativâ particulâ non ſinente hoc in infinitivo, illud in participio efferri: itaque βαστάζουσαν reſcripſi, a quo facilis erat lapſus in βαστάζειν, tribus literis intermediis, quæ ad finem verſûs, uti probabile eſt, ſcriberentur, prætermiſſis, & τῷ α in Dipththongum ει converſo.

P. 57. l. 2. Ἐπὶ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν ἐβοήθησε] Tiſophonum, Pitholaum, Lycophronem intelligit, tyrannos apud Pheras conſtitutos: qui, cum tæderet ipſos ſcilicet patriæ Liberatores diutiùs vocari, fratris ſui Alexandri, quem ipſius conjuge adjutrice morte multaſſent, tyrannidem ipſi poſteà reduxerint, Olymp. 106. Ann. 4. *Tourrellus.* [Vide Notas, p. 291. conſule etiam *Diod.* l. xvi. & *Xenophon.* lib. vi.]

Ib. l. 11. Μὴ γὰρ οἴεσθε] Omnino conferendus eſt ſimilis locus in Orat. ad Ep. Philipp.

Ib. Schol. l. 1. Αυτὸν νεμεσήσαντος τῇ] Lego αὐτῷ νεμεσήσαντος ἐπὶ τῇ ἀλαζονείᾳ. & poſteà ἀσθενῆ & ἰσχυρὰν lego, pro ἀσθενὲς & ἰσχυρόν. refertur enim ad δύναμιν, niſi ἔθνος ſubintelligere malis, quòd erit longè petitum. *Wolfius.* [Ego in eo tantùm à *Wolfio* diſcedo, quòd, pro ἀσθενὲς non ἀσθενῆ, ſed ἀσθενεστέραν, reſcripſerim: eam ob cauſam ſcilicet, quoniam comparativo opus eſſe videatur, & ſequatur paulo poſt καί φαμεν ὅτι ἀσθενεστέραν: denique ab eo probabiliùs ortum videtur mendoſum ἀσθενὲς, duabus ultimis ſyllabis pætermiſſis, quàm ab illo altero ἀσθενῆ.

P. 58. l. 3. Καὶ τοῦτο ἐζήλωκε] Τὸ δόξαν λαβεῖν. Nam δόξης ἐπιθυμεῖ præceſſit. *Wolfius.*

Ibid.

Ibid. Προῄρηται πράττων] Decrevit agendo & periclitando, id eſt, rebus gerendis & periculis adeundis, ſi quid acciderit, pati, id eſt, mori non recuſat. Suprà, τοῦτο ἐζήλωκε pro τὴν δόξαν ἐζήλωκε, gloriam admiratur, ſummum bonum in gloria collocat. *Cic.* I. Offic. de fortitudine agens, *Eſt*, inquit, *in hoc genere moleſtum, quod in maximis animis ſplendidiſſimiſque ingeniis plerunque exiſtunt honoris, imperii, potentiæ, gloriæ cupiditates.* Idem.

Ib. Schol. l. 14. Τὴν ἐμπειρίαν τῶν πολεμίων] Hoc ferri poſſe ait *Wolfius*, malle autem ſe πολέμων vel πολεμικῶν: poſterius magis placet, & probabilius eſt prætermitti literam a librariis quàm inſeri, ἐμπειρίαν τῶν πολεμίων nemo unquam, ut opinor, dixerit.

Ib. l. 22. Λάφυρα καὶ τὰ τοιαῦτα] Facilè *Wolfii* ſententiæ accedo, qui aliquid hìc deeſſe ſuſpicatur; cujuſmodi ſit ἀνδράποδα καὶ ὑποζύγια. In ejus Edd. interſeritur ἀνδράποδα, quæ lectio confirmatur a voce τρέφειν paulo pòſt ſequenti.

P. 59. l. 3. & ſeqq. Οὔθ' ὅσ' ἂν πορίσωσιν — ἔχοντες διαθέσθαι] *Wolfius* ita hæc vertit: *Neque etiam quæ ſic quæſita tenent, ſuo arbitratu collocare poſſunt.* Peſſimè. οὐκ ἔχοντες idem ſonat ac οὐ δυνάμενοι, ut in Scholiaſte eſt. Supra dixit οὔτ' ἐώμενοι. Illud οὕτως a Scholiaſte additum putat.

SECT. VII.

Ib. l. 8. Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ τῶν Μακεδόνων] Poſtquam & ſociorum & Macedonum fidem in dubium vocavit, etiam mercenarios milites in contemptum adducit. *Wolfius.*

Ib. Schol. l. 2. Ἄλλως] Quæ ſequuntur non agnoſcit *Wolfius*: a Suidâ deſumpta eſſe videntur: ex

quo Ed. Doctiſſ. *Kuſt.* illud παραγνοῶν repoſui pro παρών.

P. 60. l. 1. Πεζέταιροι] *Meurſius* Att. Lect. lib. ii. cap. 11. "Qui πεζέταιροι fuerint expediam; "atque initio deſcriptionis varietate omnino mihi "differendum. Certè tripliciter ſcribi apud Auc-"torem animadverto. Πεζαίτερος, Πεζέτερος, & "Πεζέταιρος. Apud Demoſthenem Olynth. ii. "item Harpocrationem, & Suidam, Πεζαίτεροι "exaratum eſt; apud Plutarchum in Flaminio, "Pollucem lib. i. cap. 9. [ſcribe 10.] Sect. 23. "& Heſychium, Πεζέτεροι legitur. Diſputat plu-"ribus de ſcriptione Ulpianus ad citatam Demoſ-"thenis Orationem. Πεσαίτεροι. Πολλαὶ περὶ τούτου "— &c. Quæ totidem verbis tranſcripſit Auc-"tor Etymologici." [In eo autem male hodie legitur οἱ μὲν αὐτῶν, & mox ad finem abeſt vox διάφορος poſt ἡ δὲ γραφή. Eſt autem alter in eodem locus, col. 699. qui videtur *Meurſium* effugiſſe; ubi rectè ſcribitur hoc nomen, aliaque ejus Etymologia profertur. Πεζέταιρος. Δημοσθένης Φιλιππικῶν δευτέρῳ. Καὶ τῶν Μακεδόνων τοὺς πεζεταίρους καλουμένους, ὄντας δὲ ἀπολέκτους, ἔβαλεν εἰς τὴν Ἰλλυρίδα ἔχων. Πεζεταίρους εἶναι φασὶν ἀπὸ ὁδοιπορικῶν ἔργων ἑταίρους γεγονότας· οἱ δὲ, τοὺς περὶ τὸ σῶμα τοῦ Φιλίππου φρουρούς. ἦσαν δὲ οὗτοι καὶ πρῶτοι καὶ ἰσχυροί· ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν πεζῶν. πέζαι γὰρ λέγονται αἱ ὦαι τῶν ἱματίων· ἐπὶ ἔξωθεν περὶ τὸ ἱμάτιον εἰσὶ κατεσκευασμέναι.] "Euſtathius ad "Iliad. δ'. [p. 359.] Οἱ Πεζέτεροι τάγμα καὶ αὐ-"τοὶ στρατιωτικόν. ὧν ἡ γραφὴ διάφορος. οἱ μὲν γὰρ ἐν "τρισὶ ψιλοῖς ε γράφονται κατὰ τοὺς παλαιοὺς, στρατιῶ-"ται ὄντες τὴν μὲν μίαν πέζαν ὡπλισμένοι, τὴν δὲ ἑτέ-"ραν γυμνοί. ἄλλοι δὲ τὴν παραλήγουσαν διὰ διφθόγγου "ἔχουσιν, ὡς ἐν πεζοῖς ἑταῖροι ὄντες τῷ ἄρχοντι, διὰ τὸ "ἐν μάχῃ ἀπόλεκτον κατ' ἀνδρίαν ὁποίων φασὶ καὶ Δημοσ-"θένης μέμνηται ἐν τοῖς Φιλιππικοῖς. ἡ μέντοι ἀναλογία

"γρά-

" γράφει τὴν προπαραλήγουσαν ἐ διὰ διφθόγγου τοῦ λό-
" γε προσαίτεξ@, καὶ τῶν ὁμοίων. Expediam paucis
" univerſum hoc negotium. Diverſitas lectionis
" diverſam Etymologiam Grammaticos excogita-
" re coegit. Ac primùm Πεζαίτερ@ omninò nau-
" ci non eſt, natum ex confuſione diphthongi. Πε-
" ζέτερ@ aliquam ſpeciem habet, ſed tamen falſa
" eſt Etymologia. Nam, ſodes, quæ eſt ratio,
" ut ab armaturâ tali Πεζέτεροι dici milites debeant?
" Certè Πεζέτερ@ ſecundum Etymologiam eſt, ὁ
" ἑτέραν μόνον πέζαν ἔχων. Vera extra controverſi-
" am omnem ſcriptura eſt, Πεζέταιρ@. Habes
" rationem nominis manifeſtam. Alexander, qui
" in exercitu ſuo illuſtriores eſſent, equitare aſſue-
" fecit, ac Ἑταίρους appellavit: ignobiliores, pedeſtri
" militiæ aſſignatos & in cohortes decuriaſque
" diſtributos, Πεζεταίρους nominavit; ut nominis
" honore, qoo ſocios eos indigitabat, quemadmo-
" dum Imperatores Romani *Commilitones*, alacrio-
" res promptioreſque ad capeſſenda militiæ munia
" efficeret. Anaximenes Φιλιππικῶν lib. i. ubi de
" Alexandro loquitur: Ἔπειτα τοὺς μὲν ἐνδοξοτάτους
" ἱππεύειν συνεθίσας, ἑταίρους προσηγόρευσε· τοὺς δὲ πλεί-
" στους, καὶ τοὺς πεζοὺς, εἰς λόχους, καὶ δεκάδας, καὶ τὰς
" ἄλλας ἀρχὰς διελὼν, πεζεταίρους ὠνόμασεν. ὅπως ἑκάτε-
" ροι, μετέχοντες τῆς βασιλικῆς ἑταιρίας, προθυμότατοι
" διατελῶσιν ὄντες. Præclarum optimi ſcriptoris
" fragmentum, quod Harpocration nobis repræ-
" ſentat in Πεζαίτερ@; & ex eo, ut ſolet, Suidas.
" Sed corruptè quoque illic hodie editur Πεζαιτέρους,
" pro Πεζεταίρους. Non dubito, quin meam de
" hujus dictionis ſcripturâ ſententiam facilè viris
" doctis ſim probaturus.

Ibid. Πεζέταιροι] Per hanc vocem *Tourrellus* Phalangem Macedonicam intelligit, cujus auctor extitit Philippus. De eâ *Diod.* lib. xvi. prope initium de Philippo

Philippo loquens: ἐπενόησε δὲ καὶ τὴν τῆς Φάλαγγος πυκνότητα καὶ κατασκευὴν, μιμησάμενος τὸν ἐν Τροίᾳ τῶν Ἡρώων συνασπισμόν· καὶ πρῶτος συνεστήσατο τὴν Μακεδονικὴν Φάλαγγα. *Novam quoque condenſati agminis ſtructuram excogitavit, uſitatam Heroibus ad Trojam clypeorum conſertionem imitatus. Primuſque adeo Phalangis Macedonicæ concinnator eſt.* Vide *Euſtath.* ad Il. ν. ver. 26. Eâ nihil unquam fuit in bello terribilius, ut ex plurimis diverſorum auctorum locis diſcimus, tum verò præcipuè ex Polybii fragmento, p. 1015. ubi de L. Æmilio Paulo hæc habet: ἀνθωμολογεῖτο πρός τινας τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ μηδὲν ἑωρακέναι φοβερώτερον Μακεδόνων φάλαγγος. Nondum autem ſub Philippo autore ad ſummam ejus perfectionem acceſſerat: quare minùs παράδοξον in Demoſthene videatur eam tantopere extenuare. In Orat. ad Ep. Phil. p. 90. ubi ferè eadem repetit, habet τοὺς δὲ περὶ αὐτὸν ὄντας ΕΤΑΙΡΟΣ καὶ τοὺς τῶν ξένων ἡγεμόνας δόξαν μὲν ἔχοντας ἐπ' ἀνδρίᾳ, περιδεῶς δὲ μᾶλλον τῶν ἀδόξων ζῶντας.

Ib. l. 2. Συγκεκροτημένοι τὰ τοῦ πολέμου] Δεινοὶ πολεμισταὶ, *Heſychius*, συγκροτεῖν. συμπράττειν, συνάγειν. *Suidas*, αὔξειν, συνιστᾶν, συνδεῖν. πρὸς ἁρμονίαν ἄγειν, συνέχειν συμπράττειν. *Varinus*, ἐπὶ τῶν χαλκέων κυρίως, καὶ ἀπὸ τούτου, ἐπὶ τῶν συμφωνούντων. συγκροτεῖν δύναμιν, *cogere copias.* συγκεκροτημένοι, ἐσκευωρημένοι, συνεσκευασμένοι. Videtur non tam fortitudinem & peritiam rei militaris (etſi has quoque) quam concordiam & mutuas operas ſignificare. *Wolfius.*

Ib. l. 6. & ſeqq. Εἰ μὲν γάρ τις —— τούτους μὲν φιλοτιμίᾳ πάντας ἀπωθεῖν] Quin & ipſe Philippus plus ſe lætitiæ ex proſpero ſtratagemate, quam ex quâlibet victoriâ, capere fatebatur. *Diod.* l. xvi. *Quicquid ex Stratagemate honoris eſt, eum,* inquit, *totum mihi vendico; at vero quum feliciter pugnatum ſit, in ejus gloriæ ſocietatem milites noſtri & duces*

ſe

ſe offerunt. Polyæn. l. iv. c. 2. Legimus eum in duces ſuos eo magis præ invidiâ injurium fuiſſe, quo ipſi illuſtriores ſe præbuerint: quod vitium humile prorſus & malignum neque ipſe effugit Alexander. Urebatur ſcilicet nimio Perdiccæ, Lyſimachi, Seleuci, Antigoni fortitudinis fulgore, odioque habebat ipſorum fortunam nimis proſperam. [*Æl.* Var. Hiſt. l. xii. c. 16.] *Tourrellus.* [Vide iterum Demoſthenis locum ſupra citatum.]

Ib. l 7. Οἷος ἔμπειρος] Τοιοῦτος οἷος, id eſt, εἴ τις ἔμπειρός ἐστι πολέμου. Elegantis Pleonaſmi ſpeciem habet. Sic paulo pòſt, τοιούτους οἵους μεθυσθέντας ὀρχεῖσθαι, id eſt, τοὺς ὀρχουμένους ἐπειδὰν μεθυσθῶσι. *Wolfius.*

Ib. Schol. l. 3. Ξενικά τινα στρατεύματα] *Wolfius* deeſſe hìc aliquid ait, cujuſmodi ſit ἔχει δύναμιν. Atqui faciliùs, ideóque veriùs, ſanari poteſt locus, mutato tantùm οὖν in οὐ, ut referatur ad οὕτως ἔχουσιν.

Ib. l. 17. Παρ' αὐτοῖς στρατιώταις] Fortaſſis παρ' αὐτοῦ στρατιῶται. *Wolfius.* [Et ſic quidem *Ben.* η. *Etymol.* & *Meurſ.* loco ſupra citato, παρ' αὐτοῖς στρατιῶται.]

Ib. l. 29. Φυλάττωσιν αὐτόν.] Scilicet οὕτω καλεῖσθαι. *Wolfius.*

Ib. l. 38. Ἡ γενικὴ] *Benenatus* ita habet: ἡ γενική· ἡ δόξα· in *Wolfio* ἡ γενική non leguntur. Fortaſſis legendum eſt ἡ γενικὴ, ἀπὸ τῆς δόξης οὐδεὶς, οὐδενός.

P. 61. l. 4. Εἰ δέ τις σώφρων] Propoſitio eſt, Satellites nihilo præſtantiores eſſe aliis. Confirmatio conſtat remotione partium: 1. Viri fortes pelluntur ex æmulatione. 2. Viri modeſti negligunur. Reſtant igitur latrones, adulatores, ludiones, ſcurræ, fæx & ſentina hominum. *Wolfius.*

Ib. l. 7. Κορδακισμοὺς] Hujuſce ſaltationis mentionem facit Comicus in *Nub.* ver. 540. οὐδὲ κόρδακ' εἵλκυσεν, ad quæ verba ita Scholiaſtes: τρία εἴδη ὀρχήσεως,

χήσεως, Εμμέλεια μὲν Τραγική· Σικιννὶς Σατυρική· Κόρδαξ Κωμικὴ, ἥτις κινεῖ αἰσχρῶς τὴν ὀσφύν. Tres hæ celeberrimæ erant apud veteres ſaltationis ſpecies: præter has autem aliæ bene multæ; de quibus omnibus conſule *Pollucem* lib. iv. cap. 14. *Jul. Cæſ. Scalig.* de Comœdiâ & Tragœdiâ cap 14. *Jul. Cæſ. Buleng.* de Theatro lib. i. cap. 52. *Palmerius* ad Ariſtophanis locum citatum: "Ex his "patet quam antiquus ſit mos ſaltationum impu- "dicarum. Nam & ſaltatio, quæ Κόρδαξ dicitur, "in Græciam ex Aſiâ jam a Pelopis tempore ve- "nerat, ſi fides Pauſaniæ in *Heliacorum* 2. Οτι οἱ "τοῦ Πέλοπος ἀκόλουθοι τὰ ἐπινίκια ἤγαγον περὶ τῇ Θεῷ "ταύτῃ, καὶ ὠρχήσαντο ἐπιχώριον τοῖς περὶ τὸν Σίπυλον "ὄρχησιν. Tyrii forte, ex Aſia eam accipientes, "Gades & Bæticam uſque eam attulerunt; ubi "invaluit, teſte Martiali:

Edere laſcivos ad Bætica cruſmata geſtus,
Et Gaditanis ludere docta modis.

"Et mirum eſt, eam adhuc durare in iis partibus "ubi ſub nomine *Sarabandæ* frequentatur: & in- "de mos ad nos uſque fluxit, & vox etiam Hiſ- "panica nunc obtinet. Olim verò eam ſaltatio- "nis ſpeciem proavi noſtri vocabant Gallicâ voce, "*une gaye antiquaille*; ſcilicet ob ejus antiquitatem "& laſciviam.

Ib. l. 8. Παρεωρᾶσθαι καὶ ἐν οὐδενὸς εἶναι μέρει τὸ τοιοῦτον] *Laud. Barocc.* & *Pith.* παρεῶσθαι habent: & ſic etiam *Ald.* Aſteriſco tamen præfixo, & inter varias lectiones παρεωρᾶσθαι exhibito: quæ certe germana lectio eſt, quamque Scholiaſten etiam agnoſcere ſatis manifeſtum eſt, quamvis in eo corruptè legatur παρεῶσθαι. *Athenæus* lib. vi. p. 260. ex Theopompo: Φίλιππος τοὺς μὲν κοσμίους τὰ ἤθη καὶ τοὺς τῶν ἰδίων ἐπιμελουμένους ἀπεδοκίμαζε· τοὺς δὲ πολυτελεῖς, καὶ ζῶντας ἐν κύβοις καὶ πότοις ἐπαινῶν ἐτίμα. τοιγαροῦν οὐ μόνον

μόνον αὐτοὺς τοιαῦτα ἔχειν παρεσκεύαζεν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἄλλης ἀδικίας καὶ βδελυρίας ἀθλητὰς ἐποίησεν. τί γὰρ τῶν αἰσχρῶν ἢ δεινῶν αὐτοῖς οὐ προσῆν, ἢ τί τῶν καλῶν καὶ σπουδαίων οὐκ ἀπῆν; * * * * * * * * * * * * * * *
* *

πρὸς δὲ τούτοις ἀντὶ μὲν τοῦ νήφειν, τὸ μεθύειν ἠγάπων· ἀντὶ δὲ τοῦ κοσμίως ζῆν, ἁρπάζειν καὶ φονεύειν ἐζήτουν. καὶ τὸ μὲν ἀληθεύειν καὶ ταῖς ὁμολογίαις ἐμμένειν οὐκ οἰκεῖον αὐτῶν ἐνόμιζον· τὸ δ' ἐπιορκεῖν καὶ φενακίζειν, ἐν τῷ σεμνοτάτῳ ὑπελάμβανον. Dalechampio interprete : *Philippum modeſtos homines, bene moratos, & ad rem familiarem attentos contempſiſſe, ſumptuoſos autem, in compotationibus aleâque vitam traducentes, collaudaſſe, & honoraſſe : nec tantam iis vitiis ut operti forent adcuraſſe, ſed etiam ut aliorum generum improbitatis ac injuſtitiæ eximii propugnatores & athletæ periti forent. Ecquid enim turpe vel ſceleſtum ab illis abſuit ? quid contra honeſtum probumve adfuit ?* *
* *

Præterea ſobrietatem ii peroſi temulentiæ dediti fuere : ab omni modeſtia prorſus alieni, quos rapinis ſpoliarent, & trucidarent, inveſtigabant : vera loqui, & pacta ſervare ſe indignum eſſe credebant : alios contra decipere, & pejerare, arbitrabantur eſſe maximè laudabile.

Ib. Schol. l. 28. Τοῦτο βίον] Sic recte legi putat *Wolfius* ; ut intelligas autoris verba τὴν καθ' ἡμέραν ἀκρασίαν, quo ſenſu ipſe viderit. Nos, *Morellium* ſecuti, nullâ dubitatione τοῦτον emendavimus. Niſi fortè ſubintelligere placeat præpoſitiomem κατὰ, ut τοῦτο βίον ſignificet, *id genus vitam.*

P. 62. l. 2. Κόλακας] Rei amplificandæ ſtudium quavis in natione iſtiuſmodi homines circa ſolium gregatim cogit. Suos Philippus habuit, eoſque regificè muneratus eſt. Thraſydæus coronam eâ arte

arte ſuæque gentis in Theſſaliâ imperium eſt adeptus. Quid Cliſopho, qui omnes planè exuperavit, ex eâ rediit, equidem ignoro. Ille ad magiſtrum ſuum ſingulis in rebus fideliter imitandum totum ſe compoſuit. Itaque coclitem egit, cum Philippus oculo damnatus eſſet ad Methonam: rurſus cum crus oblæſum regi ac luxatum fuiſſet, eodem crure claudicavit. Denique nihil aut edere aut bibere Philippus poterat, quod palato diſpliceret, quin ad ipſius vultûs ſimilitudinem ſuum quoque Cliſophus contraheret. Servum eum natura fecerat, adulatio reddidit ſimium. Nonnunquam facetias affectavit; aliquando increpante eum Philippo, quòd ſemper aliquid peteret: *Quare*, inquit, *tua erga me beneficia ea obliviſcendi tempus mihi concedunt?* Alias, quum Philippus in eum acritèr jocatus eſſet, *Apage*, inquit, *jocos, ſi vis apud me quotidianæ menſæ jus habere.* [Græca ſunt σκώπτοντος δ' αὐτὸν τοῦ Φιλίππου καὶ εὐημεροῦντος, εἶτα οὐκ ἐγώ σε, ἔφη, θρέψω. Quæ neque *Dalecampius* interpres, neque *Tourrellus* rectè cepit. Iſta οὐκ ἐγώ σε θρέψω legenda ſunt cum interrogatione, & ſententia in hunc modum vertenda: *Cum Philippus dicterio eum petiiſſet, ac plauſum tuliſſet: Quis neget*, inquit, *ô rex, æquum jam eſſe ut Ego Te alam?* quando ſcilicet ita fèlix es in dictis dicendis & ridiculis excogitandis. Εὐημερεῖν theatrorum proprium eſt vocabulum, de iis dici ſolitum quibus favetur. In eo verbo ſita totius ſententiæ hujus argutia: quia τὸ εὐημερεῖν in ridiculis proprium paraſiti. Vide *Caſaub.* Animad. in Athen. l. vi. c. 12.] Libera iſtiuſmodi conſuetudo Philippum recreabat, quum aut bellicis laboribus fatigaretur, aut majeſtatis ſatietatem ex animo expuere vellet.

Atqui, licet aſſentationis amans eſſet, veritati tamen haud erat infenſus. Ariſtoteli ſæpiùs de arte reg-

regnandi cùm eo differenti patientem aurem præbuit; quin oratoribus Athenienſibus haud mediocritèr devinctum ſe prædicabat, quippe qui ex acribus ipſorum expoſtulationibus melior quadantenus evaſiſſet. Puerum a domeſticis habebat, qui antequam adiret eum quiſquam, quotidie proclamaret: *Philippe, Hominem eſſe te memento.* *Æl.* var. Hiſt. l. viii. c. 15. Arcadion Achæus tam acerbum odium in eum conceperat, ut vel ultrò exularet, quò ipſius fugeret aſpectum. Accidit forte ut Philippus Delphis obviam ei iret, Quo conſpecto, *Quamdiu profugiturus es*, inquit, *ô Arcadion?* Reſpondit Arcadion:

Εἴσοκε τὲς ἀφίκωμαι, οἳ οὐκ ἴσασι Φίλιππον.

Quoad ad eos pervenerim, quibus Philippus ignotus ſit.

Alludens ſcilicet ad hunc Homeri verſum:

Εἴσοκε τὲς ἀφίκηαι, οἳ οὐκ ἴσασι θάλασσαν.

Quoad ad eos perveneris, qui maris ignari ſint.

Ad acre hoc reſponſum riſit Philippus, atque Arcadionem ad cœnam invitavit. Deinde diuturna inter eos interceſſit amicitia. *Tourrellus.*

Ib. l. 7. Θαυματοποιῶν] *Thaumatopœi* ſeu *mirifici* dicti ſunt homines projectæ audaciæ, qui ſummo vitæ periculo ſtupenda in vulgus patrarent, per rotas & ignes ſe trajicerent, tenuiſſimis & adverſis funibus currerent, ingentia onera ſupra hominis vires portarent, in immenſam altitudinem mergerentur & ſine ullâ reſpirandi vice maria perpeterentur: cum aliis id genus multis, quibus homines obſtupeſcerent, & quodammodo conſternarentur. Vide *Buleng.* de Theatro, lib. i. cap. 36. & ſeqq. *Æl.* var. Hiſt. lib. viii. c. 6. & *Athen.* paſſim.

Non-

Nonnulli Proteum præſtigiatorem fuiſſe autumant. Vid. *Euſtath.* in Odyſſ. δ' p. 176. ad hos verſus:

> Πάντα δὲ γινόμενος πειρήσεται, ὅσσ' ἐπὶ γαῖαν
> Ἑρπετὰ γίνονται, καὶ ὕδωρ, καὶ θεσπιδαὲς πῦρ.

Ib. l. 8. Καὶ τοιούτους ἀνθρώπους μίμους γελοίων καὶ ποιητὰς αἰσχρῶν ᾀσμάτων] Theopompus Philippo adhuc eſt iniquior; atque adeò a Demoſthene omnem exaggerationis ſuſpicionem removet. Philippus, uti is narrat, ſaltatoribus, muſicis, aliiſque ſimilibus, nunquam non ſtipatus fuit. Neceſſarii ac familiares ejus non virtutis aut probitatis reſpectu delecti, ſed ut è barbaris aut Græcis quiſque petulans fuit, impurus, moribus audax, in Macedoniam certatìm confluentes amici Philippi vocabantur. Quod ſi quis ad eum non tam perverſis moribus veniſſet, pravâ tamen conſuetudine cæteris paulatim ſimilis evaſit. *Athen.* l. iv. 6. [& 10.] Quin & urbs erat versùs Thraciam, Πονηρόπολις, ſive *perditorum hominum civitas*, meritò quidem hoc nomine indigitata, quum eò Philippus Sycophantas, perjuros teſtes, proditores, alioſque homines ſceleratiſſimos, numero bis mille, undequaque collegerat. *Theopom.* rer. Philipp. l. xiii. *Plut.* in Com. de Curioſit. Quamvis autem ſannionibus ac mimis delectaretur, nihilominus delicatiores facetias mirè calluit. Menecrates medicus, eò ſuperbiæ elatus, ut ſe ipſum Jovem appellaret, litteris ad Philippum miſſis ſic inſcripſit, *Philippo Menecrates Jupiter ſalutem.* Ad ea reſcripſit Philippus: *Philippus Menecrati ſanitatem.* Neque verò hìc quievit, verùm ejus inſaniæ curandæ lepidam ſane rationem iniit. Splendidum convivium inſtruxit; atque ei ad epulas vocato ſeorſum lectum apparari juſſit. Cæteris convivis lautiſſimè epulantibus, nihil Menecrati appoſitum eſt præter

2 acer-

acerram & odores. Quà ille divinitatis ſuæ recognitione primò quam maximè delectatus hominem ſe eſſe prorſus obliviſcebatur; quum verò obrepens fames id in animum revocaret, conſurgens ſubitò diſcedebat, inſalutatis hoſpitibus, quippe qui nimiùm riſerant Deum, cui manducare neceſſe erat ad vitam ſuſtentandam. *Æl.* var. Hiſt. lib. xii. cap. 51. [& *Athen.* lib. vii. p. 289.] *Tourrelius.* [conſulas Polybium, pag. 1375. & ſeqq. Ed. *Gronov.* a quo Theopompus valde reprehenditur, atque alia omnino Philippi ejuſque comitum pictura exhibetur. Idem p. 1391. de Philippo hæc habet, quæ juſtiſſimam ſanè ejus regis deſcriptionem continere videntur. Οἱ Φιλίππου οὔτ᾽ ἀγαθὰ μείζω τις σχοίη πρὸς βασιλείαν οὐδεὶς τῶν πρότερον, οὐδὲ κακὰ τούτου τοῦ βασιλέως. Καί μοι δοκεῖ τὰ μὲν ἀγαθὰ φύσει περὶ αὐτὸν ὑπάρξαι, τὰ δὲ κακὰ προβαίνοντι κατὰ τὴν ἡλικίαν ἐπιγενέσθαι, καθάπερ ἐνίοις ἐπιγίνεται γηράσκουσι τῶν ἵππων. Caſaubono interprete: *Nemo è ſuperioribus regibus plures virtutes Philippo, nemo eodem plura vitia ad regnum attulit. Ac mihi videntur virtutes quidem a naturâ ei inſitæ fuiſſe, vitia verò proceſſu ætatis acceſſiſſe, quemadmodum ſeneſcentibus equis evenire ſolet.*]

Ib. Schol. l. 25. Δεξάμενος] F. δειξάμενος, id eſt, uno probato, probatum eſſe voluit, quales cæteri omnes eſſent, ſicut *Virgilius:*

Accipe nunc Danaûm inſidias, & crimine ab uno
Diſce omnes —— &c. *Wolfius.*

P. 63. l. 7. Αἱ γὰρ εὐπραξίαι δειναὶ συγκρύψαι καὶ συσκιάσαι τὰ τοιαῦτα ὀνείδη] Eadem fere repetit in Oratione ad Philippi epiſtolam, pag. 90. *Salluſtius* Hiſtor. lib. i. p. 12. Ed. *Waſſe*, ita hanc ſententiam imitatus eſt: *ſecundæ res mirè ſunt vitiis obtentui. Seneca* controverſiâ XXIV. p. 172. eam Thucydidæ tribuit, legit autem pro τοιαῦτα ὀνείδη,

ἑκάςων ἁμαρτήματα, deque eâ his verbis diſſerit: *Cum ſit præcipua in Thucydide virtus brevitatis: hâc eum Salluſtius vicit, & in ſuis illum caſtris cecîdit. Nam in Sententiâ Græcâ tam brevi habes, quæ ſalvo ſenſu detrahas; deme vel ζυγκρύψαι, vel ζυσκιάσαι, deme ἑκάςων, conſtabit ſenſus, etiamſi non æquè comptus, æquè tamen integer. At ex Salluſtii ſententiâ nihil demi ſine detrimento ſensûs poteſt.* Vide in eum locum *Nic. Fabritium* & *Schottum.*

Ib. l. 9. Πταίσειε] *Pith.* & *Ben.* ε. η. θ. πλαίσει: mox cæteri editi, & *Voſſ.* & *Ben.* α. β. αὐτȣ̃ ταῦτα.

Ib. Schol. l. 6. Αναγκαίως] Αναγκαῖον ex *Wolſio* emendavi, qui mox, addendum fortaſſis, ait, βασιλικῶν ante ἠθῶν ϗ παθῶν. Quanquam ferri poſſit etiam ἀναγκαίως.

Ib. l. 12. Σώφρον☉] Puto Σώφρον☉ eſſe proprium nomen, ut apud nos ſunt Mimi Publiani; digniſſimi qui ediſcantur ab omnibus. Diogenes in vitâ Platonis meminit, Σώφρον☉ τȣ̃ μιμογράφȣ. Niſi forte ζώφρονες legendum, & illi [potiùs nonnulli] Mimi ſunt modeſti. *Wolſius.* [Si ζώφρον☉ pro nomine proprio accipiatur, (quod tamen juxta *Benenati* editionem fieri non poteſt, quippe quæ conſtanter nomina propria diſtinguit lineâ tranſverſâ ſuperpoſitâ, quæ hìc non apparet) hiulca erit ſententia, niſi ſubintelligas σπȣδαίοιν, quod duriuſculum videtur. In *Wolſii* quidem Editt. hodiè legitur ea vox, unde petita non conſtat: quod in iis ſæpiſſimè uſu venit. Ideo ζώφρονες excudendum curavi, & ſic bene ſe habet ſententia, poſteà autem veram hujuſce loci lectionem apud *Bulengerum* deprehendi; qui lib. i. de Theatro, cap. xlix. de Mimis, hæc habet. *Mimi honeſtiori loco fuere quàm planipedes (quanquam & ipſi plerumque obſcæni) quibus* ἠθολόγων *Græci appellationem attribuerunt,*

buerunt, quia dicta & facta hominum ita imitarentur, ut actionem ſuam gravitate ſententiarum jocis interpoſitis condirent. Cic. ii. de Orat. *Mimorum eſt ethologorum, ſi nimia eſt imitatio, ſicut obſcœnitas.* Mimorum igitur alii fuere ridiculi & obſcœni, alii graves ethologi. Ulpian. 2 Olynth. οἱ μίμοι Σώφρονος ποιητοῦ σπουδαῖοί εἰσι· ἄλλοι ἢ μίμοι γελοίων. Vide plura ibidem de Sophrone, & de Mimis in genere.]

P. 64. l. 1. Αν οὔτε θεοὶ θέλωσι] Pia & prudens appendix, cum favore numinis auditorum induſtriam conjungens, ut ſequatur eventus. *Idem.*

Ib. l. 2. Ωσπερ γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν ἡμῶν] Eadem ſimilitudo iterum occurrit in Orat. ad Epiſt. Philip. p. 90. *Voſſ.* non agnoſcit vocem ἡμῶν.

SECT. VIII.

Ib. l. 12. Εἰ δέ τις ὑμῶν] Ademit Philippo fidem ſociorum & Macedonum, ademit bellicoſos milites, ademit ſobrietatem & ſanam mentem, ſolâ fortunâ relictâ. Quæ cum & ipſa vel una teneat Athenienſes: primùm conceſſione utitur. Deinde ſuorum civium fortunam Philippicæ anteponit, & ignaviam quæ illis obſtet, repudiare eos jubet, vel hoſtis exemplo, non tam fortunati, quàm laborioſi atque induſtrii. Nihil ergo illi obſtitit ebrietas, aut non tanta tamque crebra fuit, quantam fecit Demoſthenes. *Wolfius.*

Ib. Schol. l. 16. Επὶ τρίτον ἐπὶ τύχης] Επὶ τὸ τρίτον, τὸ περὶ τῆς τύχης lego. *Idem.*

Ib. l. 17. Καθολικὴ] Addendum cenſeo ἀντίθεσις, & tamen etiam ſic conſtructio ſatis turbata erit, niſi aut addas ἔδειξεν οὖν, aut initio periodi legas, ἐπὶ γάρ ἐστιν ἡ μὲν πρώτη. *Idem.*

Pag. 65. l. 4. Μεγάλη γὰρ] Hanc ſententiam *Cic.* eleganter 2 Off. interpretatus eſt: *Magnam vim eſſe in fortunâ in utramque partem, vel ſecundas ad res, vel adverſas, quis ignorat? Nam & cùm proſpero ejus flatu utimur, ad optatos exitus pervehimur: & cùm reflavit, affligimur.* Plin. etiam lib. ii. cap. 7. *Fortunæ omnia expenſa, omnia feruntur accepta: & in totâ ratione mortalium, ſola utramque paginam facit.* Idem. [Demoſthenes, non orator modò ſummus, verum etiam philoſophus, omnem prorſus rerum humanarum rectionem ac gubernationem fortunæ tribuit. Quid autem fortunæ nomine intelligat, ipſe paulo poſt docet. Cum enim dixiſſet, ſi quis ſibi optionem daret, mallè ſe Athenienſium fortunam, quàm Philippi: cauſam ſubjiciens, cur eo ſit animo, ait plura videre ſe in Athenienſibus, quæ ad conciliandam deorum benevolentiam valeant, quàm in Philippo: Πολὺ γὰρ πλείους ἀφορμὰς εἰς τὸ τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν ἔχειν ὁρῶ ὑμῖν ἐνούσας, ἢ ἐκείνῳ. Ecquid videtur apertè profiteri, ſe fortunæ proſperitatem in divinâ benevolentiâ ponere? Vide *Muretum*, a quo hæc mutuati ſumus, in *Cicer.* primam contra Catilinam, pag. 621. Ed. *Græv.* qui ibi prolixè docet, fortunam veteres nihil aliud quàm divinam voluntatem vocâſſe. Demoſthenes eadem repetit in Orat. in Epiſt. Philipp. p. 90. ubi legitur Τὸ ὅλον ἡ τύχη, ſicuti & hìc in *Voſſ.* & *Ben.* ε. η. θ. In oratione autem de Pace clarius indicat ſe fortunæ nomine divinam Providentiam intelligere: dicit enim,—δι' εὐτυχίαν, ἣν συμπάσης ἐγὼ τῆς ἐν ἀνθρώποις οὔσης δεινότητος καὶ σοφίας ὁρῶ κρατοῦσαν.

Ib. l. 7. Δοίη] *Barocc.* & *Ben.* α. β. δῴη. Mox *Ald.* ἡμῶν.

Ib. l. 10. Πολὺ γὰρ πλείους —] Ob iſtius ſcilicet perjuria. Ageſilaus Barbaris, quibus jusjurandum violare

violare religio non erat, gratias agere ſolitus eſt. *Bene, bene eſt*, inquit, *Perjuri iſti Deos nobis amicos & auxiliares reddunt.* Æl. Var. Hiſt. lib. xiv. Corn. Nep. in Argeſil. *Tourrellus.*

Pag. 66. l. 1. & ſeqq. Καθήμεθα ἐδὲν ποιἔντες. Οὐκ ἔνι δ' αὖ τ' ἀργἔντα —] *Pith.* αὐτὸν ἑαυτἔ ἀργἔντα. *Ben.* etim β. η. ϑ. αὐτόν. *Salluſtius* in oratione Catonis, p. 177. Ed. *J. Waſſe.* — *Inertiâ & mollitiâ animi, alius alium expectantes, cunctamini, videlicet diis immortalibus confiſi, qui hanc rempublicam in maxumis ſæpe periculis ſervavêre. Non votis, neque ſuppliciis muliebribus auxilia deorum parantur: vigilando, agendo, bene conſulendo, proſperè omnia cedunt: ubi ſocordiæ tete, atque ignaviæ tradideris; nequicquam deos implores, irati infeſtique ſunt.* Terent. Adelph. IV. 5. 59. *Quid? credebas, dormienti hæc tibi confecturos Deos?* Eodem ſenſu, quo hìc & alibi paſſim Demoſthenes καθήμεθα dixit, Latini verbum *ſedere* uſurpant. *Virgil.* Æn. xii. 15. ſedeant *ſpectentque Latini?* Terent. Adelph. IV. 5. 38. *an* ſedere *oportuit Domi Virginem tam grandem? Cic.* ad Tironem lib. xvi. 2. 2. *His ventis iſtinc navigatur, qui ſi eſſent, nos Corcyræ non* ſederemus.

Ib. l. 8. Πυνθανομένων] Scilicet λέγεταί τι καινόν; Vide ſupra pag. 14. & Notas p. 231.

P. 67. l. 1. Ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων] Vide ſupra pag. 6. & notas pag. 220. Conferas etiam Iſocratem Orat. de Pace, p. 356. Ed. *Battie*, & ejus Panegyricum.

Ib. l. 9. Καὶ τὲς μὲν ἄλλες σεσώκατε] Hæc petantur ex Iſocratis Panegyrico & Panathenaico. *Wolfius.*

Ib. l. 10. Καθ' ἕνα αὐτῶν ἕκαςον ἐν μέρει] *Wol.* delet ἕνα αὐτῶν.

Ib. l. 12. Ταῦτα θαυμάζω] Emphatica repetitio

tio, occaſionem præbens expoſitionis perverſæ adminiſtrationis rerum. *Wolfius.*

P. 68. l. 7. Ταῦτα] Malim ταὐτά. Mox in nonnullis pro νυνὶ legitur ἢ νῦν. Deinde in *Wolfio* tranſponuntur ἅπας ὁ χρόνος.

Ib. Schol. l. 13. Καὶ τάδε κατορθώσειν] Rectiùs *Wolfius* καὶ τάδε καὶ τάδε legit, idque confirmatur a præcedente τάσδε καὶ τάσδε.

P. 69. l. 2. Ῥᾷον ἔχοντας φυλάττειν, ἢ κτήσασθαι] *Salluſt.* in oratione Cæſaris, ſub finem: *Profectò virtus atque ſapientia major in illis fuit, qui ex parvis opibus tantum imperium fecêre, quàm in nobis, qui ea bene parta vix retinemus.*

SECT. IX.

Ib. l. 8. Μηδένα αἰτιᾶσθαι] Tranſlatio culpæ in ipſos accuſatores. *Wolfius.*

Ib. l. 13. Προφάσεις δ' ἀφελεῖν] Scilicet τῶν στρατηγῶν. Curandum ne quid de veſtrâ ceſſatione queri poſſint duces: quorum & contumaciam & avaritiam ita perſtringit, ut quodammodo excuſet. *Idem.*

Ibid. Τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλλείμματα] F. τὰ καθ' ὑμῶν ἐγκλήματα: quo ſenſu *Tourrellus* in verſione Gallicâ hunc locum interpretatur: *enfin oſter à ceux-ci tout prétexte de recrimination.* Sed cum omnes libri conſentiant, & bene habeat recepta lectio, nihil temerè mutari velim; tantùm conjecturam meam in medium affero.

Ib. Schol. l. 10. Τί δέ φασιν] Sententia omnino poſtulat ut pro τί legamus τινὲς, cujus ultima ſyllaba facilè potuit prætermitti; atque ita corrigendum *Wolfius* admonuit.

Ib. l. 20. Εἰς θεωρικὴν κατέχετε] *Wolfius* legi vult θεωρίαν, quod diſplicet. Si aliquid mutandum ſit, (quod

(quod minimè opus eſt, ſubintelligi enim poteſt χρείαν, ut ſæpe,) mallem θεωρικόν.

P. 70. l. 5. & ſeqq. Τοῦτον μὲν φεύγειν τὸν πόλεμον πάντας ὅσους ἂν ἐκπέμψητε στρατηγοὺς, ἰδίους δ' εὑρίσκειν πολέμους] Chares primo anno Olympiadis centeſimæ ſextæ, ut ſtipendia militibus erogare poſſet, Artabazo, rebelli Aſiæ minoris Satrapæ, quum tamen hoc illi in mandatis haud eſſet, auxilio ivit: & ab eo pecuniæ ſummam accepit, quæ ad hanc rem ſufficeret. *Diodor.* l. xvi. *Tourrellus.* [Pro *Artabazo* debuit dicere *Pharnabazo.* Vide Notas ſupra p. 248.]

Ib. l. 7. Ἰδίους εὑρίσκειν πολέμους] Sicut Chares, omiſsâ Amphipoli, inſulares oppugnavit. *Wolfius.* [Quâ de re conſulas Arg. Iſocratis Orationis de Pace. Pro ἰδίους *Wol. Barocc.* & *Ben.* γ. θ. ἰδίᾳ legunt.]

Ib. l. 13. Μισθὸς δ' οὐκ ἔστιν] Poteſt intelligi vel de Athenienſium negligentiâ, qui ſtipendia non mittant, vel (quod magis probo) de ducibus & militibus, qui, non contenti ſtipendiis, prædam etiam deſiderent. Pòſt dicet, ἀδύνατον δ' ἄρχειν ἀμίσθων. *Idem.*

Ib. Schol. l. 24. Ὑπὲρ αὐτῆς τῆς πόλεως] Non ſatis Græcum: conſtanter enim verbum λειτουργέω dativum regit. Igitur cum *Wolfio* lego τῇ πόλει, ut τὸ αὐτῆς ad τὸ φύλη referatur. Ita etiam melior, ut videtur, erit ſenſus: ſic infra εἰσέφερον γὰρ οἱ πλουσιώτεροι ὑπὲρ αὐτῶν. *Petitus* in leg. Att. p. 270. totum hoc Scholion ita legit uti nos ipſum edimus.

P. 71. l. 1. & ſeqq. Ἔχει δὲ, κίνδυνοι μὲν ἐλάττους, τὰ δὲ λήμματα τῶν ἐφεστηκότων καὶ τῶν στρατιωτῶν, Λάμψακος, Σίγειον] Artabazus duabus regni ſui urbibus Charetis officia remuneratus eſt. Lampſaco Aſiæ minoris urbe, quam Artaxerxes Logimanus Themiſtocli donarat, unde vinum ſumeret: [*Corn. Nep.* in Themiſt. *Strab.* l. xiii. *Thucyd.* l. i.] ac

Sigeo, alia Aſiæ minoris urbe in Troade. Illic, ſi Ciceroni atque aliis ſides habenda ſit, Alexander, cum ad Achillis tumulum adſtitiſſet, exclamavit; *O fortunate adoleſcens, qui tuæ virtutis Homerum præconem inveneris!* Et verè: Orator Romanus addit: *Nam niſi Ilias illa extitiſſet, idem tumulus, qui corpus ejus contexerat, nomen etiam obruiſſet.* L. v. Ep. 12. ad Fam. [Locus eſt in Orat. pro Archiâ poetâ] Solinus tamen, Mela, & Plinius, Achillis tumulum alibi ponunt. *Tourrellus.*

Ib. l. 4. Τὰ πλοῖα ἃ συλῶσιν] Chares, cum deberet claſſem cui érat præfectus ad uſus Reipublicæ adhibere, ad Decarem [*ſcribe* Deiarem] Deipyrum & Polyphontem, qui in Ægeo mari piraticam faciebant, tranſiit, cumque iis in latrociniorum ſocietatem ſe contulit *Æſchin.* de ſal. leg. [p. 406. in *Wolf.* Ed. Demoſth.] Ei, cum piraticam exercendi conſilium iniret, in mandatis erat Amphipolim recipere. Quamobrem Demoſthenes in Amphipoli potius quàm locis aliis omnibus operæ Athenis prorſus infructuoſæ exemplum ſubjecit. Delatus Chares, atque in jus citatus, ſe ſubduxit; aliquanto autem poſt iterum comparuit, ac, in tantum prævaluit ipſius factio, exercitibus denuò præfectus eſt. *Idem.*

Ib. l. 8. Δόντες λόγον] Λόγον διδόναι generaliter ſignificat, *rationem reddere & cauſam dicere:* Aliquando eſt *dicendi & cauſam orandi locum dare.* In utroque ſenſu Demoſthenes λόγον διδόναι, dixit, & λόγους δοῦναι, & ἀποδοῦναι; in poſteriori hìc, & alibi paſſim. Sgnificat etiam *dare vices loquendi & percunctandi, & viciſſim reſpondere percunctanti.* Sic infra, πᾶσι ταῖς παροῦσι λόγον διδόναι. Vide plura apud *Bud.* p. 151. & ſeqq.

Ib. l. 9. Τούτους ἀφίετε] Τοὺς ἐφεστηκότας duces, aut etiam cæteros, quibus publicum aliquod munus eſt

man-

mandatum, atque etiam trierarchos, quos in prædæ ſocietatem veniſſe probabile eſt. *Wolfius.* [*Aldus* ταῦτα legit: MS. *Voſſ.* & *Ben.* α. γ. ε. η. ϑ. ταύτας.]

Ib. l. 13. Πρότερον μὲν γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰσεφέρετε κατὰ ϛυμμορίας] Cecrops & poſt eum Solo in quatuor tribus populum Athenienſem diſtribuerant. Harum poſtrema ex civibus conſtans, quibus opera vita erat, quique publicis muneribus excluſi ſunt, nihilo ſecius omnium conſiliorum particeps erat, & communi cum cæteris ſuffragii ferendi jure fruebatur. Cum autem tributum imponeretur, prima tribus talentum conferebat, ſecunda ſemi-talentum, tertia centum drachmas, poſtrema nihil. Poſtea quatuor tribus ad decem uſque auctæ ſunt. Tum, ad ſolvendum quod imponebatur, ex unaquaque tribu certum civium numerum educebant, eoſque in viginti claſſes, quæ Συμμορίαι vocabantur, dividebant: in quibus juxta ſuas quiſque fortunas ac reip. neceſſitates cenſebatur. *Ariſt.* Polit. l. ii. *Plutar.* in Solo. *Pol.* l. viii. Συμμορίαι igitur ſignificat diverſas claſſes ſive ordines hominum maximè idoneorum ad ſumptus reip. ſuppeditandos. *Harpoc. Hyper.* cont. Polyeuct. *Poll.* l. iii. c. 4. Quæque claſſis, ex civibus æquè divitibus conſtans, ſuum ducem ἡγεμόνα ϛυμμορίας habuit, & ſinguli Συμμορῖται ejuſdem claſſis cives ex æquo cenſebantur: varias autem cauſas prætendebant, quo ſe a tributo ſolvendo immunes facerent. In hanc itaque ſententiam accipienda ſunt quæ dicit Demoſthenes: *Veſtrâ culpâ factum eſt, ut quæ forma ad conſervandam rempublicam conſtituta fuerit, ea ipſa in perniciem reipublicæ evadat. Claſſes, eò inſtitutæ ut reip. neceſſitatibus ſubveniatur, haud aliò jam ſpectant quàm ut ei tributa fraudent, ſeque ab eâ adjuvanda eximias habeant.* Eadem iiſdemque verbis

querela

querela in oratione huic anteriori occurrit: ſc. orat. de Repub. Ord. [p. 99. Ed. *Ben.*] *Tourrellus.*

Ib. & ſeq. Πρότερον μὲν γὰρ, —— εἰσεφέρετε κατὰ συμμορίας] Hoc inſtitutum imitatus eſt Servius Tullius. *Cenſum enim inſtituit rem ſaluberrimam tanto futuro imperio: ex quo belli paciſque munia non viritim, ut ante, ſed pro habitu pecuniarum fierent. Tum claſſes centuriaſque & hunc ordinem ex cenſu deſcripſit, vel paci decorum vel bello.* Livius lib. i.

Ib. Schol. l. 12. Ἀπὸ ἑκατὸν εἴκοσι] A centum viginti. Videtur præpoſitionem addidiſſe, ut cardinalia vim diſtributivorum haberent. Referatur hic locus ad orationem περὶ συμμοριῶν.

P. 72. l. 4. Οἱ βοηθησόμενοι οἱ τριακόσιοι] Trecenti qui clamitant ſcilicet, ὑπὸ τῶν ῥητόρων εἰσι. De locupletiſſimis civibus hoc docet Ulpianus eſſe intelligendum: quorum alii aliis factionibus faveant. Hervagiana prior editio habet, οἱ βοηθησόμενοι, *adjuturi*, pro οἱ βοηθήσοντες, ut puto: niſi paſſivè accipiatur *adjuvandi*: qui præſidia oratorum ambiunt, ut, reſtinctis bellis, conferre tributa & inſtruere triremes non cogantur: οἱ βοησόμενοι eſt durum, &, ut puto, mendoſum. Mallem οἱ βοηθοὶ ἐσόμενοι. *Wolfius.* [*Ben.* α. β. ε. η. θ. βοησόμενοι: cæteri omnes cum noſtro concordant: excepto quod *Ald.* & *Voſſ.* articulum non habent ante τριακόσιοι.

Ibid. Οἱ δ' ἄλλοι προσνενέμησθε] Οἱ λοιποὶ πολῖται ἐν προσθήκης μέρει ἐστε· οὐ ψηφίζοντες καθ' ἑαυτοὺς, ἀλλὰ τὰς τῶν ῥητόρων, καὶ στρατηγῶν, καὶ τριακοσίων ἐπιψηφίζοντες γνώμας. *Idem.*

Ib. l. 7. Καὶ ὑμῶν αὐτῶν γενομένους] Ἐλευθέρους τὰς γνώμας γενομένους, οὐχὶ δὲ τοῖς ῥήτορσι δεδουλωμένους. *Idem.*

Ibid. Κοινὸν καὶ τὸ λέγειν] Τὴν Εὐβούλου δημαγωγίαν εἰς τυραννίδα διαβάλλει, ὡς τοὺς ἄλλους παῤῥησίᾳ λέγειν ἃ ἐγνώκασι κωλύοντος. *Idem.*

Ibid. Κοινὸν] Commune, id eſt, liberum facite, id eſt, æquis animis accipite orationes, conſilia, & facta quorumvis civium: non certis quibuſdam eſtote addicti, quos ſuſpiciatis tanquam Deos, aliis contra infenſi, et eorum recta conſilia & facta improbetis. Vincat apud vos non affectus, ſed reipublicæ utilitas. Sicut Melanopum dicere fuiſſe ſolitum Plutarchus ſcribit: ὁ μὲν ἀνὴρ ἐχθρὸς, τὸ δὲ τῆς πόλεως νικάτω συμφέρον. *Idem.*

Ib. l. 8. Καὶ τὸ βουλεύεσθαι] *Barocc.* & *Ben.* α. γ. βούλεσθαι, *Pith.* συμβουλεύεσθαι.

Ib. l. 9. & ſeqq. Εἰ δὲ τοῖς μὲν ὥσπερ ἐκ τυραννίδος ὑμῶν ἐπιτάττειν ἀποδώσετε] Eubulus, Ariſtophon, Hyperides, & Lycurgus, omnia ſummo cum imperio adminiſtrabant. Imperatorium munus viciſſim inter ſe ſortiebantur, Diopithes, Meneſtheus, Leoſthenes, Chares. *Plutar.* in Phoc. Ita ut Reſpublica in Oligarchiam tranſiret. *Tourrellus.*

Ib. l. 10. Ἐκ τυραννίδος ὑμῶν] Suſpecta lectio eſt: Quid ſi ἡμῖν ἐπιτάττειν? Sin τυραννίδος ὑμῶν rectè ſcribitur, ſenſus eſt, quaſi vos tyrannidem illis decreviſſetis. Fortaſſis τὸ ὑμῶν redundat. *Wolfius.* [Nos ſequuti ſumus *Morellium* in variis lectionibus: cæteri omnes editi & MSti vel ἡμῶν vel ὑμῶν. *Morellius* mox habet δώσετε pro ἀποδώσετε, ſed omnino retinenda eſt recepta lectio. Vid. notam ſequentem.]

Ibid. Ἀποδώσετε] Εὐβούλῳ μὲν ἀντὶ τοῦ θεωρικοῦ καὶ τῶν κολακειῶν μισθὸν ὑπερμεγέθη, ἣ τῆς δημοκρατίας ἀναίρεσιν ὄντα· τοῖς δὲ πλουσίοις, ἀντὶ τῶν λειτουργιῶν, δουλείαν καὶ πενίαν. *Idem.*

Ib. l. 12. Τοῖς δὲ ψηφίζεσθαι κατὰ τούτων μόνον, ἄλλο δὲ μηδοτιοῦν συμπονεῖν] *Cic.* lib. i. de Offic. cap. 25. *Omnino qui reipub. præfuturi ſunt, duo Platonis præcepta teneant: unum, ut utilitatem civium ſic tueantur, ut quæcunque agunt, ad eam referant, obliti*

liti commodorum ſuorum: alterum, ut totum corpus reip. curent: ne, dum partem aliquam tuentur, reliquas deſerant. Ut enim tutela, ſic procuratio reip. ad utilitatem eorum, qui commiſſi ſunt, non ad eorum, quibus commiſſa eſt, gerenda eſt. Qui autem parti civium conſulunt, partem negligunt, rem perniciociſſimam in civitatem inducunt, ſeditionem atque diſcordiam: ex quo evenit, ut alii populares, alii ſtudioſi optimi cujuſque videantur, pauci univerſorum. Hinc apud Athenienſes magnæ diſcordiæ: in noſtra rep. non ſolùm ſeditiones, ſed peſtifera etiam bella civilia, &c. Tourrellus.

Ib. Schol. l. 8. Χρήματα συμμορίας] Præpoſitio manifeſtè deeſt, itaque cum *Wolſio* lego κατὰ συμμορίας: mox cum eodem μερίζεσθε; deinde προστασιάζειν, ἐκκλησιάζειν reſcribo, ſenſu loci id omnino poſtulante.

P. 73. l. 3. Κολάζειν ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν] Τοὺς μὲν ἐχθροὺς καὶ πολεμίους μὴ ἀμύνεσθαι, τοὺς δὲ πολίτας τιμωρεῖσθαι, τοὺς τὰ ἀδίκως προστεταγμένα μὴ ποιήσαντας. Vide Iſocratem in Philippicâ, ubi de Argivis ſcribit: ὅτι τοὺς ἐνδόξους καὶ πλουσιωτάτους τῶν πολιτῶν ἀπολλύντες οὕτω χαίρουσιν, ὡς οὐδένες ἄλλοι τοὺς πολεμίους ἀποκτείναντες. *Wolſius.*

Sect. X.

Ib. l. 5. Πάντας ἐξιέναι] Si ſcilicet neceſſe fuerit, bello tam diu duraturo. Quod cum incertum eſſet, probabile eſt, eos primos militaſſe, quibus ea ſors obtigiſſet: ut ne alii aliis deteriore conditione eſſent. *Idem.*

Ib. l. 7. Πᾶσι τοῖς παροῦσι] Επὶ τὸ βῆμα. *Idem.*

Ibid. Λόγον διδόναι] Vide notas ſupra p. 312.

NOTÆ

In SECUNDAM OLYNTHIACAM.

NOTÆ IN ARGUMENTUM.

PAG. 74. lin. 3. Παρακαλοῦντες ἐπὶ τιμωρίαν] In nonnullis legitur τιμωρίᾳ.

Ibid. & ſeqq. Ο δὲ Δημοσθένης δεδοικὼς] In noſtro legebatur: Δέδοικε τοίνυν ὁ Δημοσθένης, haud dubiè melius & rectius. Et paulo poſt, pro ὀλιγωρήσωσι, ὀλιγωρήσουσι. *Obſopœus.*

Ib. l. 7. Ἐπισκώπτει τὴν ἀλαζονείαν αὐτῶν] In noſtro erat ἐπικόπτει, *præcidit*, quod profectò magis quadrare videtur ſententiæ. Nuſquam enim deridet Athenienſes Demoſthenes, ſed quum nihil actum ſit, indicat, ne in utramvis aurem quaſi ſuperato Philippo dormiant, etſi nonnihil miſſo Olynthiis auxilio expedierint. *Idem.* [*Morellius* etiam in variis lectionibus ἐπικόπτει legit.]

NOTÆ

NOTÆ IN TEXTUM & SCHOLIA.

SECT. I.

PAG. 75. lin. 1. Οὐχὶ ταὐτὰ παρίστατaί μοι, &c.] Simile eſt exordium Catonis apud *Salluſtium* Cat. p. 167. Ed. *Waſſe*. *Longe mihi alia mens eſt, P. C. cum res atque pericula noſtra conſidero, & cum ſententias nonnullorum mecum reputo. Illi mihi diſſeruiſſe videntur de pœnâ eorum, qui patriæ, parentibus, aris, atque focis ſuis bellum paravêre: res autem monet, cavere ab illis magis, quàm, quid in illos ſtatuamus, conſultare.*

Ib. Schol. l. 6. Ἐκ τοῦ παραδόξου] Παράδοξον eſt quod fit aut dicitur præter opinionem: id verò vel abſurdum, vel inexpectatum, vel admirabile eſt. *Wolfius*.

Ib. l. 13. Καὶ φρονοῦντα τῇ νίκῃ] Haud ſcio an germana ſit lectio. Ego certè dicere malim, μέγα φρονοῦντα ἐπὶ τῇ νίκῃ: quod omnino eſt uſitatius. *Idem*. [*Morellius* in var. lect. τὸ μέγα habet, præpoſitionem verò non agnoſcit. Equidem conjicerem legendum μ. φ. ὡς ἐπὶ τῇ νίκῃ: non enim vicerant Philippum; ſed tantùm, ut Libanius in Arg. τὶ κατορθοῦν ἔδοξαν. F. Scholiaſtes ſic ſcripſit: φρονοῦντα τὴν νίκην.]

P. 76. l. 6. Οὐδὲν οὖν ἄλλο] Sic ordinanda ſunt verba, οἱ τὰ τοιαῦτα λέγοντες δοκοῦσί μοι οὐδὲν ἄλλο ἁμαρτάνειν, ἢ τὴν ὑπόθεσιν οὐχὶ τὴν οὖσαν, περὶ ἧς βου-

λεύεσθε

λεύεσθε, παριστάντες ὑμῖν, pro ἢ ὅτι οὐ παριστᾶσι. *Qui igitur talia dictitant, non in alio delinquere mihi videntur, niſi quòd a totius veſtræ deliberationis ſcopo aberrent:* τὴν ὑπόθεσιν οὐχὶ τὴν οὖσαν, id eſt, οὐ τὴν ἀληθῆ, περὶ ἧς βουλεύεσθε: *proponunt vobis argumentum, non verum illud, de quo deliberatis.* Erat autem ἡ οὖσα, ut Olynthii ſtrenuè juvarentur: quo clamoſi oratores commiſſo, ad Philippum ulciſcendum hortabantur. Sic in Cherſoneſitanâ [ſub init. p. 54. Ed. *Ben.*] ἡ μὲν οὖν σπουδὴ περὶ τῶν ἐν Χερρονήσῳ πραγμάτων ἐστὶ, καὶ τῆς στρατείας, ἣν ἑνδέκατον μῆνα τουτονὶ Φίλιππος ἐν Θρᾴκῃ ποιεῖται· τῶν δὲ λόγων οἱ πλεῖστοι, περὶ ὧν Διοπείθης πράττει καὶ μέλλει ποιεῖν, εἴρηνται. Hic quoque Oratores τὴν ὑπόθεσιν, οὐχὶ τὴν οὖσαν περὶ ἧς ἐβουλεύοντο, παρίστασαν. Quid autem ſtultius quàm, ignorato ſcopo deliberationis, dare velle conſilium? Verè hoc eſt ἄσκοπα τοξεύειν, & a januâ aberrare, ac potius, toto cœlo errare. Quod ne contingat, teneatur præceptum Philonis in libello, ὅτι πᾶς σπουδαῖος ἐλεύθερος. καταλαβόντες περὶ οὗ ὁ λόγος, τὰς ἀποδείξεις εὐσκόπως ἐφαρμόττωμεν. *Idem.*

Ib. Schol. l. 26. *Ἢ τὸ συμφέρον] *Wolfius* aſteriſcum τῷ, συμφέρον præfixit: credo, quod deeſſe hìc δοκοῦν putaret, & pro ἐκείνων legendum ἐκείνοις; ſicuti infra τὴν δὲ αὐτῷ δοκοῦσαν (γνώμην) εἰσηγεῖται. Atqui nihil opus eſt, ut opinor, emendatione, cum verba, ut nunc ſe habent, eundem ſenſum ſatis commodè exprimant.

Ib. l. 31. Πεποίηται γνώμην] Ex præcedente γνώμης natam videtur. Sententia omnino poſtulat ut cum *Wolfio* ſcribatur μνήμην: ſicuti mox αὐτῷ pro αὐτῶν.

P. 77. l. 2. & ſeqq. Ἐγὼ δ' ὅτι μὲν ποτε ἐξῆν τῇ πόλει] Propoſitio eſt: Errare oratores qui ultionem Philippi ſuadeant. Ratio ſumitur a diſtinctione temporum, quòd nunc non ſint eæ vires Athenienſium,

ſium, quæ pridem fuerint, admiſſo affectu. Nam dolenter hæc dicit. Controverſia inter Demoſthenem & alios eſt, non quid expediat (nam & ipſe Philippum cum primis oppreſſum vellet) ſed quid hoc tempore fieri poſſit. *Wolfius.*

Ibid. Ἐγὼ δ' &c.] Demoſthenes duos annos poſt Philippum natus (ſcilicet Olymp. 99. Ann. 4to) eum principio infirmum viderat, magiſque idoneum qui reciperet leges, quàm qui præſcriberet. *Tourrellus.*

Ib. Schol. l. 13. Ἐξελδύεσθε] *Wolfius* legit βελδύεσθε, quod certè rectius: & ſic etiam *Morellius* in variis lectionibus.

Ib. l. 39. Ὀλυνθίους σῶς] Mendum, quod cum hæc feſtinatiùs legerem neſcio quomodo intactum præterieram. Reſcribe σῶσαι [quod in hac editione præſtitum.]

Ib. l. 40. & ſeqq. Οὐκ ὡς τιμωρησαμένων αὐτῶν ποτε τὸν Φίλιππον] Recte hæc obſervat Scholiaſtes. Philippus, licet afflictiſſimus eſſet ejus regni ſtatus, quum primùm imperium eſt ingreſſus, bellaque eo tempore, (ut Juſtini verbis utar) velut conſpiratione quadam ad opprimendam Macedoniam, multarum gentium ex diverſis locis confluerent: Athenienſes tamen, quibuſcum ei primum certamen fuit, vicerat: quâ victoriâ potitus pacem cum iis, miſſis Athenas legatis, iniit. Poſt duos vel tres annos (hoc eſt, Olymp. 105. Ann. 3.) Amphipolim & Pydnam expugnaverat: neque legimus, ullo unquam tempore de Philippo Athenienſes victoriam reportaſſe. Vide *Diod.* lib. xvi, & *Juſtin.* lib. vii.

SECT.

Sect. II.

P. 78. l. 8. Ο μὲν ἐν παρὼν καιρὸς] Perſeverat in loco attentionis, & inſinuatione quadam benevolentiam captat, commemorandâ ſollicitudine ſuâ, & ſtudio bene conſulendi, & acumine Athenienſium laudando, & ceſſatione molliter caſtigandâ. *Wolfius*.

P. 79. l. 7. Τὰ πλείω τῶν πραγμάτων ἐκπεφευγέναι ὑμᾶς] Ὑμᾶς μὴ καταλαβέσθαι τὰ πράγματα, ἀτυχῆσαι, μὴ κρατῆσαι, πόλλ' ἀπολωλεκέναι κατὰ τὸν πόλεμον. Metaphora ſumpta eſt a venatoribus, aut iis, qui aliquid perſequuntur. *Idem*.

Ib. l. 8. Τῷ μὴ βούλεσθαι] Αἰτιολογικῶς, διὰ τὸ· διότι μὴ ἐβουλήθητε· μεταστατικὴ ἡ ἔννοια. Tribuit ſuis civibus & fortunæ favorem, & intelligendi prudentiam, quæ nihil valeant propter eorum ſocodiam atque ignaviam: eâque ratione, bonâ ſpe injectâ, torporem illis excutere ſtudet. De negligentiâ Democraticâ vide Iſocratis Nicoclem, & orationem noſtri actoris περὶ Στεφάνου & περὶ παραπρεσβείας. *Idem*.

Ib. Schol. l. 22. Κολακείας] Minimè huc pertinet τὸ κολακείας: non enim in eo hæret Demoſthenes, quomodo ſine *adulatione*, ſed quomodo liberè & tamen *impunè*, quæ ſibi videntur exponat. Ideo mox ait, ἀξιῶ δ' ὑμᾶς ἂν μετὰ παῤῥησίας ποιῶμαι τοὺς λόγους ὑπομένειν. Itaque ſententia omnino poſtulat ut pro κολακείας reponatur κολάσεως, quod etiam *Wolfius* habet, aſteriſco tamen præfixo.

P. 80. l. 7. Ἀναγκαῖον δ' ὑπολαμβάνω] Sicut in primâ [hoc eſt, tertiâ nobis] Olynthiacâ, ita & hìc narrationem inſtituit, non ab inſtituto aberrantem, ſed maximè ad rem pertinentem: cujus hic ſcopus eſt: cum ceſſationem & ſocordiam ſuperi-

oribus temporibus reipublicæ plurimum nocuiſſe conſtet: niſi nunc atque deinceps rerum cura ſuſcepta fuerit, majora detrimenta & plura eſſe metuenda. *Wolfius.*

Sect. III.

Ib. Schol. l. 33. Ἀτέχνῳ] Scholiaſtes per παραδείγματα manifeſtè intelligit τὴν ἄτεχνον πίστιν: quare hìc cum *Wolfio* lubentiſſimè repono ἐντέχνῳ. Hujuſce fidei, ſive probationis, artificioſæ tres ſunt ſpecies: alia τοῦ ἤθους, ratione oratoris; alia τοῦ πάθους, ratione auditoris; alia τοῦ λόγου, ratione cauſæ. Siquidem Oratori non tantùm opus eſt ſententiis ἀποδεικτικαῖς, quibus cauſam probet, ſed etiam ἠθικαῖς, quò oſtendat, ſe eſſe fide dignum; & παθητικαῖς, ut ad vehementiorem quempiam effectum compellat auditorem. Vide *Ariſt.* Rhet. lib. i. cap. 2. & *Gerad. Joh. Voſſ.* Inſtit. Orator. lib. i. cap. 2. In ſingulis hiſce ſpeciebus multus eſt Demoſthenes, & βιαιότατος.

P. 81. l. 1. Ἡραῖον τεῖχος] Heræum caſtellum, locus in Thraciâ ſic dictus, qui a Samiis ædificatus eſt. *Harpocrat.* Herodoto lib. iv. p. 253. dicitur Πόλις παρὰ Περίνθῳ. Plurima erant in Thraciâ hujuſmodi caſtella. Sic Σέῤῥιον τεῖχος apud Demoſthenem pro coronâ: quod *Livius*, ut & Doriſcon *caſtellum* vocat, Lib. xiii. & Μάκρον τεῖχος, cum aliis. Sæpe urbes eo nomine indigitabant veteres: ſic urbs a Mileſiis condita Μιλησίων τεῖχος vocabatur. Huic autem ſive urbi, ſive caſtello, nomen Ἡραῖον indiderunt Samii, ἀπὸ τῆς Ἥρας, a Junone, ipſorum numine tutelari.

Ib. l. 3. Μαιμακτηριὼν] Hibernum menſem eſſe Mæmacteriona ſcribit Ulpianus, eumque Januarium intepretatur Suidas. Ego, Theodorum Ga-

vam, virum doctiſſimum, ſecutus, Septembrem voco, donec inter Grammaticos debellatum fuerit. Malo enim indoctior, & Athenienſium imitatione, ignavior haberi, quàm hujuſmodi controverſiis explicandis parvâ cum ſpe indubitatæ veritatis occupari &c. *Wolfius.*

Ibid. Μαιμακτηριὼν] De menſium Atticorum ordine & ſerie, cuique ex Julianis eorum quilibet reſpondeat, acerrima eſt inter doctos controverſia. Satis ſit lectori duplicem eorum ſeriem ob oculos ponere, hanc *Petavii*, alteram *Scaligeri.*

Pet.		*Scal.*	
Ἑκατομβαιὼν,	*September.*	Ἑκατομβαιὼν,	*Julius.*
Μεταγειτνιὼν,	*October.*	Μεταγειτνιὼν,	*Auguſtus.*
Βοηδρομιὼν,	*November.*	Βοηδρομιὼν,	*September.*
Μαιμακτεριὼν,	*December.*	Πυανεψιὼν,	*October.*
Πυανεψιὼν,	*Januarius.*	Μαιμακτηριὼν,	*November.*
Ποσειδεὼν,	*Februarius.*	Ποσειδεὼν,	*December.*
Γαμηλιὼν,	*Martius.*	Γαμηλιὼν,	*Januarius.*
Ανθεστηριὼν,	*Aprilis.*	Ανθεστηριὼν,	*Februarius.*
Ελαφηβολιὼν,	*Maius.*	Ελαφηβολιὼν,	*Martius.*
Μουνυχιὼν,	*Junius.*	Μουνυχιὼν,	*Aprilis.*
Θαργηλιὼν,	*Julius.*	Θαργηλιὼν,	*Maius.*
Σκιῤῥοφοριὼν,	*Auguſtus.*	Σκιῤῥοφροριὼν,	*Junius.*

Vide *Scalig.* in opere de emendatione Temporum lib. i. cap. de Menſ. Att. *Petav.* Doctrin. Temp. lib. i. cap. 9. Vide etiam, inter alios, *Duport.* in Prælect. in Theophraſt. cap. 3. ubi ſententia Scaligeriana defenditur. Quod reliquum eſt, Μαιμακτηριὼν vocatus eſt hic menſis ἀπὸ Διὸς Μαιμάκτου, quoniam in eo frequentiſſimè *turbatur* aer. *Suid. Harp.* vel potiùs, quod hoc menſe ſacra fieri ſolita Jovi τῷ μαιμάκτῃ, inde dicta Μαιμακτήρια. Vide infra.

 Ibid.

Ibid. Πολλῶν δὲ λόγων καὶ θορύβου γινομένου] Sive quod Samum & Sami coloniam ſibi vendicabant, ſive quòd Philippi conatibus, plura ſubinde appetentis, obviam eſſe eundum cenſebant. *Wolfius.*

Ib. l. 6. & 7. Τοὺς μέχρι πέντε καὶ τετταράκοντα ἐτῶν αὐτοὺς ἐμβαίνειν] Vide *Schol.* & *Petit.* in Leg. Att. lib. viii. *Tit.* 1.

Ib. l. 10. Εκατομβαιὼν, Μεταγειτνιὼν, Βοηδρομιὼν·] Obſervandum eſt omnes menſes Atticos a propriis feſtis & ſacris ſolennioribus, quæ in illis fiebant, nomina ſua obtinuiſſe. Εκατομβαιὼν ita dictus eſt, quòd in eo agebantur feſta Εκατόμβαια, ſive in honorem Junonis, juxta *Meurſium*; ſive Apollinis τοῦ ἑκατομβαίου, τοῦ τέλεσι πολυτίμου, ut *Auctor Etymologici*; a quo diſcimus, quòd hic menſis primò Κρονιὼν vocatus eſſet, ἀπὸ τῆς γινομένης τῷ Κρόνῳ θυσίας; aliamque etiam rationem quare Εκατομβαιὼν appelletur: ἐπειδὴ ἱερός ἐστι τῷ ἡλίῳ· ὁ δὲ ἥλιος τούτῳ τῷ μηνὶ μέγαν ποιεῖ τὸν δρόμον· ἐκάλουν δὲ οἱ παλαιοὶ τὸ μέγα ἀπὸ τοῦ ἑκατόν· &c. Μεταγειτνιὼν nomen habuit a feſtis quæ celebrabantur a Melitenſibus, Atticæ populo, qui Diomea commigrarunt, inde dicta Μεταγείτνια. *Plutarchus* de Exilio: Αρα οὖν ξένοι καὶ ἀπολιδές εἰσιν Αθηναίων οἱ μεταστάντες ἐκ Μελίτης εἰς Διόμεια, ὅπου καὶ μῆνα Μεταγειτνιῶνα, καὶ θυσίαν ἐπώνυμον ἄγουσι τοῦ μετοικισμοῦ Μεταγείτνια. Fiebantque tunc ſacra Apollini τῷ Μεταγειτνίῳ Boëdromioni nomen fecere Βοηδρόμια, feſtum Athenis, inde ita vocatum, quòd Ion Xuthio filius celeriter opem tuliſſet Athenienſibus, cum ab Eumolpo Neptuni filio bello premerentur, regnante Athenis Erectheo. Idem enim eſt βοηδρομεῖν ac βοηθεῖν. *Auctor Etymologici* v. Βοηδρομιών.—ἀπὸ οὖν τῆς τοῦ στρατεύματος βοῆς τῆς ἐπὶ τῷ ἄστει δραμούσης ὅ,τε Απόλλων βοηδρόμιος ἐκλήθη, καὶ ἡ θυσία, καὶ ὁ μὴν καὶ τὰ βοηδρόμια ἐτελεῖτο ἑορτή. Nonnulli dixerunt hæc feſta in honorem

Theſei

Theſei fuiſſe inſtituta, qui hoc menſe Athenienſibus contra Amazonas opem tulit. Vide *Suid. Harp. Etymol. Meurſ.* Græc. Fer. & *Plutarch.* in Theſeo ſub fin.

Ib. l. 11. Μέτα τὰ μυςήρια] Gemina erant Athenienſibus Myſteria, majora & minora. Majora Cereri, minora Herculi ſacra habebantur. Illa nonnunquam τὰ μεγάλα dicuntur apud autores, plerunque verò abſolutè τὰ μυςήρια. Ubicunque igitur apud Græcos legimus τὰ μυςήρια abſolutè & ſine additione (uti hoc in loco) ibi τὰ μεγάλα μυςήρια, Cereris ſc. Eleuſiniæ ſacra, intelligere debemus. Erant autem omnium apud Græcos feſtorum celeberrima, & a decimo quinto Boëdromionis menſis per novem dies durabant. Minora menſe Antheſterione agebantur. Tantâ religione Athenienſes Cererem obſervarunt, beneficii memores, quo ab eâ Proſerpinam filiam quærente affecti ſunt, ſcilicet, quòd ab eâ ſerendi frumenti incognitam ante rationem didicerunt. Ægyptii horum ſacrorum auctorem faciunt Erectheum, natione Ægyptium, Athenarum verò regem ideo factum, quòd cùm ingens ubique ſiccitas eſſet, cum magnâ frugum hominumque pernicie, magnam frumenti copiam Athenas advexerit. Vide *Meurſium* in ſingulari libro de *Eleuſiniis*, *Diod.* lib. i. *Duport.* in Theophraſt. cap. 3. *Car. Sigon.* de Rep. Athen. lib. i. cap. 4. & *Petit.* in Leg. Att. lib. i.

Ib. Schol. l. 6. Βοηθεία] Ex ſequente βοηθείαν planè natum: rectiſſimè *Wolfius* emendavit προθυμία: infra dicet, ὥσπερ ἐψηφισάμεθα προθύμως.

Ib. l. 88. Ἤτοι Ιανουάριος] In orat. de Coronâ p. 167. Ed. *Ben.* Munychionem cum Januario comparat Scholiaſtes: ibidem etiam Θαργηλιὼν exponit Ἀπριλλίου, ergo non jam Munychion, ſed Antheſterion erit Januarius: in utroque autem,

uti hìc etiam, omnino fallitur, ſi ad Demoſthenis ætatem referat. Vide notam ſequentem.

Ibid. Ὃς ἔχει χρόνον παρ' Ἕλλησιν] Quaſi verò haud ſatis notum eſſet, Hecatombæonem menſem Atticum fuiſſe. Omnino reſcribendum eſt, levi tantùm mutatione, ὃς ἄρχει χρόνȣ παρ' Ἕλλησιν, quod quidem ſcire operæ pretium ſit. Utcunque de menſibus Atticis inter ſe diſcrepant Auctores, in hoc omnes conſentiunt, Athenienſes, undecunque anni caput deduxerint, ſemper Hecatombæonem principem menſium conſtituiſſe. Cùm igitur admiſerunt annum Julianum, cujus primus menſis eſt Januarius, e ſede ſuâ Hecatombæonem deturbârunt, & in Januario principem menſem ſtatuerunt. Rurſum cùm menſis Aprilis conſtitutus eſt a Chriſtianis princeps menſium anni propter ſolenne Paſchatis, Hecatombæon quoque ab Athenienſibus Chriſtianis collocatus eſt in Aprilis ſede: unde Munychion cum Januario comparatur. *Petit.* Miſcell. lib. viii. cap. 6. Vide etiam *Duport.* loco ſupra citato. Scholiaſtes ad orat. contra Timocratem p. 446. τῇ ἑνδεκάτῃ τȣ̃ Ἑκατομβαιῶνος. ȣ̃τος (non ut perperam editur ȣ̓ γὰρ) ἦν ὁ πρῶτος μὴν, &c.

P. 82. l. 1. Ἀπεϛείλατε —— Χαρίδημον] Charidemum genere Oritam, Iphicratis in bello diſcipulum & Cherſobleptis generum, quòd utilem reipublicæ operam navâſſet, Athenienſes civitate donârunt. Quin & Decretum fecit Ariſtocrates hujuſmodi: ſiquis Charidemum occiderit, comprehendi eum jus faſque ſit in omni ditione Athenienſibus conjunctâ. Quod ſi quis comprehenſum aſſeruerit, ſive civitas, ſive homo privatus, is fœderum expers eſto. Hoc Decretum accuſavit Euthycles, eique ſubſerviens Demoſthenes orationem habuit κατὰ Ἀριϛοκράτȣς. *Demoſt.* contra Ariſtocrat. *Tourrellus.*

Ibid.

Ibid. Δέκα ναῦς] Ordo hic eſt: ἀπεςείλατε Χαρίδημον ἔχοντα δέκα ναῦς κενάς. Scilicet ἐπιβατῶν ἢ ςρατιωτῶν, ξένων δήπουθεν μισθοφόρων πληρωθησομένας. *Wolfius.*

Ib. & ſeqq. Δέκα ναῦς κενὰς] Thucydides, lib. vi. [pag. 433. Ed. *Francof.*] in navalis belli apparatu, totam claſſem complectitur hiſce verbis, ναῦς κενὰς, quas dividit in ταχείας, & ὁπλιταγωγὰς, *naves præſidiarias*, & *quæ armatos milites ferrent.* Hìc igitur per δέκα ναῦς κενὰς intelligere poſſumus decem naves, ſive bellicas, ſive onerarias, malè verò adornatas. Hanc enim interpretationem ſententia poſtulat: eamque per vocem *vuides* exprimere volui. *Tourrellus.*

Ib. l. 2. Καὶ πέντε τάλαντα] Εἰς τὸ μισθώσασθαι ξένους. Vide alacritatem & magnificentiam decernendi, cum exequendi negligentiâ & ſordibus. *Wolfius.*

Ib. l. 3. & ſeqq. Ὡς γὰρ ἠγγέλθη Φίλιππος ἀσθενῶν καὶ τεθνεὼς, (ἦλθε γὰρ ἀμφότερα)] Nuntios optabiles in dubium vocare Populus non vult. Quodam die cum, audito mortuum eſſe Alexandrum, Athenienſes quaſi ebrii lætitiâ exultarent, retinuit eos Phocion dicto hoc ſapienti: *Si Alexander, ita uti fertur, hodiè mortuus ſit, etiam cras erit. Quid igitur periclitamini, ſi ad tempus vobis eam lætitiam præcludatis, cujus præpropera perceptio & dolorem vobis & pudorem afferre poſſit?* Tourrellus.

Ib. l. 4. & ſeqq. Οὐκέτι καιρὸν οὐδένα τοῦ βοηθεῖν] Scilicet τοῖς Ηραιοτειχίταις. Non putâſtis eſſe neceſſarium. Exercitum enim, duce ſublato, ſoluturum obſidionem, & dilapſurum eſſe. *Wolfius.*

Ib. l. 6. Ἀφήκατε —— τὸν ἀπόςολον] Οὐκ ἐπληρώσατε τὰς τριήρεις, οὐδὲ προσείχετε τῷ πολέμῳ. Ob incertam famam & inanem ſpem, omiſſa ſuſcepta

 expe-

expeditio. Καὶ τῦτο μὲν τὸ γενόμενον. *Idem.* [*Pith.* habet ἀφεῖτε τὴν ἀποςολήν.]

Ib. Schol. l. 9. Ἦξεσαν τὰ βοηδρόμια] Admirandum ſanè eſt quomodo Scholiaſti noſtro in mentem venerit, Μυςήρια μεγάλα & Βοηδρόμια, quæ aliud feſtum erant, diverſamque prorſus originem habuere, ſimul confundere. Probabile eſt hæc verba ab imperito aliquo in margine ſcripta, poſtea in textum irrepſiſſe.

Ib. l. 19. ἐπιπέμπει] Cum *Wolfio* πέμπει lego: alioqui non conſtat verſus.

Sect. IV.

P. 83. l. 1. Τὰ μὲν γὰρ τότε πραχθέντα ἐκ ἂν ἄλλως ἔχοι] Idem aliis verbis dicit Agatho:

Μόνε γὰρ αὐτῦ καὶ Θεὸς ςερίσκεται,
Αγένητα ποιεῖν, ἅσσ' ἂν ᾖ πεπραγμένα.

Hoc namque duntaxat negatum etiam Deo eſt,
Quæ facta ſunt, infecta poſſe reddere.

Ariſtot. ad Nicom. lib. viii. cap. 3. *Tourrellus.* [Eandem ſententiam ſic complexus eſt Simonides, τὸ γὰρ γεγενημένον ἐκ ἔτι ἄῤῥεκτον ἔςαι. Vide *Schol.* & Notas ſupra p. 235.]

Ibid. Τὰ μὲν γὰρ τότε πραχθέντα] Accommodatio narrationis, & opportunus tranſitus ad adhortationem. *Wolfius.*

Ib. l. 3. Τίς ἐτος; Δι' ὧν] Cæteri impreſſi, & *Morellius* in var. lect. τίς; ἔτος δι' ὧν. In MSto *Laud.* ita legitur καιρὸς ἥκει τίς, δι' ὧν.

Ib. l. 6. Εἰ γὰρ μὴ βοηθήσετε] Propoſitio: Omnibus adjuvandos eſſe Olynthios. Ratio: Alioqui eos hoſtis opes aucturos eſſe. Utitur autem odioſo verbo

verbo, ἐϛρατηγηκότες ἔσεσθε ὑπὲρ Φιλίππȣ, quaſi ejus mercenarii duces & mancipia eſſent: quod & turpe eſt & pernicioſum. *Wolfius.*

Ib. l. 9. Ὑπῆρχον Ολιώθιοι] Redit ad narrationem aliam, quâ cives ſuos, ipſorum, quod aiunt, gladio jugulet, hoc eſt, ut demonſtret, eos id optâſſe, quod evenerit. Itaque ſine levitatis & inconſtantiæ reprehenſione, non poſſe ceſſare. Sed hic locus & in primâ tractatus eſt. *Idem.* [Vide ſupra 278.

Ib. l. 10. Δυύαμίν τινα κεκλημένοι] Vide notas ſupra p. 278.

Ib. Schol. l. 32. Ενέφηνεν αὐτὸ] *Wolfius* ad hæc: " S. τὸ ῥῆμα τὸ βοηθήσομεν, aut αὐτὴν τὴν ἀπόκρισιν." Poſterius magis placet.

P. 84. l. 1. & ſeqq. Οὔτε Φίλιππος ἐθάῤῥει τȣ́τȣς, ȣ̓θ' ȣ̂τοι Φίλιππον] Si divinationi venia daretur, ſuſpicarer legendum, ȣ̓́τε Φίλιππος ἐθάῤῥει τȣ́τοις, ȣ̓θ' ȣ̂τοι Φιλίππῳ; id eſt, & Philippus Olynthiis, & Olynthii Philippo diffidebant. Nam ſi utrinque hoſtilibus animis fuerunt, mutuo metu ab inferendo bello deterriti; quî convenit, Philippum, quos ſolos invadere non auſus fuit, Athenienſium ſocietate aut amicitiâ certè auctos, oppugnare fuiſſe auſum? Sed quia via tritiſſima tutiſſima, retineamus vulgò receptam lectionem &c. *Wolfius.* [Omnes hujus loci interpretes uno ore in eum ſenſum conſentiunt quem *Wolfius* alienum putat: omniaque, quæ quidem vidi, exemplaria τȣ́τȣς & Φίλιππον exhibent. De lectione pugnare nolim; de ſenſu loci, perſuaſiſſimum me habeo, eum de mutuâ Philippi & Olynthiorum diffidentiâ intelligendum eſſe, non de paribus utrorumque viribus, adeò ut neque Philippus Olynthios, neque iſti Philippum aggredi auderent. 1. Ob ipſam rationem quam *Wolfius* attulit, quæque haud equidem video quomodo dilui

poſſit.

poſſit. 2. Quoniam iſto tempore hoc modo ſe res habuerunt. Olynthii ſocii erant Philippi, cumque eo contra Athenienſes pugnabant. Poſtea eum ſuſpectum habere cœperunt, cùm quòd celerem ejus potentiæ amplificationem & magnam, tum quòd mentem ejus infidam ac fallacem eſſe perſpicerent. Itaque cum longè illum abeſſe viderent, miſſis Athenas legatis, contra pactiones cum Philippo initas, ſeparatim cum Athenienſibus pacem iniere. Contra Philippus, (qui certè hoc ipſum non ſuſpicari, ideoque Olynthiorum ſocietati parum confidere, non poterat) cum longo jam tempore occaſionem eos invadendi ſibi cuperet offerri: tum eam nactus, quòd belli pactiones violaſſent, & cum ejus hoſtibus amicitiam fœdere ſanciſſent, bellum eis intulit. *Liban.* in Arg. ad Olynth. Equidem credo Demoſthenem, Hebraiſmo hìc uſum, neutrum pro activo poſuiſſe; quòd tamen in verbo θαῤῥέω haud alibi factum vidi. Si aliter doctis viſum fuerit, potiùs contra codicum fidem τ8τοις & Φιλίππῳ reſcribendum duxerim, quàm Demoſthenem id quod & falſum & abſurdum eſt, præſertim in re tam recenter facta, dixiſſe.]

Ib. l. 3. Ἐπράξαμεν ἡμεῖς] S. εἰρήνην πρὸς Ὀλυνθίους. Conſiderandum, utrum τὸ πράττειν εἰρήνην ſit idem quod ποιεῖν καὶ συνθέσθαι: an verò τὸ μηχανᾶσθαι ſignificet, id eſt, callidis rationibus pacem eſſe conciliatam, cum bellum inter eos interceſſiſſet, animis utrinque exulceratis. *Idem.*

Ib. l. 6. Ἐφορμεῖν τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς] Quaſi in procinctu ſtare ad ejus occaſiones impediendas: paratam eſſe ad ipſum invadendum ſicubi impegerit: captare opportunitatem adverſus ipſum: in ſtatione eſſe: Polybius, στόλος ἐφορμῶν ταῖς τοῦ Φιλίππου ἐπιβολαῖς. *Idem.*

Ib.

Ib. l. 9. & ſeqq. Τῦτο πέπρακλαι νυνὶ ὅπως δήποlε] Supra, [intelligit Olynth. 3. quam vide infrà p. 119.] γέγονεν αὐτόμαlον. τὸ ὅπως δήποlε non tam hìc ſignificat τυχόνlως *temerè* & *fortuitò*, aut μόλις ἢ δυσκόλως κὴ ἀτελῶς, *vix*, *ægrè*, *minùs abſolutè*, quàm παράλειψιν quandam, q. d. Factum eſt, quâ autem ratione id factum ſit, non exquiro. Libanius autem rationem explicat. [infra in Arg. ad Olynth. 3.] *Wolfius.*

Ib. l. 13. Χωρὶς γὰρ] Argumentum a turpi παραλειπlικῶς inſerit, periculum magis urget. χωρὶς τῆς αἰσχύνης, παρεισάσης ἂν, ἀνlὶ τῦ, παρεισηγησομένης ἂν, καl' ἐναλλαγὴν χρόνυ. *Idem.*

Ib. Schol. l. 8. Πότε ἀτυχήσει] Redundant hæc, ideoque ab alio quovis ἐξηγηlικῶς addita cenſuerim.

Ib. l. 12. Καlαβαλεῖν] *Wolfius* virgulam præfixit, ſed nihil melius de ſuo ſubjecit. Legendum puto καlαλαβεῖν.

Ib. l. 18. Ἀνέκοψεν] Quid ſi pro ἀνέκοψεν leg. ἀνέκυψεν, *exſurgit?* ut ſenſus ſit, Demoſthenes in ſequent. oſtendit, non utile eſſe Olynthiis opem ferre, ſed omninò neceſſarium.

P. 85. l. 2. Ἐχόνlων μὲν ὡς ἔχυσι Θηβαίων ἡμῖν] Declaratio rationis: metuendam eſſe Philippi in Atticam impreſſionem: quòd illi hoc molienti neque Thebani velint, neque Phocenſes poſſint obſiſtere. *Wolfius.*

Ibid. Ἐχόνlων μὲν ὡς ἔχυσι Θηβαίων ἡμῖν] Thebani capitali odio oderant Athenienſes, quippe qui, poſt pugnas Leuctricam & quæ ad Mantineam fuit, Lacedæmoniis faviſſent, quique recenter etiam Phocenſibus contra eos in bello ſacro auxiliati eſſent. *Tourrellus.* [Quin & antea eodem animo fuerant erga Athenienſes; etenim, finito bello Peloponneſiaco, in concilio pronuntiârunt Athenas delendas eſſe, & Atticam paſcuis ovium aſſignandam. Thebanos

banos contra, Phocenſes nullo modo committendum eſſe cenſuerunt, τὴν Ἑλλάδα ἑτερόφθαλμον γενέσθαι, atque ita perſuaſum Lacedæmoniis ne Athenas everterent. Vide *Demoſt.* de fal. leg. p. 212. Ed. *Ben.* atque ibi Scholiaſten.]

Ib. l. 3. Ἀπειρηκότων δὲ χρήμασι Φωκέων] Nimirum propter ingentes Belli Sacri ſumptus, quod novem annos duraverat. Olynthiacâ tertiâ, pag. 138. ἂν δὲ ἐκεῖνα Φίλιππος λάβῃ τίς αὐτὸν ἔτι κωλύσει δεῦρο βαδίζειν; Θηβαῖοι; Μὴ λίαν πικρὸν εἰπεῖν ᾖ, καὶ συνεισβαλοῦσιν ἑτοίμως. Ἀλλὰ Φωκεῖς; Οἱ τὴν οἰκείαν οὐχ οἷοί τε ὄντες φυλάττειν, ἐὰν μὴ βοηθήσηθ' ὑμεῖς.

Ib. l. 4. Μηδενὸς δ' ἐμποδὼν ὄντος] Enumeratione oſtendit, ſolos Olynthios eſſe propugnaculum Atticæ. *Wolfius.*

Ib. l. 7. Ἀναβάλλεται ποιήσειν τὰ δέοντα] Obſervetur conſtructio cum futuro & ſine articulis, quod quidem frequens eſt Demoſtheni, cum infinitivis loco nominum utitur. Fortaſſis etiam dubites, an, pro ποιήσειν, legi poſſet participium ποιήσων. Uſitatius dici videtur, ἀναβάλλεται, ἢ ἀναβαλεῖται, τὸ ποιεῖν, ἢ τὸ ποιῆσαι, τὰ δέοντα, τοὐτέστι, τὴν ποίησιν, ὡς εἰπεῖν, τῶν δεόντων. *Idem.*

SECT. V.

Ib. l. 15. Ἀλλ' ὅτι μὲν δὴ δεῖ] Hactenus opem ferendam eſſe Olynthiis, quia & neceſſarium ſit, ad vitandum dedecus, & utile ad incolumitatem Atticæ, docuit. Nunc ad locum facultatis tranſit. Nam voluntas quidem adverſandi Philippo non deerat Athenienſibus; ſed nervus belli, pecunia deerat, quam vulgus in ſpectaculis conſumebat. Qui locus quia odioſus eſt, & plenus offenſionis, neque etiam periculi capitalis expers: longa inſinuatione

ratione tandem eò pervenit, ut dicat, abrogatâ lege theatrali, pecuniam ad belli ſumptus tolerandos non deſuturam. *Idem.*

P. 86. l. 5. Νομοθέτας] Nomothetæ erant mille & unus, quanquam *Pollux* unum illum ſupra mille non recenſeat, ſorte electi. Is unus ſuperaddebatur, ne pares eſſent ſuffragiorum calculi. Theſmothetæ quotannis in domo publicâ, ubi Leges adſervabantur, conveniebant, ut viderent ne qua lex alteri contraria legi extaret, ne qua irrita inter ratas, neve plures de unâ & eâdem re. Quod ſi quas hujuſmodi deprehendiſſent, deſcriptas in tabellâ proponebant publicè ad Archontum Eponymorum ſtatuas: Prytanes verò concionem habebant, ut Nomethetas deſignarent. Referente Proëdro de legibus, iiſque palam pro concione a ſcriba recitatis, quiſquis volebat Leges ſuadebat vel diſſuadebat, & ſiqua abroganda Lex erat, unicuique Legi abrogandæ quinque ex univerſis Athenienſibus eligebantur patroni. Populus, expenſis utrinque rationibus, ſciſcebat quas Leges vellet e Nomothetarum, quibus tamen rem omnem integram committebat, vel antiquari vel ratas haberi. Hoc legum examen erat valdè neceſſarium in republicâ Athenienſium, ubi leges cumulandi, abrogandi, ſanciendi pruritus & φιλοκαινία dominabantur. Vide *Petit.* in Leg. Att. lib. i. tit. 2. *Poll.* lib. viii. 101. & ibi doctiſſ. *Kühn.* Vide etiam *Sigon.* de Rep. Athen. lib. ii. cap. 4.

Ib. l. 6. & ſeqq. Μὴ θῆσθε νόμον μηδένα, εἰσὶ γὰρ ὑμῖν ἱκανοὶ] Multitudo Legum regnum malè conſtitutum indicat. Cum enim leges ideo ferantur, ut perverſitatem morum reprimant, ubi multæ leges, ibi multa ſint flagitia neceſſe eſt. *Tourrellus.*

Ibid.

Ibid. Μὴ θῆσθε] *Laud.* θεῖσθε, *Ben.* α. θῆτε. *Wolfius* mavult θέσθε, & mox καὶ τὸ περὶ τῶν στρατευομένων ἐνίους, vel, omiſſo articulo, καὶ περὶ τ. σ. ε.

Ib. l. 9. Λέγω δὴ τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν] Athenienſes, poſt bellum Ægineticum initâ cum Lacedæmoniis triginta annorum pace, mille talenta quotannis in ærario ſeponebant, non expendenda, niſi hoſtis in Atticam appulſus eam invaderet; ſi quis in alios uſus ea impendenda eſſe decerneret, morte erat multandus. Hæc lex eo primùm ardore, quo nova plerunque inſtituta, obſervabatur. Poſtea Pericles, quò gratiam populo iniret, auctor fuit ut viritim civibus diſtribuerentur, ad ludos & ſpectacula: hoc tamen proviſo, ut, ingruente bello, hæc pecunia in militum ſtipendia numeraretur. Utrique pariter conſenſum eſt: verùm, ut omnis diſciplinæ relaxatio ſeriùs ocyùs, in licentiam degenerat, adeo populus delectabatur hâc largitione, quam Demades *Viſcum* appellabat, quo cives omnes ſe illaqueatum ibat, ut nullo omnino in caſu eam vellet detrahi, annoque quo habitæ ſunt orationes Olynthiacæ Eubulus, princeps factionis quæ Demoſtheni adverſabatur, legis auctor eſſet, qua capitali pœnâ cautum eſt, nequis pecuniam a Pericle ſpectaculis deſtinatam in militum ſtipendia numerari ſatagat. Apollodorus etiam, quòd contrarium ſuaſiſſet, multatus eſt. *Andoc.* de Pace cum Laced. *Thucyd.* lib. ii. *Diod.* Olymp. 87. an. 2. *Plut.* in Peric. *Demoſth.* contra Neæram. Hæc ea eſt Eubuli Lex quam Demoſthenes accuſat, cuique rapidos Philippi progreſſus *Juſtinus* lib. vi. acceptos refert. En ipſius verba: *Hujus morte* (Epaminondæ ducis Thebanorum) *etiam Athenienſium virtus intercidit: ſiquidem amiſſo cui æmulari conſueverant, in ſegnitiem torporemque reſoluti, non, ut olim, in claſſem & exercitus, ſed in dies feſtos,*

appa-

apparatuſque ludorum reditus publicos effundunt; & cum actoribus nobiliſſimis poetiſque theatra celebrant, frequentiùs ſcenam quàm caſtra viſentes; verſificatoreſque meliores, quàm duces laudantes. Tunc vectigal publicum, quo antea milites & remiges alebantur, cum urbano populo dividi cœptum eſt. Quibus rebus effectum eſt, nt inter otia Græcorum, ſordidum & obſcurum antea, Macedonum nomen emergeret: & Philippus, obſes triennio Thebis habitus, Epaminondæ & Pelopidæ virtutibus eruditus, regnum Macedoniæ, Græciæ, & Aſiæ cervicibus, velut jugum ſervitutis imponeret. Tourrellus. [Vide *Petit.* in Leg. Att. lib. iv. *Sigon.* de Rep. Athen. lib. iv. cap. 3. *Rhodigin.* Antiq. Lect. lib. viii. cap. 9. & *Liban.* Arg. ad ſequentem orationem.]

Ibid. Σαφῶς οὑτωσὶ] Παῤῥησία fiduciam cauſæ præ ſe ferens. *Wolfius.*

Ib. l. 10. Τοὺς περὶ τῶν στρατευομένων ἐνίους] Juxta Solonis leges militares unuſquiſque civium per vices nomen ſuum profiteri ac per ſe militare neceſſariò tenebatur: qui ſecus fecerat, infami ἀστρατεύτου nomine notabatur, foroque & templis exulabat: quiſquis autem ordinem ſuum deſeruerat, ad Heliaſtrum tribunal ſiſtebatur, quibus pœnam etiam aggravandi animus non deerat. *Æſch.* in Cteſiph. *Demoſth.* contra Timoc. contra Neær. & de Rhod Lib. Leges hiſce poſteriores de iis valdè derogabant, unde factum eſt, ut, labante antiquâ diſciplinâ, cuivis liceret, nullam aliam ob cauſam quàm deſidiam, militiam impunè detrectare. Demoſthenes Solonis leges iterum ut valeant cupit. *Tourrellus.*

Ib. Schol. l. 24. Οὐδὲ γὰρ ἔχομεν νόμον] Malim, οὐ γὰρ ἔχομεν νόμους; Num leges non habemus? *Wolfius.*

Ib.

Ib. l. 31. Τοὺς νομίμους] *Wolfius* mavult τοὺς νόμους, aut τοὺς κυρίους; hoc minimè placet, illud alterum certè verum eſt, atque ita legit *Petitus*, qui loco ſuprà laudato hoc Scholion citat.

Ib. l. 33. Τοῦτο δὲ τὸ ἔργον τῶν θεσμοθετῶν] *Petitus* loco ſuprà laudato: " Quod dicit Ulpianus, κρίνειν " τοὺς νόμους, μήπως ἐναντίοι ἀλλήλοις ἔλαθον ὄντες, fuiſſe " Theſmothetis cum Nomothetis commune, verum " eſt; imo Theſmothetæ huic rei caput & auctores " præcipui erant, ut qui tenerentur, καθ' ἕκαστον " ἐνιαυτὸν ἀκριβῶς ἐξετάζειν, εἴ τις ἀναγέγραπται νόμος " ἐναντίος ἑτέρῳ νόμῳ." Vides eum non agnoſcere vocem τινὲς, quæ ſanè delenda eſſe videtur, niſi pro ἀλλήλοις legatur ἑτέροις.

P. 87. l. 2. Διανέμουσι θεωρικὰ] *Pith.* δ. ὡς θ. mox idem, ſicut etiam *Ben.* ε. η. θ. ῥαθυμοτέρους.

Ib. l. 5. Ἀθυμοτέρους ποιοῦσιν] Ἧττον προθύμους εἰς τὸ πολεμεῖν. Cur verò? Quia & pauciores ſunt, & ignavos meliore conditione eſſe vident, quàm ſe, qui belli ærumnas & pericula tolerent. Hic indocti vulgi affectus eſt. Eruditi autem ſciunt, eos optimâ eſſe conditione, qui officio funguntur maximè. *Wolfius*.

Ibid. Ἐπειδὰν δὲ ταῦτα] Quod dicit non dicere videri vult, ſed dicturum pollicetur, periculo remoto, ipſis auditoribus teſtibus citatis. *Idem*.

Ibid. Ἐπειδὰν δὲ ταῦτα λύσητε] Demoſthenes multæ iſtis legibus ſancitæ caput ſuum ſubduxit cautiſſimè; quippe quòd earum abrogationem ſolùm verbo tenus poſtularet, abſque formulis ad id præſcriptis. *Tourrellus*.

Ib. l. 7. Ἀσφαλῆ] *Pith.* ἀσφαλῶς habet, quod ad τὸ λέγειν referendum eſſet: ſed perinde eſt utrum dixeris παράσχητε ὁδὸν ἀσφαλῆ τοῦ λέγειν: an παράσχητε ὁδὸν τοῦ λέγειν ἀσφαλῶς. Mox nonnulli γράψαντα,

ψαντα, ita ut Scholiaſtes legit. Atticis familiare eſt Aoriſtum pro Futuro ponere.

P. 88. l. 2. Ἄλλως τε καὶ τούτου μόνου] Propoſitio: Nemo ſuadebit optima. Ratio, quia privatim cum capitali periculo ea res conjuncta eſt. 2. Et publicè non modo non prodeſt, ſed etiam obeſt: λογισμοὶ ἀποτρεπτικοὶ τῆς ἀλόγου τόλμης, ἐκ τοῦ τέλους καὶ τῶν ἐκβησομένων εἰλημμένοι. *Wolfius.*

Ib. l. 5. Μηδὲν δὲ ὠφελῆσαι τὰ πράγματα] Τὴν πόλιν. Delectatur hoc nomine Demoſthenes γενικῷ ὄντι ἀντὶ τοῦ εἰδικῶν. *Idem.*

Ib. l. 6. & ſeqq. Μᾶλλον ἔτι ἢ νῦν — φοβερώτερον] Obſerventur particulæ ex ſupervacaneo additæ comparativo αὐξητικῶς, ἀντὶ τοῦ, μᾶλλον ἔτι φοβερόν. vel, omiſſo μᾶλλον, ἔτι φοβερώτερον ἢ νῦν. *Idem.*

Ib. l. 8. Καὶ λύειν γε] Amphibolia quædam eſt in verbis, propter ἔλλειψιν, ut dubites utrum velit, Athenienſes poſtulare debere, ut Eubulus legem a ſe latam ipſe abroget, an ipſum Eubulum poſtulare, ut ſua lex a populo abrogetur. Sed prior ratio magis mihi placet. *Idem.*

Ib. l. 9. Δεῖ τούτους αὐτοὺς ἀξιοῦν] Δεῖ ἀξιοῦν ὑμᾶς, τούτους αὐτοὺς λύειν: id eſt, ὅπως ἂν οὗτοι αὐτοὶ λύωσι τοὺς νόμους τούτους. Poſtulandum eſt, qui haſce leges rogârunt, iidem uti abrogent. *Idem.* [Vox ἀξιοῦν in Ed. ann. 1726. 12mo non legitur.]

Ib. l. 10. Οὐ γάρ ἐστι δίκαιον] Αἰτιολογία ab injuſto: contentione conſtans utilitatis & noxæ, gratiæ & odii. *Idem.*

Ib. l. 15. Πρὶν δὲ ταῦτα ἐπιτρέψαι] Πρὶν ἂν ἐπιτρέψητε. Repetit argumentum a periculoſo, ſuprà poſitum, ſed dilemmate tractatum, hoc fere modo: Qui legem hanc abrogare ſine veſtrâ auctoritate inſtituerit; aut tyrannus ſit oportet, aut amens, ſi exitium ultro ſibi accerſierit. *Idem.*

Ib. Schol. l. 20. Ἀλλὰ σὺ λύεις] *Morellius* in var. lect. ita hæc legit, uti nos edidimus. In Ed. *Wolf.* ita hæc ſententia concipitur: ἀντίπιπτον ἔλυσε, * τὸν νόμον μηδὲν εὐλαβηθείης. Quod minùs placet. Fortaſſe legendum eſt: ἀλλὰ σὺ λύε τ̀ νόμον.

P. 89. l. 2. Μηδένα ἀξιοῦτε τηλικοῦτον] Τοῦτο γὰρ κατάλυσις ἂν εἴη τ̂ δημοκρατίας, κ̀ τυραννίς. *Wolfius.*

Sect. VI.

Ib. l. 7. Οὐ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γ' ὑμᾶς] Poſtulavit ut decernat abrogationem legis. Nunc decretum exequendum eſſe monet: non ignarus ingenii populi, τοῦ ἐν μὲν τοῖς ψηφίσμασι τὰ μέγιστα αἱρουμένου, τοῖς δ' ἔργοις οὐδὲ τὰ ἐλάχιστα διαπραττομένου. *Idem.*

Ib. l. 13. Ἢ περὶ ὧν γράφει] Ἢ ταῦτα διαπράξασθαι περὶ ὧν γράφει. τὸ ψήφισμα γράφει περὶ τούτου videtur durum. Quid ſi γραφῇ, ἀορ. β. ὑποτακτικῷ παθητικῷ; Quibus de rebus ſcripta fuerint, ad eas res conficiendas. *Idem.* [Valdè placet *Wolfii* conjectura: atque ita etiam legitur in *Ben.* ε. η. ϑ. particulâ ἂν præpoſitâ.]

P. 90. l. 4. Τὸ γὰρ πράττειν] Sententia eſt conſilia, orationes, decreta referri ad agendum: actionem finem eſſe & cogitationum, & concionum, & decretorum: quæ, ſine illâ, irrita ſint omnia. Sic & virtutis laus omnis in actione conſiſtit. *Idem.* [Hanc ſententiam imitatus eſt *Salluſtius* Bell. Jug. pag. 447. Ed. *Waſſe*. *At ego ſcio, Quirites, qui poſtquam Conſules facti ſunt, acta majorum, & Græcorum militaria præcepta legere cœperint; homines præpoſteri. Nam* gerere, *quàm fieri*, tempore poſterius; re, atque uſu prius eſt.]

Ib. l. 8. Ὑπάρχειν] Cæteri impreſſi, & *Ben.* ε. η. ϑ. ὑπάρχει habent: ea certè lectio meliùs quadrat cùm ingenio populi Athenienſis, quibus nulli uſ-

quam ad concionandum ac decreta facienda promptiores fuerit, tum etiam oratoris verbis proximè ſequentibus.

Ib. l. 10. Καὶ γνῶναι πάντων, ὑμεῖς ὀξύτατοι] Auditorum gratiam captat, in laudandâ ipſorum ſagacitate; & tacitè eos ad bene agendum hortatur a dedecore, quod ſuſcepturi ſint, ſi ſecus fecerint; quanto enim ſolertiores extiterint in optimis conſiliis dignoſcendis, tanto fuerint infamiâ digniores, ſi deteriora ſequerentur.

Ib. l. 12. Ἐὰν ὀρθῶς ποιῆτε] Ἐὰν ποιῆτε τὰ δέοντα, τῶ θεωρικῶν ἀποστάντες, καὶ αὐτοὶ στρατευόμενοι. *Wolfius.*

Ibid. Τίνα γὰρ χρόνον] Ab occaſione & neceſſario: quod & periculum & probrum includit, ſimul etiam odium in Philippum concitat. *Idem.*

Ib. l. 16. Ἄνθρωπος] Vide notas ſupra pag. 222.

Ib. l. 17. Εἰ δὲ καὶ ταύτης κύριος τῆς χώρας γενήσεται] Calcidicam regionem intelligit, in quâ Philippus, jam ante quàm Olynthum obſediſſet, duo & triginta urbes ceperat. Etenim contra omnium Juſtini exemplarium fidem, quæ communi mendo laborant, auctore Fabro, *Chalcidicam* pro *Cappadociam* lib. viii. cap. 3. reponere debemus. *Tourrellus.*

P. 91. l. 1. Πάντων αἴσχιστα πεισόμεθα] Poſt πεισόμεθα *Benenatus* comma, *Wolfius* cum aliis omnibus, quæ quidem vidi, exemplaribus punctum ponit. Ego perſuadere mihi non potui quin cum interrogatione hæc legerem, tum quia minore cum vi ipſa aliàs efferentur, tum quia vim cæterarum interrogationum perperam interrumpent, & aliquatenus frangent. Quantam magnificentiam orationi afferant figuratæ hujuſmodi interrogationes, docet *Fabius* lib. ix. cap. 2. & *Longinus* ſect. 18. Vide notas ſuprà, pag. 229.

Ib. l. 2. Εἰ πολεμήσαιεν] *Ben.* ε. η. θ. poſt πολεμήσαιεν, ἐκεῖνος habet. *Pith.* ita legit, εἰ ἐκείνῳ ἑτοίμως πολεμήσειε. Conjicio legendum εἰ ἐκεῖνος πολεμήσειε. *Wolfius* ita hæc tranſtulit, *ſi bellum gererent:* notamque addit: *Si ipſi ultrò laceſſerent Philippum.* Optimè quidem hoc modo ſenſus conſtat, & argumentum a fortiori continet: ſi enim ultrò Philippum laceſcentibus auxiliaturos ſe polliciti ſunt, quanto magis eoſdem jam adjuvent oportet a Philippo bello petitos? Verùm huic interpretationi omnino non quadrat ſequens vox σώσειν, quæ certè ad eos propriè referenda eſt, quibus in ſui defenſionem, non aliorum oppugnationem ſubveniendum eſſet.

Ib. l. 5. Οὐ Βάρβαρος] Græci omnes alias nationes, non exceptâ Macedoniâ, pro barbaris habebant. Alexander, qui Xerxis tempore Macedoniæ Rex erat, ludis Olympicis, ut qui barbarus eſſet, excluſus eſt, neque iis tandem aliquando admiſſus antequam ſe Argis oriundum eſſe probâſſet. Idem Alexander, cum a Perſarum caſtris ad Græcos tranſiiſſet, ut iis prædiceret Mardonium primâ luce eos de improviſo aggreſſurum, perfidiæ crimen diluit antiquâ ſuâ origine quam ad Græcos referebat. Nihil opus fuiſſet eum ad majores ſuos recurrere, quò iſtiuſmodi prætextu ſe defenderet, ſi iſto tempore Macedonia Græciæ pars eſſet. *Tourrellus.*

Ib. l. 5. Οὐχ ὅ,τι ἂν εἴποι τις] Plura in Philippum probra conjeciſſet, ſi potuiſſet: etſi quæ hæc probra ſunt, non eſſe Athenienſem, inimicum eſſe Athenienſium, illiſque eripuiſſe illa, quæ & ipſi olim per injuriam rapuerant? Sic cauſa bona ſuperior eſt eloquentiâ inimici. *Wolfius.*

Ib. l. 7. Συγκαταςκεδάσαντες] Τῷ Φιλίππῳ τὰ πράγματα καὶ τὴν ἀρχήν· ἐπειδὴ ἅπαντα ταῦτα εἰωκότες, καὶ ϛυγκαταςκεδακότες ἐσόμεθα. Sententia eſt, culpam eſſe

eſſe penes ipſos Athenienſes; neque in duces, neque in oratores, neque in fortunam conferri poſſe. *Idem.* [*Pith.* legit ſυσκϵυάσαντες.]

Ib. l. 8. Τότε] Ὅταν οἱ Ὀλυνθιοι ἀπόλοιντο. *Idem.*

Ib. Τὰς αἰτίας ὅι τινές εἰσι] Ἀντίπτωσις Ἑλληνικὴ, ἀντὶ τοῦ, τίνες εἰσιν οἱ αἴτιοι τούτων. *Idem.*

Ib. l. 11. Οὐδὲ γὰρ ἐν τοῖς τοῦ πολέμου κινδύνοις] Ἐν τοῖς ἀγῶσι, καὶ ταῖς μάχαις. Noto exemplo rem illuſtrat, quod & ipſe ad Chæroneam imitatus ἐν τῇ μάχῃ καλὸν οὐδὲν, οὐδ' ὁμολογούμενον ἔργον οἷς εἶπεν ἀποδειξάμενος ᾤχετο λειπὼν τὴν τάξιν, ἀποδρὰς αἴσχιστα καὶ τὰ ὅπλα ῥίψας, οὐδὲ τὴν ἐπιγραφὴν τῆς ἀσπίδος αἰσχυνθεὶς, ἐπιγεγραμμένης γράμμασι χρυσοῖς ἀγαθῇ τύχῃ. Verum ille iambico verſu id convitium eludere ſolebat, cum diceret, ἀνὴρ ὁ φεύγων καὶ πάλιν μαχήσεται. *Idem.*

P. 92. l. 6. Εὔξασθαι μὲν] Vide notas ſupra p. 309.

Ib. l. 10. Προῖεθῇ] *Voſſ.* προιεθῇ.

Sect. VII.

Ib. l. 13. Εἰ δέ τις ὑμῖν τὰ θεωρικὰ ἐᾷν] Ὑποφορὰ, de aliâ ratione ſumptuum exquirendâ. Sicut in 1. [3. p. 142.] Λέγουσι γὰρ καὶ ἄλλους ἑτέρους πόρους. *Wolfius.* [In nonnullis ἔχοι vel ἔχῃ legitur.]

Ib. Schol. l. 8. Ὅτι οὐ δύναμαι ——— ἡμέτερα] Sententia poſtulat ut legamus δύναμαι — ἡδέα: & ſic quidem *Morellius* in variis lectionibus, ut etiam *Wolfius* legendum vult: in ejus autem Edd. pro ἡμέτερα ἡδύτερα reperitur, quod profectò propiùs accedit.

Ib. l. 15. Ζηλοῦτε, φησὶ] *Morellius* in var. lect. Ζηλοῦτε, φησὶ, παρὰ τοῦ ſυμβούλου ἡδέα· ὄχλον, ὡς ἔοικεν. *Wolfius* mavult, Τί ζηλοῦτε παρὰ τοῦ ſυμβούλου; ὄχλον, ὡς ἔοικεν, ἀπαιτεῖτε· οὐ γὰρ μόνον &c.

P. 93. l. 2. Φημὶ ἔγωγε] Conceſſio hypothetica, cui mox ſubjicit inficiationem: ſine theatrali pecuniâ non ſuppetere belli ſumptus. *Wolfius.*

Ib. l. 7. Ἀλλ' οἶμαι μέγα] Eſt & hoc σκωπτικόν. ſignificat enim eos amantium inſtar ſibi ſomnia fingere. *Idem.*

Ib. Schol. 4. Τύχης ἡγέμενον] *Wolfius* certiſſimâ emendatione reponi vult ἀρχῆς ἡγέμενος: τὸ, τύχη omninò nihil huc pertinet: mox idem ἀπορῆσαι, quod ſententia poſtulat; ἀυ & α ſæpe librariorum incuria mutantur.

Sect. VIII.

P. 94. l. 2. Οὗτοι σωφρόνων] Iterum dedecus inculcat, & ipſorum exemplum amplificat: Si, inquit, Megarenſes rectè oppugnâſtis; quanto magis oppugnandus erit Philippus? *Wolfius.*

Ib. l. 3. ἐλλείποντάς τι] Sic ordina: ἐλλείποντάς τι τοῦ πολέμου, δι' ἔνδειαν χρημάτων: & mox δι' ἀπορίαν ἐφοδίων τοῖς στρατευομένοις, ſcilicet δοθησομένων, ἢ ἀναγκαίων ὄντων. Ἐφόδια verò intelligo τὰ σιτηρέσια, de quibus Philippica 1. [Vide notas p. 241.] *Idem.*

Ib. l. 6. Κορινθίους] Demoſthenes Athenienſium virtutem recalefacere ſtudet, in memoriam ipſis revocando inſignem patrum ipſorum expeditionem circiter ſæculum ante factam. Simul atque Græcia confœderata Perſarum Regem propulsâſſet, ſtatim victores in ſe invicem arma verterunt. Athenienſes ac Lacedæmonii ſuis utrique partibus præfuerunt. Reliqui, prout quoſque aut voluntas aut commodi ratio trahebat, vel has vel illas partes amplexi ſunt. Corinthii & Megarenſes illo tempore inter ſe bellabant; cauſa belli erat de finibus ſuis contentio. Megarenſes, quibus commodiùs

eſſet

eſſet ab Athenienſibus quàm a Lacedæmoniis auxiliandum, ab his elapſi ſunt ut illis ſe conjungerent. Corinthii minimè hoc erant perterriti, ſeque perſuaſiſſimos habentes, Athenienſes, in Ægypto & Æginâ occupatos, ad novum hoc bellum ſufficere non poſſe, in Megarenſium fines ſe intromiſêrunt. Athenienſes verò non tam virium ſuarum quàm virtutis ſuæ rationem habuerunt. Senes Juveneſque, qui ſervabant domi, ad ſocios defendendos unà alacres profecti ſunt, quæſivere hoſtem, ac profligârunt. *Tourrellus.*

Ib. Καὶ Μεγαρέας] Megara, inſignis Græciæ urbs, æquali ferè a Corintho & Athenis intervallo diſſita prope ſinum Saronicum. Hoc bellum contigit duodecim annos poſt bellum de quo in præcedenti notâ dictum eſt. Megarenſes, poſtquam præſidiarios Athenienſium milites trucidâſſent, Lacedæmoni, ac Corintho etiam ipſorum capitali hoſti, contra quem Athenienſes ipſorum cauſam ſuſcepiſſent, ſe conjunxêre. Athenienſes eorum tam perfidâ defectione animoque adeo ingrato commoti injuriam ulciſci decreverunt. Itaque Megarenſibus denuntiârunt, ne terram Cereri & Proſerpinæ ſacratam contra fas excolerent: quâ admonitione detrectatâ, eos aditu in portus & regionem Atticæ decreto interdixêre: idque decretum acerbius bellum Peloponneſiacum accendit. Ex oratione Demoſthenis credideris, bella de quibus loquitur ab auditoribus ſuis fuiſſe geſta. Hujuſmodi Anachroniſmis uti Eloquentiæ conceditur, quæ hoc modo ad poſteros transfert majorum ſuorum gloriam. Optima eſt hæc ratio in animos hominum ſe inſinuandi, adque intimos affectus rectâ viâ incedit. Nullum nos ita movet exemplum ut noſtrum; nihilque eſt quod quis tantum, quantum ſemetipſum, imitari geſtiat. *Idem.*

Ib. l. 10. Καὶ ταῦτ' ἐχ' ἵνα] Ἐπιδιόρθωσις, quâ excuſat aſperitatem orationis, fine, & exemplo majorum, cum reprehenſione adverſariorum. *Wolfius.*

Ib. Schol. l. 42. Οργια τῶν θεῶν] Fortaſſe addendum γινόμενα ἐν αὐτῇ. *Idem.*

P. 95. Schol. l. 1. Ὀργᾶν αὐτῇ] Omnino, cum *Wolfio*, ἐν αὐτῇ redundare puto: vel potius ſuo loco turbata ad præcedentia ὄργια τῶν θεῶν retrahi debere.

P. 96. l. 2. Τὸν Ἀριστείδην ἐκεῖνον] Ariſtides, Juſtus cognomine, non nihil ad victorias Marathoniam ac Salaminiam contulit, atque Athenienſium ad pugnam Platææ dux erat. Eum jure etiam dixeris Athenarum in Græcia imperii prima jeciſſe fundamenta. Ariſtidis virtus apud omnes reverenter habita id potiſſimum effecit ut Græci, poſtquam Perſas viciſſent, Athenarum potiùs quàm Spartæ dominationi ſe ſummitterent. Plato, accuratus ille hominum æſtimator, in Gorg. [pag. 526. Ed. *Serrani*] eum omnium Græcorum perfectiſſimum atque integerrimum fuiſſe teſtatur. *Tourrellus.*

Ib. Τὸν Νικίαν] Alius dux Athenienſium, ditiſſimus, itemque maximè munificus, occubuit bello Siculo, quod ne ſuſciperent omnibus modis cives ſuos dehortari voluit; verùm apud eos Alcibiadis ipſius æmuli auctoritas prævaluit. *Idem.*

Ib. Τὸν Περικλέα] Hic vir & patriæ & ſæculi ſui decus fuit. Scientiâ politicâ, militari, atque Eloquentiâ pariter inſignis. Ex his tot ac tam præclaris dotibus tanta ei Athenis nata eſt auctoritas, ut ab iis qui ipſi invidebant pro novo Piſiſtrato haberetur. Unde factum eſt, ut primò neceſſe illi eſſet moderatione, atque obſequio, etiam plus quàm decuit, in ſuâ agendi ratione uti. Poſtquam verò tantam poteſtatem nactus eſſet, quantâ opus fuit ad liberè agendum, tum ille Athenienſium mollitiæ haud

haud diutius indulſit, verùm tantâ cum ſeveritate ſingulos in officio continebat, ut iidem homines, qui, ab ipſo gloria cumulati, eum viciſſim omni honorum genere oneraſſent, de ſupplico ei infligendo cogitarent. Plato voci publicæ de Pericle fidem abrogare audet, ipſumque populi Athenienſis corrumpendi inſimulat. Quid, inquit is philoſophus, de Equiſone ſentiamus, qui equum curare in ſe receperit, eumque feriorem reddiderit, quàm acceperat? *Plat.* in Gorg. [pag. 516. Ed. *Serran.*] *Idem.* [Vide *Plutarch.* in Pericle, & *Iſocratem* in Orat. περὶ ζεύγους.]

Ib. l. 4. & ſeqq. Ἐξ οὗ γὰρ οἱ διερωτῶντες ὑμᾶς οὗτοι πεφήνασι ῥήτορες τί βούλεσθε, τί γράψω] Oratores id unicè quærebant ut populum gubernarent; populuſque ſola erat adulatione gubernandus. Ad eum igitur id imperium pertinebat, qui ad aſſentationem eſſet eruditiſſimus, vel potiùs qui deceptoris partes agere potiſſimùm calleret. In hoſce homines, tam turpiter obſequioſos, & populari gratiæ ſervientes, certè non minùs quàm Orator noſter, invehitur Ariſtophanes in Equitibus Act. I. Sc. 1, & 2. idemque in Veſpis 2. Ariſtoteles, de Rep. lib. iv. cap. 4. lib. v. cap. 6. & 11. Iſocrates, de Pace. Quicunque, exclamat Demoſthenes, in Oratione de Rep. Ord. Quicunque Reipublicæ prodeſſe velit, primò auribus veſtris mederi debet, nihil aliud audire aſſuefactis quàm quod eas titillet. Cleones & Cleophones, inquit Demetrius Phalereus, 1 De Eloq. c. 315. hoc eſt, aſſentatores populum Athenienſem totum poſſident, qui non niſi iſtorum auribus atque intellectu uti vult. *Idem.*

Ib. l. 6. προπέποται] Valdè delectatur hac metaphora Demoſthenes. Sic alibi dixit προπίνειν τὴν πατρίδα τοῖς ἐχθροῖς: & τὴν ἐλευθερίαν προπεπωκότες.

De

De vocis Etymo haud noſtrum eſt diſſerere: adeas *Hen. Steph. Bud. Suid.* & *Harpocrat.*

SECT. IX.

Ib. l. 11. Καί τοι σκέψασθε] Collatio reipublicæ majorum & ſuæ ætatis: qualis eſt apud Iſocratem, ſed multò copioſior in Areopagiticâ, & oratione de Pace. Hunc autem ſervat ordinem, ut primùm de Græcâ, deinde de urbanâ adminiſtratione dicat, denique magiſtratuum privatas res conferat: & populo torporem excutere ſtudeat. *Wolfius.*

Ib. l. 11. & ſeqq. Καί τοι σκέψασθε — τῶν προγόνων ἔργων καὶ τῶν ἐφ' ὑμῶν] *Fabius* lib. vi. cap. 5. *Idem* (Demoſthenes) *cum offenſam vereretur, ſi objurgaret populi ſegnitiem, in aſſerendâ libertate reipublicæ, majorum laude uti maluit, qui eam fortiſſimè adminiſtraſſent. Nam & faciles habuit aures, & natura ſequebatur, ut meliora probantes pejorum pœniteret.* Vide *Dionyſ. Halicarnaſſ.* cap. de figuratis cauſis.

Ib. Schol. l. 20. Τῷ στόματι] *Morellius* in var. lect. uti & *Wolfius* in margine, τῷ πώματι habet. Fortaſſe ita hæc legenda ſint: δεξιωσάμενος αὐτὸ (ſcilicet τὸ ποτήριον) τῷ στόματι: ut hic ſenſus ſit: *cum quis* — *accepto* a pincerna *poculo, eoque leviter delibato* &c.

Ib. l. 29. Τί οὖν οἱ πρόγονοι ἐμίσουν αὐτοὺς] *Wolfius* in margine; τοὺς προγόνους ἐμίσουν αὐτοὶ: quæ certiſſimè germana lectio eſt, quamque ſententia omnino poſtulat.

P. 97. l. 3. Οὐ γὰρ ἀλλοτρίοις] Τὸ τελικὸν αἴτιον τοῦ διηγήματος, ἡ κοινωφέλεια. εὐνοϊκὸν δὲ τοῦτο. Sic Iſocrates Παραινέσει: τὰς τοῦ πατρὸς προαιρέσεις ἀναμνησθεὶς οἰκεῖον καὶ καλὸν ἕξεις παράδειγμα τῶν ὑπ' ἐμοῦ λεγομένων: &

& in Philippica: ἐνθυμοῦ ἢ διότι μηδὲν ἀλλοτρίοις παραδείγμασι χρώμενος, σὲ παρακαλῶν τυγχάνω. *Wolfius.*

Ib. l. 5. Ὑμῖν εὐδαίμοσιν ἔξεστι γενέσθαι] Obſerva pares caſus, qui verbum antecedunt & ſequuntur. Iſocrates: τῶν προσποιησαμένων εἶναι σοφιστῶν. Martialis:

Nobis non licet eſſe tam diſertis.

Ib. l. 8. & ſeqq. Πέντε μὲν καὶ τετταράκοντα ἔτη] Iſocrates in Panegyrico habet ἑβδομήκοντα, in Panathenaico πέντε καὶ ἑξήκοντα: & Obſopæus in veteri exemplari legi oſtendit ξέ. Fortaſſis hìc legendum καὶ ἑξήκοντα. Tertia Philippica verò ſcribit, ὅτι οἱ Αθηναῖοι προστάται ἑβδομήκοντα ἔτη καὶ τρία τῶν Ἑλλήνων ἐγένοντο. Chronologiam a Pauſaniæ Spartani interitu uſque ad cladem Helleſponticam puto perducendam: poſtquam, captis a Lyſandro Athenis, Lacedæmonii terrâ marique rerum potiti ſunt, donec iiſdem victis ad Cnidum, Conon patriæ opes & dignitatem aliqua ex parte recuperavit: quas ſociali bello Chares denuo evertit, nec multò pòſt Philippus in Græcia graſſari non armis magis quàm auro Macedonico & proditione, ac dominari cœpit: cui Demoſthenes, quantum potuit, eſt adverſatus. *Idem.*

Ibid. Πέντε καὶ τετταράκοντα ἔτη] Vide *Meurſ.* de Fort. Athen. cap. 10. Ibi quidem, uti etiam in utraque *Wolfii* Editione, ἑξήκοντα legitur, quibus *Pith.* concordat. *Voſſ. Laud.* & *Ald.* τετταράκοντα exhibent, quod profectò confirmatur ex oratione de Rep. Ord. ubi tota hæc comparatio ad verbum ferè iterum occurrit, & legitur ut hìc, πέντε μὲν τοίνυν καὶ τετταράκοντα ἔτη τῶν Ἑλλήνων ἦρξαν ἐκεῖνοι ἑκόντων. *Wolfius* autem & ibi pro 45 legendum putat 65. ξέ pro μέ: niſi quis (ipſius verba ſunt) fortè cavilletur, legitimum imperium 45 duraſſe annos: reliquis, in tyrannidem degeneraſſe. Sed & perpetua

petua tyrannis illa fuit, aut certè πειθανάγκη: & hæc exceptio non decet laudatorem.

Ibid. Πέντε &c. ἑκόντων] A quarto anno Olympiadis 75. ad ſecundum octogeſimæ quintæ. Poſtquam Græci ex pugnis Salaminia & Plataæenſi didiciſſent, quid virtus ac diſciplina contra multitudinem poſſent, conſilia inière quomodo adverſus nova Perſarum regis molimina ſe præmunirent. Unaquæque Græciæ urbs ſingulare quodammodo imperium erat. Multitudo ducum multa ſecum neceſſariò fert incommoda: hæc igitur ut præcaverent, conſtituêre unum totius nationis imperatorem eligere, idque munus omnes ad Pauſaniam Lacedæmoniorum regem unanimes detulerunt. Illo Rex brevi abuſus eſt, eóque proceſſit ut etiam cum Perſis clandeſtinum haberet conſilium Græciæ iis ſubjugandæ, hac ſcilicet conditione, ut eam ſibi præfecti nomine provinciam nanciſceretur. Itaque eum Spartani revocarunt, & principatûs pertæſi, qui reges ſuos efficeret tyrannos, eum ultro ad Athenienſes tranſtulêre. Hi delatum accepêre: nullumque tum temporis conſilium cœpere niſi in generalibus conventibus ad Delum habitis. Ibi definierunt quid ſingulæ urbes ad communem cauſam promovendam conferrent: quæ tamen omnes ſuis legibus gubernabantur. Ut verbo dicam, Athenienſes uſque ad bellum Peloponneſiacum principatum ita tenuerunt, ut ex ipſorum ſtudio ſolùm muneris ſui cum dignitate adimplendi intelligeretur, quique inferiores erant, æqualitatis tamen ſimilitudinem reliquam haberent. Itaque clades Xerxis, atque initium belli Peloponneſiaci duæ ſunt Epochæ, quæ quadraginta quinque annos complectuntur, quibus Athenienſes imperium obtinuere in Græcos ſponte ſua ſubditos. Etenim poſt bellum Peloponneſiacum, Athenis iniquo animo

mo paruerunt: & ipſe Thucydides, quamvis Athenienſis, confitetur omnes hujus belli curſu in Lacedæmonios inclinatione animorum propendiſſe. Additis igitur viginti ſeptem annis belli Peloponneſiaci, quadraginta etiam quinque inter cladem Xerxis & hoc bellum elapſis; duraverit Athenienſium imperium ſeptuaginta duos annos integros, ſive ſeptuaginta tres inchoatos. Demoſthenes, juxta poſteriorem hunc calculum, in tertiâ Philippicâ dicit Athenas Græciæ imperâſſe annos tres & ſeptuaginta. Eâdem ratione Iſocrates, cum hoc imperium tantùm annos ſexaginta quinque durâſſe dixiſſet, ejus durationem alio in loco ad pluſquam ſeptuaginta extendit. Facilè hæc diſcrepantia componitur, diſtinguendo tempore quo Græci volentes, quoque inviti Athenienſibus paruerint. *Tourrellus.*

Ib. l. 10. Μυρία τάλαντα] Id eſt, circiter vicies centum mille libras noſtrâ monetâ. Vide ſuprà pag. 251. Ingentem ſanè pecuniæ ſummam, quamque ut congererent, maxima frugalitate præditos fuiſſe oportuit Athenienſium majores.

Ib. l. 11. Συνήγαγον] *Pith.* ἀνήγαγον.

Ib. Schol. l. 21. Περδίκκας ὁ ἀδελφὸς] In noſtro legebatur Περδίκκας ὁ θεῖος Ἀμύντου, ἀδελφὸς Φιλίππου τοῦ πατρὸς Φίλιππος. Rectiſſimè *Morellius* in var. lect. & *Wolfius*, in margine ita hæc legenda indicant, uti nos ipſa edidimus: ſatis enim notum eſt, Philippi patrem Amyntam fuiſſe. Neque etiam ſic omnia rectè habent: etenim pro θεῖος legendum υἱὸς, cum tres fuerint Amyntæ filii, Alexander, Perdiccas, & Philippus. Vide Diod. lib. xv. Quæ ſequuntur obſcura adhuc videntur & quidem mutilata.

P. 98. l. 1. Ὥσπερ ἐστι προσῆκον] Quo autore? Philautia & arrogantia Græca. Barbari enim reſpondeant,

ſpondeant, vel ſua cuique nationi tenenda eſſe, vel, quæ plus armis poſſit, rectè victis imperare. *Wolfius.* [Iphigenia in Euripide pag. 64. par. 2.

> Βαρβάρων δ' Ἕλληνας εἰκὸς ἄρχειν, ἀλλ' οὐ βαρβάρους,
> Μῆτερ, Ἑλλήνων. τὸ μὲν γὰρ δοῦλον, οἱ δ' ἐλεύθεροι.]

Ib. l. 2. Πολλὰ δὲ καὶ καλὰ &c.] Ad Marathonem, Salamina, & Plateas. *Tourrellus.*

Ib. l. 9. & ſeqq. Δημοσίᾳ μὲν τοίνυν, οἰκοδομήματα —— κατεσκεύασαν] Ad hæc ſic ait Scholiaſtes: οὐ περὶ τῶν οἰκοδομημάτων λέγει, ἀλλὰ τῶν ἀναθημάτων, καὶ γὰρ τούτων εἰσὶν ἴσως ὑπερβολαί. Non video quare Ulpianus non admittat hæc verba oratoris debere intelligi de ædificiis, ſed tantum de donariis. Nam & magnificè ædificaverat Pericles Propylæa & Odeum, uſus opera Mneſicli Architecti, de quibus Plutarchus in Pericle, & de Propylæis quidem gloriabantur Athenienſes; teſtis Æſchines in oratione περὶ παραπρεσβείας: ἀνιστάμενοι γὰρ οἱ συντεταγμένοι ῥήτορες, περὶ μὲν τῆς σωτηρίας τῆς πόλεως οὐδὲν ἐνεχείρουν λέγειν, ἀποβλέπειν γὰρ εἰς τὰ προπύλαια τῆς πόλεως ἐκέλευον ἡμᾶς, καὶ τῆς ἐν Σαλαμῖνι πρὸς τὸν Πέρσην ναυμαχίας μεμνῆσθαι καὶ τῶν τάφων καὶ τῶν προγόνων, &c. Et ob ejus ædificii magnificentiam in invidiam adducebantur a vicinis, teſtis idem Æſchines in eâdem oratione: Ἐπαμινώνδας στρατηγὸς οὐχ ὑποπτήξας τὸ μὲν τῶν Ἀθηναίων ἀξίωμα, εἶπε διαῤῥήδην ἐν τῷ πλήθει τῶν Θηβαίων, ὡς δεῖ τὰ τῆς Ἀθηναίων ἀκροπόλεως προπύλαια μετενεγκεῖν εἰς τὴν προστασίαν τῆς Καδμείας. Ex his patet, quantum hallucinatus ſit Scholiaſtes: locum Demoſthenis non debere intelligi de ædificiis; ſed tantùm de donariis περὶ ἀναθημάτων, tanquam ſi Minervam Phidiæ tantùm & alia donaria ſola digna admiratione fuiſſe cenſuiſſet. Nam & ipſe Demoſthenes infra contra Androtionem [uti etiam

Orat.

Orat. de Rep. Ord.] ædificia magnifica recenſet, ſic: προπύλαια, ὁ Παρθενὼν, στοαὶ, νεώσοικοι. *Palmerius.* [Vide infra p. 352. & ſeqq.]

Ib. l. 12. Ἀναθημάτων] Ἀνάθημα Græcis non dicitur de omni re, quæ diis conſecrabatur, ſed de illo tantùm genere donorum, quæ ſuſpendi poterant, aut in excelſo & conſpicuo loco ſtatui, ut eſſent templis ornamento, qualia ſunt phialæ aureæ & argenteæ, tripodes, acerræ, corollæ, & ſimilia. Vide *Salmaſ. Plin.* Exercitat. in Solin. Polyhiſt. qui plura ibi diſputat de voce ἀνάθημα, eamque nuſquam apud Græcos in malam partem accipi, pro ἀνάθεμα, contendit.

P. 99. l. 1. Ἐν τῷ τῆς πολιτείας ἤθει] Ἦγεν τῷ δημοκρατικῷ ἐν ᾧ αἱ ἰσότητες εὐδαιμονοῦσιν. *Wolfius.*

Ib. & ſeqq. Ἐν τῷ τῆς πολιτείας ἤθει μένοντες ὥστε τὴν Ἀριστείδου, καὶ τὴν Μιλτιάδου &c.] Nemini unquam animus ab re omiſſior fuit, quàm Ariſtidi & Miltiadi. Ariſtidis tota hæreditas ad eum efferendum non ſuffecit, neque ille duabus ſuis filiis quidquam præter gratorum civium miſericordiam reliquit. Qui Miltiadi invidebant paulo poſt pugnam Marathoniam effecere, ut is quinquaginta talentis mulctaretur. Quam pecuniam, quòd ſolvere non poterat vir qui non alias divitias quàm gloriam ſibi cumulare noverat, in vincula publica conjectus eſt, ibique, cum ſummo patriæ ſuæ dedecore, diem obiit ſupremum. [Vide Cor. Nep.] *Tourrellus.*

Ib. l. 3. Εἶδεν] Cæteri omnes impreſſi & MSti οἶδεν habent. Ea lectio certè melior eſt, cum indicet illorum domos ne diſtingui quidem poſſe a cæteris. Sic etiam Orat. de Rep. Ord. ὥστε τὴν Θεμιστοκλέους, τὴν Κίμωνος, καὶ τὴν Ἀριστείδου, καὶ Μιλτιάδου &c. εἴτις ἄρα οἶδεν &c. Confirmatur etiam a ſequentibus ὁποία πότ' ἐστιν.

Ib.

Ib. l. 7. Τὸ κοινὸν αὔξειν] *Horatius*, Od. ii. 15.

Privatus illis Cenſus erat brevis,
Commune *magnum* ——

Ib. l. 10. Ἴσως διοικεῖν, μεγάλην εἰκότως ἐκτήσαντο εὐδαιμονίαν] *Eurip.* Phœniſſ. Act. ii. Sc. 1.

κάλλιον ——
Ἰσότητα τιμᾶν· ἣ φίλους ἀεὶ φίλοις,
Πόλεις τε πόλεσι, ξυμμάχους τε ξυμμάχοις
Συνδεῖ. τὸ γὰρ ἴσον νόμιμον ἀνθρώποις ἔφυ,
Τῷ πλέονι δ' αἰεὶ πολέμιον καθίσταται
Τοὔλασσον ——

Ib. l. 14. Ὑπὸ τοῦ χρηστῶν] De Eubuli hoc cognomento nihil mihi conſtat, ſed de Phocione ſic ſcribit Plutarchus: ὥστε θαυμάζειν, ὅπως καὶ ὁπόθεν τραχὺς οὕτως ἀνὴρ καὶ σκυθρωπὸς ἐκτήσατο τὴν τοῦ χρηστοῦ προσηγορίαν. *Wolfius.*

Ib. Schol. l. 3. Ἀλλὰ τῶν ἀνα.] *Wolfius* legiſſe videtur οὐδὲ; vertit enim *neque de donariis.* Utcunque legas, equidem haud video quare tantopere hallucinatum Scholiaſten *Palmerius* dicat. Scholiaſtis hic ſenſus eſt. Ædificia & donaria, utcunque ſint ſplendida (id enim haud negat) ſuperari fortaſſe poſſunt: non item facinora, propter quæ hæc donaria ſuſpenſa ſunt: ideoque de his, non illis etiam, dici, ὥστε μηδενὶ τ. ε. ὑπερβολὴν λελεῖφθαι.

Ib. l. 9. Πλαταιέων] Ea vox incolas Platæarum, non ipſas Platæas ſignificat, quod tamen hìc opus eſt, ſicut antea ἐκ Σαλαμῖνος: itaque haud dubitavi Πλαταιῶν reponere.

P. 100. l. 1. Ἆρά γε ὁμοίως] Interrogatio negans, & propoſitio hujus loci: Noſtri Magiſtratus ſunt veteribus diſſimillimi: κατὰ παράλειψιν. *Wolfius.*

Ib. l. 2. Καὶ παραπλησίως] Sæpiſſimè in MStis permutantur καὶ & ἤ, quod & hìc factum eſſe, nemini,

mini, opinor, dubium erit. In *Pith.* ἣ legitur. Sic noſter in Orat. de fal. leg. p. 265. ἄρά γε ὅμοια, ἢ παραπλήσια τούτοις;

Ib. l. 5. Λακεδαιμονίων μὲν] Ob cladem Leuctricam, quam & Cicero ſcribit Lacedæmoniis fuiſſe peſtiferam: qua, cum Cleombrotus, invidiam timens, temerè cum Epaminonda conflixiſſet, Lacedæmoniorum opes corruerunt. Vide Diodorum 15. & Iſocratem in Philippicâ & Archidamo. *Wolfius.*

Ib. l. 6. Τῶν δ' ἄλλων οὐδενὸς] Οὔτε Ἀργείων, οὔτε Ἀρκάδων, οὔτε Θετταλῶν, οὔτε Κορινθίων, οὔτε Μεγαρέων, ὧν οὐδεὶς λόγος. *Idem.*

Ib. l. 10. Τὰ τῶν ἄλλων δίκαια βραβεύειν] Id quod Orat. de Rep. Ord. & alibi dicit τὰ δίκαια ὁρίζειν τοῖς ἄλλοις, & de quo paſſim magnificè gloriatur.

P. 101. l. 1. Πλείω δ' ἢ χίλια καὶ πεντακόσια τάλαντα &c.] Eam pecuniæ ſummam, recuperandæ Amphipoli deſtinatam, Chares diſſipaverat. *Tourrellus.*

Ib. l. 2. Οὓς δ' ἐν τῷ πολέμῳ] Utrum bello Xerxeo, an Laconico? *Wolfius.*

Ib. l. 2. & ſeqq. Οὓς δ' ἐν &c. εἰρήνης οὔσης ἀπολ. οὗτοι] Ulpianus & Wolfius hoc intelligendum volunt de pace quâ Athenienſes cenſuerunt libertatem Chiis, Rhodiis, Byzantinis, aliiſque defectoribus eſſe relinquendam. Si ſic res habeat, ita hæc vertenda ſunt, *quæ bello acquiſivimus per pacem amiſimus.* Magis autem naturale mihi videtur referre hæc ad eventus recentiores, veluti expugnationem Pydnæ, Potidææ, aliarumque Thraciæ urbium, quæ ſociæ erant Athenienſibus, quaſque Philippus non niſi poſt confectam cum Athenis pacem, ſecundo ejus regni anno, ceperat. *Tourrellus.*

Ib. l. 4. Ἀπολωλέκασιν οὗτοι] Ἐποίησαν ἀποστῆναι ἡμῶν διὰ τὴν τοῦ Χάρητος πολυπραγμοσύνην καὶ ὕβριν.

 Vide

Vide argumentum orationis Iſocraticæ De Pace, & 16 Diodori. *Wolfius.*

Ib. l. 8. Ἀλλ' ὦ τᾶν] Hactenus τὰ ἑλληνικὰ, in quibus recenſendis, & παραλείψει uſus eſt, & Græciæ principatum amiſſum, provinciam amiſſam, pecuniam inutiliter inſumptam conqueſtus, ad extremum Philippi incrementa non prohibita, ſed aucta magiſtratibus objicit. Nunc ad τὰ πολιτικὰ tranſit, iiſque extenuatis & contemptis, invidiam conflat tribunis plebis, qui populi ignaviâ ad ſuas opes augendas abutantur: eâque occaſione ad rem gerendam eum excitat, & ad priſtinam libertatem & dignitatem recuperandam. *Idem.*

Ib. l. 11. Κονιῶμεν] *Wolfius* legit κοινῶμεν, quod certè falſum eſt, vertit autem *reficimus*: qui ſenſus ut obtineat, ſcriptum oportuit καινῶμεν. Multo melius eſt, ut opinor, κονιῶμεν, *dealbamus*, propiuſque tangit futilem ac inanem Eubuli aliorumque τῶν χρηστῶν rerum adminiſtrationem. Et ſic præter noſtrum *Laud.* & *Ald.*

Ib. Schol. l. 14. Ἐκτήσαντο] Ex *Wolfii* mente repoſui ἀνεκτήσαντο, quod etiam ſententia omnino poſtulat.

P. 102. l. 4. Ἐκ πτωχῶν πλούσιοι γεγόνασιν] *Pith.* ταχὺ πλούσιοι habet, quod certe recipiendum eſt. In voce ταχὺ tota vis ſententiæ ponitur: nemo enim alicui vitio vertat, quòd dives factus ſit: ſiquis autem ad magnas divitias derepente pervenerit, in eum demum jure cadet ſuſpicio fortunæ malis artibus amplificatæ: juxta illud Menandri: οὐδεὶς ἐπλούτησε ταχέως δίκαιος ὤν. Noſter Philipp. iv. p. 86. Καὶ γάρτοι τούτων μὲν ἐκ πτωχῶν ἔνιοι, ΤΑΧΥ πλούσιοι γεγόνασι &c. Et ſic *Cicero* ad verbum, Philipp. viii. p. 521. Ed. *Græv.* *Ex mendicis* REPENTE *divites* &c. De iſtiuſmodi hominibus vide *Ariſtoph.* in *Plut.* & alibi paſſim.

P. 103.

P. 103. l. 11. Βοΐδια] *Pith.* & *Ben.* γ. βοηδρόμια: quod hìc legi etiam Scholiaſtes docet. Ineptè, ſi quid uſquam. Etenim quem hìc ſenſum elicies ex voce βοηδρόμια? Et quomodo dixeris βοηδρόμια πέμψωσιν? In Orat. de Rep. Ord. ubi tota hæc comparatio iterum occurrit, legitur ἀγαπᾶτε ἄν τι αὐτοὶ μεταδιδῶσι, λαμβάνοντες. Vide, ſi vacet, quas nugas agat *Mauſacus* ad Harpocrationem, voc. Βοηδρόμια.

Ib. l. 13. Χάριν προσοφείλετε] Hìc πρὸς eſt *ultrò* (ſive *inſuper*) ſicut dixit *Livius* lib. iv. *Interim Galli, poſtquam accepêre, ultrò honorem habitum violatoribus juris humani.* Id eſt, præterquam quòd pœnas non dederunt, inſuper honorem habitum.

P. 104. l. 2. Ἐπάγουσιν] *Pith.* & *Ben.* η. ὑπάγουσιν.

Ib. l. 4. Ἐστὶ δ' οὐδέ ποτ' οἶμαι] Ἀντίθεσις τῇ ἀλωπεκῇ τὴν λεοντῆν. Sed quæri poſſit, utri magis accuſandi ſint: iine qui ferocem populum, efferatis (ut *Livius* ait) militia animis, mitigandum armorum deſuetudine rati ſunt: an qui eundem, jam imbellem & effœminatum, & repugnantem, ad eadem reſumenda incitarunt? Dignitas imperii præclara ſanè res eſt, ſi ſis & dignus & par gerendo tuendoque imperio: ſin minus, alia omnia & facienda & ferenda. Sic ſenſit Æſchines, nec diſſenſit Iſocrates: hanc ſententiam eventus ipſe comprobavit, teſtis gravior, quàm judex. *Wolfius.*

Ibid. Μέγα καὶ νεανικὸν φρόνημα λαβεῖν] Veriſſima ſententia. Minutæ & ſcrupuloſæ actiones quaſi comminuunt & diſcerpunt animos, & humi abjiciunt. Magnæ autem res eoſdem erigunt & dilatant. Sic. Cic. 1. de Officiis: *Quæ cura* (defendendi & juvandi plures) *exſuſcitat etiam animos, & majores ad rem gerendam facit.* Idem eodem libro negat,

 magni-

magnitudinem animi declarari poſſe niſi in republica, τῇ γὰρ ὕλῃ τῇ ὑποκειμένῃ συνεπεκτείνεται ἡ ψυχὴ, ἕξιν τινὰ δυσμεταχίνητον, καὶ ἰσομεγέθη τοῖς πράγμασιν ἐγχαραττομένη. *Idem*. [*Longin*. Sect. 9. περὶ Ὕψους, hanc propoſitionem converſam habet: οὐδὲ γὰρ οἷόν τε μικρὰ καὶ δουλοπρεπῆ φρονοῦντας καὶ ἐπιτηδεύοντας παρ' ὅλον τὸν βίον θαυμαστόν τι καὶ τοῦ παντὸς αἰῶνος ἐξενεγκεῖν ἄξιον.]

Ib. Schol. l. 27. Ἐπειδὴ ᾔσθετο &c.] In noſtro valdè hæc turbata ſunt; igitur ſecuti ſumus *Wolfium* in margine. Interea non poſſumus ſatis admirari noſtri Scholiaſtis ſagacitatem, qui tam bellam rationem invenerit, propter quam per Cererem hic jurat Demoſthenes.

Sect. X.

P. 105. l. 3. Ἐὰν οὖν] Accedit ad perorationem. Sunt enim præcipuæ duæ partes hujus orationis: una, quæ breviter abſolvitur, Olynthios eſſe defendendos, quamvis ſit principalis: altera, theatralem pecuniam faciendam eſſe militarem, hoc eſt, convertendam eſſe in ſtipendia civium pro republica militantium. *Wolfius*.

Ibid. Ἀλλὰ νῦν γ' ἔτι] Subintellige ἐπειδὴ οὐ πρότερον: ſicut in Orat. de Cor. p. 172. ἐπειδὴ γὰρ οὐ τότε, ἀλλὰ νῦν δεῖξον. In *Laud*. ita hæc leguntur: Ἐὰν οὖν ἔτι καὶ νῦν.

Ib. l. 11. & ſeqq. Ἃ τοῖς ἀσθενοῦσι παρὰ τῶν ἰατρῶν σιτίοις διδομένοις ἔοικε, καὶ γὰρ ἐκεῖνα οὔτε ἰσχὺν ἐντίθησιν, οὔτ' ἀποθνήσκειν ἐᾷ] Locus hic Demoſthenis apprime celebris factus eſt citationibus crebris atque imitationibus. Auctores & Profani & Eccleſiaſtici eum ad invidiam uſque laudarunt. Athenæus lib. vi. c. 20. [locus eſt p. 270.] *Iſtiuſmodi*, inquit, *alimenta*

menta ſumamus, quæ, juxta Oratorem Pæanienſem, robur haud indant, ſed tantùm mori non ſinant. S. Hieronymus in cap. iv. Ezechielis ℣ 4. ad hæc verba, *Cibus autem tuus quo veſceris, erit in pondere viginti ſtateres in die*, obſervat iſtiuſmodi alimentum vitam producere potius quàm ſuſtentare: *quo trahitur magis anima quàm ſuſtentatur.* Et paulo inferiùs: *Qui cibus & potus, juxta inclytum Oratorem, non vires tribuit, ſed mortem prohibet.* Dixi plures ſcriptores imitatos etiam fuiſſe hunc oratoris noſtri locum. Philoſtratus in vita Apollonii, *Doctrinam*, inquit, *vos docebo longè diverſam ab iſtiuſmodi alimentis, quæ medici ægris præſcribunt. Etenim non ſolùm ne vos moriamini efficiet, verùm etiam vires vobis addet.* Dio lib. lvi. refert Tiberium nobili cuidam Romano in vincula conjecto talia dari alimenta juſſiſſe, qualia neque voluptati neque viribus tribuendis ſufficerent, ſed tantùm mortem prohiberent: *δίαιταν τοιαύτην καὶ τοσαύτην, ὥστε μήτέ τινα ἡδονὴν καὶ ῥώμην παρέχειν μήτε ἀποθνήσκειν αὐτὸν ἐᾶν.* *Tourrellus.*

Ib. Schol. l. 24. Ἀπογινώσκοντες] Senſus loci ἀναγινώσκοντες poſtulare videtur: quod vidit *Wolfius*, vertit enim, *legentes.*

P. 106. l. 8. Καὶ παραχρῆμά γε] Non tantùm ſe ſtipendia facere, ſed omnem perturbationem diſciplinæ publicæ tolli jubere fatetur, fiduciam cauſæ præ ſe ferens. *Wolfius.*

Ibid. Τὴν αὐτὴν σύνταξιν] Utrum ἥνπερ τῶν στρατευομένων; ut militibus, ſic cæteris etiam officio fungentibus pecuniam numerandam cenſeo. *Idem.*

P. 107. l. 3. Τοῦ δι' ἔνδειαν ἀνάγκη τι ποιεῖν ἀπηλλαγμένον] Ὑποθετικῶς. Videtur theatralem pecuniam relinquere in pace: tantùm in bello auferre a populo, eidemque reſtituere, ſed addito militiæ labore:

bore:

bore: ut ſit dilemmatica reſponſio: bene tecum agitur & in pace & in bello. *Idem.*

Ib. l. 5. Οἷον καὶ τὰ νῦν] Τὸ καὶ elegantiæ causâ crebrò additur. *Idem.*

Ibid. Στρατιώτης] Scilicet ἀμείνων εἶ, ἄμεινον πράττεις ὑπάρχων αὐτὸς (οὐχὶ δὲ ξένους μισθούμενος) στρατιώτης ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ἀπὸ τῶν αὐτῶν λημμάτων, τῶν δημοσίων δήπου χρημάτων, ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον. Juſtum eſt, defendere patriam: juſtum eſt, qui commodum percipit, laborem ne recuſet, & quia juſtum, etiam honeſtum. Honeſtius item eſt, militantem pro republicâ, fortis viri fungi officio, quàm publicos reditus domi in otio & per luxum abſumere. *Idem.*

Ib. Schol. l. 12. Περὶ γὰρ ῥαθύμων προσφθέγγεται] Ex *Wolfii* mente repoſui ſimplex verbum φθέγγεται. Quid ſi legamus πρὸς γὰρ ῥαθύμων προσφθέγγεται?

Ib. l. 25. Ἀναγκάζεσθαι] *Wolfius:* Fortaſſe ἀγωνίζεσθαι. Mox idem in margine, & *Morellius* in var. lect. Οἷον ἔξω τῆς &c. ut nos excudi curavimus. Neque tamen adhuc is locus ſatis integer videtur.

P. 108. l. 7. Οὐκ ἔστιν ὅπου τοῖς &c.] Παῤῥησιαστικὴ ἐπιτίμησις τοῖς ἀργοῦσι. Eſt urbana & faceta oratio. Negat ſe uſquam dixiſſe ignavis eſſe largiendum, hoc eſt, ſe cenſere nunc, nullam eorum habendam eſſe rationem. *Wolfius.*

Ib. l. 10. Σχολάζειν] Σχολὴν ἄγειν καὶ ἀφροντὶς εἶναι τῶν κοινῶν. Prius illud ad corpus, militiam, opificia pertinere videtur: poſterius hoc ad animum, providentiam, ſolicitudinem. *Idem.*

Ib. & ſeqq. Οἱ τοῦ δεῖνος] Τῶν στρατηγῶν τινος, οἷον Τιμοθέου Ἰφικράτους, Χαβρίου, προξένου, Χάρητος, Χαριδήμου, Διοπείθους, καὶ τῶν λοιπῶν. *Idem.*

Ib. l. 11. Ξένοι νικῶσι] Ἔδει δὲ τοὺς Ἀθηναίους νικᾷν. De induſtriâ verbo plauſibili eſt uſus, ad excitandos gloriæ & victoriæ dulcedine animos. *Idem.*

Ib.

Ib. l. 12. Καὶ οὐχὶ μέμφομαι] Προκατάληψις μεταστατικὴ, hæc a ſe dici, non odio peregrinorum militum, ſed Athenienſium ſtudio. *Idem.*

P. 109. l. 1. Καὶ μὴ παραχωρεῖν — τῆς τάξεως] Sic Orat. de Rep. Ord. ſub finem : Αἰσχρὸν γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, αἰσχρὸν, λιπεῖν τὴν τοῦ φρονήματος τάξιν, ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι παρέδωκαν. Alludere videtur ad militares ordines, quos qui deſererent infamia notabantur.

Ib. Schol. l. 3. 'Αλλ' ὥρᾳ ἔφθασαν] Hæc verba nullum hìc ſenſum habent, quare *Wolfii* conjecturam lubens ſecutus ſum : ſed fortaſſe locus mutilus eſt. Cum eodem mox ἅπαντα lego.

NOTÆ
IN TERTIAM OLYNTHIACAM.

NOTÆ IN TEXTUM & SCHOLIA.

SECT. I.

PAG. 112. l. 3. Νομίζω] Cur? quia eſtis magnanimi, quia reipub. amantes. Sic Athenienſibus id tribuit, quod etſi in eis non erat fortaſſe, tamen debebat eſſe, majus publicæ quàm privatæ rei ſtudium. *Wolfius.*

Ib. Schol. l. 4. Πρῶτος τόπος τοῦ ἐξ ὑπολήψεως] Vide Hermogenem lib. i. cap. 1. περὶ διαιρέσεων. *Idem.*

Ib. l. 11. Παθητικὸν] Cum hoc loco τὸ πραγματικὸν καὶ ἠθικὸν, & non, ut aliàs τὸ παθητικὸν καὶ τὸ ἠθικὸν inter ſeſe opponantur: errore librarii παθητικὸν videtur ſcriptum, ἀντὶ τοῦ ἠθικόν. Sequitur enim peſtea πραγματικὸν ποιεῖ τὸ προοίμιον. *Idem.* Supra dixerat: ἔστι γὰρ ἠθικὸν ὁμοῦ καὶ πραγματικὸν τὸ προοίμιον, quod emendationem hanc certiſſimam eſſe confirmat.]

Ib.

Ib. l. 24. Τῶν ἀκροατῶν] *Aldus* poſt hæc verba lacunulam reliquit. Sed utcunque ferri poteſt hæc lectio, etſi τὸ λοιπὸν & ἐπιδεχόμενα duriuſculè cohærent, ἀντὶ τοῦ, τὰ λοιπὰ μηδεμίαν ἐπιδέχεται ἀντίῤῥησιν &c. *Idem.* [In noſtro etiam erat lacuna, quam *Morellius* optimè replevit.]

P. 114. l. 1. Συνοίσειν τῇ πόλει] Vide quàm callidè præ ſe ferat, Reipub. agi cauſam potius, quàm Olynthiorum, quibus patrocinatur. *Idem.*

Ib. l. 5. & ſeqq. Οὐ γὰρ μόνον εἴτι χρήσιμον ἐσκεμμένος &c. ἀλλὰ — πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἐνίοις ἂν ἐπελθεῖν εἰπεῖν] Demoſthenis oratio hominis eſt prorſus alieni a maligno iſto abjectoque animi affectu, qui plerunque nos ad eas dotes, quibus ipſi non ſumus præditi, improbandas excitat. Ei vitio vertebatur, opera ejus lucernam olere, majoriſque ipſi oleum impenſæ eſſe quàm vinum. Hinc furi, qui in eum hâc de re jocatus eſt, reſpondit: *Scio quare lucerna mea tibi moleſta ſit.* Magis ſeriò Iphito reſpondit: *De primis meis cogitationibus non tam bene ſentio, ut Athenienſibus extemporale conſilium dare auſim.* Demadi e contra cotigêre iſte ingenii impetus, ea in effingendis imaginibus felicitas, eaque prompta atque repentina lumina, quæ nonnumquam lentæ diligentiæ longè præſtant. Noſter igitur orator ſui ipſius rationem haud habet. Vult eos ex ingeniis a ſuo longè diverſis proficere, omniaque ſive ingenii fulgura, ſive lumina maturæ conſiderationis, in rem ſuam atque uſum vertere. *Tourrellus.*

SECT. II.

P. 115. l. 4. Ο μὲν οὖν παρὼν καιρὸς] Exordio aptè annectit propoſitionem, neque eam nudam, ſed ornatam & inſtructam, ac poeticâ fermè licentiâ tracta-

tractatam, ſic tamen, ut oratoria verecundia ſervetur. Eſt autem propoſitio generalis: Græciæ principatus eſt recuperandus veſtrâ induſtriâ. Additur circumſtantia temporis opportuniſſimi; ut non Demoſthenes, aut quiſquam alius orator, ſed ipſa occaſio conſilium dare videatur. Hanc ſi quis πϱοκαταστασιν appellare mavult, non impedio. Sequitur enim hujus argumenti propria, his verbis: ἔστι δὴ τάγ' ἐμοὶ δοκοῦντα. *Wolfius.*

Ib. l. 5. Μονονουχὶ] Hoc additur, ne poetam potius quam oratorem agere videatur. *Cicero* Epiſt. x. *Et poſtquam de meo curſu, Reipublicæ ſum voce revocatus, nunquam per M. Antonium quietus fui.*

Ib. l. 7. Εἴπερ ὑπὲρ] Graviſſima appendix, ſive, ut Ulpianus, κατασκευὴ καὶ εἰσβολὴ τοῦ ζυμφέροντος. Non igitur, ut video, res Olynthiorum, ſed ſalus Athenienſium agitur. Quis hìc non vigilet? Quis in ſe quicquam deſiderari patiatur? Propoſitio: Res ſtrenuè gerenda: Ratio, quia non poteritis alioqui eſſe incolumes. *Idem.*

P. 116. l. 2. Εστι δὴ, τά γ' ἐμοὶ δοκοῦντα] Magna verecundia orationis. Quaſi dicat; ſiquis aliquid habet melius, facilè patior. *Idem.*

Ib. l. 3. Ψηφίσασθαι] Quatuor partes propoſitio complectitur: decretum, inſtructionemque celerem, & civium expeditionem (eſt autem in paucis verbis magna vis, ἤδη, τὴν ταχίστην, ἐνθένδε: quibus αἰτιολογίαν ſubjicit, ab ipſorum Athenienſium exemplo) denique legationem, eamque diſertam & ſtrenuam. Admirabilis eſt oratio Demoſthenica, & pauciſſimis verbis ingentem vim ſententiarum complectitur. *Idem.*

Ib. l. 5. Ἐνθένδε] Ἐξ αὐτῆς τῆς πόλεως: hinc mittendis civibus, non alibi mercenario milite conſcribendo. *Idem.*

Ibid.

Ibid. Βοηθήσετε] Βοήθειαν πέμψητε, ἤγουν πολιτικὴν δύναμιν, ἀλλ' οὐ ξένους. Miſerunt tandem Athenienſes Olynthiis auxilio, ut in oratione Falſæ Legationis autor eſt Demoſthenes, decies mille conductitios, quater mille cives, quinquaginta triremes: quæ tamen eis omnia, proditorum ſcelere, nihil profuerunt. *Idem.*

Ib. l. 8. Ὡς ἔστι μάλιστα] Declarat id quod ſupra dixit brevius, καὶ μὴ πάθητε: remque eò reducit, ut innuat, ſocietatem Olynthiorum magis ambiendam eſſe Athenienſibus, quam Olynthiis Athenienſium: qui, ſi non juventur, facilem receptum habeant in Philippi gratiam & ſocietatem. Callida enim ratio eſt excitandi cunctantes & tergiverſantes, apponere æmulum, ut, ſi ipſi ceſſent, alium prærepturum eſſe intelligant. *Idem.*

Ib. l. 9. Δεινὸς χρῆσθαι] Vide Notas ſupra p. 261.

Ib. l. 11. Ἀξιόπιστος] Valet hæc parentheſis ad conflandum Philippo odium, & incutiendum terrorem Athenienſibus. *Wolfius.*

SECT. III.

P. 117. l. 3. Οὐ μὴν ἀλλ'] Terrori conſolationem miſcet, ac Philippi calliditati prudentiam Olynthiorum opponit, atque illas rationes eis affingit, quas fortaſſe non conſiderârunt, ſed conſiderare debuerunt. *Idem.*

Ib. l. 7. Ἀποῤῥήτων] Facilius tacentur & latent ea, quæ unus novit, quam quæ plures. Quanti autem interſit imperatorum ignorari conſilia, declaravit Cæcilius Metellus, cum diceret, ſe tunicam in ignem conjecturum, ſi ſciret arcanorum eſſe conſciam. *Idem.*

Ib. & ſeqq. Ἅμα καὶ στρατηγὸν, καὶ δεσπότην, καὶ ταμίαν] Demoſthenes mirabiliter hìc exponit quanto Rex, qui

qui ſuo ipſe exercitui imperat, ſuperior ſit Imperatoribus qui cujuſvis Reipublicæ copiis præſunt. Poſt eum Titus Livius hanc ipſam rem [lib. ix.] tractavit, atque ita quidem, ut dubites annon Oratorem Hiſtoricus æquaverit. Comparatione inſtitutâ inter Alexandrum & Romanos duces, quibuſcum Regi Macedoniæ pugnandum eſſet, ſi arma ad Italiam vertiſſet, *Quin tu hominis*, inquit, *cum homine, & ducis cum duce, fortunam cum fortunâ confers. Quot Romanos duces nominem, quibus nunquam adverſa fortuna pugnæ fuit? Paginas in annalibus magiſtratuum percurrere licet, conſulum, dictatorumque, quorum nec virtutis, nec fortunæ ullo die populum Romanum pœnituit. Et quo ſint mirabiliores, quàm Alexander, aut quiſquam alius Rex; denos, vicenoſque dies quidam dictaturam, nemo plus quàm annuum conſulatum geſſit: ab tribunis plebis delectus impediti ſunt: poſt tempus ad bella ierunt: ante tempus, comitiorum causâ, revocati ſunt: in ipſo conatu rerum circumegit ſe annus: collegæ nunc temeritas, nunc pravitas, impedimento aut damno fuit: malè geſtis rebus alterius ſucceſſum eſt: tironem, aut malâ diſciplinâ inſtitutum, exercitum acceperunt. At, Hercule, Reges, non liberi ſolùm impedimentis omnibus, ſed* DOMINI RERUM TEMPORUMQUE, TRAHUNT CONSILIIS CUNCTA, NON SEQUUNTUR. In tam paucis verbis quanta ſublimitas, quanta vis! *Tourrellus.*

Ibid. Στρατηγὸν καὶ δεσπότην] Athenienſium duces non erant δεσπόται καὶ αὐτοκράτορες; non licebat eis ſuo arbitratu quidvis agere, ut dictatoribus: ſed metuere iram populi cogebantur, qui decem aliquando duces, ut & ante illos virum de republicâ præclarè meritum Miltiadem Cimonis patrem, refragante Socrate, capitis damnavit. Sic fiebat, ut aliquando facerent, non quæ eſſe optima, ſed

quæ

quæ facilliméè probari poſſe populo credebant. *Wolfius.*

Ibid. Καὶ ταμίαν] Quæſtorem, qui ipſe claves habet ærarii, nec expectare, cogitur dum tributa extorqueantur, ut veſtri duces. Vel ταμίαν appellat adminiſtratorem, eum qui negotiis præeſt, ut Homerus:

Ζεὺς, ὅς' ἀνθρώποις ταμίης πολέμοιο τέτυκται, &c. *Idem.*

Ib. l. 10. Ταχὺ καὶ κατὰ καιρὸν] Uno jubente, omnes in officio ſunt, non intercedunt prolixæ diſputationes: non expectanda eſt aliorum, eorumque non raro diſſentientium, & malorum civium autoritas. Monarchiæ commoda, Democratiæ incommoda, vide copioſius in Iſocratis Συμβουλευτικῷ, & in oratione περὶ στεφάνου, ubi Demoſthenes acta ſua & copias, cum actis & copiis Philippi, eleganti contentione comparat. *Idem.*

Ib. l. 12. Ἃς ἂν ἐκεῖνος] Videtur παρ' ἱστορίαν εἶναι, confictum ad terrendos Athenienſes: ſi ipſi repudient Olynthios, præſtò eis fore Philippum, intercipiendæ ſocietatis cupidum. *Idem.*

P. 118. l. 4. & ſeqq. Ἴσασιν ἅ τ' Ἀμφιπολιτῶν ἐποίησε τοὺς παραδόντας αὐτῷ τὴν πόλιν, καὶ Πυδναίων τοὺς ὑποδεξαμένους] Philippus cum Amphipolin & Pydnam proditione ceperat, proditores vel exilio vel morte ſuſtulit. Nihil tamen duobus Olynthi præcipuis magiſtratibus exemplum profuit. Etenim anno orationes Olynthiacas ſequenti, proditionem tam male remuneratam imitati ſunt, proque eâ eadem ipſi præmia accepêre. *Tourrellus.*

Ib. l. 7. Καὶ ὅλως] Hæc ſententia propriè ad illud, πρὸς τὰς καταλλαγὰς ἐναντίως ἔχει, confirmandum pertinet. Sed interſeruit periculi magnitudinem, eamque exemplis approbavit, quò firmior eſſet illa propoſitio. *Wolfius.*

Ibid.

Ibid. Ἄπιϛον — ἡ τυραννὶς] Scilicet χρῆμα, ut Virgilius:

varium & mutabile ſemper
Fœmina — &
Dulce ſatis humor. — Item.
Triſte lupus ſtabulis. — Idem.

Ib. Schol. l. 14. Τὰς] Verbum ἀποδείκνυται, quod planè deſideratur, ex *Wolfio* repoſui: mox cum eodem lego ἕτοιμοι ἔσονται, pro quo tamen idem in margine, & *Morellius* in var. lect. βουλήσονται legunt; deinde cum iiſdem ἐνδέχεται πεῖσαι: altera lectio ſenſu prorsùs omni caret.

Sect. IV.

P. 119. l. 1. Τἄλλ' ἃ προσήκει] Scilicet ὑμῖν. Quænam illa ſunt? Gloria majorum, Græciæ principatus, oppreſſis opitulandi conſuetudo, graſſationes & injuriæ Philippi, periculi magnitudo, niſi ei reſiſtatur. *Wolfius.*

Ib. l. 6. Οὐδὲ γὰρ λόγος, οὐδὲ σκῆψις] Videtur λόγος veram cauſam, rationem, defenſionem, excuſationem: σκῆψις, prætextum, commentitiam atque inanem & ſimulatam ſignificare. Quod diſcrimen ſi cui diſplicet, συνωνυμίαν & verba idem ſignificantia eſſe dicat. *Idem.*

P. 120. l. 5. Ἐκ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐγκλημάτων] Ob crimina illata ſibi a Philippo, qui eos ut perfidos & fœdifragos criminatur, ob pacem nobiſcum factam. Si non πρὸς αὐτοὺς, ſed πρὸς αὐτὸν legeretur; ſententia eſſet, propter injurias, quibus ſe ab eo affectos eſſe queruntur. *Idem.*

Ib. l. 8. Πεπόνθασιν] A πάσχω, vel antiquo verbo πένθω. Colligitur ex hoc loco, non inani ſuſ-

picione impulſos Olynthios, pacem feciſſe cum Athenienſibus: ſed ex aliquibus ſibi factis injuriis perſpexiſſe Philippi mentem, graviora cogitantis. *Idem.*

Ib. l. 12. Εἰ γὰρ, ὅθ' ἥκομεν Εὐβοεῦσι βεβοηθηκότες] Olymp. 105. Ann. 3. hoc eſt, novem annos ante habitam hanc orationem, Eubœa in duas factiones diſtracta fuit, quarum una Thebanorum, altera Athenienſium opem imploravit. Thebani principio, nullis obſtaculis intercedentibus, ſuæ parti victoriam facilè comparârunt. Adventu autem Athenienſium tota rerum facies immutata eſt. Ii Thebanos repellunt, omniaque in Eubœâ tranquillitati priſtinæ reſtituunt, nullam aliam laboris mercedem cupientes, præter gloriam quæ ex victoriâ & pacificatione ſibi proveniret. *Æſch.* in Cteſiph. *Tourrellus.*

Ib. l. 13. & ſeqq. Παρῆσαν Ἀμφιπολιτῶν Ἱέραξ, καὶ Στρατοκλῆς ἐπὶ τουτὶ τὸ βῆμα &c.] Legati peregrini, mandata ſua expoſituri, ſuggeſtum conſcendêre, quò melius a populo intelligerentur. Hierax & Stratocles Amphipoleos nomine, cui nova a Philippo obſidio imminebat, ſe ſuamque urbem in fidem & tutelam Athenienſibus offerebant; qui eos accipere noluerunt, veriti ſcilicet, ut pacem anno ſuperiore cum Philippo initam dirimerent. *Idem.*

P. 121. l. 2. Ὑμᾶς πλεῖν] In *Wolfian.* & *Ald.* ἐκπλεῖν: & ſic frequentiùs Demoſthenes.

Ib. l. 3. & ſeqq. Εἰ τὴν αὐτὴν παρειχόμεθ' ἡμεῖς καὶ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν προθυμίαν, ἥνπερ ὑπὲρ Εὐβοέων σωτηρίας] Tribus juxta Demoſthenem in Androt. diebus, quinque autem juxta Æſchinem in Cteſiph. parati ad hanc expeditionem erant Athenienſes, ejuſque proſper ſucceſſus non minùs repentinus erat, quàm apparatus. *Tourrellus.*

Ib. l. 7. Πραγμάτων] Ἀσχολίων, λυπῶν, δαπανῶν, πολέμων.

πολέμων. Amphipolitanum bellum conſtitiſſe Athenienſibus mille ducentis talentis, docet Ulpianus, plus ſextâ parte æſtimationis agri Attici, quæ fuit, ut in oratione περὶ ζυμμοριῶν legimus, ἑξακισχιλίων ταλάντων. Illud igitur verè fuit hamo aureo piſcari, quod & noſtrâ ætate factum meminimus. Demoſthenes Olynthiacâ ſecundâ [id eſt, primâ juxta nos] 1500 ταλάντων meminit, τῶν μάτην ἀνηλωμένων. Bellum autem illud fuiſſe tam Philippo quàm Athenienſibus grave, tum ex Demoſthene conſtat, tum ex Iſocratis etiam noſtri Philippicâ. *Wolfius.*

Ib. l. 8. & ſeqq. Πύδνα, Ποτίδαια, Μεθώνη, Παγασαὶ] Vide notas ſuprà p. 223. 262.

Ib. l. 11. Ἐνὶ τῷ] In nonnullis ἐνί τῳ legitur, ut ſit pro τινί: ſic ſuprà, μέχρί τȣ, id eſt, τινός.

P. 122. l. 3. Αὐτόματα] Αὐτομάτως, ὀρχȣ́ντων ὑμῶν, καὶ διονυσιαζόντων, ἐν κρεανομίαις καταζώντων, καὶ χορεῖς· ἐρριμμένων πρὸς τὴν δραχμὴν καὶ τὸ τριώβολον, ut Lucianus ait. *Wolfius.*

Ib. l. 10. Τῶν προτέρων] *Voſſ. Laud.* & *Ben.* α. ε. η. θ. πρότερον habent, quod magis Atticum eſt, & centies in Demoſthene occurrit. Sic Philipp. 3. τοῖς πρότερον: in Orat. pro Megalopolitis, τὴν πρότερον δύναμιν.

SECT. V.

P. 123. l. 3. Πολλὰ] Ut Amphipolim, Potidæam, Haloneſum, Cardiam (cujus quidem jactura graviſſima eſt: τῆς γὰρ Καρδίας ἀπωλείας ȣ̓δέν ἐστιν ὄφελος, καὶ τὰ ῥώμης) atque alia. *Wolfius.*

Ib. l. 10. Παρόμοιόν ἐστιν] Apta ſimilitudo. Nam & pecunia facillimè conſumitur, & rei benè gerendæ occaſio paulo momento elabitur. Vide ut non ſit ſimplex & quotidiana Demoſthenis oratio, ſed ſuis ornamentis in magnâ etiam brevitate & ſpecie

4 ſimpli-

ſimplicitatis conſtet: ut collationibus contrariorum, occupationibus, ſimilitudinibus, ſententiis, exemplis illuſtretur. Potuiſſet enim ſic dicere: nos, cum agendæ eſſent Deo gratiæ, beneficiorum ejus ſumus immemores. *Idem.*

P. 124. l. 6. Ἐκβὰν] Ab ἐκβαίνει, *evenit.* Sic Cicero: *Id conſilium ita nobis probabatur, ut de eo homines ex eventu judicaturos videremus.* Idem. [Sic etiam Epiſt. ad Att. l. ix. Balbus ad Ciceronem: *Nedum hominum humilium, ut nos ſumus, ſed etiam ampliſſimorum virorum conſilia ex eventu, non ex voluntate, a pleriſque probari ſolent.* Atqui ſapientem (ut ait Cicero eodem libro Epiſt. 5.) ſemper cauſæ eventorum magis movent, quam ipſa eventa.]

Ib. l. 11. Εἰ δὲ προησόμεθα] Iterum confert officii cultum & neglectum, atque utriuſque eventus: & in ipſam cauſæ arcem (ut Cicero loquitur) invadit: oſtendendo, non tam Olynthiorum, quàm Athenienſium ſalutem agi. *Idem.*

Ib. l. 14. Τί τὸ κωλῦον] Ἐμφατικώτερον quàm ſi dixiſſet, τί κωλύσει; τὸ κωλῦον βαδίζειν, prohibens; quod prohibeat ire, quò minùs eat. *Idem.*

SECT. VI.

P. 125. l. 2. Ἀρα γε λογίζεταί τις] Narratio hiſtorica rerum Philippi geſtarum, quâ credibile facere ſtudet, venturum eſſe Philippum in Atticam, id quod ſocordes Athenienſes non priùs credere potuerunt, quàm ad Chæroneam victi ſunt. Non tamen id apertè dicit, ſed ad diligentiam & negligentiam eam accommodat: quia non tam perterrefacere, quam expergefacere cives ſuos conatur, eorumque offenſionem cavet. *Idem.*

Ib. l. 5. Τὸ πρῶτον Ἀμφίπολιν λαβὼν] Vide notas ſupra p. 233, & 284.

Ib. l. 8. Εἶτα Θετταλίας] Quaſi dicat: oppidis captis potentiſſimam nationem eſt aggreſſus, ut Iſocrates in oratione De Pace his verbis declarat: Θετταλοὶ μεγίστους πλούτους παραλαβόντες, καὶ δύναμιν μεγίστην καὶ πλείστην ἔχοντες. Et paulo poſt, ὄντων, inquit, αὐτοῖς πλέον ἢ τρισχιλίων ἱππέων, καὶ πελταστῶν ἀναριθμήτων. *Wolfius.*

Ibid. Θετταλίας ἐπέβη] Scilicet ab Aleuadis advocatus: quâ de re vide notas ſupra pag. 287. & Schol. infra p. 134. Quomodo autem ſe ibi geſſerit, noſter Philipp. iii. p. 68. declarat his verbis: Ἀλλὰ Θετταλία πῶς ἔχει; Οὐχὶ τὰς πόλεις, καὶ τὰς πολιτείας αὐτῶν παρῄρηται, καὶ τετραδαρχίας κατέστησε παρ' αὐτοῖς; ἵνα μὴ μόνον κατὰ πόλεις, ἀλλὰ καὶ κατὰ ἔθνη δουλεύωσιν.

Ibid. Φερὰς] Quinque aut ſex urbes erant nomine Φεραί: hæc Theſſaliæ urbs fuit, admodum nobilis, finis Pelaigiotidis adverſus Magneſiam. Prope aberat a mari, utpote xc ſtadiis a Pagaſis, navale ſuo. *Strab.* lib. IX. Noſter Philipp. iii. p. 66. Καὶ μὴν καὶ Φερὰς, πρώην ὡς φίλος καὶ σύμμαχος εἰς Θετταλίαν ἐλθὼν, ἔχει καταλαβών.

Ib. l. 9. Παγασὰς, Μαγνησίαν] De Pagaſis vide ſupra. Magneſia hæc alia Theſſaliæ urbs erat a *Magnete* Argi filio nomen ſortita. Duæ aliæ eodem nomine celebres fuere in Aſiâ minore civitates: una Cariæ ad fluvium Mæandrum, altera Phrygiæ ad montem Sipylum.

Ib. l. 11. & ſeqq. Ἐκεῖ τοὺς μὲν ἐκβαλὼν, τοὺς δὲ καταστήσας τῶν βασιλέων] De hâc expeditione Diodorus ne verbum quidem. Juſtinus autem lib. viii. c. 3. refert, Philippum, circa tempus a Demoſthene deſignatum, in eam Thraciæ partem, quæ Chalcidica vocatur, trajeciſſe: ibique ſolitâ uſum perfidiâ, captiſque per dolum & occiſis finitimis regibus, univerſam provinciam imperio Macedoniæ adje-

adjeciſſe. In hoc autem loco librariorum negligentia, ne pejus dicam, Trogi textum deformavit, & pro *Chalcidicam* ſubſtituit *Cappadociam.* Mendum quidem pervetuſtum eſt, mendum tamen eſt nihilominus. Ptolemæus, Strabo, & Plinius, qui Thraciam accuratiſſimè deſcribunt, nullam prorſus hujus Cappadociæ mentionem faciunt, ut nec quiſquam ex variis Hiſtoricis atque auctoribus qui de Philippo loquuntur. Neceſſariò igitur emendandus eſt hic locus. Bongarſius *Chalcidem* legendum vult: Faber autem *Chalcidicam*; quod ad *Cappadociam* propiùs accedit, ideoque præferendum eſt. Frontinus refert, Alexandrum, poſtquam Thraciam ſubegiſſet, ejus reges ad expeditionem Aſiaticam ſecum eduxiſſe, ne quid illi, abſente ſe, turbarent. Unde patet, Philippum & Alexandrum multos regulos, Macedoniæ tributarios, in Thraciâ conſtituiſſe. *Tourrellus.*

Ibid. Ἐκβαλὼν] Ut Terem & Cherſobleptem, ut apparet ex Philippi literis. *Wolfius.*

Ibid. Καταστήσας] Fuerunt etiam alii duo, ut ex Ariſtocrateâ oratione apparet, Ἀμάδοκος καὶ Βηρισιάδης; quibus an verò aliis regna confirmavit, ego affirmare, propter hiſtoriæ ignorationem, non poſſum. Sicalci tamen regnum confirmâſſe videtur. *Idem.*

Ib. Schol. l. 12. Τοῦ δὲ ὑπτιάζοντος] Supra βραδυτῆτα καὶ ἀσθένειαν καὶ ὑπτιότητα conjunxit, quibus opponit τὸ αὔξειν, καὶ ὑπερβολὴν τῆς δυνάμεως. Sed vide quomodo conſentiat hic locus cum illo ſuperiore Πύδνα, Ποτίδαια &c. [p. 12.] δοκοῦσι γὰρ οἱ λόγοι καταπαλαίειν τοὺς λόγους. Nec fortaſſis ejuſdem auctoris verba ſunt. *Idem.*

Ib. l. 14. Καὶ ἡ δοκοῦσα τοῦ λόγου κακία] Ἡ ὑπτιότης, *ſupinitas*, ut ita dicam, id eſt, tarditas, quâ oſtendit, lentè procedere res Philippi, & infirmas ejus eſſe opes. Dionyſius τὸ ὕπτιον καὶ ἀναβεβλημένον τῆς ἀγωγῆς in Iſocrate reprehendit. *Idem.*

P. 126. l. 1. Τὰς δὲ ἐπ' Ἰλλυριοὺς] Hodiè Sclavonii appellantur. Eos, Mons Scodrus ſive Scardus, & Drilo flumen, a Macedoniâ verſus Orientem ſeparabant. Anno, quo Philippus imperium ingreſſus eſt, magnam ii de Perdicca ejus fratre victoriam reportârunt, pluresque ejus ditionis urbes cepêre. Philippus ſecundo regni ſui anno fratrem ulciſci voluit, quæque amiſerat Perdiccas recuperare. Itaque novus Rex decies mille pedites, equites autem ſexcentos in Illyridem introducit. Quo audito, Bardylis, Rex Illyriorum, miſſis legatis pacem Philippo offert, eâ ſcilicet lege, ut uterque, quæ loca in poteſtate tunc haberet, retineret. Philippus oblatis conditionibus nihil motus, pacem tamen non penitus rejecit, ſed eam ita ſe recipere velle ſignificavit, ſi Illyrii omnes quas in Macedoniâ tenebant urbes ei reſtituerent. Reverſis infecto negotio legatis, Bardylis in campum exercitum educit, conſertâ acie profligatur, cum clade ſeptem mille hominum, ipſaſque denique coactus accipit, quas oblatas rejecerat, conditiones. *Diod.* [lib. xvi.] *Oroſ.* l. iii. c. 12. *Juſt.* l. vii. *Tourrellus.*

Ibid. Καὶ Παίονας] Pæones iidem ſunt ac Pannonii, quod ex pluribus auctoribus facilè probatur, atque ex hoc etiam loco confirmatur; quamvis aliter ſentiat Dio Caſſius lib. xlix. Zonaras: Οἱ Παννόνιοι νέμονται μὲν πρὸς τῇ Δαλματίᾳ. παρ' αὐτὸν δὲ τὸν Ἴστρον, ἀπὸ Νωρίκου μέχρι τῆς ἐν Εὐρώπῃ Μησίας, &c. πρὸς δὲ Ροδόπῃ καὶ πρὸς αὐτῇ τῇ Μακεδονίᾳ τὸ τῶν Παιόνων ἔθνος ἐστί. Philippus anno regni ſecundo, bello Athenienſium liberatus, cum Agim Pæonum regem fato conceſſiſſe audiret, commodam ſibi Pæonas invadendi occaſionem oblatam exiſtimavit. Cum exercitu igitur Pæoniam ingreſſus, Barbaros acie vicit, gentemque deinceps parere Macedonibus coegit. Poſt hoc ad Illyrios, qui quidem Pannoniæ ſubjacent, profectus eſt. *Diod.* lib. xvi.

Ib. l. 2. Πρὸς Ἀρύμβαν] Arymbas, ſive Arybas, Alcetæ Moloſſorum, ſive Epiri, Regis filius erat, fraterque Neoptolemi, cujus natam Olympiadem Philippus uxorem duxit. Mortuo Alcetâ, inter fratres contentio orta eſt de imperio dividendo. Arymbas jus prioris ortûs aſſerebat, tum verò regni conſuetudinem, cui ex omni memoriâ ætatum unus tantummodo Rex fuerat. Ut hodiè, ita tunc etiam rationes impotentium arma erant, parúmque contra denſa militum agmina valebant. Neoptolemus ſe potentiorem eſſe ſenſit, lentiſque ratiocinationibus detineri noluit. Præcipuus ei, ac potiùs unicus, titulus erat generi ſui Philippi auxilium: qui minimè ei defuit, idque tandem effecit, ut, circiter tres annos ante habitam hanc Demoſthenis orationem, Arymbas regnum ſuum cum Neoptolemo partiri cogeretur: cujus rei nullum unquam, jam inde a principio ejus imperii a Pyrrho Achillis filio fundati, exemplum extiterat. Primam hanc injuriam gravior inſecuta eſt. Mortuo enim Arymba [Olymp. 109. ann. 3.] tam bene Philippo ſucceſsêre ejus vel minæ vel verſutiæ, ut Moloſſi Æaciden Arymbæ filium ac legitimum hæredem pellerent, & Alexandrum filium Neoptolemi totius Epiri ſolum regem conſtituerent. Juſtinus in ſuâ Trogi Epitome hanc genealogiam mutilat, ac ſeriem confundit: quæ quidem culpa pleriſque abbreviatoribus communis eſt, qui profectò, ut ignaviam ſublevent, ignorantiam alunt. Alexander primus Neoptelemi antiqui filius, Philippique non ſolùm uxoris frater, ſed gener etiam, cujus nempe natam Cleopatram uxorem duxit, Italiæ bellum intulit, ibique diem obiit ſupremum. Poſt eum Æacides ad majorum ſolium evectus in Epiro ſolus regnavit, regnumque filio ſuo reliquit, Pyrrho illi in Hiſtoriâ Romanâ tam celebri, magnique Alexandri ſo-

 brino

brino ab Alceta communi ipſorum proavo. *Pauſan.* in Att. *Plut.* in Pyrr. *Diod.* l. xvi. *Tourrellus.*

Ib. l. 4. Τί οὖν ἄν τις εἴποι] Ἀνθυποφορά. Conciliat autem hæc interrogatio, & orationi varietatem, quæ ad cavendum auditoris faſtidium aptiſſima eſt, & Ætiologiæ aditum præbet commodiorem. *Wolfius.*

Ib. l. 9. Συζῇ] *Cum quâ vivit:* id eſt, quæ individua ejus comes eſt, in quâ omne ſuum ſtudium & ætatem conſumpſit: ζυμβιῶναι idem valet quod ζυζῆν. ut in oratione de Coronâ, ἐγὼ μὲν δὴ τοιαύτῃ ζυμβεβίωκα τύχῃ. *Idem.*

Ib. Schol. l. 29. Ταῦτα γὰρ] Legendum videtur ταῦτα γὰρ ἔχει Φίλιππος: vel, ταῦτα γὰρ ἴσμεν ἔχειν τὸν Φίλιππον.

P. 127. l. 8. & ſeqq. Δέδοικα, ὦ ἄ. Α. μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι ῥᾳδίως ἐπὶ τοῖς μεγάλοις τόκοις] Athenienſes, magni fœneratores, nunquam exigebant ut pecunia credita tantùm ſibi in diem redderet. *Ariſtoph.* in Nub. Hujuſmodi fœneratores ἡμεροδανεισταὶ vocabantur. Perditum ivit ignavus debitor, qui conſtanter ſolvere omiſerit: nam uſura quotidie ſorti accedebat, atque deinceps fœnus pariebat. *Theoph.* περὶ Απον. & περὶ Μικρολ. Ipſi etiam philoſophi iſtiuſmodi commerciis ſe immiſcebant, Chryſippus in Luciano demonſtrat, Philoſopho licere, non ſolùm uſuram exigere, verùm etiam uſuras uſurarum, quemadmodum ex unâ concluſione alteram infert. *Tourrellus.* [Vide *Petit.* in Leg. Att. lib. v. tit. 4.]

Ib. l. 11. Καὶ τῶν ἀρχαίων] Scholiaſtes ἐνεχύρα exponit, Suidas autem τὰ κεφάλαια τῶν τόκων. Neutra, ut videtur, interpretatio huic loco ſatis convenit. Rectiſſimè Budæus docet, τὰ ἀρχαῖα hìc ſignificare τὰ πατρῷα, vertitque: *paulo poſt etiam avitis bonis cedunt fœneratoribus.* Sic benè procedit ſimilitudo.

SECT.

Sect. VII.

P. 128. Schol. l. 31. Οὐ παντελῶς ἰδιάζον] Utrum κεφάλαιον ἰδιάζον, ἢ προοίμιον; Mihi utrumque obſcurum videtur, & neutrum ſatis placet. Malo tamen ad κεφάλαιον referre. Hoc enim velle puto, etiam a capite alio tranſire ad aliud, ab illo non omnino abhorrens, ſed affine potiùs. *Wolfius.*

P. 129. l. [illegible] & ſeqq. Τὰς ὑστάτας περὶ τῶν πραγμάτων εἰπόντας ἐν ὀργῇ ποιεῖσθε] Sic Cæſar in Salluſtio: *Plerique mortales poſtrema meminêre.* Tourrellus. [[illegible] vocem ὑστάτας non agnoſcit.]

Ib. l. 4. & ſeqq. Οὐ μὴν οἶμαί γε δεῖν τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν σκοποῦντα] Oratores conſilia ſua præſtare tenebantur, quæ ſi non bene ſucceſſerint, injuſtiſſimos ſeditioſi populi impetus ſuſtinuerunt. Legimus Periclem neceſſe habuiſſe ſe purgare de Peſtilentiâ, quæ belli, cujus ille auctor fuerat, curſu per urbem ſævierat. *Idem.* [Vide *Plutar.* in Pericle, & *Thucyd.* lib. ii.]

Ib. Schol. l. 15. Νουθετοῦντος καὶ λυσιτελοῦντος] Ex *Wolfii* conjecturâ lego, καὶ περὶ τοῦ λυσιτελοῦντος, quod etiam ſententia poſtulare videtur. Mox idem l. 33. legendum vult καιρῶν τε καὶ τρόπων, quod omnino non probo.

P. 130. 5. Ὑπομεῖνας τοῦτο] Quis verò Rex ita ſit immanis, ut alienæ ditionis cupiditate, vaſtari ſuam pateretur, Pericle tamen autore hoc fecerunt Athenienſes, ut Atticam ab Archidamo vaſtari paterentur, & ipſi interim, claſſe miſsâ, Peloponneſum infeſtarent, itaque Lacedæmonios domum revocarent. *Thucyd.* lib. ii. *Wolfius.*

Ib. l. 9. Προσκαθεδεῖται] Suprà Olynthiacâ ii. p. 84. ἐφορμεῖν τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς. Vide notas.

Ib. Schol. l. 6. Τὰ οἰκεῖα πάσχοντα] Rectiſſimè *Morellius* in var. lect. κακῶς πάσχοντα reponendum

Aa 4 vult.

vult. Sic infrà, τὴν πατρίδα αὐτοῦ κακῶς πάσχουσαν.

Ib. l. 16. Ἐν τῷ ἄνω πόλεις] Sine dubio hæc mendoſa ſunt: quænam enim eſt conſtructio ἐν τῷ ἄνω & πόλεις εἰπὼν, &c.? Certiſſimam emendationem ſuggerunt verba proximè ſequentia, ἐπὶ τῆς Ὀλυνθου εἶπε, quam miror nec *Wolfium* neque *Morellium* animadvertiſſe.

Sect. VIII.

P. 131. l. 5. Οὐδενὶ τῶν ἄλλων] Ὑπερβολή. Non plus quàm Philippo, non plus quàm regi Perſarum. Sed reſpexit ad Græcos, quorum opes fuerunt tenues. *Wolfius.*

Ib. l. 11. & ſeqq. Σὺ γράφεις ταῦτ' εἶναι στρατιωτικά; Μὰ Δί', οὐκ ἔγωγε. Ἐγὼ μὴν γὰρ ἡγοῦμαι στρατιώτας δεῖν κατασκευασθῆναι, καὶ ταῦτ' εἶναι στρατιωτικὰ &c.] Verſutiam & calliditatem oratoris hoc in loco omnes fere interpretes ſummoperè laudandas cenſuerunt. A quibus ita diſſentio, ut vix ſenſum communem in vulgatâ hujus loci interpretatione agnoſcam, verſutiam & calliditatem omnem me planè deſiderare fatear. εὐλαβῶς, inquit, *Libanius*, ἅπτεται τῆς περὶ τούτου συμβουλῆς. Sed quomodo? Hac ſcilicet reſponſione, ὅτι οὐ γράφω ταῦτ' εἶναι στρατιωτικὰ, ἀλλ' ἡγοῦμαι: *Non ego quidem hoc decerno, ſed decerni oportere* (repetendum enim eſt verbum δεῖν) *arbitror.* Quam putidum hoc & frigidum! Siccine Athenienſes litium forenſium & novarum rerum ſtudioſiſſimi quenquam ſe ludificari paterentur! At neque ipſum oratorem adeo inopem conſilii & rationis fuiſſe exiſtimo, ut vel infirmam plebem & humillimæ ſortis homunciones, nedum Æſchinem, Demadem, cæteroſque in adminiſtrandâ R. P. æmulos, tam nuda atque aperta fraude cir-

circumveniri poſſe ſperaret. Nec facile inducar ut credam tantum eſſe diſcrimen inter *γράφω* & *ἡγοῦμαι*. Etenim ſi capitis periculo ſe eripuiſſet *ἐν τῷ μὴ* ΓΡΑΦΕΙΝ; at certè, *ἐν τῷ* ΗΓΕΙΣΘΑΙ mulctæ, vel leviori cuidam ſupplicio ſe ſubjeciſſet. Scholiaſtes in locum: *Σὺ, φησὶ, γράφεις τὰ θεωρικὰ εἶναι στρατιωτικά; Εἶτα λύει, ὅτι συμβουλεύω μὲν, οὐ γράφω δὲ, τὸν κίνδυνον εἰδὼς, καὶ τὸν Εὐβούλου νόμον μὴ ἀγνοῶν.* Quâ igitur ratione vim legis, & vulgi rabiem eludere, ſuique defenſionem inſtituere potuiſſet orator, ſi in jus fuiſſet vocatus? Ambiguitate, ut mihi videtur, ſententiæ, quæ duplicem admittit interpretationem. Vel enim *καὶ ταῦτ' εἶναι στρατιωτικὰ* ſunt reddenda: *Has fieri militares*: vel potiùs aliâ ratione, *& propterea* (*ταῦτα* ſcilicet pro *διὰ ταῦτα*) *ſtipendia deſignari oportere.* Hanc eſſe veram hujus loci interpretationem ſatis oſtendunt, quæ ſequuntur. *Ἔστι δὴ λοιπὸν οἶμαι πάντας εἰσφέρειν, ἂν πολλῶν δέῃ, πολλά· ἂν ὀλίγων, ὀλίγα. Δεῖ δὲ χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὐδέν ἐστι γενέσθαι τῶν δεόντων.* Hoc genus Ellipſeos, quo *ταῦτα* pro *διὰ ταῦτα* ponitur, Atticis ſcriptoribus familiariſſimum eſt. *Ariſtoph.* in Pace, ver. 413. *ταῦτ' ἄρα* &c. ubi Schol. *διὰ ταῦτα.* Idem in Avibus, ver. 120. *ταῦτ' οὖν*, *propterea.* Idem in Nubibus, ver. 334. *ταῦτ' ἄρα* &c. ubi Schol. *λείπει ἡ διά.* *Xenoph.* de Cyr. Inſtit. l. i. c. 26. *ταῦτ' ἄρα — καὶ ἐνεώρας μοι*: *propterea me aſpiciebas.* Si ambiguam hanc ſententiam duplici hâc ratione interpretemur, nec ſummum in oratore artificium, nec Atticam poſthac elegantiam deſiderabimus.

P. 132. l. 3. *Καὶ μίαν σύνταξιν εἶναι*] Suprà Olynthiacâ ii. p. 108. —*τὴν αὐτὴν τοῦ λαβεῖν, τοῦ στρατεύεσθαι, τοῦ δικάζειν, τοῦ ποιεῖν τοῦθ' ὅ,τι καθ' ἡλικίαν ἕκαστος ἔχοι, καὶ ὅπου καιρὸς εἴη, τάξιν ποιήσας.* *Harpocratio* de hoc loco: *ἔλεγε δὲ ἑκάστους φόρους συντάξεις, ἐπειδὴ χαλεπῶς*

ἔφερον

ἔφερον οἱ Ελληνες τὸ τῶν φόρων ὄνομα, Καλλιςράτȣ ȣ̓́τω καλέσαντ☉, ὥς φησι Θεόπομπ☉ ἐν δεκάτῳ Φιλιππικῶν. Ὑπερίδης Δηλιακῷ. Σύνταξιν ἐν τῷ παρόντι ȣ̓δενὶ διδόντες, ἡμεῖς δὲ ποτε ἠξιώσαμεν λαβεῖν. Eadem fere habent *Suid.* & *Auctor. Etymol.*

Ib. l. 10. Λέγȣσι δὲ καὶ ἄλλȣς] His verbis & arrogantiam vitat, & Athenienſium facultatem auget. *Wolfius.*

Ib. Schol. l. 3. Ἀναλωθῆναι] *Wolfius* habet δεῖν ἀναλωθῆναι: quod certè rectius eſt.

Ib. l. 13. Σύνταξίς ἐςι δύο πραγμάτων] Hæc vocis ϛύνταξις expoſitio videtur nullum hìc locum habere poſſe. Potiùs cum *Harpocratione* interpretemur, ἀντὶ τȣ̃ ϛυντεταγμένη οἴκησις, vel, ex *Valeſii* conjectura, διοίκησις.

Ib. l. 17. Ὥσπερ καὶ ὁ ποιητὴς] Ιλ. Ε. ver. 586.

Ib. l. 20. Ἐντροπαλιζόμεν☉] Ιλ. Λ. ver. 546.

Sect. IX.

P. 133. l. 5. Οὔτε γὰρ, ὡς &c.] Vide Philippicam i. p. 11. & Olynthiacam i. p. 56. & ſeqq.

Ib. Schol. l. 6. Πάντες χρήζετε] *Wolfius* rectiſſimè admonuit legendum eſſe πάντως: mox idem πολλ' ἀπώλεσαν, pro πολλȣ́ς.

P. 134. l. 4. Τὰ τῶν Θετταλῶν] Ulpianus hìc argutias quærit. Sed ut dicimus, τὰ τῆς δικαιοσιύνης, pro juſtitiâ: ſic etiam τὰ τῶν Θετταλῶν, dici puto pro Theſſalis. *Wolfius.*

Ib. l. 5. Ταῦτα γὰρ ἄπιςα μὲν ἦν δήπȣ φύσει] Theſſali ob perfidiæ crimen malè audiunt apud omnes auctores. Noſter in Ariſtocrateâ: ὑμεῖς μὲν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, ȣ̓δένα πρȣδώκατε πώποτε τῶν φίλων. Θετταλοὶ δὲ ȣ̓δένα πώποθ' ὅν τινα ȣ̓. Euripides: Πολλοὶ γὰρ ἦσαν, ἀλλ' ἄπιςοι Θετταλοί. Unde natum proverbium, ut Theſſala fides, de vanâ dicatur & fluxâ.

fluxâ. Θεσαλὸν ϛόφισμα, Theſſalum commentum; & Θεσαλὸν νόμισμα pro adulterinâ pecuniâ. Ab Ariſtophane in *Plut.* ℣ 521. etiam ἀνδραποδιςαὶ appellantur. Vide *Schol.* ad voces ἐκ γὰρ Παγασὰς, & *Schol.* ad Eurip. Phœniſſ. ℣ 1429.

P. 136. l. 4. Δοκεῖ τὸ φυλάξαι τἀγαθὰ τοῦ κτήσασθαι χαλεπώτερον] *Xenoph.* Hiſt. Cyri lib. vii. Μέγα μὲν γὰρ οἶμαι, ἔργον καὶ τὸ ἀρχὴν καταπράξαι, πολὺ δ' ἔτι μεῖζον τὸ λαβόντα διασώσασθαι. Τὸ μὲν γὰρ λαβεῖν, πολλάκις τῷ τόλμαν μόνον παρασχομένῳ ἐγένετο· τὸ δὲ λαβόντα κατέχειν, οὐκέτι τοῦτο ἄνευ ϛωφροσύνης, οὐδ' ἄνευ ἐγκρατείας, οὐδ' ἄνευ πολλῆς ἐπιμελείας γίγνεται.

Ib. l. 7. Καιρὸν ἡμέτερον νομίσαντας] Sic Plancus ad Ciceronem: *Interim maximam hìc ſollicitudinem curamque ſuſtineo: ne, inter aliena vitia, hæ gentes* (Gallia citerior & ulterior) *noſtra mala ſuam putent occaſionem.* Wolfius.

SECT. X.

P. 138. l. 9. & ſeqq. Θηβαῖοι; Μὴ λίαν πικρὸν εἰπεῖν ἢ καὶ ϛυνεισβαλοῦσιν ἑτοίμως] Thebani, juſtis de cauſis, quamcunque occaſionem ſe de Athenienſibus vindicandi avidè arrepturi erant. Ii enim non ſolùm poſt pugnas Leuctricam & Matinenſem Spartam defenderant, verùm etiam poſtea Phocenſibus auxiliati fuerant contra Thebanos belligerantibus. *Tourrellus.* [Vide notas ſuprà p. 331, & 332.]

Ib. l. 11. & ſeqq. Ἀλλὰ Φωκεῖς; Οἱ τὴν οἰκείαν οὐχ' οἷοί τε ὄντες φυλάττειν, ἐὰν μὴ βοηθήσηθ' ὑμεῖς] Per longum tempus re malè geſtâ in Bello Sacro, quod necdum erat finitum, Phocenſes valdè fuerant debilitati. Philomelus & Onomarchus duo præcipui ipſorum duces dudum infeliciter perierant. Phayllus, in eorum locum ſuffectus, multis prœliis

5 devictus

devictus fuerat. Phalecus, Onomarchi filius, & Phaylli ſucceſſor, non magis ſecundâ fortunâ utebatur; Thebanique perpetuò victoriam reportabant. Ita ut Phocenſes non ſuccumbere non potuiſſent, niſi iis Lacedæmonii atque Athenienſes frequenter auxilia miſiſſent. *Idem.* [Vide notas ſuprà p. 237.]

Ib. l. 13. Η ἄλλος τις] Theſſalos tacuit, quia eos a Philippo eſſe alienos oſtendit. Quare propenſiores Athenienſium amicitiam videri poterant. Hactenus igitur oſtendit, Philippo non defore facultatem, Olyntho captâ, in Atticam invadendi. Nunc eum etiam velle probandum eſt. Voluntas enim & facultas, ut in omni gene actionum humanarum, ſic in conjecturis etiam & conſiliis dominantur. *Wolfius.*

Ib. Schol. l. 11. Οἱ πολέμιοι] *Wolfius* in margine habet ὡς, quod etiam *Morellius* reſcribendum eſſe admonuit: deinde *Wolfius* χώραν, quod planè rectius eſt.

P. 139. l. 1. Ἀποπωλάτων] Refutatio ſumpta a ſigno. Ait ſe facturum: ergo vult. Sed multa dicuntur aliàs vanitate quâdam ingenii, aliàs certo conſilio, & terroris causâ. Quare hoc argumentum non perpetuò verum eſt, & in Philippicis certiores conjecturas affert Demoſthenes. *Wolfius.*

Ibid. Ἄνοιαν ὀφλισκάνων] Vide ſuprà p. 280.

Ib. l. 13. Δεδαπάνησθε] *Ald.* δεδαπάνητε. *Wolf.* δεδαπάνηται.

P. 140. l. 1. Καὶ προσέςαι ἡ ὕβρις] *Aldus* πρόσεσθ' ſine καὶ legit. Ac omitti καὶ mihi non diſplicet: malim tamen προσέςαι futurum, quàm πρόσεςι præſens. *Wolfius.*

FINIS.

LIBRI excuſi Etonæ *apud* J. Pote.

I. THESAURUS GRÆCÆ POESEΩS; ſive Lexicon Græco-Prosodiacum; Verſus, et Synonyma (tam ad Explicationem Vocabulorum, quam ad Compoſitionem Poeticam pertinentia) Epitheta, Phraſes, Deſcriptiones, &c. (ad modum Latini *Gradûs ad Parnaſſum)* complectens. Opus in ſtudioſæ Juventutis Gratiam et Utilitatem, ex optimis quibuſque Poetarum Græcorum Monumentis, quæ adhuc prodierunt, nunc primum conſtructum. Cui præfigitur, de Poesi, ſeu Prosodia, Græcorum Tractatus. Ad finem adjuncta ſunt Vocabula, quorum in Syllabis de Quantitate aliquid ſit dubii, ex Carmine non ſatis noto, aut in eadem ſede diverſos pedes admittente—Notantur etiam Syllabæ Controverſæ, et Ancipites dictæ. Autore T. MORELL, S. T. P.

N. B. *The preſent Publication, begun and carried on at a great Expence, with a View to promote the Study of polite Literature in our Univerſities and Great Seminaries of Learning, may be truly deemed an Original Work, and a new Acquiſition to the Republic of Letters; and which, beſides its peculiar Uſe in* Greek *Compoſition, contains an Explanation of more than a thouſand Words*, quæ hactenus erant ab aliis Lexicographis prætermiſſa.

II. POETÆ GRÆCI; ſive Selecta ex Poetis Græcis, *viz.* Homeri Odyſſ. Heſiodo, Theocrito, Callimacho, Apollon. Rhodio, Tyrtæo, Sapphone, Erinna, Mimnermo,

nermo, Solone, Simonide, Theognide, Ione, Xenophane, Pindaro, Euripide, Bacchylide, Critia, Calliſtrato, Bione, Moſcho, Muſæo: Cum vulgata Verſione emendata, ac variis partim Scholiaſtarum Græcorum, partim Doctorum recentiorum Notis. *Etonæ*, 1762, 8vo. Pretium, 6s.

III. SCRIPTORES ROMANI, ſive Selecta ex Scriptoribus Romanis, *viz.* M. T. Cicerone, T. Livio, Corn. Tacito, C. Plinio, et Vell. Paterculo. Editio altera; *Etonæ*, 1759, 8vo. Pretium, 5s.

IV. HISTORIA GRÆCARUM et LATINARUM LITERARUM. J. Reinoldii, S. T. B. e B. Mariæ Etonenſis Regalis Collegii Sociis, Diſſertatio. Accedit ΗΡΟΔΟΤΟΣ ὁ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΥΣ περὶ ΟΜΗΡΟΥ Γενεσιος, Ηλικιης καὶ Βιοτης. Pretium 5s.

N. B. *Solummodo* 250 *Exemplaria excuſa fuere.*

V. An ESSAY on the different Nature of ACCENT and QUANTITY, with their Uſe and Application in the ENGLISH, LATIN, and GREEK Languages: Containing Remarks on the METRE of the ENGLISH; on the Origin and ÆOLISM of the ROMAN; on the general Hiſtory of the GREEK, with an account of its Antient TONES, and a Defence of their preſent Accentual MARKS, againſt the Objections of *Iſaac Voſſius*, *Henninius*, *Sarpedonius*, Dr. *Gally*, and others. To which is ſubjoined the Greek Elegiac Poem of M. MUSURUS addreſſed to LEO X, with a Latin Verſion and Notes. The *Second Edition*, corrected and much enlarged, containing ſome Additions from the Papers of Dr. TAYLOR, and Mr. MARKLAND; Alſo, a REPLY to Dr. *Gally's Second Diſſertation* in

Anſwer

Anſwer to the *Firſt Edition* of this ESSAY. By J. FOSTER, M. A. late Fellow of *King's College*, *Cambridge*. Eton, *Cal. Junii*, 1763, 8vo. Price 6s.

VI. SCRIPTORUM ECCLESIASTICORUM HISTORIA LITERARIA; a Chriſto nato uſque ad Sæculum xiv. facili methodo digeſta. Autore GULIELMO CAVE, S. T. P. Canonico Vindeſorienſi. Cum APPENDICIBUS. Editio noviſſima, ab Autore ipſomet ante obitum recognita, et tertia fere parte auctior facta. *Oxonii*, e Theatro Sheldoniano, 1737. (*Impenſis verò et Curâ* J. POTE) 2 vol. folio. Pretium, 2l. 2s.

N. B. *The learned are deſired to take notice, that the Improvements and Additions made by the learned Author to this Edition, printed at the* THEATRE in OXFORD, *are greatly material, and make more than a fourth part of the whole Work: The preſent Edition has alſo received farther Improvement, by large and uſeful Notes, and other* Addenda, *by the late Rev. Dr.* Waterland, *under whoſe immediate Direction it was printed; alſo by the Rev. Dr.* Chapman, *Dr.* Biſhop, *Dr.* Walker, *and other learned Gentlemen, who, for the Benefit of Learning, and from a due Regard to the Author, and this his moſt eſteemed and learned Work, intereſted themſelves in the preſent Publication.*

VII. EURIPIDIS MEDEA, Gr. Lat. cum Scholiis et Notis. 4to. Pretium 2s. 6s.

Mellen 6a

DATE DUE

Demco, Inc. 38-293

mn

TUFTS UNIVERSITY LIBRARIES
3 9090 012 457 244